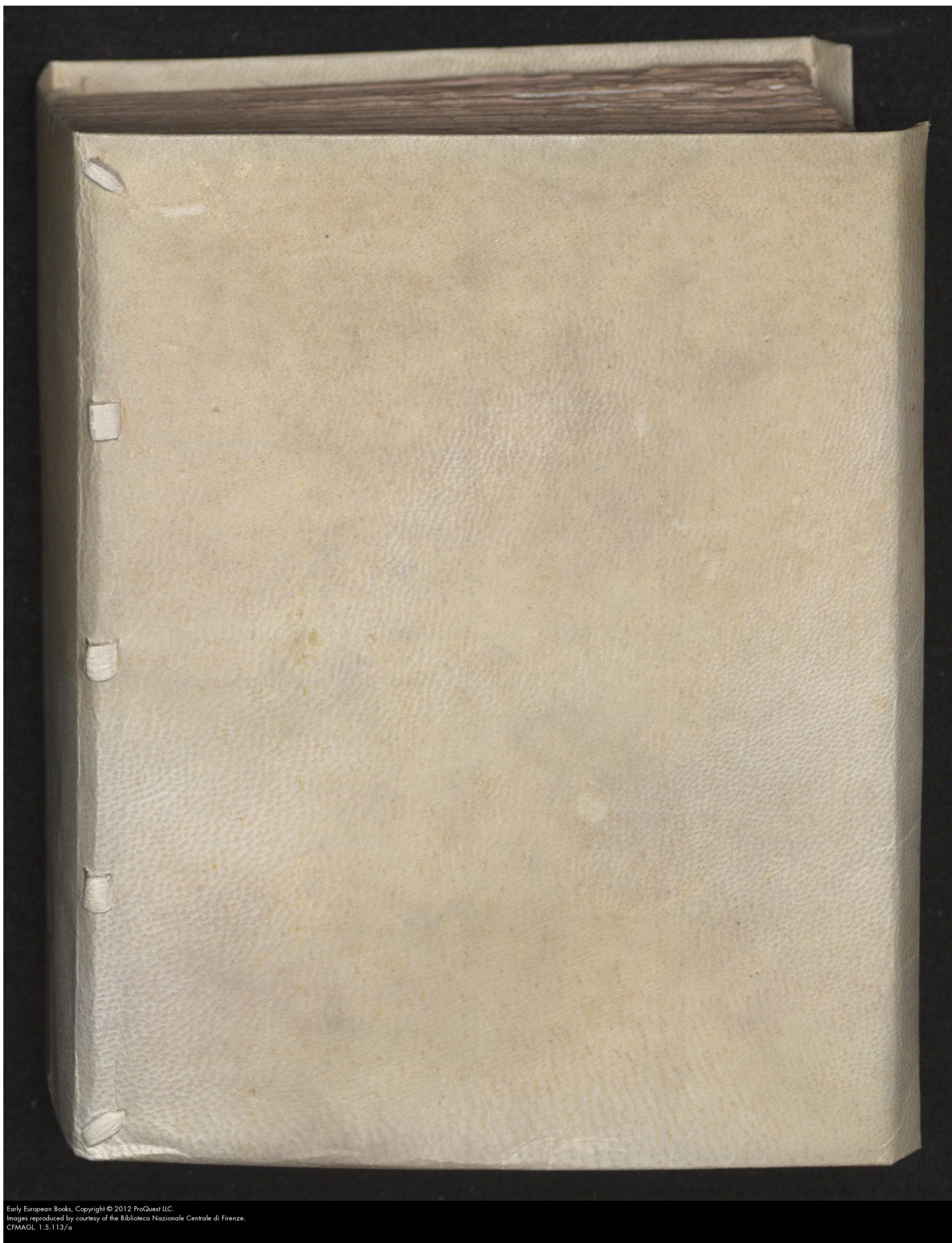
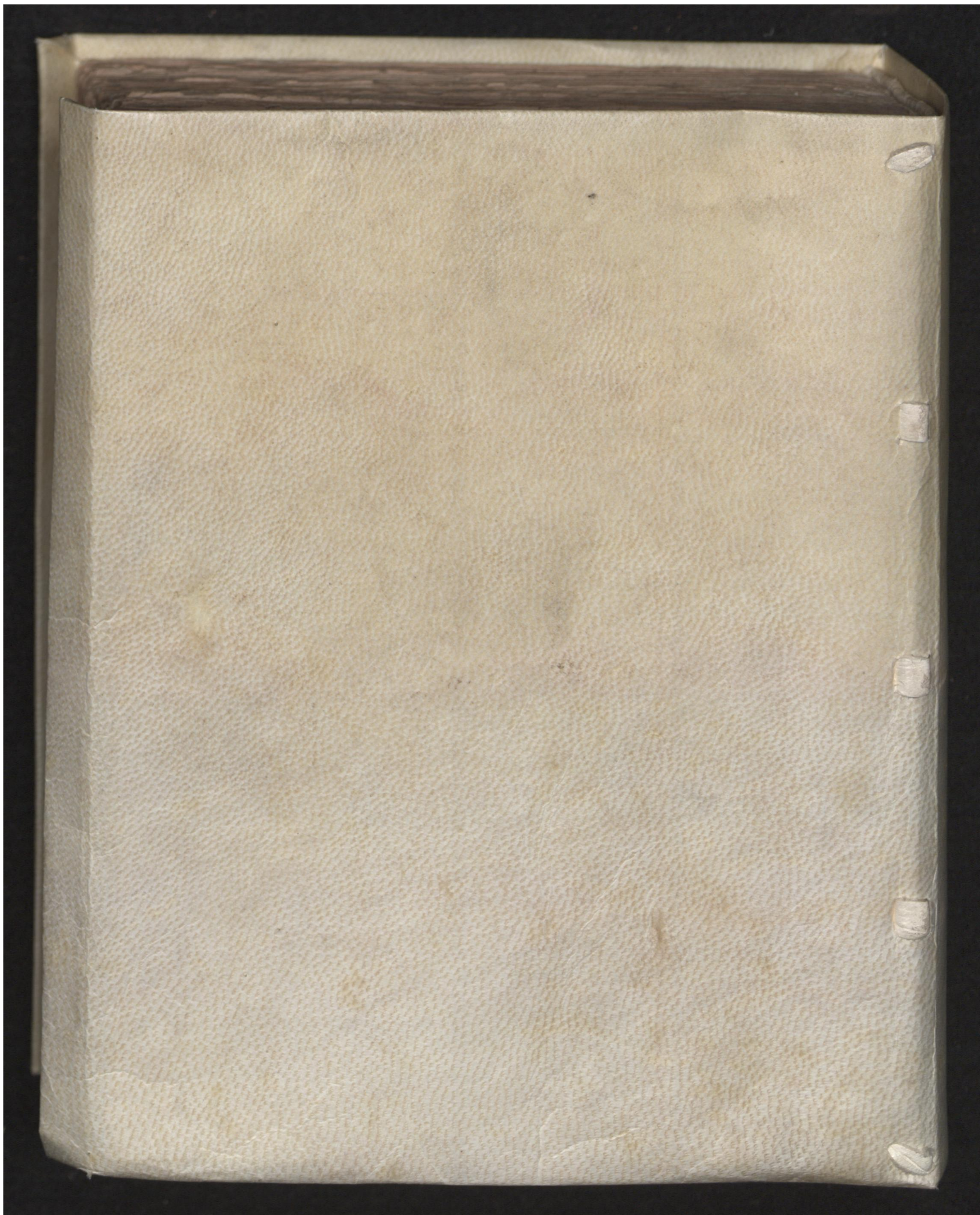

1
5
113

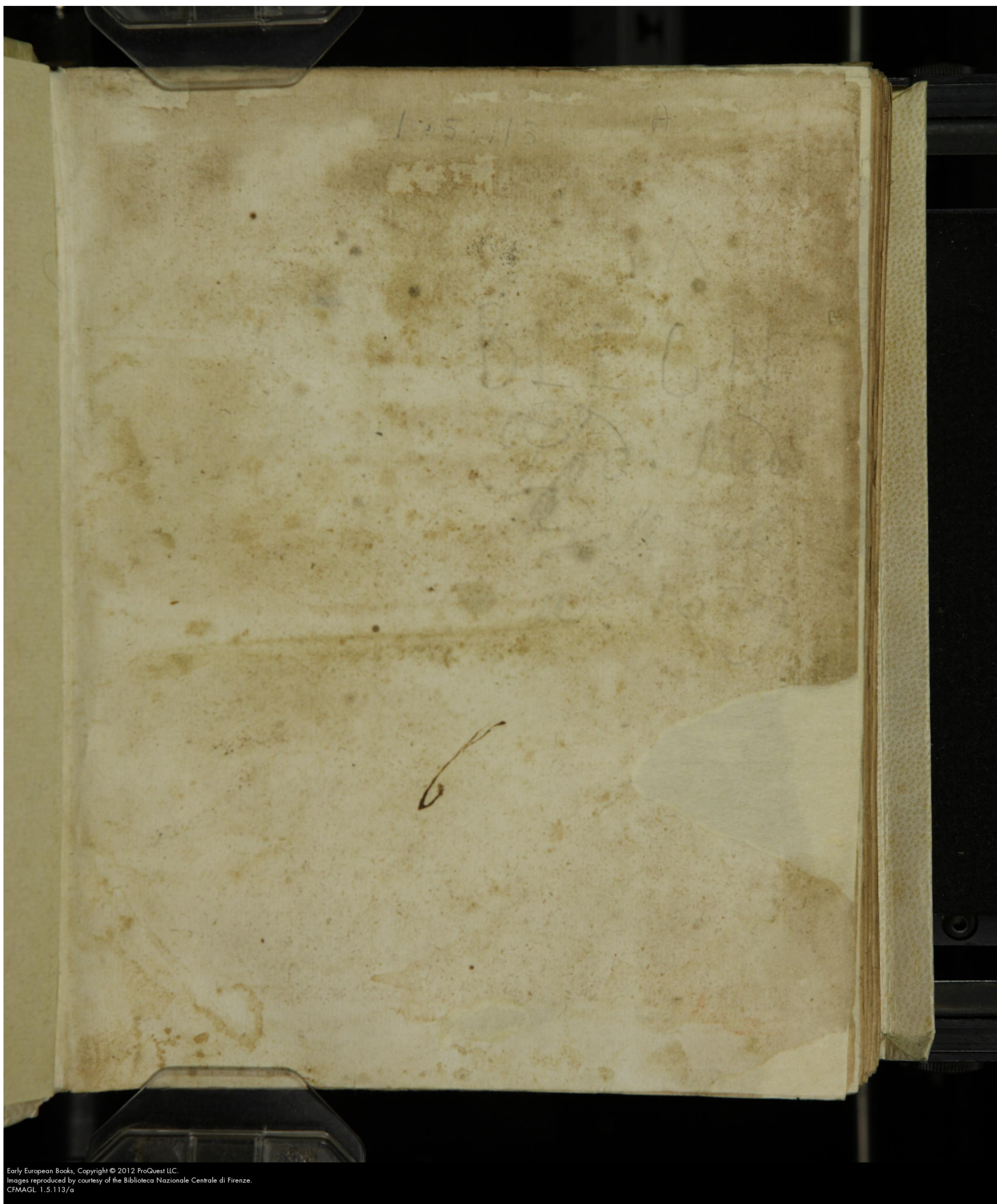

Inuentum Medicina meum est

ZODIACVS
MEDICO-GALLICVS,
SIVE
MISCELLANEORVM
Medico Physicorum Gallicorum,

TITVLO

RECENS IN RE MEDICA EXPLORATORVM,
Vnoquoque menſe Pariſiis Latinè prodeuntium

ANNVS PRIMVS
Scilicet M. DC. LXXIX.

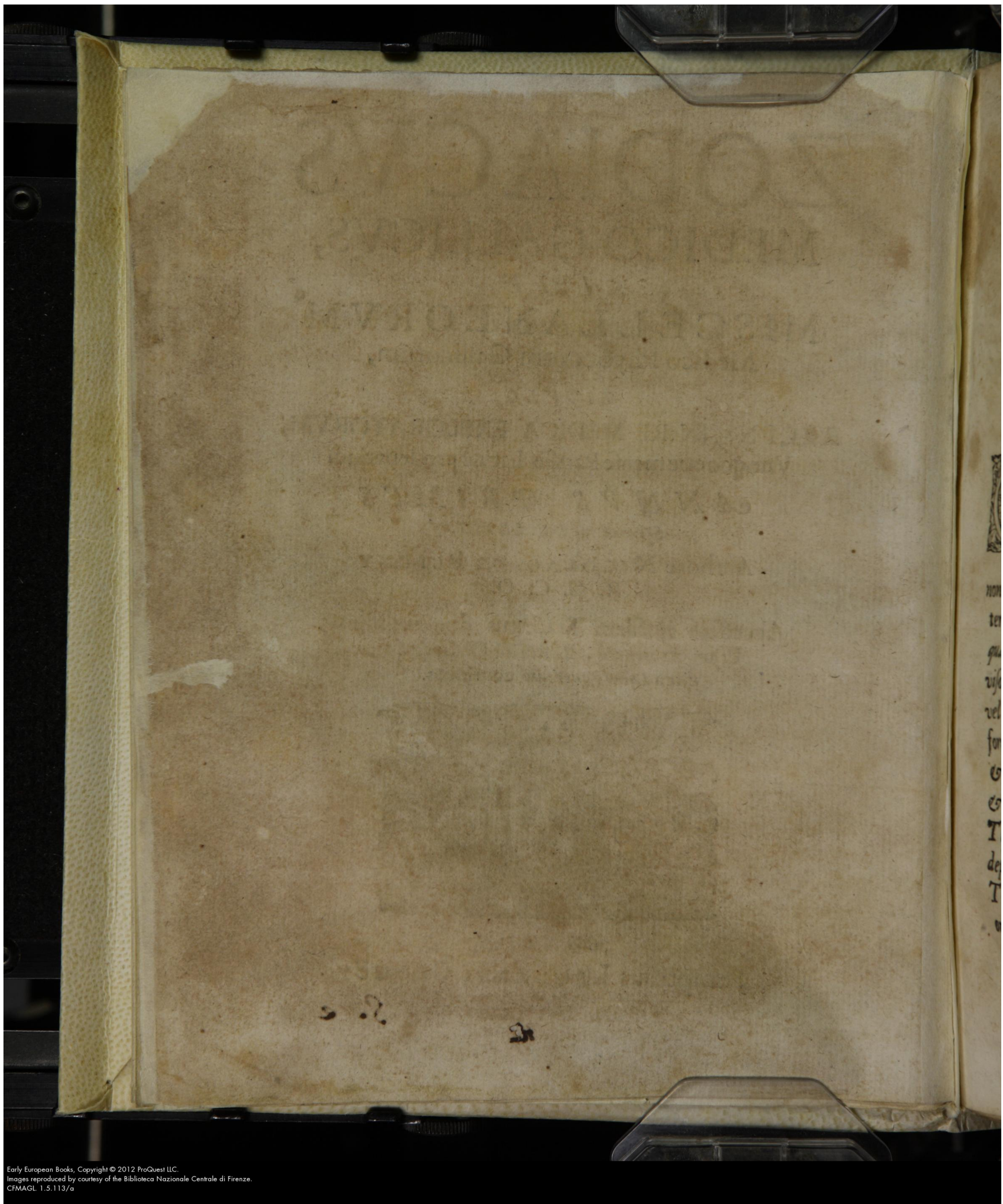
Authore NICOLAO DE BLEGNY
R. G. C. O.

Acceſſere ejuſdem Tractatus duo utiliſſimi,
Prior de *Herniis*, Poſterior Obſervationes
circa *Luem Veneream* continens.

GENEVÆ,
Sumptibus LEONARDI CHOUËT.
M. DC. LXXX.

S. e

Viro Præclarissimo

Domino

NICOLAO DE BLEGNY.

S. P.

VOD lubricæ juventuti, concessam à parentibus peregrinandi licentiam extra præscriptos limites extendenti, id ingenii Tui proli accidit, Vir Excellentissime, quam enim intra Galliæ pomoeria coercitam voluisti jam non è confiniis modo elapsam vides, sed euagantem, sed palantem, & terras alio calentes sole mutantem. A te emissam non revocaveris, quæ non nonmodo vela pandit, sed jam altum sulcat mare, toto divisos orbe Britannos aditura, quam gens septem subjecta trioni, vel etiam vltima Thule ambabus vlnis exceptura sit: Lepor & forma vniverso orbi terrarum exponendam suadebat, sed habitu & amictu vbicumque accepto, quem illi incultum assui, elegantiori & comptiori dignæ: Expostulaturus necne sis mecum nescio, qui Te inconsulto eam Patria subduxerim, culpæ tamen veniam non deprecor, qui pluribus prodesse quam vni displicere satius duxi: Tam grata proles non sibi soli, & parentibus, nata esse debuit, omnibus æque spectaculum debet & officia; Tuisne ingratiis id oneris susceperim, altero Zodiaco (inditi Libro tituli ratio Tibi

non obscura est) Sol mihi signa dabit: Gratiam tamen Tuam mihi spondeo, nec minori meo merito quam Medicus ille Anglus, qui Observationes Tuas circa Luem Veneream in linguam patriam transtulit: Ex voto si res successerit, auctarium erit remunerationis à cunctis eruditis mihi expectandæ, nec insudasse operi pœnituerit, cui succisivas horas, furtivas potius impendi, importunius per literas flagitanti Bibliopolæ morem gesturus. Interim quis facinus (si facinus) admiserit, aut gratiam demeruerit, anxius ne disquire, nomen latere mea interest, vel inprimis ne quibusdam in partes gloriæ Tibi debitæ leviculo hoc labore venire velle videar, quanquam amicitiam & benevolentiam ambiam, eáque potiri gestiam. Id unum dixero professione me esse Medicum, natione Gallum, finitimi Galliæ loci incolam, Fac vero ne suscepti laboris pœniteat, & Tui cultorem vicissim excole: Vale, & quo pede jam cœpisti rem Medicam juva, Dabam Metropoli Vallis Equestrium, Calendis Martiis anni M. DC. LXXX.

Præfatio.

IV

Præfatio.

AUthor hujus Operis compoſitionem molitus, Exploratorum, Experimentorum, Obſervationum in re Medica, quotquot nanciſci dabitur, collectionem inſtituit, quæ curioſis arrideant, novitate placeant & ſimul utilia ſint.

Primaria propoſiti ratio eſt publicum commodum, emolumentum ſcilicet ex accurato experimentorum ac exploratorum, à quibuſdam emiſſorum, examine expectandum.

Hoc vero medio rem ad optatum finem deducere ſatagit, invitando nempe Medicos, Chirurgos, Pharmacopoeos, tum Galenicos tum Chimicos, tam indigenas quam exteros, ac rogando tranſmittere velint Bibliopolæ, cujus munus erit diſpenſare, Adverſaria exacte & fideliter digeſta, recens ſive meditando, ſive manum operi admovendo, producta: Illis invicem, remunerationis ergo ob curas & ſtudia promovendæ rei Medicæ, reponendo fauſta illorum vota in quos beneficium redundarit; nominiſque celebritatem ex genii & ingenii promulgatione comparandam, publici juris faciendo, facili ac expedita via, proprias diſquiſitiones.

Quo his Exploratis ſuccedat ſperata utilitas, plauſúque excipiantur, curæ erit ut in publicum prodeant priuſquam novitatis gratia decedat: Eapropter eorum, exeunte unoquoque menſe, futura eſt diſtributio, duobus quaternionibus, vel quatuor & viginti foliis comprehenſorum, quibus concludentur quicquid menſtruo ſpatio collectum fuerit: Ut vero facilius hi codicilli circumferantur, forma libelli in duodecimo donandi ſunt, quo tandem emenſo anni curriculo, è ſimul omnibus compactis exurgat juſtæ molis liber.

Quapropter quaternionum primus, Januario menſi aſſignatus, libri titulum perpetuo exhibiturus eſt, Epiſtolam dedicatoriam, Privilegii diploma, Operis approbationem, cum admonitionibus requiſitis. Quaternio autem alter, cæterique ex

mensium serie, nihil præter recens Explorataządituri sunt, totius anni curriculo collecta; Excepto tamen mense ultimo, scilicet Decembri, Indicem singulorum producturo.

Si Tabulas adjiciendi, (quo res dilucidior evadat) ingruat necessitas, nec illæ operi defuturæ sunt, æri insculptæ, quam exactissime licuerit.

Commodum nec non visum est Codicillos desinente potius quam ineunte anno luci dare, accuratioris & expeditioris ordinis gratia, Alias, e.g. mensis Decembris, præsentis anni, Explorata recentia investigaturo, necesse esset subsequente Janvario prodituros evolvere. Idem de cæteris esto judicium, unde confusionis origo immineret & perturbationis ab authoris scopo alienæ, cui in animo est unoquoque volumine ea tantummodo colligere quæ unius anni decursu congesserit.

Cum porro nihil præter bonum publicum sibi propositum habeat, compensationis ergo sumptuum, in editionem operis necessariorum, quinq; assium pretio, nunc & in posterum, unumquemque libellum, uno quoque mense proditurum, venalem concessurus est. Id vero vicissim ab exteris, Adversaria transmissuris, exposcit, vecturæ pretio ea liberare velint.

Quo modo, quinque solum assium expenso, quilibet Medicæ artis cultor, sive illam faciat, sive curiositatis tantum gratia sectetur, id beneficii consequuturus est ut quovis tempore, quicquid rarum & eximium in ea scientia proditurum est comparare queat; ac quolibet anno exeunte volumen justæ molis, sed dissutum, coronati argentei pretio, compactum vero, & aluta vitulina amictum, superadditis octo assibus, cum ejusmodi compactiones septem aut octo assibus væniant.

Nec hoc prætermittendum est Authorem commercium literarium cum Medico provinciali fingere, cui quicquid collectum est inscribit: Epistolica enim dispositio instituto suo magis quadrare visa est quam quæ per capita fit distributio: Verisimile quoque eos solummodo qui Medicinæ praxi addicti sunt, aut quomodo

quomodocunque illam excolunt, ex collatis obſervationibus fructum poſſe capeſſere.

Recentia autem Explorata eodem perpetuo tenore proditura ſunt quo adverſaria tranſmittentur, Eo pacto futurum ut nullo Inventorum habito reſpectu, aut rerum præſtantiæ diſcrimine, opus præſens prodîturum ſit: Hanc vero diſpoſitionem obſervandi cum incumbat neceſſitas, hinc omnis prærogativæ abſcindetur occaſio: atque curioſa obſervatio epiſtolæ fini adpoſita, non minus æſtimanda veniet quam ſi ejus initium obtineret.

Quandoquidem imitatæ editiones ob preli feſtinationem plerumque erroribus ſcatent, in remediorum autem exſcriptione vel minimus error, in exceſſu aut defectu, exitus funeſtos accerſere valet, aut ſaltem ut inutiliter exhibeantur, monitos volumus quotquot Explorata hæc comparaturi ſunt, eos tantum codicillos adſumant quos charta alba amiciet, cui author verba ſequentia, *Ab authore reviſus* adſcripta ſint, addita ſignatura (aut parapho) propria, facile in ſequentibus diſcriminanda, nec non ſcriptura. Viginti autem aureos nummos, Ludovici Regis effigie ſignatos, illi ſpondemus qui Bibliopolas, Typographos, alios item à quibus ſuppoſitii exituri ſunt, indicio dato prodíturus eſt.

Porro ſi obſervationes amplo tenore deductæ forte occurrant, earum editio ſeorſim tradenda eſt, exempli gratia, Infantis Toloſani hiſtoria. Sin lubet eas cum cæteris compingere, dematur primum folium, collocando immediate ab epiſtola in qua earum mentio.

Approbato Domini Dacquin, Primarii Regis Medici.

LA recherche des *Nouvelles Découvertes ſur toutes les parties de la Medecine*, eſt un deſſein loüable & tres-avantageux pour le public: L'ordre que l'Autheur s'eſt propoſé pour en faire la diſtribution, donnera toute l'étenduë poſſible à l'vtilité qu'on en peut attendre, Et la maniere dont il les décrira, en rendra ſans doute la lecture agréable. C'eſt dequoi nous avons creu devoir rendre ce témoignage, A Paris le 21. jour de Janvier 1679.

INDEX
OBSERVATIONVM.

Num

OBSERVATIONVM.

INDEX

Gypsea

OBSERVATIONUM.

·79·

INDEX

Index Capitum Tractatus de Herniarum curatione.

Partis I. Sect. I.

Sect. II. Continens definitionem, causas, differentias, accidentia, signa & prognosin Herniarum.

Partis II. Sect. I.

In qua modi partes è sede egressas restituendi adducuntur.

Media per quæ imo ventri redditur amissa naturalis dispositio, ob partium illius è sede egressum in genere, & in specie, Reductio ordinaria earum quæ pariunt Enterocelen, Epiplocelen, & Enteropiplocelen.

Secundæ partis Sectio secunda.

In qua certissimæ rationes in situ naturali continendi partes reductas, ad sanationem ejusmodi affectuum, Additis quibusdam circumstantiis observandis in curatione juniorum & infantium.

Cap. 1.

OBSERVATIONVM.

INDEX

Capitum Libri Observationum circa Luem Veneream.

Sectio Prima.

Animadversiones quasdam continens, nonnullas item Observationes utiles circa nomen, definitionem, originem, causas, differentias, signa & prognosin Luis Venereæ..

Sectio II.

Observationes necessarias ad curationem continens, cum ea partes tantum aliquas obsidet. Item circa motus naturales & criticos solutionem illius afferentes si universalis est, Atque circa medicamenta usurpari solita cum crises artificiales procurandæ.

Sectio III.

Exhibens veram methodum artificio excitandi crises Luis universalis.

ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Exploratorum recentium in Re Medica.

IANVARIVS.

EPISTOLA PRIMA.

REVERA accola ſum ſcaturiginis rerum elegantium, Lutetia quippe Pariſiorum locus eſt omnium opportuniſſimus mutuis commerciis longe latéque diffundendis: Exinde tamen aſſerenda non eſt facilitas à Te inſinuata; illud namque mihi ratum eſt, quo fruaris recentibus Exploratis à te expetitis, requiri omnino quicquid reſiduum mihi erit temporis ab occupationibus ſolitis: quandoquidem hac parte vix tibi ex voto ſatisfactum iri puto quin plurimos in commercium ſociem; Sin tibi aliquid quod palato arrideat offerendum, non minus mihi curæ incumbet in ſtylo diſponendo quam in materia eligenda.

Interim iniquus ſim ſi quidpiam tibi abnegem, adſtrictum enim me habes officiorum eorúmque inſignium multitudine; cum vero tua res agitur, removenda ſunt impedimenta præſtandorum obſequiorum quantacunque ſint, quod pro virili præſtiturus ſum, te ſic jubente: Deinceps ergo nullum prætereire patiar menſem, quantum in me erit, quin à me epiſtolam accepturus ſis. Anſam vero cum mihi ſuppedites, in id incumbam ut ab iis abſint quæcunque artem ſervandorum hominum promovere non valent.

Observatio I. Authoris.

Febrifuga ex Quinquina.

INstitutum ut aggrediar, id ſcias velim ex quo invaluit uſus Febrifugi Medico Anglo familiaris, artis peritiſſimos inter noſtrates, ex colore, ſapore atque effectibus, baſin illius Quinquinam eſſe pro comperto habere, ſin eventus melius ex voto ipſi quam cæteris proceſſit, qui infuſionem ordinariam vſurpaverunt, id vel ſingulari ejus præparationi, efficaciam augenti, vel multiplicatis dozibus adſcribendum eſſe, certiſſimæ rationi paroxyſmos recidivos febrium intermittentium, (quarum cauſa id remedii genus in uſum ducitur) præcavendi: Revera, hoc explorato, plurimi in arte exercitati id feliciſſimo eventu exhibuerunt, vel medicamentis quibuſdam aliis remixtum, vel eo modo comparatum ut in plures dozes dividuum ſit: Hinc à me occaſio captata eſt compoſitionem ſequentem excogitandi, cujus te participem volo: hujus experimentum in ſeptem ægris felici eventu factum.

Accipe ſeminis urticæ uncias duas, florum centaurii minoris ſemunciam, ſalis abſynthi drachmas duas, vini albi ſextarium minorem, fiat omnium infuſio ſupra cineres calidos, per horas duodecim; Seorſim infundantur æquali temporis ſpatio, & loco calido, unciæ tres *Quinquinæ* pulveriſatæ, cryſtalli mineralis dragmæ duæ; unciæ item quatuor aquæ vitæ optimæ; demũ commiſceantur binæ illæ infuſiones, quæ iterum ſupra cineres calidos impoſitæ, ſinantur in digeſtione ad minimum horis ſex, poſtea per linteum mediocriter denſum trajiciantur, de quibus pro dozi exhibendæ unciæ duæ; initio uſus ducto die paroxyſmi, primam porrigendo quatuor aut quinque horis ante adventum illius, alteram protinus invadente rigore febrili; tertiam intervallo inter rigorem & incaleſcentiam medio: Diebus intermiſſionis, paroxyſmum ſubſequentibus, iterum præberi poterit mane & veſperi; Redeunte iterum paroxyſmi die, idem obſervandum venit quod indicatum in diem quo curatio incepta eſt; purgatio interim ſemel aut pluries inſtituenda eſt, plenitudinis majoris aut minoris habita ratione.

At vero cum in arte Medica certum quidem ſit quod fiat, non vero ſemper certum quod eveniat, & ſępe eveniat ut idẽ remedium pluribus ægris cum ſucceſſu exhibitum, in quibuſdam eo careat, credo me Tibi rem gratam facturum ſi alterum Febrifugum, Londino ad me nuperrime tranſmiſſum communicem, neutiquam, ut ajunt, ab eo diſcrepans, quo utitur Medicus Anglus: quia autem periclitari nondum conceſſum fuit, vadem me de eventus certitudine non præſto. Mitto vero ut illud pro innata ſagacitate experiaris.

Accipe Quinquinæ uncias tres, & corticum fraxini pulveriſatorum æquale pondus; matracio committantur, ſuperaffuſis ſpiritus vini rectificatiſſimi

tissimi unciis quatuor, atque uncia una spiritus salis, postea collocentur in balneo aquæ tepidæ quadrihorii ad minimum spatio, at sæpius materias exagitando; adde insuper sesqui-heminam spiritus vini minus revificati, postea inde vasi terreo cineribus modice calidis circumsepto; exactis autem septem vel octo horis trajiciatur liquor per chartam emporeticam, asservetúrque lagena inclusus optime obturata: dozis ad summum quindecim aut viginti guttæ, remixtæ duobus cochlearibus vini rubri, ipso tempore exhibitionis; ferunt vini rubedinem in cerevisiæ colorem commutari.

OBSERVATIO II

D. RABEL.

Elixir Vulnerarium.

HInc discedamus, verbo dicturi de *Elixirio D. Rabel* anno postremo adeo decantato, de quo quæ mea esset sententia toties me interpellasti: Notum Tibi maximum ejus usum esse in vulneribus: atque ut prætermittam funestum experimentum ab ipso in Invalidis tentatum, omnibus notum, prodeat hoc, cujus ego oculatus sum testis.

Quidam viginti quinque circiter annos natus, robustus, firmissima valetudine usus, gladio læsus est in parte superna & exteriori brachii dextri, à quo cum solum divisa esset cutis, ac fibræ alterutrius musculorum cubiti extensorum divulsæ, vulnus hinc simplex excitatum est, in longitudinem exporrectum, latitudinem obtinens duorum transversorum digitorum: Ille sanitatis citissimæ avidus, impellente Chirurgo quodam, dicti *Rabel* familiari & collega, consensit in ejusmodi curandi rationem insolitam, eapropter advocari curavit in suum domicilium, in vico Veterum Augustinorum dicto situm, ad insigne quatuor anni tempestatum, ubi fortuito tunc aderam: Empiricus ille vulnus exploravit quantum libuit, sanitatis restitutionem intra triduum pollicitus, Labra adduxit & conjunxit ope suturæ, bis ducta acu ope collegæ, postmodum linteo vino rubro madido superimposito contentus, cui Elixirii sui guttas aliquot indiderat, nihil præterea ægro præcipiens quam ut multo vino dicto uteretur; idem linteum mane & vesperi vino prædicto immergeret, vulneri citra ulteriorem apparatum admovendo, sicut initio factum fuerat, hoc est nulla præcautione adjuncta: nulla pene dies præteriit quin ægrum, impellente eventus discendi curiositate, inviserim: Vulnus à secunda die serum quoddam acre effundere cœpit & multum, continuis doloribus ægro molestum, ad vicesimam usque quartam fluens, Ante tricesmam autem & secundam sanitatem non consecutus est.

Ex superius dictis tria porismata elicere liceat, meo judicio dubitationis

aleæ non obnoxia; primum eſt, ſeri, è vulnere exudantis, acrimoniæ cauſam aſſignandam eſſe acidis, quæ elixir illud, intro aſſumptum, intra ſe continet, ſumma, quod te non latet, corrodendi vi præditum. Secundum, efficaciam arcani dicti *Rabel* in vulneribus ſanandis, aliunde non deducendam, quam quod aëri ambienti, ut futura arceatur ſuppuratio, pateredebeant: Tertium tandem hoc eſt, tantum abeſſe ut methodus hæc ordinariæ & tritæ præpolleat, quin potius certum eſſe vulnus prædictum multo breviori tempore curationem adepturum fuiſſe, citra ſuppurationem, & minori dolore, per ſolam faſciæ bicipitis opem labiorum mutuam conjunctionem, nullo etiam admoto extrinſecus medicamento.

Observatio III.

D. BOVCHER.

Medicamentum Traumaticum.

PORRO cum ſermo inciderit de remediis vulnera prompte, nulla interveniente ſuppuratione curantibus, non idem, credo, erit judicium de medicamento à D. *Boucher*, Magiſtro Chirurgo Camberiacenſi ad me tranſmiſſo; vir enim ille notiſſimæ probitatis, remedium obtinuit ab Illuſtriſſ. Domino primario Senatus loci dicti Præſide, deſcriptionem tradente Chimiſta quodam, qui mira coram dicto Dom. Præſide præſtitit experimenta, inſignémque ideo ab eo remunerationem reportavit, En deſcriptionem.

Accipe vitriolum Romanum viridiſſimum, ad albedinem calcina more ſolito; conjice in amplam Retortam, uſque dum duæ ejus partes impleantur, collocetur in furno reverberii clauſo, poſtea rite coaptato illi amplo Recipiente, accendatur parvus ignis, eliciendi phlegmatis inutilis gratia, collocetur demum Recipiens loco debito, commiſſuras luto exactiſſime obducendo; augeatur gradatim ignis: cum vero Retorta nubibus referta apparuerit, perge in eodem caloris gradu quouſque refrixerit; ab eo tempore ad extremum urgeatur ignis violentia: ſic continuetur diſtillatio duplicis nycthemeri ſpatio; quo exacto vaſa refrigerari permittito, aſſervando id quod ſuperſtes futurum eſt ſpiritus vitrioli in uſum ordinarium; exime poſtea reſiduum ex Retorta, tere in marmore, digere addito æquali pondere ſpiritus vini rectificati, id obſervando ut accuratiſſime ſigilletur ampulla; demum impone alteri retortæ luto obductæ, in eadem fornace collocandæ, quam ubi paulatim & ſenſim calefeceris, poſtea igne violento urgebis ſpatio quatuor dierum totidémque noctium, quo una eliciantur ſpiritus vini & oleum vocatum vitrioli: poſtmodum ubi vaſa refrixerint, vini ſpiritus à dicto oleo ſeparandus, ope diſtillationis in balneo maris.

At vero

At vero cum ejusmodi essentia, corrosionis nimiæ particeps, impune vix possit intro assumi, iterata distillatione per retortam dulcescet, cui antea imposueris semivnciam limaturæ chalybis, eadem servata proportione si major adsit quantitas.

Id oleum vim obtinet cohibendi hæmorrhagias vulnerum, eadémque recentia bidui, aut ad summum tridui, spatio persanat, si quotidie ex jusculo duæ aut tres guttæ exhibeantur, aut vini semicyatho; vel si vulnera eodem irrigatur, aut penna, cum sunt superficiaria: aut instrumento idoneo, si profunda: vtile est & ad antiqua ulcera, & ad membra paralytica, eadem methodo in usum ducendo.

Observalio IV.

D. TRIBOVLEAV.

Vulnus capitis, Vbi de salutari duræ meningis apertione ad puris exitum.

A Vulneribus nondum recessurus, ad rem erit Tibi communicare curiosum experimentum Dom. *Triboulean* Mag. Chirurgi Jurati Parisiensis, cujus dotes Tibi sunt perspectæ. Famulus à cubiculo Illustr. Marchionis *De la Popliniere*, Castrensis præfecti vicarii, læsus fuit in obsidione Yprensi dum agger perrumperetur, sclopeti globulo in capite, à quo fracta pars superior ossis parietalis dextri, cum ejusdem depressione. Triduo post admotum trypanon, eximendis aliquot ossium fragmentis, apertio facta exitum concessit copiæ sanguinis sub cranium effusæ, desinentibus hinc symptomatis, Tricesimo autem quinto exacto die, invasit ægrum cum sopore febris & anorexia, intumuit dura mater, extuberantibus fungosis carnibus copiosis; unde orta suspicio dicto Dom. *Triboulcau* infra tumorem collectionem adesse cujusdam materiæ purulentæ; revera quarta die, intumescentiam illam subsequente, tricesima nona à vulnere inflicto, urgente symtomatum vehementia, nec ulla alia salutis via conspicua, incisione facta duræ matris secundum totam vulneris longitudinem, effluxit puris viridantis insignis copia, nigricantis & fœtidi, cujus eductionem accidentium remissio sequuta, ægrique salus brevissimo tempore.

Ex eo experimento dicto D. *Triboulean* colligere licuit duas observationes singulares; quarum prima est, pus inter duram & piam meninges sensim ac pene insensibiliter formari, sæváque symptomata tum demum emergere cum post diutinam moram corrosivam indolem & cacoethiam induit, quod non sufficiat quatriduum inducendæ & saniei formæ & simul depravationi notatæ: Altera est, Duræ matris incisionem non adeo verendam, ut pleri-

quę tradunt, præſertim ſi à pia diſtet & à cerebri ſubſtantia, ob collectionem materiæ alteram ab altera divellentis.

OBSERVATIO V.

D. ROBERDEAV.

Vulnus Vmbilici.

NOn è caſtris ſolum utiles circa vulnera obſervationes depromuntur: D. *Roberdeau*, Chirurgus ordinarius Sereniſſimi Principis defuncti, Profeſſionis ſedulus cultor, & peritia conſpicuus, nuper curandum habuit Pariſiis Vigilum Tribuni ſatellitem, cui in regione umbilicali enſe vulnus inflictum eſt, in capacitatem abdominis penetrans, hiante inteſtino Jejuno ad longitudinem tranſverſi digiti: Exterſa parte extra vulnus prominente, ſuperaſperſóque terebinthinæ coctæ pulvere, ſitui naturali reſtituit, eáque demum leviter cohibita molliſſimæ ope turundæ, non ultra partes continentes pervadentis, vulneris illius, quaſi tantummodo ſimplex eſſet, curam habuit, cicatricémque intra viginti cum duobus diebus induxit; nullo, præter ſanguinis miſſionem, uſurpato remedio univerſali, nulláque alia adhibita cura ſingulari quam accurato victus regimine; ægro concedens ſolum in potum aquæ hordei mundati ſextarium minorem, ac duo exigua gelatinæ vaſcula, in ſolidum alimentum novem primis diebus, quibus exactis minus rigida fuit diæta.

Sat multa circa vulnera, Cenſeo enim à rerum varietate gratiorem Tibi fore mearum literarum lectionem; Quare tranſeo ad obſervationem à Dom. *le Duc* factam in Noſodochio generali, in Domo Nitrata dicta, cum ibi adhuc Chirurgus eſſet: Non tibi forſan ignotum illum à pluribus annis Magiſtri munere fungi, ideóque rem à ſe novam non eſſe, ſed Tibi perſpectum ſcio parum intereſſe quo quævis res Explorata tempore acciderit, ac unamquamque novam cenſendam eſſe, dummodo publici juris pridem facta non fuerit: quamobrem earum participem Te in poſterum facturus ſum quæ pauciſſimis tantum innotuerint, quocunque demum tempore contigerint, ſi modo curioſitati tuæ arrideant, Quam jam exhibeo rarioribus accenſe.

OBSERVATIO VI.

D. LE DVC.

Furor Vterinus.

VIrgo clauſtralis dictæ Domus Nitrariæ, quæ ſæpius, diverſiſque temporibus in furorem Vterinū inciderat, tandem tam violento ejuſmodi ma-

niæ paroxyſmo corripitur, ut catenis, cohibendæ enormis & effrænatæ laſciviæ libidiniſq; cauſa, vincienda fuerit: inter conatus varios ſe extricandi, & à vinculis liberandi, ſuffocata derepente interiit: D. *le Duc* cadaver horas poſt aliquot aperuit, ac deprehendit nunquam eam Lucinæ expertam eſſe labores, ſimúlque teſticulum ſiniſtrum pugni magnitudinem circiter adæquantem, craſſo ſpermate turgentem: vas autem à teſticulo ad uterum protenſum (quod ex Anatomicorum ſententia ejaculationi ſeminis deſtinatum non eſt, quia manifeſta cavitas illi deeſt) non modo media parte vaſe dextri teſtis majus eſſe, ſed prætereà duriſſimum & calloſum; cæteras autem partes conformationem naturalem adeptas eſſe.

Ex hoc phænomeno duæ, me judice, elici poſſunt conſequentiæ, probabilitati innixæ, Prima eſt Affectum prędictum originem duxiſſe, quod ſtatis temporibus ſemen ad uterum vergeret & inclinaret, commotum ab objectis realibus aut phantaſticis, Id autem, via dicta intercluſa, à commotione præcedente fermentationem extraordinariam in teſticulo excitaſſe, ſpiritibus inducere aptam natam exagitationem, paroxyſmorum illorum comitem. Altera eſt, cum ſemen teſticulo concluſum, non potuerit vas id permeare, veriſimile eſſe vaſa, hactenus credita ejaculatoria, aliis uſibus dicata eſſe.

OBSERVATIO VII.

D. TRIBOVLEAV.

Muſculi abdominis infra umbilicum omnino membranei.

RAtum illud in iis quæ artem Medicam ſpectant, ſingularem effectũ axioma univerſale non conſtituere, iis præſertim quæ hominis ſtructuræ ſunt, in quibus natura ludere ſæpius & aberrare viſa eſt: Revera D. *Triboulcau*, de quo paulo ſupra, obſervavit anno 1665. in cadavere apud D. *Coſinum* diſſecto, muſculos abdominis omnes infra umbilicum, & ad os pubis uſque, membraneos fuiſſe, nulla manifeſta fibra carnea; dextrum præſertim, duabus tantum interſectionibus nervoſis eo in ſpatio præditum, unius vero tantum medietate in reliqua ſua longitudine.

Sed ſi prodigia, cum in hominis ſtructuram incumbit natura, contingant, non minus miranda accidunt priuſquam in lucem exeat: Hiſtoria infantis Toloſani, à me typis edita, quam ſeorſum editam ad te mitto, palam id evincit; indubiæ enim veritatis eſt in utero matris ipſum totis viginti quinque annis concluſum fuiſſe.

Observatio VIII. Authoris.

Foetus mortuus in utero relictus, post alterum felici partu exclusum, admodum attenuatus.

Aliam interim historiam Tibi narraturus sum, quæ quanquam priori raritate inferior sit, in observationem tamen venire, si quæ alia meretur: Muliera quadrimestri gravida, timore insigni perculsa ob casum leviti sui, ex quo ea præsente tibia effracta ipsi fuerat, non diu post insignes dolores in regione renum imóque ventre perpessa est, septem aut octo diebus urgentes: Præcavendi ergo abortus sanguinis missio facta, imperata ad aliquot dies quies; quibus exactis ad exercitia solita rediit, nihilque sinistri interim contigit, uterus solummodo ad inferiora devolvi videbatur, suscitatis inde ex intervallis vaporibus putridis, os etiamnum attingentibus, ad exitum vsque noni mensis molestis, quo tempore puellam enixa est vivam beneque habitam. D. *Amiens*, Chirurgus Regius, tempore partus accitus est, qui secundinas perlustrans fœtu edito, in iis latentem deprehendit fœtum marem, manus longitudine, membranis propriis adhuc obvolutum, adeo tota sua longitudine compressum, ut vix crassitie quartam pollicis partem adæquaret: Ipsa etiamnum cranii ossa, suturarum ratione, eandem constitutionem adepta erant: Cuti & carni eadem propemodum inerat soliditas, quæ in fœtu diutius spiritui vini immerso deprehenditur, vix in membranis ipsis ulla alteratio animadversa. Non difficile est conjectura assequi fœtus hujus attenuationem illam contigisse compressione facta dum alter incremento augeretur, A continua illa compressione factam esse omnimodam humoris contenti expressionem, quam consequuta sit siccitas inducendæ putredini inepta: Quod vero in disquisitionem adduci, meo judicio, meretur, illud est, Quæ causa scil. abortum in muliere avertere valuerit? Et hæ sunt ea de re meæ conjecturæ, quæ si rationi consonæ Tibi videantur, est quod gaudeam, nec pœniteat transmisisse; sin censuram tuam subituræ sint, illi lubenter acquiescam.

Ex mea sententia Abortus nequaquam contingit, nisi uteri orificium internum humore superfluo madidum extiterit, modóque insolito: exacte enim semper clausum, præterquam eo in statu, permanet, quantumvis gravia sint quæ ejus sinu continentur: His suppositis, nemini dubium esse debet abortum aliter fieri non posse quam secundinæ divulsione, hincque sequente sanguinis effluvio: Aut cum accedente putredine membranarum secundinæ; ipsiusve fœtus, aquæ, aliæve humiditates toto utero diffunduntur: alteruter enim modus concurrat necesse est ad sufficientem orificii interni relaxationem, quo concedatur exitus fœtui in utero contento: Cum autem tunc temporis secundinæ divulsio facta non fuerit, nec proinde sanguinis ne-

cessario consequens effluxus acciderit; embryonis autem attenuatio, ejusque membranarum, putredini imminenti obstiterit, nil mirum si usque ad tempus partus alterius fœtus utero conclusus permanserit.

Hæc pro tempore, Domine, à me accepturus es; limites à Te mihi præscripti ulterius evagari Epistolam non sinunt; ad mensem proximum congesturus sum nova quædam mihi communicata. Si interim grata Tibi fuisse, quæ ad te mitto *Nova explorata*, compertum habuerim, laborum meorum fructum percepisse credidero, In id operam navaturus ut undique rara & curiosa ad me comment. Vale.

Parisiis 28. *Ianuarii* 1679.

Observatio IX.

HISTORIA ANATOMICA FOETVS TOTIS VIGINTI quinque annis in Vtero delitescentis, Addito examine phænomenωn omnium concomitantium. Conscripta à D. Nicolao de Blegny, *Chirurgo Regio, Magistro & Iurato Parisiensi. Typis Edita Anno* 1679.

VLtimis mensibus anni 1652. *Margareta Mathieu*, uxor *Iohannis Pugetii* Pannorum Tonsoris Tholosani, decem ante liberis felici partu exclusis, undecimam graviditatem patitur: Sub finem ultimi imprægnationis mensis, partus dolores experitur, præ quorum vehementia lectulo se committit: Quæsitus est Chirurgus obstetricans, qui exploratione manuum præmissa, naturam ad partum nequaquam se accingere asseruit; urgent tamen vehementissimi dolores, toto bimestri crudeliter pertinaces, Interim Medici duo celebres accersuntur, à quibus plurima remedia præscripta hysterica & aperientia, at inani successus, grumis tantum aliquot sanguinis ex utero secedentibus.

Exacto primo illo tempore, trium fere mensium curriculum elapsum est cum molestis torminibus, prioribus licet minus infestis, comite tamen continuo materiei purulentæ effluxu: exinde collapsæ resurgunt vires, uterus effundere desinit, at sola supini decubitus necessitas dolorum insigne levamen afferebat, oneris enim pondus, quemcunque alium servaret situm, maxime illi erat molestum, quod de loco in locum provolvi observabat, quoties in alterutrum latus commoveretur. Sic constituta spatium octodecim aut novemdecim annorum exegit: In totius hujus stadii decursu adnotatum, post plurium mensium intermissionem, ipsam torminibus adeo vehementibus affectam fuisse, ut sæpe Chirurgum in auxilium advocaverit, qui ventris

apertione facta, causam adeo vehementis doloris eximeret.

A primis illis annis usque ad 1675. massa illa magnitudine & pondere adeo infesta, eo minus molestiæ intulit, quod in ventre immota maneret, quodammodo suspensa, ne minimum agitationis indicium præbens: Tandem xvii. Junii ejusdem anni, prægnantem invadit febris continua, vitæ & ærumnis simul finem imponens, sexagesimum secundum ætatis annum agentem.

Postridie corpus novaculæ exponitur; deprehensúmque corpus lapideæ duritiei, uteri universo fundo coextensum, concavum qua parte fundum illud respiciebat, longum quatuor circiter transversos digitos, ulcus ejusdem ferme magnitudinis cooperiens, cujus figuram exprimit numerus I. Cætero matricis corpus conformationem naturalem obtinebat, necnon reliquæ imi ventris partes, excepto Epiploo, cujus crassities erat duorum transversorum digitorum, quod scirrhosum & aliquomodo carneum evaserat.

His perpensis, inverso Epiploo, & super adducto cadaveris pectori, massa informis, illi admodum cohærens in conspectum venit, undecim circiter pollicum longitudinis, octo librarum civilium ponderis, h. e. unciarum centum viginti octo: Qua parte massa illa Epiploo adnata erat, cum ab eo divulsa est, talem se obtulit, qualem refert numerus ii. vniversa superficies nihil aliud erat quam crusta pollicis crassitiem æquans, imo majorem quibusdam in locis: crusta illa cartilagineam duritiem fere adepta erat, ex pallido leviter flavescens, præterquam juxta cohæsionis latus, ubi minus quidem dura sed rubicundior: Qui curiositatis gratia igni exposuere, observarunt adipis instar colliquatam fuisse, ita tamen ut a fusione membraneum quid superesset, & crustacea quædam tubercula, diversa ejus corporis loca occupantia.

Interim, cum ex attenta hujus membranæ inspectione aliqua fœtus conclusi indicia se proderent, dissecta ea & extricata quam leniter fieri potuit, tandem is in conspectum se dedit, masculini sexus notas ostendēs, penis indicio, intra carnes inguinum latitantis: Situm hunc obtinebat, ut caput fundo uteri accumberet, nec non manus dextra ad occipitis superiorem partem, contracto pugno collocata: corporis anteriora spinam dorsi matris spectabant, posteriora epiploon: pedes recurvi erant ad superiora vergentes; partim regionem umbilicalem occupabat, partim hypogastricam, ad sinistram leniter declinans.

Palpebræ ciliis adhuc vestitæ repertæ sunt, oculi concavi, eorum membranæ flaccidæ, nasus depressus apparebat, labia tegebat materia durior corpus ambiente tegumento: Incisis autem gingivis, in infima parte apparuerunt dentes, quales adultorum esse solent. Sub brachio dextro, ac juxta aurem ejusdem lateris, exiguus capillorum fulvorum, eorúmque admodum brevium, glomus conspectus est: Ungues manuum & pedum longi, duri, scabri:

Nec tamen dubium illud solvere arduum. Illud notum esse debet parti

Fig. II.

Fig. I.

Fig. III.

... pedum longi... tum, sca-

bri:

bri : caro in collo, inguinibus, partibúsque proximis sanguine suffusa : Disparata erant ossa capitis, cerebrum admodum depressum, colore & consistentia, unguentum rosaceum propemodum referens : Partes pectore & abdomine comprehensæ siccæ nigricabant, musculis, extremitatúmque tendinibus de mole aut conformatione fere nihil decesserat, hoc uno dempto quod fibræ carneæ albicarent, flavescerent, aut lividæ essent : Genua ab invicem aliquantisper dissidebant, pes sinister quodammodo contortus, dextrum contingens, manus sinistra contracta, mentóq; appressa, genu ad idem latus deflectente. Tandem, excepto brachio dextro, cæteræ partes eandem pene obtinebant conformationem ac cæterorum infantium utero adhuc conclusorum id quod apprime tertia Figura designat.

Extensione & dimensione illius facta, quatuordecim circiter pollicum longitudinem exæquavit, quanquam corrigi & expandi incurva spina dorsi non potuerit, tum quia exterius convexa esset, quam quod parte sinistra introrsum ad dextram deflecteret.

Cuncta hæc publice Tolosæ demonstrata sunt, atque inquisitione facta, ex edicto Curiæ Tolosanæ, de rei certitudine abunde constitit, adductis plurimis probatissimæ fidei testibus : Cæterum historia hæc à me tradita consona est adversariis inde ad me transmissis, & relationi factæ à *Iohanne Francisco Puzetio* defunctæ filio natu majore, eoque filio unico è tribus liberis quos peperit *Margareta Mathieu*, vita adhuc fruentibus, prodigii illius narratoribus in spectaculum publicum. Superest demum ut inquiramus in causas naturales tot tantorúmque extraordinariorum casuum.

ANIMADVERSIONES

In præcipuas hujus historiæ circumstantias.

AB instituto non recessurus, immoraturus non sum causis partus naturalibus inquirendis, forte alias locus opportunior his explanandis se oblaturus est : Id solum constituendum est à prædictis causis determinatum fuisse hujus infantis ex utero exitum, quandoquidem legitimi partus tempora attigerat, antecedentésque illum labores de more ordinario contigerant: Hoc supposito prior hæc occurrit difficultas, Cur orificium uteri internum conatibus tum matris tum infantis obstiterit, hoc est, cur non ut par est expansum fuerit ad concedendum liberum infanti illi exitum, vel saltem ad vi factam illius eductionem, quod parturientibus omnibus familiare esse solet, quocunque demum modo aut situ exitum infans affectet; ac omnes Margaretæ primogeniti istius partis naturalem & probam conformationem arguant.

Nec tamen dubium illud solvere arduum. Illud notum esse debet parti

cuipiam, quodam tempore, innaſci poſſe affectum quo antea non laboraverit; atque orificium interius uteri obnoxium eſſe inflammationi, ſcirrho, convulſioni, omnibúſque aliis morbis quibus patent cæteræ partes, tum carnoſæ tum membraneæ, vi quarum labefactari aut depravari poſſunt functiones, caſus autem qui Margarethæ parturitionis tempore accidit, hunc illúmve dictorum affectuum inducere valuit, quandoquidem incolæ Toloſani tunc temporis contagii peſtilentis recens ſuborti metu conſternabantur; in mulieribus autem vehementia quævis animi pathemata in uterum ut plurimum deſinunt in eoque firmantur.

Oſtium vero interius dilatationis incapax cum fuerit, quæ ratio eſt cur fœtus iſte utero non inhæſerit, quod plurimis aliis, diutiſſime & ultra aſſuetas geſtationis metas detentis, contigiſſe compertum eſt? Quomodo iterum latebras illas evaſit, alvi cavitatem ſubingreſſurus? Sed & hoc admiratione dignum, cujus tamen cauſæ naturales obviæ ſunt: proculdubio infans hic demiſſo capite exitum affectabat, ſic enim collocatus apparuit ideóque aquarum uis eo vergere non potuit, ob inſuperabilem reſiſtentiam: Interim partus comites dolores graviter urgebant; id vero notum quo acrius ii inſtant, eo vehementius ſerum fœtum ambiens agitari, ac determinari ad membranas in acumen expandendas, (ut fœtui iis diſruptis pateat exitus) unde ſequatur diſpoſitio quam vocant *Aquas formatas*: Liceat ergo ex præjudicio colligere, ad quamlibet doloris inſtantiam ſerum verſus orificium internum confluxiſſe, atque admodum veriſimile potuiſſe poſtmodum verſus partem oppoſitam, repercuſſus motu, deferri & reſilire, eundémque illic effectum parere, maximè quod Margareta decumberet, ac proculdubio eo ſitu collocata, ut iſtud orificium uteri fundum, in eadem altitudinis dimenſione, ſpectaret; Chirurgis enim obſtetricantibus, ipſiſque Obſtetricibus fere in more eſt ut parturientibus, in lecto decumbentibus, clunes ſublevent, fracilioris exitus fœtus gratia.

Dicere nihilominus liceat Aquas dicto modo congeri ſolummodo in appulſu orificii interni, ideóque quo in adverſa parte id contingat, neceſſarium illis fuiſſe occurſum circumferentiæ cujuſpiam ſpatii, hoc eſt alicujus ſolutionis continui: *Margareta* autem uteri fundum nullum obſidebat ulcus, quandoquidem ante partus labores nihil inſolitum perpeſſa fuerat; ac neque Aquarum iterata impulſio, imo nec partium fœtus, ibi vulnus ſatis amplum efficere potuerunt ad concedendum illi exitum, cum univerſum fundi ambitum ex naturæ lege coopeꝗiat Placenta, cujus ſi ſufficiens portio, ut inde adeo inſignis emergeret diviſio, divulſa fuiſſet, ex Margaretæ vulva prodiiſſet ſanguis, aut ano, quamdiu partus dolores experta eſt, quod tamen non contigit.

Situs autem Tubarum uteri nobis palam facit, etſi quodammodo ab hu-

jus fundum pertingant, fieri tamen posse ut earum orificia non semper à Placenta cooperiantur, quæ mediam ejus partem duntaxat occupat: Experientia quippe duce nobis notum insignis illas dilatationis capaces esse, toto suo ambitu, cum ibi genitos fuisse infantes constet, quibus vitali aura inibi frui concessum fuit, quinimo augeri quatuor aut quinque mensium intervallo. Si quis obiecerit seminis masculini copiam, ad generationem necessariam, eas subire posse, etsi introitus illarum naturaliter admodum non pateat, imo distensionem necessariam admittere nequeant? Illi epono rationem hanc, nec aliam quamvis, experientiæ opponendam; historia enim mox adducenda certissime evincit orificia dicta non minus extensionis capacia esse quam orificium internum.

Circa Tubas vteri Obſervatio.

Pridie Calandas Maii anni 1676. *Domina Langlois, Obstetrix peritissima, advocari me curavit quo parturientem uxorem cujusdam* Bourguignon *dicti juvarem, militis invalidi, in vico* Du Bac *commorantis: Deprehendi caput infantis in cervicem uteri multum provectum, At cum partus dolores jam ab horis viginti quatuor desiissent. morsque imminens extrahendi necessitatem nobis indicarent, id sine mora feliciterque perectum, secundináque more solitó educta. Interim, etsi nihil excludendum sese offerret, illa tamen aliquos iterum dolores perpessa est, Ventrem vero contrectando circa regionem umbilicalem, paululum ad hepar accedendo, deprehendere licuit corpus quoddam rotundum mobile, durum, infantis capiti persimile, quod & meo indicio ab Obstetrice adnotatum: At vero quia exinde colligere licuit mulierem hanc non omnino onere levatam esse, intrusa iterum in uterum manu, perlustratáque sedulo universa ejus cavitate, Tubæ orificium reperi parte dextra leviter adapertum, proinde inserendi digitum indicem occasio data est, demum proximum, ac tandem integram manum, exinde ultra libras duas coagulati sanguinis eduxi, quodammodo indurati: Cum autem nulla alia materia illam infarciret, rotunditas illa, de qua modo, postmodum intantum obvia fuit, quantum partis dilatatio & intumescentia concesserunt.*

Ex hoc ergo experimento colligitur introitum Tubarum uteri in immensum prope expandi posse, Duo vero hac de re amovenda supersunt dubia, quorum primum est, si hujus partis introitus admodum patens fuisset, quo tempore exitum moliebatur infans, ab eo excitatum non fuisse ulcus in matrice repertum. Alterum est, Id ulcus universum omnino occupasse fundum istius partis, quoad integram illius circumferentiam; Introitum autem modo dictum, latus istius fundi semper respicere: Solutio utriúsque difficultatis facilis est, Chirurgis obstetricantibus, ipsisque obstetricibus notum est, in omni partu naturali infantes semper prodire priusquam circumferentia

interni orificii magnitudine æqualis sit illorum capiti; atque ab ipsis viam illam dilatari ipso in transitu: Fortasse ergo contigit infantem Tubæ dictæ intrusum fuisse, priusquam aquarum impetus dilatationem insignem dictis in locis pepererit, indéque dum ea pertransiret excitasse solutionem continui, à qua potuit ulcus nominatum originem trahere, eámque potius factam fuisse qua parte Placenta adhæret utero quam alia quapiam, quandoquidem semper magis ibidem madet ac proinde mollior est quam aliis locis.

Corporis lapidei, fundo uteri adhærentis, generationis causas prætermittam, experientia quippe notum in ulcerum minime detersorum, & à sanie non expurgatorum labiis pus adhærens, successu temporis in duritiem lapideam concrescere: Dubium vero superest, quomodo pedes hujus infantis, qui ex verisimilitudine primi prodibant, eo modo constitui potuerint, ut æqualiter ambo impetum aquarum sequuti sint, eodémque tempore Tubam subingredi, quandoquidem in utero naturaliter recurvi jacent, ab invicem satis dissiti? Ad id conferre valuerunt variæ infantis agitationes & motus, unde fortuitum illum situm nacti sint; sed præterea genua (quæ ut plurimum fere se contingunt) forte priora exitum invenerunt, adeo ut pedes ad nates reflexi reliquo corporis obstaculo esse nequierint. Quocunque vero modo res contigerit, admodum verisimile est fœtus caput ultimo processisse, quandoquidem uteri fundo incumbebat, atque ex situ brachii illius dextri colligere sit id fuisse impedimento ne caput in via moraretur, quæ circumstantia, (ex plurimorum authorum mente) necessaria est eo in partu quo infans agrippa exit in lucem, vel pedibus apprehensis educitur.

Infantis exitus, ut reor, extra uterum nitide est explicatus, videndum superest quid postmodum subsequutum sit toto eo tempore quo moram in vtero matris traxit, ac præsertim quomodo imminentem corruptionem evaserit? Causa ut innotescat, primo id fundamenti loco ponendum, animalium corpora à putredine vindicari, aut ope alimentorum vitam sustinentium, aut rerum quarundam earum post mortem dissolutionem impedientium: Possibilis autem fuit binarum ejusmodi causarum concursus ad conservationem prædicti infantis, nam primo multa inducunt ut credamus, ope vasorum umbilicarium ad aliquod temporis spatium confluxum non desiisse alimenti, seu sanguinis ad subsistentiam necessarii; Experientia quotidiana attestante in tam variis partuum terminis, Placentam utero adeo arcte affixam reperiri, ut digitis avellenda sit & frustatim: Observatio hæc nulli contradictioni obnoxia est, ab omnibus accipienda.

Sin vero ejusmodi massa utero pertinaciter adhærere potest, etiam excluso fœtu; sufficit id *Margaretæ* contegisse, ad statuendum fœtui quem gestabat, continuatum fuisse affluxum alimenti soliti, quandoquidem ambiens aër funem umbilicalem attingere non poterat, nec proinde

ullo

ullo modo inhibere fluxum ſanguinis per eum decurrentis, Atque certiſſimum eſt eo pacto conſervatum fuiſſe, ſaltem ad tempus, quandoquidem *Margareta* nullum effudit ſanguinem eo momento quo ex utero fœtus in ventris cavitatem viam ſibi fecit, imo nec diebus ſubſequentibus, quinimo grumos aliquot expulit, cum exactis aliquot hebdomadis exhibita illi remedia hyſterica & aperientia, quorum vi proculdubio divulſio contigit portionis placentæ, nam poſtmodum brevi incepit effluxus de quo ſuperius, qui aliam non agnoſcebat cauſam quam illius partis ſuppurationem, funis umbilicalis & membranarum; quandoquidem propria eorum ſubſtantia ejecta nunquam conſpecta eſt, atque aperto cadavere ne veſtigia quidem deprehenſa.

Ex ſupra allatis inferre liceat Infantem iſtum bimeſtri circiter ſpatio extra uterum alimentum capeſſere potuiſſe, non ſecus ac cum uteri cavitate continebatur: nec difficile cognitu eſt cruſtam inveſtientem, ipſum à putredine uindicaſſe poſt interitum, cum aëris penetrationi obſiſtere valuerit, humorum aliarúmq; cauſarum corruptionis parentum. Dubitandi autem adeſt occaſio, an eo momento mors invaſerit cum affluere deſiit ſanguis, per funem umbilicalem attrahi ſolitus, an vero alimentum quapiam alia via poſtmodum admiſerit? At cum dubii hujus ſolutio non adeo ſit facilis & in promptu, ſufficiat mihi in medium attuliſſe contrarias hinc & inde rationes, utramque partem firmantes, Lectori arbitrium huic illive adhærendi permittentes.

Contrarietas illa primo ſpectat cruſtæ, de qua ſupra, generationem; niſi enim aſſerere licet ante Placentæ divulſionem eam ſufficientem adeptam eſſe craſſitiem quæ infantem præſervare valuerit, ſaltem dixeris nihil hic impoſſibile adfuiſſe; quandoquidem aquis in partu effuſis, & ſecundina in utero reſtitante, quod membraneum in ea cruſta repertum eſt, aliud eſſe non potuit quam tuba, quam infans ſubingreſſus eſt; Hæc autem pars ſufficientem denſitatem obtinuit ad cohibitionem exhalationum è corpore infantis abeuntium, interea dum ariditas illi inducebatur: nec deerant illi vaſa fibræque carneæ ut inæqualis fieret, atque exinde ſuppeditarentur pinguedini vincula; Glandulæ autem teſticulum conſtituentes, tantummodo per ejus complicationes, ſibi invicem cohærentes, ſatis ab invicem diſiungi potuerunt dum extenderetur, ad formanda tubercula ſparſim in ea cruſta reperta; adeo ut omnia concurrerent ad ejus denſitatem pauciſſimo tempore efficiendam, ac proinde inhabilem ſuſceptioni cauſarum corpus contentum corrumpere valentium.

Porro, quanquam ex plurium teſtimonio, Inquiſitione facta infans motus manifeſti ultra annos octodecim ſigna ediderit, iiſdem tamen confitentibus id ſolummodo annotatum, cum *Margareta* de latere in latus conve-

vebatur; unde constat non alium illi motum assignandum quam concidentiæ totius molis, qualis assignatur molis.

Objiciet quis *Margaretam* singulo nonimestri dolores illis similes qui parturientes vexant, perpessam esse, quod sane concedendum testibus fide dignissimis id asserentibus, inde tamen nemini inferre licet ejusmodi dolores causam habuisse conatus infantis exitum affectantis: adnotatum enim ipsum non alio vinculo cohibitum fuisse quam matris epiploo, Satisque erat partem hanc certis temporibus humectari & relaxari potuisse, ut ideo in fundum uteri concideret, atque si inferret dolores imi ventris, cum ad ima deprimendo, Eosque qui in lumbis percipiebantur, facta extensione ligamentorum latorum illic annexorum.

Nec tandem id abnegandum, vitam illum trahere potuisse etiam absque subsidio vasorum umbilicalium: nam primo, cum epiploo conjungeretur, sola adpositione alimento frui potuit, molarum ritu, aliarumque fallarum conceptionum, Secundo, quia qua parte conjunctus erat, membranæ & carnes substratæ cum madidæ essent, & sanguine tinctæ, verisimile est adfuisse connexionem mutuam, & per anastomoses conjunctionem illarum & epiploi, Tertio, cum tunc temporis communi cum matre vita frueretur, cujus pars erat, alia quam illius respiratione non indiguit: Quarto tandem, quandoquidem Epiploo summam crassitiem & duritiem acquisiverat, verisile est tunc temporis hoc vices Placentæ propemodum obtinuisse.

Circumstantiis autem omnibus prædictis aliæ quædam opponi possunt: *Infans* dictus non adeo arcte Epiploo adhærebat, ac molæ utero adnascuntur, interjacebat quippe crusta spissa inter utrumque: Anastomoses autem, quarum modo constitui possibilitatem, non aperte ab iis quibus dissecandi cadaveris *Margaretæ* facultas data est, animadversæ sunt: Infans, qui in uteri latebris respiratione nondum utitur, transpiratione saltem arteriarum matris ope frui debet; Manifestum præterea est sanguinis distributionem factam non fuisse per ejusmodi vasa ad singulas istius infantis partes, quandoquidem denegatum illi augmentum alimenti appulsum consequens: Sique exceperis latus epiploo connexum, in reliquo corpore neque rubor neque humiditas conspicua aderat, quicquid autem alterutrius ea in parte conspicuum fuit, originem habere potuit ab exudatione continua humorum iis in vasis contentorum: Paucis, in id Epiploon confluxus fieri potuit redundantis in reliquo corpore humiditatis, utpote in partem maxime affectam: atque eo pacto, citra aliarum causarum concursum, crassitiem adnotatam adipisci. Id enim omnibus notum, humores, quibus motus naturalis denegatus est, ac quavis corporis parte collectos, fermentatione quadam extraordinaria accedente, vel in suppuratum abire, vel ea privatos indurari.

Quiquid sit, si prædictus infans suppurationi secundinæ superuixit, con-

ditio &

tio & ſtatus partium interiorum & nobilium ſatis oſtendit jampridem illum fuiſſe extinctum, ejuſque immunitatem à corruptione tantummodo pendere à cruſta membranea illum obvolvente, Omitto dentium magnitudinem, ut & vnguium; nemo neſcit illas partes etiam poſt fata creſcere; cæteræ autem hiſtoriæ circumſtantiæ vix amplam dilucidationem merentur: Si enim, exempli gratia, totum caput infantis capillitio tectum non fuit, in cauſa fuit vicinitas ulceris uteri dum id ſuppurabat, cutis autem id cooperiens lacerata fuit, ac ex parte ea de cauſa conſumpta: Si in viſceribus aliiſque partibus internis flacciditas major quam in extremis artubus deprehenſa eſt, cauſa fuit abundantior humiditas, minórque quam cæteris in partibus ſoliditas: Materia autem labia incruſtans, duritie cruſtam citatam ſuperans, ortū habuit ex craſſo illo phlegmate, ab ore infantium ex utero excluſorum, tum vivorum tum mortuorū eructari ſolito, materiæ dictæ forte commiſto, unde temporis tractu conſiſtentiam glutinis ad ſummum exſiccati nactum ſit. Tandem circa ultimos graviditatis annos, *Margareta* non amplius fœtus motum percepit, tunc enim temporis Epiploon ſufficientem obtinebat duritiem, craſſitiem & ſtabilitatem ad fœtum immobilem continendum: Miſſa ergo circumſtantiarum illarum ulteriore diſquiſitione, pergo ad concluſiones ex præcedentibus obſervationibus eliciendas.

Prima occurrens obſervatio hæc eſt, Chirurgiam cæſaream abſolute rejiciendam non eſſe, etiam in gravidis viventibus, quod recentiores quidam contendunt; Quandoquidem molæ, necnon infantes in Tubis generari poſſunt: quas etiamnum qui in vtero concepti ſunt, ſub-ingredi poſſunt: neutris autem nec cito nec ſecure alia, præter hanc, via inde egredi licet.

Secunda eſt, ſi prædicta operatio debite & tempeſtive in Margareta inſtituta fuiſſet, fœtum ejus vivum eximi potuiſſe, eóque pacto ægram liberari ab immanibus doloribus quos tot annorum decurſu perpeſſa eſt.

Tertia, cum maximum in operatione periculum immineat ab inciſione uteri, minus illud futurum cum de fœtu in Tubis latitante certitudo aderit.

Quarta tandem eſt, Si poſt graviditatem indubiam & dolores ſtato tempore accedentes, quales partum antecedere ſolent, aquarúmque ex utero eodem tempore effluxum, orificium nihilominus ejus internum exacte clauſum adhuc occurrat, infanſque in latere dextro aut ſiniſtro collocatus, altiorique quam antea ſitu, cum motu decidentiæ, Tunc certiſſime ſtatuere licere in alterutra Tubarum ipſum conceptum eſſe, ac proinde operationem ſupra dictam inſtitui poſſe, diſpoſitione ſubjecti ſimul concurrente.

In eandem historiam Clarissimi D. D. F. Bayle *Medici Tolosatis*

Dissertationes.

Quorundam opinio fuit quicquid stupendum hæc historia continet meri sortilegii effectum esse: Nec dubium extare Sortilegos & Sagas, sortilegia edi, atque productum iri, quamdiu summo Deo libuerit hominum castigare spontaneam cœcitatem, dum hosti habenas laxat ad illorum deceptionem, id quod in Pharaone observatum: Aut piorum & proborum patientiam exercere, quos à maligno illo spiritu traduci & vexari permittit, id quod Jobi exemplum testatur: Nec indubium quoque multa occurrere extraordinaria quæ meri naturæ effectus, æque ac sortilegii soboles esse queunt; ac impossibile esse à quo principio pendeant discriminare, ubi non omnes in apertum veniunt quæ comites fuere circumstantiæ. Quoad facinorum à sortilegis admissorum emissam confessionem, Inquisitiones judiciales in plurimos institutæ, crimen ultro annuentes, evidenti argumento sunt nullius eam esse momenti, aliisque iisque fortioribus opus esse indiciis ad eos criminis arguendos: Ideóque missis factis ejusmodi de sortilegio rumoribus, Physicis licitum erit hujus historiæ examen aggredi, ac in causas eorum quæ maxime ibi sunt memorabilia inquirere: Liberum cujusque erit arbitrium in partes secedere, idve quod magis suo judicio & genio quadrabit amplecti: Me quod spectat, circa rem præsentem sequentia indagaturus sum.

1°. An res hæc adeo rara ut stuporem illico parere debuerit?

2°. Quomodo infans utero matris adhærescit? quomodo ab eo divellitur? quomodo & qua vi inde secedit? Unde principium omnium illorum motuum?

3°. Quomodo dictus infans utero egressus est, ulterius in alvum matris se intrusurus?

4°. Quo pacto Omento adhæserit?

5°. An vitam habuerit? Et an revera potuerit extra uterum ea frui?

6. Quæ causa putredinem ab hoc corpore arcuerit, in loco constituto putredini obnoxio, magis alia quavis corporis parte?

Margaretæ Matthieu Graviditas qui à cæteris differat?

Primum caput quod spectat, Graviditatem hanc quoad omnes circumstantias perpendere animus non est, ex quarum congerie singulare quippiam procul dubio exsurgit, cum naturalis historia simile quid nil unquam exhibuerit: Id tamen nequaquam extraordinarium, quandoquidem inter res, vel minimum compositas, h. e. ex rebus variis conflatas, qualiscunque earum

sit

ſit numerus, vix duas reperire eſt inter ſe omnino ſimiles : ea autem quæ plane inter ſe ſunt diſſimiles, nullo numero poſſunt comprehendi : Quæque ergo res ſeorſim examini ſubjicienda, atque diſquirendum an forte quid unquam ſimile traditum, id ipſumque ſæpius occurrerit.

Quod primo in admirationem pertrahit, inter plurima rariſſima, inſignis eſt fœtus totis viginti quinque annis, aliquot inſuper menſibus, geſtatio. Ex *Ariſtotelis* obſervatione animalia cuncta, præter hominem, intra ſtatutum tempus fœtus ſuos pariunt, nunquam eum terminum geſtationis excedunt, quem Naturæ Author cuique aſſignavit ſpeciei, neque eos unquam excludunt ante completam geſtationis periodum: Philoſophorum principis obſervationi conſona eſt experientia, atque cum ea plerumque quadrat : ſin aliquando eveniat brutorum fœtus terminum illum prævertere aut tranſgredi, anticipatio aut poſtpoſitio brevis eſt : canum fœtura quam breviſſima eſt ſexaginta dierum, longiſſima ad ſexagexiſmum tertium excurrit.

Differentia inter mulieres communiter obſervata maxima eſt, cum feliciter eniti contingat & ſeptimo & decimo imprægnationis menſe, atque toto quod ea extrema dividit ſpatio, dempto tamen menſe octavo, qui, Ægypto excepta & quibuſdam aliis locis ſingularibus, infantibus tunc editis funeſtus eſſe conſuevit.

Inſignis illa differentia periodorum in graviditate, eáque adeo frequens, argumentum eſt certiſſimum admodum à ſe invicem diſſidere mulierum temperamenta, aut uteri earum conſtitutionem, Quæ varietas Philoſophis perpendendum objicit quam varia & ſtupenda vel minimas anomalias conſequantur, contingentes aut in œconomia univerſa corporis gravidarum, aut partium generationi deſtinatarum : Vehementia animi pathematum, muliebres animos quatientium, caſus varii quibus patent & obnoxiæ ſunt, earum animum diverſimode concutientes, varia in diæta errata, ejuſmodi agitationes conſequi ſolita, ut mittam curas & animi ſollicitudines mulieribus omnibus communes, varias alterationes illis etiamnum inducentes quibus animus temperatiſſimus eſt, quæ conditioni præſenti & fortunæ acquieſcunt. Ab his inquam omnibus tam inſignis mutatio in motu & diſtributione humorum accidere poteſt, ut fœtus vel alimenti penuria, vel pravi appulſu; vel utero ab acrimonia ſanguinis laceſſito, aut anomalia motuum incitato, fœtus ſtatutum geſtationis tempus prævertere cogatur uteróque egredi, aut præter ſolitum in eo detineri, vi quarundam aliarum cauſarum : Horum ubi examen factum eſt, atque ea quæ in partu contingunt majori quam ante ſtudio acriúſque penſitata ſunt, non amplius in admirationem pertrahunt graviditates decimum tertium aut decimum quartum annum attingentes : Non exiguum enim ſimilium hiſtoriæ ſuppeditant numerum, ſed earum etiamnum quæ dictum terminum prætergreſſæ ſunt, Quales apud *Plinium* proſtant,

Cardanum, Amatum Lusitanum, Massam, Mercurialem, Sennertum, Bartholinum, Licetum, qui farraginem ejusmodi adducunt: Producta graviditas *Columbæ Caritat* Senonensis, cujus historiam plurimi Medici & alii tradunt, magis stupenda ea quam nunc præ manibus habemus; illa enim viginti octo annis fœtum gestavit: uteri gestatio per novemdecim menses in *Antonetta Giraud*, Diocesis Aniciensis inter admiratione dignas collocanda est, quanquam minore circumscribatur termino: Partus dolores mulieri illi sub finem noni mensis superveniunt, quæ conatus omnes ad exclusionem sarcinæ dum adhibet, ex vi & contentione musculorum abdominis, umbilici consequuta est dilatatio & expansio, in quam uterus cum fœtu delatus est: Mulier hæc monstrum alvo se gerere rata, plurima eáque vehementissima in usum duxit remedia illi expellendo dicata, sed inani successu, ad decimum nonum usque gravitatis mensem, quo tempore, ope remediorum à D. *Sitlero* exhibitorum, filiam enixa est Anicii undecima Septembris *1669*.

Ex gestationibus ab authoribus dictis adductis, sola *Columbæ* temporis spatio superavit *Margaretæ Matthieu* graviditatem: Cunctas hoc unum interstinguit, quod infans in corpore *Margaretæ Matthieu* repertus, utero egressus esset, indurationem lapideam non adeptus, citra putredinem, quanquam mors jampridem occupasset: Infantis autem *Columbæ* totum corpus in duritiem lapideam abierat: Aliis quibusdam vita superfuit, ut fœtui *Antonettæ Giraud*: Quorundam exsiccata sunt, sola cute superstite ossa integente, quod accidit infanti de quo *Bartholinus* historia XII. Centuriæ primæ: Quidam etiamnum fœtus putrefacti sunt, ossibus tandem, facto transitu per excitatum foramen in fundo uteri & musculis abdominis, excretis; Alii per uteri collum & intestina exitum invenerunt: Adeo ut graviditas *Margaretæ Matthieu*, durationis causa, admodum extraordinariis accensenda sit, cùm unicum supperat exemplum ulterius progressæ, cæteris angustiori termino conclusis. Hoc vero omnino singulare est, quod infans magnitudinem suam servarit, carniúmque mollitiem, longissimo temporis intervallo, loco promovendę putredini opportunissimo, cujus prætereà caput matricis ulceri incumbebat, citra tamen corruptelæ contagium, nullo prætereà fœtore accedente. In Dissertationis progressu causas istius conservationis indagaturi sumus.

Hoc iterum inter rara habendum, fœtum *Margaretæ Matthieu* extra uterum collocatum fuisse: id vero singulare non est, non pauca enim in scriptis Medicorum ejusmodi occurrunt exempla. In Ephemeridibus Medicorum Germanorum, Uratislaviæ typis editis affertur exemplum infantis rite conformati, in alvo matris extra uterum reperti, inter intestinum rectum & uterum, quanquam in hoc neque ulcus neque cicatrix animadversa sit: Id revera admirationem parit, atque impossibilibus videtur adnumerandum,

nisi

nisi nobis ex testimoniis constaret fœtus in Tubis uteri repertos fuisse à *Riolano, Harvéo* & aliis. Non paucis cognita historia fœtus in Tuba uterina delitescentis, ante aliquot annos inventi. Hoc posito, quibus cura fuit structuram Tubarum uteri indagare, atque observare licuit per longitudinem cavitatis uteri exterius excurrere canalem, fibris musculosis circumseptum, eo modo dispositis ut iis mediantibus canalis ille distendi & contrahi valeat, Qui præterea adnotarunt graviditatis tempore alterationem magnam partes dictas subire, non secus ac uterum; Ac vasa sanguinem deferentia, extra id tempus visum pene effugientia, præter solitum ampliari (vidi in muliere, aliquot à partu diebus mortua, maximam horum vasorum partem minimum digitum crassitie æquasse,) Quibus inquam, hæc perspecta, non difficile iis erit in animum inducere Tubas dictas conceptionis loca esse posse: Fœtus inibi formatus, ubi in eam excrevit magnitudinem ut pars amplius illum continere non possit, aut ubi à causis partus ordinariis exitum ille molitur, ex partis structura nemo non colliget faciliorem illi fore exitum per Tubæ extremitatem in lacinias desinentem, quam per eam quæ utero conjungitur, in qua remoram majorem inventurus est. Eædem Ephemerides, eadem observatione, memorant puellam, optime conformatam, in alvo matris extra uterum repertam, absente quovis ulcere aut cicatrice ea in parte; casus accidit Dolæ 28. Mensis Junii anno *1661*. Fœtus vero illi nullo nexu partibus vicinis cohærebant, *Margareta* autem Omento ante adnexus erat: Atque iterum ob hanc cohæsionem graviditas ista singularis est, quandoquidem hactenus nihil simile observare licuit: Transeamus jam ad secundam Quæstionem.

Quomodo fœtus utero adhæreat? Quomodo ab illo divellatur? Quomodo exeat & Quas ob causas?

IN omni animalium specie, quamdiu Fœtus utero conclusi sunt, illi non æquali adhæsu affixi sunt; aliquorum namque pertinacissimus ille nexus est, sicut hominum, canum, felum: quidam nullatenus alligati, aut paucissimis vinculis, ut equorum: Eorum cohæsio qui utero valide connectuntur, non semper æqualis est; debilis est in quibusdam animalibus paulo post fœtus formationem, In ovibus omnino nulla reperitur, vel saltem imperceptibilis est: validitatem acquirit ad fœtus augmentum, donec maturationi sit proximus: Tunc temporis adeo fit debilis, ut cum fœtus exitui proximus est, nihil quod conatui exiturientis obnitatur ea ex parte adsit, quin potius absq; vi illata excutiatur, vel ad minimam matris agitationem, aut exiguam uteri contractionem, non secus ac cum fructus maturitatem adeptus est, sponte ex arbore procidit, minima accedente concussione, aut sola ponderis inclinatione.

Connexio illa in hominibus, canibus, felibus, &c. contingit mediante carne quadam glandulosa, altera ex parte cum utero cohærente, ex altera cum ovo, vel membranis fœtum ambientibus, quæ, una cum liquoribus in iis comprehensis, figura admodum accedunt ad ovum testa destitutum, quamobrem compages hæc Ovi nomine apprime donari potest: Membrana exterior, cui caro hæc glandulosa colligata est, Chorium vocatur', Dicta caro glandulosa in fœminis figuram obtinet rotundam, placentæ similem, qua de causa tota partem vel ov ivel chorii respicit: In canibus vel felibus zonæ instar fœtum cingit: In quacunque vero animalium specie caro hæc glandulosa reperitur, duabus distincta est partibus, quarum altera ovum respicit, chorio adhæret, accipitq; à fœtu vasa sanguifera, cum alimento: altera utero adnexa est, à quo etiamnum vasa sanguifera cum alimento mutuatur. Vasa unius harum partium, cum vasis alterius nulla communicatione junguntur: Videntúrque simplici contactu, aut ope paucissimæ cujusdam materiæ, glutinis vices tenentis, simul cohærere: adeo ut utraque harum partium ab invicem citra laborem divelli queat, aut vasis cujuspiam divulsionem, aut vel minimæ sanguinis guttæ effusionem.

Hujus carnis structuram attenta mente dum perpendo, debilitatémque conjunctionis, cogitatio incidit Naturam, quæ semper uniformis, atque in omnibus actionibus æqualitatem aliquam aut analogiam observat quantum finis, cujus gratia agit, concedit, eodem propemodum actionum regimine, eodémque tenore in Plantarum & animalium generatione uti: In considerationem etiam adduxi pedunculum, quo medio fructus arbori annectitur, cui generationem debet: atque mihi visa est insignis illius analogia cum ea parte carnis glandulosæ quæ chorion attinet, unúmque cum fœtu corpus constituit, quandoquidem vasa in illum sanguinem devehentia, nihil aliud sunt quam fœtus arteriarum rami: Fructus pedunculus, pomi exempli gratia, in pomum fibras emittit, quarum ope validissime illi adnectitur, adeo ut unicum cum illo corpus efformare videatur: Has pręterea pedunculi fibras non male totidem radices dixeris, quarum interventu ex pomo vicissim alimenti partem repetit, in ipsum collati, non secus ac caro chorii glandulosa per quam quasi per filtrum fœtus alimentum transfertur, ab eodem fœtu alimentum resumit mediantibus arteriis, de quibus supra: Demum fibræ illæ pomi pedunculi, admodum ab illis discrepant quæ in mali ramorum extremitatibus reperiuntur, quibus fructus adhæret: nulla inter illas adest continuitas, per simplicem attactum simul conjunguntur, aut mediante paucula materia, transitum purissimæ succi nutritii parti concedente, quæ transcolatione & filtratione illa ultimam purificationem consequitur in transitu per fibras pedunculi: Quamdiu fructus adhuc est immaturus, & arbor succo redundat, ac plurimam continet, aut suppeditat ejusmodi materiam, pedun-

culi

culi fructum cum arbore connectentem, pedunculus illi tenaciter adnectitur, ac non nisi per vim inde divellitur, quin portiuncula illius adhæreat, imo etiam quidpiam ex ipsa arbore, cui connectitur, abscedat.

Sin contingat succum arboris minus abundare humore ille superfluo, ob quem e xtremitates ramorum turgebant, paulatim in halitus absumpto, exsiccantur illæ, ac fibræ partim contractione, partim unius ad alteram approximatione, divelluntur ab eo quod earum motum consequi non valet: Ab exterioribus, quæ primum alterationes illas subeunt, prior quoque fructus pedunculus abscedit: ad id quoque conferente consumptione, aut exsiccatione illius materiæ, cujus interventu conjungebantur, quibus causis tandem ulterius provectis, quod reliquum est fibrarum in ligno paulatim divellitur, atque seriatim, donec pauco, quod reliquum est, impotente fructum cohibere, hic ad minimum impulsum concidit, aut solo pondere detrahente: Imminutio illa, aut suppressio succi ad fructum confluentis, cum tempestates tempestive accidunt, definite fiunt ubi fructus sufficienter maturuerit, & cum vlteriore alimenti appulsus, impedimento foret gratæ illæ fermentationi prioris qui antea influxit (quo mediante acerbitatem innatam ingratam exuit) aut cutem diffindi cogeret, aut semen inundaret, aut toti fructui putredinem induceret.

Ab Observata hac Naturæ in plantis providentia, pro comperto habui in animalibus simile quidpiam accidere: atque ut de re certo mihi constaret, dissecui canes gravidas diverso gestationis tempore, ac deprehendi circa medium temporis carnes glandulosas, tum eam quæ uterum spectat, tum quæ fœtum, admodum carneas esse: Partes illas validissimo nexu simul conjungi, ita ut vix citra lacerationem ab invicem divellantur, vel citra sanguinis effusionem: Quum canes partus tempus prope attigerunt, glandulosæ carnis pars, qua ad chorion vergit, non solum nihil de crassitia sua remisit, sed præterea majorem adepta est, Ex opposito parti utero vicinæ, magna accidit mutatio, admodum enim tenuis est & flaccida: Eo tempore partes illæ ab invicem nulla vi sejunguntur ac citra minimam sanguinis ejectionem, harum vero ultima utero quam laxissime adhæret; ipsaque vasa, quorum ope illi colligatur, ad minimum attractum abrumpuntur, nullo fere ex iis prodeunte sanguine, nulloque metu ne dum vi avelluntur vel leviter dilaceretur uterus: Tunc temporis liquor amnio contentus, cui fœtus innatat, multo minori reperitur copia quam toto gestationis tempore, proportione habita fœtus magnitudinis: Tunc inquam fœtus alimento carere potest ab utero accepto, solidiore enim illi opus est, cujus quærendi causa ad exitum ex utero matris se accingit: videtúrque natura, quo ad illum quærendum impellatur, solitum alimentum illi denegare; aut potius id ab utero ad mammas divertere, quo ipsum illius causa videtur ablegare.

Analogia illa inter fœtum, utero-connexum ope carnis illius glandulosæ, à me observata, ac fructum, medio pedunculo ab arbore pendentem, inter fœtum quoque reperitur, immediate ope ovi, aut chorii, utero connexi, aut mammi-formibus illis processibus, inibi post conceptionem efformatis, & fructum immediate arbori cohærentem: Uterque divellitur exsiccata parte qua cum connectuntur. Istius exemplum habemus in cucurbita citrina, alterius tradit Aristoteles, ut testatur lib.2. cap.7. de animal. generat. & lib.2. cap.7. Histor. animal ubi ait Processus istos mammi formes imminui si proximum sit tempus quo fœtus ab utero discessurus est. Eos tandem omnino visum effugere cum ab illis sejungitur.

His omnibus rite perpensis, nulli negotium facesset modus vel ratio, ob quam levi negotio fœtus ab utero divelli potest, videndum jam quæ exitum ejus præcedant, quóve impellente exitum molitur libertatísque vias quærit. Non absolute in id necesse est ut conatus ejus interveniat; quos adhibet mater satis essequeunt; sæpius enim evenire nobis compertum est mulieres fœtus mortuos parere nullo accedente auxilio, citra artis subsidium.

Non negaverim interim fœtum vi propria posse se liberare ac è carceribus evadere, matre conatus ejus non secundante, nec opem illi ferente, quod multitudine exemplorum probare licet, à *Bartholino* histor.99. cent.2. allatorum, de plurimis infantibus, qui mortua matre viam ordinariam sibi fecerunt, etiam eo tempore quo frigus sanguinis & partiũ omnino obstaculo futurum erat: Nec id adeo stupendum ei cui notæ observationes 64. & 67. cent. 1. *Fabritii Hildani*, in quibus narrat duos infantes à valida contentione in exitu ex utero, ipsius fundum perforasse.

Solius fœtus conatus, aut matris, ratione circumstantiarum prædictarum satis esse queunt, ubi fœtus perfectam perfectionem adeptus est, &c. dum modo orificium internum, matricis collum, &c. dilatationem necessariam admittere queant, horum enim vitio, quanquam mater admodum enitatur, fœtus, conatus adjutura, huic facilius erit exitum sibi utero perrupto, per fundum moliri, quam via ordinaria prodire, quod accidit infantibus de quibus *Hildanus* in observationibus allatis.

Quæ causa fœtum ad egressum ex utero impellat.

Priusquam vero attingam causas ejusmodi partium dispositionis, inquirendum est in eas ob quas fœtus à vinculis se expedire, carceribúsque se eximere annititur. Divisæ sunt hac in re authorum sententiæ, nec in eandem coincidunt, Quidam, cum *Galeno*, ajunt fœtum immotum in utero matris quiescere, nec exitum moliri donec certum tenorem virium consequutus sit, atque alimentum

alimentum ore ſugere poſſit, tum temporis ſummo conatu eniti in alterius alimenti inquiſitionem extra matris uterum.

Hæc opinio iis quæ quotidie obſervare licet conſona non eſt, nec veritati, Si enim natura omnes illos motus, qui in partu contingunt, aliter non ederet quàm à cauſa prædicta ſollicitata, fœtus debiles maleque conſtituti, graviditatis tempus producerent ultra terminum aſſignatum iis quibus bonum obtigit temperamentum cum corporis robore: Illis enim ampliore temporis ſpatio opus eſt ad virium comparationem, alimenti fortioris concoctionem, ejuſque extra matris uterum conquiſitionem: Falſitatem hypotheſis illorum Doctorum non attingo, ex quorum mente fœtus in utero materno per os alimentum non aſſumit, quam alio loco repuli: Sentiunt alii fœtum non ante ad exitum ſe accingere, neque matrem ad illius excuſſionem, quouſque eam magnitudinem attigerit ut loco tam arcto citra compreſſionem concludi nequeat, aut violentam partium circumjacentium diſtenſionem, aut præ pondere moleſtiam: Hæc opinio ex eodem fundamento quo prior concidit; futurum enim hinc ut fœtus unius geſtatio diuturnior ſit quam gemellorum; macilentorum & parvulorum quam bene habitorum & pinguium, quod ordinariæ repugnat experientiæ.

De reſpirationis neceſſitate.

ALiis viſum Fœtum non alia quam reſpirationis cauſa aërem quærere, qua diutius carere nequeat abſque ſuffocationis periculo: Certum id hominem, ac in genere animalia quæcunque reſpiratione gaudentia, quæ non ſunt amphibia, à quo tempore reſpirationis actum exercere illis datum eſt, diu hujus auxilio deſtituta ſupereſſe non poſſe: At non eadem eſt ratio ante partum, quantumvis tempus in utero matris extra terminum ſolitum producant.

Filia *Antoniæ Giraud*, quanquam menſes novendecim in utero manſerit, non ideo ſuffocata fuit. Ab iſtius opinionis autoribus non ſatis rite expenſum qua de cauſa reſpiratio adeo neceſſaria ſit, ut nullatenus ejus uſura carere liceat: Non locus, in quo animal hoſpitatur, neceſſitatem ejus vel ſecus invehit: libertas utero utrumvis efficiendi conceſſa non eſt, fœtui enim extra eum ſat longo tempore vita frui citra reſpirationem licet; Infantes qui amicti naſcuntur, membranis non divulſis in lucem prodeuntes, non tamen ſuffocantur, quanquam utero excluſi aliquantiſper jaceant, aëris uſura privati. Eadem ſors fuit plurimorum infantium qui mediante partu cæſareo alvo matris exempti ſunt: Facta à me canum fœmellarum diſſectione, ſæpius obſervare licuit catulos, utero excluſos, aliquot horis intra membranas eos ambientes citra reſpirationem vivere: Si poſtquam animalia illa aërem intra

pulmones exceperunt, membranis recondere liceret, atque utero iterum, eodem quo ante fuerant statu includere, proculdubio illis inibi, respirationis defectu, moriendum esset: Inquirendum ergo quamobrem respiratio alias iisdem animalibus necessaria est, alias non; Jam ante dictum respirationis incidere necessitatem, quia fœtus respiravit, quia in pulmones aërem adduxit: Ut illius immutationis causa pateat, adnotandum quamdiu fœtus utero conclusus est, antequam respiratione functus sit, totius massæ sanguineæ circulationem per pulmones non fieri eodem modo ac in respirantibus, in quibus universus sanguis ex vena cava in ventriculum cordis dextrum infunditur, atque inde effusus in venam, quam vocant arteriosam, in quoscunque ejus ramos diffunditur, per substantiam pulmonum dispersos, à quibus in ramos capillares arteriæ venosæ transilit, demum sinistrum cordis ventriculum subingressurus, qui contractione sua illum in cunctas corporis partes propellit, Sanguis, inquam, intra insignia illa pulmonum vasa in fœtu circulatione ante respirationem non fruitur, Neque alium excipit id viscus præter eum quem suppeditat parva arteria pulmonaris, à qua sola nutrimentum haurit: Magnum sanguinis fluentum, quod vena cava in cor invehit, inde per arterias diffundendum, à quo corpus irroretur, ex vena cava partim transit in ventriculum dextrum cordis, partim in arteriam venosam, mediante canali singulari, per quem communicant duo hæc vasa; exinde ventriculum cordis sinistrum subit, qui in magnam arteriam illum infundit, Id quod ejus ventriculum dextrum ingreditur, corde se constringente, impellitur in truncum venæ arteriosæ, neque ulterius ejus ramos prætergressus, per singularem canalem magnam arteriam adit, atque conjunctus superiori à me dicto, à ventriculo cordis sinistro in eandem arteriam exporrecto, una ad singulas corporis partes confluunt, calorem illis & alimentum importaturi

Arteria venosa, Vena arteriosa, atque vasa seu canales, dicti communicationis gratia facti, venæ cavæ cum arteria venosa, atque venæ arteriosæ cum arteria magna, eo modo constituta sunt, ut statim ac aër in pulmones allectus est, is repleat, in longum & latum ramos trachææ arteriæ distendat, atque vesiculas, ex quibus substantia pulmonum conflata est, intumefaciat, Sed duæ aliæ immutationes notatu dignæ sequuntur, Una in arteria venosa, & vena arteriosa contingit, ob quam vasa illa, quæ antea à subsidentia & compressione pulmonum depressa & flaccida erant, adeo ut sanguini transitus per illorum cavitatem negatus esset, longiora fiunt ac latiora, ut non modo liberum sanguini excursum per pulmones concedant, sed præterea, ut sic dicam, ipsum alliciant, atque iter illud instituere cogant: Altera immutatio accidit in canalibus illis, communicationis dictis, Nam quia rami trachææ arteriæ ac vesiculæ pulmonum aëre replentur, ideóque intumescunt, sequitur dictorum canalium compressio, constitutionis alteratio, ac osculo-

rum

rum, per quæ ſanguini tranſitus, occluſio: qui in tranſitu per venam arterioſam, & arteriam venoſam, illas in tumorem attollendo ipſe ſibi priorem viam ex parte præcludit, aucta ductuum illorum compreſſione à veſiculis facta: hæc depreſſio adeo inſignis, ut latera dictorum canalium intra paucas horas ſimul coaleſcant; arctéque adeo intra diem unum aut alterum coaleſcant, ut ſejuncta fuerint necne dubitare liceat.

Ex tradita & expoſita ſtructura dictorum organorum, oſtenſiſque immutationibus in illis contingentibus, arduum non erit palam facere cur Reſpiratio hominibus, atque aliis quibuſdam animalibus neceſſaria ſit, à quo tempore illius uſura frui conceſſum eſt, ſuppoſito neceſſe eſſe ut ſanguis citra ullam interruptionem motum ſuum circularem abſolvat: Si enim pectus coarctetur, non poteſt non eodem tempore Pulmo anguſtiori ſpatio contineri; ejuſmodi conſtrictionem venæ arterioſæ & arteriæ venoſæ conſequi coincidentia & corrugatio, ideoque ſanguinis curſus inhiberi: cujus priores canales cum obſtructi ſint, hicque affatim ex vena cava irrumpat, illico ex neceſſitate exſurgit oppreſſio atque violenta diſtentio in auricula & ventriculo cordis dextris: Sin viceverſa pectus expandatur, diúque expanſus maneat, idcóque aër qui prius pulmones ſubiit, exitu prohibeatur, recentíque ingreſſus non concedatur, aër ille à concepto calore rareſcet, venæ arterioſæ ramos capillares comprimet, atque etiamnum arteriæ venoſæ, ſanguiníſque motum cohibiturus eſt, aut ſaltem ne tam facili & expedito curſu feratur impediet, eadémque copia quam ſuppeditat vena cava, Unde proculdubio ventriculi dextri cordis oppreſſio, quam modo attigimus, ſuboritura eſt.

Addamus his reciprocum illum contractionis & dilationis motum in muſculis & pulmonibus, cauſam eſſe celerioris ex arteriis in venas ſanguinis excurſus, inde in cor &c. Et ſanguini, cum rapidiſſimo impetu circulum abſolvit, neceſſarium eſſe pulmonis motum extraordinarium, magnam aut crebram reſpirationem, quo facile à ventriculo dextro in ſiniſtrum permeet per prædicta vaſa: Hácque de cauſa in currentibus facilius quam in quieſcentibus ſanguinis circulatio abſolvitur, ea propter iiſdem reſpiratione crebriori & majori uti incumbit: Idem in febricitantibus obſervate eſt, in quibus cum ob crebriorem cordis pulſationem ſanguis celeriore quam ante impetu feratur, reſpiratio & major eſt & frequentior, quam ægri citra ſuffocationis diſcrimen moderari nequeunt: Quibus ad tempus cohibita fuit reſpiratio, ut delirantibus, alicui objecto plurimum intentis, amore irretitis, aut iis quos profunda triſtitia detinet, illis inquam magnum cordis gravamen familiare, quo ut ſe liberent violentam reſpirationem ciere coguntur, imo emiſſis ſuſpiriis. Apoplectici, cum ſanguis in pulmonibus concreſcens, aut in corde, vaſa pulmonum eadem celeritate & copia qua per venam cavam

defertur, permeare nequit, eadem oppressione detinentur, magnósque adhibere coguntur conatus ad pectoris claustra expandenda, quo sanguis libero commeatu feratur, auxiliante magna respiratione: Prædictæ observationes aperte ostendunt Respirationem, eo nomine præsertim necessariam, ut facili tramite per pulmones excurrat sanguis, Eámque majorem aut minorem futuram, vel frequentiorem aut rariorem, pro ratione majoris aut minoris celeritatis sanguinis transitus, adeo ut minima respiratio sufficiat in lentissimo sanguinis decursu. Inde est quod in hystericis mulieribus abesse possit, aut minima, vel sensibus non obvia satis illis faciat: Inhibito enim sanguinis cursu, vel si motus ejus admodum sit segnis vixque perceptibilis, pauxillum id quod vena cava in dextrum ventriculum cordis transfundit, Pulmones subire potest non concurrente respirationis auxilio; aut saltem eum in finem alia quam minima vixque conspicua illi opus est: Subest & altera causa respirationis necessitatem inferens, de qua inferius verba facturi sumus.

Porro ut apertius constet suffocationis periculum imminens ab inhibita respiratione, potissimam aliam causam non agnoscere quam interceptionem sanguinis è vena cava in pulmonis irruentis, inde in aortam arteriam transituri, Id adnotandum venit quod in amphibiis animalibus animadvertitur, cum enim in illis sanguis alteram viam ineat quam per vasa pulmonis, ut à vena cava in magnam arteriam commeet, ideo carere possunt respiratione, saltem ad insigne temporis intervallum, nullo inde imminente vitæ discrimine: Cum illis animalibus diuturnioris moræ sub aquis incumbat necessitas, ideóque absentiæ respirationis, Naturæ Author illorum conservationi studuit, conditis supra memoratis communicationis canalibus, quos structura singulari donavit, cujus ope revera constringuntur dum Pulmones agitati, & ab aëre expansi, sanguini per venam arteriosam & arteriam venosam transeunti viam concedunt: at ductuum illorum latera mutuo non cohærent, sed statim ac Pulmones contrahuntur, aerémque omnino excludunt, mediante pectoris constrictione, arteria autem illa & vena occluduntur, tum ductus communicationis hiant, sanguini commentum ut prius concedentes: quæ causa est diuturnæ sub aquis in illis animalibus commorationis.

Non solius suffocationis à sanguine, sinum dextrum cordis inundante, si respirationis actus diutius cohibeatur, periculum hujus necessitatem inducit, Transpiratio quæ per Pulmones peragitur, cum non ea minor sit quæ in reliquo & toto corpore contingit, nec citra respirationem perfici possit, diutius illa carere omnino impossibile est, deficiente respiratione, quin aliud incidat suffocationis periculum, minus tamen priori, de quo supra, urgens, Ea propter amphibia omnia animalia, imo ii pisces quibus respiratio cōcessa est, ejus causa ex intervallis caput undis efferre tenentur, adeo ut delphini somnum capite extra aquas exerto capere cogantur, inter dormiendum stertentes;

tes: Respirationis autem illa necessitas eandem non secus ac prior causam agnoscit, quod scilicet respiratio in actum deduci incepent, antea enim fœtuis inutilis fuit illa transpiratio: unde palam fit tantum abesse ut sanguini à respiratione accedat refrigerium, quin potius inde illius calor & effervescentia augeantur, imo in causa sit ut præter transpirationem, in toto corporis habitu contingentem, accessione præterea indigeat illius quæ per pulmones fit: quapropter cum in affectionibus hystericis sanguinis effervescentia pene desinat, ideo mulieribus transpiratio, quę per pulmones perficitur, non admodum necessaria est, nec proinde ipsa respiratio: Ex iis omnibus inducor ut credam effervescentiam sanguinis, quæ in fœtu peragitur, quamdiu in alvo materna concluditur, & antequam respirationis munia obierit, pusillam esse & languidam, illi propemodum similem quæ in animalibus uno tantum ventriculo cordis donatis peragitur, aut pulmonibus destitutis: Alios respirationis usus prætereo, præterea causas cur quibusdam animalibus pulmones natura concesserit, ideoque binos in corde ventriculos; Leviter alibi rationes attuli, nec locus hic postulat ut hac de re fusius agatur, sufficiunt hæc ad demonstrandum non ob necessitatem respirationis fœtum ex utero materno egressum moliri; si hæc potissima fuisset causa primi ad exitum conatus in filia *Antonettæ Giraud*, hæc non totis decem supervixisset mensibus intra matris alvum.

Eorum opinio qui censent inopiam alimenti fœtum ad exitum impellere, ejúsque gratia uterum deserere, firmioribus fulcitur rationibus & argumentis quam ut possit convelli, si corũ pondus perpẽdatur, Desinente enim gestatione, fœtus uberiori indiget alimento, quia grandior est: Tunc tamen temporis minor illi copia ab utero accedit, ejus scaturigo pene est exhausta, canales sunt obserati, alimentum alio cursum suum inflectit, quo fœtus illius gratia tendere debet: Virium illi satis suppetit quo se liberet, urget fames, quæ ut conatus omnes in exitum afferat, impellit: Hæc est absoluta necessitas evadendi è carceribus, quos revera egreditur, nisi ex parte matris obstaculum adsit: Videndum jam quid ex utraque parte peragatur.

Canalibus, per quos alimentum ad fœtum defertur, obstructis, corporibus autem glandulosis, utero connexis, idque transcolantibus, extẽnuatis, & quasi arefactis ac victis in mulieribus redditis, convertit se infans, capite in exitum priore, seséque protendens, pedibus fundo uteri adnititur, foras viam affectans: Eodem tempore uterus, conatus illos juvaturus, contrahitur. Imi ventris musculi & diaphragma motu tonico agunt illum inferius deprimentes, quo ex eo exprimatur infans, Verisimile est ligamenta lata & rotunda, quæ revera corpora sunt musculosa, tunc temporis non otiari; atque ex eorundem structura & insertione colligere facile est illos in eandem actionem concurrere, Partes omnes corporis contenduntur, agunt pene

omnes musculi, cunctorúmque videtur adesse unanimis in actionem pro cujusque modulo consensus. Inutiles autem omnes illi nixus futuri essent, nisi orificium uteri internum mollius redditum laxaretur, adeo ut extensile fiat atque quantum licet laxetur ad facilem fœtus transitum: Eadem est colli uteri ratio, aliarúmque partium quæ viam angustiorem efficere queunt: Si in mulieribus omnia simul concurrant, citra dolorem insignem pariunt, infans absque multo labore exit in lucem, sique nullum occurrat obstaculum, secum detrahit ambientes membranas illaceras, quod felicis quibusdam augurii est: Revera eo modo nasci non minimæ est felicitatis, optimam quippe constitutionem certissime denotat, quandoquidem cuncta hæc vix simul concurrunt quam cum mater integra fruatur valetudine, optimum fœtui suppeditavit nutrimentum, nulla vis externa præternaturalis hunc ad exitum impulit, qui non alia de causa ab utero recesserit quam quod in eo adeptus sit quam sperare erat omnimodam perfectionem; Partus ejusmodi omnium maxime est secundum naturam, Disquiramus jam immutationis omnium causas, quidve uterum, &c. ad tot motus determinet.

Secunda & tertia Disceptationum mearum medicarum, atque tertia Physicarum, palam feci distributionem alimenti & humorum, præsertim cum leges naturæ insequitur, à nervis pendere, eos scilicet laxare aut moderari effluxus quorundam succorum, eorundem augere aut minuere cursum pro necessitate corporis, Nervorum & musculorum functio & motus, spirituum animalium beneficio peragitur, in canales suos tum demum influentium, ubi à cerebro impulsi & ab eo determniati fuerint, Determinatio illa varias agnoscit causas, aliquando ab humoribus pendet, qui copia aut qualitatibus varias alterationes inferunt, quo vias vi ad confluxum sibi parent, sicut urina: vel ut aliis liquoribus effluxus procuretur, quibus cum commisceri debent: sic contingit chylum, dum intestina pertransit, efficete ut bilis & succus pancreaticus largius effluant, ipsi permiscenda, Aliquando humores, quasdam partes vellicantes, ad certos motus totum corpus determinant: Acidum, dum ventriculum acriter vellicat, animal in omnes partes commovet alimenti quærendi gratia: In objectis externis potest etiamnum latere causa variarum determinationum spirituum, ac proinde diversorum corporis motuum: Quædam præterea phantasmata eosdem effectus ciere valent.

Ad rem propositam reditu facto, sanguis speciatim unoquoque mense in utero mulierum fermentescens, eo modo spiritus ad influxum in hunc determinat, ut fibræ laxentur, uteri corpus ideo mollius evadat, sanguis uberius in substantiam influat, indéque acquirat dispositiones ad conceptionem necessarias: Ubi concepit mulier, spiritus semini insiti sanguini intensiorem effervescentiam conciliant, qui conjunctim spiritus animales determinant ad

ejusmodi

ejusmodi in uterum influxum, ut hujus fibræ inde relaxentur & turgeant præter solitum, à succo eas pervadente. Sanguis eo per arterias delatus, vix majores venas pertransit, quamobrem vasa sanguifera, quæ ab iisdem causis ad relaxationem disposita sunt, sicut uteri substantia, paulatim à copia sanguis expanduntur, atque crassitiem stupendam induunt: Interim succi portio ad embryonem influens, per exiguos canales in interiora uteri desinentes materia fit portionis carnis glandulosæ ex ea parte formandæ, ejúsque vasorum: altera, per eam carnem transcolata, in ovum transit, embryoni alimentum suppeditatura: Purissima ea est, ac maxime subtilis portio succi alimentaris ad embryonem confluentis, id quod ex variis trajectionibus & transcolationibus, ejus defæcationi destinatis colligere est: Quapropter necesse est sanguinem, in vasis uteri superfluum, in dies minus purum evadere, crassioremque, ac tandem ab ejusmodi crassitie paulatim poros illos, vel meatus uteri, quibus vasa carnis glandulosæ adnexa sunt, obstruere, ac ne succus alimentaris ingrediatur impedire, unde carnium illarum paulatinus marcor sequitur; Ipsorum vasorum caudices, dum ampliores fiunt, meatus illos obturare possunt.

Insignem illam & insolitam vasorum uteri expansionem sanguinis, ut sic dicam, quædam desidia consequitur, ob insignem ipsius in motu segnitiem, idemque, quod aquis stagnantibus contigit, ad fermentationem paulatim disponitur. Id quod contingere necesse est cum succus nutritius in fœtum non amplius ut ante influens in vasis uteri commoratur, sanguinem ibi crassefactum diluit atque agitationem aliquam illi inducit: Accedit demum proculdubio quædam irritatio à dispositione sanguini stagnanti impressa, quæ mediantibus uteri motibus, fermentationem auget, imo etiamnum inchoat, atque ab ipsa etiamnum augmentum suscipit.

Neque in dubium revocare licet fermentationem illam sanguinem inducere: ex accidentibus satis innotescit, partum earum mulierum consequentibus quibus lochia parcius effunduntur: Simile quid contingit animalibus, pro proportione dilatationis vasorũ Sanguiferorum uteri quo concepta sunt. Fermentatio illa definite exeunte nono graviditatis mense accidit, in fœminis scilicet bona temperie præditis, quarum regimen rectũ fuit, ac in quibus causæ omnes, à quibus possunt affici, naturalem ordinem observarunt. Effervescentia illa sanguinis, ac tensio ab hoc vasorum inducta, spiritus disponunt ad istiusmodi influxum, ut ab iis uterus contrahatur, abdominis musculi & diaphragma illum comprimant, ac totum corpus quodammodo eundem in scopum cooperetur. In eundem finem infans quoque quod suarum est partium agit, necessitate superius jam adducta impellente: Quamdiu musculi illi omnes & membranæ contenduntur ac contrahuntur, orificium interius, uterique collum relaxantur, in partibus vicinis idem quoque

accidit:adeo ut substantia nervea uteri orificium ejusque corpus constituens, perpendenda veniat tanquam duo musculi antagonistæ, quandoquidem illa dura est & contracta, dum hoc molle est & laxatum; atque interim dum hoc contrahit se & constringitur, altera relaxatur & expanditur.

Insignis illa uterini orificii dilatatio illico admirationem accersit, sed multo majorem meretur, proportione servata, quod vasis uteri accidit: Quod in musculis aliisque quibusdam partibus corporis contingit ob subitam sanguinis & spirituum irruptionem, eorundémque subitaneum retrocessum, in stuporem majorem adduceret si esset de raro contingentibus, aut si attenta mente consideraretur: Perpendenda est vis corpusculorum quorundam, ubi cum impetu & affatim subeunt cavitates etiam minimas. Alibi à me declaratum quomodo lac mammarum conceptacula adeat in eáque influat, eáque plus aut minus intumescere cogat, mediantibus alterationibus quibusdam ab utero inductis, ac provt illæ validiores plus aut minus fuerint, præsertim accedente partus tempore. Ejusmodi alterationes, aut illis contrariæ, si præter rationem fiunt, nec stato tempore, suntque admodum insignes, accidit aliquando ut fœtus subito alimento necessario fraudetur, unde debilis fit; aut majori copia affluat, unde suffocetur.

Instituto jam accurato examine connexionis fœtus cum utero, quomodo illa solvatur, ac singulorum quæ toto gestationis tempore geruntur, simúlque fœtus in lucem exitus, Arduum non erit in causarum, immutationem aliquam inducere aptarum, notitiam pervenire, tum ex parte matris tum fœtus, Quid hujus exitum vrgere & impellere potest, quid eundem cohibere, impedire, aut quomodocunque legitimum naturæ cursum pervertere valet: Fœtui, cum exitum molitur, obstant aliquando quædam impedimenta insuperabilia: Hæc inter unum occurrit, cui tamen medelam afferre licet, si modo non obstarent mulierculæ, quibus remedium terrori est, à plenitudine pendens, orificii uteri debitam expansionem prohibente, sicut eadem musculorum relaxationi aliquando impedimento est: hoc alia ratione quam venæ sectione amoveri non potest: *Hippocrates* libro de morbis mulierum in inferioribus partibus illam fieri jubet: *Mense Augusto anni præsentis* 1678. *hujus remedii faustum successum animadverti in Nosodochio S. Iacobi Tholosani: Iuvenis mulier plethorica, bidui spatio intensissimos dolores patiebatur, partu non succedente: illi bis sanguinem educi curavi, primo è brachio, ob plethoram insignem, secundo è pede; quo remedio celebrato, illico mulier illa puellam bene valentem & vividissimam edidit. Sanguinis illa missio à Dom. Martino Chirurgo Iurato Tholosano peracta est, tunc temporis Artis magisterium ambiente, eòque nomine pauperibus dicti Nosodochii auxiliatrices manus porrigente.*

Ex his inferre liceat quibus cautionibus remedia in usum ducenda sint

partum

partum accelerantia, periculi ſemper plena, ſi partes fœtui tranſeunti viam ſternentes inique ſint diſpoſitæ.

Hæc paulo fuſius diducenda fuerunt, quo pateſiant aliqui errores crebro contingentes, ob prætermiſſas obſervationes neceſſarias, ac minime expenſas hanc rem ſpectantes: Quinetiam ad conſtitutionem principiorum ex quibus pendet ſolutio præcipuarum difficultatem quæ, dum reliqua indagatur ſumus, occurrere queunt.

Quomodo infans Margaretæ Matthieu *uteri fundum perforaverit?*

Ad tertium Caput accedamus, dubitationi nullus locus ſitne Margaretæ infans utero conceptus, Aquæ è matre, ubi primum invaſere partus dolores excluſæ, id manifeſte evincunt, Effuſio enim illa impoſſibilis fuiſſet ſi infans extra uterum collocatus fuiſſet, niſi ulcus in eo excitatum, fundum autem apertum, at neutrius aliquod indicium priuſquam hoc contigiſſet: Ex hiſtoriis à me adductis partuum contra leges naturæ contingentium, facile cuivis erit colligere quomodo ab hoc infante pertuſum fuerit uteri fundum. Solus terror Urbi inductus à peſte immaniter graſſante, ſatis eſt ad agitationem ſanguini inducendam, ad vitioſum fœtui ſuppeditandum alimentum, hincque irritamenta tam utero quam fœtui inducenda, ac proinde abortum procurandum: Porro, cum matris fœtúſque conatus intempeſtivi & præmaturi fuerint, concurrente cauſa violenta, ſpirituum determinatio, ad relaxationem orificii uteri partiúmque adjacentium, irregulariter contigit, aut omnino non, imo veriſimile eſt à plenitudine acceſſiſſe aliquod impedimentum, Proculdubio ob contractionem orrificii uteri credidit Doctor *Corrade* infantem nondum maturum extitiſſe: Hic vero quod robuſtus eſſet, ſitúmque ad exitum maxime convenientem nactus eſſet, conatúſque demum hinc extraordinarios adhibens; inde utero, vi magna allata ſe contrahente, in muliere robúſta, nemini mirum ſit uteri fundum dilaceratum fuiſſe, ac infantem, retrorſum foramine facto, verſus pectus proceſſiſſe; Mollities membranarum uterinarum per graviditatem contingens, eas in lacerationem proclives reddit; neque res exemplis caret, ut conſtat ex hiſtoriis ab *Hildano* adductis, ſuperius citatis, aliiſque innumeris: Prædictis admiranda magis contingunt circa conatus à fœta & fœtu conjunctim editos: ſimile quid ab *Hurvéo* affertur de Equa Reginæ Angliæ, cujus curam ſingularem ratione pulchritudinis & candoris eximii, juſſerat haberi: Infibulata fuerat ne equos admiſſarios pateretur, Impedimenta tamen obſtare non potuerunt quin utero conciperet; hinnulo tandem exitum inde moliente, occluſis autem viis ſolitis, collum uteri ille perterebravit, foraménque ſibi ad labiorum vulvæ ma-

tris latera sibi paravit, adeo ut cum stupore visa sit equa infibulata hinnulum extra alvum emisisse.

Ex omnibus à me allatis, quo ad motus dictis infantis, nihil est quod negotiũ facessere queat iis qui cognitione anatomica vel leviter imbuti fuerint, atque ad prius à me adducta animum appulerint. At vero non adeo facile est determinare quid de infante factum fuerit postquam uterum perforavit, cujus rei cum exacta certitudo haberi nequeat, acquiescendum erit inquisitioni possibilitatis eventus.

An infanti Margaretæ *extra uterum vita frui licuerit,*
Et quomodo Epiploo alligatus fuerit.

Quartum ergo & quintum caput in examen conjunctim adducturus, ob utriusque affinitatem, Adnotandum volo cum *Margareta* graviditatis terminum nondum attigisset, aut tempus quo partus ex naturæ lege accidit, carnes glandulosas arcto nexu invicem ac cum utero collegatas fuisse, ac proinde connexionem illam conservare potuisse, saltem maxima ex parte: atque id eo potiori jure asserere licet, quod ex utero tantillum aquarum chorio contentarum prodierit, cum primum dolores partus ingruere cœperunt; quod aliquando mulieribus uno aut altero ante partem mense familiare est, ubi vi cujuspiam causæ externæ in utero irritatio aliqua contingit, in fœtu, vel utroque: vel maxime, iterum, quod ab effusis aquis Margareta neque carneas particulas, neque fibras, at saniem pauculam solum effuderit, ab uteri ulcere forte manantem. His sic stantibus, ex ante à me dictis constat potuisse vita frui infantem ibi loci ubi se collocaverat, extra uterum, quandoquidem alimentum illi suppeditari poterat à carnibus glandulosis, non secus ac ante loci mutationem. Quanti autem temporis fuerit hæc cum utero cohæsio, constituere impossibile est, nec enim uteri dispositiones, istius cohæsionis autores, quisquam explicaverit, Novem & decem mensium fuit in *Antonetta Giraud*, quanquam nono desinente admirãdis conatibus illum nexum perrumpere tentasset fœtus: Forte hi uteri conatus ad connexionis dictæ stabilimen conferunt, uberiúsque alimentum alliciendum ubi irriti fuerint, nec carnes glandulosæ adhucdum vietæ & flaccidæ factæ, non secus ac videre est nondum depulsos à matribus vitulos rostri impulsu & impetu in ubera, uberius lac allicere: Certi tamen nihil constituere licet, præter hoc, citra miraculum colligantiam istam ad tempus potuisse indivulsam permanere: si tamen primum uteri *Margaretæ* enixum in contractionem perpendamus, videtur in eo debuisse pergere, ea præsertim de causa quod sanies ab ulcere decidua in contractionem uterum impelleret, per vellicationes continuas, ac proinde ad paulatinam à carnibus glandulosis abstractionem.

Quocun-

Quocunque autem modo dicta ſejunctio contigerit, ſubito, aut inſenſibiliter ac per morem, fœtus interim omento Spatio temporis adhæreſcere potuit, ac prout ab utero ſecedebat: Antequam vero novam hanc cohæſionem attingam, de Epiploo quædam præmittenda, ac de ejus conſtitutione in *Margaretæ* corpore, quo eluceſcat quomodo illa contigerit: *Margaretæ*, ut ante innui, Omentum totumplane cooperiebat infantem, amplitudo ejus inſignis, extraordinaria autem craſſities, duos enim tranſverſos digitos adæquabat, durities præterea erat ſcirrhoſa: Neque id me in admirationem rapuit, ante enim aliquot retro annos partem illam ejuſdem craſſitiei, imo majoris, ſoliditatis pene qualis in cortice ſuberis, idque in duabus puellis, atque in muliere, in Noſodochio Tholoſano extinctis: Ad extremam maciem omnes deductæ fuerant, ob febrem lentam maraſmum ſenſim inducentem. Præter illam Epiploi incraſſationem, in inteſtinis puellarum dictarum pinguedinis globuli à me repetti, hac illac ſparſi piſi magnitudine, aut fabæ, membrana ſinguli tecti, quaſi totidem cyſtibus obvoluti. Incraſſationis ejuſmodi ac indurationis Epiploi cauſas rimaturus, indagandas illas credidi in humore, ſcirrhorum in aliis partibus parente, Is eſt melancholicus, qui aciditatis vi pinguium concretionem promovet, ſaliáque alkalia, tum volatilia tum fixa extinguit, ac proinde humores, qui ab his ſalibus fluiditatem ſummâ adiſpiſcuntur, condenſat, eorum in vaſa influxum more ſolito prohibet, efficítque ut partium ſubſtantiæ, quas alluunt, adhæreant, iis craſſitiem inducant, ſive duritiem aliquando pene lapideam.

Aciditatis ratione melancholia ab aliis corporis humoribus diſtinctionem ſortitur, ab hoc humore eam qualitatem cæteri mutuantur, aut ſaltem hujus ratione aliquâ ad melãcholiæ ſpeciem reduci queunt: aciditatis dictæ vi, varia vitia contrahentis, melancholia tantos tumultus in corpore excitat adeo diverſos & admirandos, apoplexiæ ſtupenda ſymptomata, melancholiæ morbi, febris quartanæ: Sanguinis inſpiſſatio, humorúmque fixatio, affectuum illorum omnium adeo diſcrepantium comites acidi, copia peccantis, aut nimium exaltati ſunt ſoboles: Coagulationes ope acidi contingentes nimis in aperto ſunt ut probatione ulteriori indigeant: Ab illis liquoribus non modo promovetur coagulatio ſanguinis, extra vaſa effuſi, ſed etiamnum intra conceptacula venáſque ipſas, etiam in corde concreſcit: Abſque acidi cujuſdam ſubſidio butyrum nec ſegregatur nec concreſcit: at contra Alkalia fluiditatem concreto impertiunt, lactíque coagulato. Ab illorum efficacia arcetur ſanguinis in corpore condenſatio.

Vi cujuſpiam acidi butyrum à lacte ſecedit, craſſeſcit, coit: A quapiam etiamnum acidi ſpecie pars ſanguinis pinguiſſima, quibuſdam in locis, ad id deſtinatis, in adipem concreſcit, in quibus partium illarum pinguium ſecretio fit: Nec acido carent olea & adipes, quanquam guſtu imperceptibili, qua

de causa minus penetrant, quousque temporis decursu, aut artificio adhibito, dissipetur id aut extinguatur: Acidum illud, partibus iis insitum, in quibus gignitur adeps adhærétque, ac proinde Omento, exaltatum & acrius redditum, vi pollet uberiorem partium sanguinis pinguium copiam Sistendi, in illis transcolandi, majorámque consistentiam illi impertiendi. Adhæc, si hujus acidi vis, undecumque accedat, intensior sit, dictam coagulationem affatim inducat, sanguinis particulas quasdam in pinguedine cohibiturum est, ipsiúsque succi alimentarii: sanguini in ramis capillaribus venarum membranarum, adipem involventium incluso, crassitiem inducet, qui debita fluxilitate privatus, ac inter fibrarum spatia diffusus, illis adhærens, ab hoc carneam substantiam adipiscentur. Eo pacto, cum in venis capillaribus membranæ carneæ concrescit, ejus qui per arterias influit excursu inhibito, illas ultra modum expandit, atque intra illius membranæ fibras effusus, inibi phlegmonen parit, quam aliquando carnea excrescentia subsequitur. Ex his aperte ostenditur quomodo *Margaretæ* Epiploon tontam crassitiem acquisierit, durúmque & carneum evaserit: Ab eodem principio, horum omnium effectuum authore, dispositio parti inducta est, vi cujus membranis, fœtum in alvo mulieris illius ambientibus, tanta facilitate adhæsit: Vasis enim sanguiferis sanguine nimium distentis, laxantur eorum membranæ, atque aliquid sanguinis necessario exsudat, succíque alimentarii, cujus ope partes facile à mutuo contractu cohærent & connectuntur: Eapropter pleura & pulmo, prægressa alterutrius inflammatione, facillime adinvicem colligantur. Illa capillarium arteriarum dilatatio, venarúmque obstructio, causa sunt facilis sanguinis excursus à vasis patris affectæ, in vasa vicinæ illíque cohærentis.

Eodem plane pacto, atque à causis memoratis, imi ventris partes mutua adhæsione connectuntur. Non alia ratione mulieris Venetæ Epiploon utero connexum repertum est, referente *Bartholino* in Institutionibus Anatomicis; Proclivior multo erat in *Margareta* partis illius cohæsio cum chorio in alvo; infans enim viam vi sibi cum quæreret, carnéq; glandulosa per angustum foramen intruderet, fieri vix potuit quin aliquomodo laceræ extra uterum prodirent, ac proinde cohæsioni cum epiploo, & sanguini succóque alimentario admittendo, ex ejus vasis exiliente, aptiores fierent, eóq; pacto aliquid alimenti fœtui accedere potuit, partim per solitas vias nondum adhuc compertas, partim per venas umbilicales: Infanti ergo illi nutricatus non defuit, etiam extra uterum collocato, ac carnibus glandulosis ac hoc divulsis; ac proinde vita frui licuit in eo, quem occupabat loco imo scilicet ventre, extra locum naturalem, ac citra respirationem, ob rationes adductas. Nemo stricte definierit, aut determinaverit, vitæ illius terminum, id vero certius asserere liceat jampridem illum vita functum, quandoquidem constat

ejus

ejus cerebrum functiones animales edere non potuisse, ut nec cor aliáque viscera, quæ ad illa pertinent, exsequi: alterationes quippe in illis adnotatas, spatio temporis diuturniore inductas fuisse certissimum est.

Quibusdam forsan in mentem venerit infantem illum, in alvo matris per vicennium circiter vixisse; motúsque à quibusdam observatii, (de quibus in graviditatis historia à me actum) certa indicia vitæ fœtus præbebunt, tum vero excessisse vita cum prædicti motus desierunt: Nullus vero dubito fictitios non fuisse ejusmodi motus, imo validos, quibusdam asserentibus; quanquam ab iis, ad quos judicium maxime sincerum pertinebat, nunquam illi fuerint observati: Vix tamen crediderim ab illis motibus de vita infantis certi quid stabiliendum esse, atque ab illo editos fuisse: Uterus propria indole tot motibus concutitur enormibus, irritationes in illa parte contingentes tot perturbationes in imo ventre cient, tot spasmos, tantas viscerum commotiones, ut peritissimis veram causam indagantibus imponant: In dignoscenda vera graviditate etiam Medici & Obstetrices laborant, cum sępe prægnantes multæ mulieres vacuæ creditæ sint. Error in proclivi fuit circa eam mulierem, in qua sanies ex ulcere uteri manans varios motus in imo ventre excitare potuit, adeo ut quamvis ex ante à me allatis cuipiam inferre licuerit fœtum, de quo agitur, extra uterum ad tempus vitam trahere potuisse, nullus tamen certo sciat quanto tempore ibi vixerit: Transeamus ad sextum caput.

Quæ causa fœtum Margaretæ Matthieu *à putredine vindicarit.*

Ex dictis in præcedentibus duabus Disquisitionibus, non difficile erit causas cur prædictum infantem putredo non invaserit elicere: Ne vero quicquam veritati cognoscendæ obstet, Disquisitionis hujus initium à correctione aliquot errorum, impedimento futurorum, ducendum erit. Color carnium in hoc infante, quæ consistentiam satis solidam obtinebant quibusdam in locis, potuit illico ideam carnium sale conditarum exhibere, hinc opinio enasci salsedinis quadam specie & vi, aut muriæ, illas à putredine vindicatas fuisse, quandoquidem hoc pacto hæc à corruptione sese tuetur temporis spatio non exiguo: Quibus non ignotum ex omnibus mixtis salis aliquam speciem educi, hi forte in animum induxerunt à causa quapiam abdita in corpore hujus infantis insignem copiam salis fuisse productam, effectus istius insoliti productricem: Sal volatile quidem in animalibus præsertim abundat, fixum paucissimum in iis reperitur, quocunque demum labore is inquiratur: A priori autem effectus iste deduci nequit, cujus causas rimamur: omnino enim contrarius semper ab illo prodit, Sal volatile mobilitate & subtilitate sua omnia permeat, humores exagitat, eorum fluiditatem tuetur,

transpirationis liberæ causa est præcipua, sudorum aliarúmque vacuationum. Insignem ejus salis copiam continet urina, sudor, eáque pars transpirationis insensibilis quæ linteis aut aliis rebus corpus nostrum amicientibus adhæret. Si quapiam de causa sudor in effluvium paratus supprimitur; si transpiratio impeditur; in sanguine, à cohibito sale volatili, extraordinaria excitatur effervescentia, cui putredo demum succedit, hinc symptomata consequi solita, omnibus nota: Si ergo salis volatilis indoles perpendatur, si ejus effectuum examen instituatur, nemo diffitebitur putredinis illud præcipuam causam esse & authorem, nedum ipsi adversari, qua de causa si à carnibus animalium mortuorum corruptionem arcere animus est, ea in usum necessario ducenda sunt quæ frænum adhibent sali volatili, quæ illud doment, sistant & ad motum, inhabile reddant, ac ejusmodi agitationes in carnibus inducere prohibeant. Sal commune ad condituram illarum in usu est.

Sali communi acidum fixum uberius cum insit, alkali quodvis obtudere valet, fixa reddere quæ volatilia sunt, id quod quotidiana experientia ostendit in carnibus sale conditis; si enim muria ex carnibus illis stillans accipiatur, in eáque sal Tartari dissolvatur (in quo plus virium quam in ullo quopiam alkali) acidis conjungendum, quod in iis absorbet cum jam eo sunt imbuta, sal carnium volatile (quod obtusum fuerat & fixatum ope acidi salis communis) vinculis liberatur, mobilitate suæ restituitur, atque à muria separari potest ope caloris mediocris, Inde conspicuum est sal commune eatenus carnes animalium à putredine vindicare,; quatenus sal volatile extinguit.

Alkali fixum ad præservandas carnes animalium à putredine sale volatili aptius non est, quin potius citius illas in putredinem deducit: quod ab experientia quotidie elucescit in usu lapidum causticorum, Alkali Tartari causticum est & corrodens, cætera omnia aliquid simule præstant, majore vel minore vi ac celeritate, prout particulæ illorum plus aut minus rigidæ sunt, prout cuspis, aut acies magis aut minus aculeatæ sunt.

Quod in carnibus, sale conditis observatum, sicut opinioni ansam præbere præbuit infantem dictum muriæ cujusdam beneficio conservatum fuisse, id quod & alicubi occurrit, cum carnes à putredine præservantur, idem quoque insinuare videtur in alvo *Margaretæ* similem quampiam causam latuisse, quæ mirabilem illum in corpusculo dicto effectum ediderit. Locus extat in Ecclesia Cucullatorum Tholosanorum, in quo sepulta corpora à putredine immunia servantur: Idem ibidem loci observare est in particula cœmeterii Parochiæ Sancti Nicolai, atque juxta Ecclesiam in suburbio Sancti Cypriani: In dictis duobus locis multa prostant cadavera sensim resiccata: Opinio plurimorum est quo tempore illarum Ecclesiarum ædificia constructa sunt, cæmentum ibi loci præparatum fuisse atque calcem terræ remistam superstitem eas vires huic impertiri, exsiccandi scil. corpora illi mandanda

Si color,

Si color consistentia, aliæque ejusmodi terræ proprietates perpendantur, admodum verisimile apparebit mixturam calcis adesse, atque inde facultatem cadavera exsiccandi illam mutuari: At carnes, iis in locis exsiccatæ, à putredine modo omnino dissimili vindicantur, ab eo quem adduxi de carnibus sale maceratis, Hæ putredinem eluctantur, eo quod sal earum volatile obtusum fuerit & fixatum ab acido salis communis: In illis sensim exsiccatio accidit, facta insensibili dissipatione salium volatilium, id quod proculdubio sequenti modo contingit.

Corpora in dicta terra arescunt, initio actionis ducto ab exsiccatione cutis, expirante eo quod in ea est humidum, mollius & tenerius, ac proinde incluso inibi sale volatili. Cutis illa arefactio, atque fibrarum, ex quibus constat, extenuatio, accidere nequeunt absque evidenti pororum relaxatione, cujus ratione terræ exhalationes ulterius corpora illa pervadere possunt, atque id quod in motu est in corpore transpiratione facile excludi valet; ac proinde salibus volatibus liberum patet effugium, quibuscum paulatim evadit quicquid motum eorum sequi habile est, quicquid interius adest humidum, molle & rarum non secus ac quod cuti inest, dissipatur; adeo ut in corporibus solæ fibræ superstites sint, soliditate & densitate quadam pollentes; quæ solæ residuæ putredini non admodum patent: Modo jam à me adducta comprobat corporum extenuatio, in quibus nihil residuum fere oculis objicitur præter cutem & ossa: quorum musculi admodum extenuati, ob intensam fibrarum, ad instar filorum exilium, siccitatem, cum quicquid illis molle inerat plane absumitur. Nec dubito, si sal volatile ex corporibus illis, eo modo exsiccatis, quispiam elicere tentaret, nullum omnino in illis repertum iri, non secus ac nullum reperire est sal lixiviosum, aut quam paucissimum in lignis diuturnitate temporis exsiccatis, è quibus per transpirationem partes mollitie aliqua donatæ exclusæ, & copia illa salis, quam reperire est cum viride lignum comburitur. Ad examen si modo à me dicta adducantur, vix credam in eam opinionem quempiam adduci posse in corpore *Margaretæ* quidpiam adfuisse quod ejusmodi effectum edere valuerit, illi conformem quem terra dicta profert: corpus enim infantis neque exsiccatum neque marcore confectum erat, simile cadaveribus, in cometeriis illis Ecclesiarum Cucullatorum Monachorum, ac Sancti Nicolai occurrentibus.

Unde ergo deducenda dicti infantis conservatio, in loco humiditatibus circumfluo, in quo vapores ab ulcere uteri manantes perquam apti videbantur ad ejusmodi partium insensibilium agitationem, atque effervescentiam illam putredinis parentem, inducendam? Quid partibus illis soliditatem & robur adversus injurias illas conciliavit? Qud frænum salibus volatilibus injecit, illáque vi nativa spoliavit? Nulla alia mihi causa obvia præ-

ter eam à qua Epiploon obduruit, ea sola satis est, quandoquidem in illa requisita necessaria ad ejusmodi effectus inducendos reperire est: matris enim Omentum chorio annexum cum esset, fœtum obvolvens, alimenti partem huic, initio cohæsionis subministrans, ac tandem totum, Quid aliud præstare poterat sanguis in ejusmodi corpusculo, alimentum, ope acidi exaltati epiploi, quam salia volatilia obtundere, eadem fixare, ac proinde toti corpori sufficientem soliditatem inducere, quæ agentium vim obtundere valeat, à quibus dissolutio connexionis partium emergere potuisset? Adeo ut ille sanguis, vel id alimentum, non tam in augmentum massæ illius corpusculi, quam ad robur partium conduxerit, atque ut eo in eo statu, quem nactum erat, citra alimentum conservari posset, aut ut paucissimum in id sufficeret.

Aciditas dicta viribus non æquiparanda fuit illi quam obtinet spiritus Salis, hinc absimiles prodiere effectus ab iis quos muria inducit: Necesse fuit ad conservationem mollitiei illius moderatæ carnium, atque ut ejus actio partium etiam interiora pervaderet, aciditatem modicam esse: alias modum excedens, sanguinis in epiploi venis capillaribus existentis coagulationem induxisset, ejúsque ad fœtum influxum prohibuisset, imo etiam ejus in singulas corpusculi partes distributionem: Quod in quibusdam temperamento melancholico donatis contingit, assertorum veritatem confirmat: Aciditas in illorum sanguine exsuperans, ob fermentationis sufficientis defectum, in causa est ut nulla fere accedat dissipatio neque humorum, neque partium carnis maxime fluxarum & mollium: qua de causa paucissimo alimento se sustinent, citra carnium imminutionem, aut carnium corporis manifestam extenuationem: Imo quosdam hebdomadas & menses integros, imo annos, sine alimento transegisse fama est.

Materia illa gypso similis, reperta in cavitatibus efformatis ex partium rotundarum mutua vicinia, aut artuum cum trunco corporis, quarum fundum membranæ fœtum ambientes subire non poterant, à compressione partium vicinarum, sicut cavitatem capiti, collo & humeris interjacentem, eas quæ longitudini brachiorum adjacebant, materia inquam illa, comprobatura est modo à me dicta; liquor enim amnio contentus lacti quodammodo affinis cum sit, qui non secus ac illud ab acidorum occursu concrescit, qui residuus in amnio, in illis cavitatibus, quarum ratione ad os fœtus impelli non potuit per partium vicinarum compressionem, efficacia succi acidi coagulata fuit, è vasis epiploi expressi, eámque adepta est consistentiam quæ gypso duritie affinis fuit: Eo pacto succus, à sanguine in pelvi secretus, ad admistis acidis concrescit, atque accedente mediocri calore induratur.

Materia lapidis instar dura, ulcus uteri obducens, non adeo admirationi

esse

esse debet: etsi enim carnes, quibus suppuratio accidit, in saniem valde fluidam colliquentur, fermentationi idoneam quousque acria, effervescentiæ illius causa, temperentur, pus ex ea materia exiliens consistentiam nihilominus quandam obtinet, quod aliquando induruisse observatum. Eo pacto pauxillum pus, consistentiam quandam & soliditatem nactum est circa ulceris illius labia, quod ex recentis continuo appulsu & adhæsu, testæ cochleæ temporis decursu formam adeptum est, Atque illa puris induratio eo facilior fuit, quod serum, à quo dilui poterat, in cavitatem uteri effluxum habuit, at tandem paulatim, via solita, per purgationes menstruas vacuatum fuit.

Ulterius circa materiam hanc non provehar, ne dicendorum limites mihi præscriptos ab initio transgrediar. Accuratius horum examen illis relinquo quibus plus otii aut quibus animus id persequi: Rem gratam fecisse me credo iis quibus rerum naturalium & medicarum cognitio curæ est, ab observationum harum communicatione, atque inde spero illis in scientiarum incrementum & ornamentum emolumenti aliquid accessurum. Vtinam nullæ prætermitterentur occasiones ea adnotandi quæ similibus in casibus accidunt. Nisi neglectæ à præcedentium ævorum Medicis fuissent circa ejusmodi casus observationes, accuratior foret notitia eorum quæ animalium generationem spectant, adeoque locupletari Medicina potuisset remediis contra plurima symptomata muliebrem sextum fatigantia, Medicis etiam peritissimis negotium facessentia.

Neque id satis rite animadversum, quicquid Aristoteles circa scientiam rerum naturalium posteris reliquit, fundamentum habere in accuratis observationibus; sicut videre est in libris quos conscripsit de Animalium Historia, De Generatione eorundem, in Problematis, &c. Si Philosophi posteriores eidem institissent viæ, eodémque labore res tractassent, systemata nobis suppeterent majoris utilitatis Physicis futura, & Medicis amplius iis quæ nobis prostant profutura, vel nobis meliora præstandi ansa porrigeretur: sed nescio quo facto opinio irrepsit doctrinam citra laborem insignem comparari; hinc quibusdam id tantum curæ fuit memoriam antiquorum commentariis & opinionibus onerare, nulla vero ad examen ea revocandi aut propagandi. Ii inquam rationem propriam authoritati Philosophorum celebrium manciparunt, Aut ut opinionibus propriis firmamentum conciliarint, in id incubuerunt quo Aristotelis authoritas inviolata & illibata staret, ipsarum authorem illum constituentes, eum in finem loca quædam obscura & implicata ad suam sententiam detrahentes: Ideóque Reverendus *P. Rapin* Jesuita, eo libro, in quo Aristotelis & Platonis instituit comparationem, merito conqueritur grandem illum numerum *Philosophicorum cursuum*,

ſpecioſo titulo commentariorum in univerſam Ariſtotelis Philoſophiam turgentium, vix quicquam continere doctrinæ Philoſophi illius.

Alii, eximium quid affectantes, omnes conatus adhibuerunt quo à trita ſemita aberrarent, admirationémque quorundam ingeniorum, id ſolum probantium quod incomprehenſibile eſt, ſibi comparaturi, gloriam & in opinionibus abſurdis & à ſenſu communi deflectentibus quæſiverunt. Illi multum ſe contuliſſe in ſcientiarum ornamentum arbitrati ſunt fictione vocum nihil ſignificantium, publici juris eas faciendo, ideáſque chimæricas illis aſſignando: At ejuſmodi genia nemo probaturus eſt, niſi qui fumo paſcitur: Sæculo vivimus illuſtrato, ſoliditatis ſcientiarum cupido, ſinceritatis in Phyſica & Medicina ſectatore, cui deſpectui ludibria & phantaſmata: Ut jam ſpes affulgeat ſcientias ad perfectionis culmen deductum iri, ac Galliam non minus armorum ſplendore quam literarum alias nationes ſuperaturam, favente Principe, cui non minor cura ſubditos ſecuritati reddendi, hoſtes profligando, quam eoſdem felicitate donandi, omnia ad vitam commoda ipſis conciliando, Academiarum inſtitutione ad ſcientiarum & Artium incrementum, & remuneratione virorum Illuſtrium in id operam navantium.

ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI
SIVE
Recens in Re Medica Exploratorum.

FEBRVARIVS.

EPISTOLA SECVNDA.

MAXIMO quidem loco Tua mihi est de rebus sententia, applausus tamen quo primam meam comprobas sententiam, etsi oraculi instar sit, institutum meum confirmantis, non excepio: Tua autem interest ut propositi tenax sis, me vero non fugit de me Te immoderatius sentire, qua de causa judiciaum tuum pro tempore abnuo, à suffragiis publicis famam secundam aut adversam præstolans.

Interim promissis standum, ac qualiscunque successus maneat commercium nostrum, fortunæ aleæ omnia committo; grave alias foret si vel minima quærimoniæ ansa à me Tibi præberetur: Unicus ergo esto mihi scopus tuam demereri gratiam, quem dum attingere satago, si scopuli inevitabiles objiciuntur, imminentia discrimina subire sum paratus, dummodo animi in obsequia parati indicia ediderim.

Ideo nullum deinceps futurum est impedimentum quin in instituto commercio literario pergam, participémque faciam rariorum observationum quæ hujus mensis decursu obvenerint.

OBSERVATIO I. D. MERY.
Hernia rara.

COmmunicatarum rerum prima esto Observatio à *D. Mery* facta, Chirurgo Nosodochii, *Hostel Dieu* dicti, Anatomico peritissimo, *Herniæ*

completa in viro qui lxv. attingerat annum: hæc quindecim dierum ſpatio ſcroto, latere ſiniſtro, tumorem induxerat ægri capite majorem: In Noſodochium ſic affectus æger menſe Julio ultimo admiſſus eſt, decimo ſexto aut ſeptimo die ſequenti ibi vita functus. D. *Mery* cadavere diſſecuit, ægritudiniſque ſtatum exploraturus, ſtatim ſcrotum, darton, membranámque primo aſpectu peritonæi productionis ſpecie imponentem, inſtar ſacci tumorem inveſtientem aperuit: In cavitatem vero alvi digito intromiſſo per interiora iſtius membranæ, ubi annulum muſculi obliqui externi attigit, ab eo animadverſum dictam membranam nihil aliud fuiſſe quam aponeuroſin illius muſculi productiorem: Inciſa vero demum alia, priori ſubſtrata, membrana, illius originem quoque deprehendit in muſculo obliquo interno: Hujus tandem inciſio tertiam quoque detexit, productionem etiamnum muſculi tranſverſi, quam diſſecare neceſſe habuit priuſquam ſe proderet peritonæum.

Inſolita partium dictarum conſtitutio in admirationem dictum D. *Mery* rapuit, majorem vero intulit diſpoſitio inteſtinorum cæterarúmque imi ventris partium: Ad Tumoris enim productionem concurrebant Cœcum integrum, Coli portio, ac pene univerſa inteſtina gracilia, omento cooperta, paucæ aquæ innatantia; Depreſſum admodum erat ſeptum tranſverſum, Jecoris pars ſumma medium regionis epigaſtricæ occupabat, infima autem infra umbilicalem abierat: Ventriculus mediam pene cavitatem Ventris illius occupabat. Pylorus vero detractus, & productior ab inteſtinis redditus, ad inferiora adeo devolutus erat, ut in illa capacitate aliud fere nihil præter Duodeni longitudinem ſupereſſet, ſic tamen ut reliqua ſcroti cavitatem ſubierint, integra nihilominus exteriore peritonæi membrana, ſed præter modum tantum expanſa.

Hinc conſequentiæ non parvi faciendæ deduci poſſunt, *primo* enim nobis inſinuavit in Bubonoceles Chirurgia accurate & caute procedendum eſſe, ut præcaveantur errores plurimis Chirurgis familiares ob ignotam partium inſolitam conformationem. *Secundo*, in magis Herniis & completis Peritonæum non ſemper abrumpi, quod alias antiquis acceptum eſt; *Tertio*, Ligamenta præcipuarum imi ventris partium adeo produci & in longitudinem abire poſſe, ut inde earum deſcenſus & prolapſus contingat, ac proinde Ventriculi deſcenſum ſæpius opinione accidere.

Observatio II. Authoris.

Ventriculi Prolapſus.

REvera Domicella regionis Plateæ Maubertianæ habitatrix, *D. des Rosiers*, Chirurgum ſuum ordinarium, vicinum habens, cujus gratia toto biennii

biennii spatio plurimæ institutæ consultationes, Medicorum, Chirurgorum & Obstetricum, me tandem solitarium ad examen ægritudinis suæ accitum voluit: animadverti abdomen, parte sinistra & superiore regionis hypogastricæ, elatius quam toto reliquo spatio: narravit mihi eorum quos in consilium adhibuit sententiam variam fuisse, dictúmque meteorismum alios abscessui interno adscripsisse, alios tumori hydropis prodromo, sæpius obstructioni & lienis inflationi, Quosdam uteri plenitudinem & intumefactionem accusasse, ac tandem alios phlegmonen vel extraordinariam vesicæ extensionem: Varia autem ego perquirens, assequuturus causas ægritudinis illius, symptomatumque inde exsurgentium ab initio ad eum usque statum quo se mihi obtulit, ex sequentibus circumstantiis à *ventriculi* prolapsu illam originem duxisse deprehendi.

Prima circumstantiarum hæc est, quod elevatio in dicta regione conspicua nullam duritiem præ se ferret, nullam fluctuationem; paucis, omnia abessent collectionis humorum aut interrupti illorum cursus naturalis indicia.

Secunda est, affectum illum usum pulveris ptarmici, ex helleboro præparati, consequutum fuisse, octennii spatio usurpati; dum ex eo solatium cephalalgiæ perpetuo fere molestæ quæreret, unde crebra ciebatur sternutatio, concussionesque sequutæ manifeste ventrem infra deprimebant.

Tertia est, postremis duobus octennii annis ægram, ad unemque sternutamenti impetum, percepisse è partibus vétris maxime concussam & depressam ad umbilicum sitam fuisse, ac cum gutture continuitatem habere visam fuisse, Unde facile colligere est ventriculum laborasse ob ligamenta illius relaxata, qui œsophagum, quo tempore vehementer ad infra tendebat, secum una detraheret.

Quarta est, Prolapsum ventriculi, quo laboravit vir ille de quo *Fabritius Hildanus*, à concussionibus multiplicibus etiamnum excitatum fuisse, quandoquidem sequutus sit vomitum ab assumpto antimonio provocatum.

Quinta est, magnum intulisse ægræ incommodum alimenti descensum, quod ad infernam usque tumoris partem pergere animadvertebat, in qua totos sex aut octo dies commorabatur. Unde colligere est fibrarum ventriculi relaxationem ejus functioni manifesto impedimento fuisse, cum alimenti in chylum transmutationi tantum temporis insumeretur.

Sexta, præcedentis necessaria sequela, est ægram fæces tantummodo alvo exclusisse postquam ipsa perceperat transitum alimenti à parte, quæ ipsum exceperat, in aliam: Unde sequitur quandoquidem id impleret locum in quo tumor animadvertebatur, alibi quam in ventriculo quærendam non fuisse, atque tum demum id intestina subingredi cum concoctio designato tempore, eóque longissimo, peracta esset.

Septima tandem est, ægrum levamentum tantum ex decubitu percepisse: Stanti enim venter mappæ subtensæ beneficio sustinebatur, quam suspensorii in morem ad superiora retrahebat: unde liquet eo in statu ventriculi fibras, ejusque ligamenta, tantam extensionem perpessas non esse.

Cæterum quanquàm affectus ejusmodi incurabilium numero accenseri debeat, exemplum à me productum infrugiferum forsan futurum non est, quandoquidem observationes à me traditæ ejus præcautionem insinuant, vitanda scilicet esse quæcunque ventriculum vehementi concussione agitant: Initio affectus, ne ulterius progrediatur, decubitum capite demisso, clunibúsque elevatis, situs depravati partis corrigendi gratia, ad tempus requiri; utque fibris ligamentorum relaxatis contractionis nativæ recuperandæ concedatur spatium: ac tandem si ad terminum supra dictum devenerit, posse incommodum inde emergens fasciæ convenientis applicatione declinari.

OBSERVATIO III. Authoris.

Vomitus ob Pylorum gypsea materia intus & extra obductum.

CUm sermo inciderit de ventriculi affectibus, memorandus Tibi sequens, lethalis Domino *le Iay*, in Curia Parisiensi Jurisconsulto: Primis anni præcedentis mensibus, ob assiduam nimis & vehementem negotiorum tractationem, temperamentúmque ejus melancholicum, insignis obrigit humorum conturbatio, quam non modo anorexia sequuta est, sed & prætereа nauseæ frequentes comites fuere, toto fere trimestri molestæ, irritis omnibus quæ ad earum sedationem adhibita fuere, remediis: Invaletudinis pertinacia omni robore ægrum spoliavit, exactísque in insigni languore quatuor aut quinque mensibus, quicquid alimentorum & remediorum ingestum est, vomitu exclusit, præter pauculum potum, eadem copia qua assumptum non redditum: Exacto tandem lugubri illo in statu circiter mense, factis cessit, annum ætatis tricesimum quintum agens.

Dom. *Amiens*, Chirurgus ejus ordinarius, cadaver dissecuit, à quo reperta tota Pylori circumferentia exterius materia dura, gypsea, digiti transversi crassitiem excedente, ad medium fere usque duodenum protensa, corticis instar durioris, adhærens. Aperta demum illa ipsa pars, interius simili materia obducta & incrustata apparuit, cavitatem ejus adeo occupante, vix ut stylo tenui pervia esset, quæ porro ad fundum usque ventriculi pertingebat, in quo ejusdem materiæ, minus autem duræ & crassæ, portio quædam deprehensa.

OBSERV.

Observatio IV. Authoris.

Penna anserina integra deglutita.

REvocant prædicta mihi in memoriam rem admiratione dignam, quæ accidit Dom. *Collichon* Phonaſco. Jampridem impedimento illi erant phlegmata quædam craſſa, quotidie circa guttur collecta, quibus educendis aut deturbandis auxilio ipſi erat penna ſcriptoria intruſa, qua parte villoſa eſt: longiſſima illi ad uſum accommodatiſſima, quam intruſam quam profundiſſime inſerebat, adeo ut ſummis digitis extremo tubulo apprehenſam teneret: hæc illos aliquando evadens, œſophagum tota ſubiit, quam educere, adhibito quanquam omni molimine, nunquam licuit: hæc quanquam nullam inciſuram paſſa eſſet, moleſtiam nihilominus multam ferebat, quamobrem me ut educerem rogavit: idoneo vero inſtrumento deſtitutus, aliter ſatisfacere illi non potui quam ſpe facta alia in officina me reperturum, aut ut accommodatum cuderetur curaturum: Ipſe vero moræ & tædii impatiens, alium adit Chirurgum, qui cum alicubi didiciſſet modum ſpinas gutturi infixas, deglucito carnis crudæ fruſtulo, filo craſſiori adalligato, eoque ſurſum retracto, extrahendi, ratum habuit eadem arte quodvis corpus extraneum ſe educturum eſſe: opus, provt in mentem venerat, exequi conatus, non ſatis illi fuit dictum Dom. *Collichon* in nixus ad deglutiendum ejuſmodi fruſtum ſollicitare, quin & ipſe ad fundum œſophagi impellere intruſo porro conatus eſt, adeo ut pennam in ventriculum præcipitem dederit, nedum eduxerit: in quem illapſa quinq; aut ſex menſium ſpatio ægro multum injuriæ intulit, pungitivo enim dolore, qua parte tubuli extremum vergebat, urgebatur: nihilominus tamen ab exacto circiter biennio moleſtia illa omnino deſiit, neque per inferiora quicquam pennæ ſecretum fuiſſe animadverſum: Evidenti certe indicio validum diſſolvens in ventriculo latitare: ſi enim integra in eo penna ſubſtitiſſet, tantundem læſionis, quantum per ſemeſtre integrum intulerat, perceptutus fuiſſet: nec porro per inteſtina tranſitus illi liber patuiſſet citra magni doloris acceſſionem, eo quod eximio ſenſu donata ſint, anfractibúſque variis.

Observatio V. Authoris.

Hæmorrhoidum dolor.

CUm Obſervationes proprias Tibi tradere in animo habuerim, participem Te fieri æquum eſt curioſi experimenti à me nuperrime facti: Vidua defuncti D. *Navarretii* Trapezitę Pariſienſis, poſt diuturnas ob obitum conjugis lacrimas, hæmorrhoidum dolore acerrimo infeſtata eſt: auxiliis

causa meam imploravit opem, adhibitáque quæcunque eam in rem usurpari solent: Imperata & observata quies; diæta quoque accurata, irrita tamen omnia, dolor enim & inflammatio increscunt, ac tandem sanguis melancholicus ea copia in venis hæmorrhoidalibus collectus repertus est, ut tumor in manus contractæ molem excreverit: Ægra dolorum pertæsa, quendam nomine *Plumetium*, ministrum Chirurgum, probatissimum adversus ejusmodi morbum remedium jactantem, advocari curat in subsidium, remunerationem quantamcunque poposcisset spondens. Ab admoto decantato remedio illico immanes dolores excitati, quorum tamen pertinaciter patiens fuit, quod eorum sedationem ab usu unguenti intra sex horas medicaster pollicitus esset: promissis autem eventus defuit, remotis enim admotis medicamentis, tumor tertia parte auctior deprehensus est, cui se commite adjunxerat inflammatio adeo insignis, ut noctis unius spatio gangræna superveniens morticinium parti ad denarii magnitudinem intulerit: Eo in statu ægra constituta me revocandum curat, cujus votis, & ex officio annuens, quæ mearum erant partium non segniter exequutus sum, sanitatem tamen accersere magnæ molis erat: A putredinem arcentium remediorum usu exasperationis mali impendebat metus; Gangrænæ progressum inhibere non poterant anodyna; Inutilia fuissent adstringentia, & resolventia debilia: Avalidioribus procul-dubio dolor immanior extitisset, cum certo symptomatum subsequi solitorum augmento; Digestiva & suppurantia, ad separationem partis sphacelo affectæ necessaria, hæmorrhagiam lethalem ciere apta erant: Singulis tamen illis indicationibus satisfaciendum erat, at usurpato remedio à quo nullum memoratorum symptomatum immineret.

Ex medicamentis ordinariis nullum duos illos scopos attingere poterat, sagaci ergo ingenio necessario opus fuit; quocunque autem fundamento innitantur recens excogitata, successus sæpenumero non ad est, urgebat tamen mali vehementia, neque inducias concedebat ad diversarum rerum periculum faciendum. Ex his elucescit similibus in casibus fortunæ non minus quam ingenio locum esse: Utrum hoc in casu primas tenuerit ambigo, id tamen scias velim ex unica applicatione unguenti, à me sola mistura parati, ex unica uncia olei ovorum, semiuncia balsami sulphuris, & æquali copia olei lateritii, etiam prima die phlegmonem pene extinctam apparuisse, tumorem subsedisse, gangrænæque progressum inhibitum, atque intra dies paucos affectum de sævitie tam aperte remisisse, ut ægra liberationem omnino hebdomadæ spatio consequuta sit, ac particula gangræna infecta à vicinis abscesserit, prout fibræ ipsam ambientes ad invicem accessere, in modum formandæ cicatrici convenientem.

OBSERVATIO VI. Authoris.

Musci terrestris efficacia in sistenda Hæmorrhagia.

Ex præcedenti Observatione liquet casuum urgentiam causis inventionis remediorum accensendam esse: Argumentum stupendum dabit casus admirandus, ultimo Septembri contingens, *Antonius Changenay* minister Chirurgus Lutetiæ Parisiorum valedixit, Angliam petiturus; vicesima autem secunda ejusdem mensis, medio inter pagos *Bougevilay* & *Talmonterium* intervallo, prope *Gisorium*, dum sub arbore recumberet, circa sextam vespertinam somno tam alto premitur, ut ad ingruentem usque noctem ibi moram traxerit: solvitur sopor ab occursu quatuor latronum, qui crumenam extorquent, tres ille nummos aureos *Ludovici* Regis effigie signatos depromit, cum aliqua moneta, totali nummorum quos pene se habebat summa; hæc vero illorum aviditatem cum non expleret, loculos & perulas explorant, quas cum vacuas reperissent, nec præterea aliud quid quod in commodum cederet, indignabundi illi virilia illi omnino, penem cum scroto, vasisque testiculorum suspensoribus præcise novacula thecæ inserta abstulerunt, adeo ut ne minima partium genitalium, quæ extra eminent portio superstes fuerit, Misellum saucium mortis timor illico adoritur, insignis copia sanguinis effunditur, à frequentia exolutionum animi atteruntur vires, ac tandem salutis omnino spes concidit: Interea paululum recreatus, satis virium in se animadvertens, manipulum musci arboris trunco, sub qua jacebat, inhærentis digitis avellit vulnerique admovet. Ejusmodi remedii apparatus exiguæ verisimiliter erat efficaciæ, eo quod præsertim cohibendus esset sanguis ex arteriis spermaticis effluens, quæ, ut notum, immediate ex aortæ trunco ortum ducunt; quandoquidem, ex confesso omnium rerum naturalium peritorum, muscus exigua pollet adstrictione, qui decoctione solum accedente efficax est: interea eventus alius omnino fuit, desiit enim hæmorrhagia ab admoto musco, ac saucio sat superfuit virium ad adeundum, sed reptando, pagum proximum, quarta horæ parte à loco sibi adeo infausto distitum, quo cum pervenisset ex Christiani officio, animæ primo consultum voluit, postmodum Chirurgo paganico curam sui commisit; vulnere ad cicatricem perfectissimam postmodum deducto spatio trimestri, solo digestivorum mundificantium beneficio, adstringentibus ordinariis nequaquam in usum ductis; hæmorrhagia semel tantum recurrente, sanguinis vasculis quatuor aut quinque ad summum effluentibue, ac solummodo decima ab inflicto vulnere die. Primarius Regis Chirurgus oculatum me testem esse voluit, qui ex ore proprio patientis rei gestæ historiam discerem, Ab eo cum percontatus essem num à valetudine restituta ulla veneris irritamenta imaginationi obversata

sint, hoc est, num eo modo quo invalidi, ac ij quibus partes per quas homines sunt, amputatæ sunt, aliquando afficiuntur, affectus fuerit? Id constanter negavit, atque à tempore læsionis ne minimum ad venerem incitamentum persensisse asseruit, etsi tum vigilanti tum dormienti sæpius occurrerit recordatio earum quarum per sanitatem etiam libidinose amasius fuerat.

Observatio VII.

D. LE DVC.

Epilepsiæ causæ in conformatione capitis repertæ.

IGnotum tibi non esse existimo quod tertiæ hujus anni Ephemerides tradunt, liberatum fuisse hominem ab Epilepsia, translatione mali in canem facta: Sin vero morborum transplantatio aliquando possibilis, inde tamen ne colligas perpetuæ illam veritatis esse; sæpe enim originem illi trahunt à partium, quas occupant, insolenti conformatione. Revera id quod à Domino *le Duc* adnotatum ab obitu plurimorum Epilepticorum, quorum cadavera dissecuit, quandiu Nosodochio Generali præfuit, abunde id probat: Ipsi enim compertum in omnibus, quotquot aperire licuit, cranium capacitate justo majore naturali donatum fuisse, proportione habita partium quas continebat: idque crassum semper fuisse & densum, aliquando ex unico osse conflatum, at sæpius duobus, tribus aut quatuor constasse, arcta præterea quarundam suturarum compage, ac duræ meningis à substantia cerebri, interventu aquarum collectarum separatione: in iis uberius reduntantium quibus paroxysmi vehementissimi fuissent.

Ex adnotatis his sequentia colligere locuit, Primum est, vapores caput perpetuo affectantes, in aquas necessario facessere in iis qui eo modo constituti sunt, à denegata facili exitui via: Secundum est, cranii amplitudinem ejusmodi aquarum collectionis esse causam: Tertiam, paroxysmos Epilepticos crebrius aut rarius accidere prout corpus majori aut minori vaporum copia abundat, hoc est, proportione habita spatii temporis ad capacitatis cranii repletionem requisiti: Quartum tandem, ex præcedente necessario consequens, est paroxysmorum adventum, aut crebritatem differri posse, vel saltem violentiam retundi, in usum ducendo remedio quorum efficacia copia illarum aquarum accidatur.

Quicquid sit, ultimæ hujus observationis veritatis confirmationem si ulterius requiris, præbe Epileptico Luna inclinante, & quam proxime paroxysmi invasionem licuerit, unciam, vel sesquivnciam syrupi emetici, cujus descriptionem (quæ Domini *le Duc* inventum) Tibi transmitto, in aqua artemisiæ

misiæ aut melissæ, tunc ejus ope plurimam aquam ex ore parienis educi videbis, unde ægro magnum emolumentum accessurum est.

Syrupus Emeticus.

Accipe folia rubiæ tinctorum & betonicæ cujusque manipulum unum, contere in mortario marmoreo, postea ebullant semihorulæ spatio in quatuor heminis & semis aquæ communis: trajiciatur hæc decoctio, ac calentem adhuc affunde unciæ uni Tabaci Brasiliani, semivnciæ Ellebori nigri, ac tantundem Ellebori albi, prius incisorum, contritorum, ac vasi terreo aut lapideo inmissorum: macerentur omnia cineribus calidis imposita, bini nycthimeri spatio, demum facta levissima ebullitione, trajiciatur infusio, decoquenda cum media parte ponderis mellis Narbonensis ad syrupi consistentiam, in unaquaque libra dissolvendo salis absynthii unciam unam.

Proculdubio autem Tibi perspectum me non solum operam navasse elucidandæ historiæ Infantis Tholosani. Id vero quoque scio Te satis rerum rararum avidum ut ignota non sint quæ de eo infante D. *Bayle* conscripsit, Ad manus vero Tuas nondum pervenisse existimo Dissertationem ea de re factam à Medico Burdegalensi, cujus cum paucissima exemplaria typis mandata sint, amicis destinata, existimo istud eo acceptius Tibi futurum, quo gratius est eadem de re diversas & varias habere explicationes à pluribus susceptas.

Vide finem mensis proxime præteriti.

OBSERVATIO VIII.

Sive Dissertatio de Graviditate xxv. annorum D. Gulielmi Subercasaux *Iunioris*, *Medicinæ Doctoris.*

SI naturam suspicimus, mirósque ejus effectus qnoad hominum ægritudines, non minori admiratione excipienda à nobis quæ circa generationem eorum molitur: Aliquando nobis occurrunt infantes parentum ideam & characterem gerentes, aliquando his omnino dissimiles, imo monstra ex utero prodeuntia, bufonis forma, sicut legere est in Centuriis *Dom.Riverii*, aliquando pumiliones aut gigantes.

Si disquisitio fiat authorum quibus varii illi naturæ lusus perspecti fuere, occurrent nobis exempla graviditatum ordinaria spatio temporis excedentium: *Avicenna* quorundam infantium decimo quarto mense natorum meminit: *Incubus Fontanus* alia exempla adducit ex Schola Monspeliensi eruta, natorum decimo, decimo sexto & vicesimo quarto mensibus: Ab hac

ſententia non recedit Dominus *Harvéus*, qui aſſerit à ſe viſam fœminam à ſexdecim menſibus utero gerentem.

Miræ illæ naturæ enormitates his quæ hodie accidunt æquiparandæ non ſunt, quandoquidem valet illa infantes in matris alvo per annorum viginti quinque curriculum cohibere, extra uterum vitam illis conſervare, imo etiam incorruptos poſt mortem inibi continere, quod à Domino *Bayle*, viro genii tota Europa incomparabilis, obſervandum nobis traditur in hiſtoria mulieris Tholoſanæ, cui nomen *Margareta Matthieu*: Quæ huc à me adducenda ſunt ſententiam ejus non impugnabunt, duntaxat examinis gratia tria capita, hac in hiſtoria dilucidationis egentia, attingam.

Prima fronte cuipiam videbitur, dum ſermo incidit de effectibus naturæ circa hominis generationem, mihi protinus diſquiſitionis onus incumbere num Alkali & Acidum duo ſunt Elementa ex quibus cuncta corpora conſtant: at vero cum forte crabrones in me concitaturus ſim illi materiæ manum admovendo, ea ſilentio prætereo, concordiæ & pacis cupidus: Interim litis illius deciſionem Dominis Chimiſtis concedens, ſatis mihi ſit de graviditate hac viginti quinque annorum verba facere, ac circa eam tria perpendere.

Primo, num infans iſte extra uterum repertus, Epiploo annexus, in utero ipſo conceptionem nactus ſit? atque hoc ſuppoſito, num potius fundum quam aliam quampiam partem perforaturus fuerit? ſecundo, Qui fieri potuerit *Margaretæ Matthieu* abdomen eandem ſemper amplitudinem obtinuiſſe, quanquam totos viginti quinque annos utero geſtarit? Tertio tandem cur prædictus infans, extra uterum collocatus, putredinem evaſerit, cum caput ulceri accumberet?

Num infans Margaretæ Matthieu *in utero conceptus fuerit, hocque ſuppoſito, An potius fundum quam ejus partem aliquam perforaturus fuerit.*

Propoſitionem primam quod ſpectat, id in anteceſſum dicam, aſſerendo infantis hujus conceptionem in utero factam fuiſſe: accedente violenta quapiam agitatione ipſius fundum perforaſſe, ac tandem verſus inteſtina irrepſiſſe, & Epiploo adhæſiſſe, dubitationis tamen anſam illis porrigi qui uteri conſtitutionem expendunt, ſubſtantiámque illius nerveam ac præterea circa fundum multo craſſiorem quam alia parte eſſe animadvertunt, quia ſcilicet arteriæ hypogaſtricæ copiam ſanguinis illuc invehunt.

Anatome cum dicta veritatis eſſe indubiæ demonſtret, infanti facilius fuiſſe videtur uterum alia in parte quam in fundum diſrumpere, quandoquidem, experientia teſte, cæteræ partes ad proportionem incrementi infantis, extenuantur

extenuantur, fundum autem crassescit: Id quod nuper à me adnotatum in muliere pariendo mortuæ in Nosodochio Parisiensi, *l'Hostel Dieu* dicto: Præterea, supponamus dictam lacerationem infanti adscribendam, sicut connexio & colligatio illius cum omento palam facit jampridem uterum disruptum fuisse, difficile captu est quomodo mater eo in statu vitam trahere potuerit: Ideoque alia quæpiam causa primaria inquirenda quæ talem dilacerationem induxerit, qualis forte fuit ulcus ibi repertum.

Ex Galeno discere est generationem habere ulcus ex affluxu & copia vitiosorum humorum. *Vlcus*, ait, *fit ex vitiosorum humorum influentia:* Uterus autem cum sit cloaca illuvei muliebris, forte dilacerationis uteri causa primaria extiterét vitiosi illi humores ea in parte stagnantes, à quorum aciditate corrosum fuerit uteri fundum, atque inductum ulcus ibi repertum, quod demum causa est febrium, ex sententia *Hippocratis, Quibus ulcus*, ait, *in utero existit, iis febres obveniunt*. Ideo facile contingere potuit matrem, dum eniteretur fœtum extrudere, à tam longo tempore molestum, conatum vehementia uterum dilatatum fuisse, fundumque ejus ante ab influxu humorum acrium corrosum, dilacerationem tandem passum esse inde eodem tempore obitum *Margaretæ Matthieu* maturatum.

Supra à me adducta eo me impellere videntur ut asseram dictum infantem in utero forsan conceptum non esse: Revera, an non illud obtendi potest, quandoquidem generatio mediantibus ovis contingit, in testibus muliebribus obviis, aliquod forte ex iis in *Margareta Matthieu*, inibi vivificatum fuisse à spiritu virili semini insito, quod à Tubis aberrans, ex iis in uterum descensurum, à causa quapiam extraordinaria in intestina illapsum sit, ob eorum motum sub omentum se insinuarit, ejúsque substantiæ quasi agglutinatum fuerit, hinc tandem ibi loci illius factus fuerit incubatus fœtúsque conceptio?

A me adducta absurda non videbuntur illis qui Tubas & Testiculos observaverint; Dissectio rem planam & apertam facit: Mulieres autem gallinarum instar Ova gerere intrepide assero, experientiæ enim refragari non audeo, Id tantum indagandum superest, quo pacto in dicto infante vita conservari potuit, extra uterum concepto atque epiploo alligato, quod ut credamus nihil vetat; Cum illi parti arctissime adhæserit, nutricatum à vena Porta haurire potuit, quandoquidem eo suas propagines diffundit.

Quomodo contigerit ventrem Margaretæ Matthieu *ultra morem solitum expansum non fuisse, quanquam à viginti quinque annis vtero gereret? Ac quomodo eandem amplitudinem servaverit.*

Cum corpora nostra alimento destituta emacientur & extabescant, vide-

tur prima fronte nulla alia ad illorum augmentum supeteſſe ratio præter ſufficiens alimentum, Si tamen omnia ad examen revocemus, aliæ ſeſe offerent ob quas fœtus in alvo materna incremento prohiberi poteſt, quæ etiamnum ut mulieris hujus venter eundem perpetuo magnitudinis tenorem conſervarit cauſa fuerint: quarum propoſitionum alteram tanquam paradoxam tueri conatus ſum, quo tempore ambire auſus ſum Profeſſoris provinciam in Academia Burdegalenſi, nunc demandatam Dom. *Tartaſio*, quam illi aſſignarunt inſignes dotes, intimáque eruditio.

Conſtans eſt Anatomicorum ſententia uterum muſculis imi ventris ſuppoſitum eſſe, Medium inter inteſtina & veſicam: Rationem ſi quærimus ex Domino de *Grvaf*, ab eo proculdubio docebimur Authorem Naturæ hanc illi aſſignaſſe ſedem, ut ſi homini aliquando contingat animos altius efferre, ſuperbiam hic deponeret locum nativitatis in memoriam revocans: *Voluit Deus hominem inter fœtidas illas partes naſci, ut cum ſit ſuæ vilis & abjectæ conditionis memor, ſuperbiæ ſuæ alas dimitteret.*

Ab experientia necnon diſcimus muſculis imum ventrem donatum eſſe, è quibus quidam Obliqui vocantur, alii Tranſverſi, alii vero Recti: Hac de re cum certo conſtet, Quæſtionem facile erit ſolvere, ſi perpendamus pluribus corporis noſtri partibus hyperſarcoſes adnaſci poſſe, exempli gratia parti internæ muſculi recti in os pubis deſinentis: Ex his facile colligere licet ab excreſcentia ejuſmodi adeo poſſe comprimi fœtum in mulieribus, utero adhuc conceptum, ut ſufficiens ſpatium ipſi ſufficere nequeat ad membrorum dilatationem, & aliquale eorum augmentum: Opinio hæc magno ſubſidio futura eſt ad cauſam venandam æqualis amplitudinis ventris in *Margareta Matthieu*, ſicut refert ejuſdem hiſtoria: Nec illam colligere arduum erit, ſi enim advertamus Epiploon omnino ſcirrhoſum repertum fuiſſe, id quod ſat eſt ad prohibendum fœtus augmentum: quandoquidem à comprimente hoc tumore denegatum eſt ſufficiens incremento ſpatium; eáque de cauſa iſtius mulieris venter eodem ſemper magnitudinis tenore perſtitit.

Cur Margaretæ Matthieu *infans omento colligatus putredinem expertus non eſt, cum caput, ex relatione, vlceri adnexum fuerit?*

Galenus libro de Temperamentis, ait omnia à calido & humido putrefieri, contra à frigido præſervari: *Putreſiunt omnia à calido & humido, ſervantur incorrupta à frigido.* Cum hoc effatum magni ſit ponderis, hinc videtur inferendum fœtui *Margaretæ Matthieu* inevitabiles fuiſſe corruptionis cauſas, ab humiditatibus corruptis ex ulcere, cui caput incumbebat, manantibus, niſi aliæ ſuppeterent mihi cauſæ corruptionem arcere potentes.

Ex

Ex Anatome didici, atque hoc ipſum non ita pridem obvium mihi factum eſt, Epiploon (cujus uſus ſunt inſignes) magno numero parvularum glandularum obſideri, intra ſe ſuccum acidum continentium: Veritatem quandoquidem diſſectio adſtruit, Infans autem iſte cum utero alligatus repertus ſit, nullus non in eam opinionem deveniet ipſum naturæ iſtarum glandularum factum fuiſſe participem, illi quippe jam ante arcte unitus erat, atque ejus membra in ſe ſuccum illum acidum cum ſuſceperint, ejus ope à putredine vindicata eſſe: Inficias ire audebit nemo, qui in memoriam revocaverit in opere practico obſervari ab Acidis magnum auxilium contra putrefactionem expectari: nam ex Chimiſtarum ſententia, veritati conſona, partes ex quibus conſtant, vi porros reſerandi pollent ac facilem efficiendi diaphoreſin; quæ prohibita putredinis parens eſt, juxta Galeni effatum, *Tranſpirationis prohibitio eſt occaſio putredinis*: Quare inferre liceat, vi ſucci acidi glandularum Omenti, infantis *Margaretæ Matthieu* impeditam eſſe corruptionem.

Et hæc de præſenti hiſtoria dicenda habui, ad cujus dilucidationem ſagacioribus ingeniis opus eſt: Interim veriſimile eſt naturam ex intervallis extraordinarios effectus edere quo nos ad arcana ejus rimanda ſollicitet, atque omnino in rerum elegantium cognitione occupatos detineat.

FINIS.

Diſſertationis hujus finis, epiſtolæ quoque meæ limites imponet, quandoquidem hic mihi præſcripti. Ideo bona Tua cum venia, Domine, menſe demum proximo à me hiſtoriam rariorem, mihi modo communicatam, expectaturus es. Vale, &c.

Pariſiis 29. Februarii 1679.

ZODIACI MEDICO GALLICI
SIVE
Recens in Re Medica Exploratorum.

MARTIUS.

EPISTOLA TERTIA.

UOD tardius ultimam meam ad te mittam non inique feres, Domine: Minus fateor accuratus fui in promissi exsolutione, negligentiæ tamen reus non sum, neque censuræ ideo obnoxius, stare pollicitis animus fuit; Nisi rigiditas hyemis Typographeis nostris perturbationem aliquam induxisset, ad Te proculdubio scripturus eram ante exitum mensis præteriti; sed patienter ferenda quibus reluctari nefas; impedimentum autem adnotatum culpa me absolvit: Declinabo in posterum ejusmodi exprobrationis causas, qui Te in posterum diligentiæ meæ præconem habiturus sum.

OBSERVATIO I.
D. BOUCHERII.
Bronchocele.

DOm. *Boucherius* Camberiacensis, cui debes remedium Traumaticum à me Tibi transmissum, alterius jam me participem facit, probatissimi, ipso asserente, effectus contra tumorem Gutturis, *Bronchocelen* dictum. Non Tibi ignotum morbum illum in Sabaudia endemium esse, qua propter verisimile est Chirurgis patriis nota esse remedia experimento confirmata; ideóque tem tibi non ingratam facturum credidi si mitterem, En compositionem.

Accipe ſpongiam puram, pugno paulo majorem, affunde ſpiritus vini optimi quantum imbibere poterit, colloca in medio ſtribitariæ coquullæ cupreæ, ſtanno obductæ, circumda manipulo radicum porri; ſuperpoſitóque cooperculo, ſupra & infra admoveatur ignis validus, qui urgendus quouſque contenta in carbones redigantur; demum in cacabum conjice, additis duabus pintis & aquæ fluviatilis cotyla, ſulphuris communis unciis duabus; ebulliant, non igni imponendo, ſed ope decem aut duodecim grandiorum ſilicum, in ripa fluminis collectorum, nunquam alias in uſum ductorum: illos probe ignitos conjice in cacabum, relinquendos quouſque deſinat ebullitio: his exemptis tranſcoletur decoctum per chartam emporeticam, aſſervandum in lagena rite obturata.

Uſus hic eſt, Tempore lunæ declinantis, mane jejuno ventriculo aſſumantur duo cochlearia, & totidem quatuor à paſtu horis, Eodem remedio eadem methodo menſe ſubſequenti iterato, ſi tumor priori uſurpationi non ceſſerit.

Observatio II.

D. ROBERDEAV.

Vulnera duo ſummo abdomini inflicta, in cavitatem penetrantia.

Dom. *Roberdeau*, jam ante Tibi notus, ab aliquot menſibus experimento ſingulari me donavit: Accerſitus fuit ad curationem cujuſdam læſi, cui vulnus ſuperficiarium ſupra cartilaginem Xiphoidem inflictum: Item aliud infra coſtas nothas, cavitatem ſubiens: In ægro deprehendit alvum admodum cum dolore tumidam, ne leviſſimum attactum ferentem, cum reſpiratione aliquanto citatiore: Ex dictis ſymptomatis agnovit ſanguinem infra partes abdominis continentes effuſum fuiſſe: hinc deliberatio capta circa inguina diſſectionem inſtituendi, quo loco maxime eminebat tumor: quamobrem ope cauſticorum potentialium eſcharam induxit; qua inciſa, quo facilius interiora ſubirent dicta cauſtica, ea denuo admovit, à quibus altera eſchara excitata, cujus ope ferrum illi adigere licuit in cavitatem uſque, indeque educere extravaſati ſanguinis diſcum integrum: Hac operatione facta illico deſiere omnia ſymptomata, atque æger breviſſimo tempore remediis ordinariis ſanitatem conſequutus eſt.

Observatio III. Authoris.

Fœtus putridi oſſa per abſceſſum abdominis cum pure excluſa.

Ad alia diverto, narraturus Tibi hiſtoriam in qua multa notatu digna: Ab aliquot annis uxor Tritici Dimenſoris, ad Sanctum Euſtachium

domicilium habens, quarto fit gravida: Circa quintum aut ſextum graviditatis menſem in via publica cecidit, unde poſtmodum ſuborti leves quidam dolores in lumborum regione ac imo ventre, àquibus abortus imminebat: *D. Blondinus* Chirurgus Reginæ cohortis, advocatus fuit, ſanguinem ille è brachio miſit, requiem in lecto ſpatio octo aut decem dierum imperavit; quo tempore elapſo, nullo ſuperveniente ſymptomate quod alias præcautiones innueret, reditum illi ad ſolita officia domeſtica conceſſit. Eo in ſtatu circiter octo aut novem menſes cum tranſegiſſet, partus doloribus non accedentibus, neque ullis effuſis aquis, dubitatio incidit num revera gravida eſſet: Dolorum quidem immunis fuit, non item aliorum affectuum æque gravium, paulo poſt enim exactum partus naturalis terminum, invaſere eam oppreſſiones menſtruorum ſuppreſſionem conſequi ſolitæ: ſupervenit enim totius abdominis tenſio dolorifica, unde elati continuo putridi vapores, nauſeam parientes, anorexiam, capitis dolorem cum febre: Hæc ſymptomatum ſyndrome ad iteratam ſanguinis miſſionem D. *Blondinum* impulit, imo ad uſum aliquot remediorum hyſtericorum & purgantium, immota nihilominus perſtitit cauſa, nec enim uterus hiavit, humorumque ad iliacam regionem, latere dextro, decubitu facto, inibi genitus abſceſſus phlegmonoïus, inſignem circumſcriptionem gerens: D. *Blondinus* non minus ſagax quam peritus Chirurgus, aliquid extraordinarium in eo abſceſſu ſubolfaciens, conſultationem inſtituendam propoſuit: Ad eam convocatus defunctus Dom. *Balancé*, atque inter eos de apertione tumoris convenit, ſed admoto potius lapide cauſtico quam ope ſcalpelli: Ad operationem deliberatio illico deducta, cui eſchara pollicis latitudine, ſex tranſverſorum digitorum longitudinis inducta: Alte penetraverat, quo enim momento remota emplaſtra, eum cohibens, pars eſcharæ ſeceſſit, exilientibus illico materiæ purulentæ pluſquam quatuor vaſculis, cujus conſiſtentia admodum inæqualis, odor autem adeo inſuavis ut nullus eſſet ferendo. At hoc vero admodũ D. *Blondino* admirationi fuit, coſtę ſcilicet, die ab apertione tertia, cum pure aliquótq; manus oſſiculis excluſio, fœtus, eo judice, quinquemeſtris aut ſemeſtris, quæ poſtmodum alia ſubſequentibus diebus magno numero conſequuta ſunt, ut cenſebat, ex iis quæ maxime corruptioni reluctantur, Abſceſſus curationem more ſolito proſequutus eſt. Uterus quicquid cavitate ſua continebat extraneum expulit: Ulcus ab oſſiculis inductum ad conſolidationem deductum, Ægra autem intra trimeſtre integram valetudinem adepta eſt.

Hiſtoria adducta proculdubio plurimis circumſtantiis, accurato examini ſubjiciendis, prædita eſt: Primo enim id mirum videtur caſum mulieris, mortis fœtus cautam procatarcticam fuiſſe, potius quam abortus: Revera, cũ raro contingat ab ejuſmodi caſibus infantes immediate lædi, vice verſa id familiare eſt ut ea ratione tantum lethales ſint, quod ſecundinæ diſtractionem

pariant;

patiant; cui simul & semel & fœtus obitus, ob denegatum alimentum, succedit: & abortus, à relaxatione orificii interni vteri ob sanguinis effluvium: Præsenti vero in casu ab utero secundinæ divulsio non contigit, nulla quippe sanguinis effusio facta, attamen fœtus vita functus est, quanquam matris casus in ventrem non contigerit: vt eventus dicti ratio elucescat, id adduxisse satis sit, mulierem quo tempore utero gerit, considerandam esse tanquam compositum quid ex duobus corporibus duabúsque animabus, adeo tamen ut illæ animæ, illáque corpora, duo individua constituant, quorum utrique id commune est ut ab impetum facientibus varie afficiantur: Hoc præsupposito, facile quis intellecturus est quomodo fœtus ob casum necari queat, quanquam illæsus, nec alimento destitutus, terror enim ab illo inductus impetuose ciet spiritus animales in utroque corpore vagantes: spiritibus illis non modo subita suffocatio imminet in fœtu, sed & ab illis ruptio cujuspiam organi ad vitam necessarii induci potest, quod in tantillo corpore valide reluctari nequit.

Hoc iterum in admirationem pertrahit, quod mortuus fœtus exitum versus ordinariam viam non affectarit, scilicet orificium internum, idque statuto tempore: docet enim experientia fœtus, quamquam jampridem in utero vita privati sint, partus tamen dolores non aliter ciere quam si vita fruerentur, modo illaceri perstiterint: probabile autem istum nono mense, nedum septimo corruptum fuisse, quandoquidem paulo tantum antea mater læsa fuerat; abscessus autem, à putredine inductus, sexto demum mense ab ultimo partus tempore ortum habuit: Interim in causas naturales istius eventus penetrare licet, A me adnotatum infantes septimo mense prodire si eo temporis spatio justum accretionis terminum adepti sunt, adeo ut totum uteri spatium, pro extensionis ratione, cujus capax est, adimpleant: sicut autem infans dictus vita paulo post quintum mensem exutus fuerat, magnitudinis causa ad exitum ante nonum impelli non potuit: Sin spatium temporis, quod diem læsionis idque tempus intercessit, ad corruptionem fœtus inducendam sufficiens non fuit, illud concedendum erit in eo temporis intervallo aquas, ac proinde membranas eas ambientes, putredine inquinari potuisse, eóque pacto privatas illas fuisse dispositione necessaria ad partus dolores ciendos, atque orificii interni relaxationem, quibus absentibus partus non contingit: Unde inferre mihi liceat ab ejusmodi corruptione inductam fuisse fœtus in utero retentionem.

Sed & illud disquisitionem meretur, cur fœtus eo modo cohibitus putrefactus potius quam exsiccatus fuerit? Suppositis autem mox allatis, difficultatis solutio facilis erit, cum enim loco calido & humido conclusus esset, aquæ autem stagnantes, ac membranæ corruptæ ipsum ambirent, inevitabilis erat ejus putredo.

Hoc vero vix quispiam explicet, cur scilicet fœtus, aliáve corpora corrupta, ac in utero detenta, per ejus fundum potius exitum quam orificium internum affectent? Ratio tamen investigari poterit si istius orificii structura percipiatur, quod ex complicatione omnium fibrarum uteri fundum constituentium constat, quo loco etiamnum majore crassitie, validioréque vi resistendi pollet, cujus actio cum ex voluntatis arbitrio non pendeat, ideo tantum vi quadam impellente reseratur; aut à motu sanguinis menstrua constituentis, aut ab ejaculatione materiæ spermaticæ generationi destinatæ, aut ab impulsu aquarum ad partem concurrentium: Hujus autem dilatatio à fluxu menstruo expectanda non erat, quandoquidem hic graviditatis tempore supprimitur; nec quoque à seminis exitu, cum hoc conceptione facta ad vaginam per vasa, uterum non subeuntia, impellatur, nedum juvante membranarum aquas continentium actione, cum eo tempore verisimile sit eas putredine affectus fuisse. Itaque cum uteri ostium via esset omnium minime commoda fœtui exiturienti, mirúmne erit si carnibus ejus in tabum solutis, ossa cum pure versus ejus fundum deducta fuerint, unde tandem emerserit abscessus hujus historiæ circumstantia præcipua?

Perspectum jam Tibi sit Domine, maximam rerum extraordinariarum, quæ conceptionem consequuntur, partem, causas habere intellectui non omnino impervias, si modo accuratum studium in earum investigatione adhibeatur.

Observatio IV. Authoris.

Monstrorum Generatio.

Monstrorum autem generationis causæ non adeo facile innotescunt, nota Tibi Theologorum sententia, illam soli Dei voluntati immediate adscribentium, malitiæ Dæmonum, aut magorum incantamentis; Doctores vero nostri causarum naturalium non parvam seriem adducunt: At cum de ejusmodi prodigiis sermo plurimus deinceps futurus sit, non absonum credo si meas super hac re conjecturas proposuero.

A te proculdubio idem quod à me adnotatum, maxime & evidentem & communem ejusmodi causam esse fortium idearum conceptionem, mentem autem sic explico, Omne animal vivens ex substantia spirituosa, id animante, & materiali animata constat: ambæ ergo hæ substantiæ ipsius sunt principia constitutiva, quorum ad generationem æqualis concursus esse debet: Eo ergo momento quo mulier concepit, pro rato habendum utero illius animam contineri informatice vi præditam, & materiam formæ capacem. Hæc porro anima cum quodam modo uniatur, simúlque ad generationem cum mulieris anima concurrat, nemini dubium esse debet illam earundem perceptionum

ceptionum capacem esse; Revera ab objectis, vehementer ipsam commoventibus, quodammodo modificata aut determinata, intra propria claustra aut conceptacula, organa cognitioni formandæ idonea non nanciscitur, inde tamen non impeditur quominus propemodum ad instar animæ mulieris gravidæ agat, quandoquidem si altera cerebro, idearum sedi, conceptarum imagines imprimit, altera in utero idem circa materiam subjectam præstat, Atque inde est, quod si primis conceptionis diebus, quorundam objectorum monstrosorum fortes impressiones mulieres admittant, sive realia sint, sive phantasiæ producta, monstra sine dubio editura sint; porro si non procul à fœtus conformatione avide concupiscant quæ illico consequi non detur, vestigia impressa, eáque indelebilia remaneant.

Observatio V. Authoris.

Vires imaginationis in gravida.

HOc ratiocinium confirmaturus aliquot exemplis, paucis Tibi enarrabo quid cótigerit mulieri, cui anno postremo fœtú marem ex utero eduxi: Quindecim circiter à conceptione diebus capitis vitulini edendi avido desiderio tenetur. Appetitum marito cómunicavit, qui ut uxori quamprimú satisfieret satagit; at quamdiu hoc ollę impositum excoquitur, ideam rei expetitæ tam fortater anĩmo insculpsit, ut fœtus cuncta cranii ossa carne spongiosa investita apparuerint, quæ anfractus, membranas, quæcunque tandem capitis vitulini cocti forma præ se fert, intuentibus exhibebat: cujus item oris interiora, rugas & circumscriptiones, quæ in illo animali animadvertuntur, obtinebat: Partus tamen à naturæ legibus non admodum recessit: caput vero cum prius in exitum procederet, nec D. *Fratin* obstetrix, id dignoscere valeret, me consilii causa accivit: constitutione autem insolita à me animadversa, ad extractionem animum appuli, veritus ne facili exitui impedimento foret vitiosa illa conformatio in cervicis uteri pertransitu, cujus operationis hic fuit successus, ut bihorio integro supervixerit fœtus, illæsa & incoluma superstite matre.

Colligere ex prædicta historia liceat, si mulieris istius phantastica idea valuit, etiam peracta conformatione, ejusque tempore exacto, cuti capitis satis fortem efficere impressionem, ac membranis palati fœtus, quæ inde formas supradictas contraxerint, imaginum characteres validius insculpi debere materiæ nondum informatæ, cujusmodi est semen utero conclusum, intra sex aut octo primos conformationis dies: Observationis veritatem confirmaturæ sunt plurimæ historiæ ab authoribus allatæ, sequens vero apertius idem contestatura est.

OBSERVATIO VI. Authoris.

De viribus imaginationis in prægnante, aliud exemplum.

PUellam, ſub regimine matris conſtitutam, effrænata licentia eo perduxit, ut viri cujuſdam irretita amoribus, in ejus amplexus ruerit; nec ſemel ſed iterato; Ex condicto loco, quarto aut quinto à primo concubitu die, redeunti occurrit carnificina facinoroſi poſt ſtrangulationem confractis artubus totæ impoſiti: Non eo momento ſolum terror inductus ab horriferi ſpectaculi aſpectu, ſed & metum incuſſit proprium crimen admiſſum, ac pœnæ à matre expectandæ, à natura digitis in manibus & pedibus deſtituta: Ad hæc animi pathemata, non abortus, ab ejuſmodi cauſis induci ſolitus, ſed effectus multo magis prodigioſus conſequutus eſt: puella enim illa cum legitimo tempore enixa eſſet, menſe Januario anni 1678. obſtetricante D. *Bourdillon* longa artis peritia celebri, conſpectus eſt infans pedibus & manibus aviæ ſuæ perſimilis; oſſibus qua parte confracta fuerant in nocente dicto, matre præſente, diviſis; cute iiſdem locis lacera; collo autem, extremis brachiis & tibiis vibicum funis quadam ſpecie circumdatis, adeoque conſtrictis, ut quibuſdam in locis contuſionis notæ adeſſent, in aliis cutis ipſas ambientis diſruptio, non abſimili fere modo quo à funibus illis exilibus quibus furciferorum colla conſtringuntur.

OBSERVATIO VII. Authoris.

Curunculæ in urethra curatio extraordinaria.

VT à tragicis ad gratiora tranſeam, traditurus ſum inexpectatam curationem, proculdubio Tibi admirandam; Oenemporo à quadriennio moleſta fuerat urethræ caruncula, gonorrhoeæ virulentæ perperam curatæ ſoboles: illa adeo importune virum exercebat, ut non minus quam quartam horæ partem uni emiſſioni lotii impenderet; quo prodeunte, necnon dum ſeminis ejaculatio fieret, acerbo dolore afficiebatur. Interim, quanquam urgentia continua negotia curationem tamdiu differre impulerint, genio tamen aliquando indulgebat, nec quæ laſcivia pepererat damna à periculi novi metu deterrere valuerunt, adeo ut ſubſequuta ſit venerea gonorrhoea: Supervenientia tunc temporis gravia quædam negotia curationem pro traxere: Inflammatio manifeſte aucta eſt, materiáque purulenta tantæ corroſionis particeps fuit, ut caruncula ab ea avulſa ſit, quæ lotium emittenti ſupra coxam procidit: figura hæc rotunda donata erat, minimæ fabæ magnitudine, duritie mediocri: Eventus ille non expectatus ſi admirationi

fuerit,

fuerit, non minus gaudium consequutum est à facili & inoffenso lotii exitu, ab eo enim momento tam facilis ejus fuit excursus quam ante mali invasionem, paucisque exactis diebus meam operam requisivit, Omnia gonorrhoeæ symptomata parvo temporis intervallo desierunt: at pene menstruum spatium insumptum in usu injectionum detergentium & exsiccantium, quo relicto ulceri ab excreta caruncula perfecta induceretur cicatrix: Testem veritatis historiæ produco Dom. *Roberdeau*: Qui in dubium revocant Urethræ carunculæ innascantur nécne, ab exemplo hoc errore solventur: ut vero in usum practicum hæc adducantur, adnotandum has carunculas non omnem ulcerum, quibus adnascuntur, circumferentiam occupare, quandoquidem à pure potius corrosa & consumpta fuisset ista, quam radicitus ablata, nisi viam ulceris fundo se insinuandi nactum esset.

Observatio VIII.

Dom. D. EMERI.

Lacrymæ petrefactæ.

OBservationis cujusdam, rarioribus annumerandæ, mentionem Tibi feci, quam promissis stans transmitto: Domino primario Regis Medico primo communicata est, ob novitatem rei: Viro Illustri vulgaria omnia probe perspecta esse notum est: id vero quoque notissimum rariorum cognoscendorum inexplebilem esse illi animum: quotquot vero benevolentiæ suæ participes facit, id certo sciant bene de illis mereri qui prodigium sapientia illi ignota esse nolunt, quæque naturæ ordinem tanto superant quanto ejus ingenium nobilitate aliis præcellit.

Binæ Epistolæ ad Dominum Primarium Regis Medicum, à D. d'*Emeri* Medico Burdegalensi missæ secunda die, & vicesima prima Decembris 1678.

Rustica puella, annos decem nata, cum quibusdam coætaneis in pago colludenti, socia arenæ manipulum in oculos conjicit: Graviter inde primis diebus afflicta fuit, trimestrique absoluto molestiorem dolorem in oculi sinistri cantho majore percepit, cujus causa manum illi admovit, imo partes circumsitas digitis compressit: calculos binos aut ternos durissimos, pisis magnitudine æquales, inde expressit illa compressio; Eventus testes procul omni dubio ratum habuerunt lapides hos aliud nihil esse quam residua aliquot arenarum grana in oculos projecta, sed effluvio illa ad plures dies producto, prodigium famam excitavit: Curiositate quidam permoti de veritate indaganda

fuere folliciti : Matrona Illuſtris, in cujus ædibus commorabatur dicta puella, ad miliaris diſtantiam ab Opido Caſtellojalovio, in Ducatu Albretenſi, de re certiorem facit Dominum d'Emery : *Novitas rei veritatem ſuſpectam reddebat, at vero ſinceritas ſcribentis nimis nota erat quamvt ſuſpicionem falſitatis moveret : Epiſtolæ præterea circumſtantiæ omnem dubitandi, aut figmentum necne adeſſet, occaſionem removebant : Inter cæteras enim monebat puellam dictam, ſe jubente cubiculo concluſam ad aliquod tempus fuiſſe, omnia circa eam accurate examinata fuiſſe, ſequemetipſam ex eodem oculo ſiniſtro quatuor lacrymas petrefactas eruiſſe, quas ſedulo aſſervaret, è quibus unam fabæ magnitudine tranſmiſit ſilicea duritie donatam, triangularem, albam, ſplendidi quippiam obtinentem : Imo ſpem feciſſe curaturam ſe ut admiranda illa ploratrix ad ipſum mearet ; quin & certiſſime aſſerebat ad Sereniſſimum Principem Condæum quatuor ejuſmodi lapides miſſos fuiſſe.*

Ex his liquet, Domine, poſtremam hanc circumſtantiam veritatis hiſtoriæ indubium eſſe argumentum; quandoquidem impoſtura prodigium eſſet, millies ſuperans id quod Lacrymæ petrificatæ exhibent, ſi quis eo inſaniæ deveniret, ut imponere auderet Principi orbi univerſo venerando, ſublimi genio & ingenio ubique terrarum notiſſimo : Dominus à *Morin*, Nobilis inclytus, Sereniſſ. Principem primus monuit, à Nob. Filio ſuo edoctus, ſatellitio S. P. adſcripto. Adſtipulatur is à Dom. dicto d'*Emery* ad Illuſtrem Primarium Regis Medicum ſcriptis, addítque dictæ puellæ oculum uno die aliquando tres, imo quatuor lapillos excludere : excluſiones ejuſmodi ex improviſo fere accidere, neque multo ante tempore illas prævidere : paulo tamen ante dolorem lancinantem præcedaneum eſſe, quamobrem lapidis exitum intumefactio oculi ſequatur, & rubedo cum lacrymis : Veritatem ulterius ex mora dictæ puellæ per bimeſtre in ſuis ædibus comprobat, quæ Nobiles ſuas puellas, alióſque domeſticos, adſtites puellæ eſſe voluit. Dominos *Scorbiac & Van Elmont*, celebres Medicos, ſecum prodigii oculatos teſtes fuiſſe, accuratúmque adhibitum examen dubitationis omnem aleam exclúdere.

Ad nos perſcriptum imminente ſęvitia hyemis deſtitiſſe in puella ejuſmodi excretiones lapideas : A Medicis autem Burdegalenſibus cum ſtudio obſervatum iri quid exactis frigoribus deinceps futurum ſit : Obſervationum ab illis tranſmittendarum particeps futurus es, æque ac examinis ab Illuſtribus eruditis inſtituendi. Interim, cum Illuſtris Primarius Regis Medicus, pro ſua benevolentia, binos ejuſmodi lapillos ad ſe tranſmiſſos exhibuerit, eorum nativam magnitudinem à chalcographo delineari juſſi, figuras ad te pervenire curaui, ratum habens gratam tibi fore effigiem rei adeo raræ.

Figuris

79.

Figuris his ambabus examinatis, ſequentis Epiſtolæ, quæ Domini Abbatis *Bourdelotii* eſt, Medici Sereniſſimi Principis *Condæi*, lectio curioſitatem tuam expletura eſt: Ad eum cum tranſmiſſæ eſſent literæ Domini A. *Morin*, perdoctus *Bourdelotius* accurato judicio excogitatas ratiocinationes, quæ phænomeni illius veritatem dubiam reddunt, ſcripto conſignatas ad Illuſtriſſ. primarium Regis Medicum tranſmiſit, ſatisfacturus petitioni Sereniſſimi Principis circa rem propoſitam.

Epiſtola Domini Abbatis Bourdelotii *ad Dominum d'Acquin, Primarium Regis Medicum.*

DOMINE,

Ex mandato Sereniſſimi Domini Principis heſterno, ad te hæc ſcribo, lapidum quorundam cauſa, ut fama eſt, ex oculis puellæ cujuſdam Vaſconicæ erumpentium; gratulabundus oblata occaſione fruor, de officiorum meorum Tibi devotorum promptitudine certum facturus, ab hujus anni auſpiciis; Gratius quippe mihi nihil accidere poteſt quam ab acceptis eruditorum ſententiis, circa quæſtiones doctrinæ promotrices ac naturæ extraordinarios effectus: Ego vero præſertim ambio cum doctis commercium, qui rebus dubiis illico aſſenſum non præbent; qui item artificiis & ambitione quorundam fraudulentorum prætermiſſis, nihil niſi examini & coti ante ſubjectum admittunt, nihil probaturi ſunt non ante mature ſubactum: Ad Te mitto apographa epiſtolarum Sereniſſimi *Condæi* Principis, ac Domini A. *Morin*, Nobilis Illuſtris, ſagaci judicio præditi, utpote oculati teſtis ſcribentis. Jam ante ſcripto monitum volueram S. P. durante juſtitio conventum in ædibus meis nullum futurum.

In proximo vero diſceptationem ea de re inſtitui, Unuſquiſque vero ſententiæ meæ, in epiſtola ad S. P. ſcriptæ acquievit; nec quiſquam fingere ſibi potuit ſilicem membranas penetrare poſſe, quia dolorifica ſuperſint veſtigia, emanet ſanguis, ſubſequatúrque ſuppuratio, etiamſi lapis tranſitum ſibi per fiſtulam lacrymalem moliretur, anguſti vt plurimum orificii: fiſtulæ vero in puella nulla mentio, nec præterea ulla vis imaginationis finxerit quomodo liquor concreſcere, duritiemque ſiliceam induere intra vigintiquatuor hora-

rum ſpatium, inter oculum & palpebram valeat. Quod in partibus quibuſdam citra putredinem aut fermentationem includitur, indolenter plerumque fertur, ſicuti globulus plumbeus carnibus inſinuatus, lapides autem iſti in loco pruritum, imo dolorem excitant, relicta in oculo & palpebra inflammatione, quare & ibi inductos fuiſſe ratio ſuadet: Inficias ire nequimus in corpore humano calculos latere poſſe, lapides enim omnis generis in veſica urinaria reperti, durities autem ejuſmodi nycthimeri non ſunt producta: Limus in fiſſura, vel rima in uno dictorum lapidum microſcopio animadverſus, fucum ſubeſſe arguit. Jubente S. P. puella camera ad menſtruum ſpatium concluſa fuit, veſtibus alienis induta, adhibita longa pectinatione, atque diligent, inum alicubi laterent lapilli inquiſitione, quo deinceps innoteſcat num oculi lapides ſint eructaturi: Puellæ populares de veritate rei conteſtantur, meo judicio falſæ; quis vero mendacii fuerit arguendus tempus apertum faciet: Id penſi nobis incumbit, ut inanes & falſas quantum licet abrogemus opiniones: Poetæ quidam finxerunt Auroram lacrymas liquidas fundere, ad Meduſæ conſpectum lapideſcentes. *Duretus*, vir loquax, lenoninia in verbis quærens, propoſitiones æque rediculas, famæ gratia invexit: Eloquentiam in rebus Phyſicis flocci facimus, ad veritatem ſtatim collimamus, nullius addicti juramus in verba magiſtri. Experimenta, etiam coram nobis facta, iterum atque iterum oculis exhiberi jubemus, præſertim remediorum effectus, quæ, provt leges, *ita proſunt ut obſint*: Medicamenta quædam ſalutifera ſunt, quæ tamen periculoſi effectus ſubſequuntur: Multos ab adepta valetudine in morbis periculi expertibus vita functos eſſe ſcio, Exemplo ſit manifeſto Pater *Anatius*, Pronuper *Charaſius* quendam à febre quartana liberavit, hunc poſtmodum aſthma inſuperabile invaſit: A remediis quibuſdam magni nominis abſtineremus ſi rectum eorum examen inſtitueremus, Alexiteria & Antidota celebria adverſus peſtem remedia omnibus probantur: Nobilis Genuenſis, à Senatu præpoſitus, peſte Rempublicam vaſtante, aſſeruit mihi quotquot præſervationis cauſa illis uſi erant, ad unum omnes lue infectos fuiſſe, illos autem invaſionem declinaſſe qui ab iis abſtinuiſſent: Liquet hinc quomodo plurimi regantur opinionibus: In id inſtituti ſunt noſtri conventus, quo à genere humano exulent errores à vanæ gloriæ cupidis inducti, atque à quorundam inſcitia ac ſupina negligentia: Si ad oblatas occaſiones non reſpuas officia noſtra, dubia noſtra & animi umbages propoſituri ſumus, quæ ſolvere & dilucidare non dedignaberis: Ad unum omnes Te colimus, Ego præſertim ſubmiſſe veneror, &c. Vale.

Pariſiis 2. Ianuarii 1679.

Ex his

Ex his patet Domine quot errores in apertum productantur, cum veritatis eodem studio disquisitio fit, quo eam venatur & prosequitur Illustris Abbas Epistolæ author. Sin illi perspectum qua parte homines erroribus pateant, multo minus illum latet quomodo iidem evincẽdi.Idem pro innata ingenuitate demonstrationum efficaciæ cessurus est, ubi eædem firmis argumentis innixæ fuerint. Scribentium & narrantium probitas ad fidei conciliationem alicujus est momenti,at vero illud in confesso est etiam sagacibus posse imponere dolosos, & multa fidem superantia ab iis edi posse, quæ diffidentiæ ansam præbeant.

Si tamen res in disquisitionem adducta dubitationem movet, possibilitatem tamen non excludit. Ex iisdem elementis conflata sunt omnia mixta, formæ autem discrimen à partium varia dispositione tantum emergit: eorum quibusdam nulla peculiaris matrix assignata est ad generationem: ea in serie collocandi lapides: Postremæ Medicorum Germanorum Ephemerides memorant duorum,ætate & sexu differentium, vrinam, hora una post emissionem, lapideam consistentiam adeptam esse: Experientia autem teste,in corporibus animalium eodem modo ac in terræ visceribus generationem habere queunt, imo diversam configurationem nancisci à copia & principiorum constitutivorum varia collocatione: quinimo compertum sæpenumero in omnibus præcipuis humani corporis partibus delituisse, ut verosimile sit sub membranis oculi posse concrescere. *Hippocrates* enim per uteri cervicem lapidem ejectum vidit: *Ant. Musa* per anum & sputa, *Ambr. Paréus* per anum quoque, *Antonius Benivenius* per os expectoratos ait. *Iacobus Hollerius* in substantia cordis repertos tradit: *Amb. Pareus* in genu articulo,& sub lingua, *Ludovicus Guyon* in capite, in mesenterio & articulis: Tandem libri omnes Medici ejusmodi exemplis scatent, nec Philosophis nostris ad phænomeni istius explicationem, si modo de re certo constiterit,rationes defuturæ sunt.

Quandoquidem vero meæ Epistolæ non in Tui modo, sed in multorum quoque eruditorum oculos incursuræ sunt,institutum meum Tibi probatum iri spero, In posterum scilicet Quæstiones & Dubia sum propositurus quorum solutio & dilucidatio profutura sit; Nec Tibi ingratum, si responsionum acceptarum participem fecero: Litteris à RR. P.P.Cucullatis,in Regia commorantibus, *Mercurio Amœno* insertis, primæ meæ propositionis subjecta erunt materia, Sui enim *Febrifugi* proprietates evecturi, asserunt id ventriculo exceptum, illico ad corporis superficiem properare, partis illius poros subiendo, illibatis viis distributioni alimentorum, aliorúmque pharmacorum destinatis, unde locus datus inquirendi.

Utrum Hidrotica interius assumpta, irradiationis in modum singulas corporis partes pervadant, Eludantq; aut subterfugiant alterationes facultatum naturalium?

Observatio IX.

D. LEMERY.

Remedium contra colicam Nephriticam.

FAsciculum hunc literarium obsignaturus, priús Tibi descriptionem traditurus sum remedii adversus colicam nephriticam, cujus author D. *Lemery*, Pharmacopœus Regius, Chymicus inclytus, certi, ipso asserente, vixque fallacis effectus.

Recipe olei amygdalarum dulcium uncias duas, aquæ raphani uncias duas, vini albi, aquæ parietariæ cujusque uncias tres, spiritus salis & terebinthinæ, cujusque guttas quatuor, cum succo mali citrii mediocris misce fiant duæ dozes, interjecto trihorio assumendæ, si à prima edomitum malum non fuerit, quod tamen plerumque contingit.

Observatio X. Authoris.

Ad Hæmorrhoides cæcas remedium.

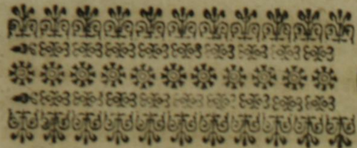
EN Tibi iterum remedium contra hæmorrhoides mirandi effectus, sed hic finis esto.

In sex unciis aquæ rosarum dissolve amyli unciam semis, mixturam hanc ad glutinis consistentiam excoque; demum adde unguenti cerussæ unciam, croci drachmam semis, ovorum recentium albumina tria: Compositum hoc cataplasmatis forma admoveatur, tribus exactis horis innovandum.

Id vero notandum remedii usum tantum esse adversus Hæmorrhoidas cæcas, aut eas quæ amplius sanguinem non fundunt, periculosum alias futuram, ratione adstrictionis, dum eum eructant usurpatum.

Spes mihi facta in mensem proximum obtinendarum plurimarum observationum, earumque elegantium: Nisi decipiar, lectionis earum Te non tædebit aut jacturæ temporis: Utut vero erit in id enitar ut meæ Tibi arrideant. Vale

Parisiis Martii 28. 1679.

ZODIACI MEDICO GALLICI
SIVE
Recens in Re Medica Exploratorum.
APRILIS.
EPISTOLA QVARTA.

NON lenius & gratius blandiri poteras, Domine, quam assertione data ab amicis Tuis probari quæ ad Te scripsi: Quo eos condecoras titulus, indubium est argumentum illorum præstantiæ, ideoque eorum suffragia dubia mea discutere valent, jamque ex republica literaria fausta omnia mihi spondeo. Interim cum illorū desiderium explere arduum esse sciam, quicquid beneficii ex labore à me suscepto, Tibi dicato, emanaturum est, id totum incentivum erit ad alacriori animo curas susceptas subeundas, quapropter nec tempori, labori aut sumptibus parcam, illorum benevolentiam & æstimationem mihi conciliaturus.

Tertium, simúlque ultimum volumen Artis morbi Venerei curatricis, tantoperè à Te exoptatum, tandem vænale à paucis diebus factum est. Complectitur id explicationem crisium naturalium fœdi illius affectus, Rationes absque hydrargyri ope illum superandi; Descriptiones præterea & usum remediorum, recens ad istius expugnationem excogitatorum, cum plurimis curiosis observationibus circa methodum curandi vulgarem & tritam: Fructum ex libri lectione percipiendum sileo, necnon methodum in scribendo observatam, Tuum erit penes rem judicium, materia quam præ manibus habeo in memoriam mihi revocat curationem à pauco tempore peractam, cujus historiam Tibi tradere inutile non erit.

Observatio I. Authoris.

Luis venereæ in muliere curatio.

IGnota mihi mulier ante ſeptem aut octo menſes me convenit, conſilium petitura adverſus uteri prolapſum. Locorum examen inſtituendum fuit ut in morbi notitiam devenirem: Madidas partes materia, qualis in gonorrhoea effunditur, obſervavi, ac ſimul Excreſcentiam carneam, circa radicem gracilem, polypo non abſimilem, à labio dextro orificii interni, ubi ejus origo, ad exteriora vulvæ exporrectam, magnitudinem nucis mediocris adæquantem, Facile inde mihi conſtabat primam mali ſcaturiginem à lue Venerea eſſe deducendam, quod, ipſa referente, conjux ante biennium objiſſet, extinctus morbo, quem ignotum latere voluit quamdiu ſub cura fuit Medicorum: ab eo tempore ſemper moleſtum fuiſſe fluorem muliebrem ajebat: Interim, cum nullus præterea alius affectus urgeret, in eam opinionem propendere facile fuit, luis eam Venereæ immunem eſſe, ideoque ratus ſum remedia particularia ſanitati inducendæ ſatis eſſe futura: quamobrem ad gonorrhoeam remedia vulgaria præſcripſi, ſarcomatis autem ablationem ope fili ſericei duplicati meditatus ſum, quod circumductum radici quam proxime conſtrinxi: Cuncta hæc videbantur votis reſpondere, exactis enim diebus viginti quinque integræ valetudini reſtituta videbatur, at poſt tertiam hebdomadam gonorrhoea rediviva fuit, recénſque ſuboritur ſarcoma, eodem plane loco pullulans quo prius exſtirpatum: Affectus ille redivivus proles proculdubio fuit fermenti cujuſdam intus latitantis, remediis generoſioribus, antea in uſum ductis, debellandi: opinari tamen fas erat illud extra vterum quærendum non eſſe, ideóque curationem priori ſimilem inſtituendam, prætermiſſis validioribus præſidiis: Periculum facere libuit, nec inani ſucceſſu; octodecim enim dierum curriculo in curationem inſumpto, methodum deſcribendam ſequutus, ægræ ſanitatem reſtitui; veriſimiliter ſecuram, quod quanquam à ſemeſtri remediis omnibus valedixerit, inculpata tamen ſanitate fruitur, admirationem omnium ciente.

Ptizana illi pro potu ordinario parata fuit ex ligno juniperino, radice taraxici, foliis agrimoniæ: Purgatio inſtituta bis in hebdomada per pilulas, ex æquis partibus colocynthidis, ſcammonii & aloës concinnatas, addita ſalis abſynthii quarta parte: ſingulis diebus interjectis, mane jejuno ventriculo, & quinque à prandio horis, uncias octo aquæ alkekingi hauriebat, antimonii diaphoretici drachmam unam, cum drachma ſemis aluminis rupei, ſimul omnia commixta. Injectiones paratæ fuerunt injectis unciis duabus ſpiritus vini camphorati, atque uncia una aceti ſaturno imbuti, in cotylam decocti ariſtolochiæ rotundæ: Sarcoma tandem ſicut prius ope fili ſerice,

ſericei abſciſſum, hoc tamen diſcrimine, quod radicis ſedi deinceps, mane & ſero, admotum fuerit oleum ebeni, reliquo curationis decurſu.

Hoc ex experimento liquet affectum venereum, etiam inveteratum, neglectum, imo peracta jam curatione redivivum, præſentem luem non ſemper atteſtari: Atque evulſo ſarcomate ex parte, cui corrodentia innoxie admoveri non licuit, ejus radicem ope duntaxat olei cujuſpiam, penetrandi vi præditi & exſiccantis, deteri poſſe.

At vero cum probatum à Te fuerit meum inſtitutum, quicquid nondum evulgatum non fuit congerendi, nullo habito temporis quo acciderit diſcrimine, exiſtimo te abſonum non judicaturum ſi noſtro idiomate veſtitum prodeat, quod ſub alienis exiit. Anſam id mihi porrecturum eſt in poſterum ad Te tranſmittendi Obſervationes rariores, quæ forſan cognitionem eluderent, (rei ipſius ratione aut circumſtantiarum) plurimæ partis eorum quibus literarum mearum fit copia: Hinc, quamvis Eruditorum ephemerides doceant nos prodigium, quod Piſauri contigit in R. Patre Cucullato, veriſimile eſt paucis ſingularia eventus innotuiſſe; quandoquidem earum Collectori è re viſum non fuit ea referre, deſcriptáque tantum extant in Relatione Italica, paucis admodum communicata: Quæ ratio me impulit ut ejus verſionem procurarem, quo ex Tibi tranſmiſſa fructus ejus etiam in publicum emanaret.

OBSERVATIO II.

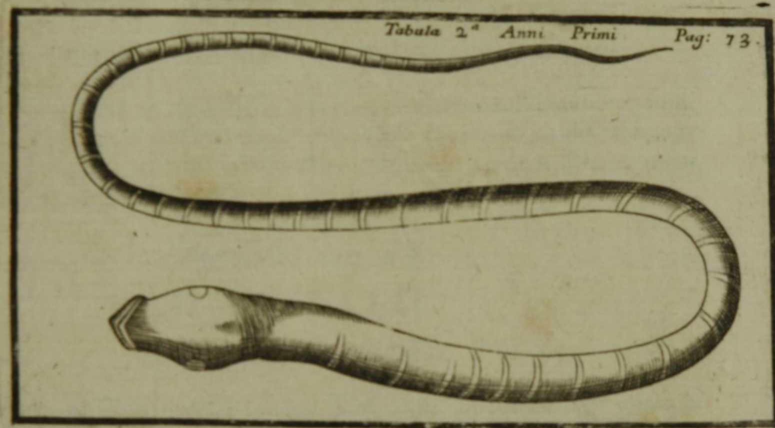
Sive Relatio Piſauri typis edita, in Ducatu Hetruriæ, De Patre Cucullato qui 4. Aprilis 1677. *anguem per penem excrevit.*

REv. Pater *Camerinus*, Concionator Cucullatus, mictione Sanguinea correptus eſt inſigni, in Urbe Fanenſi, tredecim menſium ſpatio durante, per ductus urinarios ſanguine aliquando liquido exeunte, aliquando in grumos concreto: In conſilium adhibitus periciſſimus in urbe Medicus, medicamenta ad ejuſmodi affectus congrua præſcripſit, at quia ſperatus ſucceſſus ex parte illis defuit, Æger Piſaurum delatus eſt, curæ Primarii Sereniſſimi Ducis Hetruriæ Medici committendus: Sagaciſſimus ille ex dolore, in lumborum regione fixo, aliiſque ſymptomatis affectus illius comitibus, ſobolem illum eſſe cenſuit ulceris partes illas obſidentis: quo fundamento innixus non (cohibendi gratia) adſtringentia in uſum duxit, ſed potius detergentia, ipſo judice ad mundificationem ulceris, utque promoveretur conſolidatio, neceſſaria: Detergentium uſurpatorum effectus à prima die conſpicuus fuit, lotia enim turbida prodiere, cruenta, filamentis conſperſa: uſus medicaminum in ſequentibus diebus non intermiſſus, ac tertio, horum efficacia, ad minimum libra & ſemis ſanguinis in thrombos concreti prodiit,

quibus intermixta erat copia glomorum vermium rotundorum, ſpadicei coloris, duorum aut trium tranſverſorum digitorum longitudinem æquantium. Ægro certis intervallis ſenſus aderat quaſi divulſionis alicujus rei ex rene dextro, exitum per ureteres ad veſicam affectantis; deinceps tamen urinæ ſat limpidæ effundi cœpere, ac per totam diem quartam dolores leviſſimi urgebant, at quinta effuſe ſanguis prodibat. Iterum lumbricorum flocci ejecti, doloréſque percepti, qui ureteris violentam expanſionem referebant, tanta vehementia ut vitæ exitium minitari crederet, Interim viribus paululum recreatis, par fuit ſuſtinendo iterato ſed violentiori paroxyſmo, poſtridie enim ſanguinis fluor uberior fuit, ac trihorii ſpatio dolores, cum micturitione irrita adeo immanes perpeſſus eſt, ut ad extrema fata deductus eſſe videretur: conceſſis tamen aliquibus induciis, iterum recruduerunt, eodémque ipſo momento, in urethræ extremo canali, animadverſum corpus, cujus forma rite deſcribi non potuit, à quo inducta lotii ſuppreſſio, obturato illo ductu: Poſt inanes ægri conatus, manu adhibita, ad eductionem illius corporis, horæ ſpatio in agone verſatus eſt, mortis imaginem tanquam malorum ineluctabilem terminum ipſi referente. At iterum inſurgente natura, contra ſpem, à torminibus liberationem accepit, expulſa copia ſanguinis, ac ſimul reliquo corpori, quod extra urethram eminebat, ſpithamæ longitudine, ponderis unciarum duarum Romanarum. Quid rei eſſet illico ſtatui non potuit, ſanguis enim concretus aliæque immunditiæ id involuebant; aqua vero pura elotum, exhibuit animal capite donatum, colore, paucis, forma externa parvæ viperæ, quale exprimit figura ſequens, omnes illius dimenſiones oſtendens.

Partes interiores quod ſpectat, eas diſcernere non licuit, antequam enim de aperiendo cogitatio inciderit, aquæ immerſus aliquot diebus relictus eſt, è qua putris exemptus. A quibuſdam tamen aſſertum ope microſcopii inteſtina deprehenſa exiguis filamentis ſimilia, ſi quid præterea ſingulare animadverſum, relatio id ſilentio involvit, unde in conjecturam adducor animal illud ad vermium potius quam viperarum naturam accedere: Si quis enim obtrudat fieri potuiſſe à Cucullato illo hauſtum fuiſſe quodpiam ovum viperinum, acetario immixtum, aut oleribus aliis, quod poſtmodum germinarit in corpore, id poſſibilitatem ſolum phyſicam inducit, non rei exiſtentiam probat: ad id vero quod affertur, cura diſſectio ejus inſtituenda fuit, putredinem impedimento fuiſſe quo minus præcipuæ partes accurate à ſe invicem ſecernerentur, inde colligendum fœturam vermium fuiſſe potius quam anguium, quandoquidem viperarum oſſa, capitis & ſpinæ, ſatis ſoliditatis obtinent ad putredinem diu declinandam, ac demum dentes, etiam in minimis, imo præcedente corruptione, conſpicui ſint.

Inficias tamen non jerim varias animalium ſpecies corporibus noſtris innaſci

heminis tribus, aquæ communis, ad consumptionem media..., trajicia-

72a

innaſci

innaſci poſſe: crebrę experientiæ obluctari nefas quæ microſcopii beneficio in aceto, urina, aquis pluvialibus diutius aſſervatis, alia atque alia donata figura deteguntur: id tamen certum ea quæ revera ex alimentorum & excrementorum corruptione originem trahunt, in vermium genere reponenda eſſe, ac forte animalcula illa, modo à me adducta, in liquoribus animadverſa, dum augeſcunt vermis formam induunt, ſicut bombyces in papiliones poſt ſericam depromptum abeunt: ut ut ſit, æque familiaris in cunctis hominis partibus vermium generatio, omníque ætate, ac rara eſt aliorum animalium.

Observalio III. Authoris.

Vermis per nares excretus poſt diuturnum capitis dolorem.

IMo pronuper matrona Illuſtris, cujus nomen ſilentio mihi involvendum, poſtquam diutiſſime animalis cujuſdam motitationem in capite animadvertit, à quo corrodi cerebrum exiſtimabat, dolorum tandem liberationem excreto per nares verme obtinuit.

Observatio IV.
D. GALLETII.

Ad Bronchocelen remedia.

REmedium ad Bronchocelen à me Tibi communicatum, ex ſpongiis præparatis compoſitum, non unicum eſt illi affectui deſtinatum. Dominus Abbas *Galletius*, Præpoſitus S. Symphoriani Avenioni, alterius me participem nuperrime fecit, à ſe excogitati, ac crebris experimentis confirmati. Probitatis notis inſignis Vir ille eſt, nec minoris in rebus Phyſicis peritiæ quam in Aſtronomicis obſervationibus celebritatis: cum illi in illius remedii diſquiſitione alius ſcopus non fuerit quam erga amicos obſequium, & afflictorum ſolatium, publicúmque commodum, remedium primo in Nob. Sorore ſua expertus eſt, quæ perfectam inde ſanationem conſequuta eſt, poſtmodum egenis multis idem elargitum eſt: nuperrime autem Domina *de Bataillon* certiſſimæ medicamenti, in ſe tentati, efficaciæ teſtimonium præbuit. Idem ſucceſſus in alia matrona Illuſtri expectatur, quæ remedium ab aliquot diebus in uſum ducit: Si par fuerit eventus illi qui in Domina *de Bataillon*, nec Te eam rem celabimus; Præparationem interim & uſus rationem à me accipe.

Recipe foliorum ſalviæ manipulos duos, ebulliant in pintis duabus, (vel heminis tribus) aquæ communis, ad conſumptionem mediæ partis; trajicia-

tur postea decoctum, cum mellis Narbonensis libra integra miscendum, ac in syrupi consistentiam excoquendum: asservetur in usum infra dicendum. Demum, Accipe Spongias mollissimas & tenuissimas, binas aut ternas, calcinentur in crucibulo cooperto, adeo ut in carbonem tantum abeant non in cineres redigantur: carbonem relictum subtiliter tere, trajectúmque per sericeum cribrum, ad consistentiam Pilularum reduc, syrupo præscripto commixtum: dozis illarum scrupuli duo, aut ad summum drachma una, hora somni exhibendarum, ea tamen lege ut linguæ supponantur sensim eliquandæ, ac ex intervallis, semel saltem in hebdomada, purgantia quædam ægrorum constitutioni accommodata præbeantur, pilularum vim incitatura.

Vasorum salivalium cognitio inditio fuit Domino Abbati *Gallatio*, id remedii genus linguæ subdendum fuisse: Ad ejus exemplum, è re esset quotquot medicinam faciunt animum attendere recens in medicina exploratis: Via hæc omnium securissima est artem ad perfectionis summum culmen deducendi: Doctrinam autem ambitio non parit, assiduo studio opus est in ejus adeptionem, dimissis omnibus aliis curis & impedimentis: Proborum conatus in eruditionem comparandam, invidiæ & zelotypiæ sunt suscitabula, quarum injurias concoquere tenentur: Tanta item apud vulgus hominum est imperitia, ut probos & doctos posthabeant, gregatim sectaturi empiricos, agyrtas, veneficos.

A Domino Abbate *Bourdelotio* modo habeo, suberis cineres, jejuno ventriculo ex aquæ haustu, plurimis diebus assumptos, pondere semidrachmæ, aut ad summum integræ, Bronchoceles præstantissimum esse remedium. Id ne vilipende ubi se occasio obtulerit.

Id vero prævideo futurum ut mihi exprobes me remedia in medium adducere, non explicatis & suppressis causis effectuum quos pariunt: at vero cum vix hac parte Tibi satisfieri queat, non prius statutis certis principiis, boni te consulturum spero, si ex intervallis ad Te transmisero examen a me susceptum Naturæ corporum Terrestrium; quo ex generica illorum constitutionis definitione, facilior sit ratio explicandi singularia unumquodque mixtum constituentia. Exempli gratia hominem, præcipuum Medicinæ objectum, ac quicquid ejus conservationem aut destructionem spectat.

OBSERVATIO IV.

Sive novæ Disquisitiones de natura corporum Mixtorum.

Authoris, *Disquisitio prima.*

PRincipia Entium corporeorum, à mundo creato variationis expertium, quæque verisimiliter pristinam essentiam ad finem ejus conservatura sunt,

tam

tam varie tamen à Philosophii explicata fuere, ut nullus error patronum aliquem aut defensorem habiturus non sit, Inde præsertim originem ducens, quod à plerisque animadversum non sit Entia producta seu effectus esse, quibus alia, præter causas proprias, principia assignanda sint, Neque à plurimis accurata distinctio adhibita sit causarum universalium à particularibus, quæ illarum sunt effectus: Revera, si Peripatetici prioris istarum circumstantiarum examen instituere tentassent, Privatio numero Principiorum corporum ab illis adscripta non esset, cum ad eorum productionem concurrere nequeat; atq; vis alicujus effectus productrix Entis solum propria esse possit, Privatio autem cum rerum tantum absentia, aut non Ens statuenda sit, hæc causa, nec proinde principium cujusquam rei fieri potest: Sin ii à quibus materiam spiritus & lumen principia Entium universalia constituta sunt, æquam instituissent agentis & patientis distinctionem, in aliam proculdubio abiissent sententiam; Nam præterquam quod primum illis principium, ultimum sub se complecti potest, quod aliud verisimiliter non est quam *materia*, cui forma particularis indita, quocunque demum sensu nomen *Spiritus* veniat, Enti tantum cuipiam designando inserviet, quod ulterius principium activum præsupponit, ac proinde universalius: Illorum Philosophorum opiniones qui Punctum immobile agnoverunt, partes similares, aquam, aërem aliáque similia tanquam principia subjectorum physicorum, errores sunt omnium oculis obvii, Etsi vero Philosophici Hermetici aliquid propinquius assequuti videantur, non feliciores tamen fuerunt in principiis constituendis, quandoquidem variæ substantiæ in corporum dissolutione ab iis compertæ, Principiorum nomine designatæ, analyses ulteriores pati queunt, quarum unaquæque iterum in partes heterogeneas dividi potest, quamdiu nondum destructa, eáque quantitate quæ vi ignis par esse queat.

Principiorum falsitas & consequentiarum absurditas pari passu cum ambulent, facile quivis colligat ex prædictis, quanta, maxima pars Tractatuum Physicorum imperfectione laboret: at vero unicuique non adeo facile est ideas sibi certissimas rerum in sensus non incurrentium constituere, cujusmodi sunt prima & maxime universalia mixtorum principia; illud namque in confesso est hac in re vel maxime acuta ingenia falli posse; Interim si quis vellet supponere impossibilitatem fingendi definite & distincte essentiam & formam particularem cujusque dictorum principiorum, nemo inficiabitur fieri non posse ut eorum realitas mente concipiatur, ac postmodum earũ proprietates ab effectibus cognitis deducantur: Id vero satis esse potest ad constitutionem stabilis fundamenti judiciorum de rebus à nobis ferendorum, nec-non ad errorem declinandum, dissensionem & confusionem in explicatione phænomenωn, in quibus sita est ratiociniorum veritas.

Hinc cum universa rerum natura nobis insinuet Nullum absque causa

existere effectum, arduum non erit mente concipere dari primum Ens, quod causa si, ac proinde universale principium eorum omnium quæ oculis nostris subjiciuntur, Ubi postmodum nomen Dei illi assignavimus (quanquam tamen veram Ejus essentiam assequuti non simus) ratiocinio æquissimo utimur quoties Deo mundi creationem assignamus, eorúmque omnium quæ in hujus compositione maxime universalia sunt.

Rursus, sicuti nobis compertum in omnium Entium visibilium generatione, principium agens posse distingui à re in quam actionem exserit, ipso actionis ejus momento: nullumque effectum ex ejusmodi actione emanaturum, nisi subjecto modificationis cujusdam capaci adplicetur, facile hinc inferre licet, præter principium efficiens aliquid præterea ad productionem Entium realium concurrere, idipsum vero causæ aut principii essentialis, ac compositionis nomen mereri.

Horum ergo amborum principiorum realitas in dubium cum adduci nequeat, eorum notitiam sufficientem assequuturi sumus ad ratiocinandum, si de eorum subordinatione judicare valemus ex relatione ad universalitatem & specialitatem entium: Quapropter hæc supposuisse satis sit. I. Spiritum ex Entium realium numero esse, quandoquidem in notitiam venit. II. Ex Entium numero illum maxime universale esse. III. Eundem merum esse effectum actionis principii efficientis, ac passionis principii essentialis, quandoquidem actualiter & realiter in mundo existit. IV. Ipsum principium esse agens in generatione principiorum corporeorum, is quippe principium est motuum à quibus generatio pondet. His enim præsuppositis, inferendum est Deum principium efficiens esse Spiritus: Substantiam ex qua ipsum conflari voluit, qualiscunque illa sit, principium constituere ejus essentiale; at Spiritum illum, quatenus agens est universale, secundum esse principium efficiens corporum, quæ respectu ad ipsum habito, Entia sunt particularia.

Ex his realitas, ac gradus subordinationis hujus principii innotescit; atque aliunde facile colligere est quid omnes Philosophi Naturæ nomine indigitent, aut etiam Intellectus, Ignis & Spiritus universalis, sed illi amplius nihil te docuerint, nam, exempli gratia, cum in scholis discimus Naturam esse causam motus & quietis, non tamen inde illius causæ essentia elucescit. Fateor equidem recentiores Philosophos explicationem adgressos esse, ac Dominum *Gassendi* pro comperto adstruere ipsam esse substantiam mere corpoream, quæ tanquam materia considerari possit, quatenus entium materialium compositionem ingreditur, Ac tanquam causa, quatenus in iis effectus nobis obvios parit: id ipsum vero demonstrare conatur asserendo actiones Physicas, cum sint corporeæ, ens incorporum corpori adplicari non posse ut ad actionem id impellat, eo quod qua tale nec tangere nec tangi queat. At quis non videat Naturæ notionem ab ipso non clarius quam

à cæteris

à cæteris traditam; nam prætérquam quod, ex ejus ſententia, informantis & informati vices teneret in unoquoque ſubjecto ſingulari, nemo, exempli gratia, dubitaverit Animam rationalem eſſe incorpoream, ipſam nihilominus omnium motuum in homine obſervabilium cauſam eſſe, aut ſaltem eorum qui voluntatis imperio ſubjacent.

Satius ergo ſit ingenue infirmitatem confiteri noſtram circa ea quæ nobis incomprehenſibilia ſunt, atque intra limites ingenio noſtro à Deo conſtitutos ſubſiſtere, quam judicia aut falſa aut dubia ferre; Porro hac in re ſufficiat dixiſſe, Naturam, qualiſcunque ſit in ſe, pro comperto nos habere immediate, poſt Deum, Entium corporeorum principium eſſe efficiens, Id ſcilicet quod ea informat, motum illorum partibus largiendo, quietem, magnitudinem, figuram, ac ſitum convenientem, quo corpora talia ſint qualia in noſtram notitiam veniunt.

Quandoquidem vero, ubi Naturam tanquam Ens reale perpendo, ſupponendum mihi fuit Deum (illius principium efficiens) Ipſam mediante aliqua ſubſtantia produxiſſe, quæ ejus principium eſſentiale fuerit ac compoſitionis, Entium corporeorum generatio aliter explicari nequit, quam ex ſuppoſito eam intermedio aliquo ſubjecto fieri, omnium modificationum in corporibus obſervabilium capaci, aut ſaltem in minus compoſitis, Sed circa hanc rem altera Diſquiſitio neceſſaria eſt, *Vide menſem ſequentem.*

En Tibi aliquas obſervationes ex muſæo celebris Anatomici erutas: quas congeſſiſſe non inutile fuerit; etſi enim ad praxin non ſemper conferant, ſaltem curioſorum animis ſatisfaciunt, ac admirationem in quibuſdam rebus removent.

Obſervationes quædam rariores ex adverſariis defuncti D. Tamponnet, *Chirurgi Regis ordinarii.*

Observatio V.

Genu Tumor.

Notat 1. Aperto tumore genu in cadavere, deprehendiſſe ſe ipſum à congeſto ſero rufo ortum duxiſſe, ac duobus corporibus carneis, è quibus alterum, minimi digiti longitudine, aſelli piſcis figuram referebat: alterum, media parte minus, galli gallinacei, in quo caput, roſtrum, collum, cauda, omnes tandem partes exteriores diſtincte conſpici poterant.

Observatio VI. Ejuſdem.

Emulgens ſiniſtra duplici ramo conſtans, quorum alteri azygos vena inſerta erat.

2. IN diſſectione cadaveris reperiſſe ſe venam Emulgentem ſiniſtram, duplici ramo inſigni conſpicuam, è quorum altero prodiret vena azygos, quæ perforato diaphragmate perreptabat cavæ aſcendentis, parte poſteriore truncum, demum inſertioni naturali reddita.

Observatio VII. Ejuſdem.

Calculus in cyſtide fellea inſignis.

3. ALiud cadaver aperiendo à ſe in cyſtide fellea lapidem ovi columbini magnitudine animadverſum, gummi inſtar concreti lucidum & mollem.

Observatio VIII. Ejuſdem.

Vulnus capitis inſigne non lethale.

4. IN puero trienni, qui capite priore in ignem deciderat, alterum ex parietalibus oſſibus integrum, cum duabus integris alterius ſquammis, à cæteris cranii oſſibus ſeceſſiſſe, quandiu ulceris ſuppuratio facta eſt, inducta tamen bimeſtri poſt cicatrice, nullóque moleſto ſubſequente ſymptomate.

Observatio IX. Ejuſdem.

Fœtus ſine ſexus diſcrimine.

5. VIdiſſe ſe nonimeſtrem fœtum, neutrius ſexus genitalium notas præ ſe ferentem, eminentiam tantum exiguam in regione penis, clitoridem promemodum referentem; eo tamen diſcrimine quod in medio perforata eſſet; quanquam nullo nexu veſicæ cohæreret, collo etiamnum deſtitutæ.

Observatio X. Ejuſdem.

Membrana Hymen.

6. MEmbranam ſe Hymen dictam in fœtu fœminino obſervaſſe, adeo accurate formatam, ut foramen ab antiquis adnotatum in ejus medio evidenter conſpicuum eſſet.

Observ.

Observatio XI. Ejuſdem.

Partus impeditus.

7. APerta muliere in partu extincta, repertam à ſe ſolutionem continui in parte uteri exteriore & inferiore; cujus cauſa fœtum in cavitate ſua contentum extra pellere non potuerat; etiamſi caput orificium internum jam prætergreſſum eſſet.

Observatio XII. Ejuſdem.

Febrifugum.

NIhil novum Te docuero ſi dixerim Febrem ſanari poſſe, Aut ope remediorum ſanguinis motum nimium coercentium, cauſæ febrilis effectum, Qualia ſunt ſanguinis miſſio, potiones refrigerantes, &c. Aut ejuſmodi cauſam extra corpus pellentium, qualia ſunt purgantia, emetica, &c. aut tandem actionem ejus cohibentium, exempli gratia ſint infuſio Quinquinæ, ſuccus herbarum adſtringentium, &c. Id vero Tibi admirationi proculdubio futurum eſt, ſi aſſeruero à mixtione trium ſimplicium, modo infra dicendo exhibendorum hæc tria ſimul & ſemel (quamtumvis à ſe invicem diſcrepent,) expleri poſſe, Attamen res extra aleam contentionis eſt, experimentis quippe confirmata à Medico acutiſſimi ingenii, ſimúlque celeberrimo. Myſterium hic jacet, Injiciantur quatuor guttæ olei camphoræ, grana quatuor ſalis volatilis viperarum in aquæ meliſſæ uncias duas: mixtura hæc initio paroxyſmi exhibeatur: remedii hujus dozis in initio paroxyſmi ſubſequuturi duplicetur. Si tertiæ incumbat neceſſitas, ſimilis hæc ſit ſecundæ, purgatione humorum tandem facta, reſpectu habito conſtitutionis præſentis.

Observatio XIII. Vide Obſervat. VIII. menſis Martii.

De Lacrymis petrificatis.

NOſtrates Medicos admirabundos Lacrymarum prodigium excepiſſe audio, maxima tamen eorum pars vix aſſenſum præbet: Interim Dom. à *S. Romano*, cui rem minutatim deſcripſit Dom. Primarius Regis Medicus, ab eorum hæſitantia diſcedit: Hujus phænomeni dilucidatio, quam affert, acuminis gratia prætermittenda non eſt, concludit eam epiſtola ad me ab ipſo perſcripta, Genium viri ex apographo quod ad Te tranſmitto æſtimare licebit.

Epistola à Nobili Domino à S. Romano, *Doctore Medico ad Novorum Exploratorum Collectorem transmissa.*

Eorum sententiæ non accedo qui cœtum Academiæ Domini *Bourdelotii* componunt, quoad lacrymas petrificatas, quas in *Novis Exploratis* mensis præteriti enarrasti: Eventum omnino impossibilem statuunt, ac dolum in lacrymabunda suspicantur, aut illusum fuisse historiam conscribentibus, etiamsi de possibilitate non constaret, à tot testibus confirmatem esse scio ut omnino in dubium revocare non liceat.

Lacrymarum ergo illarum veritas jam à me statuatur, earum enim generationis possibilitatem, collatio ad ea facta quæ alias in rerum natura contingunt, satis evincit, cum aëris lacrymas ac rorem in crystallum abire in antris locisque subterraneis sciamus. Conspicuum nobis quoque sit exigua arenæ grana juxta fontes calculorum, decursu temporis grandescentium, formam inducere, atque inde lapides generari, analogia quadam cum iis qui ex oculis ploratricis illius prodierunt, conferendos. Ideoque supponendum lapidibus principium seminale inesse, vitæ actiones in actum deducens, roris istius attractione, ac ejusdem concoctione per quandam homoiosis, aut assimilationis speciem, cum in substantiam propriam appositione facta transmutat; sicut id à me Libro de Scientia naturali explicatum: cum cosmopolita addens Naturam nihil agere, nihilque in hoc mundo producere quam media spermatis determinatione, ac seminis invisibilis hoc involucro inclusi, Hoc pacto aqua illa crystallina, in venis terræ filtrata, insignem illam plantarum florúmque diversitatem nobis exhibet, pro varietate spermatis & seminum sibi obviorum: Eadem aqua materia est universalis ex qua metalla, pura vel impura, generationem nanciscuntur, ratione puritatis aut impuritatis locorum & matricum: omnium enim prorsus unum idemque semen, in quibusdam nævo quodam nativo comminatum, quod aquæ illi nequaquam imputandum, (metalli formam, ubi id excipit sperma metallicum, inducentis, lapidis autem si semen lapidificans nanciscatur) Neque illi semini, quod idem in omnibus metallis. Ex Doctrina hac (quoad rem propositam) supponit in cantho oculi ploratricis istius semen petrificans latitasse, latuisse item aquam crystallinam, lapidis formæ & definitioni recipiendæ idoneam, mediante hujus seminis vi, hanc determinantis & congelantis, id quod nobis videre datum in lapidibus ad Dominum Primarium Regis Medicum transmissis.

Ex historia didicimus superius, arenam in oculum istius puellæ projectam, Proculdubio vero quædam atomi, aut corpuscula illius arenæ hæserunt, aqua autem crystallina ex glãdula oculi exiens, à cerebro manans, ad formam & lapideam naturam determinationem habuit ad occursum corpusculorum,

spiritui

illorum lapidoſorum, ſpiritui petrificanti hoſpitium præbentium.

Hinc inferendum judico, ſi arena in ploratricis oculum conjecta, ejuſdem fuit indolis cum ea quam in conchas variæ magnitudinis abjiſſe vidi, non lapides ad nos ſed conchas tranſmittendas fuiſſe: Nec tandem apud me dubium quin aqua limpida è cerebro ſtillans, microcoſmi cœlo, aptitudinem habeat ut determinetur ad naturam arenæ craſſioris ac lapillorum induendam; corpuſcula item ex arena reſidua facultate donata ſint aquam iſtam ad congelationem lapideam determinandi: Nec tandem abſurdum cenſebitur, ſi ſtatuerim oculi canthum intra capacitatem ſuam, hoſpitium & matricem præbuiſſe ad horum lapidum formationem, quos inter admodum rara reponimus.

En meam, Domine, de his lapidibus ſententiam, Perge quæſo in inſtituto, ac boni publici gratia elegantia Tua Explorata evulga, at ſimul epiſtolas ſententiæ meæ emiſſitias boni conſule; Deſtino Tibi hiſtoriam priori non minus mirandam, &c.

Observatio XIV.

Authoris.

Lapis in nervis opticis Capitis dolorem & coecitatem inducens.

Ex his collige, Domine, non deeſſe validas rationes per quas prodigiis etiam maxime ſtupendis fides adhibeatur, dummodo veriſimilitudini aliquomodo accedant; ac forte ingens exemplorum numerus ſuppeteret rariorum, ſi ab omni ævo tentatum quod hoc inchoavi: Revera lacrymæ iſtæ petrificatæ majorem admirationis anſam porrexiſſent ſi nobis ignotus fuiſſet aperto cadavere Illuſtris Dominæ *de la Loupe*, ſororis natu majoris Dominæ Comitiſſæ *d'Olonne* ac Dominæ *de la Ferté*, Caſtrorum Præfecti uxoris, repertus lapis phaſeoli magnitudine in origine atque in ipſa nervorum opticorum ſubſtantia, unde illico dolores capitis atroces exorti, poſtmodum febris ardens, cæcitas, imo mors ipſa, luminis extinctioni triduo poſt ſuccedens: Teſtes adduco Dominos *Vieillard de Dreux*: & *Hubertum de Nogent*, Medicos celebres, oculatos teſtes.

Observatio XV.

Authoris.

Calculi citra dolorem per virgam excreti.

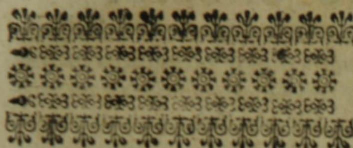
Etiamnum dubito num filiolus Sculptoris illius ad S. Roch commorantis, tam acuti esset ingenii ut perhibent, & in dolum proni, At plerisque Chirurgis notum sæpe per penem calculos excerni, etiam in prima pueritia; Asseruit mihi artifex quidam advena, domicilium inter nos qui quæsiit ab officiis olim defuncti Domini *Tiraco de Caudé*, S. Martini Antistitis, hunc per lotium, ac citra dolorem, sæpe lapides fabæ Romanæ magnitudinis excrevisse, imo majoris.

Quicquid vero sit, quoties anceps quippiam in rebus quas Tibi communicaturus sum, occurret, id adhibita diligenti cura notaturus sum, ne in dubium revocandi quod asserturus sum occasio incidat.

Vale.

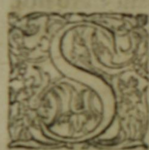
Parisiis 28. *Aprilis* 1679.

ZODIACI MEDICO GALLICI
SIVE
Recens in Re Medica Exploratorum.
MAIVS.
EPISTOLA QVINTA.

I gratissimum mihi feceris, Domine, asserens commercium nostrum literarium in Provincia vestra applausu excipi, æquitas postulat ut statis temporibus per me scias quantos progressus aliis in locis fecerit: Quascunque epistolas ad te scripsi, & scripturus sum, quemcumque demum locum incoluerit, ad se pervenire jussit Serenissimus Princeps: Illustris *Dux Rupefoucaultus*, eo quod in domo Ill. matronæ de *la Fayette* æquo judicio institutum nostrum probatum fuerit, comparare sibi voluit quæ hactenus prostant. Plurimi alii, etiam melioris notæ, eas quæ toto anno proditura sunt anticipando coëmerunt. Nullus hic eruditorum coetus, nullum Physicorum colloquium, in quo non statim ac prælum evaserint perlegantur, Maxima porro pars eorum qui cum exteris commercium literarium fovent, ex horum mandato uno quoque mense, in præcipuas Europæ urbes, eas non interrupte missuri sunt: Tam felicibus auspiciis res inchoata speratum consequutura est finem. Observationes suas, Explorata & commenta ad nos qui transmissuri sunt, famam eo pacto adeo insignem latéque diffusam sibi comparaturi sunt, ut vel maxime inertes ad arcanorum inquisitionem excitatura sit: hinc concurrente vigilantia Artificum, bono publico (cui invigilamus) incumbentium, emersurus est cumulus gratiarum à nobis expectatarum, cæterum cum paucissimi huic rerum novarum cougestioni nobiscum operam collaturi sint, vereor ne diutius his exaggerandis commmorer, si quid spei

affulgeat connotem, Nobis Deus hæc otia fecit sub ævo vel auspicio felicissimi Regum, qui pace parta, qua universa fruitur Europa, artium & scientiarum triumphum meditatur: Transeo jam ad solitas nostras occupationes, initio ducto à narratione circumstantiis plurimis notatu dignis insignis.

Observatio I. Authoris.

Abscessus in inguinibus verminosus.

EXeunte mense proxime præterito vocatus sum à D. *de la Marche Benearne* dicta, lintéorum dealbatice, in vico *Champfleury* dicto commorante, opem illi laturus contra affectum raro obvium: Adfuit D. *de la Morte* Regi & regiæ cohorti ab officiis Chirurgicis, nec non ipsi ægræ. Ex morbi relatione ab ipso facta innotuit mihi eam laborare ulcere ad inguen latere dextro, exigua quidem circumferentia donato, tanta autem profunditate ut ad interna & intestina usque pertingeret, quandoquidem manifeste portiones quædam olerum, fructuum, aliorúmque alimentorum ab ægra assumptorum particulæ prodibant. In anteactam vitam inquisitum, in antecedentes affectus, ac in genere in ea omnia quæ affectioni originem dederant: Ab hoc examine discere nobis licuit eventum & rarissimum & stupendum, cujus historiam si tradiderim gratam rem me Tibi facturum existimo.

Benearne dicta, annum ætatis agens nonum, dum patriam adhuc incoleret, fructibus crudis adeo & tamdiu indulsit, ut dies integras in hortis sæpe transigeret, fructuum feracibus: hoc genus alimenti cum probi chyli generationi ineptum sit, ex iis cruditates tantum congestæ, postmodum corruptioni in intestinis obnoxiæ, inde generationi multitudinis vermium adeo insignis occasio data, ut post vehementes imi ventri diu vexantes dolores, & circa podicem gravitatis sensum, à materia continuum sed irritum tenesmium inducente, consanguinei cujusdam sui opem implorare necesse habuerit, qui exinde glomum insignem vermium diversæ magnitudinis & longitudinis digitis eduxit. A tenesmo quidem hoc pacto liberata est, sed graviores illico perpessa est affectus, nam paulo post alium vermium glomum ejusdem molis, at non minori conatu expressit; accedente præterea tam immani, qua parte postea exortum est ulcus, de quo ante dictum, pruritu, ut ad continuum scalptum (unde omnimoda somni interruptio) impelleretur: At hic nondum calamitatum finis, pars enim pruritu infestata intumuit, è qua aliquot dierum spatio serum quoddam effluxit, ac tandem sponte divulsa cute, à sola subjectæ materiæ actione puris forma prodiit: Eodem momento accersitus Chirurgus, deprehendit abscessum, ex corpore membraneo constantem, nigrum, fœtidum, exitui proximum; hunc volsellæ ope

abstraxit,

abstraxit, & à tergo projecit, lotioni destinans ut quid rei esset examinaret, sed ab imprudente muliere temere in ignem illo inscio conjectus fuit, ideoque ejus curiositati satisfactum non fuit; ex sola vero in flammam accensione colligere licuit epiploi particulam fuisse, convenientia postmodum adposuit remedia, nihil singulare prætetea deprehendens; illis autem postridie exemptis, summa cum admiratione ex abscessu septem grandiores lumbricos mortuos prodeuntes vidit, sesquipedalis singulos longitudinis, in cauda & capite admodum hirsutos: adhibita demum levi digitorum compressione, exprimendis impuritatum reliquiis, non modo exitum procuravit glomo insigni lumbricorum viventium, præcedentibus & majorum & hirsutiorum, sed & plurimorum frustulorum corticum promorum, aliorúmque fructuum ab ægra pridie voratorum. Ipsa referente ejusmodi vacuationes non exiguo dierum numero perstiterant, nec minus quam tercentum ejusmodi vermes excreverat. Is tamen abscessus sex hebdomadarum spatio cicatrice obductus fuit; exactique ab eo tempore anni triginta quinque, ne minima superstite læsione; si aliquot vermium, singulo triennio per vomitum exclusionem exceperis, at præcedentibus magnitudine inferiorum: quoties porro aliquid cum conatu peragendum fuerit, intumefactionem, quo loco abscessus fuerat animadvertit, quod res quæpiam ab internis, ipso conatus momento, eo deferretur, à decubitu vero ad interiora remearet.

Insigne id triginta quinque annorum curriculum, ad ipsius calculum, terminum habuit ante semestre, quo tempore advenientibus aliquot curis & laboribus insolitis, accessit in loco, quo disruptus prior abscessus, dolor pungitivus, qui ut manum sæpius admoveret impulit, atque ut modice comprimeret, compressionem vero primis diebus materiæ cujusdam aque expressio sequuta est, nec diu post alimentorum assumptorum portiones quædam, etsi solutio continui, exitum illis concedens, adeo parva esset ut visum pene effugeret, cujus consolidationem minori quam bidui spatio ægra sibi procuravit, sola emplastri exsiccantis admotione, à Chirurgo dati, adeo ut quinquemestre & ultra excurrerit ne minimo incommodo accedente: Sed rigida hyeme adveniente, ac laboribus auctis, idem affectus recruduit, occasionémque dedit instituendæ consultationi notatæ.

In affectu vero præsenti hæc maxime animadvertenda duxi. 1. Neque Intestina, neque cæteras partes membraneas invicem coire, si eorum solutio continui rotundam formam obtineat, scilicet cum eorum substantiæ pars ablata est: sin aliquando ejusmodi solutiones restitutæ videantur, id solum accidere quia partes eas perpessæ vicinis connectuntur, quæ adpositione sua substantiæ deperditæ vices supplent, verisimile autem est id præsenti in casu contigisse, 2. Verisimile quoque, lumbricos, à quibus inductum præcedens unitatis divortium, musculos imi ventris non perforasse, quandoqui-

dem ulcus exterius præcise è regione fuit tertii annuli, unde colligere est dictos lumbricas herniarum viam trajecisse. 3. Lumbricos illos generationem verisimiliter habuisse in cœco intestino, ob membri ad illos continendos aptitudinem, situm illius latere dextro, quod aliquando satis ad inferiora se dimittit ut herniam efficere valeat. 4. A transitu istorum lumbricorum tres annulos forte expansos fuisse, indéque tumoris aliquando suborientis caussam deducendam, qui non aliunde arcessendus videtur quam à descensu portionis intestinorum.

Est vero quod gaudeam artifisse Tibi explicationem à D. à S. *Romano* de Lacrymis petrificatis traditam. Nec te latere scio ipsum insoliti cujusdam casus narrationis spem fecisse: Literæ ab ipso nuperrimæ acceptæ polliciti memorem esse ostendunt, Nec tibi difficile cognitu futurum est, cur casum hunc nullo modo variatum ad Te pervenire curem: Ubi rei cujuspiam status apprime descriptus est, possibilitásque adstructa, necnon exacte & succincte exarata, si quid alterationis accedat, de pretio & valore illi decedit & detrahitur; Hoc ex exemplo afferendo manifestum fiet,

Epistola Nobilis Domini à S. Romano, Doctoris Medici, ad authorem scripta, casus quosdam extraordinarios continens.

Rescivi Domine epistolam à me tibi scriptam de Ploratrice Vasconica, à probis omnibus ambabus ulnis fuisse exceptam, nec improbatam ab Eruditorum cœtu, in ædibus Domini *Bourdelotii* haberi solito, quanquam ab ipsius sententia quoad lacrymas petrificatas discedam, quarum possibilitatem adstruere enixus sum. Promissa jam exolvo, admirandæ historiæ narratione, rei quæ in vicinia prope Lutetiam Parisiorum contigit: Nec omnes ejus circumstantias, nec diffuse traditurus sum, non enim per otium licet, Ecce vero paucis quicquid ad rem magis facit.

OBSERVATIO II.

Absurda deglutiens.

PEtrus *Yvens* vinitor, commorans in pago S. Lucæ Taverny, in Valle à Montmorency, annos natus circiter sexaginta quinque, constitutione robustus, sed ingenio vagus, obvium forte cum habuisset apud sororem lanium, porcos mactantem, huic clam ligulam, instrumentum ferreum exacuendis cultris destinatum appensum habentem abscidit, hócque, manubrio suo instructum integrum deglutiit, nemine assistentium animadvertente, nec

post

post deglutitum de læsione ulla conquestus est, adeo ut lanio amissi ferri perquisitio inutilis fuerit, cum latebra similis in suspicionem non veniret; ideóque jactura patienter ferenda, pauco autem elapso tempore reparata, cum ferri recuperandi, elapsis quinque aut sex mensibus, potestatem fecerit *Petrus Tvens*, cui excitatus in hypochondrio dextro abscessus, quo aperto erupit instrumentum ferreum, at paucissima comite materia, adeo ut intra octiduum sanationem receperit, juvantibus quibusdam topicis, à Chirurgo paganico admotis.

Facinus hoc, animi male cóstituti indicium, aliud non minus absurdum excepit; *Petro* enim *Tvens* cum forte pes ollę ferreæ obvius factus fuisset, eidem usui illum cui prædictum ferrum destinavit, non obstante vel duritie, vel pedis illius inæqualitate, quæ ab insano hoc ne minimam quærimoniam expressit; Naiura vero non majus temporis spatium ad ejus expulsionem quam prioris impendente, quæ accidit mediante alio abscessu in hypochondrio sinistro exorto, cicatrice etiamnum non majori negotio obducto.

Neque hic terminus insaniæ in *Petro Tvens*, qui non modo cultrum, vaginæ intrusum, quales pera gestantur, deglutiit, quem hiatu facto paulo supra & ad latera vertebrarum lumborum, terram ligone versans, exclusit, sed postmodum bufonem vivum, grandem absorpsit, Unde tanta anxietas suborta, ut ventriculum pugnorum concussione ad expulsionem irritare cogeretur, id quod una demum à deglutito animali hora contigit, nulla tamen consequuta inde læsione: Cuncta quæ narro verissima sunt, vita adhuc dum fruitur qui hęc narravit, inquilinus domus cujus dominus Dom. de *Iully* levir meus. Multorum opinio fuit causam tot periculosorum devitatorum accidentium referendam in votum ejus gratia emissum. Non quidem dubius sum cunctos hos eventus Dei gratiæ esse adscribendos, at vero Tibi constat apud nos rationes physicas inquiri eventuum qui naturæ potentiam superare non videntur: atque hic multum conjecturæ Medicorum probabilitatis habere videntur, meas autem accipe, quæ vero de his tua sit sententia, prima data occasione, referre ne dedigneris.

Quod præsenti in casu hoc maxime arduum occurrit, tunicarum ventriculi tenuitatem spectat, atque duritiem ferri exacuendis cultris dicati, pedis ollæ coquinariæ & cultri: Ab hujusmodi enim rebus & duris & gravibus videbatur partibus his inferri debere læsio, in iis excitari ulcera, phlegmone, gangræna, secunda difficultas pertinet ad alimenta.

Petrus Tvens familiaria erant caseus, panis furfuraceus, lac coagulatum, nihilominus crassiora hæc perfecte concoquebat, Tertia exitum horum ferramentorum spectat, ac quomodo tot partes innoxie, ac citra graviorum symptomatum exortum trajecerint. Quarta tandem, difficile captu esse quomodo *Petrus Tvens* bufonis veneni, salivæ scilicet & morsus, vim eluserit.

Primam difficultatem ſolvo, ſupponendo uentriculum ejuſmodi hominum labori aſſuetorum (quorum victus ordinarius ſunt cibi craſſi, panis ater & gravis) conſuetudinem contrahere ad duriſſima, imo duritiei & gravitati ferri renitti, etſi indubium ſit gravia iſta dolorem aliquem intuliſſe, ſed ſurdo verbere, imo pene inſenſibili ipſum affeciſſe, præſertim in corpore animo male compoſito donato, cujus phantaſia laborabat; notum enim iſtud hominum genus dolorem facile perferre: Quoad ulcera, inflammationem & gangrænam, hæc omnia in corpore molliore metuenda, non item in hominis ſtomacho rebus gravibus aſſueto: Ignivorus non impune carbones ingeſſiſſet, niſi habitum ante contraxiſſet. Narant fabulæ Theſin ſingulis noctibus Achillem in ignem, quo illi aſſueſceret, conjeciſſe, *Mayerus* inter emblemata huic fabulæ alludens, atque Mercurii indoli, rerúmque volatilium, quæ ſenſim & paulatim fixæ evadunt, ait *Naturam natura docet, debellet ut ignem*, Philoſophus autem, *Conſuetudo eſt altera natura*; Bibo aquæ, Melitenſis dictus, ob conſuetudinem hujus potus, tam ſtupendam illius copiam ingerebat, atque eodem pacto *Petri Tvens* ventriculus ad dura & ſolida habitum & aſſuetudinem contraxerat.

Ad ſecundam difficultatem, alimenta ſpectantem, reſpondeo, cum ventriculus illius admodum robuſtus eſſet, illos ideo concoxiſſe, etſi non eadem facilitate ac ſi nihil extraneum in ejus vacuo fuiſſet contentum; ſed hæc minime perpendebat, neque impedimentum concoctionis ab his ferramentis inducendum.

Ad tertiam difficultatem dico, ob motum lenem & imperceptibilem dictorum ferramentorum, internas partes illæſas permanſiſſe, à ſolis enim motibus impetu factis & validis vis naturæ infertur, à ſolutione vero continui tum demum periculum imminet cum ſubito & ἀθρόως accidit. Arbor ſenſim inflectitur, quæ ad ſubitam incurvationem abrumperetur. Tibia diſtorta appoſitis ferulis paulatim dirigitur, ſi ſubito quis id tentaret, fracturæ eſſet metus. Abſque periculo inciditur polypus, excreſcentia carnea, imo natta, beneficio fili ſericei, dummodo ſenſim conſtringatur. Pedes autem à nativitate intro omnino flexos & contortos à directione imperceptibili rectitudini reſtitutos obſervavi: ſic me judice, ferrum illud, cotis vice fungens, pes ollæ coquinariæ, & culter, exitum ſibi adeo imperceptibiliter molita ſunt, ut Naturæ temporis ſpatio excitatam læſionem, provt inducebatur, emendare licuerit: Nulla ſubſequuta ſunt ſymptomata, in corporibus enim illis craſſo victu utentibus, multóſque vitioſos humores ope exercitii diſcutientibus, pauca ſuperſunt excrementa, corporibus mollioribus familiaria.

Bufonem autem quod ſpectat, cum parvam moram in ventriculo *Petri Tvens* traxerit, ideo à ſaliva & morſu illius animalis, metuendis eventibus

liber

liber evasit; adde his animal circa alimenta in ventriculo contenta occupatum fuisse, vivúmque prodiisse: Præterea, si dictus *Petrus* noxam aliquam levem exinde perceperit, ex sanitate, qua in posterum illi frui licuit, facile esse colligere à Natura paulatim superatum & evictum fuisse venenum superstes.

Et hæc, Domine, de hac re dicenda habui; sedulus in posterum ero in transmittendis quæ rariora mihi occurrent: ubi vero otio abundavero, accuratiori & elegantiori stylo hæc sum prosequuturus, Vale.

Observatio III. Anonymi.

Tabellæ menstrua provocantes.

Ante trimestre ab amico mihi exhibita est descriptio quarundam Tabellarum, mensibus muliebribus ciendis idonearum: Ad Te citius pervenire curassem, nisi experimento comprobare earum vim, antequam participem facerem, è re futurum duxissem: Non tibi ignotum quanta in œconomiæ naturali vacuationis illius suppressio inferat conturbationem; quantum item utilitatis iis quæ male ea de causa habent, ex revocato illo fluxu accedat; ideoque dubius non sum quia rem gratam tibi fecero si modum proposuero quo ejusmodi effectus iisque tutissimus emergat. Id vero ab hoc, experientia teste, certissimo obtinueris.

Accipe foliorum sennæ mundatorum drachmas duas, pulpæ colocynthidis semidrachmam, Salis armoniaci drachmam unam; imponantur cuncta vas; idoneo, desuper affuso aquæ ebullientis semisextario, vel libra una; macerentur per horas vigintiquatuor, procul ab igne, demum percolata infusio, addita sacchari semilibra, ad syrupi consistentiam percoquatur: addendo postea cinnamomi contriti unciam unam, ac croci Martiis aperientis tantundem, hanc misturam continuo versando quousque vasi nihil adhæreat, quod perfectæ coctionis indicium est, ac proinde temporis quo marmori affundi debet, ut inde concinnentur Tabellæ, de quibus quotidie dentur mane drachmæ duæ; parilisque dozis quinque à prandio horis. Exhibendi initio ducto quindecim circiter, ante statutum, vel expectatum, fluoris tempus diebus, in usu pergendo non solum quousque se prodat, sed & toto effluxus tempore.

Quia vero seriem meditationum mearum circa naturam corporum mistorum pollicitus sum, æquitas postulat ut tibi satisfaciam; ut vero rem ex officio peragam, in mensem proximum multa rariora tibi destinata differam: quandoquidem enim pro tempore res est de principiis rerum essentialibus, *Materia* autem, quæ primum illorum constituit, maximam latitudi-

dinem obtinet, arduum esset rem in paucas pagellas contrahere; utcunque vero accidat, ob moram nihil tibi decessurum est, obsecundare tibi pro re natu semper paratus sum.

Observatio IV.

Sive Disquisitionum curiosarum de Natura Corporum mixtorum.

Secunda.

Hoc cum in confesso sit ad generationem Entium corporeorum requiri ut agens subjecto, in quod agere queat admoveatur, id consequenter colligendum est aliquare uti Naturam ad corporum omnium formationem: Eam autem rem, antequam in illam natura agat, (cum neque sit corpus, neque tale corpus) tunc temporis simplicem esse substantiam, hoc est, Ens independenter à quocunque quod accidentis nomen recipere potest subsistens.

Non difficile intellectu est substantiam dictam proprie illam esse quam Philosophi nomine Materiæ indigitant. Nil autem æque difficile ac notionem illius definite tradere: mente equidem concipimus illam ex se nihil esse eorum quæ in sensus incurrunt, ac nihilominus illam omnium rerum essentiam ingredi mediante causa informante: Nemo difficulter capiat illam rem esse è qua corpora omnia primo constituta sunt, & in quæ tandem determinatione peracta resolvuntur; exinde tamen legitima ejus essentia non innotescit.

E Philosophorum antiquorum numero quidam in ejus sufficientem notitiam nos deducturos arbitrati sunt, dicendo Eam idesse quod necdum corpus est nec spiritus. Alii tradita hac illius definitione, quod sit Substantia incompleta; atque alii tandem, illam constituendo subjectum cujusque rei proprium & immediatum: Mea autem sententia, ex prædictorum omnium cognitione, magis ignoratur materiæ essentia quam ante illius indaginem: Nam præterquam quod prima definitio negat solum illam esse corpus aut spiritum, non definita illius essentia, Videtur præterea exinde entium corporeorum principium commune constitui: id vero eo absurdius quod corpora à spiritibus ea tantum ratione distinguuntur quod materialia sint.

Nec secunda, meo judicio, rem melius exprimit, nihil quippe aliud innuit quam primam materiam considerandam esse tanquam formæ nondum unitam, atque eo respectu ipsam ea propter tanquam incompletam non judicandam, etsi enim forma perpendi queat tanquam unum è principiis essentialis corporum, non inde tamen consequitur illam debere principium statui materiæ, quæ corundem quoque est principium, at simplicissimum & maxi-

me

me universale, quod proinde alia principia constitutiva, præter causas efficientes dictas, habere nequit.

Conspicuum est tandem tertiam definitionem imperfectius cæteris designare quid sit Materia; primo, quia subjecti vox, pro genere posita, homonyma est, nihilque determinat: secundo, quia res corpori cuipiam propria & singularis, omnibus corporibus communis esse nequit, id quod principiis necessario competit.

Cartesius similes errores declinaturus, credidit eorum omnium examine facto quæ ad Ens aliquod pertinere possunt, quatenus tantum materiale, posse se essentiam Materiæ cognoscere; ac revera confitendum illum si scopum non est assequutus, non multum tamen aberrasse: rejectis enim calore, frigore, humiditate, siccitate, gravitate, levitate, sapore, sono, odoribus, multisque ejusdem generis, tanquam nudis materiæ accedentibus, hoc est rebus absque quibus ens materiale subsistere potest, contra ab ipso compertum Extensionem, divisibilitatem, figuram & impenetrabilitatem, partes esse essentiales & à materia individuas ac inseparabiles, hoc est, quibus absentibus impossibile esset reperire, aut mente concipere ens materiale quantumvis exiguum.

Hoc deinceps propemodū ratiocinio usus est, Eas tantum modo res mente concipimus, quæ necessario ad materiam pertinere queant, Ergo una quæpiam illarum ejus est essentia: quia autem nemini licet divisibilitatem, figuram & impenetrabilitatem, non præsupposita extensione, concipere; postrema autem hæc proprietas primo potest concipi tribus reliquis non conceptis, Inferendum est Extensionem materiæ esse essentiam.

Non tamen omnium eadem est sententia, D. *Gassendi* plurimis in rebus à D. *Cartesio* dissentit; hic speciatim illi adversatur, ac soliditatem materiæ essentiam esse pertinaciter tuetur; primo autem opinionem probat, eo quod materia Soliditatis tantum ratione extensionis particeps est; hoc est, quia nulla ejus partium aliam penetrare potest, ideoque cum unaquaque proprium occupet locum, inde formatur Extensio, hoc est, id quod longitudine, latitudine & profunditate præditum est, Unde colligit Extensionem soliditatis necessariam esse sequelam.

Secundo, eo quod Soliditas, aut, quod in idem recidit, Impenetrabilitas, definite materiam à spatio distinguit; contra vero sola Extensio æqualiter & materiæ & spatio convenit.

Contradictio inter ambos hos Philosophos adnotata, exinde potissimum ortum ducit quod D. *Cartesius* vacuum à rerum natura omnino removet, ac proinde, ex ejus mente, Prima Materia, Spatium & Extensio, unum idemque sunt, materiam tanquam simplicissimam semper perpendit, quousque interveniente forma, unum aut plura Entia corporea exsurgant: Ex opposito

D. *Gassendi Democriti* & *Epicuri* de vacuo ſententiam tuetur ; atque ex eorum ſententia probat Spatium abſolute à Materia diſtingui debere ; cui formam tantum tanquam accidens adjungit, aut modum entis ; illi accidentis ubi Natura ejus portionem ad conſtituendum ens unum particulare, aſſumit.

At vero quo ſciamus utrum Extenſio vel Soliditas ſint materiæ eſſentia, in id videtur præcipue incumbendum ut in examen adducatur utra opinio, de Vacuo, veritati ſit maxime conſona. At cum utramque infinitæ fulciant rationes & experimenta, quæ vix integrum volumen comprehenſurum eſſet, qui ſuæ curioſitate ſatisfactum voluerit, utrumque authorem is evolvat; Mihi vero ſatis fuerit omnium citra præjudicium examine facto, in partes *Carteſii* inclinare, una cum illo ſtatuendo mundum univerſum plenum eſſe, modo, juxta D. *Gaſſendi*, ejus plenitudo tantum conſideretur eo modo quo concipere licet modium milii ſeminibus repletum, aut quapiam re ſimili, qui nihilominus copiæ inſignis alicujus alterius materiæ capax eſſet, etſi plenior inde non evaderet, dummodo hujus materiæ particulæ ſatis exiles ſint ad pervadenda exigua ſpatia, intercepta inter puncta ſphærica, quibus mediantibus milii grana ſe contingunt : Nam tandem, niſi rationem quis habendam velit omnium experimentorum, omniúmque argumentorum Vacuum in natura exiſtere probantium, nunquid concedendum omnino impoſſibile eſſe concipere partes ipſas materiæ primæ (quas ambo illi Philoſophi figuratas eſſe fatentur) eo modo poſſe ſe contingere, ut ne minimum ſpatiolum inter ſe reliquant, quandoquidem præter differentes earum figuras, motu præterea perpetuo, ex eorum ſententia, agitari debent.

Adde iterum, ſi omnia omnino plena forent, non modo motum plane impeditum iri, ſed etiam impetum ejus præcedaneum, nam ut miſſum faciam motum tonicum huc non pertinentem, atque ut exemplo utar motus à D. *Deſcartes* adducti & allati, quem Localem vocat, illud in confeſſo eſt, cum Materia impenetrabilis ſit, ſpeciem illam motus ea ſolum ratione fieri poſſe quatenus corpus unum aliud impellit, ac prioris locum occupat, poſterioris aut lateralium, At ſi omnia plena ſint, (ipſo aſſerente) quo iturum eſt corpus ſic impulſum ? Ex neceſſitate aliud compulſurum eſt, & hoc iterum aliud, donec tandem ultimo locus concedatur vacuus in quo conſiſtat, aut ſaltem ad infinitum uſque, At vero id ipſi opinionis fautores impoſſibile eſſe concedunt.

Porro nó eſt hic ſumma difficultas, D. enim *Carteſius* eam ſolvere videtur, dicens cum corpus movetur, cætera corpora id ambientia circumcirca in gyrum moveri, adeo ut quæ prius præcedebant jam ſequantur.

Interim illis objicio legenda quæ à D. *Gaſſendi* impugnaturo hoc argumentum proponuntur, ſi vacui exiſtentiæ cognitio certa quæratur, Ait ille; Si in

Si in aëre ſupponatur corpus motui proximum, eodem tempore concipiendum eſſe id aliter moveri non poſſe quam impulſione facta aliquarum aëris partium, id ambientium: Ad eas impellendas progreſſivum verſus illas motum requiri, niſi ad pili craſſitiem, ſaltem ad centeſimam aut milleſimam fili telæ aranei partem, qui ſpatii, quantumvis parvi, decurſus eſt, neceſſario ſtatuendi etiam omnino vacui, ſi concedatur corpora ſe invicem compellere non poſſe ad infinitum uſque. Quinimo ſi quis contenderet diſtinguendum eſſe impetum à motu, id quod cum ratione fieri nequit, eo quod conatus ſaltem cenſendus ſit motus internus; Perpetuo id adſtruendum eſſet, aut conatum illius corporis futurum inutilem, eo quod ante ipſum deeſſet ſpatiolum quod ſubire poſſit ad inchoandum motum; atque ad locum concedendum aëris partibus lateraliter ipſum ambientibus, inſinuandi ſe in locum quem à tergo relinqueret, hócque pacto nullum futurum in natura motum, quod verum non eſt: Vel conatum illum ſatis eſſe ad comprimendas aëris particulas, quæ ſpatium id occupant ad quod vergit: quod ſuppoſitum idem eſt ac ſi concederetur conatum ipſummet motum eſſe, ac partes eo modo compreſſas in ſpatiola vacua ſuccedere, quandoquidem ſeſe invicem penetrare nequeunt, adeo ut duo unum eundémque locum occupent, ex eorum etiam ſententia qui negant vacuum.

Ex mea ergo ſententia, necnon D. *Gaſſendi*, Materia à Vacuo diſtinguenda eſt, ideóque abſolute dici nequit ſolam Extenſionem eſſe eſſentiam materiæ primæ. Interim, cum illa conſequatur neceſſario ſoliditatem, meo judicio ſine diſcrimine perpendi debent tanquam proprietates eſſentiales materiæ, non ſecus ac diviſibilitas (abſque qua materia non poſſet principium rei cujuſpiam fieri,) ac figura, à diviſibilate etiamnum neceſſario pendens, hoc eſt, Eo quod materia conſtat partibus, nec dubitare licet num proprietates illæ ſubſtantiæ cuipiam aſſignandæ ſint; præterea nomen ſubſtantiæ ſatis genericum ſit, quod eodem tempore ſub ſe comprehendere valeat quicquid intellectuale ſimul & materiale eſt, id genus in definitione materiæ primæ, quam tradere inſtituo, conſtiturus ſum. Ab intelligentiis autem illam diſtinguere intendo, ſpecificas deſignando proprietates ante allatas; A corporibus vero ſejungere, addendo id quod denotat eam illorum eſſe principium.

Dico ergo materiam primam eſſe Subſtantiam ſolidam, extenſam, diviſibilem & figuratam, ex qua corpora omnia primo & immediate compoſita ſunt, & in quam, determinatione eorum facta reſolvuntur.

Id notandum me per Figuram, numero partium eſſentialium materiæ adſcriptam, intelligere ſolum diſpoſitiones irregulares & interminatas extremitatum ejus partium, Ac credere diſpoſitiones illas admodum diſcrepare ab iis quæ determinatæ ſunt ad inducendam formam propriam & particularem unicuique corpori, id quod inferius demonſtraturus ſum.

Id unum ergo mihi superesse videtur, ut examen instituam discrepantium Philosophorum opinionum quoad divisibilitatem materiæ, Num scilicet ad infinitum usque divisibilem eam censere debeamus? Vel num certi esse debeamus ipsam constare partibus insectilibus & indivisilibus?

Quæstio vero hæc toties ab Authoribus celebribus exagitata est, ac discrepantes super hac re opiniones tanta contentione ab eorum sequacibus propugnatæ, ut temeraria videatur decisionis susceptio. Ne quid interim prætermittatur eorum quæ ad naturæ explicationem pertinent, id saltem dixero partes materiæ, quæ coitione sua corpora palpabilia formant, parvitatis esse determinatæ, in quam tandem resolvuntur. Hanc autem opinionem vel eo nomine exceptam iri opinor, quod sententiæ Peripateticorum consona sit, qui revera asserunt materiam potentia divisibilem esse in infinitum: Concedunt tamen actu & realiter illam infinitam non esse; Quod conveniat cum statutis *Democriti, Epicuri, Gassendi*, ac in genere omnium adstruentium Atomos, quas ajunt esse puncta indivisibilia, esse materiam primam, ac proinde una mecum consentiunt ipsam esse finitam: Tandem non recedat ab opinione *Cartesii*, indefinitam illam statuentis, qua in re ab *Aristotele* dissentire non videtur, cum existimet illam in infinitum esse divisibilem, etsi ejus divisio revera ipsi finita videatur.

OBSERVATIO V. Authoris.

Gonorrhœa simplex.

VIr Illustris Chimiæ cultor, remedium sequens mihi communicavit quod admirandatum est virium ad illas Gonorrhœas simplices in quibus sperma omnino purum egreditur, hoc est quo momento ægri mulieres ineunt, sive à vini paulo largiori potu insueto, sive tandem in conatibus ad alvi onus deponendum: Id genus affectus admodum frequens est, cui vix remedia usu trita vix subveniunt.

Accipe aquæ rosarum Pintam unam, vel sesqui heminam, aquæ plantaginis tantundem: in his dissolve sacchari candi semilibram, aluminis rupei uncias duas, camphoræ drachmam unam; huic mixtura adde germina ovorum sexcenta (quem numerum apud Pistores dulciarios comparare facile est) indantur omnia cucurbitæ vitreæ, postea distillentur in maris Balneo: exhibendo postea quovis mane, jejuno ventriculo, ac quatuor horis à prendio, quatuor uncias aquæ ex jecipiente exceptæ: In usu illius pergendum usque dum optatus finis emergat; in subsidium veniat injectio aliqua exsiccandi vi prædita, usurpata exempli gratia aqua Fabrorum, in cujus hemina dissoluta sit semidrachma trochiscorum alborum Rhasis.

OBSERVATIO VI.

D. GENDROTS.

Lapides in Cysti fellea.

D. *Gendrots* Magiſter Chirurgus, in ſuburbio S. Jacobi commorans, etiam inter primarios celebris nuperrime mihi tranſmiſit lapides duos, repertos in cyſti de fellea, diſſecando cadaver Illuſtriſſ. Matronæ Ducis Wirtembergicæ, à fluxu dyſenterico extinctæ: Lapides hi membrana ſingulari obvoluti erant, duri, longi, rotundi, inæquales, ad magnitudinem & figuram digitalis quo ad ſuendum mulieres utuntur, accedentes: extremitatibus ſe contingentes; adeo ut uniti cum cyſtide efformarent corpus longitudinis pollicaris quod cum tranſverſum, in veſicula fellis ſitum obtineret, hujus extenſionem inſolitam in latitudine effecerat, unde deducenda cauſa continuæ ex veſica in inteſtina bilis eructationis, hinc morbi qui vitæ Illuſtriſſimæ Ducis finem impoſuit.

Producam hic tres alias Obſeruationes non omnino explodendas, ex communicatione D. *Manche* ſodalis & vicini D. *Gendrots*.

OBSERVATIO VII.

D. MANCHE.

Vermis ex vena aperta prodiens.

Ait hic primo, facta à ſe venæ ſectione in brachio cæmentarii, ante aliquot annos, ex vena aperta prodiiſſe vermem, craſſum & longum inſtar ferri ligulæ extremum armantis.

OBSERVALIO VIII. Ejuſdem.

Icterus à Lapide pellucido in veſica fellea.

SEcundo in diſſectione cadaveris muliebris, annos vigintiquinque natæ, quam pluribus annis ante obitum Icterus fœdaverat, cum tenſione ventris extraordinaria, obvium habuiſſe in veſicula fellea lapidem pellucidum, utcunque friabilem, avellanæ magnitudinem æquantem.

Observatio IX.

Ejuſdem.

Aſthma cum tuſsi, Scrophuloſi in pede tumores.

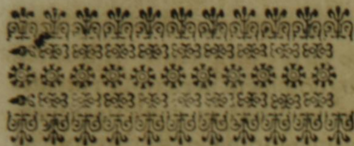
TErtio, menſe Februario anni præſentis, aperuiſſe ſe cadaver puellæ triennis, filiæ Mag. *le Quay* artificis Tæniarii, à diuturno aſthmate mortuæ, difficillimáque per plures menſes reſpiratione, cum tuſsi ſicca indeſinentique, pluribuſque tumoribus ſcrophuloſis pus effundentibus in pede dextro. In illo autem corpore nullum ſe pulmonis veſtigium deprehendiſſe latere ſiniſtro; in quo tantum reperta materia dura, gypſea, coſtis affixa, membrana obducta, nullius vero formæ definitæ.

Vale.

Pariſiis 28. Maii 1679.

ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica Exploratorum.

IVNIVS.

EPISTOLA SEXTA.

OBSERVATIO I.

Fraus in Lacrymis petrificatis.

ID Te ſcias velim Medicos Burdegalenſes, quibus curæ eſt omnia ad amuſſim rimari, Ploratricem, de qua ad Te ſæpius, accuratiori examini ſubjeciſſe: Eapropter *D. Emery* eam ad ædes D. *Pelle*, in vico *S. Remy*, deduci curavit, ubi ſedulo & perpetuo in oculis fuit. Integris ſex hebdomadis inibi commorata eſt, nullis per oculos emiſſis lapidibus, ut ante; At tandem cum D. *Pelle*, una cum integra familia ſacram concionem adiiſſet, ſemihoræ ſpatio à Burdegala haberi ſolitam, relicta unica ancilla ædium cuſtode, Ploratrix apud illam querelas effudit, ob urgentem circa zygoma latere dextro dolorem, atque præeunte ejulatu per horas, duas arrepto digito ancillæ & patri dolenti admoto à puella, facta compreſſione, per majorem oculi canthum exiliit lapis piſi magnitudine, cum quibuſdam lacrymis. Temporis circumſtantiæ conſideratio, ac ſpatii per quod nulli lapides ejuſmodi emiſſi, illi conjunctæ quod poſtremum hunc excluſerit tunc temporis cum in oculum intrudere, nullo obſervante, licuit, puellam fraudis tem aperte arguebant, ut Caſtellum-jaloux, unde deducta, remeare coacta fuerit. Monitum vero Te hac de re volui, ne phænomeno huic nimiam fidem adhibeas, cal-

liditatis proculdubio & astutiæ effectu ; Hæc sententia est Dominorum *Modery* & *Tartas*, qui prius examine facto ad me scripserunt ac Domini *de l'Aseous*, qui ea de re ad D. Filium suum cognominem perscripsit : utcunque sit, si Tibi designando quæ de hoc supposititio prodigio conscripta sunt, nihil certi constituerim, saltem tibi aperui novam quorundam fidei imponendi rationem, quæ pro recens Explorato haberi debeat : quandoquidem errorum correctio, & fraudium in apertam lucem eductio, non minus ad medicinæ illustrationem concurrunt, quam utilium inventio, ac praxis ordinariæ deviæ rectæ viæ restitutio.

Ex modo dictis elucescit è re in posterum aliquando fore ut res alias propositæ retractentur, Ego vero moniturus sum de iis quæ dubia aut suspectæ erunt veritatis : Id porro prævideo necessitatem incumbere ut eandem rem iterum in manus resumam, recentibus exemplis illam confirmaturus.

OBSERVATIO II.

D. BOIREL.

Vermis renis parenchyma occupans.

REvera historia vermium in renibus R.P. *Camerini* genitorum, D. *Boirel*, vicarii D. Primarii Regis Chirurgi Argentoni, memoriam refricuit, qui demōstrationes quasdam anatomicas in cane facturus, quem necare coegerunt perpetui illius & importuni ululatus, vice renis dextri marsupium tantùm membraneum reperit, in quod ureter inserebatur, vermem duplo longiorem cōtinens, quod capitis forma & magnitudine eum propemodum, cujus ad te transmisi iconem, referebat : Adnotavit præterea magnitudinem illam ad caudam usque productam fuisse, à reliquo corpore vermis hac solum nota distinguendam quod depressior esset.

Ex præstantissimo tractatu de vulneribus capitis, à D. *Boirel* edito, cum constet acri illum esse præditum judicio, artis peritum, bono publico invigilantem, spei locus est multa utilia ab ipso proditura : revera, præter observationes postmodum exhibendas, propediem nos expectare jubet historiam vulneris pectori inflicti, quod hactenus sub cura habet, In quo multæ notatu dignæ circumstantiæ occurrunt, Interim hæc ab illo accipe.

OBSERVATIO III. Ejusdem.

Vermes ex umbilico egressi.

PRimo asserit à D. *Eude*, sodali suo, visos erumpentes vermes ex umbilico puellæ, numero octo, illis lumbricis similes qui in intestinis generationem

nem habent, nullis tamen abſceſſus ea in parte apparentibus indiciis.

Observatio IV. Ejuſdem.

Vermes ex inguinibus prodeuntes.

Secundo, eundem ex inguine prodeuntes vidiſſe.

Observatio V. Ejuſdem,

Lapides in veſicula fellis.

TErtio, adaperto mulieris cadavere, lapides duos in veſica fellea repertos, illis parum abſimiles quos D. *Gendrous* in cadavere Illuſtriſſimæ Ducis Wirtembergenſis obvios habuit.

Observatio VI. Ejuſdem.

Lapides è juncturis arthriticorum eruti.

QUinto, ſe in plurimis podagricis lapides eduxiſſe, prægreſſis quibuſdam abſceſſibus frigidis in juncturis ſubortis.

Observatio VII. Ejuſdem.

Abſceſſus ſub lingua.

QUinto accerſitum ſe ad pagum *Beaurepaire* prope *Argentonum*, febricitantis inviſendi cauſa, ſub lingua illius reperiiſſe abſceſſum, tantæ magnitudinis ut occluſionem oris impediret, comite adeo inſigni inflammatione cum dolore, ut ad ptyaliſmum indeſinentem impelleretur, Cujus apertionem cum neceſſariam cenſuiſſet, inde prodiiſſe materiæ albumini ovi ſimilis copiam, hoc eſt illi ex qua efformari ſolent tumores ſub lingua, Ranulæ dicti: Præterea lapis coloris albicantis, inæqualis, magnitudinis amygdali ſaccharo incruſtati, figuræ quoque non multum diſcrepantis; quibus eductis & ſymptomatibus deſinentibus ægrum ſanitati reſtitutum quatridui ſpatio.

Collige Domine materiam mihi præberi ex dictis Obſervationibus conſequentias utiles eliciendi, nec non ex pluribus aliis, eadem ſimplicitate offerendis: Porro cum proculdubio futurum ſit ut de quibuſdam phænomenis majoris momentis uberius diſſerendum ſit, affinitate aliqua cum ſimplicioribus & ſine explanatione allatis conjunctis, quorum explicatio multis congruere queat, ſatis mihi fuerit caſus rariores quidem & extraordinarios

paucis & ſincere referre, eos vero qui prodigioſi quid ſapiunt latius explicaturus. Interim, cum multo difficilius ſit accurate & cum judicio inquirere in recens Explorata, quam eacte eorum circumſtantias referre, non defuturus officio ſum, communicando ſingulis diſſertationibus additas deſcriptiones ad me tranſmittendas, quo melius tibi innoteſcant dotes eorum à quibus manarint: Quam eximiæ ſint viri docti, qui ſequentis obſervationis participem me eſſe voluit, ex ejus lectione apertum fiet; nomen vero ſi ſubticuero non indignaberis, nec enim apponere licet quin ſimul in notitiam tuam deventurus ſit qui materiam hujus obſervationis præbuit, quod gravibus de cauſis propalare mihi non licet.

Observatio VIII. Anonymi.

Febris continua, citra ſanguinis miſsionem, ope refrigerantium extincta.

Epiſtola à celebri Medico ad Novorum Exploratorum Collectorem ſcripta.

Sanguinis miſſioni infenſi nullo fortiori argumento eam impugnare valuerunt, quam deducto ab experimento, ſæpius in primario Præſide in primariis Regni Curiis ſupremis facto, animi dotibus non minus quam ſtirpe illuſtri. Temperamenti is eſt biliosi & ſanguinei, ætatis quæ floridam juventutem à tergo relinquit, conſtitutionis robuſtæ, injuriam nunquam paſſæ præterquam à publicis & privatis occupationibus, quibus continuo in ſubditorum Regis utilitatem, propriámque gloriam incumbit: Graves illi animi labores, deambulationis commoda, exercitiorúmque valetudini conducentium ſubtrahentes, febres ardentes ſæpiſſime in illo excitant, maximas clades illaturas, niſi præſidiis ſolitis incendium incipiens ſufflaminaret. In prima ſtatim febris invaſione, vel ubi primum imminentis ſymptoma prænuntia apparent, potu qui à limonibus nomen obtinuit, ad extremum gradum refrigerato utitur, illum una die ad viginti aut triginta hauſtus ingerens, aliquando, ventriculi appetitus ductu, ſyrupum violatum aqua fontis dilutum in uſum ducit: Dum ſoli refrigerio intentus eſt, juſculorum, aut alterius alimenti indigentiæ non attendit, aſſerens tunc temporis cætera omnia eſſe inutilia; tranſactis aliquando ſex integris diebus in uſu liquorum dictorum, nullo præterea accedente alimento: Etſi æſtus perpetuus cerebrum & viſcera fatiget, conſiliis de neceſſitate ſanguinis miſſionis datis neutiquam auſcultat: id genus præſidii repudians, utpote præceps & periculi plenum faſcinum, ægrotantium vires ſenſim & inſenſibiliter atterens, falſa ſubſidii & malorum alleviationis ſpecie, ac imminuendæ plenitudinis prætextu imponens:

Eapropter

Eapropter autumno præterito febrem continuam, cujus decursus viginti & duorum dierum fuit, cum ternis exacerbationibus quotidianis, immaníque capitis dolore, uberi potu debellare aggressus est, cum in scopum, viginti quatuor horarum spatio, malorum citriorum nonaginta succo consumpto. Illi si fides, postrema hæc febris invasio in tantum producta est, eo quod prioribus duobus diebus, ruri degens, mala dicta, summum ipsi remedium, defuerint. Si enim eorum copia suppetat, quamprimum febris prodromi adsunt, ab illa plerumque bidui aut tridui spatio liberationem obtineri, si ulterius procurrat, vix sextum diem prætergreditur; imo aliquando à cibi abstinentia viginti quatuor, aut ad summum quadraginta octo horarum accidit, dummodo potio Limonata, aut aqua fontana, modo simplex, modo syrupo violaceo diluta ubertim suppetat, juxta scilicet ventriculi appetitum: id enim observatione dignum ab hac parte plerumque normam non modo qualitatis & quantitatis horum remediorum ab ipso deducendam, sed & prætereà rationis in usum ducendi.

Ab hoc morbo quamvis gravia imminerent pericula, aut languores pertinaces, immunitatem tamen horum præsidiorum consequutus est, terrificáque accidentia subsequentibus utilibus evacuationibus desierunt, ad inferiora deturbata bile, partibus superioribus bellum indicere paratæ: adeo ut Æger subito ab extremo morbo ad perfectam sanitatem transitum fecerit, nullis vultui impressis languoris vestigiis, nec superstite fœdo vultus cum emaciatione colore, illis familiari qui per iteratas phlebotomias valetudinem dubiam assequuntur, novam sanguinis generationem, quo vigor pristinus corpori restituatur, præstolando.

Illustre ergo hoc esto exemplum, confirmaturum opinionem existimantium sanguinem in arteriis & venis ea tantum de causa æstu cieri, quatenus illius effervescentia à materia sulphurea in visceribus genita inducitur: Sicut enim irritus foret illorum labor qui thermis actu calentibus refrigerium tentarent inducere, fontem exhauriendo, Ex opposito vero illas manifeste temperatum iri frigida in pelvim aquam axcipientem infusa, Eodem pacto ex dictis liquet à phlebotomia, quæ superfluum sanguinis demit, minus refrigerii illi accedere quam à liquoribus actu frigentibus atque acore quodam prædictis: Insigni enim copia ingesti impetum ignearum atomorum sanguinem exagitantium coercent, ac insimul fæces limúmque sulphureum ac nitratum, aliáque extranea fermentandi vi prædita eliminant, ejusmodi motus causas proculdubio vasis sanguiferis, dum febris urget, concepta.

Præfata ostendunt maximos morbos facile posse superari si eorum notitia præcederet, imo ipsa alimenta medicamentorum vices sæpe subire: Id vero plerumque multis in exitium cedit, quod innumeræ ægritudines internæ

hominibus accidunt, quorum indoles præcise definiri nequit, ſtante eorum vita quos affligunt: Argumento firmiſſimo erit hiſtoria mox adducenda, morbi per octodecim annorum decurſum incrementum habentis, cognitionem Medicorum ſubterfugientis, ideoque inſuperabilis.

Observatio IX.

Hydrops Vteri Tubarum.

Theſes Medicæ, Ultrajecti typis editæ, & propugnatæ à M. Mey, 20. Novembris 1678. continentes hiſtoriam Hydropis particularis, intra Tubas uteri formati.

PAuperculæ virgini Ultrajectinæ, cui nomen *Cornelia*, cum moribunda maximam anni 1660. partem traduxiſſet, probi forte alimenti inopia, abdomen tandem intumuit, paulatim adeo increſcens uſque ad annum 1678. ut ſtupendæ magnitudinis evaſerit: atque hic ultima miſeriæ & vitæ periodus fuit, viceſim enim ſeptima Junii virgo extincta eſt. Celeberrimi Medici & Chirurgi urbis convocati ad cadaveris diſſectionem, ſequentia adnotavere; Totum corpus admodum emaciatum apparuit, abdomen autem adeo tumidum, ut vix cæteræ partes in conſpectum venirent. Integumenta, & partes continentes propriæ, citra ullam aquæ effuſionem diſſecantur, ſed luſtratis partibus interioribus, deprehenſa congeries quædam in loco determinato, locus autem ille fuit latiſſima & ſumma *Tubæ uteri* portio parte dextra, præ plenitudine adeo expanſus, ut inde aquæ mediocriter ſalitæ libræ centum & duodecim prodierint, cum fontana limpiditate decertantis: Membrana *Tubam* conſtituens ſemidigiti craſſitiem adæquaverat, ubique veſiculis partim aqueis partim adipoſis conſperſa, *Tuba* partis ſiniſtræ materiam fungoſam, viſcidam & purulentam continebat, una cum pluribus veſiculis aqua refertis, conjunctim decem librarum pondus excedentibus. Partem illam ambiebat Tumor particularis, ruber, mollis, magnitudinem ambarum manuum complicatarum obtinens, in quo materia caſeo putri ſimilis incluſa. Teſticulus ejuſdem lateris ſemicorruptus fuit, uterus autem omnibus ſuis partibus naturalem conformationem ſervaverat: Tubæ ad ejus fundum adapertæ erant, ſtylus autem intruſus mediam tantum longitudinis partem attingebat: Jecoris facies exterior alterationem inſignem præ ſe ferebat, aquoſis veſiculis obſitum, variæ magnitudinis, quædam ovi gallinacei, aliæ columbini, aliæ minores: pars illius interior ſat rubicunda nil morboſi referebat: Splenis conſtitutio naturalis erat: Ventriculus naturalem magnitudinem quadruplo & amplius excedebat; Novacula (fœtore inſigni

79 102

Tabula 3ª Anni

79.

102 a

insigni prohibente) illi non admota, Iudicatum tamen in ipso materiam partim aqueam, partim biliosam concludi, quod, referente Medico ægræ ordinariò, paulo ante obitum non semel ejusmodi materiam vomitu exclusisset: Cuncta intestina nigricabant, sphacelo proxima: Thorace ictu scalpelli perfosso, septum transversum attingentis, eo ipso momento, ac cum impetu aquæ subrubræ insignis copia profluxit. Reliquæ autem partes intactæ relictæ sunt, nec enim quisquam odori tetro ferendo ubique diffuso par fuit: existimatum præterea nihil alibi repertum iri quod admirationem summam ut cætera cieret: Figura sequens omnia ad viuum refert, cujus explicatio quicquid maxime singulare adfuit tradituга est.

Figuræ Explicatio.

A Ventriculus magnitudinem naturalem quarta parte superans.
B Splen.
c Jecur vesiculis aqueis ubique obsitum.
DD Intestinum Colon.
EE Intestina gracilia ad latus ventris retracta.
FF Truncus majoris arteriæ.
GG Truncus venæ cavæ.
HH Venæ Emulgentes.
II Arteriæ Emulgentes.
KK Renes.
LL Ureteres.
MM Arteriæ spermaticæ.
NN Venæ spermaticæ.
OO Arteriæ Iliacæ.
PP Venæ Iliacæ.
QQ Uteri corpus secundum longitudinem divisum.
RR Uteri cavitas
SS Tubarum initium in constitutione naturali.
T Tubæ dextræ obstructio, ubi Tumoris initium.
V Eadem Tuba aqua referta.
aaaaa Vasa sanguifera expansa & dispersa per ejusdem Tubæ superficiem.
bbbb Vesiculæ aqueæ variæ magnitudinis.
cccc Portiones adiposæ exterius eidem Tubæ adhærentes.
W Locus cui immissum scalpellum, per quem aquæ inclusæ exitus concessus.
d Testiculus dexter.
e *Tubæ* fimbria eodem latere.

x *Tubæ* Uteri parte ſiniſtra, tumida ob incluſam congeriem materiæ fungoſæ & purulentæ.
ffff Vaſa ſanguifera per ſuperficiem tumoris ſparſa,
ggg Veſiculæ variæ magnitudinis.
h Teſticulus ſiniſter.
z Alius Tumor mollis & putridus, Tubæ ejuſdem lateris adhærens.
i Ligamenti lati portio.
kk Ligamenta rotunda.
l Uteri collum.
m Orificium internum.
n Rugæ colli Uterini.

Circa hoc phænomenon obſervat, præeunte *Tulpio*, D. *Mey*, in cadauere muliebri ab hydrope extincto centum & decem aquæ libras repertas, duabus peritonæi tunicis concluſas: Idem notat Dom. *Stratenum*, Profeſſorem Amſterodami, vidiſſe puellam ſimili ægritudine occupatam. Referente *Veſalio* in utero mulieris Auguſtanæ octoginta aquæ libras delituiſſe. Tandem *Marcellum Donatum*, *Gul. Fabritium Hildanum*, *Sennertum*, *Bartholinum*, alioſque quaſdam Hydropis ſpecies attingere, in variis abdominis partibus exortas: addit verò apud nullum authorem ſimilem illi cujus meminimus repertum iri.

Negat etiamnum idem hydropum generationem perfecte ab hydropis refrigerio deduci poſſe; nec ab intemperie calida cæterorum viſcerum, vel ab uſu alimentorum crudorum & aqueorum; aut ruptione vaſorum lymphaticorum, obſtructioneve lacteorum, uti nec ab aliis cauſis vulgo tradi ſolitis. Cenſet vero veroſimilius referendam ad ſanguinis partium diſgregationem, à cujus partibus craſſioribus obſtructiones, ſolitũ humorum curſum interrumpentes, oriantur; unde ſerum poros tranſgredi cogatur, vel per arteriarum orificia venarum evadere. Experientia ex Clar. *Louvero* deducta, ab eo in ſententiæ confirmationem adducta, ob ſingularitatem ſilentio non prætereunda, Ait is ligata canis vivi vena caua ſupra diaphragma, hunc illico in ſummum languorem adduci, imo mortem præ foribus eſſe; in abdomine autem ingentem aquæ vim deprehenſum iri, non ſecus ac ſi hydropicus fuiſſet ante tentatum experimentum.

En aliud ex Dom. *Willis* depromptum, neque minoris ad comprobationem ſententiæ momenti: Author laudatus aſſerit animalis cujuſdam vivi cõſtrictis venis jugularibus, hócq; pacto ſanguinis ad cor inhibeatur refluxus illius originem, univerſum caput exteriori parte mirum in modum intumefactum iri, congeſto ſerum vaſa ſanguifera derelinquente: Addit idem à ſe ſæpenumero obſervatum, circa tumores quoſdam aqueos in abdomine genitos

genitos (proculdubio ob obstructiones) verum hydropem subortum.

Ut aliquid addam observationibus Dom. *Mey*, id Te monitum velim, hydropem ab ipso descriptum evidenter conjecturas meas quoad infantem Tholosanum firmare: Exinde enim liquet Uteri Tubas maximæ expansionis capaces esse: multum etiamnum materiæ intra capacitatem suam continere posse citra ruptionem; quo plures, extensionis ratione, ad eas alliciuntur superfluitates, eo magis densescere, hinc pendere globulorum generationem, qui quod materia aquea & adiposa infarciantur, succedente diutina exsiccatione, consistentiam eorum qui in crusta infantis memorati reperti sunt, adipisci queunt.

Eapropter spero sæpius futurum ut eventus reapse contingentæ, confirmaturi sint observationes conjecturales ex promisso ad te scribendas, Sed quæ maxima verisimilitudine nitantur. Accurata ista cura non modo in feliciorem praxin, ac certiora de rebus judicia, utilis futura est, sed iis præterea quibus singulare quid exploratum fuerit, ad illius dilucidationem si quid obscuri implicitum sit: Revera consequentiæ à D. *Triboulcau*, multo cum judicio ex experimento nobis ab ipso communicato deductæ, observationibus curiosis inde eliciendis ansam dedere, eventui innixæ, quem suspicere forsan satis fuisset, prætermisso examine, nisi hujus necessitatem scripto indicassem. Epistolam observationes illas continentem nulla alia inscriptio notat præter quam qaatuor hæ literæ R. L. D. M. Ideóque pro tempore nomem authoris prætermittam, At vero ex subsequenti Epistola difficile tibi non erit colligere rei Medicæ illum apprime peritum esse, neque quic quam illum medium afferre, in quod ratio non comprobet.

Anonymi Epistola ad Novorum Exploratorum Collectorem.

Observatio X.

Vulnus capitis.

Vulnus capitis à te memoratum in Epistola mense Januario conscripta in memoriam revocavit rem singularem tua notitia forte non indignam, Filius Dom. *Henaultii* Jurisconsulti Cenomani, annum agens circiter duodecimum, mense Majo anni proxime præterit; sclopeto manuali in capite læsus est, relicta in tubo virgula, qua pulvis & plumbum truduntur: Virgula hæc os occipitale penetrans ventriculos cerebri trajecit, exitum vero habuit per os coronale: Fatalis ille ictus neci subitæ inferendæ sufficiens, ad reditum tamen in domum paternam sat virium concessit, distantem à loco læsionis quantum conficit spatii sclopeti ictus: Manum auxiliatricem illico attulit *D. Peron* Magister Chirurgus, obitus autem decimo demum die

succeſſit : Super his vero duo hæc diſquiſitione digna credidi.

Primo, Apertevincere eventum hunc Spiritus animales generationem in ventriculis cerebri non habere, nec in iis congeri, Si enim hos corpus illud extraneum penetraverit, non modo ſpiritus tunc temporis ibi reſides, atque ii qui nervos inde deductos invaſerant, fugam cepiſſent, auras petituri : ſed præterea generatio & collectio novæ ſpirituum copiæ impoſſibilis fuiſſet, adeo ut vulneratum, eodem momento quo ictus fuit, omnibus facultatis animalis functionibus, ac proinde vita, ab his pendente, deſtitutum protinus concidere neceſſe fuiſſet : Adde à ſanguinis effuſione, portionéque cerebri veriſimiliter à reliquo eodem momento diſtracta, ac puris ſequuta in dictis ventriculis generatione, neceſſario quicquid ſpirituum in ſe continere potuiſſent, ſuffocandum fuiſſe : Cum autem prima læſionis die functionem animalium intermiſſio non acciderit, ſpiritus jam genitos diſſipatos non fuiſſe conſtat; cum itidem eædem functiones poſteris diebus illæſæ perſtiterint, proculdubio recentium ſupplementum acceſſit, quandoquidem etiam integerrima valetudine eorundem conſumptio aëris inſpiratu ac alimentorum uſu continuo reparanda venit : Unde inferre mihi liceat ventriculos cerebri, neque ad generationem, neque ad conſervationem ſpirituum animalium quicquam conferre.

Alterum ex re propoſita mihi colligendum, ſententiam quorundam antiquorum rejiciendam eſſe, aſſerentium convulſionem ad ſolutionem continui duræ & piæ meningum ſemper ſubſequi : ideóque illarum partium vulnera non adeo ex illorum ſententia verenda eſſe, quandoquidem filius dicti Dom. *Henaultii* convulſivum nullum motum à vulnere expertus eſt, Id quod præterea confirmationem accepit ex integra curatione vulneris capitis, curæ Dom. *de la Chauſſée*, *Pontbrocardii*, & *Buſnelii*, Magiſtrorum Chirurgorum Cadomenſium commiſſi, è quo cochlear & amplius ſubſtantiæ cerebri eductum eſt.

Observatio XI. Authoris.

Podagricus dolor.

PRæter adverſaria ad me toto hujus menſi decurſu tranſmiſſa, Tibi communicata, æquum quoque duco his adjungi quæ à me nuper obſervata ſunt : Recordor autem à Te non ſemel quæſitum quid circa Podagram adnotaverim, Nec deſpero futurum ut aliquando à me prodeat eam radicitus curandi ratio ; cum enim ſenſibilis adeo ejus imminutio ex ſolo lactis uſu, aquarum mineralium, aut aliarum rerum ſanguinem & ſerum temperantium percipiatur, veroſimile admodum videtur affectum illum curationem catenus

nus tantum respuere, quatenus ratio ipsum debellandi nondum innotuit, quamvis impossibile non sit eam nancisci. Sed eam in rem multa animo volvenda, atque multa tentanda, quibus in præsens vacare per otium non licuit; imo vero dubitationi locus an unius hominis industria satis futura sit; ideoque vereor ne tardius hac parte tibi satisfiat quam pro meis votis, nisi in auxilium veniant viri laboris patientes & bono publico studentes: Interim, cum dolor ab hoc morbo inductus, cum multo atrociorem efficiat, ego emplastrum commentus sum pro vehementia ejus retundenda, Quanquam hac in re dubitem an voti te compotem effecerim; id te tamen pro comperto habere velim, nemini admotum fuisse cui non præsentaneo solatio fuerit, En descriptionem.

Accipe Seminum papaveris albi contritorum libras quatuor, bulliant in quatuor Pintis, (sex heminis) vini albi, ad consumptionem usque mediæ partis, trajiciatur hæc decoctio per linteum rarius, facta valida expressione ad mucilaginis eductionem, Indatur vasi terreo, addita olei nucum sine igne expressi libra una, ceræ albæ pari quantitate, olei lini unciis duabus, ac tantundem picis Burgundicæ, liquefiant omnia & ebulliant lento igni imposita, spatula lignea continuo versando, quousque mixtura hæc ad dimidium excocta appareat; tunc adde olei palmei unciam unam, olei philosophorum semiunciam, Coctio igne lentiore peragatur; Ubi mixtura perfectam pene adepta fuerit, adde iterum spiritus terebenthinæ drachmas tres, candémque probæ aquæ vitæ quantitatem, quousque tandem omnia in emplastri consistentiam abeant.

Administrandi ratio est ut parti dolore obsessæ admoveatur, fotu ex lacte tepido diutius præmisso, si inflammationis vestigia adparuerint, Aut ex aqua Reginæ Hungariæ, si nullæ caloris notæ, quod in podagra frigida dicta contingit; hoc vero observato ut quotidie recens emplastrum admoveatur, fotu semper præcedente.

Observatio XII. Authoris.

Pica Virginum.

INter symptomata menstruorum suppressionem consequi solita, Appetitus insignis depravatio ab ea inducta perpetuo tibi admirationem induxit, At vero forte numquam in ventriculo insolentiorem affectum peperit illo quem docuit me consultatio ea de re instituta, neque narrationem tibi fore ingratam credidero: Virgo temperamenti sicci, billiosi, utcunque melancholici, circa annum ætatis duodecimum cum semisse, dolores in lumborum regione persensit, illis qui inflammationis comites sunt non dissimiles, quanquam ejusmodi menstrui fluxus fere prodromi sint, ad aliquot tamen dies citra,

effluxum molesti fuere, iisque desinentibus ventriculus lintei avidus apparuit; revera dum aliquando impedimenta quædam in arca componeret, fragmentum arreptum ori ingessit, nec à manducatione abstinere potuit, summa voluptate, quasi pergrato sapore præditum deglutiens: postridie, imo insequentibus diebus, eodem ferculo sibi blandiebatur, donec tandem præ animi impotentia filum ipsum voraret, cujus plures glomeres repertitis vicibus ingessit. Nec tamen huic opsonio diutius institit, lintei vere fastidium nunquam obrepsit, cujus appetitus ad hanc usque diem, & decimum septimum ætatis annum pertinax est: Id autem notatu dignum toto illo temporis decursu ne unam pręteriisse diem qua illius cibi abstinens fuerit, etsi vim sibi intulerit: ubi enim quindecim aut viginti horas, desiderio illo enormi non satisfaciens exegit, ab ascendente in caput vapore, immani illius dolore vexatur, functiones cerebri usque adeo interturbante, ut sensuum omnium subsequatur conturbatio: Si conviviis invitata intersit, epulas etiam exquisitissimas fastidit; si quid ex iis delibet, id in gratiam convivatoris facit, fructibus tamen horais non parcens, quorum est avida: si latebras nanciscatur è perula, lintea in frusta discerpta depromit, quibus ad satietatem gratissime vescitur: Fragmina illa per alvum indigesta secedere adnotavit; quo tempore vero filo indulgebat, sæpe illud fæcibus induratis remixtum egerebat, quod educere manu podici admota cogebatur. Aliquid in abdomine moveri ex intervallis animadvertit, quæ agitatio proculdubio est uteri, sed neque nova Luna, vel aliam φάσιν ea exhibente, ne tantillum quid è vulva prodit: Cutis color leviter flavescit, alias valetudinis notas gerit: Ex mea autem sententia, non uspiam quam in conjugio quærendum illi affectui remedium: nec enim crediderim rebus sic constitutis, à solis deobstruentibus occlusa (exclusioni mensium dicata) vasa reserari posse, à quorum tamen apertione sola sanationis spes est: Hæc ut credam quid impellat non dico, ratio enim tibi in promptu est: At vero si quid deinceps accidat adnotatione dignum nec id telabo.

Observatio XIII. Authoris.

Vlcera in capite Venerea.

HÆc dum chartæ committo, offertur mihi mulier, cujus caput, ad partem mediam suturæ coronalis, ulcera duo virulenta deturpant, utrumque denarii magnitudinem adæquat, quibus caries ossis adjuncta: Interrogata fuissa est se ante trimestre cancrum venereum in vulva perpessam esse: malum adhibuerat Chirurgus, qui diversis temporibus septem ex mercurio pilulas exhibuerat; Unde protinus mediocris ptyalismus, comitibus solitis symptomatibus, exortus est; accessit febris continua, quæ exacio triduo mercurium

curium in cerebrum transtulit, inde in nervos aurium, oculorum & linguæ: adeo ut auditus, visus & sermo perierint. In subsidium sanguis è brachio, pede emissus est, injecti clysteres, potiones laxantes exhibitæ; excitatam seditionem præsidia hæc aliquantisper compescuerunt, febris enim imminutio manifesta sequuta, sensuum functio ægræ restituta, salivatione, quæ oboriente febre delituerat, recurrente, sed vix peracto quinque dierum spatio iterum suppressa est, unde initium duxit dolor capitis, ad id usque tempus quo dicta ulcera excitata pertinax: Quis futurus exitus nondum mihi liquet, sed admodum verendum ne mercurius, acido sero commixtus, antequam in cranio & membranis ambientibus sedem fixerit, partibus capitis contentis labem aliquam inustam reliquerit; Quicquid sit, hinc compertum esse debet quantum periculi impendeat ab hoc remedio in morbis à lue venerea oriundis particularibus, in quibus raro ægris imperatur diæta & regimen, requisita in crisibus inde excitatis: quamobrem plerumque fit ut ægros talia vexent symptomata, ob Mercurium intus superstitem, sævorum accidentium parentem, quibus sola mors finem imponit: Quosdam novi perpetuis horroribus & subsultibus nervorum concussos; quosdam doloribus fixis attritos, cum nodis in articulis: quosdam tendonibus contractis rigidos, brachia & crura nequaquam flectere habiles, quosdam hæmoptysi & puris sputo, alios paralysi quorundam membrorum affectos: His malis afflicti ad consultationes ubique confugiunt: Ob primam mali scaturiginem ptyalysmo sæpe damnantur, quod lue infecti credantur, unde mali fomentum, ab aucta illius causa: Si qui fortuna favente hoc remedii genus non usurpent, iis demitur sanguis, purgatio instituitur lactis usus imperatur, multaque alia præscribuntur, at inani semper successu, nec enim prædictorum quodquam obtundere, aut minerale capite conceptum (unde effectuum omnium origo) eliminare potens est; Saltem ad thermas relegantur aut balnea calida, absorbendæ pituitæ, per partes ægras diffusæ, gratia; Quid vero hæc demum consequitur? Materia morbifica amplius commovetur, unde effectus atrocior.

Ex his patet Domine, quam sæpe noxius in plurimis affectibus Mercurius: Id vero certo Te scire velim, me quanquam contra luem Veneream eum in usum duxerim, non minori successu, citra hujus opem, alios morbos venereos expugnasse; Quod si præterea ipse periclitari velis, experientiam testem habiturus es.

Vale.

Parisiis 28. *Iunii* 1679.

ZODIACI MEDICO GALLICI
SIVE
Recens in Re Medica Exploratorum.
IVLIVS.

EPISTOLA SEPTIMA.

PROCUL dubio, Domine, curas meas non deseram quo per literas Tibi satisfiat: quicquid gaudii inde Tibi accessurum est voluptatis meæ erit complementum, ac vota mea tum demum explevero, si desideriorum tuorum cumulum perfecerim: Ideoque rectissime censes me nihil prætermissurum eorum quæ spectant provinciam à te mihi demandatam; neque imponis amicis, spem illis faciens rerum oppido rariorum: At tibi id constare debet in tempore quærendum esse fundamentum commercii à nobis suscepti, cum ejus tantum subsidio institutum nostrum dissitas regiones pervadere queat, atque responsiones præstolari epistolarum in Turciam & utramque Indiam transmissarum: Interim cum apud populares nostros jam de utilitate constet, spem habeo ratam rararum observationum comparandarum: Galli, quorum labor improbus & acre ingenium omnia vincit, inventionis gloriam omnem sibi præripi ab exteris non patientur: Gallia quippe prodigiorum & rerum mirandarum feracior est, ut admirationem cientia paritura non sit: Ex præcedentibus meis de rei certitudine abunde tibi constat, quam ulterius præsens confirmatura est.

Nuper scripsi D. *Boirel*, Argentonensem, ad nos missurum historiam vulnerati Pectoris; nuperrime vero hac de re epistolam ea de re accepi: quia vero dicta historia fusius descripta, multis inutilibus circumstantiis obsita

erat,

erat, satis illi fuit ea tantum quæ maxime memorabilia sunt scripto consignare, quod ex apographo manifestum fiet.

Observatio I.

D. BOIREL.

Vulnus Pectoris è quo vermes exclusi.

Maii die 6. anni præsentis, ad curationem pectore læsi accitus sum, cui vulnus latere dextro ad quartam costam inflictum est, initio ab inferioribus ducto, quod transversim ascendens cavitatem thoracis attingebat, inter quintam & sextam costas. Ab hoc vulnere totis sex primis diebus aquæ limpidæ, nequaquam fœtidæ copiam insignem profudit, eo vero spatio elapso, crassior, & ingrati odoris, ad primum usque mensis sequentis diem prodiit; quo tempore vero exhaustum pectus creditum, ad orificium vulneris vermis, longitudinem septem aut octo transversorum digitorum æquans, se obtulit, ad proportionem crassus: Primum alii consequuti quatriduo post, è quibus tres omnino inanes apparuere, quartus autem lumbricorum formam per anum prodeuntium referebat. Die dicti mensis nona non amplius effluxit materia purulenta, æger autem, qui hactenus fere febris immunis fuerat, tunc ejus sævitiem expertus est. Eo ipso momento vultus intenso rubore, phlogoseos indice, suffusus apparuit, respiratio anxia evasit, accedente tussi præ vehementia & continuitate admodum molesta. Hæc symptomatum syndrome abscessus in pulmonibus imminentis suspicionem injecit, eo quod *pallidus viridisque color abscessus in jecinore nota est, viridis & niger in liene, pallidus, cum rubore genarum, in pulmone*: Judicium tamen fallax fuit, vulneratus enim conatu adhibito ad expulsionem molestorum, respirationéque cohibita, partes omnes pectoris tanta vehementia concussit, ut quicquid ejus cavo contineretur, unáque duo corpora membranea excusserit, ex quorum forma quid revera essent colligere non licuit; liber tamen inde ab oppressione evasit; adeo ut nunc in statu utcunque tranquillo versetur, quanquam nox die quodammodo sit molestior: Pus semper laudabile prodit, tametsi grumosum ab aliquot diebus, Injecti liquores detergendi vi præditi facilem nanciscuntur exitum, neque impuritates multas secum evehunt.

Ex observationibus mense Aprili cōmunicatis apertum fit nullam reperiri corporis partem in qua vermes non generari queant: A multis traditum authoribus visos è pulmonibus egressos, è musculis item brachiorum & crurum; A me deprehensi in medio dente cariei experte: Unum eduxi è brachio, viduæ usufructuariæ Illustr. Marchionis de *Montecler*, duorum transverso-

rum digitorum longitudinis, venæ divisioni se offerentem: Alium ex ulcere in inguine mulieris exorto, in Nosodochio dicto *l'Hostel Dieu*, ad intestina usque verisimiliter pertingente. Idem Patri Dom. *Moulinetti* Medici contigit, Assentior tandem opinionem tuam plurimis exemplis confirmari posse. Id vero apud me dubium an quodpiam superius à me allato æquiparandum ullibi prostet: Vix enim quisquam concipiat quomodo in cavitate thoracis generationem habere queant vermes, tam exacte ab ea, ad quam excrementa amandantur, secretam, partes motu continuo agitatas continentem. Id vero etiam notum à nullo authore id proditum, imo ne quidem in empyicis, quorum catalogo vulneratum meum accenseo: Nec quoque vero simile vermes dictos in alvo natales habuisse, è quo, aditu sibi parato, in pectus irrepserint. Absurda enim esset eorum opinio qui septum transversum penetrasse dicerent; aut cum è ventriculo in oesophagum pervenissent, hunc ab iis perterebratum fuisse, ac demum trachæam arteriam subjisse: Hæc eo magis à verisimilitudine distant, quod vulneratus ab omnibus iis affectibus immunis fuerit qui harum partium læsionem consequi solent, Attamen inconcussæ res est veritatis, investigatione digna & explicatione, nec absonum duco si quæ in mentem veniunt adduxero; vt & rationem duorum aliorum phænomenon à me memoratorum. Nolim tamen existimes conjecturas meas tanquam decisiones objicere, sed ubique honorificum habiturus sum, si opiniones meas eruditorum censuræ, quibus literæ meæ patebunt exposuero.

Mea sententia est, humorem thoracis capacitate conceptum portioni alicui chyli illic effusæ commixtum fuisse, eoque pacto in generationem horum vermium concurrisse, *statuendum enim videtur non præcipue ex humoribus pituitosis excrementitiis, sed alimentariis, & chyli portione illis admista vermes generari.* Ratio si à me expetatur, id repositurus sum quod habet Dominus de *Mingelouseaux*, Medicus Burdegalensis, elegantibus suis in Guidonem notis, compertum esse chylum à receptaculis vel vasis lacteis in mammas delatum, aliquando aberrare ac in pectus effundi, in quo illius congestio fiat, empyematis specie ut plurimum imponendo, eandem curationis methodum requirendo.

Stupendam vero aquæ copiam è vulnere prædicto effusam quod attinet, alibi ejus originem quam in vasis lymphaticis quærendam non existimo, insigni numero per pectus disseminatis, quorum disruptioni insignis illa aquæ colluvies adscribenda videtur: Tandem ab Illustri *Bartholino* discendum, hydropem asciten non semper in imo ventre quærendum, qui sæpe in aliis cavitatibus sedem habeat: Multorum quoque est opinio aquam è latere Christi egressam ab hastæ ictu, de qua Sacra Scriptura, ex ipsis istis vasis adapertis potius quam à pericardio exiliisse.

Corpora

Corpora membranea, à me ante memorata quod ſpectat, vix adducor ut credam pleuræ membranæ portiones fuiſſe, nedum tunicæ pulmones veſtientis, quandoquidem media tantum inflammatione & ſuppuratione earum partium divulſio poſſibilis eſſet; nec citra lateris dolorem, febrem continuam, omnia tandem pleuritidis ſymptomata, aut pleuropneumoniæ, ejuſmodi alterationes accidere potuiſſent: Satius eſt credamus cyſtidum, excrementa quædam continentium, particulas fuiſſe; vel ex incraſſatione, aut condenſatione portionis aquæ in pectore latitantis prodiiſſe; quandoquidem, ex ſententia *Barbati*, Profeſſoris Patavini, hydropicorum ſerum igni lento expoſitum membranæ craſſitiem adipiſcitur; cujus rei & experimentum multoties in ſero ſanguinis ſucceſſit, *Vale*.

A Te perlecta fuiſſe, exiſtimo, nova experimenta quoad pugnam ex mixtione corporum ſubortam, nec non avide te excepiſſe obſervationes circa lac & ſanguinem ope microſcopii factas, Arti quippe Medicæ eximio uſui futuras in quorundam effectuum explicationem, quorum cauſæ hactenus latent. Id vero quod oculis mox objicietur tuis, indicaturum eſt ab ejuſmodi obſervationibus admirationem ſedulitatis juniorum noſtratium Medicorum excitatum iri, quæ ſtimulo fuerunt Dom. *Landoüillette*, & fundamento ad principia novi febrium ſyſtematis ſtabilienda.

Observatio II.

Nova explicatio mechanica Febrium, à Domino Landoüillette, *Doctore Medico Academiæ Cadomenſis.*

AD particularem eſſentiæ Febris explicationem non eſt neceſſe præciſe cauſarum ejus naturam definire, quandoquidem enim affectus ille in ſola depravatione motus ſanguinis conſiſtit, depravatio autem illa à variis & infinitis agentibus originem ducere poteſt, ſequitur hinc ejuſmodi cauſarum dilucidam notionem afferri non poſſe, quin omnium pene entium phyſicorum definitio tradatur: Ideóque extra confinia explicationis motuum ſanguinis extraordinariorum, organorúmque eum includentium non evagaturus ſum, eo quod proprie cauſarum dictarum ſint effectus. Eapropter pro ſuppoſito primo habendæ obſervationes circa ſanguinem, ope microſcopii, à Dominis *Levvenhoek* Delphenſi Hollando factæ, & Domino *Hook* Societatis Regiæ Londinienſis Scriba, Gallice editæ à Domino *Meſmin*: Ex illarum ſerie ſequentes ad rem mihi propoſitam pertinent: Adnotarunt ii 1. Sanguinem ex exiguis globulis rubeis conflatum eſſe, humori cryſtallino, aquæ non diſſimili innatantibus. 2. Unumquemque illorum globulorum ex aliis porro ſex conflatum eſſe. 3. Humorem cryſtallinum, cui ſunt immerſi

iterum ex globulis exiguis constare. 4. Globulos rubeos ægritudinis quam sanitatis tempore solidiores esse. 5. Tubulos exiles, quorum opera usi sunt in his observationibus comparandis, ambienti expositos, aëre leniter à ventis exagitato, exhibuisse unumquemque horum globulorum super axe proprio se motitantem. 6. Præter globulos rubeos & crystallinos, sanguinis compositionem præterea ingredi corpuscula tetragona, verisimiliter partes salinas.

Præterea perpendendus sanguis, quoad totum, tanquam massa liquida, hoc est, cujus partes motu intrinseco donatæ sunt, perpetuo & ἀδιάφορω, quo fit ut non modo sicut aqua ad ascensum determinari possit, descensum, aut diversimodam effluendi rationem pro varia structura & machinarum illam evehentium, atque organorum continentium, sed præterea ad ebullitionem, rarefactionem, condensationem, ac omnes in genere motus quos variæ causæ fermentativæ excitare queunt.

Quoad sanguinis generationem, nequaquam, meo judicio, illius generationis modus adducendus est, satis sit ad rei mihi propositæ explicationem, ex supposito liquorem prædictum talem revera esse qualis, traditur, tanquam corpus liquidum esse considerandum, à spiritibus animalibus exagitatum, illum immediate impellentibus, ipsum ad delationem per arterias determinantibus, à corde ejus scaturigine ad singulas & cæteras corporis partes, illi tandem ductu venarum reddendum, eadem propemodum quantitate, hæcq; impulsione justa, qualis ordinata, quandiu scilicet nequaquam imminuitur, aboletur, aut à causis morbificis vitiatur.

Inter varias autem mutationes quæ sanguini motui naturali accidunt, hic quoque verba facturus non sum de eodem imminuto, ob spirituum animalium dissipationem, unde synope dicta, aut leipothymia: neque de abolito, ab eorundem spirituum suffocatione, quem Mortem dicunt, at solum de ejus depravatione, ab insolita eorundem spirituum agitatione pendente, *Febris*, nomine donatæ. Hic ergo loci solummodo disquirenda venit ejusmodi depravationis causa, qui item effectus ex necessitate exoriri queant.

Quandoquidem Medicis motus naturalis universæ sanguinis massæ nequaquam ignotus fuit, ideo nec anomalias ejus dignoscere fuit arduum: At vero quod nondum illis rite innotuerit quomodo hujus massæ partes in corpore, dum valetudine integra fruitur, moveantur, dicere liceat hactenus illis male fuisse perspectam Febris essentiam, hujus (quod supra innui) depravationem motus. Res hæc quo juxta observationes à me ante propositas dilucida fiat, id primo supponatur sanguinem in vasis cum continentibus naturaliter moveri, ad eum propemodum quo aqua ad varia loca, ope variorum canalium defertur, hoc est, Ejus globulos, quorum motus est continuus ab imis ad summa (cujusmodi est partium aquæ, ex sententia Dom.

Cartesii

Cartesii) impelli ab actione spirituum animalium, & abripi deferrique, à vasorum dispositione & valvularum, adeo ut progrediantur solum flexuose serpendo, pro determinationis ratione, non secus ac aqua canalium inclinationem sequuta, aut antliarum, aliarúmque machinarum hydraulicarum, ad loca exceptioni dicata confluit.

Admissa postmodum observationum quinta, hoc est, globulorum sanguinis unumquemque, quibus agitatio extraordinaria impressa est, circulariter supra proprium axem rotari, ubi quærenda sit febris essentia comprehendere mente facillimum erit; Mollities enim & lenitas in globulis sanguinis, hominis prospera utentis valetudine observata, cujus ope minima etiam vasa facillime permeant, capillaria dicta, cum alia de causa exoriri nequeat, quam quod intra se contineant entia mobilia, spiritus vocata, Inde colligendum duritiem eorundem per morbos contractam, inde solum ortum ducere quod præcedente valida eorum, à causis omnibus primitivis febris agitatione, ea ratione invicem concurrunt, ut ideo spiritus idonei fiant ad eorum poros trajiciendos, eorumque capacitatem egrediendum, quo fiat ut sufficienter contrahantur, idcóque indurescant, atque impediant ne iidem spiritus loca quæ deserverunt iterum subeant, adeo ut eorum circumferentiam circumvolitando, ipsis axis motum communicent, à quo, facta imminutione motus totius massæ, exsurgit febris initium, cui assignanda pulsus exilitas & anomalia primo illo tempore observanda.

Cum certum sit febre initiante globulorum sanguineorum nondum magnum fuisse concursum, ideo tunc temporis sufficientem spirituum copiam obtinent, quamobrem motum circularem sanguineæ massæ non insigniter immutare valent, At præterea, sicut deinceps spiritus hos globulos deserere pergunt, contingit hos magis ac magis indurari, cóque pacto febris augmentum contingere.

Sin dicere liceat spirituum extra globulos dictos egressum, febris revera causam immediatam esse, illud quoque assertum volumus illorum regressum sufficientem esse quo desinat vitiosa illa dispositio, At vero cum globulorum illorum constitutio ab usu rerum non naturalium pendeat, hinc fit ut eadem in omnibus hominibus non sit, imo neque in uno eodémque homine toto vitæ decursu; quo fit ut satis aliquando mollitiei possideant per febris decursum, hoc est, quamdiu axis motum (in eo ejus natura situ est) obtinent, quo se in minima vasa capillaria, quasi striatim leniter insinuent; in quibus cum non permaneant, spiritibus impellentibus debilius obnituntur quam ut iteratum introitum concedant, qua de causa febris Continuate statum adipiscitur.

At cum viceversa alias accidat illos ea duritie esse præditos, ut quibusdam tantum eadem vasa trajicere concessum sit, inde sequitur illos qui ibi impli-

cati hærent, eos qui posimodum se introitui offerunt, remorari; hos porro sufficienter minuere eorum agitationem qui à tergo sunt, ut axis motu illos exuant, quo fit ut à spiritibus facilius trajiciantur: quo pacto restituta toti massæ dispositione, qua privata fuerat, *febris Intermissionis* causa evadant.

Ex singulis collige Febrem aliquando inducias nullas concedere, quousq; incendium omnino extinctum fuerit; aliquando illam evanescere ad certa temporis intervalla, eundem fervoris vigorem postmodum adepturam, hoc est, illam quandoque Continuam, quandoque Intermittentem esse: Ambo illi discrepantes effectus causam agnoscunt modi diversitatem quo capillarium obstructio soluitur: Si enim globuli (à quibus illa pendet) mediocriter tantum ad invicem comprimantur, spirituum, inter vacua spatia, sufficienti quantitati, in eorum capacitatem regressuræ, patet introitus, ac proinde motus eorum naturalis restitutioni. Sin contra tantus eorum sit cumulus, ut carceres nonnisi ab iteratis impulsibus cæterorum omnium globulorum, massam componentium, evadere queant, inde tandem uno fere impetu dispellantur, adeo ut confuse & mixtim majora vasa subeant, antequam à piritibus trajici potuerint, qui eos tantum ambire queunt, ac proinde illis motum axis conciliare, unde novi paroxysmi reditus.

At vero cum motus axiformis globulos illos impediat quominus à vase in vas tanta celeritate, quanta cæteri in massam superstites transferantur, quodammodo ab iis motus subsequentium interrumpitur, hinc fit ut cursus circulationis solitus lentescat, eóque pacto horrorem, initio febrium intermittentium contingentem pariant, qui diuturnus esse nequit quin Tremor accedat, illius necessario succedaneus.

Si ex opposito iidem globuli motum axis, quo agitantur, communicaverint prius eos ambientibus, ac demum toti massæ, hujus partes tanto motu exagitantur, tamque perturbate, ut illam exagitationem ubique calor insuetus excipiat, eousque pertinacem quousque in vasis capillaribus quibusdam recentes subortæ sint obstructiones.

Sin autem globuli vasis illis impliciti sufficienter duri sint, aut ad invicem coacti, ut nec paulatim urgentibus spiritus pervii sint, quod contingit in febre continua declinationi proxima, quin potius uno pene impetu, modo jam à me explicato expellantur, febris de novo irrumpentis certum est indicium: At quia intermissionum tempore, impulsiones in iis factæ à totius massæ subagitatione motu semper regulari cientur, stato quodam temporis spatio, inde necessario accidit, vel paroxysmorum reditum perpetuo esse æqualem, si omni tempore obstructiones æqualiter sint solutu difficiles; vel eosdem postponere aut anticipare, pro majori aut minori difficultate ad globulos extra vasa à me modo citata expellendos.

Ut cætera Febrium accidentia rite explicentur, id observari volo globulos rubros, cum quodam febris tempore minus progrediantur quam æquali intermissionis tempore, eo quod tunc motu axis commoveantur, consequi inde totius massæ circulationem admodum infringi, quamdium paroxysmi vigent; sin pulsum elevatio & depressio persudere videatur eam tunc temporis vehementiori eo, qui illi naturalis est, motu cieri, id ea solum de causa contingere, quod motus axiformis excitatus sit à spiritibus è globulis illis prodeuntibus, quique dum perpetuo versus eorum circumferentiam circumaguntur, globulos crystallinos disjiciunt, ideóque manifestam effervescentiam pariunt, à qua tamen solummodo moles massæ sanguineæ turgescit, ejus cursu citatiori hinc non reddito.

Ex his conspicuum fit per febris decursum sanguinem, quavis pulsatione, in pulmones non eadem quantitate quam ante impelli, sed præterea aliquomodo defectum à frequenti cordis diastole suppleris Interim cum globuli indurati nonnisi vix vasa capillaria, per pulmonum parenchyma sparsa, permeant, ideo vesiculas adeo comprimere, per illas partes ubique diffusas, ut sufficienti & æquali aëris copiæ ac prius excipiendæ impares sint, unde dyspnoeæ febricitantibus molestæ causa arcessenda, necnon cephalalgiæ fatigantis, quam inducit figura striati cochleæ receptaculi vasis cerebri capillaribus inducta, quamdiu ea globuli prædicti trajiciunt, quæ non nisi forma cochleæ trajicere valent.

Cæterum, si à globulis sanguineis tam varia phænomena exsurgant, me judice tetragona corpora effectus non minus consideratione dignos paritura sunt, Quippe cum verisimile sit ab illis famis sensum induci, conjectura assequi licet per febris decursum illos è vasis ventriculi in illius cavitatem excidere, sed copia justo majori, ob extraordinarium omnium totius massæ particularum agitationem, adeo ut à vellicatione fundi istius partis, moréque insolito, Appetitus depravatio inde sequatur; qui si in sublime ad oesophagum deferantur, atque ad os, juvante fervore viscerum, in febricitantibus Sitis inextinguibilis oriatur.

Ab iisdem globulis in sublime elatis Lingua diversimòde imbuitur, alias enim candicat, alias flavescit, alias nigra conspicitur, pro ratione copiæ, aut intensione caloris illos impellentis. Nec dubium Siccitatem eandem causam agnoscere, quandoquidem salina illa corpuscula, obturatione facta pororum linguæ & partium adjacentium, impedimento sunt ne alimenta ab ægris ingesta partem illam sufficienter pervadant, humiditatem illi necessariam illatura. Constat tandem Delirium consequi necessario ad vehementiorem sublimationem, quandoquidem corpuscula illa à calore sic versata, in caput deferri nequeunt citra meningum cerebri vellicationem, nervorum concussionem, motúsque spirituum perturbationem & confusionem.

Ratum ergo esto nihil singulare in febribus accidere, cujus non facilis sit abjiscem his principiis explicatio; ac vel levi omnium ea consequentium examine facta facilem fore notitiam causarum omnium differentiarum, quæ huic ægritudinis speciei accidunt; cum extra controversiam sit minores sex globulos, ex quibus unusquisque rubrorum constituitur, posse quoque seorsim & peculiari sibi motu moveri, aut axiformi, aut variis aliis modis; Iterum unius motum alterius motui posse adversari, aut etiamnum motui totius globuli quem componunt: adde his globulos crystallinos, & partes tetragonas, posse præterea motibus anomalis cieri, idcóque varios tumultus toti massæ sanguineæ inducere.

Observatio III.

D. Davy.

Lapides ex Abscessu Inguinis erumpentes.

Eorum qui lithotomiæ se subiiciunt sortem sæpius te lugentem audivi: quicquid vero garriant Empirici, vix verosimile quempiam adeo sagacem repertum iri qui liquorem aliquem, lapidem in vesica dissolvendi vi præditum excogitare valeat, nulla noxa partibus œconomiæ nutritiæ dicatis inusta. Id potius in votis esse deberet, ut natura defectũ ejusmodi remediorum suppleret, excitatis abscessibus criticis: at vero id notissimum nihil neq; in situ vesicæ, neque ejusdem conformatione reperiri, quod spem faciat futurarum ejusmodi crisium: Interim, cum rei impossibilitatem nihil adstruat, conjecturæ locus est in plurimis eas, sed clam, neque advertente quopiam contigisse: Observationum subsequentium prior rei veritatem confirmatura est, dummodo circumstantiarum examen adducatur.

D. *Davy*, Chirurgus Juratus Turonensis, earum rerum quæ artem propriam spectant studiosus indagator, observationis sequentis participem me fecit: Asserit ille à quadrimestri mulierem, annos quadraginta quinque circiter annos natam, complexionis sanguineæ, intensum dolorem in inguine dextro persensisse, nullo tumore exterius apparente: exactis autem diebus quindecim, abscessum phlegmonoden, nucem juglandem viridem æquantem, doloris illius consectarium fuisse, excitatum in superna & media hypostrii regione, qui elapso octiduo apertioni opportunus apparuit: quam tamen tunc temporis paucissima materiæ effusio consequuta est, postridie tamen lapillis aliquot prodeuntibus, nec non aliquot ex serie diebus, adeo ut intra notatum temporis spatium, ad numerum usque sexagenarium variæ magnitudinis diversóque tempore exclusi sint: quos inter quidam avellanam pene adæquabant, figuræ triangularis, coloris ad flavum accedentis:

Eodémque

Eodémque referente, abſceſſus is quanquam exacte & rite deterſus ac mundus videatur, ex intervallis tamen, ſed comite dolore hiat, obtrudentibus ſe aliquot lapillis, illinc ex intervallis reipſa protruſis.

OBSERVATIO IV. Ejuſdem.

Scirrhus in regione umbilicali in gravida.

AGit deinceps de cadaveris mulieris apertione, quæ ante annum in partus doloribus obiit, annos tantum viginti & octo natæ, temperamenti dum viveret melancholici: Ab illo repertus ſcirrhus in regione umbilicali, magnitudinem panum duorum Reginæ dictorum adæquans, moleſtiam toto biennio inferens: Tumor is, cum ajuncta graviditate, verſus ſuperiora ſeptum tranſverſum adeo compulerat, ac tantam in viſcerum ſitu naturali immutationem attulerat, ut Lien coſtis, omoplatæ ſubditis parte ſiniſtra, affinis eſſet; Jecur autem, ex altera parte collocatum, ad æqualem pene altitudinem: Veſica fellea adeo contracta, ut nulla pene cavitate donata eſſe videretur, meatus autem choledochi ob Jecoris elevationem extenſi videbantur, à quibuſdam alii partibus conſtricti adeo ut bili commeatum denegare coacti fuerint Cyſtin enim illi excipiendæ dicatam omnino opplebat materiæ concreta, viginti quinque aut triginta lapides tetragonos conſtituens, pentagonos, læves, lucidos, ac tandem pene omnes figura & colore referentes globulos gagatinos, quales togis lugubribus aſſuuntur.

OBSERVATIO V. Authoris.

Fungi ſuper apparatum Chirurgicum enati.

HActenus inauditum non eſt Fungos pluribus partibus humani corporis innatos eſſe, in apparatu autem, affectui cuipiam Chirurgico impoſito increviſſe, à nemine adhucdum adnotatum: Rariſſimus vero quamvis ſit ille caſus, illum tamen noviſſime conſpicere nobis licuit in puella, filia Nob. Dom. la *Mairie*, à cubiculo Sereniſſimi Principis *Condæi*: Dictæ Puellæ, octo aut novem menſes vix natæ, infortunio quodam femur ſine vulnere effractum fuit, ob caſum nutricis, prioribus menſis præſentis diebus. Vulneri medelam illico attulit Chirurgus domeſticus, ſolitis uſus remediis, at, ſive lignum, ex quo ferulas conſtruxit, in putredinem inclinaret, ſive quidpiam fermenti vim ſapiens, mediantibus vaporibus ad partem læſam delatis, exſurrexerit ex miutura oxycrati, cui faſciæ immerſæ & ſplenia, cum ægræ puſillæ, urinæ factum eſt, ut dum removeretur dictus apparatus, quinque aut ſex

diebus post admotionem, plusquam centum fungi, illum obsidentes eximendi fuerint, his persimiles quos profert lignum putridum, maximam partem ad altitudinem digiti assurgentes, crassitiei correspondentis: Advocatus ad rei novitatem testis oculatus Dom. Abbas *Bourdelotius*, qui pro sua erga me benevolentia, duos exhibuit, sibi asservatos, quos nullo discrimine à supra dictis sejunxeris: Nouæ meæ de natura corporum mixtorum Disquisitiones ansam proculdubio phænomenon hoc dilucidandi, opportunius ibi loci quam hic suppeditaturæ sunt, meo judicio solummodo oriundi à concursu & collectione corpusculorum elementarium, certa quadam proportione commixtorum; adeo ut rem propositam uberius attingere absurdum ducam.

Sed reditu facto ad novas has Disquisitiones, nunquid forte miraberis quod postremæ meæ epistolæ non inseruerim meditationes prioribus ad Te transmissis annectendas, quas hic locum forte habituras credideris: sed cum non usque adeo mihi indulgeam ut inventa mea cæteris anteponenda censeam, iniquus tibi proculdubio essem si quæ rariora mihi communicantur tardius ad te devenire paterer, cum intersit ut cita eorum, eximiæ utilitatis causa, habeatur cognitio: Veniam ergo daturus es si disquisitiones memoratas tunc temporis transmittam, ubi res majoris momenti defuturæ erunt.

OBSERVATIO VI.

Dom. MIGNARD.

Tabes à Pulmonis vomica, ope purgantis exhibiti sanata.

ITaque pergo ad alia à Te excipi digna, initio ducto ab experimento, facto à Dom. *Mignard*, Academiæ Aquensis Medico celeberrimo ac Professore Regio, in proprio filio: Ne quid prætermittam eorum quæ rem memoratu dignam efficiunt, id te scire expedit, eodem quo natus est dictus infans momento, fidei mulieris illum commissum fuisse, quæ quod primipara esset, fasciis rite obvolvendi infantes adhucdum ignara erat: hæc dictis fasciis tam arcte alumni sui pectus adstrinxit, ut omissa dimensione necessaria, costæ adeo compressæ fuerint, quæ sternum versus anteriora nimium divergere impellerent, ac cavitatis illius nativa conformatio vitiata fuerit: hæc conjunctim infantis constitutioni, cujus cerebrum grande & humidum, viscera plus justo calida, universum corpus raræ & delicatæ texturæ, temperies ad cholericam vergens, Illum admodum infirmum effecerunt, fluxionibus serosis obnoxium, initio in maxillas decumbentibus, dentes & guttur, demum in pectus irruentibus: Ad sextum usque annum sævus dentium dolor illi molestus fuit, bienniòque post circiter exacto, increscente partium

interiorum phlogosi, auctáque universi corporis debilitate, tot & tam variis ægritudinibus in prædam cessit, ut parens Dom. *Mignard*, vitæ spem omnem abjiceret: accessit enim febris lenta vires atterens, spiritum ducendi difficultas, stertor, frequentes animi defectiones, vigiliæ assiduæ, cephalalgia, sitis intensa, cordis palpitatio, linguæ siccitas, totius oris inflammatio, universi corporis macies, ac indesinens materiæ viscidæ, fœtidæ, ex flavo viridescentis exscreatio: Nihilominus tamen D. *Mignard*, cui puellus in delitiis, supplex ad Deum vota fundens omnia præsidia, sed inani successu advocat, ad caniculam usque anni 1676. quo tempore illud *Celsi* in memoriam venit, *Quos ratio non restituit, temeritas adjuvat, Et, satius est anceps experiri remedium quam nullum*, ipsoque dissentiente Hippocrate, pusillo illi ægro sennæ infusum exhibuit, addito succo limonum & syrupo rosarum solutivo descriptionis *Argenterii*; at tanto successu, ut commotio à purgante excitata exclusionis tuberculi, in pulmonibus geniti, de genere eorum quæ vomicas Pulmonis vocant, causa fuerit. Refertum erat materia mucilaginosa, viridescente, admistis granulis quibusdam albis; paucis, omnino referente cochleam una cum testa contusam. Statim ac exclusum fuit extraneum illud corpus, æger convalescentiæ notas præ se tulit, desinentibus omnibus symptomatis supra recensitis, integra postmodum subsequuta sanitate, qua hactenus fruitur.

Ex dictis elucescit quot quantaque unus idémque affectus invehat symptomata, & quanta sit unius remedii opportune exhibiti efficacia in pluribus malis superandis. Revera docet experientia morbos, gravissimorum & plurimorum symptomatum authores, unam eandémq; causam agnoscere, sc. materiam quandam medicamentis cedere aptam; quandoquidem febres sudoribus sæpe solvuntur, diarrhoea, aut alia quapiam simili crisi: quo tempore bubones erumpunt, pestis plurimum, necnon & variolæ declinationem accipiunt: Vomitus ope sæpissime obviam iri assumptorum venenorum diris effectibus constat, Pustulæ tandem cito ad suppurationem deductæ, variolis laborantes in tuto collocant: Ex quibus liquet quamvis morborum quorundam symptomata magno impetu sævire conspiciantur, satius sæpe esse id à quo fomentum accipiunt foras pellere, aut ad exteriora allicere, quam in iis mitigandis per anodyna aut paregorica tempus inutiliter terere, quandoquidem natura sponte ut plurimum vergit ad noxii expulsionem, atque non raro auxiliatrices medentium manus secundat: quicquid vero subsidii per particularium usurpationem affertur ne oneri succumbat impedimento esse nequit, nisi morbi causa serio abscindatur.

OBSERVATIO VII.

D. MANCHE.

Gonorrhoea in puero septenni.

QUæ mox à me adducta sunt de Lue Venerea, in memoriam revocant affectum quendam Venereum, cujus historiam non tibi ingratam fore existimo: Te non latet ne infantes quidem ab ea esse immunes, cujus seminaria etiam in alvo materna contraxerint, Id vero te in admirationem pertrahet, puerum septennem, aut octennem, Gonorrhoea fœda in coitu inquinatum fuisse, atque à bimestri insignem copiam viridantis puris effundere, unde species quædam phimosis in præputio excitata, cum excorationibus in urethra ac inflammatione vesicæ partiumque adiacentium, hinc insignis in effundenda urina dolor exortus est. Rei veritas apertissime constat, ad stipulantur quorum fidei derogare nefas: Remedia puero ægrotanti à viro in arte celebri præscripta sunt, proxima illi affinitate conjuncto.

OBSERVATIO VIII.

D. MANCHE.

Vermes in Renibus geniti.

CÆterum de frequenti vermium in renibus generatione opinioni assensum nunc præbeo, doloris nephritici causam non à solis calculis & lapidibus induci: Nam præter ea quę antea à me aducta sunt, D. *Manche*, de quo alia in epistola, asseruit mihi ante circiter sex hebdomadas puellum propemodum septennem, filium civis cujusdam in eadem urbis regione degentis, per penem expulisse vermem hirsutum, longum septem aut octo transversos digitos, crassum pro longitudinis proportione, prægressis fere per annum in regione renum doloribus, ultimo præsertim mense, quos tandem præ pertinacia & vehementia, motus quidem convulsivis sequuti sunt: nec prius quam excretus fierit vermis desinentes, cujus exitum paucus sanguis concretus sequutus.

Vale.

Parisiis 28. *Iulii* 1679.

ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica Exploratorum.

Avgvstvs.

EPISTOLA OCTAVA.

RD ſcias nunc velim Domine, Illuſtriſſ. Dominum d'*Auléde*, Senatus Burdegalenſis Principem, illum ipſum eſſe qui ſanguinis miſſionem tantore averſatur, cui aqua & potus ex ſucco limonum adeo proſpere febrem extinxerunt. Egregia hac de re à me tibi exhibita diſſertatio menſe Junio præterito, Authorem habet Dom. *d'Emery*, non minus notum actionum omnium præſtantia, quam ſumma artis peritia, cujus inſignia edidit experimenta: Quamvis à conſiliis Medicis Illuſtris illius Senatus eſſe illi conceſſum ſit, modeſtia tamen inſignis latere proprium nomen juſſit, ne in notitiam is deveniret cui auxiliatrices in morbis manus porrigere ſolitus erat; res vero jam in aperto eſt, Illuſtri Dom. d'*Auléde* rei geſtæ tenor expoſitus eſt, noménque proprium pro candore ſuo prodire is jam non abnuit, una cum experimentorum circumſtantiis, Hæc me docuit nuperrime per epiſtolam dictus Dom. d'*Emery*, qui hiſtoriam ſequentem ſubjunxit.

Observatio I.

Hiſtoria curationis extraordinariæ, conſcriptæ à D. d'Emery, Medico Regis ordinario, Collegio Medicorum Burdegalenſium adſcripto.

Vlcus cum Tuberculo, in pedis pollice, cacoethes.

CUrationes quædam artis rudes in admirationem pertrahunt, quæ peritorum animum non commovent: nisi vero obstarent pavidorum rumores, quos falsa occupant præjudicia, remediis licitis, & superstitionis expertibus, compendiosis & facilibus, morborum rebellantium pertinaciam expugnare liceret, Experimentum sequens (cujus ego testis sum) in quodam mihi percharo factum, rei veritatem aperte comprobat: Mulier temperamenti biliosi & melancholici, annos nata viginti sex, ante imprægnationem, inculpata fruebatur constitutione, sexui familiari excretione statis vicibus redeunte, cum aliquando paulo plus quam de more deambulasset, in pollice pedis dextri dolorem ab attritu calcei persensit; in quo quidpiam nigricans animadvertens, atque ipsa existimans sub cute sanguinem effusum cohiberi, locum forficis cuspide compunxit, unde una vel altera crassi & lividi cruoris gutta effusa illico levamen consequutum est: sed post dierum decursum recrudescente dolore, ad mali latentis declarationem coacta est, somnum & deambulationem interdicentis: Ægritudinem ergo duobus, ejus saluti æquo studio consulentibus patefecit. Ego & Parens meus, cujus famam lentissimo pede assequor, perspecta mali indole non sine causa veriti sumus quicquid emergere potest ex ulcere, cujus origo adeo insignem malignitatem præ se ferret; à deprehensa præsertim in eo substantia spongiformi, dura & sicca ad instar majoris verrucæ, è fundo emergentis, cujus radices periostium etiam attingere videbantur, excitatis lancinationibus, tam atroces inferentibus dolores, ut ægra eorum impatiens animo, cum assidentium terrore, deficeret; nusquam autem gravius invalescebat malum quam ab admotis medicamentis: Enatum illud tuberculum, quod vix in prima origine fabam magnitudine adæquabat intra trimestre, castaneæ mediocri mole par fuit; illi quibusdam in locis fissuræ aderant, tenue serum & flavum eructantes, quamobrem nullus dubitationi fuit locus Ulcus illud originem debere malignis quibusdam & rebellibus humoribus; mitibus & validis præsidiis æque refractariis: adhibita enim fuere quæcunque experientia, ratione suffulta, suppeditare valuit; lac ficulneum, vitriolum calcinatum, ipse etiamnum Mercurius præcipitatus in auxilium venerant, à quorum usu id solum beneficii consequi licuit, ut capite truncaretur excrescentia illa, & Ægra, intercedentibus immanibus cruciatibus, vigiliisq; continuis, imperfecta valetudine potiretur, adeo ut si quid spei superesset, id in partum purgamentis sequuturis collocaret: Stato tempore res contigit, exclusis utcunque propitia Lucina duobus maribus, nequaquam tamen remittente mali ferocia, etsi omnia ad illius depulsionem duce ratione perficerentur, quin potius adeo excandescebat, ut de partis amputatione & acrotiriasmo ut pote extremo præsidio,

cogitatio

cogitatio inciderit, mali enim exitus ultimus, nostro judicio, videbatur sphacelus digiti aut cancer indomitus: Sors tamen alia omnino fuit: Matrona Illustris, natione Xanto, tunc temporis Burdegalæ degens, intra novem dierum intervallum integram valetudinis restitutionem pollicetur, dummodo remedii usui, euporisti, cujus ipsamet periculum fecerat, acquiescere non renueret. Non ægre annuit ægra, quod ab auxiliis Medicorum domesticorum, plane irritis, solatii nihil perciperet; Eóque lubentius Matronæ medicatricis præscriptis se submisit, quod difficultatis ne minimum quid subesse intelligeret; arcani enim mysterium totum in eo erat, ut locus affectus horis matutinis & vespertinis, frusto crudo & cruento adhuc carnis vervecinæ affricaretur, postmodum in horto inhumaretur, quinquaginta passibus à domicilio suo dissito: Auxilio tantus adfuit successus, ut designato tempore perfectam consequuta sit sanitatem; ne minimo quidem postmodum stupendæ illius excrescentiæ superstite vestigio, imo nec ulceris cui insederat; Parte, cui impressum fuerat malum, integritatis notas adeo expressas præbente, ac si inviolata omnino fuisset.

Adnotetur hoc loco erga ægram indulgentia, quod sine discrimine carnibus è macello quæsitis vesci illi concessum fuerit, sola carne suilla prohibita, cujus esus insalubris magis quam utilis creditus. Etsi Chirurgorum Burdegalensium peritissimi eventum, cujus causa ipsos latet, admirati sint, qui tamen acumine ingenii pollent, ut à *Tentzelio* proposita, à *Rhumelio*, & Illustriss. Equite *Digby* percipere valeant, quoad sympathias & transplantationes ope mumiarum contingentes, ij naturæ arcana scrutari valent, ac proinde causas stupendorum effectuum extricare, curationémque ex se insontem suspicione nefariæ artis absolvere. De cujusmodi effectibus judicium ingeniis luminis indigentibus, & ex præjudicio sententiam ferentibus, committendum non est: Operæ porro pretium me facturum credidi si arcanum, cujus beneficio plurimi desperatæ valetudinis instaurari poterunt, publici juris fecero; Unde forsan innumera alia non minus admirandæ efficaciæ proditura sunt.

OBSERVATIO II.

Ad omnes morbos melancholicos Expertum Remedium.

QUantumvis difficilis sit Plerorumque morborum extimas corporis partes obsidentium curatio, id tamen in iis singulare est observandum, quod fomentum accipiant à materia ejusmodi crassitie prædita, quæ topicorum impressionem admittere, eique cedere valeat; remedia porro dicta parti læsæ immediate, ac priusquam de viribus aliquid illis decesserit, admoveri queant: Eadem vero ratio non est ægritudinum in penetralibus corpo-

ris latentium: Causam quandoque agnoscunt aërem inquinatum, spiritus extraordinarie perturbatos, miasmata & venena tenuitate donata, astrorum influxus, pluraque alia agentia ejusmodi naturæ, materiæ medecinalis efficaciam subterfugientia, quanquam vero eorum productrix causa prodeat à causis substantia admodum corporea donatis, sæpenumero tamen contingit eas partibus quibusdam affigi, ad quas vis medicaminum nonnisi plurimum retusa, vel varias alterationes passa petringere nequit. Inde ratio deducenda est cur tot ægri, toto vitæ curriculo, ægritudinibus pertinacibus fatigantur, Medici vero sæpunumero à curationibus incœptis abstinere cogantur, fidem rei faciente experientia, multitudine exemplorũ idipsum comprobante, maxime in affectibus melancholici humoris progenie, eo magis refractariis & terrorem incutientibus, quod spiritus animales, enormi animi pathemate exagitatos, causam procatarcticam habeant, materiam autem proximam, sanguinis partes crassiores & compactiores, corpuscula scilicet terrestria & acida: Ejusmodi enim corpuscula quibusdam partibus si implexa hæreant, adeo ut spiritus nominati mobilitatem & efficaciam suam illis impertiri nequeant, illico prodit scirrhus, ob partium mutuam cohæsionem, per coagulationis quandam speciem, unde hydropum origo, cancri, plurimorúmque similium vitiorum à cohibito, mediantibus obstructionibus inde natis, sero: Sin contra eorundem spirituum rapidæ mobilitati, ob humorum fluxulitatem obsecundent, in cerebrum evehuntur, excitaturi phrenesin, maniam, amorem insanum, metum, moerorem, sensuum perturbationem, phantasiæ confusionem, insomnia terrifica, vigilias, si quæpiam causa inibi eos cohibeat: vel totius inquietæ agitationes, lassitudines, membrorum subsultus ac horrores, si totius compaginis nervorum viam affectent, sicut contigit eo in statu qui vaporibus vulgo adscribitur, non modo toleratu difficili quod ægri crebro in eundem recidant, sed eo præsertim nomine quod à præscriptis remediis sæpissime invalescat & molestior evadat; Eapropter eam in opinionem adducor infra describendum maxime æstimandum esse, quod authorem, cujus benevolentiæ illud debeo, habeat Virum probitatis integerrimæ, certitudinis eventus fidem propriam dantem.

Accipe, vindemiarum tempore, doliolum sextariorum minorum triginta capax, musto albo optimo repleatur; eodem tempore adde decem aut duodecim manipulos foliorum ceterach, absynthii minoris manipulos sex; corticum tamarisci drachmas sex; polypodii quercini recentis & incisi uncias sex; sennæ optimæ semilibram: mixtura hæc quadraginta dierum spatio fermentationi subjiciatur, loco parumper ventilato, qualis est cella vinaria, Exacto eo tempore doliolum in fundo terebretur, Vini exhibeatur matutinis horis haustus, in usu pergendo quatenus ægri sanitatem integram consequantur, quæ ut plurimum intra mensis spatium consequitur, dummodo

cura

cura adsit & studium, ut quicquid corpori aut animo perturbationem insolitam inducere aptum natum est, absit; accedente esu ciborum in sanguinem laudabilis consistentiæ transmutari idoneorum.

Observatio III.

D. BORRELLI.

Hydropicæ mulieris historia Anatomica.

Rationes non adducam cur hydropisin catalogo morborum melancholicorum accensuerim, causa tibi magis quam mihi notior est: sufficiat iis quos latent, examen instituere quali consistentia, per morbis hujus decursum, sanguis donatus sit, ut veritas eorum quæ à me modo adducta elucescat; Hanc autem in rem observari cupio id quod à Dom. *Boirel* Argentinensi deprehensum, anatomen instituenti cadaveris junioris Marchionissæ à *Montecler*, quæ à quatuor mensibus hydropica obiit. Illustris ægræ obitum ægritudo biennio antecessit, vultum tanta macies fœdavit ut ex eo illam agnoscere dicto D. *Boirel* vix licuerit, reliquum autem corpus opplebat aqua crystallo clarior omni: ex imo ventre circiter sextarios sex minores eduxit; è pectore octo, ex extremis partibus, nam universa caro imbuta erat spongiæ instar, tantundem: Jecur parte gibba admodum exsiccatum se præbuit, cava autem pure adeo refertum, ut cystidis felleæ vestigia omnia abessent, etsi nullæ vesiculæ, ex earum genere quas hydatidas Græci vocant essent conspicuæ, ex quorundam authorum sententia hydropicorum omnium jecur obsidentes, Splen duorum solummodo duorum digitorum transversorum longitudinem obtinebat, paulo minus latus, pollicis ad summum crassitiei, à figura tamen naturali vix recesserat, sed ubique & æqualiter in scirrhum induruerat: Cæteræ partes omnis labis expertes deprehensæ, quanquam accuratissimo examine perlustratæ à Dom. *Desballieres Oliverio*, Ægræ Medico ordinario, & D. *Boirel* filio, illi à Chirurgicis officiis, huic dissectioni præpositis, ad indaginem sedulam causarum morbi tam funesti.

Etsi prædictæ observationes maximè utiles esse queant illis qui essentiam hydropis venantur, necnon naturam remediorum quibus superari queat, in præsentiarum tamen non immorabor recensendis conclusionibus inde eliciendis, sufficiat mihi, ubi occasio se obtulerit, animadversiones acumen ingenii sapientes subdere: At vero quam insignes sint utilitates ex cadaverum dissectione emergentes laudibus efferre impellor, dummodo accurata manus non defuerit. Nihil sane documentis & singularitate æquiparandum est observationibus factis à Dom. *Caronio* Bellovacensi, Chirurgo Jurato hac ratione institutis, Docet illico me, &c.

OBSERVATIO IV.

D. CARONII.

Hectici anatome post verbera mortui.

1. APerto coram Judicibus cadaveris hominis quadragenarii, à temperamento & victus ratione strigosi, decem aut duodecim diebus post vehementes inflictos ictus mortuo, unde citra vulnera plurima excitata ecchymomata, se reperisse cordis involucrum aqua, quæ illi ex naturæ lege inest, omnino destitutum, cor autem omnino flaccidum, exsuccum.

OBSERVATIO V.

Ascites febri continuæ succedens.

Observatio Anatomica Ejusdem.

2. INter dissecandum cadaver coriarii Bellovacensis, quadragesimo anno proximi, coram D. *Auberto* & *Bineto* Medicis, quorum curæ febri continua laborans, quam hydrops ascites subsequutus est, commissus fuerat, intra cavitatem thoracis obviam habuisse abscessum intervallum, quod cordi & ventriculi orificio superiori subest, occupantem, versus latus sinistrum leviter declinantem, tunica peculiari donatum, in quo circiter libra puris conclusa erat, cum materia lapidea, alba, in corpuscula quædam separata distincta, duarum ad minimum librarum ponderis: qua de causa eo gravior fuit abscessus, toleratúque difficilior, quod perpetuo versus inferiora cunctæ partes thoracis detraherentur, unde compresso ventriculo ægro sæpe molestæ erant nauseæ, citra tamen syncopen, febrem, spasmos, quæcunque tandem accidentia invehere solent vapores maligni, conclusum enim pus tetrum nullum de se emittebat odorem.

OBSERVATIO Anotomica VI. Ejusdem.

Humor viscidus & niger, cum lapillis in cysti fellea.

3. DUm præpararet corpus defuncti Illustris *Nicolai Choait* à *Buzenval*, Episcopi & Comitis Bellovacensis, Franciæ Paris, ad condituram, mense Julio ultimo in cysti fellea comperisse se humorem viscidum & nigrum, & simul tria corpora nigra extranea, carbonis instar nigricantia, ad lapidum mollium naturam accedentia.

OBSERV.

OBSERVATIO VII.

Vermes cum sanguine è vena emissi.

4. NOn semel vidisse se vermes è vena secta, ad sanguinis emissionem, prodeuntes, ac nuperrime è mulieris brachio unum se eduxisse tres digitos transversos longum, ad proportionem longitudinis crassum.

OBSERVATIO VIII.

Androgynos.

5. VOcatum se cum Dom. Patre in pagum *Sancti Petri à campis* dictum in Dioccsi Bellovacensi, invisurum mulierem membro virili instructam, quæque ea in parte stricta ligatura facta, eo consilio ut abscissa excideret, tumorem & inflammationem insignem sibimet accersiverat, mariti comminationes verita, se visitationem procuraturum: Penem quidem dictum ille sed testiculis orbum deprehendit, extra vergentibus, longitudinem quatuor digetorum transversorum excedentem, ab osse pubis originem ducentem, situm ad vaginæ latus sinistrum & medium vulvæ habentem: musculis donatum erectioni inservientibus, meatu quoque nonsecus ac vaginam orificio interno uteri respondentem, adeo ut in concubitu sperma emitteret, nec segnius quam maritus arrigeret: unde molestia non levis huic accidebat.

Quantumvis autem sedulus fuerit dictus D. *Caron* in examine novæ istius hermaphroditicæ speciei, non eo usque tamen provecta est ejus curiositas, ut inquisierit quid vices colli vesicæ in hac muliere tenuerit. Id tamen reminiscitur canalem illius penis sat larga humiditate perfusum fuisse, ut conjecturæ locus fuerit illac urinam emisisse: Utcunque sit, hic locus amplus est admirationi errorum naturæ in generatione, qui eo usque procedant ut in eodem individuo, modo tam stupendo, sexus utriusque commixtio conspicua fuerit. At non minus hoc stupendum quod eadem unico in corpore duas videatur animas collocasse, nulla tamen ad utremvis sexum determinatione. Id nihilominus contigit in conformatione monstri, cujus figuram utraque facie se exibentem transmitto.

OBSERVATIO IX.

D. PICHARTI.

Monstrum bicorporeum.

D. *Pichartus*, Chirurgus Juratus Aurelaniensis obstetricandi peritia conspicuus, Monstrum prædictum ex utero mortuum eduxit ipsis Ca-

lendis hujus mensis, Biceps erat, suo cuique capiti, rite conformato, cum minima dissimilitudine, suum subditum erat collum: quantumvis vero unicum videretur esse corpus à summis humeris ad partem usq; inferiorem ossis pubis, quatuor tamen possidebat brachia, manibus instructa, & tria crura, totidémque tibias & pedes: è quibus duo locum solitum tenebant, tertium autem situm in dorso obtinebat, in mediis lumbis pede instructum, in novem aut decem digitos distinctum. Spina dorsi & os sacrum bifida erant, sternum vero simplex. Neque vulvæ neque penis indicia, at circum circa anum, lata circumferentia donatum, eminebant carunculæ gallorum gallinaceorum cristis non multum absimiles. Partes internæ pleræque duplices erant, unicus autem aderat ourachus, unica vesica, unicum mesenterium, lien unicus, unica vena porta: Duo nihilominus corda perfecta, ritéque distincta conspicua erant; unico tamen involucro, seu pericardio comprehensa: hepar autem etsi unicum, duorum tamen munere fungi videbatur, in quatuor enim lobos distinctum erat, duabus fellis vesiculis instructum: Unicum quoque mediastinum: intestina vero quanquam duplicia, at prope anum conjungebantur, adeo ut unicum componerent rectum; Uterus item etsi duplex, unicam obtinebat cervicem ad anum una cum urethra pertingentem, quæ proinde vulvæ officio fungi debuit: cristæ recensitæ nympharum vices supplere poterant.

A jucundo autem ad utile gratius tibi digredi non licebit quam communicatione eruditarum observationum circa vulnerum curationem factarum à Medico Lugdunensi; nam præter insignis eruditionis indicia, & ad praxim utilia præcepta, ea elegantia ac lepore conscriptæ sunt, ut vel etiam levissimi momenti rebus gratiam sint conciliatura.

Observatio V.

Sive Dissertatio de ratione Vulnera citra suppurationem curandi.
A Dom. Marquisio, *Doctore & Professore Aggregato Collegii Medicorum Lugdunensis.*

QUæ nuper protulerunt Ephemerides recens Exploratorum in re medica, de Elixirio Dom. *Rabel*, impulerũt me ad examen variarum rationum per quas sanabilia sunt vulnera citra emplastrorum usum, unguentorum, ceratorum, balsamorum digestivorum; attrahentium, mundificantium, à quibus sordida redduntur, & fœdi odoris, imo curationem morantur, febre excitata, (quæ succedit dum pus generatur) atque supervacaneorum in partem læsam attractione, dum iis exhauriendis opera navatur; ex *Hippocratis* enim edicto, *Igneum ardorem hoc inducit.*

Hæc

Hæc dum meditaret, accurate pensitavi quæ olim tradidit in consultationibus *Rodericus à Fonseca*, Medicus Olysliponensis, qui diu artem Medicam fecit Pisis & Patavii: adnotat is Chirurgum quendam Romanum, Empiricam profitentem, intra quadriennium, & minus, ultra viginti millia aureorum lucratum esse balsami unius styptici ope, vulneribus ab ipso admoti, postquam eorum labia, per suturas aut alias rationes adduxerat: Empirici vero illius doctrinam principio isti innixam fuisse, quod scilicet, *Natura ægerrime continui divortium ferat, Ea contra perpetuo ad connexionem separatorum tendat, satis esse ad hunc scopum illi suppetias ferre, remotis iis quæ successui impedimento esse possunt ut quam brevissimo tempore acceleretur curatio vulnerum etiam insignium, citra alimentorum abstinentiam, citra potiones medicatas, purgationem & alia quævis à quibus debilis evadit natura*: Hinc inferebat ille ova recentia, & alimenta probi succi vulneratis admodum auxiliari, si præsertim hæmorrhagia insignis præcesserit: maxime vero conferre si humores, suppurationis materiam, medicamentis tenuium partium, penetrantibus, exsiccantibus & adstringentibus absorbere. Rem experientia confirmabat, adducto exemplo citissimæ curationis ingentis numeri vulnerum profundorum cum contusione, quæ brevissimo temporis spatio remedii efficaciæ cedebant.

At vero quanquam *Rodericus* huic methodo consentire videatur, non tamen quoad omnes circumstãtias illam amplectitur; vult eam ad rectę methodi normam accommodari, adeo ut veræ Medicinæ legibus quadret: Revera non dissuadet potiones vulnerarias, penetrandi vi præditas, exsiccandi, adstringendi, imo non inutiliter eas in usum duci posse in capitis vulneribus cum fractura cranii censet, exceptis tamen tribus casibus à *Fallopio* propositis, scilicet primo cum dura mater à squammulis lacessitur, aut cum substantia cerebri propria ab incumbente osse depresso comprimitur; aut si inflammatio meningum trepani usum exposcit: Sed præterea in usu ejusmodi remediorum imperat sedulam vulnerum à sanguine & corporibus extraneis, forte ibi latentibus, mundationem; labiorum exactam & ad amussim conjunctionem; splenia & fascias etiamnum toto curationis decursu madidas esse liquore traumatico, nunquam omittendo, cujus spiritus vini ordinaria sit basis: præterea accedere jubet sanguinis missionem, quotiescunque dolor molestus fuerit, adfuerit inflammatio aut febris. Alvinas fæces enematum ope, aut benigniorum pharmacorum subduci: aëris injuriis non patere vulneratos prohibet; alimenta offerri præcipit liquida & mediocri copia, cum vini abstinentia; quæ omnia multum *Hippocratis* menti consona sunt. *Vulneratos, ait, fame affligito, & ex alvo quæ insunt subducito, aut per clysterem, aut pharmaco infra purgante exhibito, & in potu dato aquam aut acetum, aut sorbitiones prabeto.* Etiamsi vero vulneraria illa medicamenta,

exficcantia & ftyptica Medicorum Principi incognita videantur, libro tamen de Ulceribus illorum ufum attingere videtur, *minime*, ait, *inflammationem incurrent, fi quis advertat ut omnino non fuppurentur.*

Observatio XI. Ejufdem.

Extremus digitus contritus.

HÆc doctrina fundamentum plurimorum experimentorum, ex voto fuccedentium, quorum ego fum teftis, auxilium infigne mihi præbuit duobus in cafibus præcipitis confilii: Non ita diu mihi digitus index tam valido ictu percuffus eft, ut tota caro admodum contufa fuerit, contrita & ad os ufque lacera, adeo ut ipfe unguis propemodum abfcederet; Illo in ftatu conftitutus profpere mihi in memoriam revocavi, quod alias à celeberrimo Domino *Vlmo* didiceram, de viribus fuæ aquæ vulnerariæ & ophthalmicæ, cujus defcriptionem mihi revelaverat, illius ad celeritatem curationis periculum facturus, ftatim vulnerata parte vino calente abluta, & adductis ad invicem carnibus abfcedentibus defuper admovi fplenium, cum levi fafcia dicta aqua imbuta: Illius remedii tanta fuit efficacia ut momento poft dolor omnino defierit. Singulis tamen horis apparatum hunc dicta aqua madefaciebam, quem poftridie tantum eximere libuit: illi methodo poftmodum deinceps infititi, tanto fucceffu, ut ante octavam diem integram adeptus fim fanitatem, nulla fequuta fuppuratione, imo ne manifefta quidem unguis ullibi divulfione, nullo fuperftite cicatricis veftigio; cute lacerata ad inftar cruftæ indurata & ficcata, qua poftmodum per forfices adempta, exhibuit fe cutis recens formata, tota fua fuperficie æqualis.

Observatio XII. Ejufdem

Morfus Simiæ.

NOn diu poft idem experiri licuit in altera filiarum mearum, cujus irritata fimia genam dentibus arripuerat, ut portio pene divulfa fit, intra fex aut feptem dierum fpatium vulnerata pars omnino fanitati reftituta, vixque læfionis illa in parte præcedentis ulla fuperfunt indicia; eundémque fucceffum experiri deinceps fæpius licuit eodem plane modo: Quos curiofitas ad experimentum faciendum impellet, veritatem habituri funt adftipulantem, dummodo aquam prædictam Dom. *Vlmi*, priufquam fuppuratio inceperit in ufum ducant, repetitifque vicibus, modóque præfcripto ufurpent, En Compofitionem.

Accipe vini albi generofi, aquæ rofarum optimæ, cujufque libras duas, aquarum

aquarum fœniculi, rutæ, eufrasiæ & chelidonia, singularum libram unam, croci metallorum, tuthiæ præparatæ ana uncias quatuor, garyophyllorum, aloës & sacchari candi, cujusque unciarum unam, camphoræ semunciam. Liquores conjice in vas amplum vitreum, ac postmodum reliqua omnia simplicia subtiliter trita: Vas soli per plures dies exponatur, id sæpius ex intervallis commovendo: aqua prædicta in usum asservetur, diuturna futura si modo pulveres non eximantur.

Rodericus, cui aqua hæc ignota erat, plurimas compositiones in eundem usum adducit; Inter cæteras pulverem ex aloë, myrrha, mastiche, thure, sarcocolla, bolo Armena & sanguine draconis concinnandum. Collega quidam meus alias cum emolumento usus est in Nosodochio hujus urbis, Carabes tinctura: Plurimis familiaris est aqua Reginæ Hungariæ, nec dubius sum multa alia extare remedia eundem in finem tendentia: nec tamen mea mens est ut solitis & usu comprobatis abstineamus.

Inanis non debet esse labor tot tamque insignium virorum, à quibus artem medendi hausimus, nam tot tantisque exceptionibus obnoxium est quod genericum est in hac arte, ut nihil neque in antiqua, neque recentiorum doctrina contineat quod utilitate particulari carere queat.

Observatio XIII. Anonymi.

Fera Impetigo.

Non semel à me certum remedium contra Impetigines malignas efflagitasti, nunc vero occurrit occasio hac parte tibi morem gerendi: Quidam enim hic professus gratuitam artem medicam, modo mihi unguenti descriptionem tradidit, cujus ope brevissimo temporis spatio extinguuntur. Compositio satis quidem ampla sed non ardui laboris: Si quis vero præparationem aggressus voti compos evaserit, glorietur ille posse se illius remedii ope sexcentos morbos superare.

Accipe argenti vivi purissimi unciam unam, extinguatur in unciis duabus terebinthinæ Venetæ, paulatim adde olivi & olei laurini ana uncias duas, rosacei & chamæmelini singulorum unciam unam; pinguedinis melitis seu taxi & erinacei, cujusque etiam unciam unam: axungiæ veteris uncias quatuor; picis resinæ liquefactæ uncias duas, laridi rancidi unciam unam; aceti acerrimi uncias sex; Cum iis postmodum in unam massam conglobentur species sequentes rite pulverisatæ, sulphuris & alumnis rupei singulorum unciæ duæ, æruginis æris, salis communis, gallarum & chalcanthi viridis ana uncia una.

Observatio XIV.

D. LANDOVILLETTE.

Vermis insignis in rene canis repertus.

MOdo mihi innotuit Dom. *Landoüillette*, authorem novi Febrium systematis, ultima mea Epistola adducti, anonymum esse à quo paulo ante emanarat elegans relatio vulneris filii Dom. *Herault* Cenomani Jurisconsulti: Inter plurima amœna, quæ continet epistola quam inchoante hoc mense ad me conscripsit, adnotat se dum canem fœminam viventem dissecari curat, doctrinæ circulationis sanguinis experimentorũ firmandæ gratia, se in rene sinistro vermen crassitie peunam cygneam non mediocrem æquãtem reperisse, longitudine tres ulnę partes: Vermis caput à cauda crassitie sola dignoscebatur, tã parvo spatio conclusus erat ut vix renem hunc altero majorẽ reddiderit, etsi ejus parenchyma depastus sit, adeo ut pars membranea sola in superficie superstes fuerit, ad summum nummi coronati crassitie; omnino tamen integris, in conformatione & situ, nec ullomodo violatis emulgentibus vasis & uretere, imo nec ipso canis domino ab hac quippiam sanguinis unquam excretum cum urina fuisse adnotante, vel crebris ululatibus (sicut de alio cane adnotat Dom. *Borellus*,) importunum fuisse: qua de causa existimat Dom. *Landoüillette* P. *Camerinum* paucum ideo effudisse sanguinem quia in eo vermes id quod in renibus maxime superficiarium erat corroserant, ac proinde maxime insignes ramos arteriarum & venarum emulgentium per eos disseminatorum, At vero in hac cane corpora papillaria tantum vermis absumpserat, exiguósque tubulos qui à glandulis, quibus implantantur, serum in pelvim substratam deferunt.

Observatio XV. Ejusdem,

Septum cordis pervium.

INde ad rem multo curiosiorem deflectit, Ait enim se cum Cadomi anatomicæ dissectioni mulieris ob flagitia strangulatæ interesset, cœtui universo Dissectorem demonstrasse septum cordis tribus differentibúsque foraminibus pertusum esse, quorum unumquodque stylum crassitiei notabilis admittere poterat; re vero propius explorata, observatam fuisse dictorum foraminum circumferentiam à natura exigua membrana, tubulorum formam ipsis indente, coopertam fuisse; Ex quibus facile erat consequi à prima conformatione foramina dicta illam obtinuisse constructionem.

Adnotat Dom. *Landoüillette* phænomenon hoc exemplis non carere, referente

referente enim Dom. *Bartholino*, simile quid coram Dom. *Gassendi* demonstravit D. *Payen*; à *Riolano* idem exploratum, à *Walæo* autem cavitatem in septo bovis deprehensam, quæ initio ad basin ducto in conum desinebat per transversum ducta, ab Aristotele pro ventriculo accepta: At vero cum ex rarioribus & insolitis nullum principium universale constituere liceat, aut regulam generalem, à prædictis observationibus in vulgata opinione immutationis nihil accedere potest, quæ firmis rationibus contendit à ventriculo uno ad ulterum sanguinem commeare, sed transitu facto per pulmones: Ea vero solum de causa à Dom. *Landouillette* adductum fuit hoc phænomenon, ut ostenderet fieri potuisset, ut ipso conformationis momento eorum corporum, in quibus reperta hæc foramina, cordis auriculas insolitam magnitudinem forte adeptas esse, ideoque ut sanguis in dextrum ejus ventriculum uberiori copia influeret occasionem præbuissent, qui cum neque vasis per pulmonis substantiam distributis, nec ipsa ventriculorum capacitate coerceri potuerit, necessariam fuisse constructionem novi canalis septum transmeantis, antequam fibræ supra dictum, partem constituentes satis soliditatis sibi comparaverint quo ejus motui obniterentur, atque extensioni ab ipso per amplificationem molis suæ inducendæ, sicuti videmus in iis qui ab infantia urinatores sunt, foramen *Botallianum* dictum, tota eorum vita apertum permanere, non secus ac priusquam à nativitate usum respirationis obtinuissent; id quod eo vero magis consentaneum videtur, quod in muliere, cujus dissectioni interfuit, auriculæ cordis prædictam conformationem adeptæ erant.

Nec id omittendum reor, quod absente Dom. *Landouillette*, dum ultimæ meæ typis Parisiis ederentur, aliquot in ejus febrium systemate irrepsisse errores, emendatione indigentes, e.g. pag. 116. pro his vocibus, *cum globuli rubei quidam febris tempore minus progrediantur quam æquali tempore in intermissione, ratione motus axis quo tunc pollent, sequitur enim sanguinis massæ circulationem admodum segnem esse*, repone, *cum globuli rubei non magis progrediantur*, &c. *circulationem totius massæ celeriorem non esse*. Iterum pagina 117. lege *systolen* non diastolen.

Observatio XVI.

Vesicæ Lapidis dissolutus medicamentis.

CÆterum si hactenus distulerim ad te transmittere specialem narrationem duorum experimentorum hic loci factorum à Dom. *Brocardo* Bellovacensi, quorum prius tentatum id ædibus D. Bataillon, alterum in Nosodochio Charitatis, me præsente, id factum scias quia utrobiq; satis fuit

oſtendere id genus diſſolventis in calculum actionem ſuam exſerere, eo modo ut illum in liquorem ſolvat, atque Chimiam artem nobis diſſolventia ſatis vulgaria depromere, à quibus idem ſucceſſus expectandus veniat; At vero cum laudatus D. *Brocardus* fidem faciat ſuum medicamentum interius citra ullam alterius rei admiſtionem aut moleſtiam aſſumi poſſe, neque à diſtributione illius, intra viſcera œconomiæ nutritiæ factæ, de viribus multum decedere, ut breviſſimo temporis ſpatio lapidem atterat, ſive in renibus inſit ſive in veſica; poteſtas illi facta periclitandi in quodam dicti Noſodochii ægro, in quo D. *Morel*, Chirurgus ordinarius, lapidem avellanæ ad magnitudinem accedentem deprehendit: Sperat ille diſſolutionem omnimodam intra trium, ad minimum, hedomadarum ſpatium futuram, jamque ab octiduo vel decendio curæ initium duxit, adeo ut intra menſem proximum ſpes mihi fiat ſingula tibi enarrandi. Interim boni conſules ſi ulterius non provehar in re aleæ plena, vel maxime quod à plurimis Empiricis id jam tentatum, & publice, qui tamen nihil aliud fructus conſequuti ſunt quam ut ſagacitatem artificum palam facerent.

Vale.

Dabam Pariſiis 28. *Auguſti* 1679.

ZODIACI

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica Exploratorum.

SEPTEMBER.

EPISTOLA NONA.

HAc in re Tecum consentio, Domine, Observationes Epistolis meis insertas maximam & potissimam earum partem constituere; neque tamen inficias iveris quæcunque præterea complectuntur sua carere utilitate, quandoquidem ratiocinationes physicæ grate animum doctrina imbuunt, patefacta scilicet ad rerum obscuriorum notitiam via; Raro contingentium phænomenon explicationes summo sunt auxilio iis qui arcana naturæ citra arduas animi contentiones scrutari satagunt; Præstantissima autem remedia iis perpetuo arrident qui successum felicem in susceptis curationibus ambiunt. Adde quod ex varietate rerum tractatarum, iisdem semper principiis innixarum, connexio & affinitas quæ inter singulas Artis Medicæ partes intercedit melius innotescit, unde illi & certitudinis & illustrationis accessio major.

Hoc vero forte Tibi admirationi erit quod mihi traditum D. *Cesvin*, Magistrum Chirurgum Juratum Rhedoniæ Britonum, statuere artem Medicam normas curandi, æque certas & demonstrativas ac Mathematicam disciplinam possidere: Tam vero accurata cura rem se persequutū retur, ut invicta rei argumenta daturum se aperte profiteatur: Já porro ideas aliquas assertionis suæ exhibuturus, Tabulam proponit explicantem defœcationes secundæ & præcipuæ alimentorū concoctionis, quam vocant αἱμάτωσιν suppo-

sita prius aliarum cognitione, quæ eodem judice, facilius in mentem veniunt: Plurima in posterum eáque rariora, ejusdem naturæ curiosis pollicitus, utilitatis publicæ gratia: Expositam tabellam oculis perlustra, adjunctámque illi adnexam explicationem, à peritissimo Chirurgo traditam,

Observatio I.

D. CESVIN.

Explicatio Tabulæ hæmatoseos depurationes exhibentis.

SApor sensus Gustus obiectum est: Qualitas illa species, in quibus tres ordines statuendi, continet, contradictorie & directe sibi invicem oppositos: Ordinum quisque in tres species sat distinctas dirimitur, at tantum gradibus quibusdam, iisque non insignibus, nec directis & extremis, quantitatis & qualitatis particularum gradibus discrepantes, Eapropter unusquisque saporum ordo, in sanguine contentorum, unico viscere gaudet, defæcationi excrementorum in eo contentorum destinato.

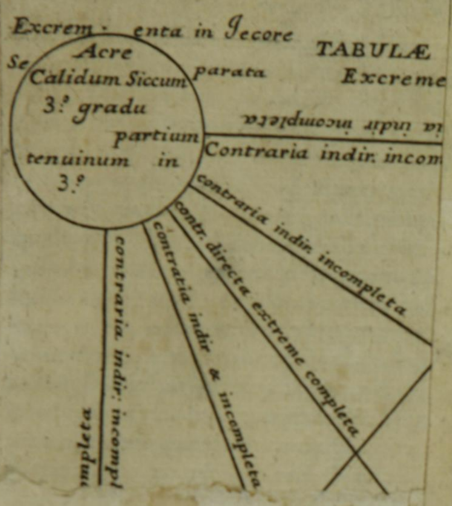
Hinc Jecur excrementis primi ordinis expellendis inserviens, à massa sanguinis segregat quicquid redolet indolem humoris vesicula inclusi, vocant Fel aut Bilem, in qua acre, oleosum & acidum mixtim confusa repetiuntur, ita tamen ut gustu judice facile tria illa saporum genera dignoscantur, non secus ac illi discernere licet in mixtura ex pipere, aceto & oleo una incorporatis, demum ad extracti consistentiam redactis.

Renum officium est liquorem eum, quam vocant *Vrinam*, secernere, in qua reperire est dulce, salsum & austerum, propemodum ut in extracto ex mistura salis, mespilorum viridium, & liquiritiæ.

Splen tandem conducit deturbandæ massæ sanguineæ parti maxime terrestri & tartareæ, quam melancholiæ voce indigitant, ex amaro constantem, acerbo & insipido, id quod observare licebit in composito quopiam ex aloë, nucibus cupressi, & seminibus frigidis.

Ideoque cujuscunque sint naturæ alimenta in nostrum nutrimentum abeuntia. Sanguis, quasi elixirium & chyli quinta essentia, liquor est semper ea temperie in corpore saluberrimo constitutus, ut medium teneat locum inter omnes sapores superius designatos, quia mediante αἱματώσει repurgatur à quibuscunque corpusculis elementariis, copia aut qualitate exuperantibus, qua de causa se exhibet oculis nostris simplex & homogeneus, odoratui, gustui & tactui.

Situs naturalis quem obtinent tria viscera (ut ante innui) à natura constitua pro fœcibus, massam sanguineam inquinantibus segregandis, in dispositione

enim dilucidam & distinctam notionem expurgationum, defœcationum, & transcolationum, in hæmatosi celebrandarum, exhibet; differentiarum itera

Excrementa in Jecore Separata

TABULÆ DEFÆCATIONUM HÆMATOSIS

Excrementa in Renibus Segregata

Excrementa in Liene Separata

Acre
Calidum Siccum
3.° gradu
partium
tenuinum in
3.°

Salsum
Calidum Siccum
2.° gradu
partium
tenuinum in
2.°

Amarum
Calidum Siccum
2.° gradu
partium
crassarum 1.°
gradu

Contraria indir. incompleta

Contraria indir. incompleta

Contraria indir. incompleta

Contraria indir. incompleta

contraria indir. incompleta

contr. directa extreme completa

contraria indir. & incompleta

contraria indir. incompleta zemisse

contr: indir incompleta

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompleta

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contraria indir: incompleta

contr. directa non extreme completa

contraria indir. incompleta

contraria indir incompletaiata

contraria indir. incompleta

contraria indir: completa non extrema

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

conte indir. incompleta

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contraria indir.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

Oleosum
Calid: humid:
1.° gradu
partium
tenuinum
2.°

Dulce
frig: humid:
2.° gradu
partium
tenuinum 3.°

Insipidum
Frig: Siccum
1.° gradu
partium
crassarum 2.°

contraria indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contraria indir. incompl.

contraria indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contraria incompleta indir.

contraria indir incompleta

contraria incompl. indir.

contraria directa non extr. compl.

contraria indirecta

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contr. indir. incompl.

contraria indir. incompl.

contr. directa extreme completa

contraria indirecta incompl.

contraria indir incompleta

contraria indir. incompleta

Acidum
frig: humid:
2° gradu
partium
tenuinum 3.°

Austerum
frig: Siccum
2° gradu
partium
tenuinum 1°
gradu

Acerbum
frig: humid.
3° gradu
partium
crassarum
in 3.°

contraria indirrecte

contraria indir. incompleta

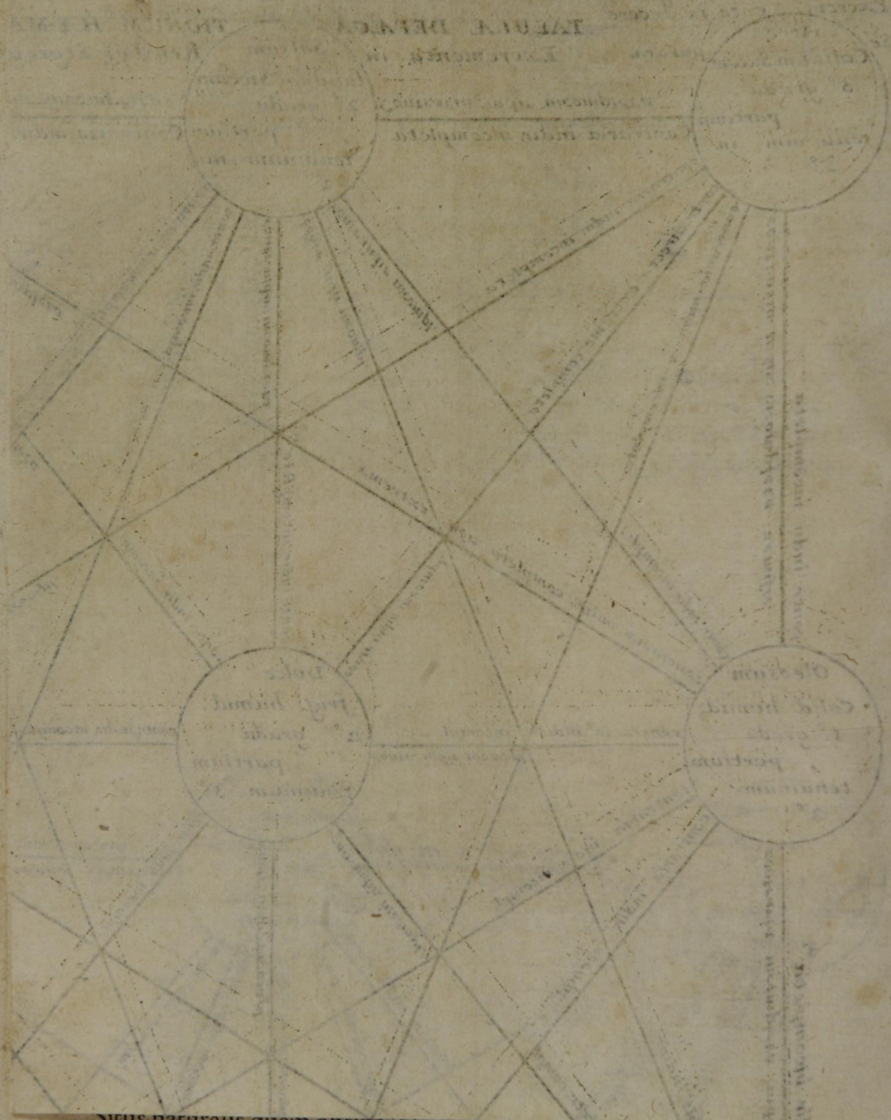
contraria indirrecte

contraria indir. incompleta

p. 130

79.

138a

Situs naturalis quem obtinent tria viscera (ut ante innui) à natura consti-
tua pro fœcibus, massam sanguineam inquinantibus segregandis, in disposi-
tione

tione hujus Tabulæ obſervatus fuit, Jecoris enim excretiones latus dextrum obſident, Lienis ſiniſtrum occupant, Renum vero medio loco ſitæ ſunt, Cuncta vero eo ordine diſpoſita, ut quatuor ſapores, extreme & è diametro ſibi oppoſiti quoad gradus qualitatum, quatuor quadraturæ angulos efficiant. Maxime oppoſitæ qualitates deſignantur à duabus lineis literam X propemodum effingentibus, quarum una ab *acri* ad *acerbum* tendit, altera ab *amaro* ad *acidum*: poſtremi tandem quinque alii ſapores, quorum qualitates inter extremos mediæ ſunt, ac inter ſeſe, collocatæ ſunt inter quinque partes angulorum & quadrati medianas: quorum item diverſi contrarietatis gradus deſignantur vocibus quæ lineis, à circulo uno ad alium exporrectis, inſcriptæ ſunt: id quod facile intellectu erit, dummodo obſervetur verba, à quatuor angulorum circulis immediate proficiſcentia, appoſita longitudini ambarum grandium linearum, quæ X efformant, directe deducenda eſſe ad ſapores denotatos in iiſdem circulis, contradictorie illis oppoſitis, nequaquam autem *dulci*, circulo mediano impoſito. Ita, exempli gratia, verba hæc, *Contraria, Directa, Extrema, Completa*, ab *Acri* immediate deducta, alterutri ambarum harum earundem linearum adſcripta, ad *Acerbum* ſunt referenda, à quo eædem voces prodeunt, eidem lineæ adſcriptæ, cujus longitudini revera præterea addita ſunt vocabula, *Contr. Indir. Incompl.* at quæ à *Dulci* ſolum producta, terminanda ex parte in *Acre*, ex latere altero ad *Acerbum*, indicia ſolum ſunt gradus mediocritatis, ſaporem illum medium intercedentes & ambos extremos, qua de cauſa lateri ipſi lineæ adſcripta non fuere, in qua deſignantur ſuperius notata.

Suppoſito deinceps modo quo perficitur haimatoſis, non difficile erit colligere id quod ab alterutro viſcere defœcatum fuerit, ſanguinis depurationi deſtinato, ab alio perfici non poſſe. Tria enim dicta viſcera quaſi totidem filtra ſtatuenda ſunt, quorum officio obſtare poſſunt corpuſcula formæ cujuſdam ſingularis potita, quo fit ut ex iis à quibus conſtituitur ſanguinea maſſa, quædam Jecur tranſmeent, alia Lienem, alia etiamnum Renes, Ea autem quę configurationem contrariam obtinent illi quę foraminibus ineſt, aut canalibus dictorum filtrorum, in vaſis hęreant in alimentum partium ceſſura, adquas deferuntur. Ideoque mediante tantum trium dictorum viſcerum conformatione natura hanc alimentorum analyſin inſtituit, ex iis mumiam aut ſubſtantiam balſamicam eductura; à qua tam mirabili modo quod ex noſtra exhauſtum eſt reſarcitur, mediante aſſiduo atomorum, aut corporum elementarium, ex quibus conflati ſumus, motu.

Cæterum Tabulæ huic ſuæ inſunt peculares commoditates, præter genericam, qua utilis eſſe poteſt indagandis pluribus aliis ejuſdem indolis, ſatis enim dilucidam & diſtinctam notionem expurgationum, defœcationum, & tranſcolationum, in hæmatoſi celebrandarum, exhibet; differentiarum item

in forma occurentium, qualitatis & quantitatis excrementorum exinde redundantium. Hoc vero demonstrationis genus plus documento cæteris priscæ Medicinæ præceptis allaturum est, tantummodo tradentis distinctionem excrementorum in bilem, pituitam & melancholiam: Adde his, suppositis omnibus gradibus adnotatis, quomodo definiti fuere, absque negotio idonea ad curationem morborum, (quos parere apta nata sunt qualitate aut copia peccantia eadem excrementa) remedia repertum iri.

Objicies forsan, Domine, occasione ab hac Tabula desumpta, vocabula hæc, *Partium tenuium* aut *crassarum*, item *Qualitatis frigidæ* aut *calidæ, primo, secundo* aut *tertio gradu*, auribus gravia futura, quandoquidem neoterici philosophi res easdem vocibus significantioribus efferant, Sed præterquam quod iniquum existimavi methodum Authoris quoquo pacto innovare, qui sibi forsan universam medicinam in simile systema construxit, iisdem principiis innixum, Ratum habeo facili Te negotio ejus doctrinam cum novæ philosophiæ dogmatis conciliare posse, proculdubio ipsi non ignotis, propediem forte parallelam daturo: Utut vero sit, id scias te velim in epistola qua me cohonestavit, prædictis adjunxisse illum observationem, per quam confirmari videntur quæ Dom. à *S. Romano* conscripsit de Lacrymarum petrificatione.

Observatio II. Ejusdem.

Gypsea materia ex angulo oculi ægilope affecti educta.

Ait is accersitum se ad curationem mulieris, cui enatus in altero oculorum ægilops, quem præcesserat affectus alter, cui nomen Rhyas; Eduxisse se ægræ ex parte laborante materiam gypseam copiosam, ac deinceps duos calculos, quorum unusquisque granum seminis cannabis adæquabat, superficiei inæqualis, coloris rubei, qualis corticis arantii mali, quem semper observare est in lapidibus è cysti urinaria eductis: Ulcere postmodum consolidato ægram integram utrinque adeptam esse valetudinem, dissipata vi illa lapidifica.

Observatio III.

Dom. CHION.

Febrifuga varia.

Cum sciam à te Febrifugorum usum, ex cortice Peruviano paratorum, eo tantum nomine improbari quod actionem materiæ febrilis citra ejus evacuationem intercipiant, sum id quod mox traditurus eo gratius tibi futurum reor, quod simul & semel causam & effectus febris abscindat:

Obtinui

Obtinui id à Domino *Chion*, Medicinæ Doctore Facultatis Monspeliensis, Lutetiæ Parisiorum qui lares fixit: Author remedii, ipso confitente, Medicus est Hollandus, qui arcani participem illum non fecisset, nisi arcta necessitudine una conjuncti fuissent: Ejusmodi enim remedii distributio admodum authori quæstuosa fuit. Facillima esset illius compositio, nisi accessio singularis præparationis speciei cujusdam *Gillæ vitrioli* necessaria esset, compositioni adjungenda, quæ ad certitudinem effectus omnino conducit, quare illius in antecessum descriptionem exhibeo.

Vitriolum vomitivum, aut Gilla Vitrioli.

Accipe limaturæ æris rubri libras duas, vitrioli cyprii libram unam; conterantur simul, accuratéque misceantur, post digestionem aliquot horarum in cucurbita vitrea bene cooperta, additis libris duabus spiritus vini rectificati, & aceti stillatitii libris quinque, colloca vas supra ignem cinerum, quo omnis humiditas lente evaporet; intende deinceps ignem quousque supradicta materia rubedinem contrahat: ubi resinxerit, iterum marmori admota conteratur, coniiciatur deinceps in idem vas, superinfuso adhuc alio aceto distillato, ut quatuor transversis digitis supereemineat: In digestione vase clauso reponatur, ignéque modico, quousque acetum tincturam susceperit: Exempto demum è cucurbita, iterum acetum infunde, digestioni novæ submittendum, consque pergendo donec acetum coloris expers educatur: His peractis confundantur omnes Tincturæ, additisque libris duabus spiritus vini optimi, cuncta per filtrum traiiciantur, in halitum postea resolvendo quicquid spiritus vini infuderis; residuum liquorum loco frigido collocabis, quo vitriolum immixtum, aliquali copiæ acidorum aceti conjunctum, salis formam suscipiat: curando à prima crystallisatione ut rursus evaporet tertia pars liquoris, ad novorum crystallorum productionem; tamdiu dictum processum continuando, quousque quicquid suberit illorum eduxeris, in phiala rite obserata recondendum, ex ea ad confectionem pilularum sequentium usus tempore educendum.

Pilulæ Antifebriles emeticæ.

Accipe Gillam vitrioli supra dicto modo præparatam, Extracti foliorum asari siccatorum in umbra, croci orientalis ana scrupulum unum; seorsim subtiliter terantur, postmodum commixta cum sufficienti quantitate mucilaginis gummi tragacanthæ in massam redigantur, è qua concinnentur Pilulæ, singulæ grani unius ponderis.

Pilularum dictarum dozis à granis octo ad scrupulum unum ascendit, habito respectu virium, ætatis & constitutionis ægrotantium. Vires posi-

dent omnes pene febres intermittentes, indubio fere eventu, exterminandi, unam vel alteram dozim assumendo, modo in ipso paroxysmo exhibeantur: at vero quia usum ipsarum die præcedenti pulverem catharticum prægredi necesse est, Idemmet vero iste pulvis diebus duobus consequentibus exhibitus miro modo paroxysmorum reditum præcavet, ideo è re est præparationem illius huc adducere.

Pulvis Catharticus & Febrifugus.

Accipe Tartari solubilis drachmam semis, resinæ Gialupæ scrupulum semis, Diagridii scrupulos octo, conterantur & versentur leviter omnia in mortariolo: cum vero propemodum pulverisata fuerint, pistilli extremum guttis aliquot olei cinnamomi inunge.

Usus Pulveris dicti hic esto, Infantibus grana duo vel tria præbeantur, adultis septem vel octo, diluti in vini cyatho, ptisanæ aut jusculi frigidi, vitulini vel pulli, temporibus autem superius designatis.

En Observationes quasdam ad me à Domino *Moderi* Burdegalensi transmissas: Medici illius fama Tibi, ut reor, perspecta est, quandoquidem artis proceres omnes illum venerantur, quod artis privilegia longo annorum decursu propugnare studuerit, non minori gloria quam successu.

Observatio IV.

Dom. MODERY Doctoris Aggregari & Professoris Regii in Collegio Medico Burdegalensi.

Pectoris abscessus pleuritidem sequutus, per urinas indicatus.

VLtimo mense Junio vocatus sum invisurus juvenem Nobilem, annos natum novem aut decem, legitima pleuritide lateris sinistri correptum cum pulmonum inflammatione: id quod ex symptomatis ejusmodi ægritudines consequi solitis facile mihi innotuit: Nullo celeriori auxilio illi succurrendum credidi quam venæ sectione, quam novies imo decies iterari jussi, modo liberalius modo parcius sanguinem emittendo, pro varia ægri & morbi constitutione: at nihilosecius malum de summa sua sævitie ad diem usque decimam septimam nequaquam remisit, quo tempore tum doloris tum febris remissio aliqua contingit, quam immediate copiosa per urinas excretio subsequuta est, pure multo, admodum fœtido & lutulento saburratas, adeo ut quo uberius profluerent, eo res ægri meliore essent loco: hæc porro tam æqua proportione sibi respondebant, ut cum quadam die minus copiosa fuisset ejusmodi lotii profusio, accessio intensa tum doloris tum febris, cum difficultate

difficultate respirandi, à me animadversa sit, quamobrem ad repetitam, è directo lateris dolentis, sanguinis missionem confugere necesse habui, ejus uncias quatuor educendo: Effectus postremæ hujus venæ sectionis illico apparuit, eodem enim momento spiritum facilius multo duxit, febris remissio admodum conspicua fuit, purisque excretio multo quam ante largior contigit: tricesimo tandem die sputa flava & viridia prodire cœperunt, quæ excretio ad aliquot dies exporrecta est, quanquam urinarum eadem esset conditio, materiam purulentam semper evehentium, quo usque integram æger adeptus sit valetudinem.

Ex superius adductis meo judicio duo insignia potisimata in usum practicum referre licet, quorum prius est, Aristoteli concedendum esse pulmones & renes inter se quodammodo consentire, sympathetice aut occulte; quandoquidem cuicunque animali à natura priores partes concessæ sunt, eidem & necessario posteriores: Casum præsentem quod spectat, nisi pus vasa quædam, inter se connexione juncta, permeasset, transitus illi per cor necessarius fuisset, unde in ægro leipothymiarum, syncopes, languorum, plurimorúmque aliorum ejusmodi accidentium consequutio necessaria fuisset, quod tamen non contigit.

Posterior conclusio est, diureticorum usum in pleuritide utilem esse & salutarem, quandoquidem ab ea humores semper in pus convertuntur, atque ejusmodi sordes urinæ vias affectant, potius quam oris, per anacatharsin.

Observatio V. Ejusdem.

Menstruus fluxus in Puella trienni.

EN alteram observationem priori non minus memorandam, Mense præterito initiante oblata mihi fuit puella undecim circiter annos nata, cholorosi inquinata, atque, ex aliorum relatione, ob suppressum fluxum menstruum, quem jam triennis, & deinceps experta erat, tam vero statuto ordine, ut nunquam vel copia, vel tempore deliquerint, nullo suborto in oculis inflammatorio affectu; adeo ut circa octennium suborta eorum phlegmone, emissoque tunc temporis à Chirurgo, cui ignota hæc naturæ παρέκβασις, è brachio sanguine, ophthalmia illam invaserit, eousque invalescens donec fluor menstruus ope venæ sectionis, in pede institutæ, cursui naturali restitutus fuerit; tam subito solatio, ut postridie ne minima inflammationis in oculis vestigia se exhibuerint.

Ejusmodi maturitatis anticipatio proculdubio inter mirabilia recensenda est: nec enim naturæ subita ὁρμὴ & impetus tantum accusandus venit, quandoquidem motus ab illa sanguini conciliatus tamdiu adeóque stato tenore

processit; illud vero notum, quamvis ἀπαίδευτος καὶ οὐ μαθοῦσα τὰ δέοντα ποιεῖν urgente necessitate, sive vi constitutionis nativæ, aut extraordinariæ, ea quibus opus est, auxiliáque idonea sibi procurare: Cæterum quid præterea utilitatis ex his observationibus eliciendum sit Tuum est prospicere. Vale.

Quandoquidem à Te probatum scio novum Febrium systema, à Domino *Landoüillette* exhibitum, non tibi tædio futurum credo si dixero ipsum operæ pretium se facturum esse credidisse, doctis quibusdam ut arrideret, quibus non minus in votis fuit ut explicationem causarum febrium procatarcticarum traderet, quam modum exitus spirituum extra sanguinis globulos, atque rationem motus axiformis eorundem globulorum, ejus revera causarum immediatarum.

Observatio VI.

Dom. *Landoüillette*, Doctoris Medici Cadomensis Parisiis degentis.

Explicatio Mechanica causarum primitivarum febrium.

Febrium causæ primitivæ generice dispesci queunt in Externas & Internas: Priores (quæ nihil aliud sunt quam quæ à Medicis Rerum non naturalium nomine veniunt) quatenus copia vel qualitate peccant, valent agitare aut impellere extraordinarie sanguinis globulos, quamdiu illas in usum ducimus, eóque pacto spirituum exitum in iis contentorum promovere, unde massæ sanguinis fervor, quem Febrem vocant, inducitur, eo quem tradidi modo: Posteriores, quæ nihil aliud sunt quam corpuscula quædam heterogenea, intra nos suscepta ab aliquo temporis spatio, sive mediante respiratione, sive manducatione, sive adpositione, sive tandem alio aliquo modo, eo accuratiore indagatione egent quod necessario eas differentiæ insignes intercedere debent, unde origo varietatis omnium motuum, quos in sanguine toto febrium decursu observamus.

Ea propter id priore loco adnotandum, cum sanguis proprie aëris quem inspiramus sit extractum, atque alimentorum quæ vel edendo vel potando assumimus, Illius partes nihil aliud esse posse quam corpuscula elementaria, immixta quibusdam portiunculis spiritus illius universalis, à quo animantur & vegetandi facultatem habet quicquid ad vitæ conservationem facit.

Spiritus intus alit, totamque infusa per artus
Mens agitat molem, & magno se corpore miscet.

Virgilius 6. Æn. Hoc supposito, facile cuivis colligere est sanguinem in genere ex duabus partium speciebus constare, quarum aliæ crassæ sunt, idoneæ ut poros quosdam aut canales subeant, transpirationi inservientes, vel nutri-

nutritioni, Aliæ ſubtiles, quæ nullo fero repagulo cohiberi valent: Cum porro utræque eo depuratiores evadant, quo melius & ſæpius viſcerum, illi operi dicatorum, filtrum & poros tranſmearint, ſequitur inde eas quæ jam in alimentum cujuſpiam animalis abierint, puriores eſſe illis quæ tantummodo è terra in aliquam plantam tranſierint, ideóque carnium uſum homini ſalubriorem eſſe quam fructuum; ſed præterea maſſæ ſanguinis diſpoſitionem plus aut minus laudabilem ineſſe, prout libertas aut obſtructio viſcerum, ei defœcandæ dicatorum, αἱμαλῶσιν perfectam aut imperfectam effecerint. Adde his cibos parum dentibus attritos, aut in ventriculo male concoctos, non parum conferre ut imperfecta partium materialium ſanguinis depuratio accidat.

Huic autem defœcationi deficienti febrium omnium origo aſſignanda eſt, Si namque, exempli gratia, corpuſcula elementaria, maſſæ ſanguineæ compoſitionem ſubeuntia, ſufficientem purificationem adepta non ſint, globuli ex eorum congerie efformati, neceſſario ſuperficiem obtinent inæqualiorem, qua de cauſa exilis inter eos fit connexio, ideóque invicem congrediuntur, atque pars illorum abripitur à motu globulorum cryſtallinorum, qui ex naturæ lege per tranſpirationem ſecedere debent, quo fit ut maxima eorum pars in poris ratione anomaliæ ſubſiſtat, ideóque inde genitis obſtructionibus, à quibus diaphoreſis ſolita præpeditur, ac proinde totius maſſæ ſanguineæ expurgatio, ejus conſiſtentiæ, ejúſque motui immutatio ſuccedat; adeo ut ſpirituum extra globulos exitus ſollicitetur, indeque exſurgat motus axiformis febrem, eo modo quem tradidi excitans: *Melones adeo pauxillum perſpirant, ut quadrantem circiter auferant perſpirationis conſuetæ*, Sanctorius aphor.25.ſect.3.

Idem iterum contingit cum alimentorum partes ſpirituoſæ rite depuratæ non fuerint, quandoquidem globulis motum ſat irregularem impertiunt & perturbatum, adeo ut diverſimode inter ſe concurrant, à curſu ſolito deflectentes; unde maſſe ſanguinea in eam confuſionem trahitur, ac proinde Febris ſemper ex neceſſitate conſequitur.

Prætereo bilis & ſucci pancreatici vitioſas qualitates, chyli confectioni fermentum tribuentia, aliáque ſimilia cauſis febrium internis accenſenda; ſi enim earum origo in conſiderationem veniat, omnes ab iis quas modo recenſui ortum ducere comperiemus. At vero cum ſuppoſitum voluerim poſtremas has ſatis univerſales eſſe, ut omnes in genere febres inducere valeant, in iis tamen quas malignas vocant, Purpuratas & Peſtilentiales, ſingulare quidpiam occurrit, ſiue quia comes illarum eſt contagium, cujus ratione in alium transfunduntur & epidemiæ ſunt; Sive quia ſæva illas ſemper ſequuntur ſymptomata & manifeſte funeſta, è re erit quam ejuſmodi originem habeant inquirere, quo facilius innoteſcat id quod magis aut minus vel

in cujusque speciei febris particulariter, aut in omnium febrium differentiis in genere.

Eapropter id primo constituendum, partium corporis mutuam coordinationem, eas ad certos quosdam effectus idoneas reddere, quos compositione soluta edere non queunt, unde in illis qualitates adeo oppositæ comparantur, ut corpus quodpiam, in quo semel partium compages dissoluta est, vix amplius dignoscere liceat: Idipsum Chimia in singulis fere suis operationibus conspicuum facit, nominatim in spiritus nitri præparatione, qui quod inter corrodentia, vehementiæ caustica & dissolventia primas teneat, elicitur tamen è sale pene saporis experte, liquoribus in quibus dissolvitur refrigerandi facultatem impertiente. Inde enim colligendum, si accedente extraordinaria agitatione, omnium sanguinis globulorū unio mutua dissolvatur, febres exinde exortas validiores futuras; sin quipiam ex illis globulis in propria substantia dividantur, eorum attritionem aptam natam esse ejusmodi morbis inducere eum malignitatis gradum, qui contagiosas & pestilentes febres efficiat, atque hos plus aut minus pro numero globulorum dissolutorum, dissolutionis periodo, ac partium disgregatarum configuratione.

Si quis causas ejusmodi dissolutionis à me quæsierit? Respondeo eas in inspirato aëre quærendas esse, qui sanguinis compositionem ingreditur, nec enim quisquam negaverit in tempestatibus aëris impense calidioribus aut frigidioribus, climatis intemperatis, astrorúmque quorundam influxibus, infinitas & varias atomos illi commisceri, quæ à natura nostra toto genere alienæ, eo tantum conspirare videntur ut corporis nostri dissolutionem moliantur: Revera, ut solæ atomi igneæ, quas Sol in nos transfundit producantur in exemplum, an quibusdam temporibus ulla nubium densitas illarum penetrationi obstare valet, aut aciem earum retundere, ut consuetos, maximéque nobis exitiosos effectus non pariant, toties & tam variis in locis manifestos? torrendo scilicet aut corrumpendo alimenta, incendium corporis nostri partibus inducendo, ebullitionem in nostris humoribus ciendo, eo impetu ut per poros serum exhauriant, imo sanguinem ipsum, alimoniæ corporis nostri destinata, An tandem arceri poterit propagatio horrendorum infortuniorum quæ nobis Sol inducit, dum particulas corporis, ad sublimem corruptionis deducit gradum, quem illis invexit, ut pene in nobis veneni naturam adipiscantur & sapiant?

Cæterum, ratum habeo genericas has considerationes adminiculo fore sagacioribus ingeniis ut ideam concipiant systematis, quod ex mea sententia, fundamentum habere debeat reales observationes, Iis enim suppositis, nulla suberit difficultas in conclusionibus omnibus necessariis eliciendis, ad definitam differentiarum febrium determinationem, causarum particularium symptomatum illarum, ac naturam remediorum, illarum curatio-

p·147

47
o-
ti-
u-
m
x-
nt
oti
ne
e-
ysi
ta-
ris-
um
em
um
is;
ita
is,
o-
ois

ra
ti-
us

e-
ei
le
m
o-
ur
o
e-
ci
or

142a

curationi idoneorum obtinendam, Præstolando donec institutum Dominorum Academiæ Regiæ scientiarum, de plantarum analysi constituenda ad metam deductum sit: quo peracto non defuturæ sunt dilucidationes naturæ morborum, à sanguine oriundorum, quandoquidem animus illis est summo adhibito studio pergere, in congerie egregiorum experimentorum, ab ipsis inchoatorum circa hunc liquorem, quo innotescant coagulationes, dissolutiones, fervores, aliique effectus quos inducere apti sunt quidam succi illi admisti: At vero cum id institutum ea tantum ratione promulgatum sit, quo Physicis ac Medicis ansa porrigatur pro virili conferendi quippiam in perfectionem historiæ plantarum, in harum vero analysi ignis empyreuma impedimento sit ad ritã & ad votum distinctionem qualitatum sensibilium partium illarum consequendam, proponendum existimo ejusmodi analyses meliorem forte successum habituras, in usum ducẽdo speculum concavum Bibliothecæ Regiæ, quod Soli expositum cum excitat ardorem ut ipsos lapides in vitrum convertat; hoc pacto quippe certum est nullam empyreumatis impressionem superstitem fore in rebus analysi destinatis; atque citra aliam opem vasis chimicis singulos caloris gradus pro re nata conciliari posse, proxime ea, aut procul constituendo à puncto reflexionis, qui modus & ad animalium dissolutionem mirificus esset, & ad intimiorem naturæ cujusque partis, ea constituentis cognitionem, hactenus nobis incompertam.

Observatio VII.

D. COMITIS.

Generatio ex Ovo.

Opinio quorundam Philosophorum neotericorum, in animalibus citra Ova generationem non perfici, eam hodierna die celebritatem obtinuit, ut citra dubium æquali voluptate & admiratione phænomenon, cujus hic tibi exhibeo figuram, sis inspecturus.

Dom. *Comes*, Doctor Medicus Facultatis Monspeliensis, Parisiis degens, ipsemet præsens prodigium æri insculpi curavit, adfuit enim ille rei exploratæ ante circiter biennium: Tum temporis erat Rupefortii cum D. de *Veryes* suo avunculo, ibi loci multa cum nominis celebritate Medicinam faciente, ex singulari Regis mandato: Chirurgus Oppidi Pontabbatis, duobus milliaribus hinc dissiti, illum monendum curavit, dum exenteraretur gallina, ab ipso in gratiam ægri coempta, eximium quid se in illius alvo comperisse; Evocatus illuc tendit dictus Dom. *Comes* examini rem subjecturus: Ab ipso compertæ tres massæ sat grandes, simul junctæ, duplici membranæ obvolutæ, non multum ab ea quæ cingit fœtum dissimili: Prior

illarum, quam designat litera A, placentæ propemodum referebat figuram, solidiori tamen carne donata: Quæ alterum extremum, litera B notata, tribus circiter aut quatuor transversis digitis ab hac distabat: membrana constabat cava & membranea, instar uteri, in qua inclusum animal, indigitatum litera C, felem quam quipiam aliud animali melius referens, in quo duæ aures notabantur, bini oculi, crura quatuor cum cauda: partes hæ accuratissime figuratæ erant, cæteræ rudes & informes; dissectum interius rubrum & solidum erat, citra partium distinctionem: Massa autem litera D indicata aperta, Ovarium exhibuit, ovis variæ magnitudinis refertum. Præter unionem qua tres hæ massæ simul cohærebant, mediente membrana communi, conjungebat præterea illas quidam quasi funiculus duplicatus, è medio placentæ, à qua ducebat originem, versus duo loca diversa massæ B tendebat, quibus inserebatur, per longitudinem ovarii decurrens, cui validissime adnectebatur, adeo ut unamquamque massam semipollicis latitudo intercederet: Porro nulli licuit deprehendere quibus vinculis prædicta gallinæ cohærerent; conjecturæ tamen locus fuit infiltrationis modo, quomodo adnectuntur cystides, adfixa fuisse.

Eruditorum, qui circa hoc phænomenon ratiocinio usi sunt, quidam merum fortunæ lusum fuisse credunt, eo quod sæpius contingat excrescentias carneas (quæ corporis interioribus innascuntur; aut exterius in abscessibus aut ulceribus) cujuspiam animalis figuram referre, quamquam naturaliter eo non propendeant, non secus ac quædam radices aliquando partium hominis quarundam imaginem gerunt, aliquando totius: quæ cuncta ortum solummodo ducunt vel à fortuita partium collocatione, aut intervallorum intra quæ hæc formantur dispositione. Dictum in modum, juxta sententiam quorundam Philosophorum, ex equi cadavere nascuntur scarabæi, ex bovis apes, & ex quorundam animalium medulla spinali serpentes.

Alii generationem hanc in modum Molarum accidisse censent, quæ in vtero etiamnum virginum formantur, asserentibus pluribus Medicis: hinc fieri potuisse testiculos & vterum felis fœminæ à gallina deglutitos fuisse, nec tamen concoctos, ut pote nutritioni ineptos, qui deinceps intra viscera recepti, ibi concalefacti, ejusmodi imperfectæ conceptioni occasionem præbuerint, non secus ac æquivocæ generationes vi caloris Solis contingunt; qui salia quædam prolifica, visceribus terræ inclusa exagitans & commovens, ex eorum combinatione & concursu varias animalium species educit & elicit, quomodo insectorum generationem promovet, originem ex animalium perfectorum corruptione ducentium.

Quibusdam tandem in mentem venit à gallina fuisse deglutitos testiculos felis; istud autem animal calidissimi cum sit temperamenti, potuisse fieri ut semen.

ſemen teſticulis illis incluſum, ſufficienter vivacitatis etiamnum ſin ipſa digeſtione conſervarit, ac poſtmodum calorem ovario gallinæ impertierit, proinde functionem ſpiritus volatilis & proſilifici galli gallinacei obierit: Utut vero ſit, videtur natura in productionibus anomalis ludere, ut cunctos in admirationem ſui pelliciat, atque in ſuis myſteriis adendis abditis viis uti, qua de cauſa captum ingenii hominis adeo ſuperat, ut illi ſemper ſit impervia.

Id vero apud me conſtitueram, ante deſinentem menſem docere te ſucceſſum experimenti in Noſodochio Charitatis tentati, circa diſſolutionem lapidis inveſica; D. antem Brocardo ad finem hactenus illud perducere non licuit, quanquam ante quinque hebdomadas inchoatum, ſive cauſa quærenda ſit in duritie aut lapidis magnitudine; ſive quia dictus D. *Brocardus* parcus ſit in exhibendis dozibus medicamenti, ob teneram ægri ætatem; ſive tandem quod remedium diſſolvens nondun obtineat optatam perfectionem. Quicquid verò ſit, dubito num remedium id illi ſoli perſpectum ſit, conjecturæ vero lôcus eſt à Dom. de *Gurie de Montpolly* non incognitam eſſe illius materiam, præparationem, uſum, cui ſatis animi fuerit ad ejus hauſtum, nec mediorem, nullo prælibante, hauriendum, quo tempore experimentum factum eſt apud D. *Bataillon*: Dictus D. de *Montpolly* author eſt eruditi Tractatus de Transfuſione, editi jam anno *1667*. Nobilis iſte in conventibus publicis jampridem inclytus fuit, Phyſices, Medicinæ & Chimiæ cognitione celeberrimus. Quandoquidem hic genio impulſore curioſorum ſedulus eſt indagator, rogavi ipſum nihil in dies prætermittat eorum quæ experimentum ſupra dictum ſpectant, quo tibi minutatim & ſincere circumſtantius omnes tranſcribam experimenti conſummati. Interim monet me ægrum ter in die aſſumere ejuſmodi diſſolvens ad XXIV. guttas; ipſum vero firmiori valetudine frui, habitioremque eſſe quam ante inchoatum uſum: primis aſſumptionis diebus in ejus lotiis deprehenſam calculoſam mucilaginem; nunc vero emitti materiam friabilem, arenoſam, coloris rufi, ſed in minutiſſimas particulas diviſam.

Vale.

Pariſiis 28. *Septembris* 1679.

ZODIACI MEDICO GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica Exploratorum.

OCTOBER.

EPISTOLA DECIMA.

T te præconem diligentiæ meæ volo, Domine, qui me fraudaturus nõ sis debita laude ob studium & laborem productum ad eam usque tempestatem qua ruris delitiæ vigent, qua qui artem profitentur omnes negotiosi sunt, qua Magistratus, artium Professores & Eruditi valedicunt Tribunalibus, Curiis, Cathedris, Academiis, ut tranquillitas concedat inquietudini, quies labori, & voluptas dolori.

Nec tamen in animum inducas eo quod accuratus sim, laudem inde me expiscari, concedo enim non omnino lubenter eo me ferri; at vero innata mihi propensio ad obsequia Tibi jampridem devota, ob eximias dotes, perennis erit, nec aliam laborum remunerationem præstolor, quam ut de me in posterum bene mereri pergas, & solita prosequaris benevolentia, quam deinceps omni cultus genere observaturus sum, ejusque possessionem tanquam felicitatis meæ meram in æternum habiturus.

Interim gaudeo quod hilari vultu exceperis curam Dom. le *Conte*, ob transmissam historiam prodigii, cujus, ut & figuræ, copiam tibi feci; nec vero meo judicio auspicatius exordium ducturus sum, aut gratius, quam si per me scias ab ipso susceptam esse conversionem in linguam Gallicam operis Latine conscripti à Dom. *Willis*, de Cerebri anatome, natura Nervorum & motu Musculorum, ante hyemis exitum prodituram, adjunctis omnibus figuris

eam

79.

eam materiam spectantibus exsculptis in operibus Illustris illius Authoris. Non tibi arduum erit de traductionis elegantia judicium ferre ex Epistola subsequente: Titulus autem præfixus errorem meum tibi apertum faciet, qui dictum D. le *Conte* Doctorem facultatis Monspeliensis statui.

Observatio I.

Cachexiæ cum febre fortuita curatio.

Epistola à Dom. le *Conte* D. M. ad Authorem conscripta, Facultati Burdegalensi adscripto, Lutetiæ degenti.

ADmiratione, imo forte stupore exceptum fuit phænomenon mense præterito à me exhibitum. Quod vero ab aliquot retro annis cum D. *Verderii*, Medici Pictonis celeberrimi, comes essem, à me observatum est, singulari meo judicio attentione dignum est, quandoquidem remedia fortuito obvia, non minoris apud Medicos pretii esse debent, quam prodigia (aberrantis naturæ opera) considerationem apud Physicos merentur. Tum temporis cum res, à me Tibi communicanda, explorata est, fortuna, quæ sæpissime rerum maxime admirandarum parens est, ansam præbuit errori, terrorem, ob metum funesti exitus sequuturi incutientis, cujus tamen successus omnino dissimilis, imo felicior fuit & supra vota. Dom. *Verderius*, pietate insignis, artis peritia celebris, & curationum multitudine gratuite susceptarum, accersitus fuit ad invisendum infantem, decennem aut duodecennem, temperamenti pituitosi & melancholici, qui absque ullo manifesto læsionis indicio, tumoris cujusdam per totum corpus expansi initia prodebat, comite febre lenta & quibusdam levibus in vultu extuberantiis, morbillorum maculis non multum absimilibus; Ille tamen satisfecisse officio suo credidit, enemata quædam ad ventris exonerationem præscribendo, atque usum aquæ portulacæ pro potu, temperandi ergo ardoris febrilis, ratus proculdubio supra recensita symptomata aliunde originem non ducere quam à vermibus in interaneis genitis, ejusmodi vero causæ exterminationi intentus, secure & tuto rem peragendam voluit; Propositum autem sibi scopum alius omnino excipit eventus: quidam enim à domesticis officiis D. *Verderii*, cui in mandatis erat præscriptorum remediorum distributio, non aquam portulacæ, sed quandam phagædænicam, ex vitriolo, sale armoniaco, bolo, nitro, & præcipitato rubro, (quod basis vicem obtinet) confectam exhibuit, adeo ut tenellus æger proculdubio ab hoc veneno interimendus erat, nisi mater fastidio consulens, faventibus superis, cochleatim aquam exhibuisset, aquæ communi remixtam, quam tamen ad unciarum trium quantitatem hausit: Interim, cum dicta aqua phagedęnica multi usus esset apud dictum D. *Verderium*,

ob insignem egenorum numerum, ulceribus in tibiis laborantium, quibus opitulabatur, eadem ipsa die, sed circa vesperam, errorem agnovit, mihi imperans, ut postridie ad diluculum ægrum inviserem, auxiliatrices ipsi porrecturus manus; At vero admirabundus ægrum febris expertem animadverto, vultum rubore nequaquam suffusum, omniúmq; accidentium immunem, si levem faucium exasperationem exceperis, adeo ut prohibito tantum ulteriori prædictæ aquæ usu, nullóque præterea præscripto remedio, biduo post successerit diarrhoea, per quam cineritia dejiciebat, cujus evacuatio materiæ febrilis reliquias expulit, tumorem vero adeo imminuit, ut intra hebdomadæ spatium omnino sanus evaserit.

Ab experimento illo cum collegisset D. *Verderius*, aquam supradictam contra hydropem proficuam esse posse, adhibitis cautionibus necessariis, experimentum illud tribus aut quatuor consequentibus aliis confirmavit, quibus faustus semper adfuit successus: Unde perspicuum est quid parere valeat variarum rerum commixtio, fermentantivis particulis constantium: Quibus porro innotuit quam variis modis agitatio & præcipitatio succorum accidere possit, illis rationes defuturæ non sunt ad explicationem hujus eventus plane extraordinarii, præsertim quoad qualitates Mercurii, qui ex mente *Helmontii, Sennerti*, aliorúmque celebrium scriptorum, affectus æque admirandos proferre aptus natus est, captum superantes vulgarium ingeniorum.

Observatio II.

Seu historia monstruosi infantis, nati in Castro de Loire, descripta à D. Paulléo *Medicinæ Doctore Cenomano.*

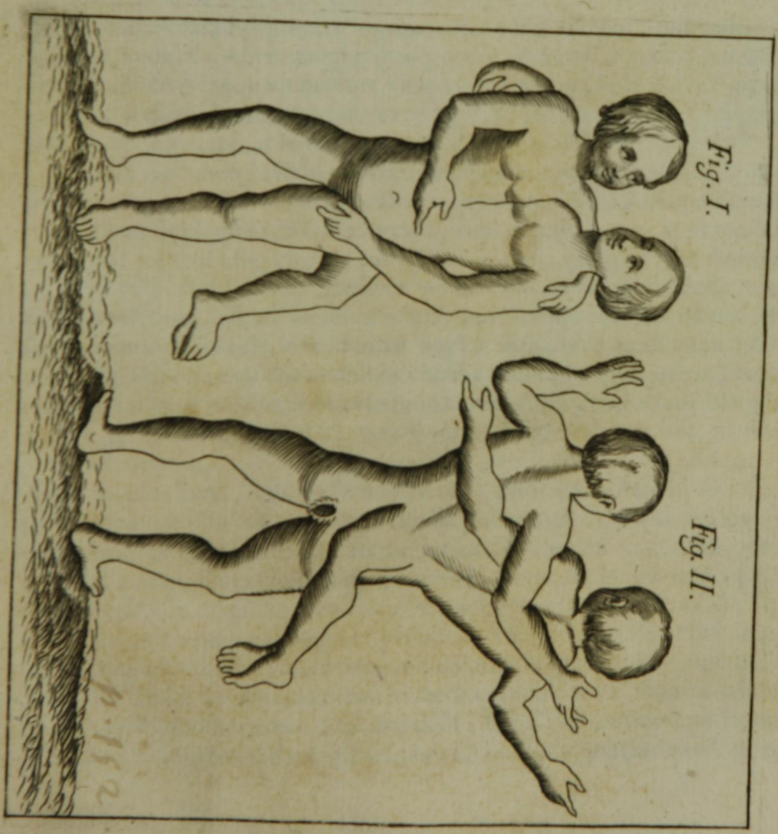
NUlla incumbit necessitas ut tibi patefaciam quantum vtilitatis redundet ex ejusmodi observationibus in usum practicum, nemini felicius quam tibi proficuæ erunt, At cum non minus curiositati propriæ satisfacere satagas, quam cæteris animi tui propensionibus, existimo gratam tibi fore lectionem historiæ monstri inter prodigia jure recensendi, Conscripta est à Dom. *Paulléo*, Medico Cenomano, hoc vero sufficiat ut ad ejus lectionem te pelliciam.

Ante aliquot annos advocato mihi in Castrum de Loire, oppidum agri Cenomanensis, Chirurgus detulit infantem bicorporeum, editum à rustica muliere circa nonum graviditatis mensem. Duobus corporibus donatus erat, fœminei sexus, integris, & quoad exteriora perfectis, æquali proportione præditis: Unumquodq; suo donatum erat capite, ambobus brachiis, quæ dorso, femoribus & tibiis à summo pectore ad umbilicum connectebantur. Illius monstri, me jubente, dissectio facta est, præsentibus oppidi dicti incolis maxime

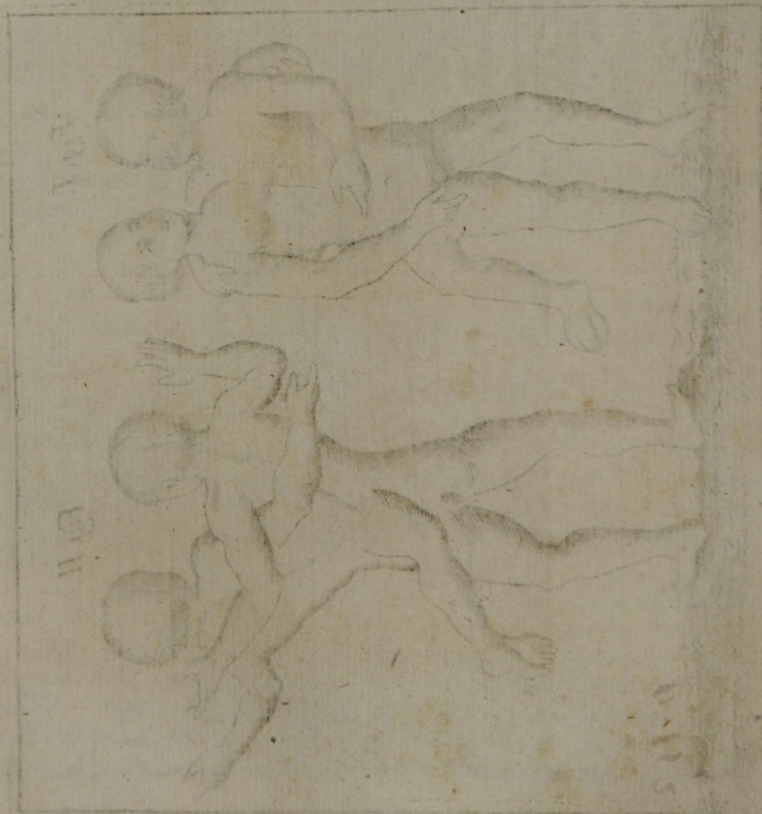
79.

maxime insignibus. Hæc vero maxime notatu digna in interioribus animadversa.

In Pectore unica cavitas aderat communis, unicum cor obtinens mediocris magnitudinis, donatum pericardio, ventriculis, auriculis & vascis naturalem conformationem adeptis: Etsi vero duo tantum inessent pulmones, sua quisq; donatus erat trachæa arteria, ob colli & capitis duplicitatem, du-

ob insignem egenorum numerum, ulceribus in tibiis laborantium, quibus opitulabatur, eadem ipsa die, sed circa vesperam, errorem agnovit, mihi imperans, ut postridie ad diluculum ægrum inviserem, auxiliatrices ipsi porrecturus manus; At vero admirabundus ægrum febris expertem animadverto, vultum rubore nequaquam suffusum, omniúmq; accidentium immunem,

maxime insignibus. Hæc vero maxime notatu digna in interioribus animadversa.

In Pectore unica cavitas aderat communis, unicum cor obtinens mediocris magnitudinis, donatum pericardio, ventriculis, auriculis & vascis naturalem conformationem adeptis: Etsi vero duo tantum inessent pulmones, sua quisq; donatus erat trachæa arteria, ob colli & capitis duplicitatem, duplex adfuit œsophagus: Uterque hocrum originem ducebat à ventriculo peculiari, adeo ut duo reperti sint in infimo ventre, eo tamen ritu dispositi, ut postquã ab utroq; productum fuisset quiddã intestinum longiusculũ referens, pollicum circiter decem longitudinis, ambo canales simul conjungerentur, unicum ductum constituentes, qui exporrectus ad eam usque partem quam *Rectum* vocant, divisionem patiebatur, ad utrumque podicem postea delatus: Jecur præterea magnum erat, in tres lobos distinctum, unicum tamen, non secus ac vena umbilicalis. At vero arteriæ umbilicales quatuor aderant, cum duobus urachis, quorum uterque vesicæ suæ insertus deprehensus; adeo ut renes, ureteres, venæ, arteriæ emulgentes, testiculi, vasa spermatica & uterus, adessent tanquam in usum duorum corporum, sicut & splen ac pleraque aliæ abdominis minoris momenti partes, etsi unica vena cava adfuerit, unica magna arteria, unicum pancreas, ac unica cystis fellea.

Cuncta hæc meo judicio curiosorum animos exercere valent, ac maxime acutiora ingenia. Hoc enim monstrum, quoad quasdam partes unicum, aliarum ratione duplex fuit, Exempli gratia, duplex gessit caput, at vero cor tanquam uni corpori assignatum erat. Jecur autem, quod revera magnitudinem naturalem excedebat, unicam possidebat venam umbilicalem, unam felleam vesicam, unicam venam cavam, unicámque aortam, Paucis, si intestinorum continuatio in sui exortu duplex apparuit, ut & circa insertionem, in reliquo tamen ductu unicus canalis & simplex productus fuit: Merito ergo dubitatio exurgit, num in hujus corpusculi generatione Natura duplicem animam infuderit? ac citra controversiam dubium hoc ad examen revocari meretur.

Porro, cum Deus, etsi cœlorum incola, throni & domicilii suæ Gloriæ, insit tamen omnibus suis creaturis media potentia & immensitate sua, facile adducimur ut credamus, etsi anima rationalis tota sit in cunctis partibus quas afflat, eam tamen locum peculiarem incolere, & in quo ejus operationes suæ essentiæ magis sunt conformes: at cum vero cum locus iste hactenus nullis certis indiciis designari potuerit, Philosophi ea de causa in maxime discrepantes abiere sententias, alii enim in vertice capitis eam collocarunt, alii in basi cerebri; quidam in meningibus id ambientibus: alii, *Helmontii* ductu, in ventriculo, alii in oculis, in quibus omnium pathematum characteres elucere videntur; alii in cavitate pectoris; plurimi tandem in ipso

corde, in quo verisimiliter primi motus elucent, at maxime cum insolito copiam modo agit, ob extraordinarias impressiones admissas, aut ob functiones impeditas ab organorum depravata constitutione.

Hippocrates, libro de Corde, opinioni huic posteriori adhærere videtur, ubi asserit animam hominis in ventriculo cordis sinistro regiam habere, unde in ceteras omnes partes corporis dominium derivatur, alimentum accipiens non ex imo ventre, sed ex purissima sanguinis parte: Hoc vero notatu dignum, ea quæ ibi loci affert alio referri non posse quam ad calorem naturalem; inquit enim libro de Diæta, Animam ab alimentis affici non posse, sin depravatio aliqua illi accedat quoad functionum exercitium, id totum vitio organorum esse adscribendum sine quibus agere nequit, quandoquidem impossibile est immutare aut corrumpere substantiam invisibilem & plane spiritualem.

Cogitationes excellentissimi illius viri, quanquam ethnici, non multum abeunt ab ethica Christianorum, fundamentumque fuere doctrinæ orthodoxæ Medicorum partis, quorum omnium decretum fuit cerebrum sedem esse functionum animalium, quapropter in melancholia, in phrenitide, aliisque affectibus, functiones ejus solitas interturbantibus, remedia cerebro potius quam cordi adhibentur. Res vero fundamentum in eo habere videtur, quod in cordis palpitatione, post morsum animalium ἰοβόλων, vel ab hausto aliquo veneno cor invadente, libertas tamen sermonis & ratiocinationis superstes sit, id quod nequaquam contingit cum manifesta adest cerebri læsio: adde his (inquit *Philo*) sicut ex satellitio, regia cohorte, aulicorum concursu, Regis proximitas arguitur, eodem pacto de animæ in capite præsentia judicandum, organorum sensuum omnium domicilio, præcipuorum ejus præstantiorum indiciæ.

Præterea difficultas occurrit in sedanda hac controversia, si enim huic monstro tot animæ quot capita, qua ratione unum idémque cor, utrique commune informare valuerunt? Absurdum videtur formarum harum essentialium duplicitatem in uno eodémque corpore imaginatione concipere, quin aliud monstrum simul effingatur: Ex altera parte, si cum Peripateticis dixeris, cum cor sit primum vivens & ultimum moriens, illud concipiendum esse tanquam animæ sedem, labyrintho te committet è quo regressus non dabitur. Si enim unica anima donatum fuisset id monstrum, quomodo uno eodémque tempore duo capita animare potuisset: Non secus enim ac Angeli potestas definita est, adeo ut extra sphæram suæ activitatis agere nequeat, eadem ratione anima hominis limites à corpore, ab ipsa animato, obtinuit: adeo ut duo corpora simul informare non magis idonea sit, quam impossibile est unum idémque corpus duo simul loca occupare citra miraculum: nec quicquam proderit si dixeris posse illam successive informare eáque regere,

hoc

hoc enim notissimum, formam, materiam, cui inest, deserere non posse citra omnimodam entis ab ea informati destructionem; ut nec alteram materiæ portionem informare quin nova fiat generatio.

Optandum ergo fuisset monstrum id diutius vitam traxisse, ut quo tempore anima rationalis exercere se incipit, dignoscere licuisset num ambo illa capita sermonis & ratiocinationis, eodem tempore, munia varie & de diversis rebus exercuissent; vel utrum colloqui mutuo, tanquam duas amicas aut socias contigisset; exinde enim manifestum factum fuisset num eodem inclinasset animus, aut num iisdem pathematis affecta singulas corporis partes in eundem scopum concurrere fecissent,

Cæterum, adhæreat per me licet qui voluerit *Riolani* decisioni: hic verba faciens de simili monstro, ex duobus corporibus, modo à me designato, conflato, duabus animabus donatum id fuisse asserit: Me quod attinet, judicium ferre de re adeo ancipiti & ardua temerarium duco. Id unum dixisse sufficiat, monstrum id, de quo dictus Author loquutus est, corde præditum fuisse maximo & quasi duplici, in quo quatuor auriculæ, totidem ventriculi cum duplicatis vasis; qua in re à nostro multum discrepans fuit, cui cor simplex, mediocris magnitudinis, quale unico corpori convenit.

Observatio III.

Aurum ex arena maris eductum.

PErspicuum hinc Tibi, Domine, quam admiranda sit natura in productionibus suis extraordinariis; jámque Tibi quam plurima occurerunt prodigia, per quæ facile in animum inducere liceat majora & mirabiliora posse contingere quam quæ phantasia concipere valet: At forte apud Te dubium, num quispiam aliquod æque stupendum excogitare valeat ac est lapis Philosophicus. Interim ad me ex Hollandia scripta epistola, qua doceor Dom. *Beckero*, Germano, innotuisse arcanum, aurum ex arenæ maris cumulis eruendi, quod cum communicasset D. Statibus Generalibus, concessa illi fuisse rei propositæ experimenta; atque cum adfuisse successum, ut cum iteratis vivibus arenæ promontoriis abscondisset mille coronatorum argenteorum trientes, eosdem semper eodem numero eduxisse, cum accessione ponderis centum duplionum auri purissimi.

Observatio IV.

D. GANTE.

Ad hydrargyro, luis veneræ gratia nimia copia assumpto & admoto, mors.

MUltam vero proculdubio gratiam à nobis initurum artificem, qui tanta polleret industria ut secure modum hydrargyrum è corporibus, quæ intempestive subingressum est, educere nosceret; hoc enim pacto plurimi sanitati restituerentur, qui ab assumptis tabellis, pulveribus, ptisanis, infusionibus, pilulis, aliisque compositionibus mercurialibus, malo fato suo maligna contraxerunt ulcera, tremores passi sunt, paralyses, peripneumoniam, hæmoptysin, asthma, dolores varios, cariem ossium, abscessus infinitaque alia accidentia molesta inde oriunda, eo quod hominis natura plane repugnat naturæ hujus mineralis, nec satis roboris obtinet quo ejus actioni obluctetur, si temere & intempestive exhibitum fuerit: Exemplum quidam misellus reapse suppeditat manifestissimum, qui à plurimis pilularum mercurialium dozibus assumptis, aliquorum bubonum venereorum expugnandorum gratia, occubuit spirandi difficultate affectus, cum febre, bidui tantum spatio molesta, Cujus cadavere à D. *Gante* Regio Chirurgo, dissecto, in basi cordis excrescentia quædam reperta est, mole ovo columbino par, plurimis aliis minoribus circumdata, quarum omnium supercies æqualis & lævis erat; omnes quippe constitutæ erant ex productione membranæ propriæ cordis, nullis fibris carneis interius donatæ, at tantum materia molli, colore & consistentia crassiori vini fæci non absimili, corpusculis albis, lucidis, & metallicis infarcta, omnium judicio mercurii particulis. Id quod comprobatum à D. *Lemery*, ac pluribus aliis sagaci ingenio præditis, in eorum Tractatibus Physicis & Chimicis.

Revera hoc admirandum tria viscera hæmatoseos defæcationi destinata, eo modo disposita esse, ut eorum unumquodque unicum humorem ex massa sanguinea segregare valeat, quorum filtrationi à prima conformatione destinata sunt: deficientibus autem mediis magis hanc in rem idoneis, impulsam fuisse naturam ad expulsionem materiæ heterogeneæ gravantis, depositione illius facta sub ipsam tunicam dicti visceris: Quantumvis autem res hæc admiratione digna sit, hac parte tamen subsequenti multo inferior est.

Observ.

Observatio V.

Hiſtoria ſuppoſitiæ Ligaturæ & *Invaliditatis in venerem*, in muliere, Deſcripta à D.*Couturerio* Doctore & Profeſſore Medico in Academia Bituricenſi.

IUvenis annos triginta duos natus, nomine *Iohannes Aurouxius* Iſſodonenſis in agro Bituricenſi, à naturæ primordiis neque probo tempore donatus, neque rita conformatione partium omnium quæ ad firmam valetudinem requiruntur, ac proinde generationis actum, Obtulit ſe ultimo menſe Februario D. *De la Chapelle*, Theologiæ Doctori in Academia noſtra, ac ratione officii vacationis, Officialis noſtræ Diœcœſis, conſequendæ gratia diſſolutionis matrimonii, à quadriennio cum *Gratiana Gaillard*, viginti quinque annos nata, initi, quæ viciſſim, conſanguineis aſſentientibus, idem ac dictus *Iohannes d'Auroux*, poſtulabat, uno ore profeſſi à primo cæremoniæ matrimonialis momento, recens nuptam conjugem ſuum in amplexus ruentem recuſaſſe, etſi anta ſponſalia lubens admiſiſſet, nec alterius amoribus unquam irretita fuiſſet, vere enim ruſticæ erat indolis, ab irritamentis venereis omnino aliena: imo aſſerebat à dicto tempore, ad ſolam mentionem nominis mariti, matrimonii, aut aliarum vocum, prioribus æquivalentium, nec non præſentiam vocémque mariti ſui terrificam illi fuiſſe, imo ſæva accidentia induxiſſe, tunc enim oculos convelli & intorqueri, femora, brachia & manus, in voluntarie concuti, accedentibus ſpaſmorum univerſalium concuſſionibus; vocis vice emitti ſuſpiria & planctus, cum privatione ſenſuum omnium tum interiorum tum exteriorum.

Exceptis querelis his reciprocis, D. Officialis litem pro innata prudentia diremturus, rem à me in examen adduci juſſit, adjunctis duobus Doctoribus Facultatis noſtræ. Indicta dies & locus examini, concurſus ingens adfuit, imo plurimorum primæ notæ, nominatim Dominæ Intendentis, vivido ingenii acumine præditæ. Dom. Officialis multa à limine à dicta *Gratiana Gaillard* percontatus eſt, mariti & matrimonii vocibus prætermiſſis, quamprimum vero hæc verba enuntiavit, Tu ergo matrimonio conjuncta es, vel maritum håbes? illico ſupervenerunt omnia ſymptomata ſuperius memorata, longo tempore, etiam poſt mariti receſſum ex camera, durabilia, adeo ut dubius etiam num fraudis aliquid ſubeſſet, illo accedere juſſo dum ſomno hęc detineretur, advenientem adeo manifeſte percepiſſet, ut eadē accidentia perpeſſa ſit: quamobrem interrogatis conſanguineis, quo notius ſibi fieret quicquid hac de cauſa contingeret, ex relatione didicimus ejuſmodi ſymptomata ingraveſcere cum tanto intervallo ab illo diſtaret, quanto conſpicuus fieret, etſi revera alias neminem neque videre neque audire videretur.

Consultatione demum cum collegis meis super mirando hoc affectu habita; susceptáque in me enarrationis sententiæ nostræ cura, Edixi causam dari posse physicam, sortilegiúmque aut magicum artificium abesse, eo quod verisimile esset *Gratianam Gaillard*, dementiæ quoddam genus à matrimonio immediate contraxisse, quo tempore idea horrifica concepta sit, ex phantasiæ actione, concipientis ea quæ virginitatem amissam consequi solent quasi totidem supplicia: id quod hypochondriaco affectu laborantibus utplurimum familiare sit, qui res omnino aliter quam sunt mente revolvunt: Inde vero intuli, si toto eo tempore quo ejusmodi Dementia eam occupavit; quoad cætera objecta delirii expers fuerit, id ideo cōtigisse, quod illius phantasiæ alia sese non obtulerint, quæ paris esse momenti crederet ac matrimonium; adeo ut nihil objectū præterea fuerit quod valuerit motum ejusmodi extraordinarium spiritibus animalibus inducere, simile objecto quod emanavit à terrifica idea, quam de matrimonio phantasiæ impresserat: cum enim à pueritia animus tantum versaretur circa objecta ordinaria, quæ ruri degentibus obvia sunt, nec animum variis motibus exagitare solent, non alio modo quam cæteri, ejusdem sortis, mentis munia exercebat, labores & voluptates eadem ratione percipiens. Id vero efficere illi non licuit, cum menti se obtulit Sacramentum quo se obstrinxerat, recordatio libertatis ob matrimonium jacturæ, virginitatis exuendæ, ac incommodorum quæ nuptias consequi solent. Ejusmodi enim cogitationes cum spiritibus animalibus agitationem, inordinationem & confusionem inducerent, ut poros cerebri modo inassueto permearent adigebant, atque ad concussionem extraordinariam fibrarum nervearum, ut ideo motus contra voluntatis imperium excitarentur, hinc ob pororum dictorum factam dilatationem, à motibus illis anomalis crebrius contingentibus, eo sensus communis depravatio exporrecta est, ut nomen mariti prolatum, ejus presentia, aut vox, inordinationem eo majorem in illa producerent, quod in stultis melancholicis spiritus animales crassiores sint, rigidiores & inæqualiores quam in iis quibus cerebrum bene constitutum ac mens sana: Quo fit ut à quadam habitus immutatione, subsequi possit singulare delirium, circa quasdam tantum modo res, non omnes, quia plures configurationum species admittere possint, id quod in iis quibus spiritus subtiliores, agiliores & tenuiores sunt, accidere nequit.

Cæterum admodum probabile est, *Gratianam Gaillard* jure merito hypochondriacorum numero accensendam esse, ipsa enim confitente discere licuit, cum in viridario paulo post sponsalia deambularet, phantasiæ illius se obtulisse centum quinquaginta corvos illi inhiantes, id quod ipsa in infelicis conjugii augurium transtulit; Unde discere licet ab eo tempore partes spirituosas, ac materiales ipsius sanguinis, necessario crassas esse redditas, terrestres, quales in melancholicis occurrunt, unde initium duxit singularis

gularis illa dementia, hoc est conceptus de matrimonio horror.

Quamvis autem eventus hujus ratio intricata admodum sit, meo tamen judicio binæ conclusiones satis probabiles elici queunt; Prior est, ab humore melancholico maxime deducendas esse insignes animi inordinationes, ac proinde actionum corporearum inde oriundarum: quandoquidem massa sanguinea hinc crassiore reddita, materia, spirituum animalium generationi destinata, semper nigricantior est obscurior, terrestrior, durior & inæqualior, ut inde ad dementiam homines deducantur, in una re aut pluribus aberrantes, prout spirituum irregularis ille motus originem duxerit ab uno vel pluribus objectis contra naturam.

Posterior vero, prioris consequentia est, vulgo non assentiendum esse, phænomena omnia extraordinaria supra naturæ vires statuenti. Philosophorum autem esse præiudicia illa omnia excutere, quo in promptu sit, allatis rationibus physicis, ab errore eos liberare qui magicis artibus plurima adscribunt.

Observatio VI.

Dom. MIGNARD.

Humori luxati restitutio.

DOm. *Mignard*, Medicus Aquensis, præter Observationem ante aliquot menses transmissam, harum quoque duarum participem me voluit, quas curiositate tua non indignas judico: Illarum prior Methodum Humerum luxatum restituendi respicit; Cujus gratia ait se, cum sæpenumero deprehendisset variis in casibus quantopere ejusmodi reductio sit difficilis, quando ad normam ab authoribus traditam instituitur, & methodum ab omnibus observatam, sedulo inquisivisse in causas istiusmodi difficultatis, indeq; animadvertisse, eo quod musculi brachii motores, cùm omnes propemodum in ossis humeri collum inserantur, vel paulo inferius, fere impossibile esse illud ad infra quantum opus est adducere, ad caput illius, è locis quibus insinuatur cum è sede sua procedit, liberandum, si nullum aliud præsidium præter scalam, januam, baculum, globulum, aut alia media ab authoribus tradita suppetat: quamobrem cognita necessitate inveniendi methodum faciliorem & securiorem, factis aliquot animadversionibus, comperisse satius esse corpus ægrotantis transversim mantili cingere, hoc sursum à viro quopiam robusto cohibitum detineri; à duobus aliis, in genua provolutis, valido nixu humerum versus inferiora adduci, ac demum altera manu prope axillam admota, altera ex opposita parte supra humerum, illico hunc ad inferiora detrahere ope primæ manus impositæ, postea illico mediante

altera ſurſum compellere,ac uno eodémque tempore verſus poſteriora. Quæ illius conjectura eventui adeo congrua reperta eſt, ut paulo poſt in plurimorum commodum ceſſerit, adeoque multiplici experimento confirmata ſit, præſertim Dom. *Lietaudi* Chirurgi ejuſdem Urbis Jurati & Aggregati.

OBSERVATIO VII. Ejuſdem.

Vertigo ptyaliſmo critico deſinens.

POſterior autem ſpectat inauditam ægritudinem, quæ contigit in Nob. Matrona anno 1675. Hæc conſtitutione hæreditaria temperamenti melancholici, exſpuitioni pituitoſæ ſalſæ, cui remixtus aliquando ſanguis, obnoxia, ſed maxime hæmorrhoidibus internis, ætatis annum quinquageſimum octavum ubi attigit, vehementi Vertigine correpta eſt, nullis remediis, quibus impugnata illico fuit, cedente, ac ſeptima die criſis quadam ſpecie depulſa, ſuperveniente ſcilicet ptyaliſmo qualis à mercurio excitari ſolet, hoc tamen diſſimili quod materia fluens multo acrior eſſet, ac corrodendi majore vi prædita, ea quam profundere ſolent Lue Venerea infecti; ejuſmodi vero effluvium diutiſſime protractum eſt citra ullam imminutionem; qua de cauſa ad balnea confugiendum fuit, ad lac aſininum, hirudines, ſerum lactis, aquam pulli gallinacei & carnis vitulinæ, ad ſyrupum pomorum Regis Saporis, teſtitudinum, aſtacorum & ranarum, ad enemata ex poſca parata & melle nymphææ, aliquando ad vinum & aëris immutationem, ad cathartica, ad potiones ex cochlearia factas, ac in genere omnia remedia quibus vis depurandi ſanguinem & viſcera, necnon extrapellendi humores pituitoſos, melancholicos vel ſcorbuticos, à quibus fomentum adeo pertinacis mali ſubminiſtrari creditum eſt; Omnia vero incaſſum, ſaliva enim tandem tantam aciditatem adepta eſt ut ipſi ægræ non eſſet ferendo, In temporibus manifeſta depreſſio animadverſa eſt, febris hectica eam prehendit, ſtupendus languor virium ſucceſſit, dentes petroſam formam adepti ſunt, cum tanta craſſitie & gravitate ut ſe geminos muros lapideos ore geſtare crederet.

Iampridem à rebus mere phyſicis omnino abſtinui, quod plurima alia tibi communicanda proſtarent, Quæ vero jam præ manibus habeo de Natura mixturum cum ſingularia ſint, ea curioſitati Tuæ detracta nolo. Inutiliter quippe ideas meas univerſales tibi tradidiſſem, ſi ab incepto deſiſtens, ſpeciatim tibi non offerrem conſequentias omnes inde deducendas.

OBSERV.

Observatio VIII. Authoris.

Novarum Disquisitionum de Natura corporum mixtorum Tertia.

CUm Naturæ officium sit materiæ partibus motum, quietem, magnitudinem, figuram & situm ad corporum generationem largiri, imo maxime simplicium, prædicta vero cum differentiis quibusdam in unoquoque corpore distingui debeant; quo definite ab aliis contradistinguatur, inde consectarium est quotiescunque illa in productionem cujuscunque corporis navat operam, necessario ex ejus actione expectandum esse modum quempiam, aut Entis rationem, singularem, cujus absentia corpus illud ne uno momento, quale initio conditum est, superstes esse posset: Unde colligendum modificationem, non secus ac materiam, corporum principium proprium & internum constituendam esse.

Ejusmodi principium, quod sub nomine Formæ semper prodiit, à Dom. *Cartesio* eo sensu quo à me prolatum est, definitum fuit, Cujus evidentiam & certitudinem variis rationibus & experimentis comprobat. Revera, si supponamus Formam tantummodo pendere à dispositione varia partium materiæ, nihil in rerum natura reperire est quod non æquali facilitate & probabilitate explicari queat; quandoquidem res, ejusdem effectus productrices, ejusdem propemodum generis esse debent, ideóque ex organorum constructione, instrumentorum aut machinarum mechanicarum, judicium ferendum est de configuratione & collocatione corpusculorum mixta componentium.

Ideoque, posita illa doctrina, argumentari licet de omnibus subjectis physicis, facessere jussis Formis substantialibus à Peripateticis admissis. Imo in dubium revocare licet an Anima rationalis in exemplum adduci debeat, validissimum argumentorum ab ipsis allatorum in rei præsentis confirmationem. Hac enim ratione omissa, quod post mortem corpus humanum, quoad totum & partes suas, obtinet adhuc formas quasdam sibi proprias, atque ab ejus substantia inseparabiles, videtur præterea illatio non absurda, si dixeris corpus esse animæ formam, vel saltem, sic dicere liceat, nobis Formæ nomine id tantum subaudiendum esse quod nos in cognitionem deducit rerum sensibilium, cujus item ope eas ab invicem discriminamus; quandoquidem illud in comperto est, nos animam tantummodo ex operationibus dignoscere, quæ quamprimum corpus deseruit, nihil quicquam amplius profert per quod sit manifesta. Eodem pacto sicut hominis corpus non amplius ratiocinatione utitur à quo tempore anima egressa est, anima ratiocinio destituitur quo momento corpori non amplius cohæret, cum ratiocinatio ope tantum organorum illi destinatorum perficiatur.

Dimiſſo vero illo paradoxo, hoc concedo, hominem tanquam vita donatum conſideratum, hoc eſt ex corpore & anima conflatum, rectiſſime definiri ſi dixeris Animale eſſe rationale; nomen illud Animale ſimul denotare ejus genus & materiam, quia revera eſt animal, neque cuipiam dubium eſt animalia omnia corpora eſſe materialia: Paucis, qualitatem *Rationabile*, ſimul denotare ejus ſpeciem ac formam, quandoquidem illud contra-diſtinguit ab equo, cane, ac in genere à brutis omnibus, aut etiamnum, ſi vis, à quacunque alia re: at vero ideo non crediderim, quo forma illa determinetur, neceſſe eſſe diſquerere quæ ſit Animæ eſſentia, quandoquidem incomprehenſibilis eſt, ac rationi magis eſt conſonum ſi dixeris ratiocinationem, aut facultatem ratiocinandi, proprie eſſe formam hominis viventis, quandoquidem eſt id quod neceſſario exſurgit ex corporis & animæ unione, adeo ut ſi quiſpiam id ſimpliciter referre vellet ad organa unius, aut ad motus alterius, ſemper tamen cauſa ab effectu diſtinguenda foret, ac proinde confiteri oporteret cauſam informantem hominis quærendam eſſe vel in corpore vel in anima; facultatem autem ratiocinatricem propriam eſſe formam ab alterutro illorum inditam: quo pacto mentis depravatio fatui characterem ſemper conſtituit, ſive ab animi pathematis inducta fuerit, ſive corporis effectus conſequatur.

Quæ protuli de Anima rationali ad naturam quoque referre licet, nam etiamſi informet, atque perpetuo variationem inferat iis quæ Deus primo pro lubitu ſuo creavit, ac proinde cauſa ſit immediata omnium effectuum qui nequaquam ab arte aut habitu pendent, illa nihilominus neque eſt forma mundi univerſalis, neque formæ particulares rerum quæ ejus ambitu continentur. Ejuſmodi ergo agentia perpendenda ſunt tanquam pura agentia intellectualia, quæ non aliter quam per effectus agnoſcere licet; cum vero de determinanda eſſentia corporum mixtorum agitur, prætermittendum quicquid poteſt dici de ſuppoſitiis formis ſubſtantialibus, ac tantum modo inquirendum quicquid palpari poteſt & ſenſibus obvium eſt inter res corporeas.

Ea propter id conſtituiſſe ſatis ſit, cum Forma Principium æque univerſale ſit ac materia, poſſe etiamnum tradi notionem ejus æque genericam: quandoquidem ſi altera ſubjectum eſt univerſale è quo corpora omnia compoſita ſunt, & quæ maxime ſimplicibus dat exiſtentiam, altera diſpoſitio eſt quam ſubſtantia ſemper recipit in eorum compoſitione, quæque illis indit proprietates, quibus abſentibus id quod ſunt non eſſent. Adde his, ſicut materia prima concipitur tanquam ſimplex & homogenea, imaginationem poſſe quoque fingere Formam primam, ubique ſibi ſimilem, ex eo neceſſario pendentem, quod ſit materia ſolida, extenſa, diviſibilis & figurata.

OBSERV.

OBSERVATIO IX.

Authoris.

Febrifugum certum.

PRoculdubio Te non latet Dom. du *Clos*, Medicum celeberrimum, Academiæ Regiæ ſcientiarum adſcriptum, familiari in uſu habere Febrifugum effectus pene indubii, facillimique uſus; At vero Tibi ignotum Febrifugum illud aliud nihil eſſe quam Scammonium, quod ſubtiliſſime tritum in juſculo datur, pondere octodecim granorum adultis, bihorio ante paroxyſmum febrium intermitentium, ſed prius pauca frigida dilutum ad præcavendam illius partium coitionem, ſæpiſſime contingentem ſi juſculo admiſceatur, omiſſa ejuſmodi cautione.

Cæterum affirmare nihil auſim quoad experimentum in Noſodochio Charitatis tentatum, eo quod Dom. *Brocardus* dubitat num æger ſibi commiſſus eo in ſtatu conſtitutus ſit qui explorationem publicam concedat: Id vero te ſcias velim, non deeſſe qui arcano ejus aliquid ſuperaddere tentent, virumque quempiam inter nos verſari, amuleti ſpeciem quandam jactitantem, cui etiam pera tantummodo geſtato vis inſit lapidem diſſolvendi, eúmq; in minuta fragmenta comminutum è renibus exturbandi, aut è veſica. Ego vero ex animo aveo alterutrum dictorum arcanorum in commodum publicum cedat. Indubium vero eventum à promiſſoribus præſtolans, majorem certitudinem exopto quoad ſucceſſum conatuum illorum.

Vale.

Pariſiis 28. *Octobris* 1679.

X 2

ZODIACI MEDICO-GALLICI

SIVE

Recens in Re Medica Exploratorum.

NOVEMBER.

EPISTOLA UNDECIMA.

AM illud præmonui, Domine, de generatione hominis sæpius mihi sermonem futurum esse: mysterio huic Natura nimis intenta est, ut desitura sit in posterum admirationis ansam præbere; Porro quicquid insolitum inde emergit artem curatricem cum intime spectet, in tua commoda peccarem si quæ in notitiam meam perventura sunt te latere permitterem.

OBSERVATIO I.

D. SAVLAYE.

Excrescentia carnea ex labio vulvæ feliciter amputata.

QUamobrem singularia quæque prætermissurus non sum, quoad ea quæ acciderunt hic in matrona quadam à *Brelancour* dicta, Sutoris uxore, suburbii S. *Laurentii* incolæ: Mulieri illi, cum post trimestre à decima imprægnatione mœroris occasio obtigisset, fluor sanguinis nullis remediis cohibendus supervenit, suboriente postmodum anno circiter à partu excrescentia carnea in altero orificii interni labio. In ipsis excrescentiæ dictæ primordiis, D. *Chaumontia*, sagacitatis insignis Obstetrix, nec minus artis perita, extraordinaria duritie animadversa, credidit illam molem magnam non assequuturam, contrarium tamen omnino contingit, incrementum quippe illius

79.

illius adeo enorme fuit, ut vix exacto triennio longitudinem decem aut duodecim transversorum digitorum adepta sit, in extremo inferiori pugni crassitiem, ad exteriora autem vergens vulvæ introitum plane obturaret: quamobrem ægra amputationi propositæ assensum præbuit, quam aggressus est D. à *Saulaye*, Chirurgus Obstetricius, manu tam felici, támque dextera, ut ne vel levissima symptomatis consequutio adfuerit: Fidémne autem adhibueris, Domine? hypersarcosis prædicta, quæ concubio adeo obstabat, necnon sanguinis fluor, ad extirpationis usque momentum pertinax, eáque copia quæ conceptionem irritam allaturus videbatur, ingravidationi tamen impedimento non fuit, adeo ut biduo post peractam operationem, fœtum circiter bimestrem, prægressis levibus doloribus, excluserit, comite secundina; omnibus quidem partibus secundum naturam conformatum, præter quinque integumenta, ac partes continentes proprias imi ventris, quæ putrilagine pene consumptæ viscera nuda exhibebant.

Interim dum meditaberis singularia hujus observationis, attente quæso perpende quæ in mentem venerunt Dom. *Landoüillette*, circa monstrum cujus historiam prodidit Dom. *Paulléus*, revolve postmodum quæ celebritas nominis eos maneat quibus tam egregia animo innascuntur, adeóque eleganti calamo conscripta traduntur.

Observatio II.

Sive Explicatio difficultatis à Dom. *Paulléo*, Medico Cænomano propositæ, circa monstrum biceps, per Dom. *Landoüillette*, Medicinæ Doctorem Cadomensem, Lutetiæ commorantem.

Quæstio à Dom. *Paulléo* nobis proposita circa Monstrum, cujus descripsit historiam, scilicet an id duplici anima rationali, vel simplici præditum esset? inter res ultro citroque ventilandas, omnium maxime ad examen deduci meretur. Solutionis ratio tutissima est, à verisimilitudine non admodum recedens, in eo sita videtur (id quod ab eo præstitum) ut animæ præcipua sedes assignetur. Porro cum illi satis fuerit mentem suam aperire, ac conjecturas tantum afferre definitione nulla proposita, videtur compellere nos & invitare ad novas animadversiones, Ego vero ad illius exemplum, libertatem mihi concessam existimaui quid de re proposita sentirem propalare, sed tanquam dubia, & dilucidationis egentia, quæ eruditorum censuræ exponere non vereor.

Hoc vero hac in re maxime probabile mihi visum est, Eam partem cerebri, ad quam nervi pertingunt, animæ rationalis sedem constituendam esse, ac

proinde monſtrum (de quo agitur) totidem animas habuiſſe quot capita. Si enim cum Peripateticis dixeris animam rationalem in corde præcipue collocatam eſſe, unicuique tamen reliquarum corporis partium indivulſe cohærere, hoc pacto revera aſſeris id quod Animæ voce efferunt, rem eſſe corpoream, hoc eſt, ſaltim modum aut accidens materiæ: at vero id eo abſurdius eſt, quod Anima ſubſtantia ſit cogitandi vi prædita, nulli autem rei materiali facultas illa conceſſa ſit.

Quamobrem, cum legimus apud Hippocratem Animam compoſitum quid eſſe ex igne & aqua; illam autem ſedem habere in cordis ſiniſtro vẽtriculo, ibi loci animæ nomine nihil aliud intelligere licet quam amborũ dictorum elementorum partes ſubtiliſſimas, aut, ad ſummum, ſpiritus animales: Non ſecus ac per animam, quam in ventriculo conſtituit *Helmontius*, nihil aliud intelligas velim quam ſpiritum illum univerſalem, qui communis eſt plantis, brutis & hominibus.

Domini *Carteſii* opinio, qui in glandula Pineali animam rationalem radicatam ſtatuit, hoc eſt ſedem in qua præcipuæ illius partes coërcitæ hærent, æque contentioni patet, quandoquidem in quibuſdam defuiſſe illam glandulam compertum eſt, in plurimis aliis ſcirrhoſa aut lapidea animadverſa eſt. Sin cæterorum Philoſophorum ſententiæ rite excuſſæ fuiſſent, quorum doctrina diſcrepat ab ea quam firmare adlaboro, facile unicuique manifeſtum eſſet ipſos ſibi bellum inferre & adverſari, quandoquidem nemini non obvium, cum nervi ſenſum organa ſint, objectorum perceptionem contingere debere ibi loci, in quem deſinunt, ac proinde ratiocinationem ad eam conſequi ſolitam: quo fit ut anima tanta celeritate percipiat immutationes omnes corpori contingentes, tantáque facilitate ſpiritus animales determinet ad voluntariarum actionum productionem, quarum opera licet nobis declinare aut ſectari id quod ſpeciem mali aut boni profert, ac ſæpe eodem momento quo objectum aliquod perceptum eſt, paſſio, quam excitare valet, concipiatur, motus autem quos ſuſcitat, in actum erumpant.

Revera in nobis motus quidam animadvertuntur, qui neque voluntatis imperio ſubjacent, neque à ſenſuum perceptione pendent, aut animæ noſtræ conceptione; cujuſmodi ſunt, exempli gratia, coctio chyli, ejuſdémque diſtributio, lactis generatio & effluxus, fermentatio & circulatio ſanguinis, ſeparatio & excretio redundantium & excrementorum; at vero dicti motus hominibus æque ac brutis quod communes ſint, non magis origo illorum ab anima rationali deducenda, quam mentis operationes diſpoſitionis corporis effectus cenſendi.

Non diffiteor ratione motuum corporeorum animam aliquando novas aliquas ideas concipere, cujuſmodi ſunt quas inducunt dolor, titillatio, &c. ac viceverſa corpus ab animi pathematis ad ambulationem, ſtationem,

riſum, &c.

risum, &c. determinari. Quacunque autem ratione similes consensus aut correspondentiæ accidant, spiritibus tantummodum animalibus abscribendæ sunt, ac proinde nervis, canalium vice fungentibus, pro illorum commeatu & distributione.

Assentiendum ergo animam rationalem ea in sede, quam superius innui, collocatam esse, ac proinde *Riolani* opinioni adhærendum Monstrum, de quo agimus, duabus animabus donatum fuisse. Id vero analogum est sentētiæ nostræ circa mulierem gravida, nec enim ulli dubium est fœtum anima peculiari, & distincta ab anima matris, præditum esse, quanquam chylificatio, sanguificatio, ac excrementorum vacuatio communes utrique sint.

Hinc admirationi esse non debet id quod à *Verulamio* assertum virum, cui à carnificibus dissectum & apertum fuerat pectus, & cor exemptum, preces aliquot adhuc effudisse; Id quippe effectus fuit animæ rationalis, quæ quod nondum à substantia segregata esset, neque adhuc locum, in quo cogitationes fingit, deservisset, inde in cæterum corpus spiritus à mente modificatos transferens, modo adhuc idoneo ad actiones exercendas agere valuit, quibus edendis partes, tunc nondum destructæ, à natura dicatæ erant.

Quamobrem non difficultater adducor ut credam, si monstro dicto ulterius vita prorogata fuisset, in illo plures animas, ex cogitationum diversitate, deprehendendas fuisse, hinc duo illa capita vario ratiocinio usura fuisse, ut contentio & dissensus opinionum sæpe manifesta fuissent: imo verisimile est unum illorum famem percipere potuisse, qua alterum forte caruisset, quandoquidem humor, sensationum ejusmodi author, certo tempore ad unum ventriculum potius quam ad alterum delatus fuisset; unde præterea exsurgere potuisset inæqualitas & discrepantia in copia, qualitatibus & excrementorum evacuatione: Demum existimo partem eam, quæ propria erat alteri fœmellarum (fœminæi enim sexus erat monstrum) libidini satisfacere potuisse, in partes altera non veniente, neque quoad corpus neque quoad animam; cum enim propensiones particulares inesse illi potuerint, spirituum determinatio, per quamin partes genitales unius potius quam alterius deferrentur, contingere potuisset, cum unicuique dictarum animarum potestas fuerit obluctandi aut consentiendi carnis concupiscentiæ.

Liceat & hoc afferre, spiritus animales in dicto monstro cum omn[illegible] penderent ab unico corpore, eos minore vi abripiendos fuisse ad nutum alterutrius animarum, ubi alterius inclinationes eo non vergerent, quandoquidem alio aversi forent, & conturbati in ejusmodi motibus à contrariis cogitationibus, Id vero subaudiendum de spiritibus à cerebro in quampiam partem quo in motum cieatur deferendis. Eos vero quod spectat, qui ab uno quoque membro confluere debent ad cerebrum, nuntii sensationum,

quarum corpus capax est, è nervis semper ij progrediuntur quos incolunt, quo tempore objectum agit, directe invasuri originem eorundem nervorum, adeo ut, e. g. punctura in pede ab alterutra dictarum animarum perceptibilis fuisset inscia altera; id quod locum maxime habiturum fuisset quoad stimulos libidinis in alterutra tantum vulva dicti monstri excitandos.

At vero cum animi pathematis in spiritibus animalibus maximæ conturbationes accidant, vix autem homo in lucem emissus timori obnoxius sit, tristitiæ, amori & odio, admirationi locus non est si in hoc bicipiti monstro satis valide commoti & agitati fuerint ad perruptionem organorum, illorum distributioni destinatorum, tunc temporis nimis debilium ut obsistere valerent impulsioni, non minus confusæ & indirectæ quam violentæ & præcipiti.

Cæterum objectiones, ab iis afferendas qui meæ sententiæ adversabuntur, refellere non tento, sive quoad resurrectionem, sive quod animarum salutem aut dãnationem, sive tãdem mortem; e.g. an ex duabus animabus, uni eidemq; corpori infusis, altera medietati illius valedicere posset, dum interim altera reliquo vitam communicaret, Vel num tantummodo separatæ in subjecto, & ab illo separabiles, inter se tamen indivisibiles essent. Nam, præterquam quod animus meus angustioribus limitibus circumscriptus est, quam ut percipere valeat quovsque Dei infinita potentia pervadere queat, æquitas postulat ut Theologis permittatur solutio quæstionum Religionem absolute spectantium: imo vero tam parum tenax sum opinionum mearum circa res Physicas, ut eas semper facessere jubeam simul ac verisimiliores occurrunt.

OBSERVATIO III.

Dom. B O N I N.

Satyra in Medicos quosdam de trivio.

DImissis feriis hisce, fatigatum animum non amœnius laxavero, quam si in memoriam tuam revocem Medicorum quorundam inepta theoremata, à vulgo ob triplicem literam SSS. (Sennam, sanguinis missionem, le *Son*, id est furfur) Medicorum trium S. epitetho decoratorum, eo quod in eorum præscriptis formulis medicamentorum nihil aliud præter tria nominata occurrat: Eos intelligo qui crapulæ tantum nati studiis valedicunt, eruditos temnunt, *recens explorata* negant, quicquid eorum notitiam subterfugit improbant, credulæ fidei hominibus imponunt, vulgo recepta veneno inficiunt, doctrinam omnem repudiant, probitatem, Religionem, in conciliabulis illicitis fallacias, tricas & fraudes meditantur. D.*Bonin*, antiquus & celebris Pharmacopola Pictaviensis, illos miro artificio in aphorismos

rissimis mox tradendis depingit, Animus illico fuit in linguam patriam conversos ad te transmittendi, in gratiam quorundam cui Latina ignota est, epistolas vero meas sibi comparare sedulo satagunt; at vero cum in alienam linguam traductio elegantiæ & energiæ illorum plurimum detractura fuisset, nihil immutandum satius duxi, ne injuria dispositioni ab authore datæ inferretur: Explicationem porro linguæ Latinæ rudibus ab ejus gnaris repetere obvium erit.

Medicorum Pedariorum, sive Vlmerensiun Schola, in viginti aphorismos digesta.

I.

Vita longa, quæ ad quinquagesimum annum prorogatur: Ars brevis; quæ enematis injectione, sanguinis detractione, & medicamenti purgantis assumptione consummatur.

II.

Pro Physiologia elementa non cures, de his controversatur (ut Cartesius *& sequaces*) Neque spiritus abolentur, (*ab Harvéo & aliis*) neque humores rejiciuntur, (ab *Helmontio*) neque sanguinem ipsum, qui etiam negatur, (à *Marchaiio*) neque temperamenta, quod hæc sequantur.

III.

Idiosyncrasia in Medicina monstrum.

IV.

Sanguinis aut cruoris circulationem, Chyli traductionem, (*recta ad cor*) lactis confectionem (*ex chylo immediate*) respue, non magis utilia quam scibilia, figmenta novatorum.

V.

In Pathologia, non causæ, non signa, neque tempora morbi; non ætas, non vires, nec consuetudo ægri, & similia priscorum phænomena observanda sunt, homo est, morbus est, satis.

VI.

In cognoscendo levitas, in curando temeritas, in promittendo ambiguitas, nunc manent tria hæc.

VII.

Inter medendum irride specifica, unum in unoquoque remediorum genere est ad omnium instar. Itaque sit tibi pro catharticis senna, pro emeticis stibium, pro cardiacis hyacinthus.

VIII.

Si quando alterantibus opus, contraria contrariis semper, similia similibus nunquam opponito.

IX.

Extremis morbis extrema remedia quidem, ſed etiam viris primatibus.

X.

An in intermittenti, in putrida, in purpurata, in peſtilenti febre, phlebotomia? Ridicula quæſtio, in his enim æque ac in vera ſynocho prodeſt.

XI.

Si poſt primam, poſt ſecundam, imo & poſt tertiam venæ ſectionem febrium paroxyſmi fiant citiores, longiores & acerbiores, vel etiam cum comate aut ſociis, magnitudinem cauſæ ſignificabunt, ſeca iterum.

XII.

An natura aut morbo picrocholis venæ ſectio ſalubris? inane problema, ſanguinem bilis eſſe frænum Arabum delitia.

XIII.

Iiſdem conſtitutionibus & morbis, ætate vel jam provecta, viribus abſumptis, ſanguinis miſſione ante & poſt pluries repetita, Larbaſum emeticum (*antimonium ſeu vinum emeticum*) nocere, Chimiſtarum theorema incongruum, ſemper enim & ubique ſalutare.

XIV.

In morborum conſultationibus inferioribus illud, paribus obſiſte, principi ſuſcribe, vel ubi pereat æger.

XV.

In magiſtralium antidotorum diſpenſationibus, aliiſque in genus actis, præſentia tantum, examen enim laborioſum, demonſtratio difficilior, Eapropter & aliis ad dicendum paratis idem ſilentium pro viribus imponito, nec ipſe vim patiaris.

XVI.

In vipereorum paſtillorum formatione, quarta galenica panis ſit tibi pro falſa, aut male ſupputata, trium enim, non quatuor, quarta pars unum eſt, non minus quam caro alexicacos.

XVII.

Etiamſi unicum antidotarium præcipias, varia tamen non minus excipias, Quiſque martem ſuo marte paret, grata diverſitas.

XVIII.

Pondera non cures, quinta aut ſexta pars totius, minorum quam ut quod operetur, inde drachma lx. aut lxxij granorum, unum & idem.

XIX.

Unico Pharmacopœo, unico & Chirurgo faveas, cæteris noceas, cum omnibus enim non potes de mercede, de remediis ned um convenire.

XX.

Pro veteri illo digrammate

Morbus

Morbus, causa, locus, symptoma, innata facultas
Consimiles morbi, mos, motio, pharmaca, gestus.
Hoc uno versu utere
Iusculum, aqua, ovum, lac, senna, enema, sanguis, acetum.
námque
Arma scholæ morbos sunt Ulmeriensis ad omnes.

Proculdubio ex titulo prædictorum aphorismorum colligere tibi licuit D. *Bonin* Medicos, quos in scenam adducit, conferre cum Iudicibus illis subalternis, qui olim sub ulmis pagi, quem incolebant, jus dicebant, ea de causa *Padaneis* nominatis, aut Iudicibus sub ulmo: Inutile autem omnino foret cætera commentariis illustrare, cum mens authoris satis aperta sit, ut dilucidatione non egeat apud eos qui acumine ingenii pollent: Id vero non ingratum tibi fore existimo si dixero nominatum *Bonin* hos aphorismos construxisse, occasione sumpta ex obitu Domini *Barbarin de Ioussé*, olim primarii Præsidis in augusto Pictonum Senatu, mense Septembri ultimo denato, annos quinquaginta duos nato: eo quod, ut existimat, præsidia omnia necessaria defuerint; Obitus autem Viri Illustris dicto *Bonin* molestissimus fuit, ob benevolentiam summam quam sæpe intimam fuerat expertus, cujus dilucida testimonia sæpenumero reportaverat: Summæ dotes quibus natura defunctum exornaverat, beneficiorum prӕterea ingentium, quibus insignitus fuerat, recordatio, post effusum imbrem lacrymarum ex oculis, è corde expressa mille suspiria & gemitus, ab ipso extorserunt dialogi vitæ & mortis exarationem, inscripti tumulo, perpetua veneratione observando: Copiam illius facio, in quo Deæ illæ ambæ colloquentes adducuntur, eo quod circumstantias quasdam, Medicam artem & Medicos spectantes, contineat, mihique constitutum sit nihil prætermittere eorum quæ huc faciunt, ut in Epistolis meis amici tui obvias habeant observationes ad praxim utiles, curiosa quæ in musæo meditentur, gratasque cogitationes quæ colloquii materiam in consortiis præbeant.

OBSERVATIO IV. Ejusdem.

Dialogus in Tumulum.

Domini Dom. *Petri Barbarin*, Equitis aurati, Domini *de Ioussé*, &c. in augusto Augustoriti Pictonum Senatu Præsidis Augustissimi, Qui è terra in cœlum evolavit nonis Septembris, anno communi 1678. ætatis autem suæ 52.

Mors. Quid est ô vita tibi, quod hunc titulum legendo tam amare lugeas?

Vita. Quis talia fando temperet à lacrymis? jacet proh dolor, quod vel nunquam jacere debuisset, corpus Domini Dom. Barbarin, &c.

Mors. Sed quid novi? annon quem deploras communi hominum fato semel discessurus erat?

Vita. Verum, sed an non etiam ad senium usque, more parentum suorum superesse potuerat? Cur sic præmature occidisti?

Mors. Non occidi, qui interno veneno, & propria cacochymia periit.

Vita. Utinam non cacodoxia, non cacographia, non externo pharmaco.

Mors. Qui his, integro Medicorum collegio usus, si quidem tres collegium constituunt?

Vita. Ignoras rerum salubritatem non in multitudine semper consistere? Ignoras (quæ utinam iterum eo loci non conveniat) hanc alterius infœlicis monumenti inscriptionem, Turba Medicorum interemit.

Mors. Vel inde sum talis obitus insons, vel inde etiam te ipsam consolatura, quod nullis artis Apollineæ legibus & consiliis, nullis remedium auxiliis caruit, quem tandem ultima sors eripuit.

Vita. Qui consolabilis ego, orba tanto támque præstanti viro, ut qui gratissimus musarum & gratiarum alumnus, ut qui fuerit à puero *Nestor*, inter amicos *Pylades*, inter Judices *Æacus*, supra *Alexandrum* magnificus, supra *Iulium Cæsarem* generosus, supra hominum officiosissimos officiosissimus, ut qui denique veræ generis humani deliciæ, & certus virtutum omnium cumulus?

Mors. Observa saltem (si quid tandem meum est) hunc vere heroem, imminentibus tantum Themidis induciis (quibus non æque utilis) accersisse, & sic ipsas tibi, pro fletibus & næniis, longe supra cæterorum duraturis, concessisse, idque temporis pro luctu sufficiat.

Vita. Ah bimestres inducias & nænias tantummodo concedis, cui vel perpetuas deberes! Esto tamen, & ad unicam, quæ mihi meísque restat, consolationem grates infinitas supremo numini devotissime rependamus, quod dederit, sibi ipsi in cœlis manere beatum, ei quem in terris nobis sensimus vivere justum, quémque revera scimus apud homines, nisi ingratissimos, nunquam moriturum.

Hoc gratitudinis & observantiæ suæ specimen moriens vovebat Just. Bonin *Pharm. Pictav. illico.*

OBSERV.

Observatio V.

D. de la MORANDIERE.

Gemelli, ejusdem sexus, una secundina obvoluti.

HÆc dum scribo, en ad me Epistolam *D. de la Morandiere*, Magistri Chirurgi in Oppido Tilleriano Normanniæ, cujus causa de Generatione materiam iterum suscipere cogor, Ait enim 1. se in partu difficiliori vocatum, ejusdem sexus gemellos eduxisse, unica secundina obvolutos, etsi alter vita donatus esset, magnitudinis solitæ; alter mortuus, exsiccatus, à secundina liber, quasi tantum quinquemestris: unde fides accedere videtur conjecturis prima mea epistola adnotatis, circa fœtus eductionem à D. *Amiens* Chirurgo Regio factam.

Observatio VI. Ejusdem.

Actus venereus impeditus ob orificium externum vulvæ obturatum.

IDem 2. tradit quendam à septennio conjugatum, de vxore conquestum esse quod nunquam inire illam potuerit, Constituta autem à Judice, per Chirurgos & Matronas exploratione, in dicta muliere repertum fuisse orificium externum vulvæ obturatum à carne solida, eáque naturali, pertusa tamen in medio ad menstruorum effluxum, vix tamen styli cujuspiam vulgaris capaci: Qua de causa generationi inhabilis judicata fuit, ac viduitati mancipata; Libidinis tamen stimulis urgentibus eadem concepit, actu quanquam venereo imperfecto; Partus enim tempore adveniente accersitus fuit D. de la *Morandiere*, qui exitum artificio infanti procuraret, hoc est, incisione facta carnis vaginæ introitum obsidentis, amplitudinem duorum transversorum digitorum obtinentis, crassitudinem semipollicis, Ex his conspicuum est membranam, Hymen vocatam (si modo carnositati dictæ id nominis assignandum) non in omnibus fœmellis, quibus obtigit, eam tenuitatem obtinere quam fingunt Anatomici, Nec membri virilis intromissionem inter circumstantias absolute necessarias numerandam esse, ad conceptionis actum, id quod vulgo apud Medicos statutum.

Observatio VI. Ejusdem.

Arthritis nodosa singularis.

EN iterum duas alias Observationes ab eodem D. à *Morandiere* præcedentibus additas, quæ diversæ sunt naturæ ut credo non flocci pendes:

Prior est de Arthritidis quadam specie, obortæ in juvene viginti quatuor annorum, cujus ratione in omnibus articulis insignis numerus tophorum excitatus fuerat, præsertim in altero pede, qui adeo increvit à continuo humorum decubitu, ut cutis ulterioris distentionis incapax, diffissa fuerit, ægrúmque ad auxilium apud D. la *Morandiere* quærendum impulerit, qui ea de causa incisione facta in dicto pede, supra & infra, inde insignem copiam materiei albidæ, crassæ & terrestris educit, hinc postmodum causa antecedente in cæteras corporis partes decumbente, in omnibus cute investitis pustulas lapideæ duritiei excitavit, atque in ipsis articulis ea copia congesta, quæ eorum extrema extra sedem nativam expulit.

Observatio VIII. Ejusdem.

Puteus lethifer.

POsterior Observatio tradit seriem funestorum accidentium, quæ ante aliquot annos contigere, etsi causa adhuc hactenus obscura sit, quæ tamen physica censenda est, eo quod scaturiginem in putei fundo habuerit, jampridem aridi. Puteus ille, cujus profunditas octo orgyas non excedebat, quatuor propemodum in latitudine obtinens, adeo utilis & opportunus Pistori *de la Tilliere* visus est, ut mundandum illum propriis sumptibus curaverit, etsi non minus cæteri loci incolæ quam ipse sibi vendicare possent: quapropter pacto inito cum rustico, certóque pretio constituto, aggressus hic est putei mundationem, summáque adhibita diligentia quisquiliarum copiam eduxit, etsi nihil sinistri hactenus inde exsurgeret, Sed vixdum grandem lapidem emovit, qui de industria illuc conjectus creditus est, ut ex inferiori parte scaturierit aqua, ad semipedis altitudinem assurgens, eodémque momento veneficus vapor, ipsi intolerandus, quamobrem exinde se extrahi quamcitissime voluerit: Post quinque aut sex dies Pistor qui columbam in eum devolutam esse animadverterat, filium proprium eo se dimittere jussit, juvenem robustum, rusticum, viginti quatuor aut quinque circiter annos natum, sed vix fundum attingit illico occumbit, dorso muro obverso; Pistor fati præcipitis, cujus author ipse fuerat, occasione commotus, arrepto fune eo se devolvit, manus auxiliatrices filio porrecturus, vix autem imum attigit, quin ipse lethum incurrerit. Faber ferrarius vicinus, quem periculi metus deterrere non potuit, misericordia vero impulsus, paulo post idem iter aggressus est, sed ea lege ut protinus & ad levissimam vociferationem educeretur, eodem tamen ac cæteri fato, suffocatus enim ab illo vapore, antequam perculsus videretur, interiit: Quartus, viribus confisus & præcautioni adhibitæ, funi scalam addendo, ubi secundo gradui pedem fixit super priores deciduos mortuus concidit; Postmodum oppidi vir robustissimus

mus, funibus sub axillis constrictus pedetentim eo devolutus est, statim vero ac mediam putei altitudinem attigit, sine mora adducendus fuit, neque auxilii celeritas prohibere potuit quin exanimis fere evaderet : Tunc temporis proximorum misericordia remittere, charitasque à tam horrendo spectaculo defervescere : aditus demum canibus tantum & gallinis concessus, sed quanquam dictorum animalium non exiguus numerus eo compulsus fuerit, ne unum tamen vivum emersit. Tandem post tot támq; varia experimenta, è re visum fuit maximam facem accensam eo demittere, sed quanquam flamma lucida, ubi fundo ad trium pedum distantiam proxima, extincta illa fuit. Id vero notatu dignum est 1. omnibus mortuis caput aquis eminuisse: 2. Idem eodem tempore in puteis vicinis tentatum esse, sed omnino innoxie, etsi maxima eorum pars media parte prædictum altitudine superatet, Ac tandem eundem, tantorum infortuniorum authorem, per aliquot annos intactum, postmodum mundatum fuisse, citra tamen vel levissimam cuiquam noxam illatam.

Philosophi quidam talem effectum spiritibus arsenicalibus assignarunt, quibus aqua scaturiens imprægnata erat, eo quod in quibusdam cryptis reses fuerit, arsenici mineram forte cótinentibus. Id vero quod faci accidit, sententiam illam quodammodo dubiam reddit, nec enim quispiam rationem reddiderit quamobrem à vaporibus, arsenici vi imbutis, extingui potuerit: utut vero sit, tale phænomenon animadversiones eruditi cujuspiam Physici exposcit; revera qui ejus explicationem tradere insudaverit, bene de omnibus merebitur.

Observatio IX. Authoris.

De dissolutione lapidis Vesicæ.

Iam pluries verba tibi feci de experimento in Nosodochio, Charitatis dicto, tentato, quoad dissolutionem lapidis in vesica, cujus successum exhibere nondum mihi licuit: Id vero tibi inpræsens innotescat puerum ægrum, in quo periclitari libuit, explorationi tandem à Dom. *Morellio*, decimo die præsentis mensis, subditum fuisse, à quo deprehensus lapis adhuc vesicæ affixus: Hoc vero momento temporis mihi nuntiatum in apertione cadaveris Dom. *Lissavide*, civis parocchiæ S. Rochii, paucos ante dies defuncti, repertum quoque lapidem in vesica latentem, etsi sæpius illi Dom. *Brocardus* exhibuerit suum remedium, Reponit vero, quoad ægrum *Charitatis*, ipsum (antequam periculum fecisset arcanorum suorum adversus lapidem vesicæ) à pluribus annis perpessum fuisse sævissima symptomata quæ parere aptus est lapis in vesica fluctuans, dum scil. ad hujus orificium impulsus lotii exitum præpedit. At cum dictus æger nullo symptomate vexetur, procul omni

dubio saltem lapidem alium, qui vagus erat, dissolutum fuisse, superstite adhuc altero adhærescente. 2. Possibile esse ut Dom. *Morellus* deceptus sit, qui ægrum tantummodo explorarit digito in podicem intromisso; quandoquidem caruncula, explorante digito, eadem ratione percipi possit, eundemque impressionis sensum illi præbere quem lapis adhærens. 3. Etiam teste Dom. *Morellio*, lapidem istum summæ vesicæ adhærere, ac proinde pene impossibile fuisse ut dissolvens in vesicam operationem exercuerit, eo quod raro contingat vesicam sufficienter lotio repleri, quo ab eo universa eius superficies madefiat. 4. Ratione D. *Lassavide*, hunc non tamdiu ejus remedio usum esse quoad peefecta lapidis dissolutio acciderit: id saltem observatum fuisse à dissolvente inchoatam lapidis dissolutionem, eo quod illius superficies aspera deprehensa sit, & quasi attrita. 5. Dictum D. *Lassavide* mortuum esse anno ætatis suæ sexagesimo quinto, variis complicatisque ægritudinibus detentum, nominatim ob renes abscessibus tentatos, testimonium perhibente D. *Dailly* Chirurgo Jurato Parisiensi, anatomen instituente coram D. *Daymiero* collega suo, pluribúsque aliis testibus. Utut vero sit, quanquam experimenta dicta D. *Brocardi* successu caruerint, remedii tamen sui certitudinem perpetuo prædicat, experimentáque, dubitationis aleæ non subjecta, se propediem exhibiturum aperte profitetur, propositis curationibus privatis aut publicis quæ successum habuerint, sive quoad lapides renum sive vesicæ.

Cæterum, si specialius scire desideres 1. quæcunque peracta sunt circa puellum ægrum, cujus curam suscepit D. *Brocardus* in Nosodochio Charitatis, consule Tractatum de lithotomia, propediem edendum à D. *Tolet*, Nosodochii dicti Chirurgo, in quo sigillatim & accurate processus exponitur, multæ præterea singulares observationes habentur, necnon quamplurimæ figuræ, quas propriis sumptibus excudi curavit, quo facilius percipiantur quæ inibi exponit, ejusmodíque operatio juxta methodum instituatur, etiam ab iis qui nunquam manum operi admoventes viderunt: Id vero summæ utilitatis futurum est in Provinciis Operatoribus carentibus, quod plurimi auxilio destituti vel intereant, vel temeritati circumforaneorum committere se cogantur, aut quibus opes non desunt, immanes sumptus profundere, accersitis aliunde Lithotomis.

Parerga.

Fama quam sibi merito sibi comparavit D. *Renaudotius* Medicus primarius SS. Principis *Delphini*, me impellit ut moneam te, Ipsum nobis abreptum fuisse die decima nona præsentis mensis, cujus muneri hactenus nullus suffectus, mensis vero proximus quis successor futurus site, docebit te.

Id vero te scias velim Augustissimum illum Monarcham, qui singulari benevo-

benevolentia suorum subditorum tutelæ tam sedulo *invigilat*, *illius* recentissimum testimonium præbuisse, cum febrifugum Medici Angli pretio comparari jussit, publici juris id facturus: Dom. Primarius ejus Medicus, arcani depositarius, ad aliquod tempus id latere vult certis de causis, propalaturus vero postmodum eo modo ut omnibus proficuum esse queat.

Omnes porro Eruditorum conventus hoc anno tempore solito publici facti sunt, h. e. paucis diebus post festum D. *Martini*; hæc vero circa eos immutatio contigit, quod illi qui apud Dominum Abbatem Bourdelotium celebrandus est, dies Lunæ assignatus sit: Dominum autem *Regi*, cujus nomen apud eruditos tantæ celebritatis, inchoasse Disceptationes Physicas, singulo quoque die Martis habendas in ædibus D. *Lemery*, Regii Pharmacopœi in vico Galantio: Supradictarum Disceptationum prima habita fuit mensis præsentis die vicesimæ prima, concursu undique magno, Conventum plurimi componebant illustres tum stirpe tum eruditione: D. *Regi* pro more suo omnes in admirationem pertraxit, auditores vero quotquot habuit, applaudentes dimisit.

Dictus quoque D. *Lemery* cursum suum Chimicum iterum inchoavit die Veneris præterita; Novum vero spondet circa quadragesimæ initium, in gratiam Medicinæ candidatorum qui Lutetiam non appulerunt quo tempore Academicis exercitia redintegrata.

Observatio IX. Authoris.

Emplastrum contra Herniam.

Epistolæ finem impono communicatione Emplastri quod ad Herniarum curationem miranda præstare asseritur; Accipe Olibani, vel thuris masculi, gummi ammoniaci & opopanacis, cujusq; unicas duas, cuncta hæc dissolvi cura in sufficienti quantitate aceti stillatitii: demum accipe piperis albi, seminis sinapi, foliorum buxi ana unciam unam, ebulliant omnia in aquæ fabrorum cotylis tribus, usque ad duarum tertiarum consumptionem, cola decoctum, & fervens adhuc affunde gummatis dissolutis; cuncta hæc simul commixta lentissimo igni impone, digerique sinantur per duas horas; demum igne per gradus adaucto ut fere ebulliat, adde uncias duas olei lumbricorum, ut ebulliant permittendo quousque omnis humiditas exhausta sit: addita postmodum iterum semilibra picis nigræ purissimæ, ad ignem tamdiu relinquas quamdiu omnia recte concorporentur, & in emplastri consistentiam abeant, quod alutæ inducendum, magnitudine & figura inguinibus convenientibus, quibus adhærescere permittes quoad sponte excidant.

Vale.

Parisiis 28. *Novembris* 1679.

ZODIACI MEDICO-GALLICI
SIVE
Recens in Re Medica Exploratorum.

DECEMBER.

EPISTOLA DVODECIMA.

EN tandem Domine, ultimam quam à me habiturus es epistolam. Complementum faciet, id quod optasti, primi voluminis *recens Exploratorum*, quapropter & cæteris brevior futura est, quo locum concedat Indici alphabetico, à me in lectorum gratiam constructo: causam vero enuntiaturus non sum quamobrem Indicem dictum non sejunxerim à codicibus nostris vulgaribus, nec tibi difficulter ratio innotuerit quæ me ad id compulerit; hoc vero te scire velim Volumum proximo ando prodituro, titulo insigniendum, *Templi Æsculapii*, aut *Depositorii recens Exploratorum singulis diebus contingentium in re Medica*; eo quod instituto nostro melius quadret, magisque sit consonus operis dispositioni, id quod fusius declaraturus sum in Præfatione, rariora ad Te mense Janvario proxime futuro transmittenda prægressura.

OBSERVATIO I.
D. VERDERII.

Partus conceptionem tubariam sequutus.

EX earum numero quæ hujus mensis curriculo mihi tradita sunt, Observatio sequens non minimi est momenti, Acceptam habeo à Dom. le

Conte,

Conte, communicatam à Dom. *Verderio*, celeberrimo medico Pictaviensi, intima cum ipso familiaritate conjuncto. Observationis subjectum juvencula est mulier, cui nomen *Lataba*, incola vilis pagi, *Niellio oppido* vicini: Hæc ante aliquot retro menses obtulit se Dom. *Verderio*, tumoris duri, rotundi gratia, amborum pugnorum magnitudinem propemodum æquantis, infra nothas costas lateris dextri eminentis: Etsi tunc temporis vivido esset & florido vultus colore, menstruæ purgationes non cohibitæ, anorexia non adesset, ulla pica vel malacia, mammarúmve intumescentia, nullúmve graviditatis familiare symptoma conspicuum, Ex sententia tamen D. *Verderii* tumor ille ortum duxit à fœtu in tuba uteri concepto: Opinionis fundamentum fuit, quod tumor dictus non solum doloris expers, caloris, gravitatis, febris nulla consequuta esset, in superficie nulla coloris immutatio, sed præsertim quod in dies augmentum capesseret, prægnanti nullam molestiam inferens: si quasdam concussiones exceperis, iis propemodum similes quas fœtus se commovens infert; Revera, à præscripto levi exercitio, per Dom. *Verderium*, ab opinione concepta non recedentem, litu præterea partis tumidæ ex oleo liliorum ad partium relaxationem, exitúmque facilem foetui procurandum, tribus exactis hebdomadis peperit muliercula puellam vivam, terminum naturalem propemodum adeptam.

Cum pauci Chirurgi curationibus rarioribus æque sint insignes ac D. Boisellus *Argentonensis, eximiáque animi generositate publici juris faciat propria experimenta, futurum credo ut plurimas ab ipso rarioresque observationes consequuturi simus: Dictorum spem facit epistola ab ipso nuperrime ad me scripta, continens historiam curationis, cujus, ut existimo, circumstantiæ non ingratæ erunt, eo quod ad usum practicum non parum conferant: id proculdubio concessurus es, si quæ subsequuntur legere lubeat.*

OBSERVATIO II.

D. BOIRELLI.

Vulnus Pectoris insigne, cui accessit fistula & phthisis, feliciter curatum.

Filius Dom. *de la Genevraye*, illustris nobilitatis viri, anno 1670. gladio in pectore ictus fuit, inter quartam & quintam veras costas, initio ducto à supernis, infra & ad latus mammæ: Ad curationem illico accersitus fui: Ex insigni respirandi difficultate, & sanguine florido è vulnere exeunte, ad cavitatem usque pectoris pervenire vulnus colligere mihi licuit, *nam Pulmone icto spirandi difficultas est, sanguis ex ore spumans, ex plaga*

ruber, ſimulque etiam ſpiritus cum ſono fertur: Ex illo tribus primis diebus ſanguinis libræ circiter duæ prodiere, poſt modum bidui ſpatio, quotieſcunque curatio adhibebatur, circiter unciarum duarum quantitas humoris pituitoſi, crudi, liquidiſſimi, ſimulac pelvi exceptus fuerat, concreſcentis.

Evacuationes ejuſmodi quominus febris ingrueret die ſexta prohibere non valuerunt, atque ad decimam uſque quartam prorogaretur, non ſecus ac tuſſis, in dies incrementum aſſumens; unde timoris eo potiori jure enata cauſa, quod quoties curationis gratia manus vulneri admoveretur, turunda illi indita atra omnino educeretur, nullo tamen puris in capacitate thoracis fluctuantis, in quodcunque latus convolveretur æger, apparente indicio. Interim febris & tuſſis à decima quinta deferbuere: à decima ſeptima autem poſt egreſſum corpuſculi, partim carnei, partim membranei, fere omnino putridi, ac præterea materiæ cruentæ circiter ad uncias tres, turundæ nigredinis expertes exemptæ ſunt: Decima octava à natura ſimile corpuſculum, eademque materiæ copia expulſa ſunt, inſigni ægrotantis ſolatio, at vero quod ejuſmodi evacuatio decima nona die non contigiſſet, acceſſit rigor univerſalis, quem ſubſequutus calor, craſtina demum die circa veſperam deſinens; quo tempore novus paroxyſmus per ſubintrantiam invaſit, præcedaneo rigore peiori & diuturniore & vehementiore, etſi calor minor fuerit, ſuperveniente ſudore illum admodum temperante: Ejuſmodi paroxyſmi, febris per periodos procedentis alias indices, à Medicis tamen in conſilium adhibitis tanquam effectus puris in pectoris cavitate latitantis habiti ſunt, adeo ut eorum ſententiæ obſequens, invitus paracenteſin inſtituerim, quam ſequuta eſt ſanguinis ad tres aut quatuor guttas excretio, cum exſufflatione prodeuntis; hinc cum de operationis inutilitate conſtaret, ut occluderetur inflictum à me vulnus conſenſere, etiam ii à quibus propoſitum præſidium fuerat.

Biduo poſt dictam paracenteſim, è priori vulnere prodiit portiuncula membranæ putridæ, cum ſemi libra & amplius materiæ fœtidæ, quæ diebus ſubſequentibus ſemper profluxit, modo alba, modo nigricans, minori aliquando copia, alias majori, ſed quæ tandem ægrum ad tabem deduxit, vulnere in fiſtulam definente, adeo ut cannulam toto biennio geſtarit, coopertam emplaſtro *Andreæ à Cruce*, Nihilominus tamen accedente toto illo tempore proba diæta; imo lactis muliebris uſu, adeo perfectam valetudinem adeptus eſt, ut vulnus firma cicatrice obductum coaluerit; deinceps Academiæ athleticæ munia omnia, validum robur requirentia, obierit, uxorem duxerit, prolem ſuſceperit, firmiſſimáque ſanitate deinceps uſus fuerit, Etſi ante vulnus inflictum phthiſicæ diſpoſitionis opinionem præberet, cum quia ſatus eſſet matre ejuſmodi affectu inquinata, tum quia ipſe indicia quædam habitus eo vergentis præ ſe ferret.

Ex.

Ex prædictis inferre licet Pulmonem in vulnerato forte ulceratum esse; carnis enim putridæ frustula excreta, proculdubio illius partis fragmenta fuere, coaffecta simul pleura, cujus portio membranæ specie per vulnus prodit, quandoquidem ejusmodi corpusculorum excretio eo tempore contigit quo febris cum rigore adorta est. *Nam si rigor frequens incidat, is pus alicubi collectum denuntiat, vel relicto sanguine putrescente, vel facta inflammatione, quod in his qui vulnus in partibus inferioribus acceperunt sæpe videre licet.* Id vero solum præsenti in casu admiratione dignum mihi visum est, quod scilicet pus insigni copia, diuque erumpens, nullam unquam toto illo tempore notam exhibuit loci in quo conclusum latebat, neque gravitate vel aliter, etsi verum sit *pondus doloris loco sentiri, quia humor qui antea per totam inflammationem erat dispersus in multas & exiguas partes, in vacuum aliquem locum colligitur.*

Cæterum apud me dubium non est aquam, statim ac è vulnere erumperet concrescentem, scaturiginem in vasis lymphaticis habuisse, quorum quæpiam læsio forte attigit: Utut vero sit, ex præsenti historia elucescit quanti referat auxiliares manus vulneratis etiam desperatis porrigere; cum constet quosdã, etiam symptomata verisimiliter lethalia perpessos, periculo defungi.

Etsi vero tres subsequuturæ observationes a D. Billotio. *mag. Chirurgo Iurato Burdegalensi communicatæ fuerint, scias tamen velim ab Illustri Dom.* d'Emery *profectas esse, qui eas exscribere dignatus est ac ad me transmittere: Neque hæ solum, vt reor, ab ipso expectandæ veniunt, asserit enim dictum* D. Billot *celebrem esse peritia curationis luis venereæ, Obstetricio munere cæterisque chirurgiis; paucos illi doctrina & dexteritate æquiparandos, Eundemque civilitatis officia ac insignis peritiæ tam æquali robore obire, vt in omnibus operationibus egregium se præbeat: Coniice hinc quam negotiosus esse debeat, & quam rara ab ipso expectare liceat, quorum communicatio emolumento futura est.*

Observatio III. D. BILLOTII.

Capitis vulnus, e quo substantiæ cerebri portio sæpe egressa,

ANno 1676. mensis Ianuarij tertia, *D. Billotius*, primum remediorum apparatum admovit filio Aromatopolæ Burdegalensis, cui nomen *Salane*, annos sex nato, ob inflictum vulnus à sclopeto manario, cuius globulus frontem percusserat, directe inter duos sinus, ac trajecta omnino cerebri medullosa substantia, ad occiput substitit; attamen puer vulneri ad decimoctavam diem usque supervixit, integris omnino rationis muniis, non secus ac si illæsus fuisset, eadem hilaritate gaudens qua per optimam valetudinem, etsi quoties manus, curandi gratia, vulneri admoveretur, pro-

prià ſubſtantiæ cerebri portio, ad nucis myriſticæ magnitudinem erumperet: Interim aliquot ante obitum horis lethargus obrepſit, mentis licet compos quodam modo permaneret, ad interrogata quævis reſpondens.

Capite poſt mortem adaperto, ecce rem admiratione dignam! cerebri ſubſtantię portio vix exiguum ovum mole æquans reperta eſt.

Ex prædicta obſervatione liquet cerebrum non tanti eſſe momenti ac hactenus creditum eſt; vnde etiamnum inferre licet animam,quæ ſenſus principium eſt, in parte ſolidiori, minuſque ejuſmodi alterationibus obnoxia ſedem habere; id quod & ſequens eventus confirmaturus eſt.

Observatio IV. Ejuſdem.

Vulnus capitis deſperatum, feliciter curatum.

IUlii 24. anni 1670. miles cohortis Dom. *de Balſac*, Ducis in legione Regia, annos decem vel novem cum octo natus, gladio helvetico vulneratus fuit ad digiti tranſverſi diſtantiam procul ab aure dextra parte ſuperna, vnde occipitis os omnino eſtractum, ſimul cum parte coronalis,non ſecus ac ſi dicta oſſa ſerra diviſa fuiſſent, eodem modo quo in cadaveribus, quorum cerebrum demonſtrandum ſeiunguntur; adeo ut ab inſtrumento non ſolum præciſa fuerit vtraque meninx, tum dura tum pia, ſed præterea ipſa cerebri ſubſtantia ad duorum tranſverſorum digitorum, & amplius, craſſitiem; quamobrem vulneratus ipſo læſionis momento lethargicus concidit, ac quaſi paralyſi vniverſali affectus: D. *Billotio* in caſtrum Trompetianum curandi illius cauſa accerſito, ſatis fuit primum apparatum admovere, nec tota die viſitare ægrum dignatus eſt, vulnus ex neceſſitate lethale judicans: Ne tamen exprobrationis occaſio incideret impellente,miſericordia poſtridie juvenem à ſervitiis miſit, inviſendi illius gratia, quo nuntio didicit pulſum adhuc micare, quapropter D. *Billotius* iterum manum vulneri admovit, Dempto primo apparatu deprehendit ſquammas aliquot ſecundæ cranii laminæ, a reliquo cranio ſeparatas, ipſi cerebri ſubſtantiæ ſe inſinuantes; at cum illas eximere abſque trepani auxilio impoſſibile eſſe animadverteret; ad id eadem ipſa die confugit, præmiſſis quæcunque chirurgiam eiuſmodi præcedere ſolent: Duobus diverſis locis admotum fuit, ſquamæ autem apprehenſæ beneficio roſtri gruini, ac ſimul membranarum portiones,quæ ſphacelo tactæ apparebant: Tribus aut quatuor diebus exactis, D. *Billotius* ex colore & conſiſtentia excrementorum vulneris, judicavit calorem & ſpiritus partem non deſtituiſſe; vnde aliquali ſanationis concepta ſpe, ſanguinem vena aperta eduxit, hinc ægri poſtmodum paulatim lethargus excuſſus, nec non motus reſtitutus, adeo ut poſt trimeſtre integram valetudinem adeptus ſit, etſi decem vel duodecim

oſſium

ossium fragmenta ex secunda cranii lamina ablata fuerint, pleraque cerebri substantia involuta; quædam crassitiem pennæ scriptoriæ æquantia, magnitudinis duorum transversorum digitorum.

Ex his conspicuum est naturæ robur, nonnullos à maximis periculis liberantis, dummodo accedant præsidia idonea, hoc est, modo obsecundent vigilantia, solertia & peritia artificis, cuiusmodi conspicua est in prædicto D. *Billotio*: Assentietur his quisquis ad prædicta animum adverterit; aut circumstantias subsequentis observationis perpenderit.

Observatio V. Ejusdem,

Vulnus tibiæ cui successit genu dolor, ossis caries, Ejusq; felixque curatio.

DOm. à *Sainton*, Oeconomus Illustr. Comitis à *Montaigu* annos natus solum viginti sex, scloperi ictu vulneratus est in parte interna tibiæ sinistræ, duorum transversorum digitorum infra genu distantia, a globulo perforato vtrinque vtroque osse: Vulnus more solito tractatum & curatum fuit, nullo subsequente tunc tempore affectu, ac decimoquarto post anno obortus intensus dolor, totam genu peripheriam occupans, nullo plane conspicuo tumore aut aliqua intemperie exterius se prodente: Ad aliquot dies increscebat dolor, qui tandem ad eam vehementiam pervenit, vt accesserit delirium: Quæsitus D. *Billotius*, urgentibus ejusmodi affectibus opem laturus; causa vero illorum pro votis non illi omnino innotuit, at cum ex conjectura serum aliquod malignum esse accusandum colligeret, decrevit levi scalpelli ictu vulneris dicti cicatricem pertundere, è qua seri vnica prosilit gutta, ex flavo nigrescentis, vnde illi inferre licuit os carie affectum esse: revera intromisso in factum foramen stylo, deinceps incisione ad magnitudinem duorum transversorum digitorum facta, deprehendit tibiam & fibulam in tota sua crassitie affectas esse, imo ipsam medullam omnino consumptam: Dicta caries, cui humorum affluxus se adjunxerat in ægram partem, paulo post incisionem decumbentium, impulerunt D. *Billotium* ad excisionem, (mediante trepani corona instituendam idque paulatim) vtriusque ossis ad magnitudinem trium parvorum transversorum digitorum: Desquammationem demum procuravit quatuor ossium extremitatum, remediis illi scopo dicatis: Procreatus hinc callus, postea concrescens, tantæ soliditatis vt læsam partem in statu naturali conservet, æger autem nunc eadem facilitate ac ante deambulet: Trimestri spatio peracta curatio, nulla superstite deformitate in tibia, præter anchylosin quandam, sed non admodum conspicuam.

Observatio VI. Authoris.

Catarrhus anno 1679. epidemius.

CAtarrhus, a nationibus orientalibus evacuatio salutaris iudicatus, apud nos sæpissime gravissimis affectibus accensendus, nunquam tam acriter ac præsente anno sævit: Tussis perpetua, vigiliæ, oppressiones, febris continua, dyspnoea, pleuropneumonia, imo mors ipsa ipsius succedaneæ fuere, adeo vt nihil tanto studio inquisitum fuerit quam quod ipsum debellare valeret: Plurimi vna mecum varia tentarunt, quo certiora in apertum venirent: quæ vulgo admoveri solent levissimam tulerunt opem, remedium vero hic adnexum ejus fuit efficaciæ, vt iniquum me crederem si te illius participem non facerem.

Accipe hordei vulgaris manipulos duos; ter ebulliant in aquæ fluviatilis ea quantitate quæ libuerit, vnaquaque vice per quartam horæ partem: Conjice postmodum in aquæ recentis sextarios minores duos; demum ebullitione facta ad consumptionem mediæ partis trajiciatur decoctum, sinatur refrigerari invase idoneo; vbi vero ad teporem deductum fuerit, adde semi manipulum florum papeveris rhœadis, quos macerari permittes per duas horas supra cineres calidos, vel locum qui aquæ teporem conservet, quo papaveris tincturam induat, Tunc trajice per linteum mundum, dissolvendo postea sacchari cantii vncias quatuor, vt duæ dozes supersint, vnaquæque cotylæ vnius: earum vna mane jeiuno ventriculo propinanda, altera noctu, hora decubitus, longo à cœna intervallo: Auxilio est præsentaneo etiam prima vel secunda die, sed vsus aliquando ad septimanam integram exporrigendus, quo certior sit curatio.

Observatio VII. D. de la GAROSSY.

Vermis e sectavena eductus.

ID vero mihi narrandum superest D. *de la Garossi*, mag. Chirurgum Parisiensem, vocatum ad venam secandam artifici cuidam, in regione sua commoranti, specie quadam pleuritidis detento, eaque propter aperta brachij dextri basilica, divisioni obtulisse se illico caput animalis, sanguinis cursum inhibentis, quod idoneo instrumento apprehensum & eductum, lampetræ formam exhibuit crassitie tubuli pennæ scriptoriæ, longitudine autem sex vel septem transversorum digitorum. Vale.

Parisiis 23. Decembris 1679.

Finis primi Tomi.

Ejuſdem
FRANCISCI DE BLEGNI
ARS HERNIARVM
CVRATRIX, GALLICE EDITA,
recens Latina lingua donata.

PRÆFATIO.

E deeſſem officio, ex partibus artis Chirurgicæ ſeligendam duxi maxime omnium neceſſariam, & minime excultam, cum ſtudio indagaturus ea quæ ad eam excolendam pertinent, Cognitionem & curationem Herniarum quæ ſpectat, ejuſmodi eſſe mihi viſa eſt: Vix è morborum genere quiſquam cómunior, vix alius tanta ſymptomatum caterva ſtipatus eſt; Præſidia hodie ad earum curationem uſitata non modo moleſta ſunt, ſed & pleraque inutilia aut invalida. Chirurgi, penes quos rectus eorum uſus eſſe debet, curam circumforaneis crediderunt, ſubligaculorum fabricatoribus, mulierculis, aliiſque principiorum naturæ & artis rudibus, virium & facultatum medicamentorum; anatomes univerſalis & particularis corporis humani, omnium tandem quæ rem medicam ſpectant ignaris, quorum tamen cognitio omnino neceſſaria eſt, ſi vel minima illius partium cum fructu ad praxim deduci debet.

His accurate perpenſis, conſilii anceps non fui, eóque animum protinus direxi, Herniarum tractationem in me ſuſcipiens: Re conſtituta, maximam Authorum partem qui ea de re tractarunt in manus ſumpſi, opiniones eorum examini ſubjeci: amicorum benevolentiam & authoritatem in ſubſidium advocavi, qui Hernia laborantes mihi curandos committerent, aut cadavera diſſecanda offerrent: diſquiſitionem adhibui unde inefficacia remediorum vulgarium penderet, ſollicituſque fui in inquirendis quæ opem afferrent, paucis, nihil eorum prætermiſi quæ obſervationes & experimenta, jampridem ea in re à me facta variis temporibus & occaſionibus ſtatumina-

rent, adeo ut paulo post Liber emerſerit quem publici jam juris facio.

Liber in duas diſtinctus eſt partes, quarum prior continet quæcunque ad cognitionem affectus pertinent, Poſterior ea omnia quæ hunc ſuperare valent: *Primi* generis, artis velut principia à me ſpectata, ſunt Hiſtoria anatomica imi ventris: Uſus qui ex præcipuarum ejus partium conſideratione pendent, Quicquid tandem in genere de natura ejuſmodi ægritudinum afferri poteſt: *Secundi*, media ſunt quibus partes loco motæ ad ſitum naturalem reduci queunt; Quæ adhibenda, quo eædem partes ad tempus cohibeantur, Quæ item in perpetuum loco naturali eaſdem contineant.

Quod inſtituti ratio poſceret ut nihil eorum quæ utilia forent prætermitterentur, circumſtantias omnes prædicta ſpectantes accurate adduxi: Cum porro nihil quicquam ex quo fructus aliquis non perciperetur inferre voluerim, huc non intuli (à priſcis authoribus recedens) eas Herniarum ſpecies quas ſcroti tumores pariunt, vaſorum dilatatio, aut flatuum vel vaporum congeries: Remediorum à me propoſitorum conficiendorum rationem non præſcripſi; ejus quippe cognitio ægris inutilis futura, quam artis periti callere debent, omiſſis etiamnum rebus omnibus quæ ad rem apprime non facerent: Objiciet forte quiſpiam cum ratione, me deſcriptionem partium imi ventris prætermittere debuiſſe, quandoquidem Chirurgi, in quorum gratiam hæc à me conſcripta ſuut, anatomicæ rei perquam gnari ſunt; Iis autem, qui ejus cognitione leviter ſunt imbuti, ubi libuerit lectione operum plurimorum celeberrimorum anatomicorum frui licet, Sed præter quam quod ſatis eſt accurata earum partium deſcriptio à me tradita, quæ utilis eſſe poteſt ad reminiſcentiam, & revocandas ideas rerum antea animo prioribus conceptarum, in compendium præterea ita eſt contracta, ut poſterioribus expiſcari inde liceat quicquid apud alios authores grandis voluminis mediáfere partem conſtituit. Hoc perpendendum venit, Herniarum eſſentiam in eo ſitam eſſe, ut ab immutationibus, formæ & ſitui quarundam è prædictis partibus accidentibus pendeat: Has partes cæteris neceſſario nexu uniri, ac proinde diſpoſitionem naturalem, quam conjunctim ſervare debent, æque in partes artis principiorum adducendas, ac ægritudines in ipſis ab immutationibus prædictis contingentes.

Cæterum, ſi Medicis ſolis curæ eſſe videatur lectio librorum Medicinam in genere tradentium, id perſpectum eſſe debet aliis Medicinam non facientibus ſæpe eſſe illos familiares qui in ſpecie de morbis, quibus affliguntur, pertractant. Porro cum poſterioribus hiſce datum non ſit ut perfectam habeant notitiam naturæ ſubjecti, materiæ, aliorúmque hujus artis attributorum, conſequens eſt ad rei facilem comprehenſionem nihil eſſe omittendum, ubi morbi idea & indoles illis exponenda, ſi exinde curatoriæ indicationes elici debeant.

Sin

Sin à ſedulitate in neceſſariis indagandis à me adducta, & in redundantibus reſcindendis, opus hoc doctrinæ promovendæ aptius evaſerit, ordo à me in materiarum diſtributione ſervatus non parum ad perſpicuitatem collaturus eſt, nam præter generalem in binas partes diſtinctionem, quo principia cognitionem ſpectantia, à præceptis praxin reſpicientibus dirimantur, earum partium quamlibet in duas ſectiones ſubdiviſi, unamquamque ſectionem in plura capita, unumquodque autem horum in totidem articulos, quot è re fore judicavi ad accurate minimas etiam conſequentias perveſtigandas.

Cæterum, ut miſſam faciam præſtantiam recentium obſervationum à me factarum, quoad efficaciam remediorum ſingularium à me adductorum, ſubligaculorum item excellentiam, peſſariorum aliarúmque machinarum extraordinariarum à me excogitatarum, cuique liberum de his relinquo judicium, Chirurgos interim rogans ne præceps ferant judicium quouſque praxis veritatem meorum inventorum comprobaverit: cæteros obteſtatus, qui opus hoc in manus ſumpturi ſunt, nil prius effutiant quam judicium in conſilium adhibuerint, eorúmque, quibus opus hoc probatum, merita & dotes perſpexerint.

ARTIS

HERNIARVM CVRATRICIS

Partis I. Sectionis I.

CAPVT I.

De principiis Artis Herniarum curatricis in genere.

Perioche.

1. *Principia Artium in genere.*
2. *Principia Artis Herniarum curatricis in ſpecie.*
3. *Diviſio generalis prædictorum principiorum.*
4. *Neceſſitas tradendi deſcriptionem partium omnium imi ventris.*
5. *Operis diſpoſitio.*

I. QUanquam Artes habitus ſint per crebra & iterata exercitia comparati, ſuis tamen nituntur principiis ab artificibus non ignorandis: quantacunque autem peritia & ſolertia præditi ſint, ope praxis acquiſitis,

ſexcenta tamen occurrunt obſtacula & impedimenta, eorum judicio inſuperabilia, niſi præceſſerit ſtudium principiorum & notionum per quæ certitudo illi accedat. Ea propter Empiricorum conatus toties infauſti eventus excipiunt, quamvis experientiam perpetuo ſibi ducem jactitent, præſtóque ſint illis remedia & media quæ ad morbos propulſandos præſtantiſſimi medici adhibent: Non alia de cauſa familiares ſunt errores Chirurgis quibus anatomica fax non illuceſcit, quos latent circumſtantiæ ab authoribus aſſignatæ, ut probum nec fallax exercitium operationum Chirurgicarum ſubſequatur.

II. Quo ergo non deſit eventus arti Herniarum curatrici, vni ex præcipuis chirurgiæ partibus, ſatis non eſt ſibi vſu comparaſſe rationem reducendi partes, eaſque loco confirmandi, quarum extra ſedem nativam naturalem Emotio cauſa eſt conjuncta & immediata horum affectuum, ſed præterea omnino neceſſaria eſt, & primo, cognitio formæ, vſus & ſitus naturalis illarum partium, quot modis illas immutari contingat, abrumpi & depravari, Cauſarum eiuſmodi immutationum, interruptionum & depravationum. Quibus ſignis affectus illi dignoſcatur & ab invicem diſcriminentur ſciendum, Quæ ſymptomata illis ingruentibus, aut in progreſſu accidant, Quæ partium diſpoſitiones facilem aut impoſſibilem curationem afferant, In genere, tandem, quæ circumſtantiæ metum aut ſpem invehant.

III. Sin prædicta in conſiderationem adducenda ſunt, tanquam principia methodi à me obſervandæ, ac tanquam ad praxin ſubſequuturam introductio, determinatio quoque eorundem ad certum ſcopum inſtituenda eſt, cujus vi vniverſalis idea exſurgat, priuſquam ad ſpecialium tractationem fiat tranſitus, Hoc vero in genere tradendum eſt, ea aut in genere à conſtitutione naturali humani corporis pendere, cujuſmodi prima hac ſectione à me tradenda ſunt, Aut ab iis originem ducere quæ diſpoſitionem hanc in Herniis immutare valent, de quibus ſectione ſequenti.

IV. Interim, ſicut inter præcipuas corporis regiones, ſolus imus venter Herniis obnoxius eſt, inutile foret ſingularem cæterarum deſcriptionem adducere; at vero, cum ex huius regionis partibus quædam emoveri poſſint, idoneo his affectibus procreandis modo: cum quarundam figuræ immutatio ejuſmodi accidere queat, per quam facile contingat, aut etiam cita, dicta è ſede egreſſio, tandem cæteræ omnes cum his tam arcta vnione connectantur, vt has citra illarum concuſſionem movere non liceat, animus eſt præcipuas omnes adeo accurate delineare, vt qui anatomicis operationibus nunquam interfuerunt, ex adducendis capitibus ſufficienter doceri queant ad ſubſequentium intelligentiam; Qui autem in anatomico exercitio verſati ſunt, labilis memoriæ confirmationem ibi nacturi ſint, aut forte quod alibi deeſt reperturi, quandoquidem certum eſt non omnes

nes Anatomicos definite circumſtantias quaſdam, formam & ſitum annulorum ſpectantes adnotaſſe.

V. Porro cum priores duæ hujus libri ſectiones, notiones omnes vniverſales & particulares, fundamentum & principia artis, quam præ manibus habeo, futuras, comprehenſuræ ſint, poſterioribus duabus concludam præcepta omnia obſervanda, & methodum cui, quo cum fructu exerceatur, inſiſtendum: Interim cum operis cujuſdam doctrina purior ſit, faciliuſque ſub intellectum cadat, ſi ejus materia ab iis, cum qua convenientiam non habet, ſejungitur, ordine quoque certo & facili traditur, non modo id mihi conſtitutum eſt nihil eorum quæ vtilia ſunt, aut illis neceſſaria in quorum gratiam hæc conſcripta ſunt prætermittere, ſed operam maxime dare vt nihil infructuoſum à me exeat, atque vt tradenda omnino dilucida & penſitatata ſint.

Caput II.

De Humano corpore in genere, Et in ſpecie, De regionibus & partibus continentibus imi ventris.

Perioche.

1 *Diviſio generalis corporis humani.*
2 *Limites thoracis & abdominis.*
3 *Abdominis regiones.*
4 *Partes Abdominis in genere.*
5 *De cuticula.*
6 *De cute.*
7 *De membrana adipoſa.*
8 *De membrana carnea.*
9 *De membrana muſculorum communi.*
10 *De partibus continentibus propriis.*
11 *De muſculo obliquo deſcendente, primum annulum effingente.*
12 *De muſculo obliquo aſcendente, ſecundum efformante.*
13 *De muſculo recto.*
14 *De muſculo pyradimali.*
15 *De muſculo tranſverſo, tertium annulum conſtituente.*
16 *De muſculo cremaſtere.*
17 *De Peritonæo.*

I. Anatomici corpus humanum generatim dividunt in *Artus*, qui aut ſuperiores ſunt, vt brachia & manus, aut inferiores, vt femora, tibiæ &

pedes, ac *Truncum*, quem in tres ventres dispescunt, quorum superiorem, cerebri domicilium, Caput vocant: medium, in quo cor collocatum, Thoracem aut pectus, & inferiorem, à me describendum, Abdomen aut imum ventrem.

II. Collum, caput à thorace dividens, cui sua peculiaris videtur adesse circumscriptio, ab vltima tamen hac cavitate dependet, ad ultimas usque costas protensa, ibi loci ab imo ventre, interveniente musculo discreta, aut juxta quorundam sententiam, membrana lata & densa: Musculus ille, cui Diaphragmatis nomen assignant, quasi intergerinus paries hos duos postremos ventres distinguit; adeo vt abdomen circumscribant quicquid costis & sterno subiacet (quæ ab hoc anteriori parte coniunguntur), quicquid iterum subditum est, distinctum ab inferioribus extremitatibus, si saltem clunes excipias, ex quibusdam musculis conflatas, quorum ope femora extensionem obtinent.

III. Spatium à summo hoc ventre ad umbilicum usque, exceptis quatuor digitis, in parte media Epigastrij nomine donatur, partes autem laterales, Hypochondriorum: Id quod interiacet à parte inferiore dicti spatii, ad quatuor usque transversos digitos infra umbilicum, ante & in medio, regionis Vmbilicalis nomen obtinet; à lateribus Inanium; à postica parte, Lumborum. Quicquid tandem superest ejusdem ventris, Regio hypogastrica dicitur, summa sui parte in mediam partem distincta, cui Hypogastrii vox κατ' ἐξοχὴν assignata, In partes laterales, Ilia dictas: & inferiorem, eamque adhuc mediam, cui Pubis nomen inditum, quia pilis vestita, cujus latera Inguinum voce, in quibus femorum rugæ, designantur.

IV. Sed distinctioris cognitionis gratia partium omnium, regionibus illis comprehensarum, divisione in scholis usitata usurus sum, dirimens in continentes & contentas: Priores, aut toti corpori communes sunt, quales quinque inferius nominandæ, generico Integumentorum nomine vocatæ; vel propriæ & imo ventri peculiares, de quibus deinceps acturus sum.

V. Cuticula, alias Epidermis, partium communium continentium prima est: Pellicula est dura, tenuis & insensilis, quod nervis per eam disseminatis careat: Veræ cuti coextensa existimatur, vt medium sit sensus tactus, hoc est, prohibendi gratia eius acutiem aut sensibilitatem molestam.

VI. Ex iis quæ de cuticula protulimus, evidens est sub ea immediate delitescere Cutem: maxima hæc est & crassissima omnium totius corporis membranarum, non secus ac extensionis capax: Adnotetur autem membranæ vocem, tunicæ & meningis, partibus assignari alias sub se complectentibus, carne omnino, vel fere destitutis, sed ubique & semper fibris, à quibus sensum accipiunt, refertis: In Cute singulas corporis partes investiente

ſtiente & ſimul conjungente (ſi cuticulam exceperis, pilos & vngues) obſervantur foramina, quæ vel manifeſta, vt in oculis, naſo, ore, auribus, ano, & partibus pudendis; aut inconſpicua, cujuſmodi ſunt pori (quibus ubique ſcatet) exitum ſero & vaporibus ſuperfluis concedentes.

VII. Vniverſæ cuti, ſi eam demas quæ frontem tegit, penem & ſcrotum, ſubſternitur adeps, non in omnibus hominibus æqualis craſſitudinis, quem quoque vocant Membranam adipoſam, etſi ſenſu deſtituta ſit: generationemque tantum & fomentum habeat ab appulſu, appoſitione & condenſatione vaporum ſulphureorum.

Huic adipi in collo, axillis & inguinibus, intermixtæ ſunt Glandulæ, quas quidam deſtinatas credunt excipiendis ſordibus cerebri, cordis & jecoris: Revera id obſervatum in ſcrophulis, peſte & lue venerea, ſæpe eas impuro humore turgere, à quo morbi pertinacia deducenda eſt.

VIII. Adipem ſequitur Membrana carnea, arctiſſime ipſi accreta; qua de cauſa ab invicem ſejungi non debent, id quod quibuſdam anatomicis viſum: Ea, non ſecus ac cutis, vniverſas corporis partes ambit, idque nominis ipſi inditum quod rubeat, ac plurimis fibris carneis, à quibus craſſitiem plurimis in locis adipiſcitur, polleat.

IX. Poſtrema tandem partium continentium communium eſt Membrana muſculorum, hoc eſt partium illarum carnearum à quibus motus voluntarii perficiuntur: id nominis adepta eſt, quod immediate omnes cooperiat: tenuitas quidem illi conceſſa, ſed cum eximio robore, plurimas enim fibras nerveas obtinuit.

X. Partes Continentes imi ventris proprias quod ſpectat, eæ aut Carneæ ſunt, ſicut duodecim maſculi membranæ communi ſubſtrati, quorum præcipuus uſus eſt uterum comprimere, inteſtina & veſicam ad eorum quæ foras excerni debent expulſionem: Aut membraneæ, ſicut peritonæum, immediate partes omnes ea cavitate concluſas inveſtiens; Vel tandem Oſſeæ, quales ſunt quinque lumborum vertebræ, coſtæ ſpuriæ, & os innominatum, quod cum ſacro hypogaſtrij capacitatem conſtituit, cujus partes poſteriores os Ilium vocantur, laterales os Iſchium, anteriores Os pubis: Porro, etiamſi dicta oſſa quodammodo continendis & protegendis imi ventris partibus inſerviant, uſus tamen eorum præcipuus eſt (non ſecus ac cæterorum oſſium) partibus corporis mollioribus firmamentum præbere, iiſque vincula, mediantibus fibris membranæ eas ambientis, præbere, qua de cauſa perioſtii nomen habuit.

XI. Ex duodecim muſculis, à me ante adductis, vtrique ventris parti ſex aſſignantur, circa ejus medium Linea, quam vocant alba, diſtincti: Primus dictorum muſculorum Obliquus deſcendens vocatur, obtinens fibras oblique infra tendentes; ſuperne nothis coſtis, & aliquot veris anne-

ctitur; parte postica dorsi musculis, anteriore lineæ albæ; inferius ossium Ilium & pubis margini, supra quos illius fibræ deducuntur, spatium efformaturæ ad transitum vasorum spermaticorum, quod in adulto folij myrthini magnitudinem adæquare potest, Idque primus Annulus dicitur.

XII. Musculus priori huic subditus eandem propemodum amplitudinem obtinet, obliquus quoque nominatus à fibrarum simili situ, Ascendens autem, quod sursum tendant: Iisdem vasis commeatum quoque largitur, ideoque secundum Annulum effingit, paulo elatiorem, ampliorem, & à linea alba præcedenti remotiorem.

XIII. Musculorum tertius Rectus est, latitudinem circiter trium transversorum digitorum obtinens: id nominis obtinuit quod linea recta à sterni inferiore extremitate (vocant cartilaginem xiphoidem) ad os usque pubis feratur.

XIV. Ad latera ossium istorum conjunctionis, infra musculum rectum, sæpe alius, sed minimus, occurrit, musculis abdominis adnumeratus, quia illius tendo fundo vesicæ, eius comprimendæ gratia, adnexus creditur: ob figuram Pyradimalis nomen illi inditum.

XV. Eorundem musculorum quintus, Transversus vocatur, eo quod ab appendicibus vertebrarum lumbarium, apophyses dicunt, fibras suas recta ad lineam albam transmittat, eoque modo per ventrem transversus feratur: Superna parte spuriis costis alligatur, inferna ossibus Ischium & Pubis inseritur, ubi, sicut obliqui, foramen relinquit transmittendis vasis spermaticis destinatum, Atque hinc tertius consurgit annulus, sed iterum amplior, elatior, atque à medio ventre plusquam oblique ascendentis dissitus.

XVI. Quinque prædictis musculis eum quem Cremasterem vocant si addideris, inguinis plicaturæ secundum longitudinem incumbentem fibras suas ad testiculos usque propagantem, sex enumerare licebit, qui cum congeneribus ex adversa parte istis juncti, duodenarium numerum à me describtum completuri sunt.

XVII. Peritonæum membrana vbique duplex, vt omnibus notum, parte superiore in viris crassius est, in mulieribus autem infra umbilicum: Eo modo constructum ut parte superna toti inferiori cooperimento sit: versus umbilicum emineat, vasorum umbilicalium cônexioni locum concessurum; atque productiones ad scrotum usque delatas possideat, ad traductionem vasorum spermaticorum & testiculorum, absque vlla eius fibrarum separatione: Eodem modo pars inferior, integumenta peculiaria vnicuique partium contentarum præbet, à quibus & situm & figuram, servata pristina sua continuitate, mutuatur.

CAP.

Cap. III.

De divisione ingenere partium Abdomine comprehensarum, Et de natura particulari earum quæ nutritioni famulantur.

Perioche.

1. *Partes contentæ abdomine ingenere.*
2. *De Ventriculo.*
3. *De gracilibus Intestinis.*
4. *De crassioribus & Ano, in quem desinunt.*
5. *De mesenterio.*
6. *De venis Lacteis, chyli Receptaculo, & Canalibus thoracicis.*
7. *De alvi excrementis.*
6. *De Omento.*
9. *De Hepate & vesica Fellea.*
10. *Animadversiones circa Hepatis usum.*
11. *De Aorta arteria, Vena Cava, & Emulgentibus.*
12. *De Renibus & utereribus.*
13. *De Vesica & vasis umbilicalibus.*

I. PArtium Abdomine comprehensarum quædam Nutritioni subserviunt, chylum, sanguinis materiam, aut efficiendo aut distribuendo, aut iterum excipiendo, forasque supervacanea expellendo. Alia generationi dicata sunt, formando, distribuendo, ac semina ad conceptionem requisita retinendo.

II. Stomachus, alias ventriculus dictus, partium à me adductarum potissima fortassis erit: In ejus cavitatem alimenta per œsophagi tubum delabuntur, sed prius in ore à dentibus attrita, & postmodum concoquuntur ac in substantiam lactis instar albam & liquidam, quam chyli nomine designavi, convertuntur, sive à dictæ partis calore, sive, quod quibusdam visum, à liquoribus quibusdam acidis dissolvendi vi præditis.

Ventriculus immediate septo transverso substratus est, ad lævam paululum devergens, ob Iecur dextram partem occupans. Corpus est membraneum, utriculum non male exprimens, scilicet si simul consideretur canalis per quem ori continuus redditur, à me modo nominatus œsophagus, ac præterea intestinorum initium, quibus etiamnum connectitur, intra quæ chylum confectum detrudit mediante orificiorum altero, quod vocant Pyloron; orificium id in summa ventriculi parte situm est, non secus ac id quod

ad oesophagum fertur, quo melius ea alimenta in fundo continere valeat: Ventriculi capacitas, cum inanis satis parva est, sed necessitate vrgente, more cæterarum partium nervearum extenditur, adeo ut in homine mediocris staturæ trium Pintarum Parisiensium, vel Sextariorum minorum capacitatem exæquare credatur.

III. Quæ nominantur Intestina, plurali numero, vnicum nihilominus constituunt corpus, ex tribus membranis coalitum, cylindraceum, cavum & continuum à Pyloro, ubi initium ducit, ad anum usque ubi desinit; sed pluribus anfractibus & convolutionibus, tredecim enim circiter cubitorum longitudine donatum est: attamen ejus initio longitudo duodecim digitorum transversorum Duodeni nomen indidit, hacque nota à cæteris distinguitur, quod sicut cætera convolutionibus careat: Quod proxime sequitur, Iejunum vocatum, ulnæ longitudinem prope attingens, eo præsertim discrimine à cæteris dignoscitur, quod semper minus sequente turgeat, cui Ilei nomen, meo judicio, assignatum, quod maxima ejus portio Iliis vicina sit, quamvis præterea multis circa ventris medium anfractibus donetur, quia viginti circiter pedes longum est.

Prædicti corporis tribus portionibus designatis Gracilium intestinorum nomen assignatum est, quia revera longitudo qua pollent, gracilior est quam earum quæ proxime considerandæ sunt, hæc iterum subdivisionem in tres alias patitur, qua de causa Crassorum intestinorum nomen gerunt.

IV. Prima *Cæci* nomen obtinuit, cavitatem enim effingit quodammodo à reliqua distinctam, cui sacci instar, unica apertura introeuntibus & exeuntibus communis: hæc portio quatuor aut quinque solummodo transversorum digitorum possidet longitudinem, pollicis circiter latitudinem: ad ejus initium productio reperitur ignoti adhuc usus; in perfectæ staturæ homine figuram digiti puelli annui exprimens.

Portio ista modo à me descripta perpetuo situm habet in hypochondrio dextro, à qua proinde consequentis principium deducendum: Hæc crassioris intestini nomine insignitur, quia revera omnium crassissima est, vel *Coli*, quia fæces sæpissime in eo indurescũnt, flatus cohibent, sicque colico dolori origo præbetur: Colon id versus jecur ascendit, ventriculo substernitur, mox hypochondrio sinistro incumbit, vbi in plures anfractus dividitur, cellulas quasi quasdam constituentes, in quibus crassiora excrementa quantum necesse est, retinentur, quo in vasa idonea quiquid alimenti adhuc residuum est, dimittant; demum versus os sacrum extenditur, vbi angustius evadit, atque vltimæ portionis initium conspicitur, cui *Longanonis*, vel *Recti intestini* nomen inditum est, quia inde recta ad anum pergit, qui nihil aliud est quam ejus extremum, musculo orbiculari cinctum, eidem pro necessitate reserando vel obserando destinato.

V. Præter

V. Præter postremas has duas portiones, quibus ligamenta peculiaria assignata sunt, quo situi designato adstringantur, cætera intestina rugosum quasi quoddam collare colligat, *Mesenterium* dictum, iuxta quorundam sententiam, ex peritonæi membranæ internæ plicis exstructum: duplicaturam ejus vbique infarciunt minimæ glandulæ; qua vero dorsi vertebris annectitur maxima adest, *Pancreas* dicta, ibi loci, ut quidam existimant, sita quo ventriculosa quasi pulvinar substratum sit, vel ad Portæ venæ ramos firmandos, ibi loci distributionis initium ducentes.

VI. Infinitus porro vasorum numerus intra eandem mesenterii duplicaturam deprehenditur, ad intestina pertingentium, è quibus Lacteæ vocatæ *Venæ* purissimum quicquid in chylo est exsugunt, postquam è ventriculo, in quo generationem habet, ad intestina transfusum est, inde in receptacula quædam, lumbis adsita, infundendum: è quibus, mediantibus duobus canalibus, juxta vertebras dorsi sitis, , Thoracicis dictis, quia thoracem transgrediuntur, exhauritur, ad cor postea usque deferendum, sanguinis formam postea donandum.

VII. Chyli pars crassior è gracilibus intestinis in crassiora transfusa, abit in fæces, vel alvi dicta excrementa, à bile ut plurimum tincturam adepta, quæ à Vesicula propria in duodenum eructatur, per canalem, choledochi nomen propterea adeptum: Ab eadem miscella fæces dictæ acrimoniam acquirunt, dejectionis excitandæ causa.

VIII. Hoc vero notandum, non solo peritoneæo intestina, sed præterea membrana duplicata & adiposa investiri, quæ inferiori parte libera convolutionibus illorum quasi innatat; etsi ut plurimum vix umbilicum transgrediatur: Uocatur Epiploon, Zirbus, Omentum; Præcipuus illi usus assignatur ventriculi calorem fovere.

IX. Intestina in alvi capacitate fluitantia, cæteris fere omnibus partibus operimento sunt, quibus remotis illico præcipuæ in apertum veniunt. Primo se exhibet Jecur, Parenchyma itidem appellatum, quia id nominis reliquis omnibus partibus, quæ carnem à musculosa differentem adeptæ sunt, commune est, hæc vero peculiarem obtinet, sanguini concreto non absimilem; Parenchyma id à cartilagine Xiphoide, cui medio ligamento membraneo annectitur, ad imum usque hypochondrium dextrum, quod pene totum obsidet, exporrigitur, Pars Ilia contingens convexa est, cui venæ cavæ dictæ ramus maximus incumbit, at vero, ut quorundam fert opinio, radices suas inde non deducit: Pars, ventris interioribus obversa, concava est, è qua prodit crassius venæ truncus, Portæ nomine potitus: Inibi quoque Vesicula bilem excipiens conspicua est, cujus separatio Jecoris præcipuum munus hodierno die censetur.

X. At vero dubius sum num forte præterea illi assignandum sit officium

melancholici humoris ſeparandi. Id certe conſtat venam Portam à trunco cavæ nequaquam exoriri, quomodo rami in ſingulis aliis partibus conſpicui prodeunt: ſanguinem dicta vena, ejuſque ramis incluſum, eo quem cæteræ venæ continent craſſiorem eſſe; Ejus denique ramos omnes vel ad Lienem pertingere, humoris melancholici præcipuum receptaculum creditum, Vel alia loca è quibus per anum exitum nanciſci poteſt, cum vel abſque alvi excrementis, ut per hæmorrhoidalia vaſa.

Hæc vero opinio inde confirmationem habere videtur quod Lien, qui in hypochondrio ſiniſtro ſitum Jecori utcunque æquipollentem obtinet, nunquam alteri cuipiam uſui idoneus compertus eſt, neque tamen conſpicuum aliud vas quam ramus Splenicus, à Porta oriundus, per quod ſanguis craſſus & melancholicus ad eum deferri queat: Adde, experientia teſte, animalia Liene deſtituta vita & valetudine frui poſſe, ideóque exinde arguendum videatur eo deficienre ſanguinem nihilominus à fæcibus & ſpuritie liberari, quod probabiliter mediante tantum jecore fieri poteſt, à quo ejuſmodi excrementa, per vias deſignatas foras protrudantur, Sed hæc obiter.

XI. Imi ventris vaſa admodum inſignia magna Arteria, Aorta dicta, & Truncus venæ cavæ: à corde immediate ambo procedunt: Arteria ſanguinem infimis partibus illatura, Vena reſiduum reductura; utraque terebrato diaphragmate, ſupra & per longitudinem oſſium, ſpinam dorſi conſtituentium, (vertebras dicunt) decurrunt; unde circa medium ventris unumquodque vas ad dextram & lævam ramum depromit, ad renes recta pertingens. Vocant venas & arterias Emulgentes.

XII. Renes nominantur duo corpora carnea, ad pugni magnitudinem unumquodque accedit, & fabæ figuram refert: dexter fere deliteſcit ſub parte jecoris inferiore, ſitum ſiniſtro paulo humiliorem obtinens, ex diametro quaſi illi oppoſitus, ſed elatior, ſive quod æquilibrium tenere non debeant, ſive quia jecur liene ampliorem occupet locum. Si per medium diſſecentur, inanis quidam locus reperitur, quem Pelvim vocant: ſed præterea in eorum ſubſtantia obſervare eſt venas & arterias Emulgentes in plurimos diſſeminari ramos, per quorum poros, aut extrema, creditur ſanguis à ſero ſuperfluo liberari, quod in dictam pelvim decidat, inde per ureteres in veſicam excurrat, canales in illam deſinentes.

XIII. Veſica, lotii conceptaculum, imum hypogaſtrium occupat, lagenam inverſam referens. Ex duabus membranis conſtituitur, vel etiamnum tribus, ſi peritonæi reduplicatio ipſam obvolvens adnumeretur; fundi ejus medium umbilico, ope ligamenti, *ourachi* dicti, adnectitur: latera autem per duo vaſa, in fœtu ad ſecundinam uſq; deducta, unde ſanguinem ad ejus alimentum hauriunt, in adulto autem ligamenti vice tantum fungentia, non ſecus ac vena Jecur umbilico appendens, quæ illis conjuncta vaſa conſtituit umbilicalia.

CAP.

Cap. IV.

De partibus virilibus & mulieribus Generationi inservientibus.

Perioche.

1 *Partes hominum Genitales in genere.*
2. *De vasis Præparantibus & Epididymide.*
3. *De testiculis & scroto.*
4. *De partibus seminis Ejaculationi inservientibus.*
5. *De Pene.*
6. *De vasis Præparantibus muliebribus, & de ligamentis vteri.*
7. *De vasis Ejaculatoriis vteri, & Ligamentis rotundis.*
8. *De Vulva.*

I. IN Viris partes generationi dicatæ, aut materiam ex qua semen conficitur deferunt, aut generant, aut conseruant, aut tandem in uterum deducunt.

II. Primæ vocantur *Vasa Præparantia*, quia, ex vulgata opinione; sanguinis per ea delatus in transitu ab iis aliquod alterationis initium subit: Quatuor recensentur, Ex utraque parte Vena una & una Arteria: Arteria utraque ex aortæ trunco prodit, vena autem dextra ex ipsa cava, at sinistra ex emulgente: Vena & arteria comites ex utroque latere extra ventrem in Testiculos usque producuntur, ubi conjunctæ corpusculum, his incumbens, constituunt, quod Epididymidem vocant, in quo seminis rudimenta induere censent materiam illuc delatam.

III. Utut vero sit, indubium est in Testibus demum perfectionem id adipisci: Corpora sunt glandulosa, numero duo, ad magnitudinem & figuram ovi columbini prope accedentia, unumquodque velamentum obtinens, & primo tenuem membranam nerveam; demum processum membranæ externæ peritonæi (eapropter annulos superius descriptos pertranseuntem, postea musculi cremasteris productionem, tandem utrumque conjunctim Scrotum excipit, (alias Byrsa) quod nihil aliud est quam cutis exporrecta, at succincta membrana carnea, Dartos dicta, interius in duas partes distincta, Testiculos ab invicem diremptura.

IV. Testiculi, una ex parte quasi suspensi, ope vasorum, à me Præparantium dictorum, alteri quoque per epididymidem appenduntur, unusquisque mediante vase ascendente, eadem via qua præparantia descendunt, quod tamen ubi cavitatem ventris attigit, infra ossa pubis reflectitur: ubi cavitatem ventris attigit, infra ossa pubis reflectitur, ibi congeneri se socium dat, inde conjunctim, juxta collum vesicæ, adeunt quatuor vel quinque *vesiculas*, quas ex ejus expansione effictas credunt, *Para-*

ſtatas nominatas : Ab his veſiculis paulatim exprimitur ſemen , à glandulis duabus , *Proſtratis* dictis exceptum , infra muſculum circularem ſitis, cui veſicam claudendi & aperiendi munus incumbit : Seminalis materia in his glandulis aſſervatur in uſus neceſſarios : hócque obſervandum in earum medio vaſa modo dicta uniri , & in unicum canalem coaleſcere , cujus extremum exigua caruncula claudit, in coitu turgens , materiæ dictæ tranſitum conceſſura , adeo ut trajicienda ſuperſit unica membrana tenuiſſima, perforata, ad initium canalis ſemini & urinæ communis ſita.

Vaſa autem à me modo memorata *Deferentia* & Ejaculantia dicta ſunt, ab iis enim ſemen in Proſtatas,ejaculationis gratia,defertur:notatum etiamnum corrugata illa & flaccida admodum eſſe,imo cavitate ſenſibili deſtituta: Medium tamen illorum ſufficienter ad paulatinum ſeminis influxum poroſum eſſe & pervium perhibent, quod alias male digeſtum è Teſticulis forſan elaberetur, maxime in coitu.

V. In homine deinceps præter *Penem* nihil luſtratione dignum , cujus uſus præcipuus eſt ſemen in muliebrem ſinum , conceptioni dicatum effundere : componunt hunc duo nervi cavernoſi , plurimos ſpiritus , à quibus turgeſcunt , ideo admittentes , eáque ratione frequentem erectionem, ad συνουσίαν neceſſariam patiunt : Medius interjacet canalis , *Vrethra* dictus, quia eo utitur natura ad urinæ excretionem : aut Canalis communis , quia præterea ſemini exitum concedit. Penis extremum vocant *caput* aut *glandem* , hanc vero integentem cutem , *Præputium* , cujus portio Judæis circumciditur.

VI. Mulier , cum non ſecus ac vir ſeminis ſpeciem quandam,generationi neceſſariam effundat,eodem itidem vaſorum Præparantium numero prædita eſt , iiſdem e locis originem ducentium,in duos Teſticulos deſinentium, virilibus quodam modo ſimiles , at cavitate ventris concluſos , intra duplicaturam quorundam ligamentorum, latorum & membraneorum,quæ ab uteri fundo verſus juxta renes annectuntur.

VII. In iiſdem Ligamentis præterea conſpicua ſunt duo vaſa Ejaculatoria à Teſticulis ſemen acceptum in uteri fundum effundentia , tempore autem graviditatis, in ejus cervicem , mediante illorum quopiam ramo: mulier ſi vacua , pars ultimo dicta (*uterus*) magnitudine & figura prope accedit ad eam caſtaneæ Indicæ ſpeciem ex qua pyxides Tabacariæ concinnantur , at in graviditate maximæ expanſioni habilis eſt, membranea enim , multæque materiæ capax evadit : Inter veſicam & rectum ſitum , pulvinarium vicem illi præſtantium obtinet , adeo ut fundum ejus ventris interiora ſpectet : Introitum vero vagina præbet, prolixum illud ſpatium , in coitu virile membrum admittens : Porro , cum ligamenta dicta (quorum ſuperius memini) prohibeant ne a fœtus onere procumbat, duo etiamnum alia rotunda poſſidet,

det, annulos una cum productione membranæ externæ peritonæi prætereuntia, non secus ac in viris vasa spermatica, fibras postmodum prorogantia, adeo ut harum quædam imo ossi pubis adnectantur; alia femorum parti superiori & anteriori, quarum ope ascensus versus superiora prohibetur, adeo ut respirationi obesse nequeat, aut ventriculi functionibus.

VIII. Ultimo, inter partes mulierum Genitales, consideranda venit *Vulva*, unicuique in vivente corpore citra dissectionem obvia: Partem superiorem pilis decoratam vocant *montem Veneris*, laterales partes *Labia*, quæ diducta epiphyses duas exhibent, Nymphas dictas, eo quod deducendæ urinæ inservire credantur, ac ne cæteræ partes irriguæ sint: Has interjacet vrethræ foramen, præ exilitate vix conspicuum: Supra dictum canalem apparet particula productior, *clitoridis* nomine, aut Penis muliebris, eo quod in quibusdam mulieribus virilis in modum aliquando erigatur, ejusque levem titillationem seminis excretio sequatur: Tandem intra urethram quatuor aut quinque exiguæ carneæ eminentiæ se produnt, Carunculæ dictæ, Vaginæ introitum formantes, quarum ad invicem adductio invirginibus, atque, mediis quibusdam membranulis, conjunctio, Virginitatis notam constituunt.

Cap. V.

Ad quid utilis consideratio Anatomica partium imi ventris in Arte Herniarum curatrice.

Perioche.

1. *Imi ventris conformatio.*
2. *Partium contentarum dispositio.*
3. *Dispositiones partium imi ventris e loco emotionem parientes, ad quas Herniæ sequuntur.*
4. *Partium situs.*
5. *Partium imi ventris magnitudo.*
6. *Partium quarundam imi ventris structura.*
7. *Annulorum dispositio, & accidentia strangulationem partium sequuta.*

I. SI accurate expendatur compendium anatomicum modo allatum, multa eximie observanda occurrent Herniarum curationem spectantia; Imi ventris conformatio naturalis, non solum in notitiam affectuum illius partibus accidentium deducit, instituta comparatione cum novis advenientibus formis, sed etiamnum indicat easdem partes dispositionibus ad in-

dividui conservationem & speciei propagationem necessariis præditas esse; ac proinde provide, summoque studio, quicquid earundem actionem destruere, aut usus earum impedire valet, præcavendum esse.

II. Si porro animadvertatur præcipua ventris dicti partes, aut membraneas esse, aut conjunctim, aut quamque seorsim à Peritonæo operimentum accipere, illas invicem ope istius membranæ connecti, ac nisi omnibus ligamenta præbeat, saltem illas vincula obtinere, non secus ac illud dilatationis ac contractionis capacia, perspicuum exinde fiet causis doloris eas admodum patere, quasdam ob situm depravatum alias in consortium trahere, ac tandem quicquid eas loco proprio continet, extensionis ejusmodi capacem esse, quæ ut è loco egrediantur sufficiat, sed præterea naturali extensioni id restitui posse, ablatis causis extensionis quæ naturæ limites egressa est, artificioque adhibito in primaria dispositione ad tempus id continendo.

III. Sin anatome partium imi ventris clare nobis ostendat partes membraneas ultra dimensionem naturalem produci posse, dubitationi locum non concedunt an solutioni continui sint obnoxiæ, quandoquidem crassitiem omnes adeptæ sunt, atque ex diversis fibris constructionem, quarum minimæ fragiles sunt, adeóque cæterarum divisionis causa esse queunt; unde iterum deducenda altera causa situs depravati à me citati: sed præterea, cum ex numero & magnitudine partium illa cavitate comprehensarum, constet parum aut nihil vacui illic adesse, facile quivis hinc colligat situs mutationi illas, non fore obnoxias, nisi alterutra dictarum causarum accesserit hinc ideo fieri nequit ut Epiploon, vel Intestina infra umbilicum delabantur, nisi membrana peritonæi interna versus partem sui mediam disrumpatur: Eædem porro partes ad Jnguina nunquam deferuntur, nisi saltim dilatatio adveniat, Neque ad scrotum usque, nisi divisa sit pars ejus inferior, vel annuli eas transmittentes majori quam ante circumferentia præditi sint; non secus ac uterus nunquam procidit aut invertitur, quam ubi illius ligamenta lata relaxantur aut abrumpuntur; neque intestinum rectum anum egreditur, quin musculi illius orbicularis fibræ præter modum extendantur.

IV. Nec minimi est momenti cognitio situs partium imi ventris; exinde enim scimus in umbilicalibus Herniis Iejunum intestinum prius semper procidere; solum Rectum foras in ano prominere; non aliud quam Ileum annulos trajicere; Coli præterea partem quæ in dextris est, illuc aliquando provolvi; quanquam ex *Riolani* sententia id infrequens sit, ac solummodo in infantibus: Apparet tandem si Coli ligamenta eapropter satis dilatari queunt, Cæcum intestinum, quod liberius ac ex naturæ lege deorsum magis vergit, eo facilius ad inguina usque posse procumbere; quanquam duplex illa Herniæ species rarissime occurrat, attamen non negandum aliquando occurrere; minor tamen adest admirationis occasio quam cum ventriculus

ad

ad inferiora devolvitur, à quo idem *Riolanus* novam Herniæ speciem exoriri statuit, quam *Fabrini Hildani* experientia confirmat, qui hanc usui antimonii succedentem vidisse se affirmat; At vero non semel compertum lienem, renes, aliasque similes partes, infra naturalem sedem decubuisse, sive à proprii & nativi ponderis incremento, sive ligamentorum relaxatione humiditatum redundantium copiam sequuta.

V. Nec minus utile erit partium, quarum memini, magnitudinem perpendisse, ex ea enim e. g. elucescet Epiploon inguina aut scrotum attingere non posse, nisi præter modum increverit, ac proinde tantum abesse ut à portionis excedentis resectione, cum Bubonoceles Chirurgia instituitur, periculum impendeat, quin potius operationis necessitas quodam modo incumbat, quandoquidem eo pacto corpus statui, naturali proximo, restituitur, ac imminimentis mali, cui obviam ire satagimus, recursus præcavetur: Ex eadem animadversione patet insignem intestinorum portionem fæcibus turgentem, uno impetu annulos prætergredi non posse, nisi extraordinariam nacti sint ii amplitudinem, à frequenti partium, Hernias inguinum & scroti parientium decubitus, hoc est, nisi fibræ extremitatum musculorum, dictos annulos constituentes, divisæ fuerint & divulsæ, quoties ejusmodi partes in descensum paratæ fuerunt, unde & prognostici ratio elicienda in his affectibus: alias si partes à me memoratæ, & materia illis conclusa paulatim devolutæ sint, eæque numero plures, conjecturæ locus sit iisdem annulis angustiam naturalem servatam fuisse, ac proinde arduum, aut forte impossibile esse, intus in alvum, soliusque manus opera, id quod eos transgressum fuerit retrudere: paucis, illam strangulationis speciem quæ portioni intestini prociduæ acciderit, circa illorum primum aut secundum, (quorum insignis angustia) non brevi post plurima symptomata, eáque funesta imo ægro moriendi necessitatem illaturam esse, aut saltem Chirurgiæ suprà dictæ, citra periculum tamen nunquam instituendæ.

VI. Tandem ex quarundam imi ventris partium structura porismata quædam non exigui momenti elicere licet; peritonæi enim conformatione in mulieribus animadversa, quanquam membrana exterior eorum vasa spermatica, & testes eodem modo quo in maribus extra eam cavitatem non deducat, colligere tamen est eandem integumentum ligamentis rotundis annulos trajiciens præbere, idque satis ad inferiora productum, ut Epiploo & Intestinis ad vulvæ usque labia procidendi occasio ideo concedatur, unde Herniæ species quam completam vocant emergat: Adde his adnotandum esse, sicut virorum testes ad inguina usque impelli possunt, quo loci tumorem rotundum tunc inferunt, ejusmodi ægritudinem aut vitio conformationis oriri, aut cujuspiam dispositionis nativitati succedentis, adeo ut ea ignorata, vel non animadversa, ejusmodi tumor Herniæ suspicionem infe-

rat, unde intempestivus adhibeatur conatus in ventrem repellendi id quod in eo naturaliter concludi non debet.

VII. Licet præterea iis quæ à partium structura dependent, accensere collocationem earum quæ inguina componunt, ac præsertim annulorum, qui, sicut adnotatum, è regione se mutuo non spectant: tanti vero est momenti observatio obliquitatis ejusmodi, dum epiploon & intestina loco dimota restituuntur, ut cum è directo eorum reductio tentatur, potius inter duos musculos impellantur quam ut ventris cavitatem subeant. Denique, ut reddatur ratio delirii, spasmi, singultus, vomitus alimentorum, imo fæcum, strangulationi dictæ succedentium, è re esse videretur adducere huc consensum cerebri cum cæteris partibus, mediis nervis inde oriundis; Intestinorum cum ventriculo connexum, atque ultimæ harum partium cum œsophago, At cum hæc scopo meo non tam quadrent, quàm curiosa sint, atque anatomen universalem spectent, quam aggredi mei non est instituti, tanquam superflua dimitto, quod vitium declinare annitor.

ARTIS

HERNIARVM CVRATRICIS

I. Partis Sectio II.

Continens Definitionem, Causas, Differentias, Accidentia, Signa & Prognosin Herniarum.

Cap. I.

De Herniarum natura in genere.

Perioche.

1. *Cognitio Herniarum in genere.*
2. *Natura Tumorum in Herniis apparentium in genere.*
3. *Natura Tumorum in Herniis apparentium in specie.*
4. *Nomina Herniis imposita.*
5. *Usus nominum Herniis inditorum, & aliæ quædam voces.*
6. *Usus nominis Herniis ab Authore assignati.*

1. AGgressus tractationem ægritudinum, partibus quibusdam imi ventris è situ naturali egressis advenientium, ut rite ea succedat operæ pretium

pretium duxi prius constituere morbi genus ad quod reduci debent: Generalis hæc notio non ad naturæ earum comprehensionem solum utilis erit, sed & ad discretionem à pluribus aliis affectibus, quos plurimi authores perperam sub iisdem nominibus involvunt. At vero cum partes à me recensitæ è statione dimoveri nequeant quin cutem investientem locum, quem recens occupaverunt, in tumorem efferant, aut saltem quin eædem exterius se prodant, nulli dubium ejusmodi effectum Tumoris nomini generico accensendum esse.

Porro quamvis causam agnoscat motum & situm partis integrantis, certum tamen illum extra naturæ legem esse, ideóque ad Tumores, Naturales dictos, referendum non esse; inter quos enumerantur nasus, mammæ, aliæq; partes à natura intra uterum post conceptionem effictæ, quæ extra corporis superficiem planam eminent.

II. At vero cum inter Tumores naturales & Præter naturam, ab authoribus medium genus statutum sit, Non naturalium ab ipsis dictorum, è re erit hic loci perpendisse ad quam duarum postremarum harum specierum Tumores à me recensiti pertineant.

Revera aliquis videtur dubitationi locus, si enim ii quibus accidunt ideo cousque lædantur ut morbo affecti videantur, vice versa hoc reponi potest mulieres gravidas ab impraegnatione forte gravius se habere, quæ tamẽ inter tumores non naturales tantum reponenda videtur; Neq; potiori jure dixeris illam contra naturam non esse, quia tunc tẽporis infans tanquam pars matris censendus sit, communi cum cæteris vita fruens, quam si asseras has tantummodo non naturales vocandas esse, quod ortum ducant à partibus cæteris connexis, communi cum toto alimento fruentibus: At vero si quis sententiam meam exposcat, videntur mihi entia citra necessitatem multiplicari, cum Tumores non naturales constituuntur: nam graviditas, exempli gratia, Tumor vere naturalis dicitur, quandoquidem leges & naturæ statuta consequitur: ideóque viceversa inferendum Tumores, ex mea sententia, omnino contra naturam esse, eo quod corpori dispositionem, qua ex naturæ decreto carere debet, inducant, quam sequatur depravatio, imo quandoque functionum spontanearum integra abolitio.

III. Cæterum, cum generica Tumorum cõtra naturam distinctio fiat, in eos quos parit fluxio, aut humorum collectio in quapiam parte, & in eos quos efficit situs partium depravatus; postremi hi subdivisionem iterum pati queunt, divisione facta in eos quos gignunt partes duræ, cujusmodi sunt à luxationibus inducti, ab eminentibus ossibus, cavitates naturales egressis, & in eos qui à partibus mollibus oriuntur, sive in capite, ut cum lingua intumescit & extra os prominet; sive in abdomine, ut quos gignit Omentum, Uterus & Intestina loco excidentia.

His ſuppoſitis, meo judicio, notio definita, ſatiſque dilucida exhibebitur eorum quos modo adduxi, ſi hanc tradidero Definitionem, quod nempe ſint *Tumores contra naturam, producti à quarundam partium membranearum imi ventris ſitu depravato.* Nec dubium quin rationi conſonum ſit eos ſub eadem categoria collocare, quandoquidem ex allata diviſione conſtat illos ejuſdem eſſe naturæ, ac poſtmodum ex dicendis conſpicuum futurum ſit eadem operationis ſpecie ſingulos ſemper loco reſtitui.

IV. At quanquam hos Tumores à cæteris ſatis accurate dirimat definitio jam à me tradita, optandum tamen ut aſſignetur nomen omnibus commune, ad genericam eorum tractationem: Cæterum, cum eo modo conſiderati ab authoribus non fuerint, factum eſt ut ſimpliciter *Relaxationis* aut *Deſcenſus* nomine donaverint egreſſa aut procidua Rectum inteſtinum & vterum; *Exomphali*, dictionis Græcæ, in genere protuberantiæ in umbilico aſſignarint, ob exitum omenti aut inteſtinorum, Tandem tumores inguinibus aut ſcroto accidentes, ob deſcenſum partium modo dictarum, apud Græcos κήλης nomen communne obtinuerint; juxta Latinos Herniæ & Ramicis, apud Gallos *d'Hernie* ou *Hargne*.

Si etymologia harum poſtremarum dictionum inquiritur, perſpicuum erit ab omnibus indicari rem moleſtam & gravem, ac proinde tumoribus à me recenſitis inditas fuiſſe, aut quia gravius ferantur, aut quod iis affecti aliis graves ſint & moleſti.

V. Herniæ vocem quod ſpectat, videntur mihi Galli alio quam decet detorſiſſe, nam etſi apud omnes in confeſſo ſit id nominis tantummodo jure tribuendum Tumoribus, ob partium imo ventre incluſarum ſitum immutatum, de ſede ipſis à natura aſſignata deturbatarum, alibi collocandarum; genericum tamen illis nomen aſſignant, ſub quo, quaſi ſpecies varias, reponunt Tumores Humorales, Pneumaticos, Aqueos, Carneos, & Varicoſos, ſcroto accidentes, quanquam revera multo minus conveniant cum tumoribus, quos proprie Herniæ nomine donant, quam exomphalos ac ſedis aut uteri relaxationes vel deſcenſus.

Verum quidem veras Hernias à tumoribus prædictis videri diſtinguendas, ob uſitatam & familiarem *Deſcenſus* notionem, meo tamen judicio illis non quadrat quas adducturus ſum; nam præterquam quod aptius deſignat ejuſmodi ægritudinum cauſam proximam quam effectum inde productum, præterea umbilici prominentiam ſub ſe complectitur, in qua partes eam inducentes extuberare potius quam deſcendere videntur: Crepaturæ voces Rupturæ, Vexaturæ, *Vigoni, Guidoni, Pareo* aliiſque authoribus familiares, nomina ſunt non modo ſignificationis minus amplæ quam Deſcenſus, ſed æquè abſona ac parum uſitata.

VI. Nulla alia ergo ſupereſt via, qua iis ſatisfiat qui nomina rebus volunt

ſunt eſſe conſona, quam ut vox quæpiam nova effingatur; at quia non is ſum qui tantum mihi arrogem, concedat ſaltem mihi Lector ut *Herniæ* dictio à me uſurpetur ad deſignandas in genere diſpoſitiones à me examinandas; illud inſimul in memoriam revocari rogans, alios me priores ſignificatione paulo ampliore donaſſe quam quæ uſitata eſt; quandoquidem *Riolanus*, cum ab inteſtino umbilicus impulſus eminet, ejuſmodi vitium vocari ait Herniam umbilicalem, id quod quoque *Fabritius* ab *Aquapendente* refert ex authoritate *Avicennæ*; *Guido* vocat *Herniam* ventris. Sin fides *Michaëli Longo*, commentario in decimum Hippocratis aphoriſmum, ſectionis ſeptimæ, etiam ſub nomine Herniæ collocanda erit paſſio Iliaca, à quibuſdam *Miſerere mei* dicta, multis enim conſentiens exiſtimat in dicto morbo nodum quaſi quendam Ileo inteſtino accidere, à quo quodammodo loco dimoveatur: etſi veriſimilius, ad *Riolani* mentem, dolores ejuſmodi affectionis comites, potius ab inflammatione illius partis pendeant, ægritudinis tantum internæ parente, cujus cura Medicis ſolum demandanda eſt.

CAPVT II.

De cauſis Herniarum.

Perioche.

1. *Diviſio generica cauſarum Herniarum.*
2. *Cauſa Herniarum primitiva.*
3. *Cauſa Herniarum conjuncta.*
4. *Examen cauſarum primitivarum.*
5. *Examen cauſarum conjunctarum.*

I. QUi Tumorum contra naturam examen aggreſſi ſunt, de Herniis tam varia, tam confuſa emiſerunt, ut ab evolutis omnibus illorum operibus, nihil niſi incompletam & mancam conſequuturus ſis earum notitiam. Omiſſa enim eas colligendi cura, atque ab invicem cunctas per inquiſitiones & accuratas diſtinctiones ſecernendi diligentia, omnibus non alia cura fuit quam earum quaſdam in medium adducere; adeo ut nonnullæ à quibuſdam traditæ extent, ab aliis omnino omiſſæ, imo quædam ex præcipuis omnino ſilentio involutæ fuerint. Si tamen ab iis fuiſſet animadverſum, ſimiles cauſas alio non poſſe referri quam ad ea unde ejuſmodi affectus p. n. originem ducere poſſunt, aut ad ea à quibus fomentum habituræ ſunt, ſi poſtmodum animum ad omnia illa, quæ in productionem duorum illorum effectuum concurrere valent appuliſſent, proculdubio id beneficii ab iis emerſiſſet, ut circa hanc materiam in librorum dictorum authorum lectione nihil quicquam deſiderare potuiſſent Lectores.

II. Revera decuisset illos, exempli gratia, causas Herniarum productrices subdividere, in eas quibus vis relaxandi & dilatandi imi ventris partes membraneas, Et in eas quæ illis unionis divortium afferre valent, atque abrumpere: Ab illis deinceps ostendendum fuisset priores in genere originem ducere à prava corporis constitutione, hoc est, vel à redundantia aqueorum & viscidorum humorum, à quibus humectari, lubricæ reddi, ac proinde plus justo & contra naturæ leges relaxari possunt eædem partes, vel à nimia repletione, inducta ab adipe superfluo, hydrope, graviditate, ac flatuum congerie, per quorum efficaciam insolitam extensionem pati queunt.

Deinceps quoque manifestum facere potuissent postremas causas assignandas esse conatibus, violentis in lucta motibus, choreæ, coitui effrænato, equitationi citatiori, torturæ, onerum graviorum gestationi, exercitiis athleticis, equestribus, extraordinariæ septi transversi concussioni, imi ventris partes immodice impellenti & comprimenti, quæ in saltu contingit, cursu, cantu, contentione vocis, sternutatione, vociferatione, tubæ & lituum inflatione, fœcum induratarum & duriorum ad inferiora per vim detrusione, tibiæ decumanæ cantu impetuosiore; præterea partu mulierum violento, cum fœtum concitatius expellunt.

III. Cæterum præter assignatas à me causas, quæ Herniarum productrices statuuntur, quia revera ab iis semper ejusmodi ægritudines inducuntur id quoque memorandum easdem morbum factum fovere nisi sedulo arceantur: interim, quandoquidem hoc morbo detenti nihilominus vtcunque habent, etiam absentibus memoratis omnibus causis, nisi quod à loco secessit restituendi cura accedat, aut constringendi & coarctandi id quod expansum & divisum est, recte cum *Hieronymo Fabritio ob Aquapendente* sentire videbor, si dixerim causas conjunctas præcipue illas agnoscere, partium dispositionem extraordinariam, cum sede dimoventur, Eas præterea quæ dimotionem ejusmodi pariunt.

IV. Et hoc obiter adnotasse non inutile fuerit, causarum ejusmodi primitivarum considerationem inutilem esse ad judicium ferendum de Herniarum essentia in genere, aut particulariter de unaquaque specie, indefinite quippe semper agunt; eàque ratione alias etiamnum inducere affectus idoneæ sunt, una cum supradictis; non secus ac ex harum numero quædam æque unam ac aliam inducere queunt, prout validius aut remissius agunt, aut præterea juxta varias partium recipientium dispositiones.

V. Ex his elucescit maxime incumbendum in causarum conjunctarum à me dictarum cognitionem; At vero cum ex earum diversitate Herniarum differentiæ constituantur, earum descriptionem in caput sequens relaturus sum, in quo omnes earum species seorsim & distinctim, idque quam accuratissime tradendæ sunt: Interim, quo generice de iis agatur, eas liceat constituere

stituere vel in situ depravato partium Hernias efficientium, vel in dilatatione & ruptione earum à quibus dependent: At vero cum ægritudines quibus obnoxiæ sunt humani corporis partes, non certiori via in notitiam veniant, quam ex instituta comparatione cum earum naturali constitutione, exinde elucescit necessitas cognitionis in antecessum anatomes prima sectione hujus libri propositæ.

Caput III.

Divisio Herniarum generica, Et singulares specierum earum differentiæ.

Perioche.

1. *Differentiæ Herniarum in genere.*
2. *Differentiæ à situ mutato ortæ.*
3. *Herniæ veræ & completæ quibus mulieres abnoxiæ.*
4. *Differentiæ ex magnitudine aucta productæ.*
5. *Differentiæ ex solutione continui desumptæ.*
6. *Differentiæ ex nominibus partium depromptæ.*

I. SIcut variæ sunt causæ primitivæ à me præcedente capite designatæ, imus autem venter diversis & variis constat partibus, in quas ad Herniarum constitutionem agere possunt, ita manifestum est in unoquoque singulari subjecto varias species exoriri posse; illas vero species distingui debere ex diversis quas corpori humano inducunt immutationibus, adeo ut perfectam notitiam ejusmodi morborum nullus sibi comparare queat, nisi in genere & in specie perpendat quibusnam extraordinariis dispositionibus obnoxiæ esse queant partes à me nominatæ.

Interea quo accurate illi necessitati satisfiat, vix necessarium esse arbitror huc adducere omnes & varias considerationes, quibus in distinguendis Herniis authores usi fuere, quandoquidem alibi jam à me indicatum id nominis eos indidisse tumoribus de quibus hic loci non agendum; neque tamen complexi sunt varios affectus præter naturam ad institutum meum pertinentes: Ideóque prætermissis divisionibus ab ipsis traditis, rationi magis consonum esse credidero si dixerim earum differentia ortum præsertim ducere, vel à situ mutato epiploi, intestinorum, ac uteri; Vel à magnitudine aucta peritonæi, tegumentorum, annulorum, fibrarum musculi sphincteris ani, ac ligamentorum crassorum intestinorum & uteri: Vel à solutione continui membranæ internæ, ac elongatione ejusdem peritonæi.

II. Sicut autem Procidentia uteri & recti intestini sub Herniæ voce hoc

non alio nomine continetur, quam quia affectus præter naturam inducit, quibus magna analogia intercedit cum iis quos scriptores eo nomine insigniverunt, me iudice Differentiæ ex situ mutato deducendæ primo distingui debent, ratione habita partium loco motarum, in Veras, quas parit Epiploi & gracilium Intestinorum situs mutatus, Et in Analogicas, exempli causa, quas inducit situs extraordinarius partium superius adductarum; Ac demum ratione loci quem præter naturam occupant, in Completas, cujusmodi sunt quæ contingunt cum Epiploon & Intestinum ad scrotum usque in maribus delabuntur, vel in labia pudendorum muliebrium, vel iterum cum Uterus omnino invertitur extraque vulvam procidit; vel in Incompletas, tunc contingentes cum prædictæ partes Inguina non prætergrediuntur, vel ubi penultima hæc adhuc intra vaginam latitat.

III. Mirabitur forte quispiam circa id quod supra adduxi, epiploon & intestinum ad labia usque pudendorum muliebrium quandoque precumbere posse, quandoquidem unanimi consensu scriptores omnes, tum veteres tum neoterici, tradunt mulieres Herniæ veræ & completæ nunquam esse obnoxias, quia scilicet careant productione peritonæi, in viris vasa spermatica involvente, Sed præterquam quod de possibilitate eventus abunde constabit, si animadvertamus uteri rotunda ligamenta ex hypogastrio prodire, ad femora usque deducta, integumentum præterea obtinere ab ephysi ejusdem peritonæi, quæ divisionem pati potest, Experientia rerum magistra hanc rem me edocuit in recens puerpera, cui intestinum in labium sinistrum delapsum restitui, in quo tumorem pugno non minorem produxerat.

IV. Quoad differentias à magnitudine aucta partium à me ante dictarum suboritas, utiles sunt ad instituendam distinctionem verarum Herniarum, in Parvas & Magnas, in Fixas & Mobiles, In Sublimes & Imas, In Longas & Rotundas, ac tandem in subito Exortas & tarde Erumpentes; Omnes enim prædictæ species in eo tantum quod magis & minus est discrepant, pro majori aut minori dictarum partium dilatatione, sive in umbilico contingant, sive Inguinibus aut alibi: Iuxta eandem regulam iterum distinctionem eæ admittere possunt quas vocavi Analogicas, speciatim quæ ab uteri dislocatione dependent, in Descensum aut Procidentiam, cujusmodi sunt quæ tunc contingunt cum tantummodo ejus orificium internum in exteriori se prodit; ac in Inversionem aut Præcipitationem, quales sunt si vagina aut uterus ipse omnino procidit, exterius inversus apparens: Paucis, sicut partes, quarum elocatio Herniam parit, aliquando validius, aliquando debilius impellunt, aut secum eas quarum (ambobus prædictis modis) augere possunt magnitudinem, abstrahunt, manifestum hinc est eo insignem numerum differentiarum augmenti, cui obnoxiæ hæ partes, emergere posse,

ſe, ut nequaquam omnes accurate deſcribere poſſibile ſit.

V. Cæterum, ratione differentiarum quas continui divortium inducere poteſt, deducuntur eæ à partibus quibus fibrarum diviſio inducta eſt: ſic Herniæ ab Epiploi vel gracilium Inteſtinorum in ſcrotum uſque decubitu ortæ, ac proinde quæ ſemper peritonæi diſruptionem ſupponunt, contingere poſſunt aut à ſimplici diviſione alterutrius membranarum illius, vel etiamnum utriuſque ſimul: Demum, quas vocavi Analogicas, eæ necnon oriri poſſunt vel abſque vel accedente ruptione ligamentorum latorum uteri, muſculi orbicularis ani, vel partis inferioris & mediæ vulvæ labiorum. id quod familiare eſt mulieribus macilentis & extenuatis cum pariunt, ſi craſſiores infantes geſtaverint.

VI. Præter principales has differentias, deducuntur & quædam aliæ à nomine partium in quibus exoriuntur, aut per quas contingunt Herniæ, nam, exempli gratia, quæ in umbilico accidunt ea de cauſa Vmbilicalium nomen obtinuerunt, aut Exomphali, non ſecus ac Bubonoceles nomen impoſitum cum quodpiam inteſtinum, & aliquando Omentum in inguine una ſtrangulantur modo à me enuntiato, adeò ut intra obdominis cavitatem retrudi nequeant, nec etiamnum in ſcrotum uſque devolvi: Obiter vero propterea adnotetur me cum ratione dixiſſe hanc nomen à parte quam occupavit deſumpſiſſe, quandoquidem Latini Bubones vocant quos nos Inguina, eâque ipſa de cauſa Bubonis nomen à nobis uſurpari, deſignaturis tumores ſuppurationis capaces, ibi locorum enaſcentes: Ac tandem aliquid pronuntiaturus de partibus ægritudines ejuſmodi inducentibus, Enterocelæ dicuntur quas parit Inteſtini prolapſus; Epiplocelæ, quas Epiploi, ac tandem Enteroepiplocelæ, quæ exoriuntur cum utræque hæ partes conjunctim elabuntur.

Cap. IV.

De Accidentibus aliiſque Signis per quæ Herniæ dignoſci queunt.

Perioche.

1. *Neceſſitas tradendi ſigna Herniarum.*
2. *Signa Herniarum communia.*
3. *Signa particularia Exomphali.*
4. *Signa particularia Bubonoceles.*
5. *Signa particularia Enteroceles, Epiploceles, & Enteropiploceles.*
6. *De ſignis particularibus Herniarum Analogice dictarum.*

1. NIſi aliis affectibus p. n. partes Herniis occupari ſolitæ obnoxiæ eſſent, ſuperfluum foret hic inquirere quorum ſignorum beneficio

ejuſmodi pravæ partium conſtitutiones à cæteris diſtingui valeant; cognita quippe diſpoſitione corporis nativa, ſatis eſſet obſervaſſe quibus in locis ac quomodo immutata fuerit, ad generale & particulare judicium ſimul ferendum; at verò cùm nulla non pene ægritudine dictæ partes affici queant, imo ſæpe in iis tumores, Herniis affinitate quadam conjuncti, exoriantur, verendum eſſet ne hac in re plurimi deciperentur, niſi hic peculiares characteres à me adducerentur.

II. Signum autem genericum à me Herniis imponendum, eſt incrementum quantitatis cujuſdam ſpatii imi ventris, à quo tumor mollis formatur, plus aut minus magnus prout portio partis à qua inducitur, magis aut minus extuberat, at vero magis anhelitu cohibito extenditur, aut cum viſcera à tuſſi, ſaltibus, aliiſve motibus inſolitis violenter concutiuntur.

Facilitas repreſſionis tumoris, aut ſaltem mutationis loci quem obſidet, impellendo manu partem ſede emotam verſus eam quam deſervit, indicium quoq; non minus commune eſt quam præcedens cunctis Herniarum ſpeciebus, at non omni tempore, cum enim paulatim annulos, non admodum dilatatos, tranſgreſſa erit portio inteſtini inſignis, aut flatibus tumida, vel fæcibus, aliiſve rebus, ſæpius reductionis conatus irritus eſt, niſi interveniente operatione, à me alibi proponenda, neceſſario etiam in uſum ducenda ſi inteſtinum excoriationem paſſum fuerit à duriori contrectatione, quamobrem partibus proximis adhæſerit.

III. Poſt tradita ſigna hæc generalia cuique Herniæ ſpeciei, particularia quoque à me recenſenda ſunt: poſteriora hæc partim ſunt ſymptomata, conſtitutiones ejuſmodi concomitantia, partim circumſtantiæ quædam illarum quaſi aſſeclæ neceſſariæ: Ita duæ res ſibi invicem oppoſitæ ſpeciatim indigitant eam ſpeciem quam Exomphalon vocavi, ſcilicet ſumma facilitas reducendi partes à quibus inducitur, ac demum ſumma difficultas reductas continendi: cujus eventus ratio inde quærenda eſt, quod epiploon & inteſtina ſedem naturalem deſerere nequeunt ad elevandum umbilicum, niſi una aut utraque membrana peritonæi diſrupta ſit: cum porro ſat tenues ſint ut abſque negotio dividi poſſit ſecundùm fibrarum longitudinem, partes loco motæ, cum cavitatem propriam egrediuntur eas adeo expandunt, ut rupturæ inſignes fiant, ideóque facillimum egreſſum illis concedant.

IV. Signa particularia ejus quam vocavi Bubonocelen, tum viris tum mulieribus, vti omnibus notum, æque communis, ſunt dolor, & regreſſus ejus quod elapſum eſt in alvum impoſſibilitas, cui accedit mollities & tumoris inſtabilitas: Priora inde deducenda ſunt, quod in corporibus ſicciotibus annuli difficulter dilatantur; in aliis aliquando inflammatio excitatur: Poſteriora aſſignanda ſunt, inteſtini & omenti, à quibus ſpecies iſta tumoris induci poteſt, molitiei; partium enim mollium catalogo accenſenda ſunt,

ſunt, nec præterea adhæreſcunt partibus quas tunc temporis contingunt.

V. Sive Enterocele Sive Epiplocele, ſive ex utraque combinata Entero-epiplocele, excitentur in ſcroto virili, in vulvæ mulierum labiis, vel in inguinibus utriuſque ſexus, mollities & inſtabilitas tumoris illis itidem eademque de cauſa ſigna communia ſunt, non ſecus ac Bubonocelæ; ipſis nihilominus ſingularia fiunt, per quæ diſtinguuntur ab aliis tumoribus dictis partibus accidentibus, quia revera alia non dantur, ſi ſaltem adjunxeris facilitatem evaneſcentiæ, quæ, majoris aut minoris habita ratione, inſervit præterea diſtinctioni ab invicem priorum duarum ſpecierum à me modo dictarum, cuilibet enim notum Epiploo exiguam eſſe in motum inclinationem, ac proinde id difficilius quam inteſtinum loco reſtitui, quod uno impetu cavitatem ſubingredi poteſt, qua de cauſa murmur ſuboritur, Enterocelen ſpecialius deſignans.

VI. Quo ad uteri deſcenſum, dubitationi locus non eſt cum digito Vaginæ introitui indito ulterior in penitiora ingreſſus negatur; notum enim vaginam dictam ex naturæ inſtituto in coitu virile membrum admittere debere, quo pacto facile cognitu eſt uterum procidiſſe & eſſe inverſum cum extra vulvam intra ægrotantis femora propendet, moli carneæ rotundæ ſimilis: His tamen ſignis addere eſt ſeri cujuſdam cruenti effluxum, (quem inde oriri arbitror quod pori membranarum & vaſorum uteri plus ſolito tunc ſint hiantes) lumborum præterea & femorum dolores, quos inducit ligamentorum latorum & rotundorum extenſio.

Tandem ſi Rectum inteſtinum procidit, exterius in ano ſemper ceſticilli formam producit, mollis & rugoſi, ægritudinis ejuſmodi clarum indicium.

Cap. V.

Herniarum Signa Prognoſtica.

Perioche.

1. *Prognoſticum Herniarum in genere.*
2. *Prognoſticum ſpeciale Exomphali.*
3. *Prognoſticum Herniarum Inguinum, ſcroti & labiorum vulvæ in genere.*
4. *Prognoſticum Bubonoceles.*
5. *De parvitate Herniarum.*
6. *De magnitudine Herniarum.*
7. *De mediocritate Herniarum.*

8. *Prognosis descensus & procidentiæ Vteri.*
9. *Prognosis procidentiæ Recti intestini.*

I. IUdicium de Herniis non in cognitione sola situm est, ac specierum distinctione, necesse præterea est Chirurgum perpendere earundem statum, quo definite illi compertum sit quæ inde pericula immineant, nam præterquam quod ejusmodi consideratio utilis est ad rectam constitutionem temporis & modi curandi, id præterea commodi accedit ut melius ægris satisfiat, quibus sæpe minus curæ est proprii morbi cognitio quam eventus illius.

Si autem id perpendat Herniarum] essentiam in situ depravato quarundam partium membranearum imi ventris sitam esse, Ex earum partium numero quasdam reperiri, quarum subsidium nutritioni omnino necessarium sit, alias generationis operi absolute necessarias esse, vitiatam utrarumque constitutionem earum functiones interrumpere natam esse, Vim tandem ab illis partibus illatam in quas præter naturam irrumpunt, plurima eaque adeo molesta symptomata inferre, ut ex iis quædam lethalia habeantur, firmo innixus fundamento Herniis affectos commonefacturus est maximas imminere ægritudines, imo & ipsam mortem præ foribus esse quamdiu illis obsessi fuerint.

II. Prognosin specialem quod attinet, variat illa pro varietate Herniarum specierum, etsi generice loquendo dicere liceat eam collocandam esse in præsagio accidentium consequi natorum, vel in judicio ferendo de curationis eventu: In exemplum prodeat Exomphalos, si tantummodo respectus habeatur eorum quæ eum consequi solent, manifestum facere licet in ejusmodi affectu, imo ventre redundante humoribus, hos facilem nancisci viam qua sub umbilicum deferantur, ubi congestione facta subinde abscessum pariunt, quem absque periculo aperire non liceat, eo quod partes è sede naturali deturbatæ, ut plurimum subsequantur motum materiæ inde educendæ.

Sin postmodum transitus fiat ad considerationem status, in quo ejusmodi vitiosa constitutio versatur quando ejus curatio suscipitur, facilitas hujus elucescet si exigua fuerit, difficultas si mediocris magnitudinis, impossibilitas autem si maxima.

Vtile necnon erit situm Tumoris perpendisse, si enim umbilicus medium definite obtineat, illud pro comperto habendum solam peritonæi membranam internam disruptam esse, externam autem tantummodo expansam, ideóque celeriorem & faciliorem sanationem sperabilem esse.

III. Quoad Hernias in Inguinibus enascentes & in Scroto, *Guido de Cauliaco* ait eos qui his conflictantur vitæ periculum quodammodo incurrere,

rere, eo quod fæces una cum intestino procumbere queant; eas postmodum indurari posse in ea portione quæ tumorem constituit, eáque propter impediri posse reductionem: Idem itidem judicium ex consequenti ferre licet de iis quæ labiis vulvæ accidunt in mulieribus: Insufficiens autem est ejusmodi remedium universalius, si enim earum unaquæque speciatim consideretur, habitóque inde exsurgentium effectuum respectu, tum initio tum in progressu, multæ occurrent circumstantiæ à quibus emittendum judicium necessario variationem accepturum est.

IV, Sin, exempli gratia, consideratum fuerit in ea Herniæ specie, quam Bubonocelen vocavi, intestini portionem quæ annulos aliquot, aut omnes trajecit, flatibus tumidam esse, vel humoribus, vel fæcibus; Eam quæ dictis annulis subdita est (illi nominatim quem effingit musculus oblique descendens) admodum comprimi, ab ejus circumferentia, valde semper exili, ac proinde ægros eo intensiori premi dolore quo intestina acriori sensu sunt prædita, in conspicuo est reductionis difficultatem inde arguendam esse, quæ rarissime citra integumentorum Incisionem administratur, ejusdemque suscipiendæ necessitatem in præcipiti esse, ob inflammationem & gangrænam imminentes, strangulationis illius indivulsas comites, ac lethi prænuntias, quod tam frequenter contingit, ut nonnisi accurata adhibita diligentia id præcavere liceat, plerumque enim minori quam nycthimeri spatio subsequi animadvertitur.

Hippocrates aphorismo decimo, sectionis septimæ, ait vomitum, singultum, delirium & spasmum symptomata esse miserum illum statum à putredine inductum consequentia, ac proinde pro totidem signis illum indicantibus accipienda: Quicquid vero ex ejusmodi notitia beneficii accedit, eo pertinet ut prævideatur ægri inevitabilis interitus, Si enim malum fastigium attigerit, id pro explorato habendum quicquid auxilii ex Chirurgia expectaveris, inutile & irritum futurum.

V. Exinde colligas, quo tumores in inguinibus exorientes minores fuerint, eo periculi magis imminere; Cum vero certum sit illos majores futuros fuisse si ruptio & dilatatio annulorum ampliores extitissent, eo curatu faciliores sunt quo præsens illa partium constitutio ad eam magis accedit quæ illis naturaliter inesse debet, si præsertim matura & cita adhibeatur manus, in præcautionem symptomatum superius à me designatorum.

VI. Ubi ruptio peritonæi & annulorum dilatatio intestinis liberiorem concedunt transitum, magna Ilei portio ad scrotum usque properat, in quo quandoque tumorem caput humanum magnitudine æquantem procreat: Ejusmodi Herniæ species strangulationi obnoxia non est, neque accidentibus eam consequi solitis, nulla enim subest difficultas in reductione partium eam committentium; imo restitutione omissa materiæ in portione intestini

decidua cohibitæ regressus æque facilis patet ac liber fuit in eam ingressus: at si una ex parte viæ amplitudo, quam pertransit pars à me nominata, ægritudinem illam tolerabilem efficit, ex altera insigne curationi præbet impedimentum, neque eam consequi aliter quam in usum revocando Chirurgicam operationem, deinceps à me indicandam, concessum est; etsi possit illa omitti ope Subligaculi, tota vita nunquam omittendi.

VII. Sicut in cæteris omnibus Herniæ speciebus, ex earum genere quas modo recensui, ægri sæpissime ad repulsionem in abdomen epiploi aut intestini illapsorum compelluntur, quo facilior contingat crassiorum excrementorum excretio, & ut subleventur onere ipsis molesto, Inde colligere licet non modo viam, quam pertranseunt dictæ partes in descensu, eo ampliorem evadere quo magis affectuum illorum curatio procrastinata fuerit, sed præterea insignem fæcum copiam uno impetu, una cum parte intestini è sede depulsa, illabi posse, ac proinde accidentia, superius à me jam recensita inducere. Porro si immunitas ab ejusmodi accidentibus accedat, sanationem omissa incisione polliceri conceditur, mediantibus præsidiis deinceps declarandis, ac præterea de curationis facilitate judicium ferre, pro tumoris magnitudine aut exilitate: tumor enim parvo circumscriptus spatio certissime innuit exiguam esse dilatationem aut divisionem peritonæi.

VIII. Cæterum quoad prognosticum Herniarum analogice dictarum, pronuntiare licet Descensus & Præcipitationes uteri, in primo exortu, atque in junioribus mulierculis, curationem admittere; inveteratas autem, aut in annosis; aut præterea si à paralysi vel ruptione ligamentorum latorum (cujus indicium est partis dictæ subita à repositione procidentia) palliativa tantum cura esse medicandas: adde quod, speciatim in Procidentia vteri, si diutius extra vulvam propendeat, ab ambiente aëre hunc affici videamus, ab excrementis inquinari, atque à femorum occursu conteri & contundi, adeo ut gangræna non raro succedat, quæ celeri gressu cæteris partibus interioribus infertur, hinc cita mors ægris obveniat.

IX. Recti intestini tandem descensus haud arduam curationem admittit, undecunq; originem habuerit, dummodo inchoanti affectui medela adhibeatur: Sin ob ægri negligentiam ægritudo hæc habitum contraxerit, vix sanatio speranda, ac præter incommodum ex fæcum molliorum jnvoluntaria excretione metuendum, atque impedimentum ex crassiorum cohibitione productum, contingit plerumque, in pertinacia affectus, chylum in intestinis moram non trahere quamdiu necesse est ad utilis alimenti separationem., unde vitæ filium præpropere acciditur.

ARTIS
HERNIARVM CVRATRICIS
Partis II. Sectio I.

In qua modi partes è ſede egreſſas reſtituendi adducuntur.

Capvt I.

Media per quæ imo ventri redditur amiſſa naturalis diſpoſitio, ob partium illius è ſede egreſſum in genere, Et in ſpecie Reductio ordinaria earum quæ pariunt Enterocelen, Epiplocelen & Entero-epiplocelen.

Perioche.

1. *Vtilitas, rerum ſecunda hac parte deſcribendarum.*
2. *Reductio Epiploi & Inteſtini abſque inciſione in genere.*
3. *De Taxi ſpeciatim.*
4. *Difficultates quoad operationem Taxim dictam occurrentes.*
5. *Modus fæces reductioni inteſtini obſtantes introrſum repellendi.*
6. *Præſidia inflammationem, partium prociduarum reſtitutionem impedientem, arcentia.*

I. QUæ præcedentibus duabus ſectionibus adducta ſunt, non ſolum deducunt in cognitionem naturæ Herniarum, ſed neceſſitatem præterea medelam iis afferendi patefaciunt etiam ſed num utile ſit illas ab invicem ſejungere, vel etiam ab aliis morbis cum quibus affinitate quadam conjunctæ ſunt. Inde innoteſcit multo ſatius eſſe ſcire qua arte opitulandum iis qui eiuſmodi affectibus obſidentur, adeo ut potiſſima artis horum affectuum curatricis pars ea ſit quæ mihi deſcribenda ſupereſt, rationes eas ſuperandi comprehenſura, imo ventri priſtinam conſtitutionem reſtituendo. Cum porro media hæc, quoad genus, dividenda ſint in ea quæ uſurpari debent ad partes è ſede naturali expulſas in priorem ſtatum, ac in ea quæ eas reſtitutas continere idonea ſunt, de prioribus ſolum prima hac ſectione verba facturus ſum, de poſterioribus in ſequenti acturus.

II. Ordini mihi præſcripto inhærens, Herniarum ſpecies in genere dividendo, primo loco à me demonſtrandum qua arte illæ diſſipandæ quas à cæteris diſtinxi, Verarum nomine illis indito, Cum autem omnes eveniant

aut ab Epiploo, aut ab Intestino, aut ab utroque simul, in iis porro omnibus prædictarum partium reductio vix dispari ratione absolvatur. Primo hoc capite methodum generalem traditurus sum qua reductio earum citra incisionem fieri queat, cum Enterocelen inducunt, Epiplocelen & Enteroepiplocelen, sive in umbilico, sive in inguinibus, sive in scroto, sive in vulvæ labiis: Subsequentibus autem capitibus à me describenda sunt quæcunque observanda veniunt ubi ad incisionem integumentorum devenire jubet necessitas, sive strangulatus supervenientis causa, unde Bubonocele, sive ratione cohæsionis partium prolapsarum cum membranis testiculos ambientibus.

III. Operatio per quam absque incisione Epiploon & Intestina sede elapsa reducuntur, à Latinis & Græcis τάξις dicitur, Galli *Reductionis* nomen commune illi indiderunt, sub quo comprehensum quoque voluerunt modum uterum descendentem aut prolapsum restituendi: Quando Hernias veras nulla extraordinaria comitantur accidentia, ejusmodi operatio semper perquam facilis est: quicquid autem circa rectæ operationis rationem authores tradunt, tantummodo situm est in paulatina & sensim facta repulsione, primo quidem portionis partis loco dimotæ quæ postrema prodiit. Interim tamen monitum velim Lectorem singularis istius circunstantiæ observationem in Exomphalo tantum locum habere, ac in Herniis quas fovet insignis annulorum dilatatio: si enim verum id quod jam ante adnotatum volui, eos è regione sibi invicem non respondere, quamdiu eorum fibris nulla extensio insignis illata fuerit, irritus erit conatus partes illapsas intro retrudendi nisi cautio adsit, eas sursum impellendo, ut versus Ilium ossium margines, è latere partis læsæ, retrudantur: Etsi vero hæc observatio levis momenti quibusdam esse videatur, id obiter tamen dixerim tanti illam esse ponderis, ut hac dimissa impossibilis sit reductio: ejus autem cognitio sola sæpenumero multis in operæ pretium cesserit.

IV. Cæterum, præter accidentia à quibus omnino præpediri potest operatio à me modo tradita, superius adnotata, alia præterea aliquando occurrunt in Herniis, de quibus ago, quæ eam simul possibilem & difficilem efficiunt: nam ubi, exempli gratia, mediocris fæcum copia annulos prætergressa est cum portione intestini prolapsa, quæ postmodum inibi induruit, aut porro, cum in exomphalo atque procidentiis Epiploon aut Intestinum inflammatione tenentur non adeo insigni, tum etiamnum, citra continuitatis solutionem, partes loco emotas pristinæ & nativæ sedi restituere licet, accedente tamen singulari industria.

V. Cum fæcum induratio intestini reductionem difficilem fecerit, tunc partes Chirurgi erunt eas in alvum retrudere, paulatim, leni tumoris contrectatione atterendo, vel naturalem mollitiem eas restituendo, balneorum usu, fotuum ex decocto foliorum malvarum, violariæ, mercurialis, aut etiamnum

vsu

usu Cataplasmatum ex rebus mucilaginosis parandorum, semine lini, radicibus & semine bismalvæ, addito oleo liliorum aut oleo recenti.

Eundem & in finem parari poterunt Linimenta, tumori admovenda', ex axungia humana, pinguedine anserina & medulla cervina.

VI. Quoad inflammationem à me memoratam, citissimè sedabitur illa si modo repetitis vicibus tumor madescat oxycrato, ex partibus sex aquæ lactucæ parato, una aceti rosacei, superadmoto deinceps linteo, cerato *Galeni* obducto; quod certissimi effectus erit, concinnatum ex oleo omphacino rosaceo, si postmodum madefiat aceto Saturno imprægnato.

CAP. II.

Traditur ea species Diæresis, quæ in usum quandoque ad reductionem Epiploi & Intestini in genere, ducitur, Et in specie quid antequam manus operi admoveatur præstandum.

Perioche.

1. *Quo nomine antiqui hanc operationem insignierint, Et quomodo in usum duxerint.*
2. *Bubonoceles operationem quot modis iidem perfecerint.*
3. *Operatio illa cur in usum amplius non ducatur.*
4. *Perizomatum inventio.*
5. *Necessitas partes imi ventris ferro dividendi.*
6. *Quæ Bubonoceles operationem præcedere debeant.*
7. *Tempus & ratio operationis circa Bubonocelen in genere.*
8. *Qua de causa in Exomphalo operatio per ferrum prætermittatur.*

I. DIæreseos species, qua integumenta quarundam imi ventris partium continentium propriarum ferro discinduntur, ad reductionem omenti & Intestini prolapsorum, ab antiquis Bubonocele vocata est, quia, ut existimo, illam in usum ducebant statim ac nominatæ eædem partes in inguine extuberantiam aliquam produxerant, priusquam illæ Scrotum invasissent. Operationis hujusmodi ratio ea forte fuit, quod cum ignota adhuc essent Subligacula, eam potius usurpabant quo facilius administrarentur præsidia quorum ope partes reductas continebant, si obstaculo essent impedimenta capite præcedente designata; quo in casu illam tanquam admodum urgentem perpendebant, at vero non ut maxime necessariam.

II. Revera quávis in ratione operádi discreparét, colligere tamen licet inter illos omnes quoad fructum istius operationis convenisse, Incisione enim facta

partium à me dictarum, quidam ligaturæ quadam specie utebantur, filo aureo vasa spermatica constringendo, simul comprehensa peritonæi productione illa amiciente, ne postremæ, huic parti iterum dilatari contingeret: Perpendentes alii ab hoc ligaturæ modo generationi vim inferri, in eundem scopum futuram quandam secundum longitudinem ejusdem fili ope instituebant: aliquando filo cannabino incerato usi, quo vasis modo nominatis justum spatium concederetur, ut nec illorum usus interciperetur, adeo tamen arcte ut novo descensui occasio præriperetur: Quidam rationes has non satis tutas rati, post colligata vasa, atque eadem investientem membranam, quam proxime annulos filo valido & duplicato, vel abscindebant, aut candente ferro partes illas paulo infra ligaturam inurebant, deinceps testiculum amputantes: Quidam tandem cum perpenderent non in propagationem modo speciei necessariam esse illam partem, sed & præterea individuo ad firmiorem valetudinem conferre, vividiorem & longiorem, ægros suos ea multare iis iniquum visum est, eorumque valetudinem ratione quadam analoga tutari conati sunt, inducta scilicet eschara (ac postmodum cicatrice) lata & profunda ad os usque pubis exporrecta, ope cauteriorum actualium aut potentialium.

III. At vero cum experientia futiles omnes esse ejusmodi operationes, ac præsertim ambas posteriores, æque atroces, arduas & periculi plenas ostenderet, Chirurgorum peritissimi eas in usum ducere, famæ consulentes, dedignarunt, relictas tandem insciorum quorundam Empiricorum temeritati, à quibus ægri inconsulto in mille lugenda tædia deducti sunt, adeo ut desperata valetudo quosdam, delicatulo ut palliativæ curæ acquiescerent cœgerit, spleniis & fasciis solis contentos, quorum auxilio partes in procidentiam pronæ situi naturali adstrictæ fuere.

IV. Ad hæc tamen cum speratus successus non accederet, nec nisi subsidio fasciarum multiplicis convolutionis, à quibus venter & femora moleste comprimebantur, liberandi ab his incommodis ægros necessitas Subligaculorum inventioni ansam porrexit, quorum usus hactenus adeo invaluit, ut pene omnes Enterocelæ & Epiplocelæ hodierna die, nulla facta, saltem sensibili discissione cutis, aliarumve imi ventris partium continentium curentur; nec enim apud me dubium magnæ molis opus esse partes ambas à me nominatas introrsum retrudere, citra quarundam fibrarum membranarum, aut extremitatum musculorum, partibus per quas transmitti debent vicinarum, divulsionem aut disruptionem.

V. Reversus vero ad operationem à me describendam, etsi rarissime hodierna die in usum ducatur, edictis nihilhominus eam aliquando necessariam esse innotescit, quandoquidem Herniæ species completa, in qua partes deciduæ Barro adhærent, nunquam alia quam hac ratione curationem

suscep-

ſuſceptura eſt; Ea vero, cui hujus operationis nomen inditum eſt, adeo citam ægro lethi neceſſitatem invehit, ut raro medendi occaſio adhibitis remediis ordinariis occurrat.

VI. Interim, quandoquidem Inteſtino ſæpe numero, in ejuſmodi affectu, ſtrangulatio tantum ratione inflammationis muſculorum annulos formantium accidit, vel partis prolapſæ intumefactionis, tunc contingentis ubi flatibus ſupra modum turgida eſt, aut fæcibus induratis, ac præterea aliquando parvo temporis ſpatio accidentia hæc ſummovere licet, in memoriam hoc loco revocandum eſt axioma, apud ſinceros medicos adeo tritum, cujus ductu nunquam ad extrema remedia tranſeunt, quam ubi incaſſum tentata fuerint levia & maxime obvia, Hoc eſt, ſimili in caſu Chirurgis tunc tantummodo licere manum operi admovere, cum irritus fuerit uſus remediorum refrigerantium & emollientium, præcedenti capite deſcriptorum; aut, urgente etiam neceſſitate, reſolventium, qualia ſunt fotus & cataplaſmata ex floribus chamomillæ & meliloti, foliis rutæ & ſeminibus anethi, aut etiamnum cumini tritis, ac cum melle communi in formam cataplaſmatis deductis, tandem ſapo niger aqua vitæ diſſolutus ac piperi albo in pollinem redacto commixtus cui eximiæ reſolvendi vires.

VII. Si tamen perſpecta fuerit partes prolapſas detegendi neceſſitas, quod inutilis fuerit ejuſmodi remediorum tota die efficacia, aut paulo longiori tempore, differenda non erit Operationis inſtituendæ, ne forte non amplius reparabilis ſit, occaſio: Quia vero ejus celebrandæ ratio à neotericis ſcriptoribus nequaquam accurate tradita eſt, imo nec quoad omnes circumſtantias eo ſpectantes omnino inter ipſos concordia eſt, non immoraturus ſum hic loci in recenſendis iis quæ hac de re tradiderunt, ad id tantum capite ſequenti intentus, ut accuratam eorum quæ apud maxime probatos neotericos Practicos in uſu ſunt deſcriptionem afferam, quo nihil huc inutile irrepat: Hic interim in genere diſcendum, utut modi iſtius operationis ab invicem diſcrepent, eo ſemper illos inclinare ut partes è ſitu diſcedentes in apertum producant, quæ inter ſe cohærent, deducant, eas deinceps ventris cavitati reddant, paulatim & leniter tantummodo impellendo, vel annulorum dilatatione, ſi reductio ab eorum anguſtia impediatur.

VIII. Porro, ſicut partes, à quibus efficitur Hernia umbilicalis, integumentis citra inſignem ægrorum moleſtiam adhærere poſſunt, Herniam vero iſtam nunquam ſtrangulatio à me memorata comitatur, nulla neceſſitas ad eam Diæreſis ſpeciem, quæ hujus ægritudinis cauſa ab antiquis inſtituta eſt, impellit; ac qualiſcunque ſit illius magnitudo, nullo alio ſubſidio ægris opem ferre licet, quam eos geſtationi ad diuturnum tempus, imo totum vitæ decurſus perizomatis, à me poſtmodum deſcribendi, adſtricto tenendo.

Caput III.

Ratio feliciter Operationis, quam Bubonocelen vocant, instituendæ.

Perioche.

1. *Modus integumenta incidendi.*
2. *Ratio membranam peritonæi internam discooperiendi.*
3. *Modus detegendi partes prolapsas.*
4. *Reductio partium prolapsarum.*
5. *Annulorum incisio.*
6. *De Incisionum amplitudine, & de cohærentia partium prolapsarum cum Darto.*
7. *Portionis Omenti superfluæ abscissio.*

I. HAnc Chirurgiam celebraturo primo in apertum adducendæ partes procidentes, cujus idcirco initium ducitur ab incisione integumentorum eas ambientium, At vero quo isthæc Incisio recte & secure succedat, prius ab Operatore atramento designanda est illius longitudo, in longum linea perpendiculari à summo ad imum tumorem deducta, servata rectitudine plicaturæ inguinis, postmodum apprehendetur cutis, diduceturque in altum digitis manus sinistræ Chirurgi, ægri & ægræ partis lateri dextro adstantis, quam & pariter à ministro adversa ex parte apprehendi & elevari iubebit, adeo ut facta transversa incisione manu dextra plicæ ab ea elevatione inductæ, unico novaculæ aut scalpelli ictu lineæ totam longitudinem intacto peritonæo secet, ac præsertim intestino, cujus incisio sine dubio lethalis foret.

II. Interim, cum nunquam ad primum novaculæ ictum prodat se peritonæum, operatoris erit cætera integumenta incidere usque quo illuc perveniat, animadvertens illius partis productionem aliud nihil esse quam continuatam membranam externam, ideoque primo perpendet an partes prolapsæ adhuc per id integantur, hoc est, num productio illa tantummodo expansionem passa sit, illo enim in casu digitis eam leniter divellet, aut ope instrumenti separatorii: alias si jam disrupta sit, divisionem in tantum extensurus est quantum necesse erit ut in conspectum veniat membrana interna.

III. Demum id perpendens fieri non posse ut partes abdomine contentæ situm ejusmodi extraordinarium nanciscantur, nisi dicta membrana interna (à qua omnes immediate conteguntur) dilatata sit aut rupta, id accurate

curate adnotaturus est utrum horum acciderit, id quod non difficile illi erit agnoscere eo quod detectum erit considerato, epiploo enim alia omnino & diversa est facies quam peritonæo, adeo ut nequaquam errori alicui locus sit: ubi enim id in conspectum venit, certissimum adest disruptæ dictæ membranæ indicium: præterea, cum intestinum nonnisi reduplicatum descendere queat, hoc indubium est illud discoopertum esse cum dicta reduplicatio manifesta est: unde ex opposito consequitur tumoris æqualitatem clarum esse argumentum id à peritonæo cooperiri; adeo ut facile ex horum consideratione elucescat an incidenda sit, vel simpliciter amplianda membranæ, de qua verba feci, divisio, eo quo, ubi de externa mentio facta, modo.

IV. Eo autem modo detectis quæ reduci debent partibus, Operatoris erit disquirere an solum Intestinum decubuerit; tunc temporis illius officium erit id in cavitatem ventris retrudere conari, impellendo primo, & lenissime, quicquid fæcum ibi latitaverit ad interiora, ac molliter compellendo portionem intestini ultimo prolapsam: Sin forte partem illam flatus occupaverint, quos intra cogere impossibile sit, compunctione per acum facta exitum illis procuret, rotundam tamen, & mediocris crassitiei, quo fibræ citra rupturam aut incisionem tantum modo ab invicem diducantur: Sin præterea contigerit crassiora excrementa adeo indurari ut reductioni impedimento sint, primum annulum amplificet, à quo strangulatio ut plurimum inducitur, imo etiam casu urgente secundum, quantum scilicet necessitas postulaverit, musculos, à quibus formantur, modo sequenti incidendo.

V. Vt ex arte procedat dicta Incisio, Chirurgi erit subter primum annulum, ventrem versus, catheterem cavum impellere, aut, si licet, manus lævæ digitum indicem, deinceps scalpellum falcatum supernæ parti admovebit, cujus cuspidem muniat globulus cereus, ne punctura alio quam decet loco fiat, ubi vero impulsum fuerit id instrumentum, duobus circiter transversis digitis altius supra annuli extremitatem, magis minusvé pro plenitudinis partis deciduæ ratione, ejus cuspidem in musculum immittet demisso manubrio manu dextra usus, impulso autem ferri dorso, digito prædicto usus, ac postmodum reducto ad se scalpello falcato, facilis illi erit musculi incisio, unicóque ictu, quantum è re fuerit.

VI. Id vero observandum venit, quamvis Hernia sit completa, in inguine inchoandas esse omnes incisiones à me designatas, postquam repulsum fuerit ad usque primum annulum id quod tumorem inducit, ad ejus longitudinem modo à me adducto signandam: hoc præterea adnotato non esse necesse discindi partes dividendas ad fundum usque scroti, quo tunc extenduntur, nisi partes prolapsæ scroto adhærescant, quo in casu tantum-

dem diducendum est quantum ad divulsionem sitis sit, id quod sola digitorum opera perficiendum est, aut saltem Dilatatorii, sed sensim ac sensim, ac quam lenissime fieri poterit.

VII. Cæterum ubi simul cum intestino omentum prolapsum fuerit, facile cuivis obvium erit id multo productius quam pro naturæ lege evasisse; quandoquidem constat, ut in Anatome demonstratum, id ut plurimum ad umbilicum tantum ac vix pervenire, ideóque nemini dubium esse debet quin incidat necessitas particulam ejus resecandi, non modo quo id quod superfluum est abscedat, sed etiam ad prolapsus recidivam præcavendam: Id vero solum præstandum postquam filo contorto, reduplicato, supra ejus longitudinem superfluam constrictum fuerit, cohibendæ scilicet hæmorrhagiæ gratia: hac cautione ut abscindatur quicquid transversi digiti latitudine infra ligaturam fuerit, id postmodum in ventrem retrudendo, propendente tamen exterius longa fili extremitate, à ligatura superstite, extrahendæ gratia extremitatis partis necrosi affectæ, postquam à toto separata fuerit.

CAPUT IV.

Uteri Prolapsi aut Inversi curatio.

Perioche.

1. *Uteri reducendi ratio usitata.*
2. *Noxa ab usu olei inducta in perficienda hac Operatione.*
3. *De induratione & inflammatione Uteri.*
4. *De ulceribus & cancro Uteri.*
5. *De Gangræna & Cancro Uterino.*
6. *De amputatione uteri in genere.*
7. *De amputatione uteri in specie.*

I. TRadita descriptione modorum partes Hernias completas inducentes reducendi, superest nunc de iis verba faciamus qui idonei sunt restituendis Analogice dictis. Ex postremis his eæ quas pariunt Uteri emotio, illico evanescunt, & simulac sedi nativæ is restitutus fuerit, mediante operatione quam Taxin vocant, id quod ut plurimum tam facili negotio succedit, ut ab ipsis ægris dicta reductio toties perficiatur quoties libuerit, idque solum digito indice sursum uterum compellendo, si solummodo prociderit, vel ad interiora retrudendo, apposito eodem digito fundi mediæ parti, cum omnino inversus prolapsus est.

II. Tradunt nihilominus scriptores plurimi oleo inungi debere manus Chi-

Chirurgi, si dictam operationem suscepturus sit, At cum reductio prædicto modo instituta facillima sit, etiam omissa simili cautione, si modo ejusmodi affectum nullum extraordinarium comitetur symptoma, postremo porro hoc casu ejusmodi medicamentum infirmi semper est auxilii ad propositum finem consequendum, clarum est id eo solum nomine conducere quod partis reductæ relapsum procliviorem reddat.

III. At vero, sicut inter accidentia, à quibus difficilis effici potest repositio Vteri inversi, ejus induratio maxime frequens sit, olea vero & pinguedines emolliendi vi prædita, parti affectæ dispositionem priori adversam inducere valent, nemini dubium ejusmodi unctuosa prospero eventu in usum duci posse, dummodo, ubi voti compotes facti fuerimus, à parte affecta removeantur priusquam pristinæ sedi restituatur: Cum porro sæpenumero eveniat accidens modo dictum inflammationem dictæ partis accersere, ideo semicupium remediis ut plurimum antefertur, vel fotus ex lacte vaccino, incoctis rosis rubris ac semine lini contrito.

IV. Cætera accidentia, quorum ratione aliquando prohibetur prolapsi Vteri in sedem naturalem restitutio, ea facilitate & celeritate quam optat Chirurgus, sunt ulcera virulenta & Cancri venerei, membranam interiorem obsidentes, ab his enim intensius illi dolor inducitur, notum præterea facit experientia impossibilis fere illa esse curationis si pars dicta situm naturalem, inibi conclusa obtineat: quamobrem priusquam reductio suscipiatur, curationi illorum invigilandum, idque methodo ordinaria, vel ratione tradita libro à me edito observationum circa luem Veneream.

V. Cæterum, remotis cunctis illis impedimentis, utrumque Uteri ostium tam internum quam externum sufficientem semper præbent extensionem quo citra incisionem reduci queat; ac proinde, ea solum de causa, nullam unquam incidit necessitas particulam aliquam incidendi. Id vero nihilominus verum eam Herniæ speciem, de qua mihi sermo, sanare impossibile esse partium continuarum non facta divisione: nam ubi, exempli gratia, inflammationem partis à me nominatæ excipit gangræna; vel iterum si cancri, à me citati, curationem omnino respuant, denominatione facta à gradu quem attigerunt, ægris mortis trucis necessitas inevitabilis observatur, nisi partis afflictæ amputationem admittere velint.

VI. Etsi vero citra summum periculum ultima hæc operatio in praxim deduci nequeat, quæ in mulieribus eam passis vim & facultatem genitricem abolet, à plurimis tamen scriptoribus traditum eam sæpenumero periculi fuisse expertem; neque adeo vitæ injuriam, quæ nec brevior nec imbecillior hinc facta sit, illatam esse: id quod fuse ab *Ambrosio Paréo* narratum, ac demum experimento proprio confirmatum: Porro, cum hæc operatio non conferat reductioni partis in proprium locum, absurdum cuipiam forte vi-

debitur me hoc loco eam tradere instituere, si tamen animadvertantur statim ac illa peracta est Herniæ speciem, de qua dicendum mihi incumbit, non amplius accidere, cicatricémque deinceps procurandam impedimento esse ne quæpiam aliæ imi ventris partes procidant, clarum erit in partes jure venire eorum quæ à me hoc capite tractanda sunt; sicut curationes, hanc subsequentes, ad sectionem sequentem pertinent.

VII. Hoc vero in hujus operationis faustum eventum maxime requiritur, hæmorrhagiæ scilicet cohibitio, ex vasorum reseratione metuenda, & in omnimoda extirpatione cancri & gangrænæ, à quibus novorum accidentium metus imminet: Ad exactam prioris harum circumstanciarum observationem, comprimenda sunt vasa uterum alluentia, facta stricta supra partem amputandam ligatura: Posteriori ut satisfiat, necesse est partem hanc ad inferiora quantum satis est detrahere, ut ne particula vitii ejusque radicum superstes sit, leniter tamen, ne cæteris partibus, quibuscum connectitur, vis aliqua inferatur: Tandem securitatis utrinque majoris gratia, quicquid transversi digiti latitudine infra ligaturam positum fuerit rescindendum, ferro deinceps candente parti à qua pars ægra separata fuerit admoto.

Cap. V.

Reductio Intestini Recti extra podicem egressi.

Perioche.

1. *De facili vel difficili intestiui Recti restitntione*
2. *De necessitate cito removendi impedimenta reductionis intestini.*
3. *De evacuatione fæcum induratarum.*
4. *Remedia adversus Hæmorrhoides.*
5. *Remedia adversus vlcera & fistulas.*

I. Cum intestinum Rectum nunquam extra feratur, quin fibræ musculi orbicularis ani laxatæ sint & dilatatæ, quæ inde exurgit forma circumferentiæ raro reductioni partis prolapsæ impedimenro est; eáque plerumque non difficili perficitur negotio, ope prioris operationis à me propositæ, idque primo impellendo quod postremo egressum est: Experientia tamen teste notum est, illam Herniæ speciem quam inducit ejusdem partis elocatio sæpissime comites habere alias ægritudines, quarum ratione curatio difficilior evadit. Nam, exempli gratia, crassiora excrementa indurata congesta, in extremitate inferiori coli cohibita, perpetuo versus inferiora compellunt quicquid ad inferiora retrudere conamur: Porro, hæmorrhoides in ano, internæ & externæ: vel præterea inflammatio & ulcera intestiui prolapsi,

lapsi, adeo semper intensum dictis partibus inducunt dolorem ut vix ægri vel levissimum contactum ferre queant, nedum ad reductionem partis conferentia tolerent.

II. In hujusmodi ergo affectuum complicatione, prius affectionibus modo à me enarratis occurrendum, non modo quatenus partis locum egressæ restitutioni obstant, sed præterea etiam quia majori incommodo, majori etiam difficultate à reductione peracta sanationem admitterent. Interim, cum ægri ventris onus citra nixus aliquos non deponant, non diu tolerandum est ut fæces subsistant, eo quod Recti intestini ligamenta in dies amplius extenduntur, qua de causa ægritudo, de qua mihi sermo, augmentum insigne suscipit, Ideóque necessitas tunc incumbit electionis remediorum citæ efficaciæ, rectæque eorundem administrationis, quo speratus successus prompte succedat.

III. Fæcum autem induratarum & cohibitarum emollitio & evacuatio cito procurabitur usu aliquot enematum, ex jure intestinorum & melle mercurialis comparatorum, vel ex melle communi & foliis malvæ, althææ, violariæ & mercurialis: sin ejusmodi remedium æger aversatus fuerit, vel tubulus siphonis anum subire nequeat, eundem in finem porrigantur duo haustus decocti thyrsorum malvæ & radicum bismalvæ, in quo dissolvatur vncia semis cassiæ mundatæ, interposita inter unum & alterum horæ intervallo.

IV. Ratione autem doloris ab Hæmorrhoidibus excitati, sedabitur ille usu encathisimatis, fotuum, & vaporis ex lacte tepente aut ebulliente emissi. vel etiam decocti emollientis à me descripti ad clysteris confectionem, ac tandem decocti ex foliis & floribus thapsi barbati, ac seminis lini contusi.

Interim, quandoquidem Hæmorrhoides eatenus tantum intestini repositioni obsunt quatenus id undique comprimunt, eo adlaborandum præsertìm ut intumefactioni earundem aliquid decedat, emisso sanguine, ob quem turgent, è brachio & pede, constrictisque venarum hæmorrhoidalium fibris, ab ejus insigni copia distentis: id quod assequi dabitur admotis exterius remediis adstringentibus & exsiccantibus, exempli gratia, aqua aluminosa, aut aluminis substantia pulverisata ac butyro recenti commixta, vel etiamnum pulvere sympatethico ac magisterio Saturni, addito unguento populneo.

V. Inflammationem & vlcera à me designata quod spectat, momento citius eliminabuntur, sæpius colluto podice, qua parte ejusmodi affectibus tentatur, aqua calcis in qua sal Saturni dissolutum fit, dealbata deinceps per aquam communem, admotis postmodum parti affectæ linteis, aut spleniis eodem liquore imbutis, desinente tantum vitio removendis.

Cæterum, etsi humor è fistulis Ani exsudans prorogationis illius speciei Herniæ, de qua nunc sermo causa esse possit, è re non esse existimo afferre

media per quæ ejus effluvium prohibeatur, quandoquidem tantummodo pendet à curatione vitii illi originem præbentis, quam neutiquam aliunde sperare est quam accedente operatione insigni & ardua, longóque remediorum apparatu, cui affinitatis cum materia hic tractata nihil intercedit.

ARTIS, HERNIARVM CVRATRICIS

II. Partis Sectio II.

In qua certissimæ rationes in situ naturali continendi partes reductas, ad sanationem ejusmodi affectuum, Additis quibusdam circumstantiis observandis in curatione juniorum & infantium.

Cap. I.

Remedia in genere omni speciei Herniæ congrua, Partium reductione, eas procreantium facta.

Perioche.

1. *Hernias in genere præcavendi ratio.*
2. *Remotio causarum procatarcticarum.*
3. *Ratio humiditates superfluas, fomentum Herniis in genere suppeditantes, absorbendi.*
4. *Medicamenta exsiccantia, interius assumenda in specie.*
5. *Electio & quantitas remediorum exsiccantium.*
6. *Remedia topica in genere.*
7. *De usu & effectibus magnetis in genere.*

1. MEdia sectione præcedenti descripta, cũ idonea sint restituendis nativo loco partibus Hernias efficientibus, quamcunque partem obsederint, vel cujuscunque conditionis fuerint, superest tantum mihi de iis verba facere quorum ope prohiberi potest earundem partium novus prolapsus. Posteriora hæc tanti sunt in cura affectuum, quorũ tractationem suscepi, momenti, ut eorum legitima administratio in ægrorum commodum perpetuo cedat; sicut priorum usurpatio perpetuo infrugifera est, nisi eorum effe-

ctum

ctum horum admotio illico subsequatur. Porro, cum illorum accuratam descriptionem tradere animus sit, spero adeo exactam explicationem à me traditum iri, ut si ab omnibus Chirurgis legitime administrata sit, circa materiam, de qua mihi sermo, nihil amplius à me requisituri sint.

Hoc vero in genere habendum circa media à me huc afferenda, ex illis alia prohibere exercitia, vehementioresque conatus, à quibus partium Hernias producentium dislocatio excitatur: alia destinata esse consumptioni redundantium humorum, à quibus dictus è loco egressus sollicitari potest: ac tandem (quæ alterius generis faciunt) alia specialius inservire reparandis extraordinariis corporis dispositionibus, affectibus à me nominatis fomentum præbentibus.

II. Priora omnibus Herniæ speciebus competunt, inter quæ recensentur remedia Tussim sedantia, Ea quæ Alvum lubricam conservant, quæque Partum faciliorem reddere apta nata sunt, Præcipuum autem, & à me specialius designandum, Quies est, non solum opponenda motibus, à quibus affectus dicti induci possunt, sed & per quam effectus cæterorum remediorum & celerior & certior reddi potest; imò, ex quorundam authorum sententia, ad veratum Herniarum sanationem tam necessaria est, ut decubitum ægris totis quadraginta primis curationis diebus ægris imperent: Interim cum media, à me inferius proponenda, partes reductas, etiam motu utente corpore, adstrictas loco continere valeant, licebit aliquando secure, & citra discrimen, longam illam tranquillitatem denegare iis quos vitæ conditio assiduo labori mancipat.

III. Quæ vero corporis exsiccandi facultatem nacta sunt, non minus præcedentibus omnibus Herniarum speciebus communia sunt; atque desumenda vel ex fonte diætetico, vel pharmaceutico: Priora vel electionem & usum alimentorum exsiccantium, & quodammodo exsiccantium spectant, vel alimentorum abstinentiam, qua de causa pastuum numerus rescindendus, & ciborum copia minuenda; quorum providentia virorum artis peritorum prudentiæ committenda: Posteriora sunt medicamenta exsiccantia interius assumenda, non solum consumendarum humiditatum exuperantium gratia, peritonæi & annulorum dilatationem foventium, sed præterea conciliandæ priori illarum partium unioni, ubi ruptio aut divisio illius acciderit: id porro eo conducibilius est, quod eam cooperiant membranæ, quarum soliditatem solum permeare valent remediorum topicorum partes maxime subtiles, quarum tamen adstringens facultas potissimum in crassioribus partibus sita est.

IV. Ejusmodi ergo remedia illius indolis esse debent, ut totum corpus exsiccandi vi polleant, ac proinde ipsas partes affectas, sive humiditates dictas per urinas expellant, sive calore, naturali vegetiori, absumant: Idvero

observandum non omnes ficcitatis gradus obtinere illa debere, nam addo quod actionem generosiorum exsiccantium sequatur partium, citius & validius constrictarum, ad minimum motum extensio & expansio, illorum usum diuturnum esse non posse, neque protrahi quantum è re est, quin ægri insignia inde incommoda contrahant.

Ex dictis facile colligere est, hoc in casu felici eventu in usum duci posse aquas minerales artificiales, cum alumine & vitriolo paratas, vel cum tartaro & ferro, quia vis inest æqualis adstringendi & urinas movendi; quæ qualitates cum quodammodo sibi oppositæ sint, ex earum commistione justa mediocritas exsurgere potest.

Sin quis ptisanas & decoctiones aquis prædictis præferendas censeat, præparentur illæ ex consolida utraque, tormentilla, sanicula, hyperico, persicaria, bugula, vinca pervinca, centaurio minore, aristolochia, bardana, ligno juniperino, aliisque plantis vulnerariis, prout è re visum fuerit, speciatim autem in corporibus succi plenis aut pituitosis: Eapropter in usum duci quoque poterunt zarza parilla, china, lignum sassafras & guajacinum, prout levius aut validius exsiccandum fuerit.

V. Porro, cum determinari nequeant electio, quantitas atque administratio prædictorum remediorum, nisi respectu habito ætatis, temperamenti, virium aliarumque ægrorum dispositionum; ubi eorum curatio suscipitur, volumen integrum ad consequentiarum omnium explicationem condendum esset: Id vero eo inutilius, meo judicio, quod admodum verisimile sit peritos Chirurgos rectum illorum usum nosse; alios eruditi Medici consilium in eam rem adhibituros, aut saltem ex lectione librorum, in quibus fuse hujusmodi tractantur, agendorum notitiam sibi comparaturos; ac inter cæteros Tractatus à me editi Observationum circa curationem luis Venereæ, omnia pene complectentis quę spectant qualitates & effectus quatuor medicamenti specierum postremo à mę designatarum.

VI. Cæterum, quanquam prædicta remedia multum restitutioni partium affectarum conducant (sicut id jam ante à me adnotatum) id experientia duce innotescit nunquam effectum speratum ab iis proditurum, nisi vim eorum intenderent exterius admota; quin ex adverso hæc sola aliquando satis esse ad adstrictionem vel coitionem eorum quæ diducta & divisa sunt juvandam: Exinde perspicuum fit ea speciatim pertinere ad genus tertio ordine à mę positum: Cum porro non omnes Herniæ ab iisdem dispositionibus ortum ducant, in dubium revocare non licet quin hujusmodi remedia tantundem à se invicem discrepare debeant, quantum morbi à me nominati inter sę dissident: unde colligendum eorum descriptionem tunc solum tradendam, ubi in specie quicquid unicuique Herniæ competit designandum veniet: hoc interim de iis in genere dixero, quantum dabitur illorum actio-

in

si conjungendam esse vim remediorum internorum superius commemoratorum, aliorumve ejusdem falcultatis: quapropter antiqui non solum fotus in usum duxerunt, cataplasmata, unguenta, cerata & emplastra styptica, sed & præterea præscripserunt conservas, pulveres, tabellas, opiatas ac ptisanas adstringentes & exsiccantes.

VII. Eundem quoque in finem authores plurimi usum internum magnetis pulverisati imperant quibuscunque Enterocele molesta est, eodemque tempore admotionem limaturæ ferri loco tumido: Ex eorum enim arbitratu, prius dictorum mineralium (ratione sympathiæ cum altero) satis validum est ad validam versus interiora attractionem, ut ideo partes affectæ pristino statui restituantur: Sed præter experientiæ testimonium, omnino dissonæ, non amplius jam anxie inquirendum cur aliter res eveniat, à quo tempore recentiores Physici sympathiæ effectus demonstravere ex principiis evidentibus, atque ab ipsis clare indicatum in omnibus productionibus naturalibus agens immediate patienti adplicari: Etsi enim partes omnes humani corporis permeabiles sint, vix verisimile est atomos, quæ indesinenter e magnete effluunt, à ventriculo vel intestinis ad superficiem usque corporis exteriorem (in quibus particulæ ferri latitant) deferri posse, inde ad interiora pelliciendas corpori demum à quo abscesserunt conjungendas, Magnes enim eo pacto interius assumptus tunc temporis pituitæ viscidæ commiscetur, alimentis aliisve rebus particulas illius intricantibus: ac præterea eo quod partium corporis numerus, quas eapropter trajicere necesse habet, situsque irregularis pororum illarum, non concedunt corpusculis illis, mobilitate præditis, efformationem suorum radiorum, circulationemque ipsis consuetam inhibent.

Cap. II.

Media particularia, quorum ope debito loco continere possunt partes in Inguina aut scrotum prolapsæ, postquam media Taxi reductæ fuerint.

Perioche.

1. *Remedia quæ Τάξιν in genere subsequi debent.*
2. *De compositione remediorum topicorum in genere.*
3. *De penetratione à Topicis admotis obtinenda.*
4. *Remedia liquida ab Authore usurpari solita.*
5. *Compositiones emplasticæ.*
6. *De usu necessario Emplastrorum adstringentium.*

7. *Emplastrum ab Authore excogitatum.*
8. *Necessitas fusioris tractationis de Subligaculis.*

I. VBi ope Operationis, quam Taxin vocavi, reducta fuerint Intestinum & Epiploon, quorum prolapsus Hernias Inguinum & Scroti induxerat, in curæ complementum incumbendum erit, non solum usurpando remedia universalia, capite præcedenti descripta, sed etiamnum ea quæ in posterum conferruminare & continere valent fibras peritonæi & annulorum divulsas aut ruptas, easque tam proxime ad se invicem cogere, quantum natura requirit, ut huic parti primariam dispositionem restituere valeat; eas solummodo adstringendo, si relaxatio sola acciderit: vel vnionem reparando si divisæ fuerint; ratione non multum ab ea dissimili qua cutem cicatrice obducit.

Remedia autem dicta, vel medicamenta sunt Topica, admovenda ab imo ad quatuor usque transversos digitos supra os pubis, vel perizomata, corpus cingentia, donata pulvino scutiformi, à quo immediate comprimi debent integumenta, supra os Pubis jam nominatum, ad continenda simul remedia & partes affectas.

II. Quoad dicta Topica, cum non secus ac subligacula ad effectus designati productionem conferre debeant, omnium revera authorum consensu debent vi styptica & adstringente pollere: at vero conspicuum est hos non animadvertisse quo satisfiat indicationi simplici, constringendi scilicet, & fibras laxatas aut dissitas colligendi remedia, parum composita præscribi debere: formulæ enim omnes ab ipsis præscriptæ in eorum præparatione, tam insigni numero ingredientium turgent, ut scopus illis videatur fuisse in eam rem omnia medicamenta simili vi prædita congerere; illud tamen in confesso esse debet ex commixtione eorum quæ qualitatis dictæ summum gradum obtinent, cum iis in quibus facultas adstrictoria vix manifesta est, emersuram tantum compositioné mediocrium virium, quam tamen mediocritatem in pluribus simplicibus reperire est, quæ utiliter citra tot labores in usum ducere licet, quapropter missis factis omnibus de hac materia alibi narratis, remedia solum quædam alias cum successu à me comprobata traditurus sum, quorum compositio simplex est, nequaquam laboriosa, verę medicinæ legibus consentanea.

III. Remediorum memoratorum alia sunt liquida, idonea proinde fotui partium imi ventris superius designatarum: alia mollia, emplastica, aut alio modo applicationi idonea, ac tamdiu quantű necesse est affixa manere: quapropter illud adnotandű cum priorű actio tempore tantum actionis, aut paulo post usurpationem efficacia sint, effectus eorum parvi futura esse momenti si partibus penetrandi vi pollentibus destituta essent; qua de causa in illorum

illorum commixtione quædam medicamenta à me inserta quibus nulla adstrictoria qualitas inest, eo tantum fine addita ut corpusculis vim constringendi nactis penetrationem concilient.

IV. Qua de causa aqua Reginæ Hungariæ mihi familiaris est, æquis partibus aquæ communis commixta, ea quantitate aquæ aluminosæ imbutæ quam continere potest: vel aqua styptica, cujus descriptio extat in novo cursu chymico Dom. *Lemery*: vel etiamnum aqua calcis septies lotæ, cui addere soleo unciam spiritus vini, cum drachmis duabus spiritus salis armoniaci.

V. Quoad Topica indesinenter in loco designato gestanda, ea præ cæteris magnifacio quæ consistentiam obtinent consentaneam *Aentii* scopo, aliorumque quorundam authorum, qui præscribunt admotionem chartæ aqua frigida immaceratæ, hoc est, actu frigida, humida, viscida & quæ à calore partis naturali, cui admota sunt, subito exsiccari queunt, qualia sunt, exempli gratia, charta densior, sed præcipue membrana Pergamena, integro triduo aquæ frigidæ immersa in quopiam liquore ẽ supra recensitis.

Frequenter præterea in usum duco ouorum albumina, cum aluminis crassiori frustulo ad unguenti pomacei consistentiam conquassata, postmodum splenio ex tela concerpta inducta, magnitudini partis coarctandæ æqualia: vel etiam succinum & mastichen pulverisata, cum æquali mucilaginis seminum cydoniorum quantitate agitata, extractæ per aquas plantaginis & centinodiæ: Gluten tandem confectum cum farina fabarum, postea additione amyli crassiore reddita, calide admovendo.

VI. Etsi desiccatio horum præsidiorum admotionem consequens, validum sit ad constrictionem & fibrarum divulsarum aut laxatarum collectionem præsidium, eaque de causa longe præpollere debeant iis quorum compositionem ingrediuntur res resinosæ vel oleagineæ, à quibus impeditur exsiccatio compositi cujus partem constituunt, nihilominus verum est ad emplastrorum adstringentium usum compellere necessitatem; cum à concessa ægris aliquot dierum quiete, ad officia solita redituri lecto valedicere voluntseo quod usus remediorum superius memoratorum magnum incommodum esset illaturus, sive quia à subligaculo constricta circumcirca diffunderentur; sive quia inter deambulandum scutum à loco, cui stricte adhærere debet, dimovere possent, id quod ab emplastrorum applicatione contingere nequit, quibus consistentia solidior est quam ut expandi queat, quæ etiamnum parti sufficienter cohærent ut perizomati fræno sint, si, quod in more mihi est, scuto affigantur.

VII. Quæ huic usui destinata sunt, ea de causa Emplastrorum *ad Herniam*, aut *Contra Rupturam* nomen obtinuerunt, omnique tempore & apud omnes Pharmacopolas prostant, quandoquidem forma illorum cum

cæteris emplaſtris convenit, ideóque non ut par eſt in parte deſiccantur, alia compoſitio à me excogitata eſt, quam in mortario abſque igne conficio, ex duabus partibus maſtiches & ſuccini, una gypſi & vitrioli calcinati ad albedinem, contritis & commixtis æquis partibus viſci & ichthiocollæ, in forti aceto diſſolutorum.

VIII. Supereſſet jam de Subligaculis agendum, quæ, ut dixi, pendere debent ab iis quæ hoc capite deſcribenda ſunt; at cum generalis diviſio Faſciarum præire debeat iis quæ à me dicenda ſunt; multáque non exigui momenti adducenda ſunt, ubi de iis agetur, in duobus ſolum capitibus ſequentibus quæ ad eorum notitiam pertinent continebuntur.

Cap. III.

De Perizomatis in genere, & in ſpecie de Subligaculis uſitatis ad cohibendas in abdomine partes, quarum egreſſus Hernias inguinum & ſcroti produxerat.

Perioche.

1. *De Faſciis in genere.*
2. *De utilitate Subligaculorum.*
3. *De ſtructura Subligaculorum vulgarium.*
4. *De vitio Subligaculorum vulgarium quoad mollitiem.*
5. *De inſtabilitate Subligaculorum.*
6. *De gravitate, duritie & craſſitie nimia eorundem.*
7. *De ardoris ſenſu ſub cingulo eorum percipi ſueto.*
8. *De ſubligaculis ex filo ferreo fabricatis.*
9. *De emplaſtris & Subligaculis circumforaneorum.*

I. Faſcias in genere vocant, vel Perizomata, quicquid parti cuipiam corporis circumducitur, ad continendas vel reprimendas partes, humores, aut medicamenta topica, quæ ſedem naturalem deſerendo alienam forte occuparent, ideóque Chirurgorum intentioni adverſari dum ægros diſpoſitioni naturali reſtituere ſatagunt: Exinde ergo manifeſtum eſt illo nomine genus quoddam remedii deſignare, quod multas & differentes ſpecies ſub ſe complectitur, nec dubium eaſdem has ſpecies nominibus propriis inditis ab invicem diſtingui debere vitandæ gratia confuſionis, Sic, exempli gratia, in genere nominatæ ſunt Faſciæ Herniariæ vel Subligacula, quæcunque à me tradendæ ſunt, ac in Specie Faſcia umbilicalis, quæ Exomphalo dicata eſt, Inguinalis, quæ herniam Inguinum ſpectat, in uſum ducta Faſcia convoluta; Subligacula autem dicantur quæ ex cingulo chalybeo aut filo ferreo concinnantur.

II. Quoad

II. Quoad Fasciam umbilicalem, ejus traditurus sum descriptionem, ubi de mediis proprio loco continendi partes quæ umbilicum ad exteriora compulerant sermo mihi erit: Eam vero quam Inguinalem vocavi, quod spectat, ejus descriptionem postrema pars hujus libri exhibitura est, in quo particularem curationem infantium adducturus sum, quibus speciatim competit, Hic vero loco nominatim de subligaculis agendum, eo quod cum successu in utroque sexu, ac omni fere ætate usurpentur, impediendi gratia relapsus partium, quarum descensus constituit Hernias, de quibus capite præcedenti actum est.

III. Ex paulo autem ante dictis elucescit duo esse subligaculorum genera, materia discrepantia, sed illud quoque perspicuum est usu ea non differre: imo id asserere licet ea quæ utriusque generis hactenus concinnata sunt, penes formam fere omnia dissimilia fuisse; Revera chalybe ad quædam usurpato, filo ferreo ad alia, exsurgit ex utrisque fascia latitudinis circiter transversi digiti, longa & incurva quantum satis est ad cingendas duas partes trunci corporis, hoc est ad id circumdandum, initio facto à loco ubi initium ducit prolapsus, progrediendo ad medium usque partis lateralis & externæ femoris in parte opposita; In extremo autem, quod admovetur loco jam designato, efficitur uncus subligaculi claudendi gratia, cohibendo lorum altero extremo adnexum: Infra dictum uncum locatur quæ vocatur Lamella, ad scuti formam propemodum accedens, cui prætterea ea inesse debet magnitudo quæ pulvinum admittere idonea sit, cujus amplitudo proportione semper æqualis esse debet spatio tegumentorum, quod compressione eget: Cingulum tandem cooperitur, pulvinus autem concinnatur ex tela cannabina, densius contexta, & corio vervecino, lana carminata eadem infarciendo, gossypio, equorum pilis, aut tomento; prout subligaculum magis aut minus durum exoptatur.

IV. Cum zona ejusmodi subligaculorum eo modo inflecti possit qui trunci corporis convexitati apte respendeat; chalybs autem, aut ferrum quod illis firmamentum subministrat, satis rigiditatis obtineant per quam circumferentiam illis traditam conservant, dubium non est quin pulvinus illis adaptatus eam stabilitatem possidere debeat quæ in illum finem requiritur, hincque in progressu, citra interruptionem comprimere rite valeat cuti locum subditum; id quod optandum ut immota maneat quamdiu illi subjecta fuerit: At vero cum musculis annexa sit, aliisque partibus hac illac mobilibus, quæ proinde illam sursum abstrahere possunt ad inferiora, interiora & partes laterales, patet inde locum jam nominatum à pulvino dimoveri posse cum eædem partes commoventur; quod enim illi stabilitatem conciliat, idipsum est quod illi demit dispositionem sequacem cutis à qua abducitur, adeo ut si dum dicta subligacula admoventur, idoneum situm

eligerent ægri, cumque demum servare vellent, dimisso quocunque motu voluntario, proculdubio prospero successui locus esset: at cum in eam rem conatus ejusmodi videtur impossibilis, facile hinc colligere est neque ipsis expectandam cohæsionem salutarem, quandoquidem requisitam illam quietem omnimodam observare nequeunt, qua tamen absente reductarum partium relapsus inevitabilis est.

Ea vero ratione id incommodum majus evadit, quod cum cutis hinc inde commovetur, exempli gratia ad intra, ubi corpus versus anteriora inflectitur, partes quæ iterum è sede dimoventur, semper ad minimum ad os pubis usque prolabuntur, cutimque infra pulvinum repellir, adeo ut replendo quicquid vacuum superfuerat dum fit inflexio supra dicta, accidat illis compressio, eo usque augmentum sumens quamdiu corpus erigitur, ac tandem eo plus molestiæ facessens, quod eædem partes locum subeant, vix capacem eorum quæ secundum naturæ legem continere debent.

V. Sin variæ cutis commotiones impedimento sunt stabilitati expectatæ à subligaculis vulgaribus, maxima pars motuum à quibus directe non immutatur illius solita dispositio, non minus frequenter dimovet pulvinum subligaculorum, à regione quæ compressione indiget; id enim, exempli gratia, notum fere impossibile esse ut quis equum conscendat quin illa sursum vergant uel sultet, quin eadem infra locum, cui primo admota sunt, ferantur deprimanturque, unde contingit partes reductas proclives esse in relapsum, ac postmodum ab eodem pulvino contendi, quem ægri fere semper temere repellunt versus locum quem occupabat ante dictam dimotionem.

VI. Interim non ob solam instabilitatem, sed & ob gravitatem, duritiem & crassitiem in vitio sunt ejusmodi subligacula: prioris ratione facile deprimuntur & infra vergunt si vel leviter laxentur, præterea cutis versus inferiora detrahitur, unde non leve incommodum (præsertim si ex chalybe confecta sint) cum sufficienter, ne vacillent, constringuntur: Secundi (scilicet duritiei) causa non solum immediate accidunt contusiones, quibus aliquando obnoxiæ partes prolapsæ, sed & sæpenumero vasorum spermaticorum compressio adeo dolorifica sequitur ut ferendo non sit si comitetur depressionem supra dictam, Id tandem notum ob tertium vitium, scilicet crassitiem superfluam, adeo zonam excedere & efferri supra cutis superficiem, ut fere omnes ægri de die tantum subligacula patienter ferant, eo quod decubitui impedimento sint cutem intro deprimendo, unde doloris accessio, ac præterea scutum loco dimovendo, unde à corpore secedit, nec amplius partem comprimit, qua de causa absurdum est istiusmodi molestiæ ægrum subicere.

VII. Quæ incumbit necessitas epidermidi immediate admovendi zonam perizomatum, non parum illorum molestiam auget, eo quod ut plurimum eam investiat corium vervecinum, cui adhuc plurimum adhæret acidum ex sale à Coriariis ad præparationem illius indito, nec fieri potest ut ejusmodi acida tamdiu proxima sint parti quin illi se insinuent, eoque pacto molestos pruritus & ardoris sensum inducant.

VIII. Porro, cum subligacula ex filo ferreo eo tantum fine conficiantur, ut ab iis non dispar effectus ab eo quem efficiunt chalybea expectetur, in id eligitur filum crassissimum multuplicatum ad sufficientem rigiditatem & validitatem, adeo ut ejusmodi neque flexibiliora sint, neque minora, neque molliora, neque stabiliora, neque cæteris mitiora, solius levitatis gratia, ejusque non insignis, cæteris anteponenda.

IX. Revera non desunt arcana jactitantes, impune & imprudenter omnium verarum Herniarum sanationem pollicentes mediis emplastris & subligaculis singulari industria concinnatis, Interim, ut prætereeam quasdam hac ratione, imo omnino incurabiles esse, sed tantum interveniente operatione pro Bubonocele designata, mihi non semel observare licuit ejusmodi emplastra alia non esse ab iis quæ omnibus cognita, ipsisque subligaculis nihil singulare inesse, præterquam quod circa medium scuti paulo cæteris elatiora sint; at circumstantia hæc idonea non est emendationi vitiorum omnium à me memoratorum.

CAPUT IV.

De Subligaculis ab Authore inventis.

Perioche.

1. *Necessitas partes restitutas continendi.*
2. *Authoris disquisitiones.*
3. *De difficultate & facilitate authori obvia in novorum subligaculorum disquisitione.*
4. *De elatere, scuto, & peripheria zonæ novorum subligaculorum.*
5. *De zonæ constructione, aliarúmque partium subligaculi.*
6. *De fascia contentiva, subligaculi hujus partem componente.*
7. *Quæ ratio compulerit ad compendiosam descriptionem fabricæ horum subligaculorum.*
8. *Ratio illa admovendi.*
9. *De proportione in his servanda.*
10. *De horum perfectione.*

I. CUm facile sit colligere ex allatis capite præcedente, à subligaculis vulgaribus non expectandam stabilitatem perennem, si accurata animadversio fiat indolis verarum Herniarum, non arduum erit inferre earum curationem impossibilem esse nisi partes eas committentes, atque eæ per quas transitum habent, saltem ad temporis aliquod intervallum, citra interruptionem cohibitæ fuerint in suo situ ac spatio naturali, quandoquidem priores satis erroneæ sunt, mobiles atque graves ut facile inclinent ad inferiora atque infra hypogastrium, statim ac nactæ sunt loca prolapsum concedentia, aut alias illas continere idonea: posterio res autem sat extensiles sunt satisque molles ut nullatenus obsistere valeant priorum motui, à quibus fomentum & augmentum accipit illarum dilatatio aut ruptio, quotiescunque occasionem nactæ sunt eas impellendi ab interioribus ad exteriora.

II. Interea, cum perspectum sit ex ante dictis inutile fore si quis nactus sit media, quorum beneficio consequi liceat illam stabilitatem aut confirmationem, si eorum usui ferendo nullus par fuerit, illud apertum est effectum similem tantummodo sperandum ab ejusmodi Fascia, quæ & simul idonea sit comprimendæ parti, & firmandæ in diversimodis corporis motibus, & ab ægris citra insignem molestiam gestari queat, ab ipso etiam initio quo suscepta curatio, ad perfectam usque valetudinem. His commotus, summo studio inquisivi quicquid conferre idoneum est fabricæ novorum subligaculorum, quæ simul cum parvitate, levitate & flexibilitate necessaria donata essent, quæ circumferri queant à Nobilibus, cum athleticis exercitiis vacant, militaribus & venationi: à Jurisconsultis & Quæstoribus dum Juridicis officiis incumbunt: ab Ecclesiasticis in exercitiis cathedralibus & officialibus. Ab iis qui medicinam faciunt, in ægrorum visitationibus & auxiliis inferendis: à mercatoribus in negotiationibus & commercii causa susceptis itineribus; ab Artificibus dum in manuariis artificiis occupantur, ab omnibus tandem quodcunque vitæ genus amplexis; Quæ præterea subligacula donata sint pronexibus scutum firmiter & constanter detinentibus in loco cui primo admota fuerint, cum elateris quadam specie cum impellentis quocunque cutis fuerit compulsa, absque tamen contactu corii pulvinum operientis, aut cingulum.

III. Revera disquisitionis ejusmodi successus prima fronte parum certitudinis habere visus est, nam etiamsi cuilibet facile esset indicare ejusmodi Subligacula ex differentibus materiis conflari posse, atque ex unaquaque illarum speciatim una aut plures ex circumstantiis supra adnotatis elici, necessitas incumbens nanciscendi in uno eodémq; corpore ambas qualitates sibi invicem oppositas, exempli gratia, flexibilitatem in re quæ sufficientem rigiditatem possidere debet ad elateris functionem obeundam non parum in

ſuſcepto negotio difficultatis intulit, attamen cum in mentem veniſſet poſſe me corpus dictorum ſubligaculorum ex filo ferreo conficere, poſſe item ſatis craſſum me nanciſci, ut conficeretur elater validitatis requiſitæ, ſat parvum, quo conficiatur zona levis exigua & flexilis, id præſertim eapropter contundendo, ratum habui dictam materiam admodum idoneam fore ad fabricam ſubligaculi; neque arduum fore alia nanciſci quæ ad illius perfectionem neceſſaria ſunt.

IV. Revera, electione facta longiuſculi rami fili ferrei, magnitudine æquali mediocri ferro ligulæ armatæ, fabricari primo curavi elateris quandam ſpeciem in formam ſtriæ cochleatæ receptaculi, longitudinem circiter trium pollicum ei concedens, ac coronati argentei circumferentiam, primo annulo illius elateris adaptavi pulvinum ex ſubere confectum, ſcutiformem, obductum ſuperficie tenus pauca cannabe, undique coopertum corio vervecino ordinario: ramum deinceps dictum inflexi in formam ſemicirculi, qua parte claudere debebat ultimum annulum, in eum ſcilicet finem, ut inde cingulum duceret initium, eumque inflectendo idoneum redderem adaptationi ſcuti ante dicti verſus ægri ventrem: quo truncato ad longitudinem proportione reſpondentem craſſitiei ſubjecti cui adaptandum, inflexi iterum eundem ramum, ut conjungi poſſet annulo ultimo nominato, cujus longitudini tantum reliqui quantum neceſſarium duxi ad effingendam ſpeciem unci, idonei ab obſerandum ſubligaculum.

V. Cingulo eo pacto jam ex parte concinnato, complementum illi dedi contuſis & compreſſis duobus ejus ramis, eos mutuo conjungendo circumducta tænia ex filo, undiquaque vero cannabe obvolvendo, tela xylina & corio ante dicto, more ſolito, præterquam in eo extremo ubi filum ferreum incurvatum fuit; quod nudum eſſe volui ut cohibendo hamo deſignato utile eſſet, ad ſubligaculi clauſuram, ac proinde ſimul ad compreſſionem omnium annulorum elateris: cooperui tandem primum dictorum annulorum uſus eodem corio, cæteros autem tela xylina, corpus ſubligaculi illius perficiens, annectendo duas telæ lacinias duplicatas parti annuli inferiori ultimo dicti, additáque cingulo ligula, ſex tranſverſis digitis diſſita ab extremo, excipiendo unco deſtinato.

VI. Poſtmodum Perizoma contentivum ex tela paravi; omnino ſimile illi cujus uſus eſt in bubonibus, ſaltem quoad cingulum; cujus duplicaturam goſſypio conferci, ejus ſcutum deinceps connexui ſcuto prioris perizomatis, factis aliquot acus ope ſuturis, ejus autem cingulum juxta alterum mediantibus aliquot habenulis cohibui, adeo ut eo pacto ſubligaculum confecerim, immune omnium vitiorum deſignatorum, cujus figuram hic adpingi curavi.

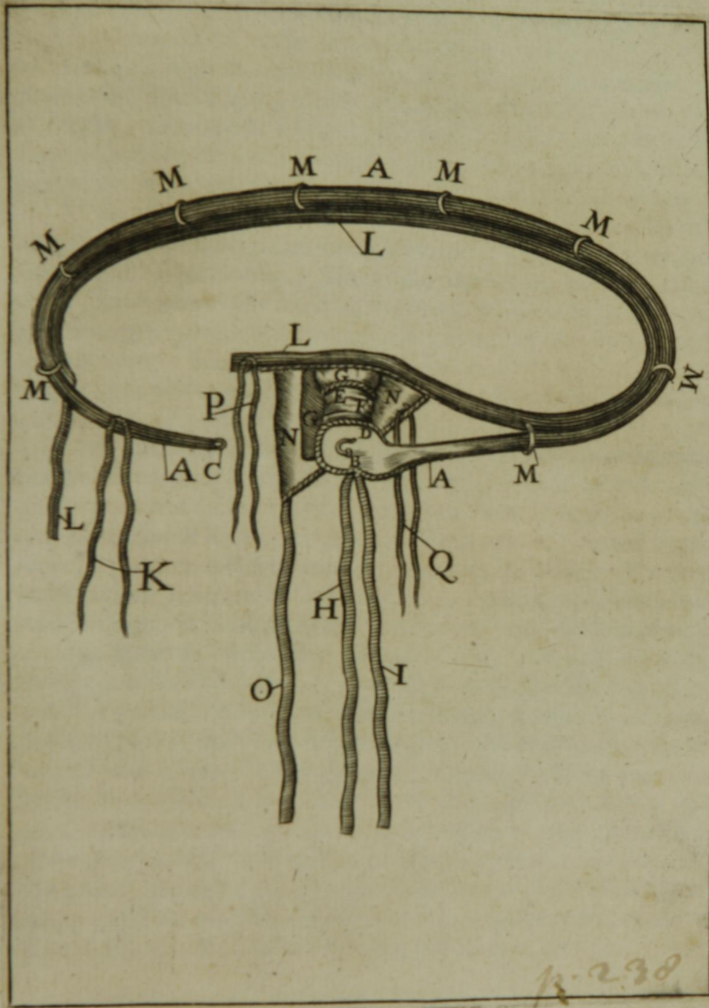
Explicatio Figuræ Subligaculi elatere donati, ab authore excogitati.

AAA Cingulum corporis perizomatis, corio vervecino coopertum.
B Uncus cingulo obſerando dicatus.
C Foramen cui uncus inſeritur.
D Primus elateris annulus eodem corio veſtitus.
E Poſtremus elateris annulus.
F Tegmen cæterorum annulorum ex tela Xylina, per cujus raritatem conſpicui quodammodo ſunt.
GG Scutum Subligaculi.
H Prima Subligaculi faſcia.
I Altera Subligaculi faſcia.
K Subligaculi ligula.
LLL Cingulum Faſciæ contentivæ.
MMMMMM Habenulæ utrumque cingulum conjungentes.
NN. Scutum contentivi aſſutum ſcuto ſubligaculi.
O. Cingulum contentivi.
P. Prima contentivi ligula.
Q. Secunda contentivi ligula.

VII. Cæterum, cum ex Regis gratia poteſtas mihi conceſſa fuerit ſoli, per vicennium integrum, fabricandi, aut ut fabricentur, curandi nova hæc ſubligacula; nec veriſimile ſit Chirurgos ipſos, in quorum gratiam hæc conſcribo, velle negotium in ſe aut laborem ſuſcipere illa conficiendi, aut organa omnia ad illorum fabricam idonea congerere, exiſtimo ex paulo ante dictis, ac figura, cujus modo tradidi deſcriptionem, facile illis futurum percipere quicquid neceſſarium eſt ad conſtructionem eorundem illorum ſubligaculorum, adeo ut nihil amplius ſuperſit quam ut deſignatio addatur uſus illorum à me adnotatus, quo inde eliciantur commoditates exinde expectatæ.

VIII. Peractis ergo omnibus quæ ſectione præcedente indicata ſunt ad reductionem partium prolapſarum, primo loco admoveo adſtringentia medicamenta ſupra partem tumidam, ſi ſint conſiſtentiæ mollioris, aut potius adnecto telam, cui inducta ſunt, ſcuto perizomatis contentivi, cum dura ſunt & emplaſtica, ac poſtmodum quamdiu æger adhuc lecto affixus eſt, ſubter dorſum tranſmitto utrumque ſubligaculi cingulum, cingens primo corporis truncum cingulo ejuſdem contentivi, id claudens beneficio prioris ligulæ, demum applicato ſubligaculi ſcuto, adeo ut ejus pars acuminata,

238a

minata, saltem ad transversi digiti latitudinem infra cristam ossium Pubis vergat, elateris annulos premo, quos sic compressos detineo, claudendo subligaculi cingulum, sed eo deducto secundum longitudinem, ac desuper cingulum contentivi, cujus fascia postmodum defertur subter coxam lateris affecti, ad usque alteram illius ligulam, hæcque conjunctim cum priore cingulo subligaculi, quæ proinde unica illa ligula fruitur vinculi vices tenente: Verbo, quoad poste fasciam posteriorem eam subter coxam lateris oppositi transfero, extremam hujus partem adnexurus subligaculi ligulæ, cóque pacto ultimam stabilitatem & immobilitatem perizomati conciliaturus.

IX. Sin hactenus illud observatum variandam esse scuti formam, aliarumque partium subligaculorum usitatorum, juxta conformationem ægrotantium, ac conditionem ægritudinum removendarum, ex dictis supra elucescit, eo magis necesse esse hanc circumstantiam in his observare, quod ab eorum cingulo posset oriri constrictio validior aut debilior, nisi justa accesserit dimensio: Ideóque hoc obiter adnotandum, utiles effectus qui admotionem faciendam consequuntur, maxime adscribendos esse magnitudini definitæ illis assignandæ.

X. His præsuppositis, nulli dubium sit quin nova hæc subligacula stabilitatem firmam & pertinacem, nec tamen molestam sint inductura: nam quoad priorem circumstantiam, apertum est ab illarum vinculis mobilitatem & vacillandi libertatem detrahi: Illud quoque manifestum emplastra styptica (cæteris adstringentibus, cum corpora exercitantur anteponenda) ut plurimum sufficienter adhærere cuti partis cui admoventur, adeo ut hæc illa sequacia habeat quocunque dimoveatur, secum scutum contentivi, cui adalligantur, abductura: ab eodem hoc scuto abstrahi scutum corporis subligaculi; ac tandem utraque ab annulis elateris impelli, præsertim versus interiora; sed præterea partim sursum, inferius & ad latera, eo quod conflata sint ex materia ductili & sequaci, eo modo fabricata ut citra vim abstrahantur, atque taliter ab eorum cingulo cohiberi, ut solo motu ab interioribus ad exteriora destituta sint: ut tandem manifestum fiat, an in eorum usu inferior dictarum circumstantiarum occurrat, attendendum solum ad structuram & situm cingulorum illis adnexorum, manifestum enim ab illis nullam contusionem aut excoriationem molestam induci posse; perpendenda præterea conditio rerum ex quibus construuntur, ad colligendum ea donata esse apta & convenienti levitate & sequacitate.

Caput V.

Ratio in ſede propria continendi partes Exomphalon inducentes.

Perioche.

1. *Ratio priſcis authoribus familiaris.*
2. *Quo modo declinanda neceſſitas inciſionis integumentorum in genere.*
3. *De periculo cui patent ii qui hujuſmodi operationes experiuntur.*
4. *Rationes vitandarum dictarum operationum in ſpecie.*
5. *Subligaculi pro Exomphalo fabrica.*
6. *De faſcia contentiva, eidem ſubligaculo annexa.*

I. OPinio fuit priſcorum authorum, quo ſuccederet curatio Herniarum umbilicalium, diſquiſitionem præſertim mediorum per quæ conſtringi poſſint partes continentes imi ventris neceſſariam eſſe: Revera tanta plerumque occurrit facilitas eas quæ ejuſmodi tumores pariunt reducendi, ut abſonum videatur ſollicite media illa inquirere, ſatiſque videatur officio factum ſi relapſus præcaveatur: attamen ſicut ex eorum operibus manifeſtum eſt illos exiſtimaſſe ejuſmodi ægritudines à ſimplici dilatatione proficiſci, aſſerere licet hac in re ipſos aberraſſe, quandoquidem patefacit nobis Anatome impoſſibile eſſe ut Epiploon, vel Inteſtinum, in abdomine procreent tumorem particulariter circumſcriptum, niſi ſaltem membrana peritonæi interior diſrupta ſit: Utut vero ſit, quandoquidem quamdiu opera datur ut fibræ partium membranoſarum continuo proximitatem quam naturaliter habere debent ſervent, illudque una conſequimur ut ſimul colligantur & ad invicem coeant, ejuſmodi circumſtantia non tanti deberet eſſe ponderis ut valedicere cogat omnino praxi ab ipſis nobis traditæ: at cum ab ipſis uſus ſubligaculi, ſpleniorum, medicamentorum adſtringentium & glutinantium, tantum fine præſcriptus fuerit ad curationem infantium, In adultorum vero gratiam operationes periculi plenas, toleratúque difficiles inſtituerint, ea maxime de cauſa ab eorum ſtatutis diſcedere cogor, quod apud me conſtet ejuſmodi operationes æque eſſe inutiles ac lugendum eſt illorum infortunium qui illorum curæ ſe ſubmittunt.

II. Revera iis qui artem Chirurgicam nunc profitentur, actique ſtudio illam amplectuntur, quotidie experiri conceſſum eſt umbilicum tumentem ſitui naturali poſſe reſtitui dimiſſo ferri & ignis uſu: ſin aliquando contingat optatum finem non ſuccedere in quibuſdam ægris, id ſaltem ſpei illis ſupe-

ſupereſt quod eandem longævitatem, vitamque æque ac ante tranquillam ſperare liceat, ſi modo conveniens ſubligaculum illis adaptatum fuerit, quo in poſterum ſuccurratur vitiis partium continentium.

III. In eadem quoque eſt ſententia *Guido de Cauliaco*, qui ingenue confitetur ſe nunquam auſum ſuſcipere curationem in uſum ducendo operationes ſupradictas, ratione periculorum quibus ægri objiciuntur ſi illas admittant: quamobrem author eſt ut ſanatio tentetur per medicamenta ſuperius deſignata, aut ſaltem, recidivæ in ægris præcavendę gratia, per emplaſtra & ſubligacula: Præterea, ſi fides *Hieronymo Fabritio ab Aquapendente*, ex authoritate *Celſi* aſſerenti maximam Herniarum umbilicalium partem prætermiſſis ejuſmodi operationibus ſanari poſſe, plurimos illis ferendis eſſe impares, nec in praxim deduci poſſe citra extremum imminens periculum hyeme & autumno, facile inde cuivis colligere licebit difficillimum eſſe ut ſubjectum, in quæ exerceri queant, & tempeſtates idoneæ ſimul ac ſemel concurrant.

IV. Ex ante dictis omnibus eluceſcit ea quæ ab authoribus circa hanc rem propoſita ſunt fundamento ſolido non niti, multóque ſatius eſſe continere & firmare partes, à quibus umbilicus in tumorem eſt elatus, in uſum ducendo media propemodum ſimilia iis quæ deſcripſi, ad prohibendum iteratum prolapſum inteſtini & epiploi, ſi ſaltem excipiantur ea quæ uſurpantur peractis inciſionibus, in Bubonocele inſtituendis: ſicut enim amplitudo ſpatii, in quo exoriri poteſt Exomphalos, à periculo ſtrangulationis, in inguine ſæpenumero contingentis liberat, nunquam abſoluta neceſſitas occurrit cujus cauſa integumenta dividenda ſint ægritudinis illius ſanandæ gratia, Qua de cauſa ſatis fuerit uſurpaſſe medicamenta tum interna tum topica capite ſecundo hujuſce ſectionis deſcripta, eum in finem ut coaleſcat diviſum peritonæum, utque cæteræ partes præter modum expanſæ conſtringantur, dummodo præterea continuo per ſubligaculum idoneum conſtrictæ fuerint.

V. Porro cum hoc ſubligaculum conferre præterea debeat continendis remediis admotis, præcavendo recenti partium è ſede nativa egreſſui, cæterarum etiamnum confirmationi, illud in aperto eſt formam ſubligaculi à me deſcripti quodammodo huic convenire: hoc vero ſingulare in poſtremo hoc obſervandum eſt, quod ejus elater paucis annulis conſtare debeat ne nimis emineat: illius cingulum in latitudine æquale eſſe debere primo annulo, ſaltem parte anteriore, atque mediantibus duabus uncis claudi debere, tandem pulvinum admodum depreſſum eſſe, at circumferentia tumoris majorem; porro in medio extantiam obtinere, quo umbilicus depreſſior ſit reliquo ſpatio in quo tumor eminebat.

VI. Cæterum, ſicut utile eſt quamprimum hujus mali ſuſcipitur curatio,

ſuperimponere illi remedium adſtringens & ſtypticum conſiſtentiæ mollioris, ſicuti dictum capite modo deſignato, proinde neceſſe eſt illud tunc temporis cohibere ope contentivi ex tela parati, concinnati ex duplici quadrato, apparatui remediorum proportione, reſpondente, quatuor item capitibus faſciarum quatuor angulis allegatis, quorum duo ſuperiora à poſteriore colli parte ſcapularis in morem conjungenda erunt, duo inferiora trunco corporis circumdanda in modum zonæ, eo obſervato ut pulvino ſubligaculi adnectatur, foraminéque ea de cauſa in ejus medio facto quo tranſitus præbeatur extuberantiæ à me dictæ.

Caput VI.

Quibus modis in ventre continenda partes reductæ in Bubonoceles operatione.

Perioche.

1. *Diſtinctio inciſionis integumentorum faciendæ, Et de curatione ſubſequente.*
2. *Prima vulneris inflicti curatio.*
3. *Ratio vulnus cicatrice claudendi.*
4. *De venæ ſectione & victus regimine.*
5. *De Potionibus alvum laxantibus & enematis.*
6. *De Quiete.*
7. *De agendis poſt inductam cicatricem.*

I. ETſi media quorum ope in alvo continenda ſunt Inteſtinum & omentum (quæ ante reductionem intra annulos quaſi ſtrangulata cohibita erant) non alia ſint quam quæ operationem, à me Bubonocelen vocatam, ordinarie conſequuntur, nemini tamen dubium eſſe debet quin ſpeciatim ad ſectionem hanc ſecundam pertineant, quandoquidem præcedens ea tantummodo complecti debet quæ reductionem partium è loco naturali ſecedentium ſpectant: Præſens vero continere debet quicquid reductionem hanc & reſtitutionem, firmitatem & conſtantiam conciliatura ſunt: Adde quod operatio modo à me adducta ſuccedaneas habeat tot moleſtas diſpoſitiones, ut ægri Chirurgus familiaris imprudentiæ notam incurreret, ſi illius periculum facere auderet, non prius aliorum expetito conſilio & auxilio: imo eadem frequentius pro more ab eo ſuſcipiatur qui extraordinarie fuerit accerſitus, quam ab eo qui evocavit, cui tantummodo regimen curationis reliquæ demandatur: Vnde liquet media, de quibus mihi ſermo,

quo-

quoquo pacto distinguenda esse ab incisionibus, separationibus, aliisque agendis ad reductionem partium Bubonocelen inducentium.

II. Media autem illa sunt aut quæ superimponuntur vulneri, aut intra illud, toto curationis decursu; aut respiciunt cicatricem sub finem inducendam, succedentem labiorum agglutinationi: Priora sunt aut pulvini & fasciæ continendo apparatui destinatæ, de quibus in ultimo hujus libri capite sermo futurus est; aut turundæ ex linteis concerptis, incisionis magnitudini proportione respondentes, quibus ab ipso initio adimplenda est; id observando ut prima indenda ejus sit crassitiei quæ capacitatem ventris non subeat, qua de causa filum appendi illi debet, extra propendens, ut si forte immersa fuerit turunda, illo mediante extrahatur, quanquam præcautio dicta adhibita fuerit: Porro, cum curationis initio metus ingruat ne pars ægra immodice incalescat, aut ne debilitatem aliunde contrahat, ab alicujus materiæ decubitu, defensivo toto primo triduo adhibito muniendæ sunt, composito ex ovorum albuminibus recentibus & terra sigillata; in usum demum ducendo digestivum vulgare, compositum ex terebinthina, ovi vitello & oleo rosaceo, non dimittendum quousque pus bonæ notæ prodeat.

III. Interea cum turundæ media sint aliena, quorum usus arguit curam esse mancam & imperfectam, in id perpetuo incumbendum ut æger, si ita licet, illis carere possit: adeóque quamprimum à digestivo modo præscripto consuetus manarit effectus, quotidie magnitudini dictarum turundarum aliquid detrahendum, quæ demum unguentis mundificantibus & sarcoticis muniendæ erunt, sicuti in cæteris vulneribus factitari solet, quo huic cicatrix expectata accedat.

IV. Nec tamen quis sibi fingat media dicta sola semper sufficere ad optatum finem consequendum hoc in casu, experientia enim quosdam temerarios docuit, topicorum adstringentium & frigidorum vim satis efficacem non esse ut omnes ægros liberare valeat à periculis, symptomatum vulneribus, partium præsertim spermaticarum, imminentibus; atque plurimum referre ut securitas quæratur usurpatis prætererea remediis universalibus: quapropter venæ sectio in brachio aliquando operationi præire debet, illam vero semper subsequi, semel, imo bis, ter pro plenitudinis vasorum ratione: Alimentorum consuetæ quantitatis imminutio maximi etiamnum est momenti, illius quippe beneficio plurimæ humiditates superfluæ absumuntur; nec enim solum obviam eo pacto itur fluxioni & febri, sed præterea minor saniei copia effluit, cujus præsentia vulneris sanationi moram inferret.

V. Potiones & Ptisanæ refrigerantes & laxativæ, ex cassia mundata in sero lactis diluta, vel pimpinellæ & tamarindorum decocto, cui lenissime infusa fuerit foliorum orientalium quantitas: vel iterum Enemata ex melle

violaceo parata, & decocto furfuris aut posca, plurimum opis collatura sunt, effectum expectatum accelerando; In id quoque utilia ut viscerum calor moderato calore gaudeat, ne inde pars ægra inflammationem contrahat.

VI. Quies tandem tantum huc opis collatura est, quantum motus, illi oppositi, humorum fluxiones ciere valent; fibras abrumpere aut invicem diducere, remediorum efficacia jam coalescentes, paucis, partium reductarum relapsum inducere, quæ iteratum aeris appulsum, aut manuum Operatoris contactum citra insignem alterationem ferre nequeunt.

VII. Cæterum, cum non omnes annuli semper constringantur ab inducta cicatrice, curationi factæ succedente, utilis erit quibusdam ægris, (præsertim obesioribus, aut quibus abdominis cutis laxior est) aliquo temporis spatio à peracta curatione, gestatio emplastri adstringentis & subligaculi, cæteris herniis scroti & inguinum dicati.

Cap. VII.

Media per quæ uterus sedi pristinæ restitutus in ea contineri debet.

Perioche.

1. *Rationes uterum in situ naturali continendi in genere.*
2. *Diæta.*
3. *De remediis perperam usurpatis.*
4. *De quiete.*
5. *De Adstringentibus internis.*
6. *De Injectionibus.*
7. *De Pessariis vulgaribus.*
8. *De Nascalibus usitatis.*
9. *De usu Pessariorum & Nascalium.*
10. *De Vulgarium Pessariorum vitiis.*
11. *De Pessariis elatere donatis, ab Authore excogitatis.*
12. *De Pessariorum Elasticorum fabrica.*
13. *De utilitate ejusmodi Pessariorum.*
14. *De necessitate fabricandi Nascalia; figuram gerentia Pessarii elatere donati.*

I. Media per quæ uterus repositus in nativa sede continetur à plerisq; authoribus tradita, sunt in genere Diæta, Quies, Adstringentes potiones, opiatæ, pulveres, Vomitoria, Cucurbitulæ siccæ, infra mammas admotæ & into ven-

ventri, Emplastra, Unguenta styptica supra umbilicum & lumbos, Suffitus rerum odaratarum per nares inspiratus, fœtidorum per inferiora exceptus, Fotus ex rebus adstringentibus, totius ventris & vulvæ, Injectiones ejusdem naturæ per metrenchytam in vaginam aut in ipsum uterum, tandem Pessaria & Nascalia, immediate dicata fulciendæ ultimæ huic parti. At vero cum tot remediorum apparatus affectus istius curationem difficiliorem & molestiorem redderet, formæ autem in quas efficta quæ hactenus maxime inter ea necessaria sunt modo dicta, non eam perfectionem obtinent quam in iis desideramus, id primo accurate disquirendum ex eorsum eorum numero quęnam abroganda citra ęgrorum detrimentum, ac postmodū diligenter perpendendæ conditiones in reliquis requisitę quo optatum afferant successum.

II. Sin à Jejunio aliquid sperandum ad constrictionem ligamentorum quibus laxitas inducta est, ratione exsiccationis ea ratione toti corpori inductæ, debilitatis virium consequi solitæ, vice versa metus imminet quoties tantundem temporis in illius observatione insumitur quantum requirit affectus natura (cujus curatio diu protrahitur) quod vix uterus situm naturalem tandem obtineat. Ideoque recta victus ratio, quæ me judice debetur mulieribus illi affectui obnoxiis, minus constituenda videtur in abstinentia alimentorum consuetorum, quam in delectu calefacientium, hoc tamen supposito ut ægrorum præsens dispositio non omnino repugnet, cujus ratione illorum usus interdicatur.

III. Demum, nemo rectam rationem reddiderit cur vomitoria, cucurbitulæ & suffumigia ad istius morbi curationem præscripta fuerint, perspicuum enim eo solum nomine utilia esse posse quod sursum uterum propendentem revocent, At vero à Chirurgi manu is effectus, ut pote multo magis idonea, expectandus est, Nec itidem mihi apparet quid sperandum ab unguentorum facultatibus, emplastrorum & decoctorum adstringentium, ex quibus fotus parantur, ab admotis enim partibus exterioribus ejusmodi medicamentis, more consueto usurpatis, vix verisimile est, ob exiguas quæ illis insunt vires, effectum partes affectas pertingere posse.

IV. Ex remediis ergo superius allatis supersunt solum Quies, Medicamenta adstringentia interius assumpta, Injectiones ex liquoribus adstringentibus paratæ, Pessaria & Nascalia: Quoad primum remediorum notatorum, quempiam repertum iri qui in dubium revocet utilitatem ex illo emergentem, vix crediderim, Idvero observari velim nomine Quietis intelligendam esse eam quæ decubitum corporis sequitur, præsertim in dorsum, nec enim insigne auxilium expectandum à quiete ægri dum stat aut sedet: eo quod ab ejusmodi situ præcaveri non potest ne uterus proprio pondere versus inferiora vergat: Revera tamen constat corporis tranquillitem, cujusquemodi illa fuerit, æque conferre sanationi affectus à me affe-

gnati, ac corporis agitatio huic obſtare valet. At vero cum optandum ſit ut miſellæ, hoc affectu detentæ, valetudini priſtinæ reſtituantur, operationibus ſolitis non dimiſſis, quibus vacare ad vitæ ſuſtentationem neceſſe eſt. Imo ſæpiſſime cæteræ vix vitæ ſedentariæ & otioſæ adſtringantur, niſi urgentiores eas gravent affectus; meo judicio incumbit neceſſitas multas à ſeceſſus & decubitus moleſtia liberandi, ac proinde in id opera navanda ut cætera media à me propoſita idonea fiant ad ſupplendum hujus defectum.

V. Adſtringentia autem interna eximii effectus futura ſunt ſi qualitates à me deſignatas eo capite, in quo factus mihi ſermo de tribus Herniarum ſpeciebus, in inguinibus & ſcroto excitari ſolitis, poſſideant; faceſſere juſſis ſerico crudo, granis kermes, aliiſque remediis inefficacibus & ſuperſtitioſis, ab obſtetricibus vel imperitis Chirurgis eo in caſu præſcribi ſolitis.

VI. Quoad injectiones, quarum beneficio liquores adſtringentes immediate partes affectas contingunt, non difficile erit quibus qualitatibus præditæ eſſe debeant indicium ferre, ſi illud animadverſum fuerit è fibris, quæ conſtrictione egent, alias eſſe nerveas, quibus priſtinus tonus reſtitui nequit aliter quam beneficio rerum penetrandi vi præditarum & ſpirituoſarum: alias vero eſſe carneas & membraneas, quas non melius in priſtinum ſtatum reduxeris quam uſu medicamentorum ſtypticorum & exſiccantium, è mineralium claſſe deſumendorum; adeo ut quo utrique ſcopo ſatisfiat, utile ſit uti rubro vino auſtero, cui leviter admiſta ferri limatura ebulliat, diſſolvendo poſtmodum tantiſper aluminis, aut etiamnum aquam vitæ agitatam cum lapide medicamentoſo *Crollii*, deinceps remixtam decocto corticum granatorum & nucum cupreſſi, facto in aqua fabrorum, ſin ejuſmodi ægritudini quodammodo fomentum præbeat quædam gonorrhoea (id quod non raro contingit) medela adhibenda erit ea quam propoſui libro à me edito obſervationum circa Luem veneream; vel tantum in uſum ducetur Pulvis ſympathicus, mixtus ſpiritui vini camphorato, & aquis roſarum & plantaginis partibus, à curæ primordiis animadvertendo ut proportio habeatur virium omnium remediorum ad ægrorum conſtitutionem, de viribus & efficacia eorum demendo pro ſanationis progreſſu, quo ſenſim partes aſſueſcant loco in quo conſtitutæ, abſque ſubſidio præſidiorum dictorum.

VII. Supereſt jam verba faciamus de remediis ultimo loco propoſitis, prioribus, meo judicio, multum anteferendis, quippe quæ ſola matricis deſcenſum inhibere valent, etſi cætera omnia conjunctim inutiliter uſurparentur, niſi illorum operationem horum vis juvaret: Quo is effectus in mulieribus ſuccedat, ex ſubere effingitur inſtrumentum quadratum, craſſitie tranſverſi digiti, latitudine trium, aut ad ſummum quatuor tranſverſorum digitorum, ſed fere cylindri formam obtinens, hoc eſt, cujus anguli & late-

ra

ra admodum obtusa sint: insuper in ejus medio excavatur foramen rotundum, tantæ amplitudinis quæ admittere queat orificium internum uteri, cujus etiamnum circumferentia in rotunditatem deducta sit, adeo ut paretur species quædam cesticilli, qui cera coopertus, remixta quibusdam medicamentis fœtidis, conficiat id quod vocavi Pessarium.

VIII. Virginum ratione, quibus angustia genitalium conservanda, in usum tantum ducantur vocata Nascalia, ea propemodum forma concinnanda ut ad magnitudinem exigui admodum ovi gallinacei accedant; aliquando ex materia pro Pessariis tradita, sed sæpius ex linteo vel corio gossypio infarciendo, mixto cum speciebus prædictis.

IX. Pessaria in fundum vaginæ intromittuntur, uterum sustinendi gratia, quæ satis arcte à rugis dictæ partis cohibentur, ob angulos quibus donata sunt, & circumferentiæ magnitudinem. Quoad Nascalia, cum eorum maxima dimensio in longitudine sita sit, fere universum colli uterini spatium occupant, à quibus sufficienter sustentatur, quo spatio eo arctius coercentur, quod tantum ab iis usurpentur quarum orificium exterius semper constrictum est.

X. Meam sententiam laturus de Pessariis descriptis, non existimo ea posse omnino explere scopum illis propositum qui illa usurpant, etsi enim firmitudine perpetua gaudeant, ratione illius partis vaginæ cui admoventur, certum tamen est præ uteri pondere ea descendere, respectu altitudinis hypogastrii cui prius indita fuerant, qua de causa ligamenta lata eandem extensionem quam ante obtinent, quo fit ut affectus, quem superandum susceperas, fere nunquam illorum ope desinat, nec aliud præterea præstent quam ut augmentum prohibeant.

XI. Mente ergo revolvens, quo eventus expectatus iis quæ à me præcedentibus capitibus constituta sunt conformis esset, excogitandum credidi ac fabricandum Pessarium, quod tanta æqualitate & validitate uterum in sede naturali cohiberet, ut nec ob motum ejus procidentia, neque commotionem ordinariam vel extraordinariam corporis, novus prolapsus accidere posset, ac præterea ægris nulla insignis molestia superveniret: Experientia autem cognitum habeo id beneficii toties nos consequuturos quoties à me juventum usurpatum fuerit, ejus figuram hic exhibeo.

Explicatio Figuræ Pessarii Elatere donati, ab authore inventi.

AA Duo cesticilli.
BB Extremum utrumque partis internæ Pessarii.
C Tegmen annulorum, ex tela tenui incerata.
DD Circumferentia annulorum, ob quæ tegmen extuberat.
E Pessarii pars convexa.
F Pars concava ejusdem Pessarii.

XII. Conficio id Pessarium ex filo ferreo, elastico, ejusmodi propemodum crassitiei & longitudinis quæ in subligaculo à me proposito, ex una parte tamen incurvo, intertexto quibusdam in locis filo incerato eóque duplicato, cum duobus cesticillis ex eadem materia, ejusdémque figuræ cum pessariis vulgaribus, quos annecto ambobus annulis in extremo elateris illius constitutis, ex tela tenui & incerata qua cæteri omnes involvuntur.

XIII. Novi hujus Pessarii hæc est administrandi ratio, alter cesticillorum in vaginæ fundum introducatur, quo in medio sui admittat orificium internum uteri; alter vero carunculas prætergrediatur, ut possit cohiberi à rugis partis mox nominatæ, hoc animadverso ut elateris pars convexa incumbat intestino recto; ex opposito pars concava versus vesicam collocetur, quo præcise partium conformationi adaptetur.

XIV. Cæterum sufficiat id novisse quod modo allatum de constructione & usu hujus Pessarii, nec ignorasse conformationem partium imi ventris mulierum, ut inde manifestum fiat id non minus commodum quam tutum esse, quandoquidem ingredientia ejus compositionem facile corruptionis occasionem vitant, imminentem ab humiditatibus partium quas attingit, nequaquam impedit effluxum superfluitatum per uterum elabentium, adimplet omnino spatium ab hac parte alias occupandum, ad infra deturbandum ob prolapsum vel procidentiam, Ea figura donatum est quæ accommodari facili queat vaginæ dispositioni, partiúmque vicinarum, Paucis, mollitie sufficienti donatum est, cujus ratione utero nullam læsionem inferre potest, cum prænimia rigiditate violentius impellendo.

XV. Nascalia ante memorata quod spectat, videntur mihi ob extremitatem acumine donatam stabiliméntum præbere nequaquam conveniens uteri orificio iuterno: Compertum præterea quæcunque iis utuntur, adeo frequenter de dolore parti illato conqueri, ut verisimile sit orificium dictum internum vergere ad latus illius extremi quod tunc temporis comprimitur, adeo eo ut ejusmodi Nascalia idonea videantur potius ad recentem ægritudinem inducendam, quam curationem earum quarum gratia usurpantur promovendam: Adde quod ægris incumbat necessitas illa removendi quo tempore menstruus fluxus contingit: Quapropter nullus dubito utiliorem multo fore usum elateris, illi similis qui Pessarium à me dictum ingreditur, si modo observetur ut brevior fiat illius circumferentia, ne necessitas

cessitas incidat insigniter orificium externum uteri dilatandi ; ac præterea obvolvantur annuli extremitatum solummodo pauca cannabe & cera, inter quos eo pacto superstes erit spatium sufficiens pro orificio interno excipiendo, ac ut sanguini menstruo exitus concedatur.

CAP. VIII.

Ratio Intestinum Rectum loco suo naturali restitutum continendi.

Perioche.

1. *Errores in praxi quorundam authorum.*
2. *De remediis liquidis intestino recto reducto idoneis.*
3. *De medicamentis emplasticis eidem scopo destinatis.*
4. *De subligaculo continendis podici admotis remediis apto.*
5. *Tempus & modus apparatum immutandi.*
6. *Usus remediorum internorum.*
7. *Ad remedia extraordinaria aliquando recurrendum est.*
8. *Nova machina ab Authore excogitata, intestino recto continendo idonea.*
9. *Usus dictæ machinæ.*
10. *Proprietates illius.*

I. VBi in hypogastrium repulsum fuerit intestinum rectum, ex mente authorum quorundam qui ea de re scripserunt, collocandus æger supra asserem cui insidere debet, postmodum podici admovenda sunt medicamenta adstringentia, linimenti forma, suffituum, fotuum & cataplasmatum: Id vero cum usu compertum habeam Linimenta semper ex rebus pinguibus & oleosis confici, ad quorum usum relaxatio potius quam constrictio podicis sequitur, à suffumigiis autem ejusmodi in casu effectum sufficientem aut affectui proportione respondentem sperabilem non esse; Formulas tandem ab ipsis conscriptas ad fotus conficiendos, aut cataplasmata, medicamenta ejusmodi aut debilia reddere aut usurpatione difficilia, inutile meo judicio futurum credidi quæcunque hac de re scripto consignarunt hic congerere, satisque Lectori factum iri si illi eorum descriptionem quæ mihi ab experientia innotuerunt exhibuero.

II. Liquores ad fotum intestini recti procidui idonei, sunt Aqua aluminosa, cujus descriptio apud authores prostat, in chimistarum elaboratoriis parata, Aqua calcis, in qua dissolutum fuit sal saturni, miscenda postmodum duplæ portioni aquæ fabrorum: Tinctura tandem benzoini cum spiritu vini extracta, commixta postea quadruplæ aquarum plantaginis & centinodiæ anatica proportione mistis quantitate.

III. Quoad Topica parti admovenda, ibique detinenda, nullum repe-

rire est efficacius albuminibus ovorum, quibuscum remixta fuerint flores sulphuris & vitriolum ad albebinem calcinatum, æquis portionibus; aut quod satius, colchotar, de quo superius egi, observando ut tantum illius imponatur quo compositum consistentiam solidiusculam acquirat, stupis id aut linteis concerptis excipi debet, demum parti affectæ admoveri.

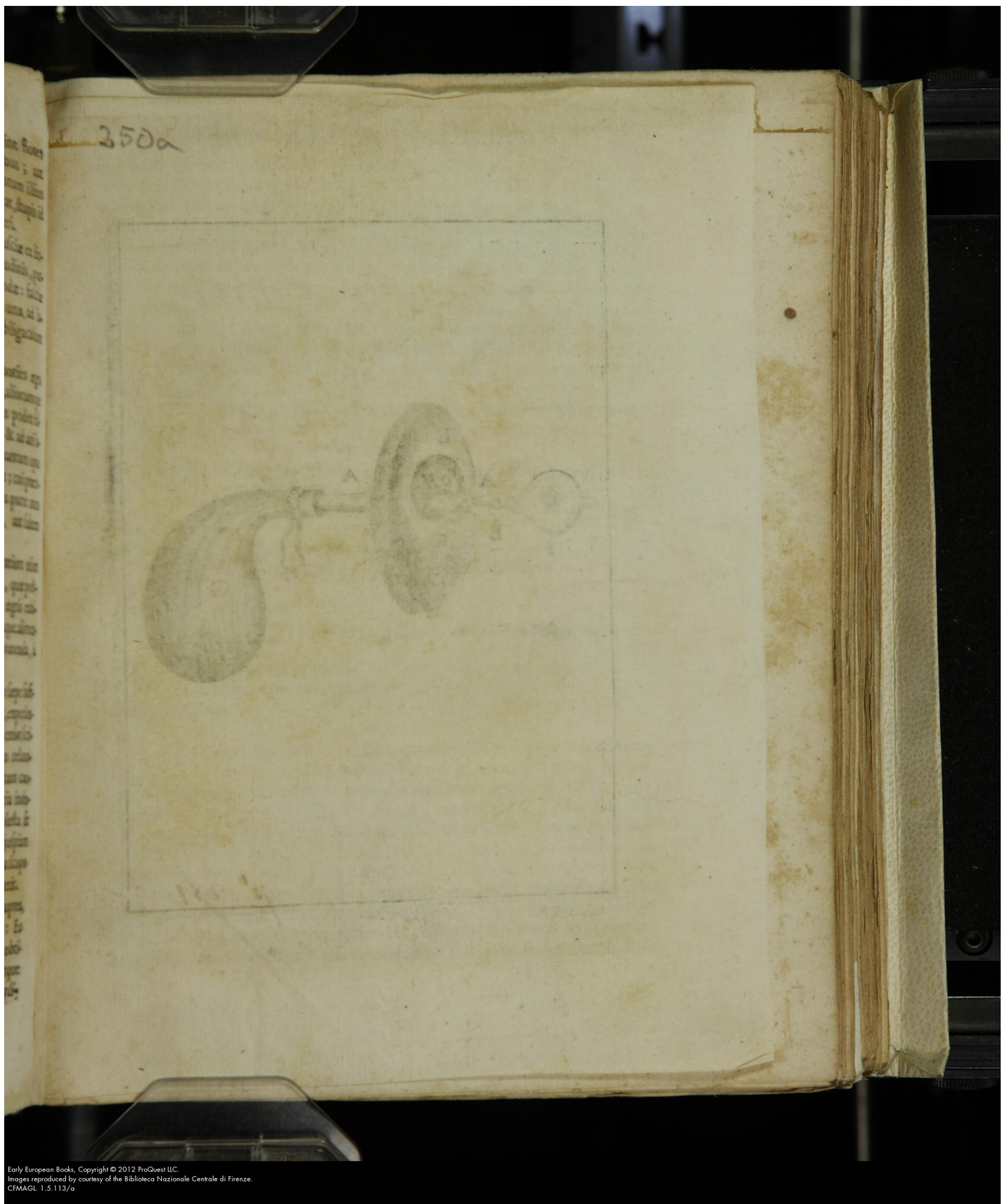
IV. Remedium id ope splenii sat magni contineri debet, ac fasciæ ex linteo duplicato comparatæ, trium transversorum digitorum latitudinis, parte antica & postica cingulo, ex eadem tela confecto, adnectendæ: fasciæ tamen extremitas anterior bifida sit, quo circumduci queat pars una ad latus unum, altera ad alterum, ne partes pudendas obtegat, subligaculum autem eo strictius cohibeatur.

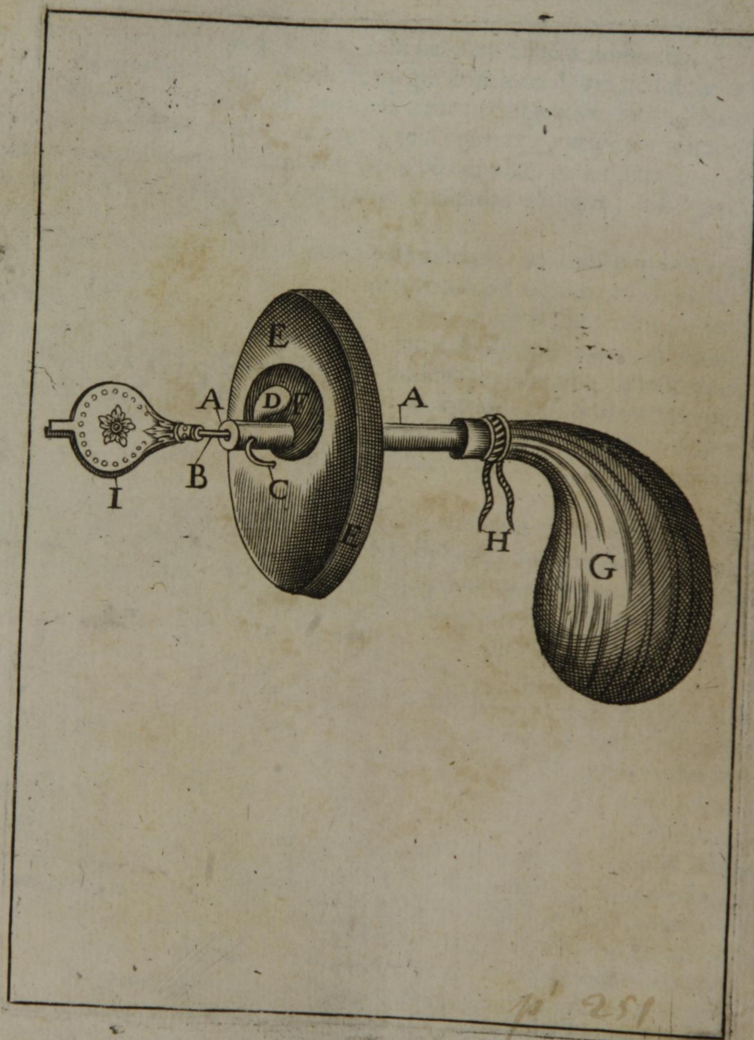
V. Detrahendus erit apparatus, turundæque renovandæ quoties ægro desidendi necessitas acciderit: ex præcepto autem *Hippocratis*, aliorumque deinceps authorum, nunquam alvum exonerare debet quin prius podex fulciatur duobus asserculis, eum in finem intra tibias collocatis, & ad ani latera: Hoc vero in casu præferrem ego crassiorem asserem, quantum opus est excavatum, quo natibus excipiendis proportione respondeat; cui præterea foramen insculperetur calculi numeratorii magnitudine, qua parte anus collocandus, eo enim pacto ægri fæces liberius exclusuri sunt, aut saltem majori securitate.

VI. Hoc vero non prætereundum, remediorum adstringentium usum hoc casu periculi plenum esse, eo quod ab iis fæces indurentur, quæ postmodum absque conatu excludi nequeunt; qua de causa potius ægris exhibenda decocta prunotum dulcium, jusculа carnis vitulinæ, aliaque alimenta alvum laxam servare idonea, medicamentis catharticis anteponenda, à quorum impetu & commotione pars affecta extra ferri posset.

VII. Cæterum, etsi remedia topica & adstringentia fere sola sæpe sufficiant, quæ anum prolapsum dispositioni nativæ restituere valeant, experientia tamen duce innotuit eadem aliquando invalida esse, Ex *Aëtii* enim scriptis discere est, ab antiquis in ægris quibusdam musculos ani adeo relaxatos & debiles inventos fuisse, ut necesse habuerit torum ejus ambitum causticis admotis inurere, ad inducendas cicatrices confirmationis gratia inducendæ: At vero cum ejusmodi operatio æque hodierno tempore molesta sit ac insufitata, jam pridem animo insedit disquisitio sedula præsidii cujuspiam lenioris, facilioris, sed simul tuti: Excogitata autem à me machina scopo meo adeo quadravit, ut dicto in casu sæpe numero multis auxilio fuerit.

VIII. Machinæ illius primaria pars est cannula argentea aut cuprea, longitudinem minimi digiti obtinens, penna scriptoria paulo crassior: Eo modo concinnatur ut in circumferentia sua, in uno extremo sulcum obtineat, aut lineam excavatam, quo illic adaptari queat ope fili validi atque dupli-

E
A
D
F
A
B
C
I
E
H
G

duplicati, vesica porcelli lactantis, aut galli indici ventriculus: in altero vero extremo donata sit exiguis duobus uncis acutis, destinatis continendo frustulo suberis, rotunda forma & depressa donati, coronati circiter magnitudine; elatere prætereca illi simili quem habent pyxides cupreæ pulveri continendo destinandæ, quo ad lubitum reserari & claudi possit: Suberis frustum sic concinnatur ut in sui medio foramen adsit, quod extremitatem nudam cannulæ excipere valeat, antequam vesica illi adaptetur ante designata, quo compelli possit usque ad cuspides acutas, illi coercendo, ne excidat, dicatas, excavatum vero juxta elateris alam, quo facilius ad motum impellatur: Tandem fabricandus follis, cujus tubulus subire possit extremitatem cannulæ, elaterem obtinentis, illius prætereca voluminis ut parvo temporis intervallo sufficientem flatum suppeditare queat ad complendam dictam vesicam: Eóque pacto perfecta erit machina dicta, cujus fabrica ut clarius designetur, inspicienda erit illius figura, paginæ sequenti insculpta.

Explicatio Figuræ & machinæ ab Authore excogitatæ, ad cohibendum anum in statu naturali.

AA. Cannula.
B. Follis tubulus, inditus foramini cannulæ.
C. Vncorum alter, cujus cuspis infixa est suberis frusto.
D. Elateris ala.
E. Suberis frustum.
F. Foramen in frusto suberis excavatum, ad motum facilem alæ elateris.
G. Vesica lactentis porcelli.
H. Filum cujus ope adnectitur.
I. Follis.

IX. Hæc porro machina sic in usum ducatur, Cannabe aut tela concerpta superficie tenus cooperiatur suberis pars depressior, è regione vesicæ porcinæ admotæ, ac prætereca cannula secundum longitudinem quæ frustum suberis interjacet & dictam vesicam, obducendo postea canalem mixtura adstringente superius descripta; Demum assumitur bacillum in extremitate obtusum, inseritur id ductui cannulæ in fundū usque dictæ vesicæ, quo pacto in anum facillime intruditur quantum necesse est, ut suberis frustum prope anum compelli possit; tunc dilatatur elater, cannulæ immittitur tubulus follis, ut vesica vento adimpleatur, in qua cohibendus laxato elatere quo momento eximitur follis. Hoc addendum superest, dicta omnia comprimenda & cohibenda esse ope splenii & fasciæ supra descriptorum, ac

el aterem aperiendum esse, postmodum incluso flatui exitum concedendum cum ægri alvi onus depositûri sunt, insidentes tunc temporis asseri, de quo supra, sed paulo post admota modo descripto machina, eademque dicta mistura adstringente obducta.

X. Denique, hujus machinæ proprietates facile innotescent, si illud animadversum fuerit vesicam flatu turgidam, intestini recti fibras æque secundum longitudinem contrahere, ac eas in latitudine expandit, quo pacto coguntur versus interiora adducere fibras musculi orbicularis, seu sphincteris ani, quibuscum continuitate junguntur, qua de causa fit ut paulo post proclivitatem ad extensionem exuant, atque inclinationem versus exteriora & ad inferna, cui scopo eo magis conducit adstringens mistura dicta, quod non solum constringendi vi polleat, sed præterea humiditates superfluas absorbendi, easque, dum parti cohærens exsiccatur, absumendi.

Cap. XI.

Cautiones singulares in curatione Infantium observandæ.

1. *Quæ causæ in infantibus ani prolapsum excitent.*
2. *Diversitas ætatum & remediorum.*
3. *De usu adstringentium interius assumptorum ad curationem infantium.*
4. *Cur infantes Bubonoceles operationi non exponendi.*
5. *Periculum imminens ab apertione umbilici puerorum.*
6. *Molestia in infantibus excitata ob admota subligacula.*
7. *Fasciæ infantibus idoneæ.*
8. *De Fascia inguinali speciatim.*

I. CVm nulla non ætate partes imi ventris violenta agitatione, ab inopinato casu percelli queant, aut à motibus quibusdam extraordinariis, nemo mirabitur quod omni juventutis tempore Herniæ memoratæ accidant, si saltem eas exceperis quæ accidunt ob uteri dislocationem: sed si præterea perpendatur infantium humiditas naturalis, invaliditas partium, & ejulatus in quos sæpius feruntur, nulli non conspicuum erit illos adultis magis dictis affectibus obnoxios fore.

II. Cum porro certum sit humani corporis constitutionem pro augmenti ratione variare, ac prout ad perfectionem vergit, Illud supponendum videtur non minorem diversitatem quærendam in remediis ac in ætatibus: quamobrem insufficiens videretur doctrina capitibus præcedentibus allata, ubi

de ratione restituendi & continendi epiploon & intestina à situ naturali deflectentia in adultis utriusque sexus, nisi præterea præscriberentur media observanda in quibusdam gradibus istiusmodi affectus, si is infra decimum quintum annum constitutos aggreditur: Interim cum eadem media utilius cæteris omnibus usurpari queant in postremis hisce, proportione servata virium medicamentorum & formæ subligaculorum, ad eorum robur & constitutionem præsentem) dictæ præterea circumstantiæ ab iis facilè determinari possint qui à me propositis alieni non fuerint, inutile futurum esset meo judicio si methodum singularem conscriberem Infantium curationem spectantem, colophonem huic tractatui impositurus sum, prius exhibitis, Lectori quatuor observationibus non minimi, ut existimo, momenti ad infantium aut juniorum curationem.

III. Prima est, nutricibus tantum concedendos esse liquores, ex adstringentibus & exsiccantibus adHerniarum curationem exhiberi solitis: Topica autem adplicanda multo invalidiora esse debere.

IV. Secunda est, in iis operationem pro Bubonocele allatam perfici non posse absque præsentissimo periculo, quamobrem satius esse ab ea abstinere; Id quod eo potiori jure observandum, quod perquam raro contingat intestinorum strangulatorum reductionem non succedere, beneficio contrectationis manuum & admotionis remediorum resolventium: eo quod illorum partes molliores sint & ad extensionem paratiores, debilitas item caloris naturalis cum humiditatis copia, crassiora excrementa minus dura reddant, magisque friabilia, ideoque facilius in ventris capacitatem retrudi apta.

V. Tertia est, Si adultis immineat periculum ab operationibus olim tentatis ad Exomphali curationem, neci certissimæ expositum iri infantes si in umbilico fiat incisio, cujus rei funesta extant exempla apud *Ambrosium Paréum. Ludovicum Guyen*, & alios.

VI. Quarta tandem est, non esse aures præbendas quibusdam recentioribus, subligaculorum usum infantibus, dum adhuc fasciis obvolvuntur, præcipientibus, dummodo inceratæ sint, eo quod ab excrementis suscipiendæ putredini non sint obnoxiæ: nam præterquam quod cingulum solum incerari queat, cum tenelli ejusmodi ægri fasciis sunt involuti, nullo motu agitantur, cujus ratione ad subligacula elastica deveniendum sit; Nutrices porro, dum fasciis involvunt infantes, fere semper loco dimovent pulvinum subligaculorum vulgarium, unde multa plerumque & molesta sequuntur accidentia: quibus addere licet utriusque generis subligacula non tamdiu cuti adhærere posse quamdiu opus est, molli & teneræ, quin contusiones & excoriationes illi inducantur intolerabiles.

VII. Quapropter, postquam partes Herniam umbilici, Inguinum, &

ſcroti excitantes reſtitutæ fuerint, ſatis fuerit illas compreſſiſſe ope trium ſpleniorum ex linteo paratorum, quorum primum minimum eſſe debet, tertium maximum ſuper iniecta faſcia umbilicali ſi laborent Exomphalo, quæ perficitur decem aut duodecim circumvolutionibus cinguli in modum; ope faſciæ tres circiter digitos tranſverſos latæ : Ad cæteras autem uſurpando Faſciam, quam vocavi Inguinalem, adultis etiamnum utilem, peracta in illis operatione Bubonocele dicta, modo ſequenti peragenda.

VIII. Aſſumatur Faſcia glomerata, ejus prope latitudinis cum iis quæ uſurpantur facta venæ ſectione, magnitudinis quæ proportione reſpondeat corporis craſſitiei cui admovenda: Hujus faſciæ prius caput umbilico primo admovetur, adduciturque poſtmodum verſus natem oppoſitam inguini affecto, unde ſurſum adducenda eſt ſupra ſplenia (prius adplicanda loco pulvinum ſubligaculorum excipienti) adeo ut ſemper eam verſus latus affectum deferendo corporis peripheriæ circumducatur, deducendo eam deinceps, ut ante, quoties neceſſe eſt ad ſpleniorum compreſſionem, quibus ſemper ea de cauſa affigantur aciculæ, ad unamquamque faſciæ ſuperinducendæ circumvolutionem.

F I N I S.

Ejuſdem

Ejusdem

NICOLAI DE BLEGNY
OBSERVATIONES
RARIORES ET NOVÆ IN artem curandi LUEM VENEREAM,

UBI

Symptomata ab ea oriunda, juxta singulos illius gradus, per principia naturæ & mechanica explicantur, Nec non Mercurii motus, actiones, effectus, ac remedia ab eo petita examinantur.

Scriptorum quoque nonnullorum errores aperiuntur, ac empiricorum, circumforaneorum, agyrtarum aliorumque imperitorum fraudes producuntur.

PRÆFATIO.

ETSI qui hactenus credulis auribus imposuerunt ægre se sugillari passuri sint, æquitati tamen meæ aliquid debere sciant velim, eo quod innominatos prætermiserim Authores à quibus theoremata noxia emissa sunt; Practicos qui inconsulto & temere eadem admisere: imo & Agyrtas, qui fraudtum omnium à me animadversarum rei sunt: Eos qui lucro nimis inhiant leniturus sum, modum medicamenta componendi omittens, instrumentorum delineationem, vocum explicationem, atq; in genere notitiam rerum quæ specialius artem Medicam spectant, ne

imperiti & fraudulenti præpostere his observationibus utantur, iis solum dicatis qui dextre in usum flectere nati sunt: Cæterum, vix credo repertum iri quempiam qui vitio mihi vertat quod authoritatibus Observationes meas non fulciam aut comprobem, quandoquidem principiis, priscis authoribus ignotis, innituntur, neque adhuc hactenus omnino in scholis admissis; adde quod Chimiæ producta, quæ hunc in finem præsertim adduco, eo præsertim nomine conducibilia sunt, quod demonstrationis vim obtineant & principiis naturæ affinia: Vtut vero sit, id mihi jure arrogavero me primum in hac arena desudasse, exemplis demonstraturum quid per qualitates occultas & specificas intelligendum sit, quas alii Lui & remediis eam expugnantibus assignaverunt, etsi, ut ingenue fatear, institutum hoc peritiorii manu tractari debuisset; at vero cum nemo non onus detrectaverit, necessitas vero suscipiendi mihi perspecta fuerit, in proprios usus operam navavi, hinc occasione data, in alienos; plurimos sæculi nostri eruditos sequutus (à quibus multæ similes observationes collectæ sunt) scientias, Medicinam præsertim, simul demonstrativas, evidentes & certas reddere adnitentibus.

Sectio I.

Animadversiones quasdam continens, nonnullas item Observationes utiles circa Nomen, Definitionem, Originem, Causas, Differentias, Signa & Prognosin Luis Venereæ.

Caput I.

De Lue Venerea in genere. 1. *Ejus nomina.* 2. *Definitio.* 3. *Origo.*

1. IN numero morborum humano generi infestorũ, omnibus perspicuum est nulli plura, quam cui de quo susceptus mihi sermo, assignata fuisse nomina: Nationes omnes quibus Lues hæc innotuit, vicissim ejus originem in sese retorquere adnixi sunt, aut saltem ejus contagium; unaquæque porro earum lui nomẽ indidit, desumptum à regione quam infensam habuit, hinc Europæi Americanam dixere, Hispanicam, Neapolitanam, Italicam & Gallicam. Probi & pii morbum pudendum vocavere, quo cunctos ad execrationem incitent, Vel quia reapse aliquid probrosum obtinet, estque non minus indicium quam fructus lasciviæ & libidinis effrænatæ: Apud Poëtas

Poëtas Siphyllidis nomen obtinuit, finxerunt enim Pastorem cognominem ea primum omnium inquinatum fuisse. Tandem in genere apud Gallos innotuit sub nominibus morbi Venerei & Variolæ magnæ, eo quod partes Veneris influxibus subditæ illius origini ansam præbuere, atque cæteris sæpius ejus communicationi conferunt, Quia iterum sæpius nævos profert & pustulas universæ cuti inductas, quas non absimiles volunt iis quæ in variolis excitantur, nec non aliis quibusdam, quibuscum tamen nequaquam conveniunt.

II. At vero si difficile sit Lui huic nomen imponere, ac universim æqualiter ab omnibus receptum, potiori jure dixeris plus difficultatis subesse in ejus definitione tradenda, cum omnibus ad rectam definitionem requisitis circircumstantiis, eo quod in ejus forma pene omnia morborum genera à Medicis perspecta deprehendere licet: vel potius quod omnia accidentia, ejus producta, differentiam essentialem constituere nequeunt, eo quod pluribus aliis affinitate conjuncta sint, causis nihilominus admodum discrepantia: Quare assignata hic Definitio ex earum propre genere sit quas Accidentales simpliciter vocare licet, vel potius Descriptio tantum.

Lues Venerea *Intemperies est contagiosa, per attactum in alios serpens, producta à sale venenato, orto ex mixtione & corruptela seminum plurium individuorum, receptorum & retentorum in uteris meretricum, quo sale mediante, omnes substantiæ liquidæ, quibuscum commiscetur, crassescunt & corrumpuntur: nervi, cutis, ac in genere carnes quibus adnascitur, lancinantur, corroduntur, exsiccantur, ossa tandem & cartilagines, quæ pervasit, tumescunt, carie & putredine afficiuntur.*

Objiciet forte quispiam accuratiorem fore definitionem, apposito genere generaliori quam est Intemperies, quandoquidem nullo non tempore illius comites sunt solutio continui & vitiosa conformatio: At vero notandum per genus Affectionis contra naturam, quod magis cõgruum videbatur, tam præcise affectum definiendum non fuisse: adde quod statuere liceat intemperiem absolute pertinere ad illius essentiam; plurima vero produci posse exempla hanc absque solutione continui, & vitiosa conformatione existere posse, quæ proinde solum tanquam accidentia separabilia perpendi queant.

Cæterum, quanquam prædicta definitio sit longissima, prolixiori tamen explicatione non eget; nam etiamsi, exempli gratia, apponam Luem veneream attactu esse contagiosam, nulla necessitas cogit in comprobationem rei verissimæ, quandoquidem omnibus Medicis res in aperto est, & fere omnibus; Facillime prætererea adnotare licet, materiam Luis parentem Sal esse venenosum, si animadvertantur affectus ex ejus commixtione resultantes, copula, aut penetratione: Id tandem facile quivis percipiet idem Sal

partim *fixum* eſſe, quandoquidem acidorum qualitatis particeps eſt; partim *volatile*, cum venenorum indolem ſapiat: Supereſſet vero nunc demonſtrandum quomodo originem ducere queat à mixtione & corruptione ſeminum variorum individuorum, ſed cum horum explicatio ampla futura ſit capite ſequenti, ubi de cauſis hujus morbi, ſpecialius nunc ea non attingam repetitionis vitium declinaturus, Id obiter dixiſſe ſufficiat, principia quibus innititur æque probabilia eſſe ac nova, ubique illa cum obſervationibus ſequentibus cohærere, ac proinde exactam eorum notitiam comparandam quo ſperatus decerpatur fructus.

III. Quoad Luis originem, cuilibet id obſervare licuit nulla de re tanta contentione ab authoribus diſceptatum fuiſſe, qui de ea aliquid ſcriptis conſignarunt: A quibuſdam ſancitum merum eam eſſe vindictæ Divinæ effectum, cujus origo aliunde deducenda non ſit quam à pœna, à Deo irroganda enormi libidini hominum poſtremi hujus ævi: Alii ab ipſis Indis repetunt, ab Hiſpanis, Neapolitanis aliiſque populis, unde manaſſe aſſerunt: Ab aliis commentitius eſt leproſi cum impudica muliere concubitus, aut copula hominis cum Equa ſcabie quam Galli vocant *le Farcin* infecta; Multi præterea multa hac de re finxerunt, veritati non magis conſona quam quæ ſuperius adducta ſunt, quia earum quædam Theologica ſunt, aut fabuloſa, ac proinde extra medicorum caſtra, quibus unicus eſſe debet ſcopus, conſervatio ejus quod ſecundum naturam eſt in homine, (conſiderato tantum quatenus eſt animal rationale), aut præterea deſtructio ejus quod illi adverſum eſt: quare inferre licet ab ipſis nulla alia media eo collimantia in uſum ducenda eſſe, præter ea quæ mere naturalia ſunt; axiomata autem & concluſiones non aliunde ab ipſis deducenda eſſe quam à rebus quæ in ſenſus manifeſte incurrere valent.

Revera ſi Phyſica medicinæ baſis & fundamentum ſtatui debet, nunquid medicorum officii eſt quæcunque ab illa pendent, per naturæ principia, vel artis, ejus imitatricis, demonſtrationibus fulcire? Nunquid æquius eſt Theologis ſolis eorum quæ ſupra naturam ſunt examen relinquere? Parili ratione Poëtis quicquid fictitium eſt, chimæricum & commentitium committendum, quo regulis à me conſtitutis ſatisfiat, ipſique rationi, indagine facta originis, cauſarum, imo remediorum omnium generum morborum, per demonſtrationem agentium quibus debent originem, aut à quibus profligari poſſunt, hoc eſt, eorum quæ minuunt, depravant aut deſtruunt motus naturales; vel iterum medicamentorum vitia ejuſmodi emendare valentium: alias tanquam medicinæ effectus admittendæ eſſent miraculoſæ curationes, magicæ & ſuperſtitioſæ.

Cæterum cum legitima & vera Luis origo eadem ſit quæ materiæ ipſius, cujus exiſtentia particulariter tantum capite ſequenti probanda venit, ob ra-

tionem

tionem ſupra à me allatam, æquum videtur Lectorem illuc remittere, rem inde repetiturum. Interim cum ab omni ævo proſtitutæ libidinis extiterint mulieres, omnibus promiſcue viris ſe ſubjicientes, hoc in anteceſſum ſtatuendum eſt mundo ipſi pene eſſe coævam Luem, ipſiuſque primordia ab impuritatibus priſcorum ſæculorum arceſſenda eſſe, quibus non minus vulgaris fuit quam quo vivimus, quandoquidem medici antiquiſſimi de accidentibus ipſius comitibus verba fecere, tanquam de diverſis affectibus p. n. tunc temporis familiaribus aut ordinariis; non minus ipſis quam nobis notis ſub nomine ardoris urinæ, gonorrhoeæ, ulcerum virulentorum, bubonum fœdorum, puſtularum ſiccarum, impetiginum, verrucarum, porrorum; tandem nodorum, cariei, exoſtoſeon efferenda.

Veriſimile etiamnum eſt Lepram confirmatam, cujus tanquam effectus rarioris meminerunt, curationem nequaquam admittentis, eandem eſſe cum ea quam nos proprie Lepram vocamus: Cæteras Lepræ ſimplicis ſpecies, quas tanquam admodum vulgares tradiderunt, nihil aliud fuiſſe quam varias impreſſiones à ſalibus venereis cuti inductas, quandoquidem aſſedam habebant, aut ſequacem, maximam partem accidentium Luis; admotione unguentorum mercurialium, nobis hodie etiamnum uſitatorum in fricandis & illinendis infectis, curationem admittentium.

Id tamen concedendum accuratam patrum noſtrorum vivendi rationem, eorumque temperantiam, Luem tunc temporis rariorem minuſque manifeſtam effeciſſe, quamobrem vero quoque ſimile eſt eadem de cauſa Indos præ libidine, cui brutorum in morem indulgent, effrænata, Lui magis obnoxios eſſe: vehementiam porro æſtus pleraſque illas regiones torrentis, ejus accidentia magis terrifica & conſpicua proferre, fervore vehementiori ſanguini inducto.

Caput II.

De cauſis Luis venereæ.

I. *Animadverſiones in diviſiones à quibuſdam authoribus adductas*: 2. *Diviſio cauſarum Luis*: *Diſcurſus in cauſam generationis*: 3. *Obſervatio ſingularis in eandem rem*. 4. *Obſervationes variæ & neceſſariæ de cauſis contagii.*

I. QVi dictiones uſitas deſpicantur, voceſque extraordinarias ſectantur, pauciſque cognitas, pulverem oculis (uti fert adagium) offundere tentantes, dividunt, exempli gratia, cauſas morborum in occultas & manifeſtas, ſympathicas & antipathicas, paucis, in agentes & patientes: quibus ſæpenumero, ſubdiviſionis gratia, eas addunt quas ſtatuunt efficientes;

materiales, formales & finales; primitivas, antecedentes & conjunctas, proximas & remotas, internas & externas: Videntur tandem quidam authores res, quæ pene indivisibiles sunt, divisioni subiicere: Interim id observare licet ejusmodi divisiones eo tantum conducere ut confusionem animis inducant, ignorantiam pariant & obscuritatem, quamvis docendi scopo innitantur, vel saltem niti debeant: Quam res ista vera sit, apertum faciet exemplum pene omnium medicinæ candidatorum, qui longum sæpenumero temporis spatium terunt in discendis rebus aut inutilibus, aut nulla ratione demonstrabili fultis; vel quia eas animo non percipiunt, aut quia revera perceptibiles non sunt, nec ab ipsis traditoribus percepta fuere.

II. At vero ne similem errorem erremus, utque dilucida fiat materia mihi supposita, quantum per eam licuerit, duas tantummodo Luis venereæ causas explanandas suscipio, alteram scilicet generationis illius, pendentem à mixtione & corruptione seminum plurium individuorum, receptorum & conceptorum in uno eodemque utero: Alteram ejusdem communicationis, deducendam à contactu corporum impurorum.

Prioris possibilitatem asserere eo magis necessarium est, quod recens invaluit opinio, quam falsam quasi repudiaturi sunt qui nihil nisi novum sit admissuri sunt: imo vereor ne ratio & experientia satis firma & dilucida suppeditatura sint argumenta, quo veritas hæc obstinatorum oculos feriat, quibus satius est sine ratione cæcutire, atque amplecti quæ ex præjudicio norunt, quam in id incumbere ut res ad examen revocent, veri à falso distinctionis gratia.

Hoc vero circa rem propositam ratiocinio utor, Philosophi, ac in genere omnes eruditi, in natura nihil insigniter immutatum agnoscunt quod fermentationis ratione non accidat, cujus non evidentiorem causam invenire est quam motum & actionem corpusculorum sibi invicem adversantium: Hujus veritatis exemplum, utile speciatim in comprobationem meæ opinionis, deducendum à generatione animalium perfectorum, præsertim hominis: semina enim, illi generationem præbentia, non modo in se continent ideam & formam omnium partium, sed præterea probas aut pravas qualitates temperamentorum & dispositionum naturalium eorum à quibus pendent: id porro adeo certum particulas, à quibus ejusmodi facultates manant, in se invicem reagere conceptione facta, ut ex eadem familia editi modo mares nascantur, modo fœminæ, modo patri similes, modo matri, imo sæpius partim unius partim alterius ideam referant.

Sin verum discrepantes qualitates seminibus duorum tantum individuorum impressas, eo pacto in tantum posse commoveri, ut ea de causa variæ quas continent qualitates per vices aliæ aliis prædominentur, ubi in utero conceptionis gratia detinentur, tertii semen paulo post iterum admissum,

tanquam

tanquam materia extranea perpendi debet, à quo illa prohiberi poteſt, aut quæ ſaltem imperfectam illam reddere poteſt, ob inæqualiorem mixtionem validioremque accedentem agitationem, quapropter in hanc opinionem adducor, falſos conceptus æque poſſe eſſe effectus adulterii ac phantaſiæ productionem; quandoquidem abunde innoteſcit Anatomicorum clariſſimos redundantiam ſanguinis menſtrui (qui tamen alterum eſt generationis principium) tanquam cauſam hujus confuſionis & ἀταξίας ſtatuiſſe: quibus & hoc addere eſt eadem de cauſa proſtibula nunquam concipere, etſi non aliter ſe gerant ac mulieres quæ liberos pariunt, imo forte adhibitis circumſtantiis utilioribus, quia varietas ſeminum, ab ipſis exceptorum, fermentationem inducit, eo vehementiorem, & magis à naturæ legibus diſſitam quod à majori individuorum numero emittantur, majoríque particularum contrariarum & ſibi invicem oppoſitarum concurſu ſcateant; è qua proinde ſcaturire neceſſe eſt deteriorem immutationem, magiſque à perfectione diſſitam, ad quam natura ſemper tendit: Quapropter obſervandum corruptionem mutationem eſſe quæ fermentationes ſequitur, omnino contra naturam exiſtentes: ac facile eſſe aliunde deducere quomodo varia illa ſeminum commixtio à fermentatione ad corruptionem tranſire valeat eodem fere momento; quandoquidem ejuſmodi commixtio fini à natura deſtinato ea inepta reddit: præterea partis, ea continentis, calor & humiditas ad putredinis ſuſceptionem citam illis diſpoſitionem inducunt: Id vero hic loci maximi eſt momenti, oſtendere ſcilicet quomodo venenatam indolem induere queant, hoc eſt ſubtiles reddi, penetrandi vi præditæ, coagulando ſanguini & corrumpendo non ſecus ac cætera venena, idoneæ fieri poſſunt. At vero cũ ſemen, ex omnium conſenſu, ejuſdem ſanguinis portio optima & depuratior habeatur, unicuique porro notum ſit eo deteriorem eſſe corruptionem quo res corruptæ ante puriores & ſinceriores erant, hujus rei veritas ex ſe ſatis eluceſcit, ut ſuperfluum ſit validioribus argumentis aut rationum momẽtis eam aſſerere: Si interim animadvertatur copia ſpirituum quibus ſemina undique turgent, ac natura partis ea admittentis, illud præterea conſpicuum fiet nullam materiam conceptorum ſpiritibus magis tenacem eſſe, atque eo melius conſervari quod immutatio illa in utero contingat, ejuſmodi à natura diſpoſitionem adepto ut eadem ſemina excipere valeat, atque omnes illorum partes conſervare. Hoc vero unum notatu dignum, quod dum à ſubjecto eorum naturali in alia tranſitus fit, eo magis venenatæ indolis naturam nanciſcuntur, quo plures iteratáſque fermentationes ſubierint.

III. Cæterum quoad hanc opinionem, ex illarum cenſu eſſe videtur quæ ratione duce tantum confirmari queunt, hinc pene impoſſibile eſſe invenire ſubjecta circa quæ experimenta certa tentari queant: Nam præterquam

quod Lues non ſemper indiciis ſe prodit, qua de cauſa pauca individua omnino ejus expertia reperiantur, id tamen contingit eas inſici quæ minime omnium idoneæ videntur: Huc tamen adducturus ſum obſervationem amicorum cuidam meorum forte obviam, per quam firmabitur mea hac de re ſententia, Puellam quatuordecim aut quindecim annorum verberandam cum perſequeretur mater, ulnis excipitur juvenis, ſodalitio cuidam operariorum adſcripti, loco couſtituti quem deſignare è re non eſt: ille puellam in conclave ſuum deducit, eáque per vim potitur. Hic contubernalem prædæ participem facit, & hic deinceps tertium;adeo ut tridui ſpatio, eo cubiculo concluſa puella ſex juvenum concubium paſſa ſit: Ex his tandem qui prudentiſſimus, veritus ne quid inde in ſe & alios damni redundaret, puellam domum abire curavit, duce muliere quæ illam ſe in quadam Eccleſia reperiſſe commenta eſt; à matre illico arcta camera concluſa eſt, cui nemini præterquam ſibi aditus patebat: ſex autem diebus elapſis conqueſta eſt puella de intenſis in lotio reddendo doloribus; mater locos explorari juſſit,cui nuntiatum gonorrhoea filiam aut ardore urinæ venereo laborare: Curatio neglecta eſt, quia matri nihil tale in mentem venire potuit; duodecimo autem poſt die in inguine dextro Bubo ſe exhibuit, quæ cauſa interrogandi puellam, à qua ſodales accuſati: Ex prætorio edicto examini ſubjecti, omnes ſine labe, ſine luis indiciis reperti ſunt: Chirurgus vero à quo acceptam habeo hiſtoriam,omnium deinceps familiaritate uſum ſe eſſe mihi affirmavit, nec quicquam quod Luem ſaperet ſe deprehendiſſe, quanquam duodecennium ab eo tempore excurrerit.

Quanquam memorata obſervatio quæcunque ſententiam meam firmare apta ſunt obtineat, non is tamen ſum qui eam tanquam dubitationis aleæ exemptam velim, ſive quod falſitatis ſuſpecta eſſe queat, ſive quia fallaciæ occultæ ſub tegmine veri deliteſcere queant: quare à me conceditur libertas curioſis experimentia alia, quomodocunque libuerit tentare, Omnibus vero ſpeciatim de cæteris hujus opinionis circumſtantiis ſententiam ferendi, juxta mentis conceptus proprios & obſervationes ſingulares, utpote de rebus ultro citroque ventilandis, quippe quæ præterea abſolute neceſſariæ non ſunt ad curationem Luis.

IV. Sufficienti explicatione à me allata cauſæ originalis aut genitricis Luis Venereæ, jam neceſſe eſt deſignare contactus ſpecies,quibus mediis in alios tranſilire poteſt: hic perpendendas tanquam affectus illius cauſas, eo quod illis præſertim intervenientibus comparari poteſt.

Nemo ſibi fingat ſecundam hanc cauſam, tanquam primariam, concubitum, ſemper aſſignandam eſſe, nec quicquam refert quomodocunque contactus fiat, dummodo adhæſus aut ingreſſus cujuſpiam portionis materiæ

lue infectæ accedat, id quod directe imo indirecte contingere poteſt, En vero exemplum, Si mulier gravida cum lue infecto concumbat, in uterum alliciat ſemen corruptum illuc ejaculatum, immediate in illam tranſitura eſt Lues, ratione coitus & contactus præcedentium; Infans vero in dicto utero concluſus, ſimul quoque inquinabitur, ratione ejuſdem coitus, non vero contactus, prohibuit enim diſtantia ne ejus reſpectu immediatus fuerit: Idem judicium ferendum de infantibus ex ſimili ſemine genitis, juxta curſum ordinarium, aut per modum ſuperfoetationis.

Præter exemplum à me allatum, alias etiamnum contactus ſpecies reperire eſt, mediis quibuſdam interjectis, quorum nihilominus Lues ſuccedanea eſt, Exempli gratia ſi lue inguinatus calicem exhauſerit, alius eodem utatur, ac forte fortuna labiis attingat locum, vel calicis marginem, cui quippiam ſaniei virulentæ ex ulceribus oris manantis adhæſerit; vel etiam ſalivæ ſalibus Variolicis inquinatæ, ſæpenumero contingit ut illico ſimilia in ore ulcera pullulent, etſi ſuperficietenus partes adlambant; vel ſubito luem univerſalem invehant, ſi ſal inibi conceptum idoneam volatilitatem ac penetrandi vim nactum ſit, quapropter vaſa ſubire valeat, ut in viis tranſitus veſtigia non derelinquat: nam vel pauxillum ſanguini commixtum, fermenti in illo vices obtinet, etſi maſſa non magna ſit; aut, ut verius dicam, illi fermentationem & corruptionem, inſtar cæterorum venenorum inducit, qualitate magis quam copia naturæ bellum indicentium.

Licet & ſimile exemplum eorum adducere qui lue correpti fuere, eo quod in cubili decubuerint, inſtratis inteaminibus quibus ſudor lue infecti adhæſerit, aut virus ex ulcere exudans.

Has contactus ſpecies ſi exceperis, cæteri omnes immediati cenſendi ſunt, quia ſcilicet ſequuntur admotionem unius partis ad alteram: Inter cæteros maxime frequens eſt coitus, initium quippe ut plurimum ducit hic affectus à partibus generationi deſtinatis, ejus autem materia non ſemper εὐλομένην occupat: In ejuſmodi exercitio venereo, ſi vir ulcera venerea in cole geſtaverit, virus portio, illa foventis (quod nihil aliud eſt quam ſalium diſſolutio Luem committentium) ut plurimum vulvæ partem aliquam occupat, vel rugas colli uterini ejus quacum concubuerit, in quo ſæpenumero alia ulcera excitat cuti ſe affigendo, aut cuticulæ partes dictas inveſtienti: Quamobrem obſervandum me poſtremam hanc circumſtantiam jure merito adnectere, eo quod materia dicta non neceſſario ſequiori ſexui ſemper adhæreſcit, ſive quia membrana Vaginam conſtituens, lævis eſt, lubrica, & humore viſcido oblinita, ſive quia infuſum ſemen eodem momento elabitur, quocum ſimul eo facilius ſecedit materia illa virulenta, quod adhæſioni ſufficiens tempus non ſuppetat, ac præterea ſitus illius partis, & conformatio, ad ejus effluxum non parum confert: Eadem quoque de cauſa proſtibula

luem aliquando, qua reapſe carent inferunt, eo quod ad concubitum accedentes, non diu poſtquam viri impuri conſortio uſa ſunt, facilis eſt communicatio portionis admiſſi virus, etſi deinceps immunitatem adipiſci queant ab adhæſu & effectu materiæ reſitantis, viis à me modo indicatis.

Hoc vero notatu dignum Gonorrhœam virulentam, & Luem ubique diffuſam, æque eſſe idoneas ad ſemini inquinationem inducendam, adeo ut ſi ſemen viri infecti allectum ſit & cohibitum in utero mulieris puræ, tunc inducere valeat quam vocant Gonorrhoeam (*urinæ ardorem*) virulentam, eo quod nominatim vaſis ſpermaticis adhæreſcat, vel etiamnum Luem univerſalem, orificia arteriarum ſubeundo, ac venarum in eam partem deſinentium: Paucis, mulier ejuſmodi affectibus infecta, eadem ratione in hominem integræ valetudinis eos transferre idonea erit, ſi illi concubuerit, per contactum aut admiſſionem materiæ illos parere aptæ natæ.

Eſt & hoc animadverſione dignũ, oris impuritates ex infecto infante prodeuntes, nutrici infeſtas eſſe poſſe, papillis ejus ſe affigente, imo ipſum aërem exſpiratione emiſſum, quem facillime admittere poſſunt, ratione foraminum lacti tranſitum concedentium: Non abſimili ratione nutrix lue inquinata affectum ſuum in alumnum transfundere poteſt, ab adhæſu materiæ ulcera efficientis; aut lactis vitio, corrupti in mammis, exhibiti.

Si quis accumbat lue infecto, aut nudum corpus, dum ſudor manat contingat, vel ſi cutis ulceribus & puſtulis obſita ſit, res periculi plenæ cenſeri poſſunt, iis præſertim quibus pori patentiores ſunt, aut facile rerum corpus attingentium impreſſionem excipiunt: Oſcula preſſis oribus data, aut lingua indita, citum contagium inferunt ob rationes dictas: Tot tandem occurrunt, & varii contactus, per quos communicari poteſt lues puris corporibus, ut cum propriis ſignis ſe proditura eſt, non multum adlaborandum ſit in inveniendo modo quo contagium inductum, quandoquidem non ſemper in notitiam venit, imo nec ipſis infectis quo modo contraxerint luem innoteſcit.

Caput III.
De Luis Differentiis Prognoſin ſpectantibus.

1. Monitum ea de re, & Diviſio generalis graduum, unde differentiæ aliquæ deduci poſſunt. 2. Explicatio differentiarum quas primus gradus ſuppeditare poteſt; Diviſio generica earum quæ ex ſecundo erui poſſunt. 3. Quid intelligendum per Lues ſingulares. 4. Quid Lues univerſalis. 5. Explicatio differentiarum quæ ex tertio gradu elici queunt.

1. ANtequam differentias Luis venereæ attingam, illud præmonuiſſe è re eſt me ejus diverſas ſpecies non agnoſcere, nec exempli gratia con-

constituere velle sanguineas, biliosas, pituitosas aut melancholicas, quod à quibusdam perperam factum; Ex opposito me eandem tanquam simplicem agnoscere, cujuscunque gradus sit, vel quodvis subjectum occupet, quandoquidem unam eandemque semper agnoscit causam, eodem semper modo agentem, à qua discrepantes effectus emergunt, quatenus, partibus diversæ insunt dispositiones, ὀνέργειαν ejus suscipientes.

Hoc præsupposito, id colligendum varias istius affectus differentias non aliunde quam ex diversitate graduum esse deducendas, hoc est à quo tempore ejus materia suscepta est, ab ejus progressibus, & symptomatibus quæ invexit.

II. Etsi tempus à quo virulentæ luis materies in corpore suscepta est, à me perpendatur tanquam gradus è quo differentiæ quædam illius deduci possunt; Scriptores vero quidam prognosin constituere velint ex consequentiis inde deducendis; id nihilominus apertum non magni illas esse momenti: Etsi enim affectus recens vel inveteratus dici queat, pro ratione durationis temporis, longi aut brevis, à quo suscepta est, non ideo tamen arguenda est facilitas, difficultas aut impossibilitas curationis, eo quod eadem illa materia majoris aut minoris est activitatis pro qualitatis aut quantitatis ratione, aut juxta particulares corporis quod invasit dispositiones: Id enim certum, quod jam superius adnotavi, eam venenum magis sapere, ac proinde penetrandi vi majore præditam esse, magisque subtilem si in vetustatem abjerit, per immutationem variorum subjectorum, imo ab insigni copia luis congeriem symptomatum, illi familiarium, multum promoveri iu unoquoque individuo: His addere licet celerem ejus esse actionem si calor impellens accedat, ex corporis temperie manifestus, exempli gratia, biliosa aut sanguinea; quæ præterea eo facilius ejus penetrationem admittunt, quod in ejusmodi constitutione præditis pori aliique meatus naturales patentissimi sint: at vice versa aliquando adeo segnis est, & ab occursu humorum frigidiorum aut crassiorum, pituitosorum aut melancholicorum obtusa, ut diutissime in illis delitescere possit nō secus ac favillę sub cineribus: Cum, experientia teste, citra ulla manifesta effectuum ejus, ex motibus & actionibus conspicua, etiam per decennium ejus seminia occulta fuerint: unde colligendum judicium de tribus circumstantiis à me allatis ferendum, deducendum præsertim ab examine ejus progressus instituendo, atque accidentium ab ea inductorum: Nam, exempli gratia, ex prioris consideratione, determinare licet sitne lues universalis an particularis: quæ distinctio tanti est momenti ad prognosin facilioris aut difficilioris curationis, ut inde elucescat quo in gradu remedia particularia aut generalia quadrent, vel an ad generosiora & universalia transitus sit faciendus.

III. Antequam vero ulterius provehar, è re mihi videtur explicare quid

mihi sit illa Differentia, quo inde elucescat illam utilem esse in distinctionem morbi graduum, nec contradistingui ab iis quæ initio hujus capitis à me allata sunt: Lues ergo particularis, ex mea sententia ea est, cujus materia iis adhuc adhæret partibus quæ curationem singularem, & per remedia particularia, externa vel topica, concedunt: illius gratia in usum ducuntur præsertim quę universalia aut interna vocantur, ad impediendum scilicet progressum à salium, quibus pollet, penetratione imminentem: Qualia, exempli gratia, sunt ulcera & cancri luis soboles, vel etiamnum gonorrhϾ, virulentæ appellatæ, cuncta à me Luis nomine designata, non secus ac cætera vitia superius indicata: Omnia enim germina sunt attactus impuri ac materiæ Luis impressæ, cujus omnes effectus se produnt, etsi, ut dixi, adhuc membris particularibus affixa sit, non secus ac cum per totum corpus diffusa est: Nam, exempli gratia, coagulationis & corruptionis effectus, quos ipsi adscripsi in substantiis liquidis, conspicui fiunt in seminibus per gonorrhœas virulentas effluere solitis, vel præterea in fixatione succi alibilis partium, ulceribus venereis obsessarum, ea de causa in cancros aut in hypersarcoses transeuntium: Vellicatio, corrosio, ac carnium marcor initio quoque aliquando se produnt, & in augmento ac mutationibus dictis ulceribus accidentibus: Paucis, exostoses, caries ac partium solidarum putredo quandoque priorum illorum omnium affectuum consectariæ sunt, cum partes osseas aut cartilagineas invadunt, adeo ut exinde perspicuum sit me legitima de causa pro Luis gradibus eos statuere, quandoquidem experientia teste per illa primum se prodit; sed præterea vix unquam superiorem gradum attingere videtur, modo curatio ex arte illis adhibeatur.

Id tamen concessum velim non alia de causa Lui Variolæ magnæ nomen inditum fuisse, quam ob aliqualem similitudinem cum Variolis minoribus, ratione macularum & pustularum, ut proinde videatur tunc temporis tantum illi nomen id competere, ubi eum gradum attigit quo pustulæ dictæ erumpunt: Id vero observandum sæpe illam ab uno gradu in alterum insensibiliter fere transire, adeo ut aliquando occasio denominationis defutura esset, si stricte quis illi circumstantiæ singulari se adstringeret, adde his per nomina morborum essentiam non constitui, ac me judice parum interesse quocunque nomine ista donetur, dummodo pro unica in sua specie habeatur.

IV. Cum Salia Variolica sufficientem ad poros permeandos subtilitatem obtinent, nec adhærescunt locis per quos illis transitus (id quod in quibusdam deprehensum) at potius ubi illis adhæserint, atque inibi lues particulares pepererint, de quibus superius à me actum, neque tamen cura adhibita quo illorum ingressus & insinuatio arceretur, ope remediorum vel impellentium vel extrahentium ab internis ad exteriora, Luem tandem

dem illam, cui universalis nomen indidi, inducunt, vasa sanguinem continentia subeundo, demum mediante sanguinis circulatione per universum corpus se diffundendo.

Quibus authores, qui de hac materia conscripserunt, evoluti, absurdum forte judicaturi sunt quod Salia Variolica à partibus superficiem constituentibus, de quibus superius, in arterias & venas deducam, silentio involvens illam luis speciem, quam illi sitam tantummodo volunt in vaporibus subtilibus & spiritibus: at, sicut jam ante monui, nullas differentes species Luis venereæ constituere decrevi; neque ullatenus rationi consonum videtur ut quod hac de re statuerunt pro singulari gradu illius constitui debeat, quandoquidem nequaquam verisimile est spiritus illos, quos inquinatos censent, ex illorum sententia circulatione mediante per totum deferri posse, poros etiam minimos pervadere, pruritus excitare, inquietudines, alopeciam, quin sanguini remisceantur, vasa à me dicta subeundo, quæ sat pororum in eum effectum obtinent, per universam præterea corporis molem diffusa.

V. Cæterum illud sciendum differentias ab accidentibus à Lue inductis deducendas, non parvi esse momenti, Nam, exempli gratia, mobilis statui potest quamdiu sanguis in vasis effervescit, dum influit & movetur illius materia; hoc est, cum adhuc inducit dolores, quos vocant vagos & erroneos, vel alia accidentia quæ successive emergunt aut delitescunt: Viceversa autem tanquam Fixa perpendendi potest, ubi ab effluxu hujus materiæ speciatim quibusdam partibus insedit, unde citra vim exire omnino inhabilis est, imo neque natura impellente, nisi in auxilium veniant remedia, parum vero levaminis allatura iis quibus partes interiores & principes læsæ sunt ab adhæsione & actione ejusmodi materiæ: Cum vero illius diffusio, non secus ac cæterorum omnium liquorum è vasis erumpentium, ut plurimum in extrema desinat, hujus gradus exemplum maxime familiare adnotare licet in iis quibus dolores earundem partium fixi & nocturni molesti sunt, quorum ossa & cartilagines exostoses & cartilagines infestant: Ex dictis hactenus tandem perspicuum est, ab ejusmodi differentiis consequentias non parvi momenti derivari posse ad legitimam prognosis luis institutionem, hoc enim satis manifestum est illum gradum, cujus materia adhuc in motu versatur, non levi negotio dimoveri posse, nullis ejus perniciosorum effectuum superstitibus vestigiis; Ex opposito autem pro incurabili aliquando habendam in eo in quo materia pertinaciter adhæsit & fixa est, quippe cujus manifestus effectus in partibus vitæ necessariis se exseruit; imo raro aufertur in iis quos adduxi in exemplum familiare, quin fœda & lugenda ejus activitatis vestigia impressa sint, quandoquidem aliquando impossibile est partium quæ consumptæ sunt regenerationem moliri, exempli

gratia ossium, ac inter cætera palati & nasi, quæ ad eum usque gradum sæpe deducuntur, ut eorum destructionem insignes deformitates consequantur, eæque omnino irreparabiles.

Cap. IV.

De signis Luis Venereæ.

1. *Ejus Divisio, & cur ea abutantur ignari & agyrtæ.* 2. *Imposturarum insignium circa eam exempla.* 3. *Divisio generica signorum illum affectum indicantium.* 4. *Divisio particularis symptomatum in singulis ejus gradibus accidentium, quorum ope certa prognosis institui potest.*

I. DE Lue judicium spectat vel ejus Essentiæ notitiam, vel Prognosin, sicut ante innui, facilis, difficilis, aut impossibilis curationis.

Signa quorum ope de his judicium fertur symptomata sunt, morbum hunc in singulis suis gradibus concomitantia, eáque numero plurima, imperitis tamen fraudem facientia, eo quod non omnia simul concurrant, atque affinia quædam aliquando reperiantur, etsi alias causas productrices agnoscant. Hinc ansa fraudulentis porrigitur imponendi credulis, & dubiis quo in statu versentur, qui eapropter consilii ancipites opem & auxilium exposcere coguntur ab iis, quod revera præstolari deberent si probitate & charitate donati essent, dotibus requisitis in omnibus Medicam artem facientibus.

Hæc vero eapropter pronuntio, quod hodierna die qui hujus morbi curationem suscipiunt, vel minima ejus indicia pro indubiis Luis gradibus supponunt, nec verentur famam venari eorum dispendio quibus satis versutiæ non est ad eorum fraudem agnoscendam, qui præterea fiducia ingenua periculo se exponunt, simul & munera & dignitates, facultates, imo propriam vitam, quo curationem adipiscantur morbi imaginatione concepti vel suppositii.

Etsi mihi innumeræ imposturæ ejusmodi innotuerint, ex relatione eorum qui eapropter meum consilium expetiverunt, alieno prius usi; præter eas quarum ipse testis sum, dum lue me infectum simularem, aliisque in occursibus, nolim tamen ejusmodi inutiliter turgere librum meum, ratus satis esse aliquas easque maxime insignes attulisse, ac maxime familiares, exemplo iis futuras quos similia in discrimen adductura sunt.

II. Eorum maxima pars qui humanarum rerum notitiam se callere arbitrantur, in tuto se esse existimant si Empiricorum manus declinarint, & arcanorum distributores; Interim illud constat quosdam esse illis dissimiles, specie tantum probos, occasiones omnes captantes & oblatas arripientes,

quo

quo tales habeantur: Veritas hæc testes habitura est plurimos curiosos, qui se Lue inquinatos finxerunt, quique è serie eorum quos ante designavi, obvios habuere quosdam rebus suis adeo consulentes, ut luis opinionem eorum menti infigere sategerint, levissimis innixi suppositionibus: Ego vero ipse occasione data nonnullos eo in numero observavi, qui ne fraudes quidem suas occultas esse satagunt adhibitis speciosis prætextibus, impune ignaris imponentes, homines perfrictæ frontis, credula simplicitate eorum à quibus in consilium adhibentur innixi: Historia à me jam afferenda eo appositior est in confirmationem eorum quæ à me hic producuntur, quod acciderit viro fidei probatæ, aura vitali adhuc fruenti, qui rei veritatis testimonium ferre potest: Is ante aliquot annos, quod pustulis crustosis universa cutis obsita esset, consilium meum expetiit, Eapropter omnia quæ dubitationem dilucidarent animo versabam, vitam anteactam, temperamentum, corporis statum præsentem, uxoris etiam & liberorum: Examine illo instituto certior sum factus illum non alio affectu quam quem Herpetis nomine indigitant Medici laborare, eóque esthiomeno aut corrosivo: Proposui illi usum balnei aliorúmque remediorum, tum universalium tum particularium, in hujusmodi affectuum curationem utilium, At vero cum se inquinatum Lue crederet, imminentia autem infortunia tanquam scopuli inevitabiles considerantur, metum sibi incussum excutere non studuit, méque post aliquot dies accessit rogans indicarem Practicum aliquem celebrem, quo cum consilium inirem, ut mens tranquillitati redderetur: Quamobrem illum deduxi ad virum probitate, pietate, opibus & fama præ plurimis insignem, qui tamen in casu præsenti descivit à dotibus ipsi assignatis, ille enim nec concessa ægro, neque mihi loquendi venia, ea relaturo quo visus pertingere nequit; nullo examine ægri instituto, ex sola & præcipiti dictarum pustularum inspectione pronuntiavit illum intime inquinatum esse, atque secessu ad curationem in sex hebdomadas opus esse.

Inaudita illa ratio de morbis pronuntiandi, in admirationem proculdubio eos pertrahet qui tales ab invicem secernendi difficultatem perpenderint, eorum præsertim quorum causæ partibus internis & occultis insident, cujusmodi est Lues universalis, quæ aliquando cum magnitudinis gradum attigit, ut medicorum solertissimi, peritissimi, imo eruditissimi aliquando decipiantur, morbum pro morbo supponentes; qua de causa, ad cautelam, regulam & axioma Jurisconsultorum ob oculos habent, quo prohibentur Iudices judiciũ ultimũ ferre unius testis relatione innixi: Sed præter adductas considerationes & hoc obiter animadvertendum, verba ista indubiæ luis, (*fine*) eodem tempore designare & inscitiam & fraudem eorum quibus in usu sunt familiari: id vero præsertim quid viro prædicto postmodum solatio fuit alius sincerioris animi, qui dilucida & fusa cognitione fretus circumstantia-

rum à me obſervatarum, idem nomen morbo, quo ante donaveram, impoſuit, eadémque remedia à me indicata propoſuit, quorum beneficio ſanitati brevi tempore reſtitutus eſt: Cæterum illud confitendum eſt ſacram auri famem fallaciæ unicum fuiſſe incentivum; Nec enim veriſimile eſt cauſam in ſolam ambitionem, & inſignis Doctoris titulo ſuperbiendi aviditatem, rejiciendam eſſe, quandoquidem via ad famam ſecurior eſt per ratiocinii validitatem. Nec ſimilia efferendo credendum eſt illum eo ſpectaſſe ut mihi officioſus eſſet hac parte, quandoquidem obſequia (non minoris hoc momenti) ut plurimum tantum conferuntur in ſpem ſimilis remunerationis, nec præterea nobis eum in finem ſatis intercederet commercii: quare magis rationi conſonum illi in mentem veniſſe, meam fuiſſe ægrum ipſi committendi impellente cauſa quapiam ſingulari, ideóque nullam aliam incidiſſe cogitationem quam præcavendi ne elaberetur occaſio oblata.

Præter eos, qui facile agyrtis auſcultantes ptyaliſmum citra neceſſitatem admittunt, non paucis quoque Lutetia habet hodierna die ſycophantas, qui de Lue Venerea judicium perperam ferunt, multis ut ſe inquinatos credant perſuadentes, qui tamen ejus omnino experte ſunt: Quod multos obſequentes eo pacto ſæpe nacti ſint, alteri fallaciæ fores aperuit, impudenter per homines diſpoſitos in Ponte novo, ſchedas diſtribui curantes tranſeuntibus, eaſdem compitis affigientes, imo editis libellis, ineptiis & falſitatibus refertis, luis curationem non citata ſalivatione pollicentur, citra cuſtodiam aut vitæ regiminis obſervationem: credulas autem aures præbentes eo facilius nanciſcuntur, aut qui impoſturæ huic non obnitantur, eo quod multi reperiantur qui ſibi ipſis morbum fingunt, etſi tunc temporis integerrima fruantur valetudine: Hinc vero aperte eluceſcit ejuſmodi fraudem hactenus tantum eo pacto conſtantem fuiſſe, quod ſcilicet frictioni mercuriali eos ſubjiciant quos revera lue inquinatos credunt, hoc ſuppoſito illos eo luis gradu detineri qui per alia media inſuperabilis ſit, ad quod proinde ex neceſſitate confugiendum ſit, illud extremum vocantes, quo tamen illi prætextu innixi familiariter utuntur, adhibitóque regimine quod periculi expers eſſe non poteſt, ab iis uſurpatum qui nihil norunt quam quod ab aliis tanquam arcanum didicerunt.

Etſi hujuſmodi fallacia omnium maxime vulgaris ſit, nec tamen ea ſimplex cenſenda eſt, Ex illorum enim agyrtarum alia numero, eâque inſignior, familiaris eſt, Quotcunque accidentia lue affectis, qui ejuſmodi Medicos in conſilium adhibent, moleſta ſint, pertinaciter hi ſemper tuentur ea illius ſobolem non eſſe, ſanitatem pollicentur beneficio remediorum, quæ mitia vocant, benigna & in ſipida, vi tamen ſudores movendi prædita, vel purgandi, vel vomitum ciendi eaque validiſſima

dissima & cum impetu effectum exercentia, quibus admodum exhauriuntur & marcorem contrahunt corpora: eo consilio ut desinant accidentia serum diffusum absorbere nituntur, quorum causam illi assignant; adeo ut ægri fucatam tantum sanitatem adipiscantur; à novo enim inducto sanguini fervore, recens emergit materiæ diffusio alia symptomata invehere idonea, at hæc recidiva mala vocant, aut recentes affectus, iteratam curationem exposcentes, adeo ut Lue infecti illis sint vacarum ubera preunquam arida quorum exiguus numerus perpetuo occupatos ipsos detinet.

At inter cæteros qui rudibus imponunt, illi maxime perniciose astuti sunt, qui omnibus ægris, à quibus in consilium adhibentur, persuadere, adnituntur corpus eorum mercurio esse refertum, aut materiâ luis authore, quæ cito citius eliminanda sit si modo mortis periculum declinare velint; ut vero suppositum hoc apertius faciant, illis nunciant à prima remedii usurpatione colluviem insignem humorum deturbatum iri; Revera, cum supposititium illud remedium unguentum sit cuti admovendum, cui cantharides remiscentur, polliciris non deest eventus, excitatis vesicis sero turgidis, quod poros permeare cernitur, ac preterea ingentem lotii copiam profundi facit, imo etiam sanguinea emictione subsequente, ab excitata in vesica phlegmone & exulceratione, affectibus pernitiosis.

III. Traditis jam ample impostorum fraudibus circa judicia de Lue infectis, ac quibus modis illis imponant, superest iam ut signa adducamus ab exercitatis & sinceris in usum duci solitis, quo rectum feratur judicium.

Signa dicta dividi queunt in ea quæ ab ægris tantummodo agnoscuntur, & ea quę tum ægris tum medicis sensibilia sunt.

Priora sunt, exempli gratia, impuri contactus affectum antecedentes, urinæ ardor & dolor, inquietudines, pruritus universo corpori molesti, anorexia, coitus fastidium, pollutiones nocturnæ, citra voluptatem, suppressiones fluoris muliebris, aut hæmorrhoidalis stati in quibusdam hominibus, Tandem dolores fixi aut mobiles capitis, scapularum & artuum.

Posteriora sunt gonorrhoeæ, bubones, ulcera aut virgæ caries, vulvæ aliarumve partium, vel dutities in cicatricibus superstites, decidentia pilorum capitis & barbæ, vulnera aut ulcera remediis ordinariis refractaria, herpetes, pustulæ, verucæ & porra. Tandem exostoses, caries & putredo ossium.

Hoc vero observari interest, omnia, vel prope omnia signa à me jam recensita, Luis accidentia esse, eam tamen non cuncta inducere per omnia sui tempora, neque in omnibus ejus subjectis; adeo ut tamen ordine constanti & certo non semper procedunt; imo quosdam lue affectos conspectos esse, quibus ossa computruerunt antequam ullum ex accidentibus, quæ Scriptores præcedanea vocant, experti sint, meo judicio potius consequen-

tium nomine donanda, eo quod ut plurimum consequantur ea quæ luem particularem comitantur, quas ante tetigi: interim cum vix liceat rectam hujus affectus instituere prognosin, quin rita fiat distinctio graduum illius, omnino necesse est ad ea animum attendere quæ superius dicta sunt, quo innotescat ejus ab uno gradu in alium transitus, præterea cur quisque eorum singulatim symptomata discrepantia inferat.

IV. Id vero jure merito dicere liceat ulcera quæ contactus impurus intulit, primum Luis gradum constituere, sunt quippe effectus materiæ superficie tenus adhęrentis; quæ ab ordinariis, in suo exortu, per solum contactum præcedentem dignoscuntur, ac partes quas obsident; imo etiamnum, eo in statu beneficio desiccantium usurpari solitorum & communium, sanationem admittunt: At vero si salia, per quæ inducta sunt, his mediis obstiterint, vel aliis, certum est ea (ut ante innui) ipsa vasa sanguinem continentia subiisse, aut saltem humiditati naturali ea se commiscuisse circa locum ulcere infectum, quam tantopere figunt, ut tandem in cancrosa degenerent; tunc temporis malignitatis suspecta sunt ac dysepulota evadunt: eorum indicia dant labia albicantia & extuberantia, color fuscus & obscurus, ac durities.

At vero evidentius est Gonorrhœas virulentas uno gradu ulceribus supra dictis superiora esse, humor enim eas pariens corporibus, quibus accidunt, penitius immersus est, partes item, quæ ea de causa in consensum trahuntur, interiores sunt & occultæ, vesica, exempli gratia, partésque illi vicinæ aut connexæ, inflammatione protinus corripiuntur, ex ardore urinæ satis manifesta, & doloribus inter meiendum infestis, imo aliquando integra ischuria: Partes semen continentes, imo ipsum semen, non minorem alterationem subeunt, quandoquidem destructio, incrassatio ac pretiosi istius liquoris corruptio indicia nulli dubio obnoxia præbent: Canales tandem ipsi impuras has materias deducentes non impune impuros hos humores traducunt, quandoquidem ulcera hinc contrahunt à salium inibi latentium acrimonia, atque istius exulcerationis causa dum transeunt lotia ardor intensissimus & molestissimus percipitur.

Dum particularis hæc Lues adhuc recens est, curationem non difficulter nec dubiam admittit, si modo obviam eat Medicus consectariis symptomatibus solitis, eo remoto quod jam manifestum, in usum ducendo & admovendo remedia eam in rem idonea: at vero ubi in vetustatem abierit, à neglectis consuetis pręsidiis, eo difficilior curatu censenda est, & cacoethiæ majoris particeps, quod symptomata augescant, atque suspecta esse debeat intima materiæ invasio, hoc est, Lues universalis; quamobrem majore adhibita prophylaxi aggredienda est, ac prognosis magis dubia adducenda.

Hoc loco observare licet salia variolica sæpenumero à partibus, quas modo indigitavi, in venas & arterias transilire; at præterea aliquando indirecte tenuitate sua eo pertingere: Interim quacunque via illuc inducta sint, certissimum est ea quibusdam massæ sanguinis insignem æstum inducere; ob dispositiones in eo prævias, aut vi propriæ indolis, quo dum cietur impura inde secernuntur, ea propemodum ratione qua fæces dum vinum fermentationem subit; quæ deinceps à natura detrusa, aut potius à facultate expultrice, in inguinum glandulas, in iis Bubo exsurgit, crisi veluti quadam Luem solvens, si modo epispastica accedant, subsequaturque perfecta suppuratio.

Hic (*Bubo*) à cæteris tumoribus, iisdem partibus innascentibus, notis his distinguitur, contactu impuro antecedente, (si modo de eo constet) gonorrhœa, dysuria, ulceribus & cancris, sæpius paulo ante præeuntibus, & præsertim ex paulatina eruptione, pertinacia durationis & bazi latiore.

At vero commixtionem à me designatam eventus non semper adeo salutaris excipit: salia Variolica plus aliquando Volatilitatis quam Fixitatis in se obtinent; sanguis vero non æque omnibus hominibus cum subtilitate partium calet, adeo ut eorum causa in quibusdam protinus concrescat, eo prope modo quem curiosi quidam commenti sunt, injectis liquoribus acidis in brutorum sanguinem: quæ concretio, aut coagulatio, sæpenumero causa est suppressionum à me designatarum, ciborum ac concubitus fastidii; ea enim superstite circulatio sanguinis lentius procedit, ac proinde functiones naturales inde oriundæ cæspitant: Quamobrem à dicto tempore designari potest Luis gradus, qui nihilominus hidroticis interius sumptis nequaquam obluctaturus est; quorum efficacia dissolvitur sanguis, effervescentiámque concipit; dummodo natura aliis irritamentis vacuantibus lacessita fuerit.

Eo momento quo sanguinis coagulatio solvitur, separatione facta dissidentium particularum quas sinu suo continet, fermentationis illius initium deprehendere licet, quæ eo lenius semper procedit, & per gradus, quod præfuerint obstacula & impedimenta actionis illius, quamobrem idem sanguis paulatim tantum assurgit & ebullit, quamvis mitis illa effervescentia quędam inferat symptomata, multum ab iis discrepantia quæ ante recensui, nec non ab inferius recensendis; quamdiu enim in motu est, leves inde excitantur vapores, qui in omnes corporis partes diffunduntur, unde animi & corporis anxietudines oriuntur, cutis pruritus, capitis & barbæ depilatio, eapropter illi tempori alter veluti Luis gradus assignari potest, curationis non inidoneus, non secus ac præcedens, adhito remediorum convenientium usu, aut succedente alterius morbi supervenientis motu critico: At cum media hæc infallibilia non sint, satius semper fuerit eo in statu

juxta eam divisionem varientur remedia si ad votum sperandus eventus.

II. Priores sunt Ulcera & Cancri venerei, quæ inducit materia superficie tenus adhærens, quæque nondum interiora pervasit: distinctio hæc eo fine à me additur, nec enim hic comprehendo ea quæ urethræ innascuntur, à transitu materiæ virulentæ in gonorrhœa; uti neque ea quæ symptomata sunt Luis universalis, quandoquidem modi curandi alii sunt, ab aliis gradibus oriundi.

Lues ista particularis in suis primordiis nihil aliud est quam disruptio aut dilaceratio superficiaria cutis fibrarum, aut pelliculurum partes quibus materia illius se affixit, investientium, cui proinde non aliud nomen particulare assignandum quam Vlceris venerei: Si præsertim ab agyrtarum more discedendum, qui vel minimas excorationes ulcerum cancrosorum vix curationem recipientium nomine donant: quæ revera vix, tantum spatio temporis superant, eo quod in usum ducant medicamenta caustica & deurentia, à quorum usu dolorifica redduntur, dura & in Suppuratum abeuntia, etsi sæpissime levissimorum exsiccantium ope intra triduum aut quatriduum sanationem admittant.

Ejusmodi ulceribus omnes partes corporis exteriores patent, quocunque nempe contactus pertingit, at tenerioris rariorisque texturæ maxime obnoxiæ sunt, eo quod salia impura majori facilitate illis se adfigant, quo fit ut coles in hominibus, vulva in mulieribus, nutricumque papillæ, & infantium os, ut plurimum ab illis inficiantur & afficiantur.

III. Dum in eo statu adhuc versantur, id præsertim requiritur ut aliorum ulcerum ritu exsiccentur, hoc tamen observato, ut ratione habita qualitatis materiæ ea committentis, in usum ducantur exsiccantia, salium in iis contentorum aculeos obtundere idonea, eorum præterea penetrationi obsistatur, eo magis verendæ quod insensibiliter accidat.

Collyria sequentia primam intentionem optime exequentur, si bis in die ulcera iis colluantur, superimpositis spleniis iisdem madidis, servata tamen proportione, respectuque habito temperamentorum particularium corporum, ac partium quibus admovenda sint, aucta pulverum copia si vis eorum intendenda, aut liquorum si retundenda.

Recipe aquæ calcis septies lotæ libram unam, spiritus vitrioli, salis saturni, æruginis, cujusque drachmam semis.

Aut potius, Accipe aquas rosarum & plantaginis cujusque semilibram, aquæ vitæ uncias duas, auripigmenti drachman unam & semis, vitidis æris scrupulos duos, aloës semidrachmam.

Vel iterum, Recipe vini albi librum unam, aquarum rosarum & plantaginis cujusque uncias quatuor, auripigmenti drachmas duas, æruginis drachmam

mam unam, myrrhæ & aloës singulorum scrupulum unum, fiant ex lege artis Collyria in usum supradictum.

Secundam intentionem à me designatam sic expleturus est; æqualiter in usum ducantur cathartica & diuretica, si ulcera penem obsideant, aut vulvam muliebrem, aut anum partes ambientes in utroque sexu; aut hidrotica interius assumpta, quæ à centro ad circumferentiam impellant, si aliæ partes illis tententur.

IV. Id vero accurate adnotandum, Purgantia hoc nomine usurpanda eo robore donata esse debere, ut naturam lacessere idonea sint & impellere ad expulsionem per anum, materiæ impuræ quæ altius quam ulcera visui obvia se insinuaverit; ea tamen adeo valida non sint ut a partibus dissitis attrahant: attractio enim ejusmodi penetrationem juvare posset, quod hoc auxilio destituta non præstitisset, unde metus immineret Luis universalis, acri tamen studio præcavendæ: Eapropter hic observandum plurimos fallacias, quibus ipsis imponitur, sibi accersere; multi enim purgationem incompletam esse existimant nisi interanea admodum conturbata fuerint, aut quindecies, imo vicies alvum exoneraverint: at vero hoc pacto vis semper naturæ infertur, unde functiones ejus solitas imminui aut depravari plane necesse est, quarum tamen præcipuum munus est segregatio & expulsio impuri.

Si enormitates has declinare libuerit, nihil salutarius præscripseris quam sennæ infusum addito sale Tartari, in quo diluere licet syrupum florum ros. pallidarum, aut florum Persicorum, dozi majori aut minori pro ratione ætatis aut virium ægrorum.

V. Diuretica, quorum usus est ad urinas movendas, sint exempli gratia crystallum minerale, quod exhibere licet à drachma semis ad tres; Spiritus vitrioli & sulphuris, à guttis sex ad triginta ex aqua parietariæ aut prisana aperiendi vi prædita, concinnanda ex radicibus fragariæ, cichorii silvestris, taraxici, & graminis.

Radices petroselini, fœniculi, asparagorum & ononidis præcedentibus insigniore aperiendi vi pollent; è quibus præterea varia decoctionum genera concinnari queunt, quibusdam utilium; iis vero qui temperamento impense calido sunt & sicco admodum noxiarum; sicut & semen raphani, contritum & ex vino albo haustum, quod tamen remedium est eximia aperiendi vi præditum.

Quoad sudorifica interius assumenda, utilissime in usum duxeris spiritum cornu cervini, infusum semi cyatho aquæ cardui benedicti, ejus instillando à sex ad viginti guttas, aut grana tantundem numero salis ejusdem volatilis, in eadem aqua dissoluti.

Sed omnium maxime potentissimus est Pulvis aut sal volutilis vipera-

rum, si prioris exhibeantur à decem ad triginta grana; posterioris vero à quinque ad quindecim, cum partibus æquis aquarum cinnamomi & cardui benedicti, aut ex aqua residua ab ejusdem salis destillatione.

IV. Id vero addendum superest ejusmodi vitia nunquam diu sub simplici ulcerum nomine subsistere; hoc quippe notum materiam eorum causam, penitius aliquando pervadere, unde eo pacto alter Luis exsurgit gradus; imo præterea sæpissime usu venire ut intra locum ulcere tentatum subsistendo, cancrosam illam induat naturam, eo modo quem ante innui: quapropter utile fuerit observare tunc temporis curationem ea exigere per escharotica & suppurantia: durities enim ambientes absumendæ sunt, ne in partibus superstes sit fermentum, unde inposterum vitium priori, cujus exitium intendis, deterius exoriturum esset.

Praxi ordinariæ qui adstricti sunt, nihil aliud præter Præcipitatum rubrum admovent, quod si legitimum sit, escharam revera parit, at levem & superficie tenus, à qua duritierum in latitudinem & profunditatem incrementum non prohibetur, imo ne etiam procurata cicatrice adhuc superstites sint, quamvis diu earum consumptioni adlaborent.

Nonnulli sublimatum corrosivum in usum ducunt, sed præter dolores intolerabiles quos infert dum operatur, fluxiones præterea aqueorum humorum in partes quibus admovetur ciet, vix dissipandas, imo gangrænam accersere idoneas, in eas potissimum quæ proximæ sunt canalibus expulsioni excrementorum dicatæ.

Infortunia ejusmodi, imo plurima alia, invexit quorundam antiquorum scriptorum error, cuivis oculato manifestus, ex traduce tamen admissus à posterioribus plerisque, imo etiamnum à necterícis: finxerunt enim Mercurium viverræ similem, qui materiam Veneream in cryptis suis & latebris omnibus adoriatur, inde excutiendam, non secus ac id animalculum cuniculos ex antris fugat & elicit; cujus tamen assertionis nullum aliud suppetit illis argumentum quam præconcepta opinio, nulli præterea fundamento innixa quam suppositiтiis qualitatibus, occultis & specificis, omnium animis occultis: Constat interim ipsis cætera omnia remedia tanquam invalida & inutilia adversus ejusmodi mala censeri; ideoque mirum esse non debet quod pertinacia quidam ducti cætera omnia caustica respuant, solis usi mercurialibus; certissimo revera remedio ad Luis universalis crises promovendas, at tantummodo ratione ejusdem motuum & actionum, quę definiri & cognosci queunt; Quicquid vero sit, id tibi experientia compertum esse poterit lapides causticos, ex calce viva & cineribus clavellatis paratos, certioris esse effectus, cum profundiorem escharam præcipitato rubro inducant, lenius autem & tutius quam sublimatum corrosivum operationem suam perficiant.

Cau-

Cautione tamen adhibita illis utendum, illud memoria recolendo partem aliquam, jam ulcere obsessam, admota facilius admittere, hæcque facilius subire quam si cutis propria adhuc obduceretur, ac proinde minorem quantitatem usurpandam esse: cui etiam limites locis commodis prescribendi sunt, ope emplastri perforati ad præcisam magnitudinem escharæ inducendæ, cohibendæ ergo talium diffusionis, post eorum ab humiditate ulceris dissolutionem.

Sin tutius rem peragi velis, in usum ducas lapidem Infernalem, cujus operatio, quæ in conspectu est, uno momento regi potest.

Ab inducta, ope cujusdam ex prædictis mediis eschara, præcipue vero binorum posteriorum, casus ejus procuretur ope suppurantis ordinarii; illi deinceps admiscendo pauxillum præcipitati rubei & aluminis calcinati, augendæ suppurationis gratia, & absumendæ superstitis duritiei; quæ si insignis fuerit, aut si corpori strigoso aut melancholico insederit, magnæ dicti unguenti copiæ pauxillum sublimati corrosivi addendum, ulcus colluendum quoties medicamenta admoventur, ultimo collyrio præscripto, addito, si necessitas requirat, pauco unguento Aegyptiaco fortiorioris detersionis ergo.

Cooperiantur & splenia emplastro de mucilaginibus superadmoto, cujus libræ uni mercurii unciæ quatuor aut sex commixtæ fuerint, partis ambitum inungendo unguento Neapolitano, duplicata aut triplicata Mercurii dozi, non dimissis catharticis, quorum hoc in casu usus familiaris esse debet, non secus ac cæterorum remediorum universalium à me propositorum, ad præcavendam Luem universalem.

VII. Si ejusmodi vitia Penem virilem invaserint, Phymosis aliquando præputium occupat, ex ægri negligentia, aut ejus cujus fidei committitur inscitia, qua de causa in apertum non veniunt, nec manum admovere licet ulceribus aut cancris subjacentibus: Isti malo obviam eundum methodo trita, facta una aut pluribus incisionibus: quæ operatio eo magis obnoxia est periculosis eventibus, quod pars alio vitio jam affecta sit, ac proinde fluxioni excipiendæ opportunior facta: Quamobrem satius multo fuerit ad Fotus transire, cataplasmata emollientia, ex decocto & magmate foliorum malvæ paranda, radicum althææ, seminum lini, non prætermissis unguentorum frictionibus, atque emplastrorum superius descriptorum admotionibus: Interim mundationi ulcerum studendum & cancrorum, in usum ducendo præscripta collyria, ex quibus injectiones frequentes intra præputium fieri debent, ope parvi siphonis, paulatim id digitis diducendo, ac versus penis radicem adducendo quoties ægrum curaveris, quousque balanus integer in conspectum veniat, alias succedere posset Paraphimosis, symptoma priore deterius, nam præter balani strangulationem, con-

ſtrictio ejuſmodi dolorem inducit fluxionem protinus allicientem, inflammationem & gangrænam niſi cita adſit medicatio.

A quibusdam feliciter iſtiuſmodi affectui manus admota eſt ſimplici penis, aut imi ventris ex frigida Fotu, præſertim mox ab initio.

Remedia omnia adverſus Phimoſin præſcribi ſolita utilia ſunt, ſi per tempus liceat, at ſæpe ad inciſiones recurrendum, eæque aliis remediis potiores ſunt.

Cæterum omnino prætermittere animus eſt remedia cicatricem ulceribus & cancris inducentia, cum non aliunde quam à rita deterſione & mundatione eorum pendeant; ipſa vero ſponte natura diviſionem partium conjungere ſtudeat, ſi medicus obſtacula ex arte dimoveat.

Capvt II.

De cæteris particularibus Luis venereæ ſpeciebus, quas vocant Vrinæ ardorem & Gonorrhœam virulentam.

1. *Oſtenditur ſalia, ejuſmodi Luis ſpecies inducentia, admodum, volatilia eſſe, Ac quodammodo interſe convenire, quodammodo diſcrepare.* 2. *Variæ obſervationes circa illas curandi methodum neceſſariæ.* 3. *De Teſticulorum inflammatione & tumore, cum idoneis remediis.* 4. *De caruncunlis priora ejuſmodi vitia aliquando conſequentibus, Et de remediis eas abſumentibus* 5. *Obſervationes utiles circa Lues particulares.*

1. CÆteræ Lues particulares, quas dixi invadere partes ſenſibus noſtris non obvias, ſunt urinæ ardores & gonorrhœæ virulentæ, quas experimur eſſe effectum materiæ ſubtiliſſimæ, aut verius ſalis intenſe volatilis, quandoquidem in mulieribus ſæpe à vagina (in quam ſemen, id fovens, injectum eſt) in vaſa ejaculatoria & teſticulos tranſilit; in maribus vero per longitudinem urethræ ſemper excurrit, in eadem vaſa irruptionem facturum & veſicam, in neutris tamen priorum partium veſtigiis ſui tranſitus relictis.

Quanquam ardores urinæ virulentæ abſque gonorrhœa nunquam accidant, hoc eſt abſque corruptione & effluxu ſeminis, non tamen indiſcriminatim utrumque accidens ſub eodem nomine involvi debet, quod perperam à quibuſdam authoribus factum, eo quod poſtremum horum ſymptomatum, priori ſæpe diu ſuperſtes eſſe ſolet, imo ſæpe ſolitarium accidere deprehenditur, hoc eſt abſque exulceratione & inflammatione manifeſta, etſi revera originem ducat à præſentia ſalium impurorum vaſa ſpermatica occupantium: nihilominus tamen cum gonorrhœa ardori urinæ inſeparabiliter cohæ-

cohæreat, remedia autem quæ illi tanquam accidenti conveniunt, curationi etiamnum inserviant cum morbus est separatus, nulla necessitas incumbit de ea seorsim agendi; id monuisse satis sit in mulieribus sæpissime pro fluore albo imponere, quia scilicet quidam non animadvertunt fluxum illius interruptum non esse, fluoris autem muliebris periodicum fere semper esse & menstruum.

Cæterum alibi à me sufficienter explicatum quid per Ardorem urinę virulentum intelligam, quove modo ejus generatio secundum meam mentem accidat, repetitionem vitaturus: id quoque ratus cunctas divisiones à me tradendas fore inutiles, quandoquidem animus solum mihi est de iis verba facere quas parit introitus & adhęsus salis venerei: aut potius, eo quod ejus accidentia eam satis accurate distinguunt ab iis quas inducunt exercitia violentiora, usus liquorum fermentatione exaltatorum, aliæve causę, quamobrem existimo satis futurum hoc capite, si tradidero circumstantias observatu necessarias ad felicem curationem accidentium eam concomitantium quam supra innui, vel ad certam & tutam pręcautionem universalis Luis imminentis.

II. Inflammatio, inter cuncta accidentia quę huic Luis gradui succedunt, maxime urgens & metuendum jure censetur, ejus enim ratione materia effluens acrior & magis corrosiva efficitur, ulcera canalium ampliora & profundiora redduntur, dolores intolerabiles evadunt, exitus tandem lotii difficillimus, imo quandoque impossibilis evadit: quapropter maximi est momenti illico ejus adventum prævertere, vel ortam removere usu remediorum refrigerantium, qualia sunt mox adducenda.

Quidam, non imitando exemplo, initium ducunt à venæ sectione in brachio, cujus ratione materia venerea potest attrahi aut in corpus deduci, quo nomine suspecta esse debet: alii venæ in pede sectionem non verentur, à qua nihilominus idem metuendus effectus, aut saltem ejusdem materiæ in testiculos deductio: quamobrem ab utraque abstinendum, illi præferendo usum ptisanæ sequentis, utilis præterea ad partium refrigerium, materiam exterius impellendam, ejusque acrimoniam demulcendam.

Accipe radicum nymphæę, althæę, singularum libram unam, oxalidis manipulum semis, liquiritię quantum sufficit, hordei integri manipulos tres, seminum lini uncias duas, aquæ communis libras viginti quatuor, paretur Ptisana more solito, magmate fortiter compresso ad prolectandam mucilaginem.

Cuique lagenæ hujus ptisanæ adde spiritus vitrioli guttas decem aut duodecim; bibat eam æger ad libitum & quantum ventriculi tonus excipere valuerit, nullo horarum diei vel noctis habito respectu.

Quamvis prædicta ptisana non raro satis sit in usus à me expetitos, si modo

mature usurpetur, in quibusdam tamen quotidie observare est materiæ virulentiam, corporisque ac partium eam esse dispositionem, ut inflammatio insigne adeo incrementum assumat, quę in renes & collum vesicæ usque transfundatur, hinc ægri cum decumbunt, intensis afficiantur doloribus, si tentigine penis corripitur & in urinæ emissione, nominatim verò in viris: convulsio nervorum penis, qui dum ad principium retrahuntur, intumescunt, à qua intumescentia incurvatur pars illa & inflectitur, unde gradus ardoris urinæ seu Gonorrhoeæ exurgit, quam vocant *chordatam*, cujus ratione etiam speciebus Prisanæ pręscriptæ addendę sunt unciæ duę seminum frigidorum, semiuncia seminum papaveris albi cum succo duorum aut trium malorum citriorum, quo anodynam magis acquirat qualitatem, refrigeratoriam & gratiorem.

Id etiam observandum, præter usum prędictæ ptisanæ, cujus vi luis materia repelli potest & remeare gradum per partes quæ illi introitum concesserunt, Venæ sectionem sępenumero esse utilem, cum inflammatio urinæ difficultate se prodiderit, pulsus agitatione aliisque effectibus.

Ex intervallis quoque exhibendę Emulsiones ex sero lactis recenti, amygdalis dulcibus, seminibus, granis & succo superius recensitis.

Eundem in scopum inungere convenit renes & perinæum cerato Galeni, superimpositis linteis oxycrato madidis, ex parte una aceti & sex aquæ rosarum.

Usus refrigerantium Enematum creber sit, ut & Injectionum similis facultatis, in penem factarum, ope parvuli siphonis, exempli gratia ex lacte tepido, mitifici hoc in casu usus, imo felicioris quam aquæ simplici immersso pene cum urina reddenda est, huicque facilis commeatus procurandus.

Quidam ex iis quibus res vulgatæ sordent, pręferunt aquas solani, rosarum & plantaginis, ex iisque injectiones conficiunt, revera refrigerandi vi præditis & anodynis, eo quod materiæ effluxum impediant, eamque adstrictione sua repellant, quod tamen citra discrimen fieri nequit, quamobrem tunc temporis tantum usurpari debent ubi eadem hæc materia crassitiem adepta est, sufficientique copia effluxit.

Terebinthina Chia, aut, si hæc deficiat, Veneta, admirandarum est virium in materia mitificanda eaque expellenda, eo quod facile in partes se insinuet, præterea insigni vi diuretica polleat: usurpari potest Bolorum forma, vel Pilularum, à drachmis duabus ad unciam semis, vel Ejusdem spiritus arte Spagirica elicitus, à guttis quinque ad quindecim ex ptisana aut aqua aliqua aperiente.

Ab experientia didiceris Sali polychresto eximias esse vires in extra pellendis Salibus Variolicis, si ejus drachmas duas dissolvas cum duobus haustibus prioris ptisanæ, vel aqua parietariæ, sedataque inflammatione dederis

binis

binis vel ternis vicibus eo pacto exhibendo, drachmam unam adjiciendo unicuique dosi.

Ab horum remediorum usu purgationibus lenibus locus esse debet, ex levi sennæ infuso, crystalli mineralis & cassiæ, paucisque post diebus iterato hoc purgante medicamento, aucta ingredientium dozi, aut additis aliis quæ conveniant dispositionibus corporis præsentibus.

Ubi materia albidior effluxerit, crassior, minorique copia, tunc cohibendo effluvio incumbendum, corroboratione facta vasorum spermaticorum, usu adstringentium interius assumptorum, interim dum simul detersioni & exsiccationi ulcerum urethræ opera navabitur, usurpatis injectionibus detergentibus & exsiccantibus.

Nonnulli ex iis qui arte sinistre utuntur, remediaque perperam adhibent, materiam quæ per gonorrhœam effluit cohibere adlaborant solummodo ope injectionum adstringentium, quo fit ut hoc pacto penitius partes internas subeat, ac proinde gravius malum priore quod curare satagebant emergat, aut saltem iterum erumpat statim ac usus ejusmodi inanium remediorum intermissus; adeo ut aliquando ad eadem recurrere quindecies imo vicesies cogantur, fine sibi proposito semper excidentes, Injectiones enim in viris non ultra extremitatem interiorem canalis communis emissioni urinæ & seminis pervadunt, In mulieribus collum uterinum non transgrediuntur aut vesicæ, sed præsertim ea ratione nocent quia obnituntur exitui impuritatum, sæpe residuarum à transitu & effectu priorum remediorum, quibus tamen ut plurimum solis adscribi poteft causa mali pertinaciæ; id quod nequaquam contingit si ex arte & cautione adhibita usurpentur remedia styptica interius assumpta; paulatim enim & sensim ab iis vasa spermatica constringuntur, quæ ejusmodi constrictionis ope ab impuritatibus residuis liberantur, adeo ut felici successu perpetuo usurpari queant, in id præsertim attendendo ut ab initio admodum exigua dozi concedantur, ac præmissis purgantibus memoratis: quibus nihilominus & istud addidero è re aliquando esse illorum usui pertinacius non inhærere, cum occasiones enascantur quibus ab illis abstinere satius sit, quod vel inutiliter exhibeantur vel cum periculo: In plerisque enim qui ea[d]e causa ægrotant, illud animadvertere licet, materiam sub finem convalescentiæ exeuntem, nihil aliud esse quam saniem ex ulceribus canalium manantem, ac proinde effluxum ejusmodi impediri non posse nisi ope remediorum ea mundantium & exsiccantium: Aliquando etiam viscerum immodicus calor fovet inflammationem & dilatationem vasorum ejaculantium, adeo ut ulceratio & seminis effluxus aliis mediis coerceri nequeant quam per accuratam diætam & remedia refrigerantia: Alias præterea Gonorrhœa fomentum habet à sero virulento in testiculos influente, quod aliter quam usu decoctionis Chinæ, zarzę parillæ

aliarúmque plantarum hidroticarum : Poteſt tandem in continuitatem abire & curationem omnem reſpuere in viris, ſi caruncula mammillaris (à qua obrantur meatus per quos tranſitus ſemini à proſtatis in canalem communem) in infortunatis ægris à quopiam ulcere aut medicamentis cathęreticis conſumpta fuerit.

At vero notandum maximam partem hujuſmodi exceptionum non admodum vulgarem eſſe, atque adſtringentia à me memorata tanquam remedia omnium maxime tuta ad Gonorrhœæ curationem perpendenda eſſe, adde ex eorum uſu, atque effectibus, de cęterorum neceſſitate judicandum eſſe, quapropter citra periculum imminens in uſum duci poſſe; quem in ſcopum uſurpari poteſt, exempli gratia, hauſtus aquæ amplus, in quo per ſemi quadrantem horæ incoxerit ſemi uncia myrobalanorum contritorum.

Vel etiamnum tinctura roſarum rubearum extracta cum aqua communi, vel ſucco oxyacanthæ, cum ſpiritu vitrioli, mane & ſero exhibita ab unciis duabus ad ſex.

Vel adhuc Electri partes quatuor, cui ſuccinum, poteſt ſubſtitui cum camphoræ portiuncula contrita, & cum æquali pondere conſervæ roſarum commixta, exhibendo ſingulis matutinis à drachma ſemis ad unam & ſemis.

Inter omnia vero remedia in eum finem utilia, tutius nullum Pilulis ſequentibus experieris.

Recipe maſtiches granulatæ, coralli rubri & carabes electæ ana drachmas duas, camphoræ drachmam unam, laudani grana octo, fiant Pilulæ ſecundum artem, cum ſufficienti quantitate ſyrupi cydoniorum ad effingendam maſſam : dozis earum à ſcrupulo uno ad drachmam unam.

Quoad ulcera in canalibus enaſcentia, mundari poterunt beneficio injectionum detergentium, conficiendarum cum decocto hordei & agrimoniæ, cui admiſcebitur ſyrupus abſynthites, aut mel roſar. rubr. cum guttis aliquot ſpiritus vitrioli.

Deterſione peracta, deſiccatio promoveri poterit ex aqua ſeptimæ elotionis calcis, in qua aliquid ſalis ſaturni diſſolutum fuerit.

Vel, accipe vitrioli albi, iridis Florentinæ, & camphoræ cujuſque ſemidrachmam, aluminis rupei drachmam unam, aquarum roſarum & plantaginis ſingularum uncias octo, fiat Collyrium in uſum prędictum.

Trochiſci albi Rhaſis dictis aquis commixti, aqua aluminis ſtillatitia, vel ejuſdem diſſolutio in aqua communi, in eundem quoque finem abeunt.

III. Si dięta ęgrorum legibus conſona non ſit, ex arbitrio ęgri pendens; vel potius ſi materia citius quam par eſt ope injectionum adſtringentium repulſa fuerit; vel tandem à vehementioribus catharticis, vel intempeſtive exhibitis commota fuerit, in membranas alterutrius, vel amborum

teſticu-

testiculorum simul diffunditur, ubi tumor insignis & dolorificus exoritur, curationi quandoque magis quam cętera omnia accidentia obsistens.

A partium vitio obsessarum situ indigitatur hoc loco quietis necessitas: Ab humorum fluxione, inflammatione & dolore, quorum causa in illas alliciuntur, sanguinis missionis revulsivæ, ac clysterum anodynorum & refrigerantium, toties injiciendorum quoties ex usu fuerit, ad materiæ motum cohibendum aut avertendum.

Cataplasmata ex lacte vaccino comparata, mica panis albi, vitellis ovorum recentium, ac oleo amygdalino dulci, initio usurpata utilitatis sunt non exigæ.

Fotus & Cataplasmata ex malvarum foliis, radicibus althęæ, floribus chamomillæ & meliloti, ac seminibus lini & psyllii, plurimum in hujus affectus curatione concurrunt.

Cum inflammatio & dolor horum remediorum usui cesserint, tumoris vero durities ad emollientia remiserit, ad cataplasmata resolventia transitus fieri poterit, qualia comparantur ex quatuor farinis in oxymelite coctis, addito pauco unguento rosaceo & croco.

Semen cumini exacte contritum, oxymeliti ad consistentiam cataplasmatis incoctum.

Balsamus tandem sulphuris, solus aut permixtus, admotus cum myrrha &c. in cerati consistentiam, quomodo à Rulando traditur, conducit.

IV. Si canalium ulcera rite mundata non fuerint, aut exsiccata, id quod materiæ residuum est humorem affluentem ad partem ulcere obsessam cogit & inspissat, adeo ut ibi caro dura adnascatur, quæ tandem membri virilis introductionem impedit, cum in collo uteri formatur, vel, quod frequentius in urethra utriusvis sexus, nisi antequam totam illius circumferentiam occuparit absumatur.

At vero nominatim in viris non exigui momenti res est extremo illi periculo obviam ire, atque in id eniti ut carunculæ illæ destruantur, statim ac observatum fuerit urinam non eodem filo aut tenore ac ante prodire, aut bifurcatam ac oblique: Ubi enim guttatim tantum exilit, aut omnino intercipitur, utplurimum devenire impellit necessitas ad perinæi, incisione ejus facta, apertionem, aut saltem ad catheteris in vesicam immissionem, à qua, dum introducitur, intensissimi excitantur dolores.

Carunculam ab initio facili negotio absumpseris, excoriatione ejus per specillum facta, ac desuper admovendo (ope candelæ minutæ, ex cera & terebinthina confectæ) pręcipitatum rubrum, alumen calcinatum, æruginem, sabinam pulverisatam & ochram flavam, ex quibus simplicibus varias medicamentorum formulas concinnare licuerit: At ubi in insignem magnitudinem & duritiem excreverit, illico mollitiem illi conciliare cona-

beris admotis remediis emollientibus, cujusmodi sunt Fotus à me præscripti ad intumefactionem Testiculorum; vel preterea decoctionis magma, ex quo cataplasmata in eundem usum parari poterunt, id contundendo & ad pultis consistentiam excoquendo.

Necnon & Linimenta cum oleo liliorum alborum, axungia humana, aut unguento Neapolitano fieri poterunt, desuper admoto Emplastro de *Vigo*, aut de mucilaginibus cum Mercurio.

Quibusdam insigni auxilio fuit fumus ex aqua vitæ aut aceto excitatus, lapidi aut lateri candentibus affusis.

Cum tantisper hoc pacto, vel aliis mediis, emollita fuerit, in usum poterunt duci cathęretica superius descripta, aut emplastrum de mucilaginibus, cujus unciæ uni addita fuerint sublimati dulcis grana duodecim: probatissimi proculdubio effectus, si modo idonee usurpentur, hoc est, si exigua quantitate atque ipsi carunculæ admoveris.

Cæterum, speciatim de iis quæ mulieribus accidunt verba facturus non sum, scilicet in canalibus à me designatis, eo quod iisdem his remediis à me traditis etiam corrodi queant; imo majori multo facilitate quam quæ urethræ virili innascuntur.

V. Id observandum, aliquando Lues singulares, de quibus verba feci, universali complicatas occurrere, eo quod fieri possit ut eodem tempore pręcise appareant, etiamsi diversis contractæ sint: aut quia salia variolica quandoque adeo volatilia sunt & tam insigni penetrandi vi pręditа, ut naturæ viribus & pręservativorum medicaminum superiora sint: Eo in casu inutilis usus plerorumque remediorum particularium à me propositorum futurus est, quandoquidem vniverso corpore à Lue vindicato, universalium beneficio, deinceps exhibendorum, morbi causam in nihilum redacturus es, quancumque demum sedem occupaverit, symptomatibus postmodum omnibus citra alia auxilia sponte evanescentibus.

CAP. III.

De crisibus naturalibus Luis venereæ universalis.

1. Divisio generalis crisium Luis venereæ, Et cur vacuationes subsequi solitæ applicationem remediorum illi dicatorum, eo nomine insigniendæ sint. 2. De crisibus naturalibus Luis, ac primo de iis quæ illi & simul cæteris affectibus finem imponunt. 3. De iis quas excitat simplex naturæ oppositio. 4. De Bubonibus speciatim.

1. CUm Luis universalis essentia in inquinatione universi corporis sita sit, aliam solutionem admittere nequit quam mediantibus crisibus,

quicquid impuri adfuerit eliminantibus.

Ejusmodi crises à motibus mere naturalibus excitari possunt, aut ab actionibus propriis Mercurii aliorumque remediorum.

Nec me latet illos qui ne latum unguem discedunt ab antiquorum effatis, divisionem hanc vitio laborare esse pronuntiaturos, eo quod, ex eorum mente, morborum crises mera sint naturæ producta, remediorum efficaciæ non adscribenda: atvero de his observandum venit, eas vacuationes quæ admotionem remediorum Luem impugnantium sequuntur, Mercurii præsertim, simpliciter perpendi non debere quasi affines sint iis quas videmus apertionem vasorum subsequi, aut usum emeticorum & catharticorum, eo quod posteriorum horum motus perpetuo definiti sint; priorum vero aut per os peragantur, aut poros, aut per dejectiones, aut tandem vias lotii, pro varia inclinatione colluviei humorum, aut prout vasa constituta fuerint: qua de causa facile inferre licet ejusmodi vacuationes mera esse naturæ opera; remedia vero eum in finem tendentia, eo præsertim nomine conferre quod eam lacessant ad excretionem, corpora vero disponant adeorum expurgationem, commotis illis humoribus.

II. Regressu autem facto ad eas vacuationes quas excitant motus mere naturales, hæc earum distinctio fieri potest; quod aliæ inducantur ab iisdem causis quæ alios pariunt morbos, cum quibus Lues aliquando complicatur, vel in eas quas solummodo excitat naturæ nixus.

Morbi qui priores parere idonei, sunt exempli gratia pestis, pleuritis, ac in genere febris omne genus, inter has vero potissimum malignæ dictæ, quarum crises Luem simul averruncare possunt; eo quod nequaquam oriuntur quin prius ab illarum causis insignis fervor massæ sanguineæ inductus fuerit, à quibus naturam tam violenter aliquando concuti contingit, ut omnes conatus adhibeat ad expulsionem & separationem totius illuviei illi permixtæ: At vero, cum Lues venerea eo modo profligari possit, tot scilicet viis quot sunt solutionis modi naturales, de his vero hoc loco citra confusionem tractari nequeat, fusius de iis acturus non sum, satis ratus futurum si hoc capite ceteras crisium species explicavero, quæ lui peculiares censeri possunt.

III. Cum Luis materia veneni sit particeps, subtilis & penetrandi vi prædita, raro contingit ut diutius partibus superficiariis & extimis insideat, quin vasa subire parata sit, sanguinisque massæ se commiscere; Porrò cum nihil vulgatius ejusmodi adhæsionis modo, nihil proinde etiamnum Lue universali vulgatius futurum esset, nisi natura illius introitui contranitereretur, ac nisi omnes nervos intenderet ad arcendam commixtionem adeo sibi adversam: hinc experientia compertum ipsam pro viribus veneni malitiam retundere & repellere; ubi enim aditu interdicere non licuit, aliis mediis id im-

pugnare adgreditur, id ab humoribus sinceris segregando, atque per vias solitas, excretioni destinatas expellendo.

Ejusmodi viæ eędem esse queunt quæ eodem tempore purgationibus naturalibus famulantur, sicuti menstruorum in mulieribus, hęmorrhoidumque in quibusdam viris status fluor; vel evacuationibus extraordinariis, cujusmodi sunt ulcera sordida; vel tandem sanguinis universali defęcationi, sicuti emunctoriorum viæ: Porro sicuti materia Luis insensibiliter fere per priores vias à me designatas expellitur, natura autem in hanc operationem nullo auxilio indiget, ulteriores explicationes allaturus non sum, sed tantummodo media per quæ crisis ultima via fieri solita promoveri possit.

IV. Quemadmodum partes Generationi dicatæ cęteris frequentius salia Luis venerea admittunt in penitiora corporis, ita Inguina illis vicina crebrius etiam cęteris emunctoriis afficiuntur, Impuri tumores, per quos exterius deferuntur, non secus ac ii qui in peste crisis ratione eveniunt, sub axillis frequentius exoriuntur, quia pectori viciniores sunt, quod inspirando aërem miasmate infectum hausit, pestis causam; At quamvis illud satis perspicuum sit ejusmodi Tumores motu critico semper erumpere, illud nihilominus notum conatus, quos tunc temporis natura adhibet, irritos sępius futuros, nisi in subsidium venirent remedia ab arte medica suppeditata; Rei veritatem confirmat speciatim exemplum à Bubonibus, in inguinibus sępe emergentibus petitum, cum materia virulenta illuc impulsa fuerit; aliquando vero inconspicuis, nisi ope remediorum attrahendi vi prędicorum illic cohibita fuerit; id quod nequaquam contingit in crisibus per alias vias à me signatas accidentibus; quandoquidem impuræ illuviei exitum nihil moratur, quia item liquores illac transitum nacti, pręterea simul conferunt diffusioni & dissolutioni salium variolicorum, facilem exitum his duobus mediis nanciscentium: Impar autem est ratio si Bubonem pepererint, paucus enim humor illis commixtus à conjunctione ista crassescit, eo quod sub cute diutius collectus hęreat, unde exitus aliter quam per illius divisionem non patet; adeo ut ejusmodi crises raro admodum perfectæ sint, nisi natura artem habuerit adjutricem.

Rem ut consequi valeas, scopus hic pręcipuus esto ut natura in orgasmum & motum cieatur, & suppuratio promoveatur.

Naturæ motus augmentum duobus modis consequi dabitur, primo ab internis ad exteriora, usu alimentorum calefacientium impellendo, exempli gratia, vini; aut remediorum eadem facultate prędıtorum, qualia sunt theriaca vel aqua theriacalis; Secundo per attractionem ac topicorum beneficio resolutionem.

Bubonum attractio & resolutio methodo vulgari perficiuntur, emplastro diachylo, ex galbano, opopanace, aliisque gummatibus calidis & electicis,

cis, composito; at vero, duce experientia, mihi innotuit invalida id attrahendi vi pollere, si gummata parca dozi addantur, resolvendi vero majori, ubi copiosius induntur, adeo ut eo quanquam admoto, sæpissime delitescant ejusmodi tumores, præsertim in temperamento melancholico & pituitoso donatis, quibus calor naturalis vegetus non est; quapropter eorum saltem gratia cataplasma sequens, probatioris effectus, usurpandum erit.

Recipe limaces cum cochleis numero octo aut decem, liliorum alborum bulbos numero sex, butyri recentis uncias duas; fermenti veteris secalini uncias tres, Ex his conficiantur Cataplasmata, calida admovenda, singulis sex horis innovanda; aucta tamen fermenti quantitate in corporibus robustioribus ubi generosius attrahendum fuerit: eadem vero imminuta in iis quibus cutis rarior & tenera, ne excoriatio molesta inde subsequatur: Cæterum, remedium hoc non modo attrahendi vi pollet, sed præterea humorem in parte detinendi, unde facilior multo sequitur suppuratio.

Si pertinax occurrat Tumor, nec ex voto ad exteriora promoveatur, bis in die, eximio cum successu ampla cucurbita desuper applicari potest, inibi detinenda una quaque vice quovsque insignis facta fuerit attractio, Ea remota postmodum tumoris parti eminentiori splenium, denarii magnitudine imponatur, unguento imbutum, parando ex partibus æqualibus basilici, & fermenti, cui major vis accessura est additione spiritus vitrioli, si postmodum superaddatur emplastrum aut cataplasma ordinarium.

Materiam postquam ad suppurationem deduxeris beneficio prædictorum omnium auxiliorum, apertio fiat Bubonis parte ejus eminentiori, leniter declivi sequendo longitudinem rugarum inguinis, admoto caustico potentiali, simulque scalpello: apertionem subsequatur usus suppurantium & detergentium solitorum, superimposito ab initio Emplastro Diachylone, postea de mucilaginibus cum mercurio, cætera peragendo sicut in Tumoribus imputris; hac tamen cautione adhibita ut frequens instituatur per alvum & vesicam expurgatio.

Notandum vero quosdam agyrtas Parisiis, & alibi reperiri, qui in malos usus remedia isthæc traducant, Bubonésque artificio excitent in iis qui revera iis destituuntur, in dubio tamen hærent ob glandulas quasdam sero imbutas vel aliis humoribus, oedema inferre aptas natas, per decursum luis alicujus singularis contingentes aut ea desinente.

CAP. IV.

De Plantis ad Luem veneream per sudores expellendam decantatis.

1. Observationes generales circa ejusmodi plantas sudorem cientes, quibus probatum sit illas neque in Europa, neque in ipsis Indiis luem expugnare posse. 2. Observationes singulares de Guaiaco. 3. De ligno Sassafras. 4. De Chinaa radice. 5. De zarzaparilla.

I. PRiusquam crises quæ artificio in Luis universalis curationem excitantur attingam, è re futurum credidi observationes quasdam utiles circa plantas sudorem moventes attulisse, quas indubiè eum effectum parere creditum est; Quasdam item alias circa argentum vivum, ea præsertim ratione æstimandas quod hodierna die certissima illius antidotus existimetur, etsi nemo hactenus tradere sategerit quamobrem & an revera id præstet.

Ejusmodi plantæ, vel partes earum quæ utplurimum in usum veniunt sunt, exempli gratia lignum Guajacinum, radices Sassafras, Chinæ & Salsæ parillæ, ex variis utriusque Indiæ locis allatæ, diversisque temporibus: Unaquæque vicissim, pro more rerum recens inventarum, præ aliis in pretio fuit: quæ majori vænierunt,& recentissimæ repertæ sunt,maxime commendabiles fuerunt; imo pars maxima scriptorum occasione data mire eas collaudarunt, atque animos occupare adnixi sunt, adeo ut in censu remediorum generosiorum repositæ sint, specificorum,& in morbi hujus curationem probatissimorum.

Horum abusus alios errores sequaces habuit, Empirici tanquam res admodum singulares invexerunt, Spagyrici ex iis extracta & quintas essentias concinnaverunt, auro contra caras. Empirici & arcanorum distributores admixtione aliorum simplicium medicamentorum adulterarunt, Imperiti tandem cæteris omnibus palmam præripere asserverunt.

Eo quod historici, & qui Indorum regiones peragraverunt, referrent populos illos à decoctis ejusmodi plantarum perfectam adipisci sanitatem, fraudulenti porro Europæi obnixe curarent ut affectus illarum votis responderet, simulatos morbos fictitiis curationibus abigentes, nulla non regio ejusmodi errorem fovit, ac unusquisque illarum usui se addixit, quanquam experimenta de iis facta fallacia essent,sinistro illarum usui assignata, potius quam innatis vitiis: Quamobrem multæ tentatæ præparationum formulæ & usurpandi rationes, omnium vero inutilitas æque ac vulgarium & usu tritarum deprehensa est: hinc factum ut qui ejusmodi plantas celebriores reddere

voluerunt

confiteri necesse habuerint non eodem hic loci emolumento usurpari ac in solo natali: At vero cum ridiculum sit ea omnino improbare quæ alias applausu excepta sunt, à quibusdam id excogitatum Providentiam quidem Divinam talia in usum humanum condidisse, sed ut tantum incolis regionum, in quibus morbus is endemius est, profutura essent; nec in dissitas regiones, absque virium insigni detrimento posse extraferri.

At vero quæ de illis circumferuntur, non certo inferunt Indos facilius ab ejusmodi remediis sanitatem consequi, quandoquidem alibi à me demonstratum Luem Veneream ubique & semper viguisse: Illud vero præterea addendum, si ex Dei nutu morbus is in alias regiones migrare, citra formæ propriæ alterationem potuit, Illum eandem ob rationem concessurum fuisse remediorum illum expugnantium exportationem, nulla virium imminutione facta: adde quod id saltem contingere debuisset, ut ab auctis dozibus eorum compositiones exinde parandæ vim & efficaciam nanciscerentur, Hoc vero conspicuum facit dictos populos fucatam tantum & palliativam sanationem à decoctionibus illorum simplicium acquirere, quod nempe corpora non minus, vel æque, ab eorum usu quam in Indiis exsiccentur, quam desiccationem symptomatum quædam remissio, & sæpe abolitio sequitur, unde comparatæ valetudinis species, adeo tamen ut iterum de novo illa emergant, ac deinceps terribiliora quam ante exsurgant.

Utut vero sit, certe in confesso est de veritate hujus opinionis quoad nos aperte constitisse; maximam vero nostratium medicorum partem errorem agnovisse, adeo ut varia experiri necesse fuerit ut remedium malo quæreretur: Pharmacopœi nostri, exempli gratia, eapropter multa potionum genera, tum purgandi vi, tum vomitum ciendi facultate pollentium concinnavere, Antidotorum & Confectionum cardiacarum, Emplastrorum, Unguentorum, ac tandem omnium, quæ in officinis prostant, compositionum, ex pharmacia Galenica depromptarum: Nec Chimici officio defuerunt, præparando Elixiria, Arcana, Magisteria, Quintas essentias; Extracta emetica, cathartica & diaphoretica; Tandem post multas ejusmodi periclitationes, hoc felicibus auspiciis deprehensum lue venerea inquinatos sanitatem consequi, frictione adhibita, ab unguētis quorum compositionem hydrargyrum ingrediebatur, alias ad Lepræ improprie dictæ, de qua supra, curationem usurpatorum: At vero cum beneficio harum decoctionum hidroticarum extinctionis morbi species quædam appareret in nonnullis, non omnino illarum usus repudiatus, fama vero ipsis jampridem parta multum contulit ut deinceps & hodierno tempore adhuc usurpentur, eo fine scilicet ut prævia adsit corporum pręparatio, quę unctioni mercuriali destinantur.

Porro, illud captu non est difficile quomodo Luis venereę accidentia,

causa ejus inconcussa, aboleri queant, quandoquidem ex iis quę hujus libri prima sectione à me allata sunt, apertum est essentiam illius in sale venenato fundatam esse, sanguini commixto, à quo hic fermentationem subit, æstu cietur, adeo ut durante fervore assiduo è vasis eum continentibus, materię vaporosę aut serosę excidant, à quibus symptomata varia exoriuntur, pro varia eorum qualitate, copia, aut partium natura quibus adhęrescunt: Cum vero eędem materiæ sudorificorum efficacia facile absumi possint, diureticorum, ac in genere remediorum exsiccantium, Mirum non est si eorum effectus delitescant ab usu decoctionum ejusmodi plantarum, nihilominus tamen fermento, à quo expulsæ, intra massam sanguineam adhuc superstite, quod nihil aliud est quam sal dissolutum, fermentatione subactum illique intricatum, vi medicamentorum fluidorum, cito transmeantium, efficaciæ non cedens.

Id vero confiteor vix verisimile esse Indos in fide tantum & imperfecte sanatos fuisse, tantoque temporis spatio deceptos fuisse ut remedii fraudem non animadverterint, eventum vero hanc habuisse causam existimo, Dictis in locis meretrices omnibus promiscue prostant, quibus Indi familiariter abutuntur, homines libidinis effrænatæ, quam nulla religionis vincula coërcent; qua de causa morbus is apud ipsos endemius est, ut verisimile sit ipsos eo defunctos, recens eundem contraxisse quotiescunque symptomata recrudescunt: vix enim illud credibile est ipsos toties novæ curationi se submittere necesse habere, si fides historicis, cum prostent apud ipsos remedia luem veneream radicitus extirpare valentia.

Non inficias eo (quod jam ante innui) Luem universalem ab ejusmodi sudorificis superari posse, aut ab aliis remediis vulgatioribus & familiaribus, cum adhuc in primo gradu constituta est, hoc est, cum nondum illius materia, fermentatione accedente, sanguini exactè commixta fuerit, sed, adde quod iste gradus exiguæ durationis est, non semper is in notitiam venit, quem Mercurius præterea tanta celeritate & facilitate abigit, ut superfluum esset ad alia transire remedia.

Interea, quamvis observationes hujusmodi rationibus fulciri queant & experientia, atque his ambobus fundamentis innixæ, ejusmodi plantas dictum morbum specifice non impugnare ostendant, concedendum nihilominus est quosdam adesse casus in quibus ad ejus curationem multum conferunt, quandoquidem corpora quædam omnino exsiccatione indigent ante Mercurii adplicationem; quamobrem necesse est obvias habere observationes à me de iis singulatim factas, quo definitius quomodo in usum duci debeant apertum fiat.

II. Lignum Guajacinum decocto tincturam indit flavescentem, acriorem, suaviorem, sed magis desiccantem cæteris tribus simplicibus superius designa-

designatis: Tradunt quidam ejusmodi effectum vis illius sudorificæ sobolem esse: alii contra diureticam vim insigniorem ipsi inesse contendunt; utut vero sit, facultas absumendi pituitam & serosos humores illi denegari non potest, dum per sudores & urinas illa exhaurit: discrepantes autem illi effectus præcipue assignandi sunt dispositionibus interioribus corporum illis utentium, hoc quippe experientia compertum est in quibusdam id sudores ciere, in aliis urinam promovere: à me tamen observatum reserandis poris aptius fieri, hordeo communi ipsius decoctioni addito, à quo præterea dulcedinem & suavitatem acquirit.

Nec illud vero absimile, modum illum quem usurpant Americani non parum ad augendam vim sudorificam conferre, exercitiis enim immodicis ante decocti haustum corpora fatigant: eo vero epoto imponunt se lectulis suspensis ex gossypio confectis, iisque cunarum in morem mobilibus, cujus agitationis auxilio nova commotio humoribus conciliatur, qua de causa vias ante dispositas facilius trajiciunt.

Illud tamen concedendum Sal essentiale & volatile, cujus efficaciæ suum debet effectum, luxuriare magis in eo quem in usum ducunt, quam eo qui ad nos transfertur, quod recens illud ex novellis arboribus, vel grandiorum surculis resecare liceat, in quibus spiritus universalis, plantas vivificans, insigniori proculdubio mobilitate viget, minusque diffunditur, quamobrem quoque necesse est eligere minores surculos, magisque flavescentes, crassiores enim & nigriores proculdubio ab antiquis truncis decisi sunt.

Qui remediorum efficaciam in actionis eorum vehementia constituunt, ejusdem ligni corticem usurpant, in quo exsiccatoria facultas proculdubio insignior quam in cæteris plantæ partibus, sed tam intenso calore, tantaque acrimonia præditum est, ut nemini illius usum concesserim; necessitate vero urgente satius esse duco decoctionis ordinariæ usum in longius tempus protrahere, aut frequentiorem reddere.

III. Ea pars ligni Sassafras quæ ut plurimum in usum ducitur, meoque judicio optima, radix est, quæ tamen hodierno tempore non admodum familiaris est, vel quod ejus vis nondum cognita sit, vel quia aliæ radices sudorificæ pretii majoris causa magis æstimentur: Id vero constat ejus decoctum odoris & saporis gratissimi esse, idque, non secus ac Guajacinum in usum duci posse, ut humiditates exuberantes absorbeantur, illarum impulsione facta per sudores, urinas, aut etiamnum per alvum, additis levioribus catharticis.

Id nihilominus mihi observare licuit radicem dictam non tanta vi desiccatoria ac Guajacum pollere, ac proinde illis convenientiorem esse qui minore exsiccatione indigent: Insignior autem vis ligni cortici inest, quæ tincturam quoque magis aromaticam imprimit, mordaciorem & acriorem.

IV. Quandoquidem Chinæa radix inter ſudorifica ſimplicia maximo pretio quæ ad præparationem aut curationem Lue infectorum dicata ſunt, emitur, Nautæ & mercatores qui eam ad nos è loco natali invexerunt, præclaros ejus effectus omni conatu extulerunt quo vænalis evaderet, Ejus vero facultates à quibuſdam ſcriptoribus adeò decantatæ ſunt, ut majorem fidem illorum relationibus adhibuerint quam experientiæ & obſervationibus propriis; ineptam que & infauſtam Luis curationem ſuſcepturos ſe crederent ſi eam miſſam facerent: Id tamen confitendum ejuſmodi animi præoccupationem omnino damnandam eſſe, dictamque radicem celebritati nominis proportione nequaquam reſpondere, neque pretio ejus enormi, quandoquidem decocta ex dictis ſimplicibus parata idonea tantummodo ſunt quatenus corpora exſiccant, quæ vero ex duobus à me jam nominatis conficiuntur, eundem in effectum feliciori ſucceſſu uſurpari poſſunt.

Ejus tamen utilitatem eximiam eſſe non negaverim ad præparanda eorum corpora quæ leviori exſiccatione indigent: Ea nihilominus carere facile licet, validiorum imminuta dozi, vel debiliorum aucta.

V. Radix zarzæ parillæ familiariſſime jam uſurpatur in uſum jam dictum, quod decocto tincturam, vini colori non admodum diſſimilem, impertiat, nec vero quicquam ingrati ſapiat vel olfactui vel guſtui oblata: Illud interim à me obſervatum minus etiamnum aliis tribus hidroticis à me recenſitis exſiccare, ac vias urinarias magis quam poros cutis affectare, quamobrem ad Gonorrhœæ curationem, quæ fomentum ſuſcipit à ſeri virulenti præſentia, eximia eſt, cum teſticulos aliaſque partes, coctioni & diſtributioni ſeminis inſervientes, id occupat.

CAPUT V.

Obſervationes circa Mercurium neceſſariæ; Cur ejus applicationem varii effectus conſequantur.

1. Cur Mercurii qualitates non ſufficienter cognitæ, & neceſſitas earum inquiſitionis. 2. Facillime illum conjungi ſubſtantiis ſulphureis & metallicis, ac proinde neceſſe eſſe id iterum vivificari addita cinnabari, ut purius evadat. 3. Perpetuo illum eſſe in motu, mobilitatem autem exuere quam iterum induit: 4. A Sulphuribus illi admixtis volatile effici ac penetrandi vim adipiſci, ob pondus autem ima petere: 5. Subſtantias reſinoſas particularum illius diviſioni inſervire, ab acidis autem perfectius diſſolvi. 6. A calore illum ſublimari, ab Alkalibus vero præcipitari. 7. Ab acidis volatilitatem ejus retundi, atque eo corroſiva vi magis præditum eſſe quo plura illi commiſcentur. 8. A diverſitate corporum quibuſcum con-

conjungitur, pendere varietatem actionum ejus & effectuum. 9. Ex propria indole venenatum non esse; Varias autem subjectorum dispositiones cui admovetur, varios effectus ex ejus actione prodeuntes parere.

I. SIcut ab antiquis medicamentorum qualitates tantum explicatæ fuere, ex gradibus differentibus petitæ, calidi & sicci, frigidi & humidi, iidem autem gradus definitius neque cognosci neque distingui potuere quam ab actionibus & effectibus ab iisdem qualitatibus emergentibus, Nemo mirabitur si tam varia de Argenti vivi genio tradiderint, quandoquidem minerale id dissimiles effectus edit, nó solum in diversis corporibus id excipientibus, sed preterea quoad varia tempora juxta quæ in uno eodémque subjecto recipitur: qua de causa à quibusdam frigidum judicatum est, ob morbos frigidos ab ipso genitos: ab aliis calidum, eo quod pituitam consumat, exsiccetque corpora ipsum admittentia: Imo quidam venenatum id censuerunt, ob symptomata eos fatigantia qui ipsum è mineris eruunt, Inauratores, & alios artifices qui illum pertractant: Alii contra contenderunt ipsum venenorum alexipharmacum esse, corruptionis hostem, eo quod pediculos lumbricósque enecet, contra febres malignas utiliter imperetur, pestem item & luem veneream: Eorum tandem cogitationes tam inter se adversæ, adeo oppugnatæ fuerunt ut hactenus indiscussæ perstiterint, Neotericis autem scriptoribus, à quibus id genus remedii adversus quosdam morbos præscriptum, satis fuit dixisse illum à tota substantia agere, mediantibus proprietatibus occultis.

Interim, etsi nihil in tota medicina magis cognitionem eludat, id tamen certum nullam rem magis examine dignam, quandoquidem hodierna die usus illius æqualiter agnoscatur familiaris, utilis & periculosus, exilisque notitia quæ de ejus motibus comparata fuit, forsan unica causa sit improsperorum successuum omnium qui ejus applicationem sequuntur: Hęc ratio, Benevole Lector, æqualiter nos impellere debet ut omnem curam impendamus quo illos sensibiles reddere enitamur, declinaturos hoc pacto justas exprobationes, memoriæ nostræ inurendas à posteris, multo æquiores quam quæ in majores vibrari possunt, quandoquidem ævo vivimus magis illustrato, ac dilucidationes ab ipsis suppeditatæ idoneæ futuræ sunt inventioni infinitarum rerum insignium, dummodo ea quæ ab ipsis tradita sunt, adhibito judicio conjungantur iis quæ hodierno tempore illucescunt per habitus acquisitos, vel experimenta curiosa aut nova: Hoc ipsum vero mihi propositum est, exhibita serie mearum observationum, in id incumbere ut nihil eorum prętermittatur quod dilucidationi inserviat rei quæ occulta permaneret: Cum tamen institutum meum non sit Physici habitum induere, ne speres hic historiam Mercurii absolutam à me traditum iri: adeo

ut si etymologiam nominum ipsi inditorum scire aveas, varias ejus definitiones, mineras è quibus eruitur, eruendi modos, fictitium conficiendi rationes, infinitásque alias circumstantias, plurimos scriptores consulere necesse habeas, qui fusè de hac materia scripserunt.

II. Modi usitati in Pharmacia Galenica ad Mercurii divisionem, manifestum faciunt facile ipsum omni sulphuris speciei conjungi, quandoquidem terebinthina, alięque resinæ & pinguedines illi intentioni utiles, substantiæ sunt sulphureæ & inflammabiles, Rei autem veritas illustrior est in cinnabaris confectione, ex omnium consensu habitæ pro sulphuris & mercurii mixtura, in visceribus terræ naturaliter sublimatorum, à vi caloris centrici, aut artis opera in fornacibus, per vim ignis actualis: id quod argumento est jure Chimicos ejus principia constituere terram subtilem & sulphuream, cum illud verum sit substantias homogeneas facile semper coire, ac particulas quorundam mixtorum sponte corpora quibus conjungebantur deserere, aliorum consortium, quibus cum affinitate aut natura conjuncta sunt, affectantia: quo fit ut aqua metallica (quæ alterum ejus principium statuitur, idque maxime conspicuum) admittat mixtionem, unionem, & amalgationem illius metalli cum maxima aliorum parte: qua de causa qui fraudibus utnntur, molem ejus additione plumbi vel stanni augent, ac sincerum comparare arduum est, nec nisi admistione cinnabaris cum ferri limatura obtinendum, ad eliciendum media destillatione quicquid inest Mercurii: eo enim pacto purissimum nancisci licet, quandoquidem aliis metallis non ea inest volatilitas ob quam cum illo evolare queant, implicatáque in retorta hærent, cum sulphure & ferri limatura.

III. Etiamsi Mercurii cum cæteris metallicis conjugium sit facile, ac in ejus compositione materia metallica facile deprehendatur, id tamen tantum imperfectis metallis accensendum est, quandoquidem portionis aqueæ cruditas, ac sulphurum quæ continet volatilitas impedimento sunt ne ab igne dissolvatur vel à malleo extensile fiat; ambæ porro illæ substantiæ eo connexionis modo colligatæ sunt, in motum idoneo, ut perpetuo eludat vim duorum agentium, neque eorum efficaciam unquam experiatur, nisi ab aliis corporibus irretitum fuerit, aut hęc indissolutum id teneant.

Mobilitatis illius insignis, volubilitatis & fugitivæ naturæ, causa est figura illius rotunda aut sphęrica nativa, cujus etiamnum tenax est in partium suarum separatione, adeo ut eo dissoluto per acida eóque in pulverem impalpabilem seu alkool reducto, eadem microscopii ope adhuc manifesta sit: quamobrem inferre liceat admirabilem esse ejus naturam, cum impossibile sit media reperire per quæ absolute forma ejus accidentalis & externa aboleri queat.

At vero cum ejus rotunditas apparenter tantum non revera pereat, pronuntiare

nuntiare quoque licet mobilitatem suam tantum exuere ut illam iterum induat, quandoquidem posterius hoc accidens prioris sequela est; aliunde porro conspicuum est à nulla re posse ipsum eo modo consistentiam acquirere, ut accedente ignis efficacia iterum in vitam redeat, etsi fraudulenti quidam contrariam tueantur opinionem.

IV. Atvero in hoc minerali maxime stupenda est ejus gravitas, prȩterea ejus ad minimum calorem sublimatio, volatilitas autem in causa est; proprii vero ponderis ratione it prȩceps & in fundum deturbatur: Prima contrarietas exinde innotescit, si carbonibus accensis imponatur, vel ex observatione sublimationum arti spagyricæ familarium: Altera sensibilis fieri potest stanno illum imponendo, plumbo, ligno, ac prȩcipue terræ, quam tanta vi pervadit, ut nonnulli etiam paludem exhausturos se crediderint, affusa ea mercurii copia quæ foramen tantæ magnitudinis efficiat, ut aquæ effluvium paret illius motum assequuturæ.

Ex Auri mallei ope ductilitate, & plumbi, apertum est pinguia illa esse & sulphurea; atvero videntur sulphuris species, quæ mercurii compositionem ingrediuntur, ex volatilitate tantum ejus dignoscendas esse, ac conjunctione cum substantiis sulphureis: Id tamen a me observatum metalla, eo principio scatentia, cȩteris omnibus graviora esse, eo quod eorum partes illorum beneficio perfectius coeant & uniantur: adeo tamen ut eo minus talia sint quo melius digesta aut perfectiora, propterea quod particulæ illorum in digestione ab invicem secedant; vel potius quod maxima sulphurum pars in aureas abeat, unde spatia inania in mixto supersunt: Cum vero mercurius metallum sit admodum crudum & grave, eamdem ob causam inferre licet plurimo illum sulphure abundare, sicut ex ante dictis apparet à sulphuribus illum in motum maxime idoneum effici, qua de causa admirationi locus non sit si volatilis evadat cum à calore suscitatur; eo vero absente penetrativa vi polleat & facile demergatur, quandoquidem ejus gravitas, fluiditas, ac sulphurum in eo exagitatio, sufficiunt ut is ad ima detrudatur.

V. Illud interea observandum non semper necessario illum ima petere, posseque revera penetrabilem evadere & volatilitatem consequi, per partium ipsius divisionem: Rei veritas conspicua est in compositione & admotione emplastrorum & unguentorum mercurialium, in quibus in particulas imperceptibiles divisus cohibetur ope resinarum, quo magis idoneus evadat meatibus & poris subeundis singularum cutis partium cui admovetur.

Quamvis vero ejusmodi divisio admodum utilis sit, imperfecta nihilominus & manca est, quandoquidem à minimo calore liquescere possunt materiæ resinosæ quibus mercurius intricatus adhȩrebat; atque facile iterum eo pacto colligitur & coit, pristinæ formæ restituendus, id quod non con-

tingit si ab acidis dissolutus fuerit: ab admota enim igni ejus dissolutione, humiditas in auras abit, mercurio in fundo vasis subsistente cum acidis forma salis, vel saltem urgendo ignem, illo in sublime elato ad medium usque dicti vasis, adeo ut per iteratam sublimitationem tandem solitarius supersit, vel paucissimis acidis commixtus, servata nihilominus forma salis.

VI. Nihil tamen obstat quin Mercurius à calore sublimari queat citra sui divisionem; id vero indubium intensiorem illum aut remissiorem esse debere pro ejus corpusculorum crassitie aut gravitate; qua de causa in particulas subtiles dividitur in trochiscorum confectione, fumigationi destinatorum, quo minori violentia sursum compellatur.

Sed præterea, quamvis illi de pondere decesserit eo modo diviso, ejusque levitas præcipitationi ineptum ipsum reddat, experientia tamen notum à salibus alkalibus ipsum præcipitem agi, quandoquidem ab infusa aqua calcis, vel oleo Tartari per deliquium parato, in dissolutionem sublimati corrosivi in aqua communi factam, conspicua est mercurii præcipitatio in pulverem flavescentem, ab aqua calcis, & in viridem ab oleo tartari injecto.

VII. Cæterum causa me latet cur hodierna die Pulvis rubeus Mercurii Præcipitati nomine donetur, quandoquidem nihil aliud est quam ejusdẽ dissolutio cum aqua forti aut spiritu nitri, quæ postmodum ad siccitatem usque evaporari sinuntur; ratio fortassis est, quia acida illi implicantur in ejusmodi dissolutionibus, eóque pacto fixior evadit, gravior, imo fortassis magis penetrabilis quam ope divisionum ordinariarum per resinas fieri solitarum: Quicquid sit, nemo in dubium revocaverit præcipitationem revera non esse, acida vero in corpus unum cum mercurio reducta, non obstare ejus sublimationi, nisi ad eam altitudinem assurgere nequeat commixtus, quam solitarius attigisset, aut mixtus medicamentis resinosis, nisi minima adsit ejus quantitas, vel à calore vehementiori non impellatur.

Aliunde quoque innotescere potest à sola acidorum copia majorem aut minorem corrodendi vim nancisci, si ratio sublimatum mercurium dulcificandi perpendatur; Ejus, exempli gratia, portio una cum altera crudi permiscetur, donec omnia colorem cinereum acquirant, postmodum iterum sublimatur, peractáque secunda illa sublimatione, multum remissa ejus corrodendi vis deprehenditur, eo quod portio acidorum nitri & vitrioli è vase sublimatorio evadunt; alia vero ejusdem collo pollinis in modum adhærent, à massa sublimata facile eluibilem; adde quod partes superstites diffusiores sunt per mercurii augmentum, adeo ut dum is conteritur, & ter vel quater sublimatur, tandem eum in modum dulcescit, ut interius impune assumi queat, etiam dozi non minima, etsi ante insigni vi corrodendi polleret, venenorum censui annumerandus.

VIII. Ex observationibus præcedentibus exsurgunt plurimæ circumstantiæ,

ſtantiæ, utiliſſimæ ad cognitionem motuum Mercurii, ſed præcipue in profundum ſe demergere ſuo pondere, ſi ſolitarius ſit, nativus & coactus; ac viceverſa indifferenter illum ſuperiora affectare, inferiora & lateta, cum in partes ſubtiles dividitur, gravem eſſe & corrodendi vì præditum, ſi acidis remiſceatur: Ex oppoſito vero dulciſſimum eſſe & volatilem, cum dividitur & ſpargitur ope reſinarum: Ab alkalibus poſſe illum præcipitari, cum diſſolvitur & commiſcetur liquoribus quibuſdam, tandem à diverſitate corporum quibuſcum jungitur, actionum illius & effectuum differentiam pendere: quibus iterum ſequentia addere licet in comprobationem veritatis dictorum, atque animadverſionum inde à me deducendarum, in notitiam criſium quas excitat: Ac primo cinnabarim nativam, interius aſſumptam, quicquid impurum eſt per ſudores aut inſenſibilem tranſpirationem expellere, corpora autem noſtra ſulphura continere quibuſcum commiſceri poteſt, ſi ſola admittatur, eique vim impertiri ſimilem effectum producendi. Secundo, plurima præterea ineſſe acida quibus ſe adjungere poteſt, eo quod fermentationes omnes naturales eorum tantum ope contingunt, ſalia vero variolica univerſæ pituitæ in corpore exiſtenti ſimilem vim imprimunt. Tertio, Efferveſcentias teſtes eſſe adeſſe præterea alkalia, præcipitationem quoque inferre idonea.

IX. Ex omnibus prædictis, ac ſpeciatim poſtremis tribus obſervationibus à me adductis, colligere eſt diverſas materias, iis corporibus copioſe incluſas quibus mercurius admovetur, cauſas cenſendas eſſe variarum illius productionum, ſicut id cernere licet etſi ex propria indole venenatus non ſit; pravos autem illius effectus originem præſertim ducere à diſpoſitionibus interioribus corporis aut animi: nam, exempli gratia, ſpiritus ab animi pathematis vehementioribus exagitati, ſublimem illum cum impetu efferre valent in cerebrum uſque, eóque pacto ſæviſſimorum accidentium, ejus admotionis ſuccedaneorum, authores eſſe, ſicut alia præterea accidere poſſunt æque periculoſa, quod medelam afferre non licuerit extremæ inanitioni, aut ſummæ corporum male conſtitutorum repletioni: Tandem nemini non notum eſt, aut eſſe debet, interius innoxie exhiberi contra affectum *miſerere mei* dictum, ſi præſertim ſat inſigni copia aſſumatur, ut proprio pondere interiora permeet; alias ſi intra inteſtina ſubſiſteret corroſivam vim poſſet inducere, conjunctus ſuccis acidis illi occurrentibus.

Sectio III.

Exhibens veram methodum artificio excitandi crises Luis Venereæ universalis.

CAPUT I.

De crisibus vi remediorum communium excitatis, & de tempestatibus ad inunctionem mercurialem tempestivis.

1. Observationes generales, sectionibus præcedentibus allatas, absolute necessarias esse ad percipiendas particulares. 2, Divisio generalis crisium artificialium, Et cur aliquando earum provocatio per remedia communia tentetur. 3. Cujusmodi sint illa remedia, Et cur de iis plene hic non agetur. 4. De electione tempestatum ad admotionem Mercurii idonearum. 5. Media emendandæ aëris & tempestatum intemperiei congrua.

I. CUm natura sponte in motus criticos non fertur, Lue autem infectus artis præsidia expetit ad affectus sui exterminationem ope crisis artificialis, in mentem tunc tibi revocandæ sunt ideæ generales à me supra traditæ, ac cunctæ circumstantiæ in usum particularem tibi propositum colligendæ, si modo optatum curationis affectus eventum consequi velis: certissimum enim illas tanti esse momenti, ut iis non observatis successus omnino votis defuturus sit, Iis contra adhibito judicio collatis cum axiomatibus particularibus, in libelli hujus serie tradendis, constitutam tibi & cæteris certissimi eventus praxim adepturus sis.

II. Id tibi à limine observandum, crises Luis universalis, quæ artificio adhibito contingunt, posse distingui in eas quas excitant Evacuantia vulgaria, & in eas quas provocat Mercurius.

Etsi priora illa remedia minime omnium votis respondeant, in usum nihilominus sæpissime ducuntur, si præsertim ægri in dubio versentur, eo quod apprime utilia sint ad opem naturæ ferendam in malo præcavendo, imò ad eum propulsandum, si primum gradum nondum excesserit, satis esse queant: adde quod, juxta Medicinę leges, à facilioribus ducendum sit exordium, ac præterea etsi luem non omnino expugnent, saltem expugnatæ opinionem & speciem faciant: quæ circumstantia non parum conducit cum ægris omnimodam sanationem sperare per negotia non licet.

III. Cæterum ejusmodi remedia in numero eorum sunt, quæ præcipuos

humani

humani corporis ductus laxant & relerant, ac humorum colluviem per vias naturæ maxime consentaneas excludunt; cujusmodi sunt, exempli gratia, decocta hidrotica & diuretica, ex simplicibus à me notatis parata, quorum efficacia fœda illuvies per cutis poros & lotii vias defertur, vel præterea quævis alia simplicia eidem effectui destinata: Cathartica tandem omnia à quibus crassiora excrementa per alvum deturbantur, imo, urgente necessitate, Emetica, per superiora eadem eliminantia: At vero cum ejusmodi remedia omnium maxime usu trita sint, & omnibus obvia, quorum nec qualitas nec copia non nisi adhibito judicio & experientia utentium definiri potest, non credo necessariam esse hujus rei accuratam tractationem singula ad examen revocando, quandoquidem peritorum notitiam similia non effugiunt, imperitis autem rebus tanti momenti citra peritrum consilium manum admovere non licet.

IV. Sin frustra omnia à me modo dicta remedia tentata fuerint, si Lues primos gradus prætergressa fuerit, si tandem æger sanationem absolutam requirat, recidivæ metu, temporis dispendii, & sumptuum iterandorum, morbi crisis ope mercurii procuranda tibi erit: ut vero successus optatus adsit, eligendi sunt menses maxime temperati, quales, exempli gratia, sunt Martius, Aprilis & Maijus, Medicis vernam tempestatem constituentes: vel præterea September & October, qui vernalem: æstas enim fervore suo dissipationem spirituum inducit, eóque pacto caloris naturalis imminutionem, ac proinde virium, quibus attritis sanatio sperabilis non est; Hyems autem algore suo poros cutis densat, cunctos alios meatus naturales constringit, cogit, & ad centrum calorem nativum compellit spiritus & humores, quo pacto naturæ agenti obstat ne crisin instituendam promoveat.

Nec proinde tamen necessarium menses à me designatos stricte observare; etsi enim ut plurimum omnium maxime intentioni dictæ faveant, accidit nihilominus aliquando ut temperiem debitam non observent, sicuti ex opposito cæteri temperiem idoneam nanciscuntur, Nec proinde admodum refert ut quo tempore crisis instituitur dies omnes sint temperati, sufficitque, exempli gratia, hyeme, quo tempore provocatur, temperatum esse aërem, ut humores facilius commoveantur. Æstate autem eum calorem obtinere qui sufficienter poros apertos conservet nec salivationis materiam per sudores importunos abducat. Si enim natura aliquando rectam & salutarem injerit viam, illi insistit, modo leviter auxiliatrices manus porrigat medicus.

V. Quanquam tempestatum temperies, aliæque circunstantiæ superius adductæ, admodum conducant ad operationis certitudinem, occurrunt tamen casus in quibus ad amussim eas observare non datur, Symptomata à Lue inducta, aut ægros negotia distrahentia, ad ejus curationem vel maxime

iniquis tempeſtatibus ſuſcipiendam urgent, adeo ut operi manum adhibendi incumbat neceſſitas, dimiſſa impedimentorum periculum intentantium conſideratione: Nec tamen ideo ab opere deſiſtendum, conſtat enim vitioſam aëris qualitatem poſſe emendari accurata accedente diligentia. Sic, exempli gratia, ægrum ab æſtu æſtatis immodico defendere licebit, eum in ſpatioſo cubiculo collocando, cujus feneſtræ ſeptentrionalem plagam ſpectent, horis meridianis accurate clauſæ, arcendi ergo aëris introitus ac radiorum ſolis repercuſſus: cubile cingentia ſiparia levioris ſint texturæ, pavimentum circumcirca irroretur oxycrato ex una parte aceti & aquæ roſarum ſex parato; reliquum aqua puteali, cui aceti tantillum infundi poteſt: Feneſtræ tandem quibuſdam horis nocturnis reſerabuntur, admittendæ ergo auræ frigidioris.

Ex oppoſito, vigente bruma, anguſtum eligatur cubiculum, cujus feneſtræ meridiei obverſæ ſint, ſedulo obturando foraminula & rimas per quas auræ frigidiori patere poteſt ingreſſus, ſi licet cubile camino proximum ſit, accenſo indeſinenter igne luculento nocte dieque: multis quoque ſtragulis cooperiatur æger, imo lectum circumdet paries ductilis, aëris frigidi appulſum arcens: His mediis tandem, vel aliis artificioſis, naturæ, tempeſtatum, climatum vitia declinantur.

Caput II.

De præparatione corporum quibus Mercurius admovendus.

1. *Rejectio modorum uſitatorum corpora ad mercurii admiſſionem præparandi,* 2. *Legitimam ea præparandi methodum accurate tradi non poſſe, Dari tamen licere ideam iis qui non omnino ſunt imperiti:* 3. *Præparatio particularis corporum ritè conſtitutorum.* 4. *Qua arte emendari queat intemperies eorum quibus immodice calida eſt & ſicca.* 5. *Ratio nimiam repletionem eorum qui frigido & pituitoſo ſunt temperamento demendi.*

I. EX eorum cenſu qui Mercurium uſurpant ad provocandas Luis univerſalis criſes, quidam ægros ſuos jejunio indicto præparant; ſuffumigiis, ſudoribus & decoctis exſiccandi vi præditis, ad abſumendum humorem pituitoſum, quem materiæ luis ſedem & focum nominatim ſtatuunt: Balnea alii, ptiſanas adhibent, ac quicquid humectandi & refrigerandi vi pollet, quo facilis ſuccedat ptyaliſmus, & Mercurii effectus innocentior fiat: Quidam utuntur partim humectantibus, partim exſiccantibus; alii præterea infinitos adhibent modos, omnes meo judicio riſu excipiendos, quod omnibus ſine diſcrimine utantur, ea tantum ratione diſcrepantes quod pluribus adhibeantur, & à plurimis, etſi revera ab ætate, ſexu, viribus, tempera-

peramento, ac in genere præſentibus ægrorum conſtitutionibus deducenda ſit eorum differentia.

Revera, ſi duntaxat Mercurii ope criſes Luis univerſales procurandæ ſint, ſupervacaneum eſt alia remedia, alterantia, aut evacuantia, ante eorum uſurpationem uſurpare, niſi fortaſſis reſerandorum aut laxandorum ductuum gratia, per quos excrementis patere debet exitus, in iis qui à natura ritam conſtitutionem obtinuerunt; aut potius emendationis gratia vitiorum in iis qui à proba conſtitutione deflectunt: nam exempli gratia, ſi deſiccaveris corpus ætatis mediæ, temperamenti medioctis, quod functionibus naturalibus ex naturæ legibus fungitur, nulli dubium eſt quin inde alterationem ſuſcepturum ſit, ob quam ab æqualitate in qua conſtitutum erat, deflectet, qui tamen ſtatus legitimus eſt, & naturæ omnino conſentaneus, à quo proinde ſperandus eſt omnino remediorum fauſtus eventus; Unde ſequitur minus eapropter idoneum reddi perficiendis motibus criticis, admotionem Mercurii ſequentibus, in iis quibus ſufficiens copia humorum acidorum ſuppetit, ad ipſum cohibendum in partibus quanto tempore neceſſe eſt.

Si ab ejuſmodi alteratione tantum damni iis imminet qui in ſtatu perfeperfecto jam dicto verſantur, nemini mirum eſſe debet, ſi ſalivatio in iis non ſuccedat quibus corpus ſtrigoſius eſt, bilioſo vel atrabilario temperamento donatum, cum ejuſmodi præparatio adhibita fuerit; at viceverſa injuria omnibus partibus ab activitate Mercurii infertatur, quandoquidem à calore extraordinario commovetur, neque quicquam quod eum retundat, occurrit.

Nec minus periculi in uſu rerum humectantium & refrigerantium, ad præparationem corpororum obeſorum & pituitoſorum; eo enim pacto augmentum fit plenitudinis, humoribuſque tanta concilatur fluiditas ut à Mercurio ubertim abripiantur, imo omnes oris partes inde adeo intumeſcant, ut ægri non periculum modo ſed & ſuffocationem ipſam incurrant.

At cum mentio facta ſit damni ab iiſdem remediis imminentis, nullo adhibito dioriſmo exhibitis, memini me alias legiſſe in celebri Scriptore, diſputationem ab eodem propoſitam & ſolutam, Num ſcilicet Lue infectis præparationis gratia ſanguis mittendus ſit? Adductis utrinque authoritatibus quibuſdam & rationibus, venæ ſectionem neceſſariam eſſe concludit, atque inde axioma tam generale ſtabilit, ut ne eos quos hectica febris prehendit exceptos velit: quamobrem effatum illud eo majoris videtur ponderis quod ab eximio Doctore prolatum fuerit, examini quoque & opinionum oppoſitarum comparationi innixum; quare inferendum videtur errores, ab iis commiſſos qui illud amplectuntur, æque eſſe venia dignos ac ſæpe irreparabiles ſunt: quandoquidem plurimi criminis ſe reos exiſtimant ſi ab au-

thorum, seu præceptorum ideis vel minimum discedant: Illud vero ausim dicere, arti medicæ probrosum esse quod plurimi illam profitentes res tanti momenti tam inique perpendant, Multos vero ex iis à quibus singularia quædam deprehensa, adeo restrictos esse & parcos ut communia fieri recusent, imo falsa communicationis specie eadem occultent, Sed hæc obiter.

II. Nec tamen quispiam sibi fingat certas,& errori non obnoxias, constitui posse regulas ad definitam reductionem & castigationem graduum temperamentorum,ac variarum corporum constitutionum, varie inter se discrepantium; nam præterquam quod dispositiones quædam internæ & occultæ, notitiam omnino subterfugiunt, earum,quæ in eam incurrunt, numerus est infinitus, sedulitas autem,adhibita in iis designandis nihil præter confusionem allatura esset: Interim,& nequaquam dubium sufficientem ideam posse tradi methodi observandæ in rita lue venerea infectorum præparatione,copia facta remediorũ quæ cum successu usurpari queunt,ad idoneã commotionem corporum rite dispositorum,& correctionem vitiorum in iis quæ admodum ab ejusmodi statu distant, repletionis vel inanitionis causa; ejusmodi enim paradeigmata utilia erunt ad inveniendam comparationem medii cum duobus extremis, è qua facile erit formulas eruere ad omnes gradus, secundum magis aut minus congruas,si modo regulis & observationibus subsequentibus accedat accuratum judicium,rectus usus & experientia, conditiones omnino necessariæ ad praxis certæ constitutionem.

III. In iis, exempli gratia, qui optimæ sunt constitutionis, ætatis mediæ, levis excitabitur commotio per lene purgans, cujusmodi est infusio drachmarum duarum foliorum sennæ, cui commixta sit uncia una cassiæ mundatæ, sufficiens reserationi viarum communium, si modo alternis diebus quater ut minimum propinetur.

Diebus intermediis balneo committendus æger,mane & sero ad humorum concretorum dissolutionem ac pororum cutis apertionem.

Toto illo octiduo Ptisana sequens potus ordinarii vices supplebit, cujus beneficio iidem pori hiabunt,necnon urinæ ductus seri excretioni dicati.

Accipe libram unam optimi vini albi, in quo prius infundantur & macerentur semiuncia Guajaci raspati, hordei vulgaris manipuli duo, Aquæ communis sextarios minores quatuor, liquiritiæ quantum sufficit ut ptisana gustui grata evadat, quibus singulis instillabantur spiritus vitrioli guttæ decem aut duodecim.

IV. Vitia opposita optimæ corporis constitutioni, à me superius dictæ, præcipua sunt Inanitio & siccitas, vel iterum Repletio & humiditas.

Priora, exuperantis caloris soboles, correctionis gratia exposcunt quicquid humectare ac simul refrigerare valet, quo fit ut venæ sectio, quæ refrige-

frigerium ſanguini, ejus ebullitionem ſedando inducit, hoc tamen in caſu ſuſpecta ſit, eo quod copiam humorum, jam acciſam, imminuat.

Ex his inferre liceat Purgantia, vehementiora præſertim, periculi non eſſe expertia, nam adde quod paucam humiditatem ſuperſtitem abſumant, impenſe quoque calefaciunt; ambæ autem hæ qualitates omnino reluctantur intentioni medici.

Utile nihilominus fuerit alvum liberam ſervare, exhibendo quolibet mani ſeri lactis libram unam, cui ſingulis quaternis diebus immacerabitur ſennæ drachma una, cum drachma ſemis cryſtalli mineralis, diluendo poſtmodum caſſiæ mundatæ ſemi unciam.

Cum Enemata, eluendis inteſtinis dicata, alterationem aliquam inducere valeant, ab his abſtinendum erit, niſi parata fuerint ex decocto quopiam olerum refrigerantium, additis unicuique mellis nenupharini unciis duabus.

Toto quindecim dierum decurſu, mane & ſero, balneo immittendus æger, curando ne ea caliditate donatum ſit quæ ſudorem eliciat.

Paranda erit Ptiſana pro potu ordinario, ex hordeo communi & radicibus cichorii ſylveſtris, acetoſæ & nympheæ, addita liquiritia & pauxillo citrio malo, ad ſaporis gratiam uberiuſque refrigerium.

In cibum venient juſcula & carnes elixæ, quorum quantitas paulatim accidenda erit, adeo ut tandem æger inſenſibili minutione facta, ad uſum ſolorum liquidorum ſub præparationis finem adducatur.

V. Immodica repletio & humiditas corporibus, præſertim frigidi & pituitoſi temperamenti familiaris eſt, quibus convenit evacuatio & exſiccatio per remedia ſequentia.

Crebra indantur Enemata ex decocto foliorum malvæ, althææ, & mercurialis, floribus chamomillæ & meliloti, ſeminibus aniſi & fœnugræci, addito melle mercuriali.

Venæ ſectio impune fieri poterit, imo ſæpius iterari, ſi modo plenitudinis vaſorum adſint indicia.

Infuſio ternarum drachmarum foliorum orientalium, drachmæ unius agarici trochiſcati, & tantundem ſalis polychreſti, addita ſemiuncia correctionis Hamech, atque ſemiuncia ſyrupi florum Perſicorum, catharticum dabit multam pituitam vacuans, ſi ſepties vel octies alternis diebus exhibitum fuerit.

Parabitur Ptiſana ex quatuor libris aquæ communis, hordei vulgaris manipulis duobus & tribus unciis Guajaci raſpati, prius macerati loco calido cum vini albi, quam guſtui gratiorem effeceris prædictis addendo tantillum cinnamomi, coriandri, liquiritiæ aut corticis mali citri, palati ægri habita ratione.

Singulis diebus circa vesperam excitabitur sudor, exhibito magno haustu prædictæ ptisanæ, cui instillabuntur quindecim aut viginti guttæ spiritus cornu cervini, cubili tamen exacte præcalefacto, ut & cubiculo, pedibus supponendo lagenas aqua calida plenas: quæ si necdum sufficiant in quibusdam, copiosus proculdubio promovebitur sudor, nudo corpore excepto ab conopæo vapore vini.

Alimentorum copiæ sensim quid detrahendum erit, sicut monui in præcedenti præparatione; jejunio tamen macerando ægros, de quibus mihi sermo, minori quam cæteros damno, carnes assas præferendo, elixis proculdubio in exsiccando efficaciores, eo quod ignis particulæ directius in illas agant.

Præter temperiem in mediocritate positam, ac duo extrema cui hæc interjacet, occurrunt quædam corpora magis aut minus calefacienda: Eo in casu adducenda in usum remedia mediocres vires sortita: e. g. in non multum obesis & pituitosis, omittenda erunt generosiora sudorifera, quibus satisfacient decocta ligni sassafras, rad. chinæ & zarzæparillæ; prout plus aut minus corpus desiccandum fuerit: Pari ratione balnei minus diuturnus erit usus, in iis qui non admodum calidæ sunt & siccæ intemperiei, imo detrahendum erit de cæteris refrigerantibus & humectantibus: In omnibus tandem id observandum erit ut augeatur vel imminuatur vis purgantium medicamentorum, ac in genere remediorum præparationi dicatorum, juxta adductas conditiones.

Cap. III.

De variis rationibus Mercurium Lue infectorum corporibus adhibendi.

1. Divisio generalis ejusmodi modorum, ubi per os exhibendi ratio non omnino probatur. 2. De præparatione Mercurii interius assumendi. 3. Variæ rationes illum per cutis poros suscipiendi, Et primo de emplastris illi usui destinatis. 4. De unguentis. 5. De Trochiscis ad suffumigia.

1. OStensis jam modis corpora præparandi quæ Mercurii ἐνέργειαν suscipere debent, superest jam varios adducamus modos illum intromittendi, atque eorum electionem juxta affectus gradus, symptomata comitantia aut supervenientia, negotii multum facessentia.

Duo sunt in genere modi quibus Lue infecti Mercurium admittere queunt, scilicet per Os, aut universos per Poros corporis.

Non minimi vero momenti est à limine observasse priorem horum modorum

dorum non optimum esse, mercurius enim ore assumptus in ventriculum statim illabitur, à cujus calore quamprimum in sublime effertur, quo fit ut ptyalismus ab ipso excitatus utplurimum brevi desinat, ac proinde lui universali finem non imponat, nisi subveniat calor nativus qui robore suo adjuvet, ejus motum impellendo.

Nec me latet purgantibus quosdam mercurium commiscere, quorum vi illius impeditur sublimatio dum ad inferiora deturbatur; sed nec iste modus admodum tutus est, in transitu enim per intestina, vix secuudam regionem attingit ac mundat; nec enim verosimile est ipsum ad maxime dissitas partes deferri, quo sese commisceat quibusvis acidis extra vasa effusis, eáque postmodum evehere possit in vias ante designatas, motu contrario suscepto.

Harum rationum ad vim attentus, propriamque ac alienam experientiam, observare mihi licuit eos, qui sine discrimine huic praxi adhęrent, ac pro tutissimo habent in omnibus Lue infectis, omnibúsque illius gradibus, pro imperitis, vel etiam impostoribus esse habendos; quin ægris perspecta esse debet probitas & experientia syncerorum medicorum, quibus plurimæ suppetunt occasiones veritatem hujus rei experimentis confirmandi; qui nec officio desunt dum commonefaciunt, periculumque ostenduntillis qui simulatæ ejusmodi sanationi sese exponunt, falsæ suasioni aurem prębentes; aut quia negotiis quibusdam districti, aliisve de causis inducti, ad perquisitionem remediorum facile parabilium, minúsq; negotii facessentium, feruntur: Revera quidē sexcenti occurrent, usu mercurii eo modo adhibiti sublevatos se profitētes, at illud vicissim observandum ex illorum numero plurimos imaginaria tantum Lue infectos fuisse, In quibusdam naturā proprio impetu in motum criticum impulsam fuisse, eo propemodū tempore quo dicta remedia ab iis usurpata: In aliis eandem vehementer commotam fuisse in eundem effectum ab efficacia cęterorum medicaminum sępenumero commixtorum: Eos tandem qui ea in usum duxerunt in primo hujus morbi gradu, hoc est cum ejus materia adhuc intra vasa latitat, nec dum sanguinis ebullitionem concitavit, serumque hac illac diffudit, forte omnimodam liberationem accepisse, hausta & inspiratione adducta per tracheam mercurii portione, in sublime à ventriculo ad os elata, eóque modo in cor adducta, unde universim diffunditur in vasa mediante circulatione; vel etiamnum forte allectis quibusdam particulis per venas lacteas, ejus qui præcipiti lapsu à purgantibus infra defertnr, unde iterum in cor meat, dehinc supradicto motu sanguinis circulari abripiendus.

II. Si nihilominus tētare libuerit crisin Luis ad methodi pręd ictæ normam, succedet forte diarrhœa aliquando salutifera, admisto mercurio crudo, aut sublimato dulci pulveribus purgantibus, exempli gratia aloë, colocynthide, scammonio pręparatis, quibus deinceps pilularum consistentia conciliabi-

tur, quarum singulis diebus dozis congrua ægri conditioni exhibenda est.

Salivationem quoque provocare licebit usu utriusque mercurii nominati, prioris sumendo quantum libuerit, ac commiscendo cum terebinthina & crusta panis siccata ac in pulverem redacta, quas exhibere poteris à drachma semis ad integram: vel pręterea posteriorem mercurium addendo à quindecim ad triginta grana, in singulas dozes, cum exigua quantitate conservæ rosarum, hac cautione ut secundus hic alteri semper præferatur, qui semper suspectus esse debet, eo quod in ventriculo iterum coire queat, vel in intestinis post terebinthinam dissolutam.

Pręter sublimatum dulce, plurimæ aliæ prostant pręparationes Chimicæ quæ purgantes censentur, ac revera per utrumque ventrem humores excludentes, qualia sunt, exempli gratia, pręcipitatum album aut rubrum, quorum dozis est à granis quatuor ad octo; Turbith item minerale, à tribus ad sex: Iste vero effectus, quod notandum, pręcipue adscribendus vellicationi & corrosioni salium erodentium, quorum vi mercurius sub ejusmodi formis detinetur, quamobrem ab usu eorum interno periculum semper imminet, nisi prius acumina acidorum hujusmodi infracta fuerint, accenso spiritu vini, sæpius istis pulveribus insperso.

Pleræque pręscriptionum formulæ, aut arcana venditata ab Empiricis, ac in genere ab omnibus qui Luis curationem profitentur, ægris libertate concessa negotia solita pertractandi, aut ejusdem observandi victus tenoris, in usu pulveris Algaroth fundamentum habent, aliarumve quarundam antimonii pręparationum, quibus non alia efficacia quam ventriculum oblædendi, actionésque omnes naturales lædendi: vel iterum in variis modis exhibendi turbith minerale, ac duas pręcipitatorum species ante designatas: Ex eorum enim numero quidam simpliciter dicta usurpant, nulláque adhibita præparatione, cum conserva rosarũ; rati commeatum illorum facilem futurum in sigulas corporis partes, illico ab iis assumptis exhibendo ægris tantum vini generosi quantum exhaurire queunt: at vero observandum est vinum copiose haustum vi diuretica insigni pollere, mercurium autem salibus eo modo complicatum facillime dissolvi & cum urinis abripi, sale & acidis quinetiam imprægnatis, qua de causa eorum minima pars vasa subingredi valet sanguinem continentia, ideóque nec inde insigne auxilium sperandum. Alii ejusmodi pulveres commixtos exhibent cum gummi gotte, semine ricini, resina Gialapæ, aliísve ejusmodi purgantibus vehementissimis, à quibus revera in motum continuum impelluntur, ac impedimento sunt ne ventriculo aut intestinis adhærescant; at vero sæpissime verenda symptomata invehunt, incendio in visceribus excitato & activitatis suæ vehementia.

III. Cæterum Mercurius per poros cutis in corpus impellitur, admotis Emplastris & unguentis, quibus inditur, vel eo in fumum redacto ac com-

mixto,

mixto medicamentis resinosis.

Emplastra & unguenta mercurialia iisdem locis admoventur eundemque propemodum effectum edunt, nec usus ratione etiamnum discrepant, hoc uno tantum, quod priora aluta inducantur ante applicationem, posteriora autem cuti immediate admoveantur, superimposito tantum linteolo.

Hoc vero singulare est quod mercurius emplastris admixtus difficilius subeat quam qui unguentis, eo quod solidiori materiæ intricatus hæreat, qua de causa rarissime aut nunquam renovanda sunt, statim ea admovendo partibus quibus destinata sunt.

Vulgo in ducum ducitur id quod descripsit *Vigo*, in officinis semper prostans, simplici, duplicato aut triplicato mercurio: cum vero duriorem consistentiam obtineat, cuti vero vix obhærescat, felicioris successus erit quod paraveris ex mercurii unciis octo, terebinthinæ unciis quatuor ac libris duabus Emplastri mucilaginum.

IV. Id quod vulgus vocat E morbo, aut unguentum Griseum, Medici autem Neapolitanum, in Pharmacopolarum officinis paratum reperitur, quo quidam ad frictionem utuntur, at vero quia mercurius minori quam par est dozi ingreditur, odore autem ingratissimo naribus molestum est, aliud certioris effectus concinnaveris ex mercurii unciis quatuor, terebinthinæ unciis duabus, olei laurini unica, croci drachmis duabus, ac libra una & semis unguenti rosacei.

Unguenti istius uncias circiter duas in primam unctionem insumes, à malleolis solum ad summa genua illam instituendo, à carpo item ad homoplatas usque.

Etsi designata quantitas raro sufficiat, quæ naturam in motum criticum impellat, occurrunt tamen quidam delicatuli, aut qui facile commoventur, in quibus salivatio primam inunctionem excepit, ab iterata proculdubio damnum perpessuri, adeo ut ægro invigilandum sit statim ac mercurius illi adhibitus, accurate observando quicquid recens illi obvenerit, ut statim ac ptyalismi signa apparuerunt inunctiones dimittantur, vitandæ causa suffocationis, ineluctabilis si humores uberius ad os confluxerint.

Ad secundam inunctionem, quæ priorem exactis horis viginti quatuor subsequi debet, unguenti unciæ quatuor integræ usurpari possunt, ungendo tibias & femora, à medio pede ad summa usque ilia, spinam dorsi, ab extremo osse sacro usque ad medium collum: & brachia à carpis usque ad omoplatas, non omissis locis glandulis hospitium præbentibus, partium nobilium emunctoriis.

Secunda ista inunctio aliquando satisfacit, sed sæpius ad tertiam transire impellit necessitas, iisdem observatis circumstantiis circa unguenti quantitatem, & partes inungendas, quam utplurimum optatus successus ex-

cipit, si modo debita præcesserit corporis præparatio.

Nec tamen desperandum si non successerit, at adhibita prudentia cave ne præceps sis, ne natura illudat; exempli gratia, excurrat permitte dies unus vel alter antequam ad novam inunctionem te accingas, exiguam unguenti quantitatem admovendo. Si commotionis aliqua adsit species: ne pertinax sis in frequentia inunctionum, corpus mercurii copia onerando, quindecies aut vicies frictiones adhibendo, quod perperam quidam suadent, periculi enim plena ejusmodi praxis, cum crisis subsequens expectanda potius sit à rita præparatione quam copia istius medicamenti.

Ab experientia tamen didicaris dozin unicam sublimati dulcis maximam conferre opem, post sufficientes inunctiones exhibitam.

Superest jam quædam adducamus circa tempus & modum illas parandi, eo quod circumstantiæ quædam utilissimæ inde exoriantur, exempli gratia, frigidiori tempore si horam meridianam elegeris multum contulerit, & tunc ægros inunxeris; eo quod climatis nostri aër dictis horis ob viciniam Solis quodammodo tepescat. Æstivo contra matutinæ horæ eligendæ & vespertinæ, ne intensus ambientis calor, conjunctus igni, quem accendere necesse est, debilitatem nimiam inducat: tempore autem temperato nullum sit horarum discrimen, hac tantum cautione adhibita ut alimentorum distributio peracta sit, quo naturæ tantum incumbendum sit, quæ junctis cum mercurio viribus, crisin procuret.

Modum administrandæ unctionis quod attinet, id monuisse necesse est proximum semper debere esse ignem, luculentum, præsertim hyeme, circumdatum pariete mobili, vel quopiam simili auræ appulsum arcente, ac reverberationem quandam caloris inducente, quo facilius mercurius subeat poros, aut ne æger frigus ullatenus admittat à quo occludantur; imo singulis corporis partibus manus cum frictione admoveri debent, quo facilior fiat dicta penetratio.

V. E tribus rationibus Mercurium in corpus per poros immittendi, experientia duce deprehendi eam quę per suffumigia fit omnium esse deterrimam, indéque periculum maxime impendere, eo quod perpetuo usurpetur fumus cinnabaris artificialis, inter venena recensendæ, cujus emendatio quæritur per sublimati corrosivi admistionem, arsenici flavi, aliorúmque ejusmodi, venenorum quoque censui maximeque pernitiosorum adscribendorum.

Concesserim tamen si Lues ultimum attigerit gradum, à me descriptum, cæteris illam anteponendam, eo quod mercurius in vaporem solutus ossa melius pervadit: Sin vero quodammodo innoxium efficere volueris, utere mercurio crudo in trochiscos redacto, cum terebinthina, salicis carbone & pulvere iridis, dimissis cæteris omnibus formulis, iisque concedendis qui solam imperitiam ducem habent & fallacem experientiam, ipsorum comitem individuam.

Cæterum suffumigiorum administrandi ratio notissima est, conopæum interius succingitur panno; in medio collocatur sedile inversum, cui imponitur scutella, huic immittuntur prunæ accensæ, injectis postmodum trochiscis, quorum fumum æger nudo corpore excipit dicto conopæo inclusus, excepto tamen capite, ex intervallis solum demittendo, si ulcera nasum, os aliásve partes obsideant.

Capvt IV.

De motibus criticis à Mercurii usu excitatis.

1. A nemine hactenus esse explicatas causas differentium illorum motuum, Et quæ necessitas illos tradendi. 2. Viæ per quas accidunt crises à mercurio excitatæ, Et quomodo per sudores contingant. 3. Evacuationes criticæ per alvum promotæ. 4. Quæ per vias urinarias succedunt. 5. Quæ per Salivationem, 6. Signa per quæ innotescit in cunctis hujus temporibus. 7. Remedia symptomatum oriri consuetorum, & regulæ generales circa tempus usurpationis.

I. SCriptorum nonnulli asserere ausi sunt Mercurium exterius cuti admotum, actionem in corpus exserere vi irradiativa, eo quod dozis illi effectui destinata linteis integra adhæsisse deprehendatur, & emplastris ab excitata crisi: Alii viceversa conati sunt apertum facere illum ipsum poros pervadere, partes omnes interiores attingere, eundémque adeo sensibiliter evadere è corpore cum impuritatibus in eo repertis, ut monetæ cupeæ saliva ex ore excreta eam defricãdo, albedo inducatur: sed nemo hactenus sollicitus fuit de inquirendis causis differentiarum adeo insignium motuum, actionum & crisium inde prodeuntium, etsi eandem præparationis & exhibitionis formam obtineat.

His qui leviter hæc animadverterunt, satis fuit hujus mineralis naturam admirari, id tanquam hydram multiplici capite donatam perpendere, aut tanquam Protheum Medicina: cõparationem illius instituerunt cum Mercurio Astrologorum, à quo varii & discrepantes effectus pro diversa cum cæteris Planetis conjunctione, nec tamen designant materias prodeunt quibus se, in diversos agendi modos, potest adjungere: Vires ejus encomiis illustrarunt, dimissa effectuum explicatione: Id tandem ab ipsis traditum nullum extare medicamentum illi æquiparandum, aut ἀντιβαλλόμενον, dari nec tamen quid ipsi insit singulare explanarunt, quo factum ut ij, à quibus usurpatus cæcorum instar eum pertractaverint, & tyrones, à quibus omnes libri evoluti quo dilucida fieret ipsius natura, in ignorantiæ luto non secus ac cæteri hæserint, ægri denique, quibus eventus votis non respondebat, neminem

offenderint qui solido ratiocinio illos in spem erexerit.

Horum tamen explicatio in aperto erat, artis principia ad ea quæ à Natura constituta sunt revocando, ac comparatione instituta eorum quæ è mechanico artificio exsurgunt, speciatim Chimiæ ope, cum iis quæ lege naturæ in corporibus, à quibus mercurius admissus contingunt; Observationes ea de re à me factæ, omnibus æque ac mihi obviæ, id quod occultum erat in lucem adducere idoneæ erant, si res ad experimentum deducta fuisset: Paucis, experientia & eventus veritatem in apertam lucem intulissent iis qui illam appetivissent.

At sive hujus rei cognitio inutilis credita sit, sive neminem hujus adispiscendæ cupido incesserit, sive ii, quos non latuit, occultam esse voluerint, hoc compertum est à nullo authore traditam fuisse, nec tamen à quoquam accurate & perfecte explicari posse crises Luis artificiales, nisi simul patefecerit quamobrem inter se discrepent.

II. Viæ quas pertransire solet materia Luis in hujusmodi crisibus, dicatæ sunt sudorum transmissioni, urinæ exclusioni, fæcum excretioni, ac præsertim salivæ expulsioni.

Quæ per primas vias contingit à me designatas, causam habet cum Mercurius nactus est insignem copiam sulphureorum illorum vaporum qui materiam adipi subministrant, in corporibus quæ subingressum est: cum enim sulphuribus facillime semper commisceatur, eamque dispositionem jam ante adeptum est, ob divisionem factam ubi resinis admixtum fuit, facillime pinguibus illis materiis, in vapores solubilibus, comitem se adjungit, à quibus levitatem majorem acquirit, volatilitatemque, ac proinde aptitudinem majorem obtinet ut illorum motum à centro ad circumferentiam sequatur: Porro, cum idem hic motus quodammodo adversetur penetrationi, quæ à Mercurio expectatur ad sanguinis depurationem, sæpissime contingit crisin ad perfectionem non deduci, nisi forte jam ante Natura dispositionem ad eam nacta sit.

III. Corpora quædam sale tartareo adeo abundant, aut aliis materiis Alkalium naturam redolentibus, ut Mercurius in ea detrudendus eorum causa præceps in inferiora deturbetur, ac colluvies humorum cum fæcibus devolvatur; at vero cum ejusmodi materiæ impedimento non sint quominus mercurius partes omnes pervadat, accidit ut crisis hæc præcedenti multo tutior sit, si præsertim Medicus naturam in officium impellat, beneficio catharticorum & diureticorum sæpius repetitorum illam lacessendo.

IV. Si contingat Mercurium & salia Variolica aliquando ad vias urinarias deflectere, hasque abunde profundi, causa est quod acida quibusdam in corporibus eadem propemodum copia luxurient ac alkalia à me dicta. Opinionis hæc veritas facile confirmari potest, nemini enim ignotum acida

interius

interius assumpta vi diuretica pollere, observationes item circa Mercurium factę ostendunt posse illa sublimari à calore ubi illi adjuncta fuerint; eadem quinimo ab alkalibus præcipitari posse, imo prægressa dicta sublimatione: Ex dictis autem elucescit acidis inditam esse vim pituitam & serum per nominatas vias deducendi, illum verum eventum sperabilem non esse si Mercurio conjungantur, & à calore naturali commoveantur, nisi occurrant alkalia ea copia à quibus infra deturbari queant: Cæterum, sicut salia impura facillimè ab aqueis substantiis dissolvuntur, crisis vero hæc magna affinitate conjuncta est illi quæ per ptyalismum contingit, meo judicio perfectior censenda erit duabus præcedentibus, si evacuationes ab illa concitatæ copiosę fuerint & diu protractæ.

V. Sicut Fermento innata est vis se diffundendi per intima rerum fermentationi subjectarum, iisdem eandem impertiendi, pari ratione Salia Variolica sanguini commixta, in singulas usque corporis partes diffunduntur, eóque pacto quicquid pene inest humorum aciditate imbuunt, Eapropter salivatio crisium, quę a Mercurio excitantur, frequentissima esse consuevit, eo quod fere semper cum liquoribus illis Acidis intime conjungitur, tamque insigni copia, ut nulla materia per alias vias, à me dictas, eum abripere valeat: quamobrem omnium ad curationem efficacissima censeri debet, nam adde quod raro contingat illam successu carere si debitum regimen accesserit, comites præterea circumstantiæ de ejus bonitate testimonium perhibent: Id primo loco animadvertendum motum ejus ab imis ad superna ferri, atque ut plurimum æqualem esse, moderatum, nequaquam interruptûm, unde arguendum naturam magis propriis viribus niti, quam à vi medicamenti impelli: Præterea humores omnes acidi & impuri adeo manifeste cum Mercurio in superna evehuntur, ut ejusmodi mixtio non admodum dissimilis sit illi qualitati, quæ ex dissolutione hujus mineralis cum spirtu nitri aut aqua forti emergit; adeo ut calore impellente exsurgat quædam species Mercurii corrosivi, à quo partes omnes gutturis & oris exulcerantur, eas adeo pervadentis, ut ea de causa reserentur vasa, ac per dierum aliquot decursum sanguis effundatur, donec materia mitior evadat, à minori acidorum affluxu.

Agyrtæ, qui salivationem cient in iis qui Lue immunes sunt, ulcerum ejusmodi originem adscribunt malignitati salium Variolicorum, quo fallaciæ in occulto sint illius usum imperando; Id vero observandum non minus obnoxios esse dictis ulceribus qui lue inquinati quam illi qui expertes sunt, eo quod non aliunde ortum ducant quam à mixtione à me memorata; succi enim acidi in omnibus sine discriminere reperiuntur: Paucis, ideo quod Mercurius subito sublimatur, celeriter meat, leviterque tantum & per trannennam os excalefacit in iis quibus minori copia datur ad motum ejus

frænandum, nisi aliæ materiæ à me dictæ, alio ipsum abripiant: adeo ut ulcera oris & faucium perpendi debeant tanquam accidentia hujus crisis inseparabilia, cuicunque demum affectui idonea esse queat.

VI. Cæterum illam inchoantem noscere est ex pulsus agitatione, animi & corporis inquietudine, imminutione aut etiam privatione appetitus, oculorum contractione, oris æstu, gingivarum & labiorum intumescentia, linguæ crassitie, oris fœtore, dolore dentium, palato albicante & somno interrupto.

Ubi imminens crisis his indiciis se prodiderit, à frictionibus abstinendum, suffumigiis, omnibus tandem Mercurialibus remediis cavendum, ne ingruat suffocatio, aliáve symptomata Mercurii uberiorem admotionem subsequentia suboriantur: Sin eadem intra limites constiterit, in corpore rite præparato, mox memorata signa excipiet effluxus phlegmatis albi & viscidi, primo quidem exigua copia stillantis, mox spatio novem dierum augescentis, adeo ut in quibus maxime pituita redundarit, horarum viginti quatuor spatio ad octo libras eam excernere possint, cæteri minus, proportione servata.

Primis diebus ob Mercurii sublimationem, alvus ab ejus commeatu cietur; quam commotionem sequitur ejus fluor pauco tempore durabilis; nullamque medelam poscens: Sed præterea observandum circa salivationem, dum in augmento est, ulcera â me memorata in latitudinem & profunditatem extendi à materiæ prodeuntis efficacia; motum autem arteriæ æque validum reddi, ejusdemque inæqualitatis quæ in febribus ardentibus, eo quod impuritates sanguini admixtæ ab eo segregari non possunt, quin magna accedat ebullitio à motu Mercurii, aut caloris nativi contentione: Porro, cum prædicta ex necessitate accidant, eæque inevitabili, nec adversentur efficaciæ Mercurii expectatæ, sollicitus esse non debet medicus de illorum curatione per adhibita remedia contraria.

VII. Ventris tamen dolorem sedare licet, si tormina acrius infestarint, ope enematum anodynorum & refrigerantium vel etiamnum obtusa acrimonia corrosivi, à quo oris ulcera excitantur, beneficio gargarismatum lenientium, qualia sunt exempli gratia lac vaccinum tepidum, vel decoctio seminum hordei, lini & psyllii: quibus adde, interdum necesse esse fungosas carnes adnascentes, aut putrescentes, per spiritum vini, vitrioli aut sulphuris absumere.

Superesset jam agendum de copia materiæ, de efluxus ejus tempore; at cum binæ istæ circumstantiæ omnino ab ægrorum temperamento pendeant, ac affectus gradu, definite illas circumscribere non licet, sed tantum adhibito judicio, animadversione sedula, atque ejus, cujus fidei æger committitur, consummata experientia, quapropter huic rei examinandæ temporis ja-

ctaram

ctaram non faciam, illud in genere dixisse sufficiat, initium tantum numeri dierum censendum esse cum libræ circiter duæ, intra viginti quatuor horas ptyalismo exclusæ fuerint, qui ad quindecim dies ut minimum exporrigi debet, ad summum triginta.

Plurimi contendunt, symptomatis & ptyalismo desinentibus, pro explorato habendum Luem superatam esse, at regulam dictam non omnino fidam esse constat, alibi quippe à me ostensum posse Luis causam latitare adhuc posse etsi symptomata solita desierint, alia ex opposito nunquam omnino evanescere quin remedia topica admoveantur, dum ad curam universalis totius corporis incumbit chirurgus, aut postquam ea peracta est, exempli gratia ossium caries, quæ cauteriorum actualium ope emendatur, consumptio carnis aut cutis, ab herpetibus aut ulceribus exedentibus inducta, quæ nonnisi detersione adhibita carne vestiuntur: Relaxatio tandem ac debilitas vasorum spermaticorum, quarum causa in quibusdam seminis perpetuum effluvium superstes est, donec per adstringentia styptica contracta & roborata fuerint: Demum experientia apertum facit ptyalismum sæpenumero ante morbum desinere, adeo ut iterum illum provocare incumbat necessitas, aut saltem evacuationem, beneficio remediorum, per alios ductus colluviem evehentium, perficere, si præsertim natura eo magis vergere videatur.

Nec tamen eos in exemplum tibi proponas qui lue infectorum corpora nunquam sufficienter se exhausisse arbitrantur, hocque pacto humidum radicale absumunt, vitę fomentum, omnibus prope humoribus evacuatis: Id vero ex opposito in memoriam revoces, ęqualis esse momenti id quod secundum naturam est conservare, atque id quod illi contrarium est destruere: Ne ad excessum illum devenias, observanda tibi accurate corporis exsiccatio, virium attritio, cętereque omnes circumstantiæ à me designatę, quo finem imponas salivationi, aut aliis fluxibus, si evacuatio justa pręcesserit, immutatis linteis, cubili, imo aliquando cubiculo; aut Mercurium pręcipitatando, quod consequi licebit beneficio salis Tartari simplicis, cum jusculo assumpti, aut cum purgantibus mixti, vel diureticis vulgaribus.

Capvt V.

Diæta ab ægris observanda dum crises universales Luis promoventur.

1. *Regiminis istius in genere constitutio, Et cur exempla illius afferre necesse sit.* 2. *Regimen eorum qui optima corporis constitutione prædití sunt*

3. *Eorum qui temperie calida & sicca donati sunt.* 4. *Eorum qui frigida & humida.* 5. *Observationes generales omnibus communes.*

I. MEthodus regendorum Lue infectorum, aut aliorum ęgrorum qui experiuntur crises Mercurii beneficio suscitatas, hoc in genere supponit ut ab iis injuriæ aëris arceantur, tempestatumque à recta temperie deflectentium; ut alimentorum medicamentorumque qualitati & quantitati norma adhibeatur, imo, si lubet, animi pathemata regantur.

Media per quæ primum requisitum obtinueris, tradita sunt ubi tempora idonea Luis curationi proposita sunt: quoad posteriora, ea Medici vigilantiæ videntur assignanda: Interim, cum sæpenumero impossibile sit, dum præparationi consulitur, perfecte emendare omnes dispositiones contra naturam, ex varietate temperamentorum ægrotantium exurgentes, ac proinde sæpe urgeat necessitas toto curationis decursu iis uti quæ adversantur vitiosis illorum qualitatibus, è re erit, id quod jam ante innui tradendo methodum præparandi corpora Lue infectorum, afferre regimen alimentorum & medicamentorum, in eorum usum qui æquali temperie præditi sunt, necnon eorum qui ab hac æqualitate deflectunt, ob repletionem aut inanitionem nimiam, postmodum occurrent etiamnum quædam circumstantiæ quas observasse refert in genere ad omnes morbos qui mercurii ope expugnandi sunt.

II. Duę prę sertim regulæ maximi momenti se offerunt in regimine ægrorum qui moderata sunt temperie, prior est ut tantum alimentorum exhibeatur quantum satis est ad virium conservationem, ne copia excrementorum superfluorumque augeatur: Posterior est levibus tantum remediis locum esse, ac solummodo ad vacuationem primarum viarum, ne natura ab opere instituto avertatur, motibus contrariis institutis.

Prius prę ceptum expleturus est, Medicus exhibendo duo ova recentia hora meridiana; & jusculum quaternis horis interjectis, reliqua diei parte & noctis parandum, exempli gratia, ex volatilibus, carnis bubulæ frusto ac cichorio.

Ptisana à me præscripta pro præparatione corporum eo modo constitutorum, utilis necnon esse poterit toto crisis decursu, quo satisfiat posteriori regulæ à me propositæ, eo quod sudorifica ui polleat & diuretica; quę etiamnum ventris laxationi accommodari potest, infusione facta, citra caloris adminiculum, spatio viginti quatuor horarum, drachmarum duarum sennæ in frigidæ sextario minore, quam alternis diebus, iteratis vicibus exhibiturus es.

III. Si tibi curandum obtigerit corpus admodum calidum & siccum, memineris periculum esse in exhibenda ciborum insufficienti copia, aut nimis

mis calefacientia porrigendo, qua de causa juscula ovis recentibus anteferenda sunt, quę pręBenda semel unoquoque trihorio, ex poplite vitulino facta, carne bubula & pullo gallinaceo, addita oxalide, lactuca & portulaca; sin æger ejusmodi alimenta fastidierit, concinnanda erit gelatina ex iisdem alimentis, hordeo mundato, pauxillis seminibus frigidis & saccharo.

In usum quoque utiliter veniet Ptisana humectans & refrigerans, à me præscripta ubi de ratione illam præparandi, in cujus sextario minore infundi curabis drachmam unam sennæ, ac tantundem crystalli mineralis; singulo quatriduo præbendo.

Enemata humectandi & refrigerandi infimam alvum vi prædita apprime conducent, si ex sero lactis parata fuerint, aut olerum decocto, unicuique addendo unam unciam mellis violacei aut nenupharini.

IV. Vice versa si curandum habueris corpus admodum obesum & pituisosum, satis futurę non sunt evacuationes criticæ quę per os fieri solent; sed pręterea incumbendum in humorum exhaustionem omnibus adhibitis mediis, quamobrem pauca juscula, aut aliquot ova recentia bis in die exhibita in nutrimentum satis erunt, tantum enim exhibendum quantum ad vitę sustentationem satis est.

Ptisana cum Guajaco parato utilis pręterea admodum erit, ob desiccandi vim, si ad eum modum, quem capite de præparationibus tradidi, concinnata fuerit.

Clysteres crebro injicientur ex melle communi parati, ac decocto foliorum salviæ, absynthii, rutæ & fœniculi.

Parabuntur & potiones laxantes in usum frequentiorem ex decocto foliorum salviæ, infuso sennæ & hermodactylorum, cum syrupis rosarum pallidarum aut florum persicorum, sedulo cavendo ne salivationem præpediant inchoatam, nec eandem imminuant ubi ex voto procedit.

V. Exempla superius adducta, & quæ prius proposita sunt ubi de modis præparandi corpora, & idonea efficiendi ad susceptionem motuum & energiæ Mercurii, proclive tibi fuerit diversas fingere methodos, in eorum gratiam qui magis aut minus ab his gradibus discedunt; ut supervacaneum fuerit eam in rem alia protulisse: At vero eo conducibilius erit adnotasse hic animadversiones sequentes, quod in genere omnibus profuturæ sint, qui experiuntur crises Mercurii adhibitionem consequentes.

Si animi deliquium vel syncoque obrepserit, vinum cæteris liquoribus fructibusque acidis præferendum erit, cum experientia teste certioris sit effectus.

A pane dulciario, fructibus saccharo conditis, ac in genere mellitis omnibus & saccharatis abstinendum erit, eo quod ab eorum usu dentes ni-

grescant, augeanturque humoris acrimonia, & dolor ab ægris in faucibus perceptus.

Sufficientibus peractis vacuationibus, ptyalismóque desinente, cæterisque excretionibus; paulatina alimentorum adjectione ægrum refocillabis, virésque collapsæ ut resurgant curaturus eris, per gradus procedendo eodem prope modo quo copia illorum accisa est, ubi de præparatione actum, in memoriam illud revocando cavendum esse ne ab inanitione in repletionem subitus fiat transitus, suffocationis imminentis metu, aut cujuspiam ægritudinis insignis & lethalis.

Statim ac ægri dictis mediis utcunque restituti fuerint, ad purgantium usum, diureticorum & sudorificorum reditus faciendus erit, ad naturam iterum excitandam, ac impellendam ad excretionem impurorum humorum, aliquando residuorum à prioribus illis apparatibus.

Cæterum animi quies toto curationis decursu admodum necessaria est, quæ nisi adfuerit præsto semper aderit periculum, adeo ut curantis diligentia intercedere debeat quo tranquillitas ægro concilietur, arceantúrque quæcunque animi pathemata excitare nata sunt, timorem præsertim, iram, curá rerum arduarum, aut attentum ad alia studium; adeo ut ægri perpetuo sanitatis prosperæ & citæ consequendæ spe demulcendi sint; ea tantúmodo referendo quæ lętitiam parere valent, in omnibus illis quantum licet obsequendo, aut saltem leniter & grate objiciendo, quantum periculi immineat iis concessis quæ jure denegantur; satagendo præterea negotiorum ipsorum, revera aut simulate: Lectione tandem librorum arcendi sunt, manuscriptorum, ac in genere omnium quæ animum nimis objecto alicui adstringunt, post admotum pręsertim hydrargyrium.

Cap. VI.

Circumstantiæ particulares observandæ in rita methodo curandi mulieres & pueros.

1. *Observationes necessaria circa curationem mulierum.* 2. *Infantes omni ætate Lue posse infici, Nec tamen necesse esse diversas methodos tradere ad omnia juventutis tempora.* 3. *Ratio pusillos curandi, ubi consilium notatu dignum circa eos.*

1. QUæcunque hactenus allata sunt de Luis venereæ curatione, communia esse poterunt & æquæ curationi in utroque sexu, imo omnibus ætatibus, proportione observata in dozibus remediorum ad ægri vires; supersunt tamen quędam circumstantiæ singulares, necessario observan-

dæ, si

dæ, si modo curationem felicem optes in mulieribus & infantibus: Nam, exempli gratia, si in prioribus menses suppressi fuerint, incumbendum proculdubio est ad illorum revocationem, quamdiu eas ad susceptionem hydrargyri pręparabis; quandoquidem id semper admovendum est simulac illorum fluor desierit, ne à novo & citiori circuitu insignis œconomiæ naturali superveniat conturbatio, ob motum illi contrarium qui per os accidit.

Id prętterea adnotandum urgentia quandoque accidere symptomata, quæ gravidarum curationem aggredi impellunt, quam impune suscipi posse experientia ostendit, modo caute & leniter processus fiat, eligatur pręsertim tempus quo graviditas aliquomodo provecta sit, eo quod initio debilior sit fœtus quam ut obsistere valeat commotioni ab hydrargyrio inductæ aliisque remediis, ac demum sub finem partus, ante debitum tempus promoveri possit, & perfectam fœtus maturitatem.

II. Aliquando Infantes Lue inquinantur, quod illam in utero materno contraxerint, vel quia nutricis infectæ ubera suxerint; paucis, ob oscula data vel aliū quępiam contactū impurū: Quo fit ut juventutis quibusvis temporibus accidere queat, ac proinde non similem tractationem admittere queant, quandoquidem is qui ex mammis alimentum petit, multo minus idoneus est ferendæ remediorum efficaciæ eo qui communi cum cæteris vivendi genere fruitur, ætatis multo provectioris ratione.

Nec tamen incumbit necessitas discrepantes methodos tradendi ad omnes ætates, quandoquidem scopi, intentiones & remedia à me notata in curationem adultiorum, convenire quoque valent infantium sanationi, eadem individuorum statui pręsenti accommodando: E re tamen fuerit methodum particularem pręscripsisse, dirigendam in parvulorum curationem quo ex voto succedat, ut collatione facta exemplorum in eo quod magis est & minus, facilius feratur judicium de qualitate & quantitate rerum usurpandarum in differentibus mediocritatis gradibus.

III. Cum tibi constiterit lue inquinatum esse infantem ubera sugentem, perquirendum obnixe undenam contraxerit, antequam enim curatio suscipiatur, removere inficientem expedit, deinceps nutrix probæ notæ eligenda, cujus sanguinis depurationi invigilandum erit, proventum probi lactis procurando, cujus puritas omni arte servanda, pręscripto recto vitæ regimine nutrici, à qua removendus alumnus, cui ex exiguo cochleari præbendum, vel ex linteo tenui illo imbuto, quod sugendum dabitur; Id vero noscendum lac capræ, probo alimento pastæ, multo pręstantius esse mulieris lacte mala valetudine fruentis.

Necnon necesse est infantem ab initio purgare exhibita pauca aqua cassiæ, aut pauco syrupo rosarum pallidarum, iteratis vicibus id purgans por-

rigendo, prout plus aut minus obesus fuerit.

Parabitur & Prisana ex hordei manipulo uno, & tribus aut quatuor obolis radicis Chinçæ, quæ ebulliat in tribus sextariis minoribus aquæ communis quousque evaporet tertia pars, sub finem ebullitionis addendo parum liquiritiæ, eique colatæ grana decem crystalli mineralis, quæ potanda dabitur, ut sugenda ex intervallis nocte dieque.

Reseratis viis communibus, vacuatisque excrementis ope amborum dictorum remediorum, plantæ pedum tertio quoque die unguenti sequentis drachma una illinantur.

Accipe mercurii, cinnabaris additione vivificati, drachmam unam, vel drachmam unam & semis, extinguatur immixtus unciis duabus Balsami *Arcæi*, cui postmodum addendæ axungiæ porcinæ bene elotæ unciæ sex, quo uteris sexies aut octies modo supra dicto.

Si à prioribus inunctionibus saliva effluat, aut alia quępiam crisis species excitetur, in earum usu pergendum erit citra aliud pręsidii genus quantum necessitas requiret: Sin validiorem vim imprimere velis, adde dozi unguenti suprà dicti semidrachmam, aut amplius, pro singula illitione, tum in pedibus tum in manibus.

Per decursum evacuationum criticarum, sexto quoque die porrigantur duo vel tria grana salis volatilis viperini, dissoluta cum pauxillo Prisanæ pręscriptæ, quod remedium anteponendum omnibus aquis theriacalibus, philosophicis & hidroticis, quas mire, sed perperam prædicant plurimi.

Cæterum eximii momenti pręceptum circa infantes communica u us sum, ut scilicet virium illorum summa ratio habeatur, earúmque respectu curatio dirigatur, sedulitati & labori nequaquam parcendo quo augeantur, vel saltem in eodem statu conserventur; si enim ab effectu remediorum deficiant, mors proculdubio lugenda præ foribus est, nedum sanitas expectata: quandoquidem medicamentorum actio fere semper inutilis aut periculosa est, nisi naturam adjutricem habuerit.

Cap. VII.

Quæ infortunia sinistram Hydrargyrii admotionem sequantur.

1. Causa mortis Lue venerea infectorum, ut & symptomatum mercurii admotionem subsequentium. 2. Designatio illorum accidentium. 3. Remedia generalia eorum progressum inhibentia. 4. Remedia particularia ea extinguentia.

1. ETsi lues affectibus lethalibus propria natura annumeranda non sit, imo quocunque in gradu constituta sit eam superabilem asseram, constat tamen

tamen mortem aliquando, ſubſequi (ſicut ante ſcripſi) ſi ab ejus materia partibus ad vitam neceſſariis labes inuſta ſit; cum lue inquinatus in manus agyrtarum & imperitorum inciderit; ſi tandem ob medentis negligentiam celeritas in remediis non adfuerit nec ſymptomatis mercurii admotionem ſubſequentibus mature is obviam ierit.

Id quidem certum eſt pręcepta à me tradita indubii eſſe eventus ad curationem iſtius affectus cito, tuto & facile peragendam, cum vix è millibus unus intereat ſi accurata adfuerit edictorum obſervatio, adſunt tamen aliquando caſus infauſti quos declinare impoſſibile: Nam pręter fatalem mortis in omnibus neceſſitatem, cauſa mortis ſæpenumero latet, tempus illius pręvideri non poteſt, corporum autem cacochymia quandoq; adeo inſignis eſt, ut emẽdationis ſit incapax: quibus & hoc addideris, latentes quaſdam in corpore ſubeſſe diſpoſitiones, quas eluere impoſſibile ſit: Quãobrem curandis conatus aliquãdo ſunt irriti, medentiſq; ſcopium ſæpe eluduntur eo quod ſubſequuntur ſymptomata, neutiquam prævisa, quibus tamẽ medicatio debetur, ſed adhibita ſingulari cura & diligentia, ſi nempe vitæ diſcrimen adfuerit.

II. Interim quamvis prædictæ cauſæ ejuſdem & æqualis ſint momenti, inutiliter media quibus eæ abſcindi queant, tradenda ſunt quandoquidem ex earum numero quaſdam noſcere non conceditur, alias vero exterminare: Sufficiat vero quædam adduxiſſe de vitioſis corporum temperamentis, & de ſuperflua hydrargyrii copia in illa immiſſa: hæ enim vulgatiſſimæ ſunt cauſæ ſymptomatum ejus admotionem ſubſequentium cum nullum non à dictis cauſis manare queat: Nam ſi, exempli gratia, in pręparatione inutiliter in uſum adducta ſint omnia refrigerantia & humectantia ad extinguendum æſtum emendandámque corporis admodum atrabiliarii ſqualliditatem; ſæpenumero oriri deprehenditur diarrhœa cum immanibus ventris torminibus; eo magis periculoſa quod paulo poſt ſubſiſtat, ad quam ſequitur adſtrictio, à qua non longe abeſt viſcerum inflammatio, pectoris, faucium, oris, cum difficultate reſpirandi, deglutiendi & ſermonis, unde febris initium ducit, cui ſatis vehementiæ accedit exiguo temporis intervallo ut ideo mercurius ſublimis in cerebrum deferatur, à quo proinde ſyncope excitatur, delirium, ſpaſmi, imo aliquando ſurditas & viſus amiſſio, apoplexia, paralyſis; ipſa tandem mors, niſi mature pręſidia admoveantur prædictáque ſymptomata impugnentur.

Eodem pacto, niſi dięta, decoctiones exſiccantes generoſioráque hidrotica ſufficientem alterationem induxerint in corpus admodum obeſum & pituiſo temperamento donatum; vel iterum ſi pręceps & intempeſtiva fuerit mercurii admotio, ſecum in ſublime tantam humorum copiam defert, ut ea de cauſa maxima recenſitorum ſymptomatum pars ſuccedat, ſed pręſertim faucium extraordinaria intumefactio, linguæ, genarum imo totius vul-

tus cum insigni duritie, dentium commotio, immodicus ex oris ulceribus sanguinis effluxus, parvo temporis spatio admodum se diffundentibus, vagis, nigris, fœtidis, & gangręnam sapientibus, mortem tandem accersentibus, nisi hęc illam occupet.

III. Hęc si simul concurrant non, alia via tutiusque medelam adhibueris quam mercurio fręnum adhibendo, imminuta ejus quantitate, cubilis immutatione, linteaminum & cameræ; reliquias illius ad inferiora usu gargarismatum adstringentium detrudendo, enematum, sanguinis è pede emissionis, ac pręsertim purgantium crebrius exhibitorum, quibus semper sal Tartari immiscendum, cęterorum ingredientium proportione servata juxta ætatem, vires & ægri temperamentum.

Quidam pilulam auream ægro deglutiendam crebro exhibent, prius elutam, cujus superficiei mercurii perpetuo aliquid adhęrescit; at tantilla ejus est portio temporis habito respectu ut nonnisi levior effectus subsequi queat, nec illius usus prępedire debeat administrationem priorum remediorum memoratorum.

IV. A tradita omnium symptomatum nominatorum providentia, per media à me adducta, ad ea transitus faciendus est quæ peculiaribus correctivis egent: exempli gratia, ratione delirii, convulsionum, apoplexiæ, surditatis, cæcitatis, ac in genere cerebri nervorúmque affectuum, admovendæ sunt cervici, aut summo dorso, cucurbitulæ cum scarificatione.

Gargarismus ex decocto plantaginis, rosarum rubrarum, agrimoniæ, cui tantillum spiritus vitrioli infuderis, adstringente vi pręditus erit, & retrudendi sanguinem aut pituitam ex ore prodeuntes; & detergente ad ulcerum mundationem, quæ & ex intervallis, admotis spiritibus chimicis supra nominatis, inurere è re fuerit.

Notandum & eundem gargarismum confirmationi dentium vacillantium utilem esse, gingivarum constrictione, cui tamen rei magis efficax fuerit admotio aquę secundę.

Oxyrrhodinum ex aceti parte una paratum, olei rosacei partibus duabus, exterius gutturis partibus admotum, dolorem mulcet, tumorem imminuit nec non inflammationem.

Eapropter & cerato *Galeni* uti licuerit oleo amygdalarum dulcium commixto.

Vini generosi cochlearia aliquot exhibita adversus leipothymiam & syncopen pręsentissimo sunt pręsidio, ad cordis roborationem & spirituum conculcatorum diffusionem, cujus usus simili in casu cunctis confectionibus, potionibus cardiacis aliisque cordialibus anteponendus est.

Lac vaccinum tepidum ventris tormina certa efficacia sedaturum est, fotu adhibitum & per clysteres injectum, cui aliquot ovorum vitellos

addere

addere poteris & grana laudani, ad anodynam vim augendam.

Præter trita hæc remedia, notitia tibi comparata remediorum ex arte depromptorum, lectio conjuncta, & consilii adhibitio, infinita alia tibi suppeditatura sunt in casus urgentia.

Ejusdem
NICOLAI DE BLEGNY
DISSERTATIO

Possibilem esse Luis Venereæ absque Mercurii ope, aut Salivationis, curationem ostendens.

INter partes Chirurgiæ; Ars Luis Venereæ curatrix plus cæteris probitatis, scientiæ & acuminis ingenii exposcere videtur, Reliquæ omnes aut in quibusdam Operationibus, quarum eventus à sola solertia & peritia artificum pendet, consistere videntur, Aut in quibusdam curationibus quarum successus salutaris sperari poteſt, observatis quibusdam circumstantiis sensibus fere semper obviis. Quo vero hæc felicem exitum obtineat, non satis est dexterum manus regimen ut nihil sinistri contingat, vel remedia externa accurato studio adhibuisse, id præterea requiritur, ut in subsidium veniat quicquid arduum est in arte Medica, remedia interna legitimis cum cautelis exhibendo: Eorum quippe solum beneficio obviam eundum, aut succurrendum affectibus quos Luis materia partibus interioribus inducere valet. Ejusmodi scopus ad quem collimare æquum esset quotquot artem profitentur, scilicet perpetuo studio rerum novarum disquisitioni incumberent, in paucissimis tantum reperitur: maximæ enim medentium parti satis est, ut vel juxta artis theoremata, à magistris tradita, operationes suas dirigant, aut sequantur doctrinam eorum qui naturam illius morbi, remediorumque illi dicatorum descripserunt, eo tempore quo qualitates omnes, quæ caloris, frigoris, humiditatis aut siccitatis non essent soboles, occultæ habebantur: nequaquam pensitando, aut curioso animo indagando an eorum dogmata fundamento aliquo solido innitererntur, vel num aliarum rerum disquisitio illorum methodo certitudinem majorem conciliare valeret, aut num ex novis oblatis observationibus liceret rariora quædam & utilia nanscisci, quarum rerum consideratione neglecta fit ut jejuni & steriles sint ubi praxis observatæ rationem reddere tenentur, perpetuo sileant, causam ab effectu, agens à patiente, morbum à symptomatibus, id quod subjecto est,

ſentialiter ineſt aut per accidens nequaquam dirimere parati, cuncta hæc perturbantes. Quinimo falſas ideas & confuſas animo inducentes, conatus eorum irriti ſunt & periculi pleni hinc infortunium infelixque ſucceſſus eo crebrius comes eſt, ut nunquam eam peritiam adipiſcantur qua duce remedia variare norint, eaque accommodare inſignibus differentiis in affectuum indole occurrentibus, ac ſingularibus diſpoſitionibus eorum qui illis occupantur.

Sin ob ſtudii negligentiam infortuniis pateant à novorũ experimentorum contemptu inſignium beneficiorum jactura illis accedit; moleſtéque ferant neceſſe eſt inchoatam ab ipſis curationem per alios perfici, aut ſaltem doctores agnoſcant eos quos diſcipulos habere deberent, quippe cum per naturam à labore abhorreant, in eam opinionem facile vergant in rerum natura nihil abditum latere, neque artem Medicam deinceps meliora remedia, quam quæ uſitata ſunt adeptum iri.

Hac ratione plurimi authores commoti efferuerunt Mercurium unicum eſſe Luis Venereæ alexipharmacum, etſi nunquam diſquirere in animum induxerint, aut experimentis factis tentare, num res opinioni conceptæ quadret; eáque propter hodierna die adſtipulatores habet Practicos inſignes, non parvo numero; receptæ opinioni adhærentes, quod neminem diſſentientem videant, neque examini ſubjiciunt, labori ſcilicet animi & corporis parentes. Nec vero ſatis eſt illis errorem fovere, alios quoque in eundem ſecum deducere contendunt, recentérque ab aliis explorata pro figmentis habent, extra inuſitata remedia pro venenis traducunt, eorum vero authores deceptores vocant. Revera nullus non hodie confitetur ſanguinem à corde principium ducere, continuo motu eóque circulari ad ipſum deferri; reperta eſſe receptacula, & canales per quos chylus eo convehatur: Illud præterea in confeſſo ab iis non ita pridem admiſſa eſſe præſtantiſſima quædam remedia, quæ empiricis & chimiſtis debent. Illud præterea notum *Harvéum, Pecquetum, Paracelſum, Helmontium* alioſque illuſtres Exploratores tanquam improbam monetam repudiatos fuiſſe, dum in vivis eſſent, famam vero & laudem debitam tantummodo obitui ſucceſſiſſe, ubi eorum mors zelotypos irritare non valuit.

Utut ſit, conſtat quamplurimos adverſus quoſdam Medicos & Chirurgos inſurrexiſſe cum pro Luis Venereæ curatione remedia Mercurio faciliora inducere conati ſunt, mediáque naturæ magis conſentanea artificioſa ſalivatione, adeo ut ab hac ſententia diſcedere coacti fuerint. Sin quis cæteris minus trepidus propoſiti tenax fuerit, adverſariorum & contradicentium numero & mole obrutus, ſecedere neceſſe habuit.

Revera, quo pacto tutum quis ſe reddere poterit à tot adverſariis quibus nullus alius quam nocendi ſcopus eſt, quorum fama multos pellicit, ægros eorum

eorum fide temere, se committentes? Sicut enim tanto facilius est ipsos, quo lubet inflectere, quod summa fiducia ejusmodi impostores amplectantur, nec ea sagacitate per imperitiam, polleant, qua ab illis propositionum rationem extorquere valeant. Si vel his nunciatum est solum ptyalismum Luis Venereæ ῥιζότομον esse, solosque agyrtas alia media quærere, obsurdescunt illico aures ad cætera quæ deinceps adducuntur; censentque omnia effata ab hoc dissona, totidem errores esse & figmenta, imo vix credunt a Mercurio aliusmodi salubres evacuationes excitari posse: hoc vero magis admirandum, quod etiam conquerendi libertas ipsis adempta sit si ab usu illius remedii male habuerint: sin eo audaciæ quidam devenerint, phantasiæ errore laborare censentur & accusantur, ægrique tanquam deliri audiunt: Humoris Luem parientis pravi effectus, humoribus biliosis & serosis assignantur, ac (quasi cum infantibus ageretur) de Mercurio hoc illis obtruditur Mercurium viverram esse, quam imminentem, nedum præsentem metuat: adeo ut perfecte se ab ea liberos inviti sibi persuadeant, etsi symptomata sæva adhuc perpetiantur. Sin viceversa quippiam vel levissima ægritudine tentatur, qui aliam curationis viam injerit, proculdubio causa priori morbo assignabitur, persuadent illis posteriorem circumstantiam, alteri copulatam, quod curatio non processerit rita & vera, & vocant, methodo, luculenta esse indiciæ, mancæ & imperfectæ sed inchoatæ curationis, imo sæpenumero si scabiei pustula, excitata sit quo loco pulex pupugit & ad scalpendum impulit, ad Mercurii usum miser compelletur, sed eo majori periculo, quod in corpore nulla amplius superstes sit materia quæ mineralis illius impetui sustinendo par sit, quo fit ut à valido partium id admittentium, calore subactum, sublime in caput deferatur, in quo ex necessitate terrifica symptomata suscitantur.

Nec tamen inficias eundum ab ejusmodi medicamento mirandos edi effectus, in subjectis ejus actionem recipere idoneis, atque innumeros valetudinis restitutionem unico huic remedio debere: Id quoque confitebor plurimos Medicos eruditos frustra plurimorum aliorum periculum fecisse, solosque imperitos, aut agyrtas leniora & faciliora jactitasse. Sed si Mercurius ut plurimum radice tenus Luem Veneream abscindit non exinde tamen colligendum est nullum aliud in rerum natura subesse remedium à quo similis effectus manare possit. Sin hactenus nondum publici juris facta sint æquipollentia media, nec tamen inde sequitur impossibile esse reapsa dari.

Revera, quotquot hodierna die Medicinam cum studio profitentur, nunquid in remediis ab ipsis usurpatis animadvertunt qualitates eo mirabiliores quod antea omnium cognitionem effugerint? Aut, ut verius dicam, an morbi aliquot species extitit quæ uni soli remedio cesserit? Sin forte Mercurius ad curationem non adesset istius an verisimile ægros auxilio omnino

destituendos? Minime gentium; cum certi simus regionem unam proferre ea quibus caret altera, morbi autem quorum una eademque facies nobis videtur, nunquam tamen quoad essentiam uniformes esse, admodum verisimile est Providentiam Divinam medicamentis tam varias qualitates eo fine tantum indidisse, quo uno deficiente alterum illius vicem gereret, aut infirmitatem sublevaret.

Porro, an illud ignotum ad curationem morborum, quorum causæ humoribus insident, ut in Lue Venerea, Naturam quicquid sibi molestum est foras propellere, quoties ad ejusmodi effectum edendum lacessitur? Illud vero in dubium an revocare licet nullum in Medicina extare medicamentum à quo eadem efficacia commoveri queat ac à Mercurio? At vero, quamvis minerale id remediorum omnium generosissimum foret, an inde colligendum necessario id sempet in usum ducendum, ad abigendum morbum de quo mihi sermo, cum facilioris sit quam plurima alia sanationis? Denique posito nullum hoc pertinaciorem dari affectum, an verosimile iisdem conatibus adhibitis illum oppugnandum in omnibus sine discrimine ægris, quandoquidem Natura sæpe propriis viribus,innatóque impetu morbificam causam extrapellere nititur, sive per sudores, sive per alvum,lotium, aut in mulieribus per menstruas evacuationes, vel excreto sanguine crassiori & melancholico in quibusdam hominibus, quibus status est & consuetus hæmorrhoidalis fluor; sive tandem per media quibus uti consuevit ad formandos abscessus exteriores id quod aperte conspicuum est in Bubonibus venereis, quorum fixationem, maturationem & mundationem firma semper consequitur valetudo?

Ideoque, etsi Angli, Germani, nonnullique Europæi Ptyalismum aversentur, qua de causa inunctiones utplurimum respuunt, & suffitus Mercuriales, non tamen contingit Luem, apud illos adeo familiarem, pluribus quam nostris in oris perniciosam esse; Id scio posse mihi objici,etsi perfectam non adipiscantur sanationem, posse quoque à supervenientibus symptomatis eosdem liberari, vacuatione facta per usitata remedia seri effusi illa & parientis & foventis, posse & præcaveri eventus luis maxime metuendos, ex intervallis ad eadem præsidia reditu facto: At vero quam verosimile defuturos Medicos exteros, non satis eruditos qui periculum ideo imminens non prævidèrent, aut eosdem adeo esse improbos ut ægris imponere audeant, quos toto vitæ curriculo expositos & obnoxios velint curationibus toties repetendis? Sed tandem,omnibus his considerationibus prætermissis,cui dubium à causis discrepentibus eundem effectum emergere posse? Sin dogma hoc non æque receptum esset ac verum, quæ ratio quempiam impelleret ut se Medicis committeret, quibus omnibus per varia & diversa media ad indicationes simplices & univocas iter est?

Quid

Quid plura? non uni mihi dictorum innotuit veritas: Eruditus *Fernelius*, cujus memoria in æternum excolenda est, suo de morbo venereo Tractatu, non solum contendit dictum affectum absque Mercurii ope sanabilem esse, sed & præterea id remedii genus, ut pote pernitiosum, omnino explodit, illique ante ponendum censet regimen appropriatum, sudorifica & purgantia: quam in rem quam plurima profert experimenta, ac inter cætera unum à se comprobatum in Domino de *Mezieres*, tunc temporis Priore Sancti Dyonisii, quem parvo temporis spatio à se sanatum ait beneficio remediorum facile parabilium, postquam duodecies curatio sed irrita, per Mercurium tentata fuisset.

Erudius Dom. *Riverius*, libro observationum asserit se plurimos Lue infectos viginti dierum spatio curasse, ope purgantium & decoctorum hidroticorum, diversis adductis exemplis, ac inter cætera cujusdam à duodecennio lue inquinati, cui inutiliter repetitisque vicibus imperata Diæta & Mercurii usus, à se nihilominus sanitati restituti crebro purgantium usu, Decocti sudorifici, ex putaminibus nucumjuglandium præparati & antimonii: Libro autem observationum communicatarum, refert quendam Medicinam Parisiis factitantem, perfectè lue liberasse *Henricum Tertium*, remedio euporisto, à Turca communicato, quanquam dictus Princeps peritissimos tum medicos tum chirurgos regnicolas inutiliter in consilium adhibuisset.

Laurentius, inter Anatomicos & medicos sui ævi illustris, profitetur Guajacum, Chinam, & Zarzam parillam domandæ Lui sufficere; imo asserit plurimos ab hoc affectu exercitiis violentis & repetitis liberationem obtinuisse: *Ranchinus* eundem in finem tria sudorifica à me jam memorata præscribit, addito ligno Sassafras; Imo ratum habet lue inquinatos à commotione corporis vehementiori, adeo ut eam sudor subsequatur, auxilium nancisci posse: *Vigo*, cui Mercurius in usu familiari fuit, plurimasque compositiones eum admittentes commentus est, non tamen oblitus est in suis operibus methodi morbum aliis præsidiis debellandi: *Matthiolus* commentariis in *Dioscoridem*, asserit plurimos sanitati restitutos usu vini ex Guajaco, aliisque quibusdam medicamentis compositi: *Garcias ab Horto*, Tractatu de Aromatis, *Dalechampius* historia sua generali Plantarum, idem Guajacum constituunt remedium certissimi effectus contra dictum morbum, *Emanuel Aranda*, in Relatione de captivitate sua Algeriana, refert Lue infectum valetudini restitutum, ope Dietę & exercitiorum triremibus damnatis indictorum: Tandem *Rondeletius, Liebaultius, Silvius, Mercurialis, Campanella*, plurimique alii medici, in suis Operibus varias medicamentorum formulas tradunt, quibus non minus certitudinis quam Mercurio tribuunt: Porro cum authoritatibus catenus adhærendum sit quatenus cer-

titudinem & evidentiam obtinent, satius est rem juxta propriam naturam perpendere, ad examen revocando id quod Luis essentiam & ideam constituit; quæ porro subsequi solent symptomata illi familiaria; à definita enim rite ejus natura, ejusque accidentium, minor multo suberit difficultas in investigandis qualitatibus medicamentorum illi adversorum, ac inveniendis rationibus per alia quàm per Mercurium luem expugnandi.

Sin observationes à me supra emissæ sufficienter comprobant materiam Luis parentem venenorum indolis propemodum æmulam esse, hoc est, illi insimul inesse aciditatem & volatilitatem; ejus essentiam sitam esse in mixtione ejusmodi materiæ cum sanguine: accidentia autem ab ea inducta sobolem tantummodo esse fermentationis quam in ea excitare apta est, effectusque virium seri salsi vasa elabentis quamdiu ebullitio perseverat, Notum præterea à suffragiis tot celebrium Medicorum propositiones memoratas extra contentionis aleam esse.

His sic constitutis, extra dubium est sin in rerum universitate alia præter Mercurium extent medicamenta, ea volatilitate prædita, liquida & penetrabilia, ut cunctas corporis partes pervadere queant, cum acidis coire, illisque commisceri, exitumque demum nancisci per vias naturæ legibus consentaneas, aut quomodocunque idoneas, absque dicti mineralis subsidio superatum iri acidum venenatum Luis authorem cum porro experientia compertum sit inter sudorifica interna quædam sufficienti volatilitate prædita esse, quæ rapido impetu à centro corporis ad ejus circumferentiam ferantur, eoque pacto secum corpuscula heterogenea abripiant quæ eam aptitudinem nacta non sunt ut perfecte cohærere valeant partibus liquidis aut solidis, inde colligendum inter medicamenta ejusmodi, posse reperiri remedia quædam materiam luis parentem profligare apta: Præterea omnibus in confesso est maximam diureticorum partem, ratione liquiditatis & penetrandi facultatis, universæ massæ sanguineæ insinuare se posse, acidaque ibi obvia sibi adjungere, eoque pacto corpus ab iis liberare, una cum urinis ea præcipitando: unde inferre licet, nisi omnino superare valeant Luis accidentia, saltem radices ejus abscindere à massa sanguinea causam & fermentum, à quibus turgescunt & originem ducunt, separando: Revera sudorifica modo recensita motum sanguinis insequuntur, & corporis circumferentiam nimio impetu invadunt, ut acida omnia in visceribus & extra vasa sparsa, abripere valeant: Illud præterea certum diuretica ope sanguinis tantum ad partes dissitas deferri, hoc est, arterias & venas non egredi eas iterum subitura, quod præstare deberent acida sibi assumptura, carnibus & membranis artuum adfixa, postmodum per lotii vias excludenda: sed ex prædictis nihil amplius inferendum quam necesse esse eodem tempore simulque ac semel utrumque remedii genus in usum ducere: Nec inde

de colligendum nihil utilitatis ab iis ad istius morbi curationem sperandum.

Concedendum nihilominus quicquid Acidi venerea Lue infecti obtinent, non semper auferri posse ope medicamentorum cunctas corporis partes celeritate summa pervadentium, eo quod aliquando partim crassæ & viscidæ pituitæ intricata hæreant, partim ulcerū saniei, carnis excrescentiis atque impuritatibus illis, ex quibus ejusmodi abscessus oriuntur, quos frigidos vocant: sed simili in casu dictorum remediorum efficaciam augere semper licuerit additis aliis generosioribus: absque dubio enim crassas illas materias crebro purgantium usu, modo leniora non sint, deturbare licet, vel etiamnum easdem ope decoctorum exsiccantium absumere, à quibus superfluitates corporis auferuntur, aucto sensibiliter caloris naturalis robore: easdem præterea impellendo partim per cutis poros, partim per vias urinarias.

Inferendum ergo æqualiter in usum ducendo hidrotica subtilia, tum diuretica liquida, tum decocta siccandi vi pollentia, catharticis generosioribus intermixtis, simul ac semel posse luis venereæ causam & symptomata abscindi, Sin rei apertiorem confirmationem desideraveris, in id solum attendendum cujuscunque naturæ sint materiæ impurę, morborum internorum genitrices, cum sanguini commiscentur, aut partibus interioribus adhęrescunt, prædictis mediis posse illas inde removeri, quandoquidem, prędictorum auxiliorum præsertim beneficio, catarrhi, rheumatismi superantur, apoplexia, paralysis, spasmi, hydrops, febris maligna petechialis, imo pestis ipsa.

Si porro à generica hac consideratione ad eam progressus fiat quæ singulariter probat ejusmodi remediorum ope expugnari posse morbos, qui originem ab exuperante acido originem ducunt, ac in quibus serum omne acrimoniam & corrodendi vim acquirit, sicut in lue venerea, perspicuum fiet illis solis adscribendam esse curationem sexcentorum ægrorum quibus achores negotium fecerunt, scabies psora, lepra alba, atque herpetes tum miliares tum esthiomeni: unicuique vero, ubi se occasio obtulerit, obvium fiet ab iis integre debellari posse gonorrhoeas, cariem, aliosque prætera affectus quos acida venerea parere apta nata sunt.

Si porro analogice instituenda sit cōparatio quædam ægritudinum homini propriarum cum iis quæ equis accidunt, non multum aberraturus est qui scabiem, dictam le *Farcin*, causam propemodum similem habere credat illi quæ morbos prædictos inducit; discere præterea licebit ab hippiatris, si ex his nonulli morbum dictum ope Mercurii superant, maximam aliorum partem eundem effectum consequi, expulsione facta beneficio aliorum remediorum, per poros cutis, alvum & urinæ vias vacuantium.

Revera, si diureticorum natura perpendatur, quis non concessurus [illegible]

eximia vi ea pollere acida è corpore eliminandi, quandoquidem aut suapte natura liquida sunt, aut aquas deturbare idonea sunt, quibus corpuscula ejusmodi familiarius quam sanguini se associant, vel cuivis alii liquori in corpore existenti. Cui vero ignotum ea de causa urinas salsedinem semper referre, quamtumvis dulcia aut insipida sint quæ in potum assumuntur? Eo pacto nonnulli morborum à me postremo memoratorum expugnati fuere solo seri lactis usu, aut taraxici decocto: Eo pacto Nobilis quidam nuperrime curavit equum morbo dicto *le Farcin* infectum, exhibita illi in plurimos dies copia ingenti aquæ communis: Denique, si fides viro cuidam probo & ingenuo adhibenda, mihi noto, eo pacto sanitatem adepta mulier, anno proxime præterito, lue venerea laborans, assumpta sola colocynthidis infusione in vino albo facta.

Quicquid vero sit, posito huic remedio non sufficientem ex se adfuisse efficaciam ad ejusmodi effectum inducendum, quis in dubium revocaverit potuisse naturam in tantū lacessere, ut insurrexerit ad impuriæ illuviei, ipsam opprimentis exclusionem? aut id potuisse sufficienter illius vires intendere, ut sponte in purificationem totius corporis feratur, cum certum sit hanc sæpe contingere nullo accedente simili auxilio? Id porro notum sit spontaneum urinæ profluvium non semel morbis universum corpus occupantibus finem imposuisse, abscessibus aliisve affectibus particularibus, pectoris, ventris, aliarumve corporis partium.

Sudorifica quod spectat, effectus non minus singulares proferunt, coagulationi enim sanguinis obstant, primo acidorum venereorum effectui; venenorum & materiæ pestiferæ pretioso isti liquori impresso: Sin tempestive ad dictam coagulationem præcavendam exhibita non fuerint, illam destruunt facta salutari dissolutione, tantaque vi ad expulsionem per poros rerum illi adversarum tentandam lacessunt, ut exploratissima sint remedia contra morsus virulentorum animalium, horum solummodo beneficio sæpenumero pestis profligetur, Indi porro nullo validiori præsidio venereæ luis diros effectus expugnent: Id tamen non negaverim infidam esse, nec securam earum sanationem eo quod solas decoctiones plantarum hidroticarum, de quibus alias, in usum ducant, quæ magis conferunt absumendo sero, symptomatum dicti morbi parente, quam è vasis extrapellendæ impuræ materiæ illa foventis, Illud porro quoque verum ab iis quandoque sanguini sat vehementem ζυμωσιν induci, ut occasio ideo suppetat naturæ ab eo segregandi acida cuncta, venereo inquinamento constantia, eaque postmodum in carnium extremitates transferendi, è quibus eo majori facilitate educuntur, quod eorum semper dissolutio accidat in sero sudori materiam præcente.

Sin effectus magis conspicui & mirandi expectantur, quos nunquam ex

actione

actione Mercurii, aut salivatione inde concitata consequi liceat; compositiones, quas ille ingreditur, ex parte diureticæ efficiantur, tunc, exempli gratia, manifestum fiet à decoctis ejusmodi facultatibus donatis, carnium durities, ligamentorum & membranarum durities emolliri, ossium item & cartilaginum extuberantias dissipari: Id quoque manifestum fiet à solo antimonio diaphoretico, liquori cuipiam aperienti commixto, pertinacissimas etiam gonorrhœas sisti: Experimento propemodum simili peritus quidam Equestris exercitii magister ante aliquot menses, usu antimonii eo modo præparati, sanitati restituit equum ægrotantem cui omnia alia media irrita fuerant, singulis diebus uncias duas illius præbuit, trium septimanarum decursu, ex parietariæ decocto: unde postmodum vigorem adeptus est, maximæ pustulæ in toto corio eruperunt, paucisque exactis diebus decidentibus crinibus, adeo tamen ut cum novi erumperent abscederent crustæ pustulosæ, parvoque elapso tempore & sanitatem & formam pristinam recuperaverit.

Purgantia quod spectat, toties id compertum ab iis humorum illuviem ex omnibus corporis partibus eliminari, ut ii ipsi qui Luem absque Mercurio impugnare nolunt, mancam curationem & imperfectam existimarent, nisi ægris pluries exhibita essent ante remedii illius exhibitionem, peractaque ejus operatione: experientia quoque teste sæpenumero febres recurrunt, aliique morbi interni, iis quibus rarius cathartica exhibita; Sed ut producamus tantum prosperos effectus ab iis excitatos, in affectibus ab acidis inquinamenti venerei oriundis, cui ignotum saltem ea tantum conferre in curationem gonorrhœæ & cariei venereæ quantum cætera omnia remedia? Annon plurimi lue inquinati à pustulis immunes facti sunt, à doloribus, maximaque aliorum Luis symptomatum parte, assumptis ex intervallis purgantibus, quando differenda fuit curatio, ob iniquitatem tempestatum, aut alias circumstantias.

Cæterum, si authoritates à me adductæ considerationem merentur; si argumenta, quibus ea fulcire sum conatus, solida sint, Experimenta publica, quæ emittere in publicum sum paratus, media sum etiam maxime incredulis fidem factura, veritatemque patefactura, quam proterve impugnaturi sunt, Quoad ea quæ diversis temporibus à me producta sunt, fateor necessitatem mihi allatam supprimédi nomina ægrorum quibus proficua fuere, anceps prætereà judicium de Luis præsentia ferendum cujus signa aliquando dubia, experimentorum aliquid fidei derogare posse: Interea cum eorum quædam in quibusdam tentata sint, in quibus indubia dicti morbi se prodebant judicia, ejusque profligati; curatio autem feliciter peracta præsentibus testibus nequaquam dubiæ fidei, eo fore utilius ea huc adducere existimo, quod forte idonea futura sint stabiliendæ fidei eorum quorum pertinacia inseparabilis non est.

Nobili Anglo qui remediorum vim per trimestre sustinuerat ad curationem cancri venerei, oborta est immanis cephalalgia, cujus causa bis sanguinis missionem fieri voluit, sed sine successu, succedente paulo post omnimoda alopecia, erumpentibúsque aliquot in fronte pustulis, quibus paulo post universus corporis habitus obsitus fuit : Consilio expetito, didicit Lue se laborare, cujus indubia erant argumenta : Mercurialia vero medicamenta aversatus, quod nationi illi familiare, edixit malle se mori quam salivationem experiri, illam omnino facessere jubens : Me vero rogavit curationem alia quapiam ratione instituerem, quam tanto támque felici successu consequutus sum, usus remediis qualia superius descripsi, ut in eorum decursu insumptis solum quinque hebdomadis, perfectæ sanitati restitutus fuert, nec ab eo tempore vel minima invaletudo superstes sit, etsi jam ab eo tempore integrum excurrerit biennium.

Medicinæ candidatus, luis suspicione laborans, quod oris interiora tribus ulceribus affecta essent, in perinço adesset pustula crustosa & latissima, doloribus fixis & nocturnis in mediis femoribus & tibiis, (ob prægressam gonorrhœam virulentam & Bubonem delitescentem) bis inunctionem mercurialem admisit citra tamen dolorum levamen, ideo potius exasperatorum : Cęterum, quamvis oris ulcera ac perinæi pustula primæ curationi cesserint post paulo secundam infra pręputium & in ano exortę sunt verrucę & ulcera, recentia affectus rebellantis indicia : Cum porro illi ex lectione quorundam authorum innotuisset plurimos Lue affectos salivationem, liberatione mali non subsequuta, expertos fuisse, deinceps tamen sanatos usurpatis remediis quibusdam vulgaribus, animum non omnino despondit: at vero cum illi compertum fuisset à me plurimos ægros, mediis non vulgaribus & usitatis, sanitati restitutos fuisse, obnixe rogavit me manum operi admoverem, cui tam felix successus adfuit, ut post septem septimanarum curationem ad matrimonium, urgentibus parentibus, convolarit, nullo suborto neque in uxore, neque in duobus liberis ex ea susceptis, ullo symptomate quod curationem infidam reddat.

Vir Quęstoriam exercens, post diutius neglectam sanationem ulceris in fræno suborti, atrocibus tandem doloribus in omnibus fere corporis partibus correptus est, qui non modo non cesserunt remediis contra rheumatismum præscribi solitis, sed quos præterea subsequuta sunt plurima tubercula durissima in capite suborta, nodus supra cubiti os, juxta carpum; duo præterea supra anticam tibiam dextram : Interea cum muneris exercitium curationi tempus non concederet, valedicere in animum induxit vulgatæ opinioni, periculum facturus experimenti, in amico quodam suo tentati à me, sine custodia, dimissóque mercurio : Quamobrem se mihi commisit, vixque bimestre transactum cum illi manifestum, prout nonnullis aliis, fuisset

fuiſſet ea quæ non omnibus cognita non flocci ſemper facienda, breviori enim temporis ſpatio dolores illi ſedati, nodi inconſpicui, fuere; ſola capitis tubercula per tres hebdomadas pertinacia remediis tandem univerſalibus ſuccubuere.

At vero non ſatis eſt argumentis ſuperius adductis oſtendiſſe, poſſibilem eſſe Luis venereæ citra mercurii ſubſidium, aut ptyaliſmum, ſanationem; demonſtranda prȩterea neceſſitas eam expugnandi uſurpatis aliis mediis, quo Chirurgis innoteſcant, illorúmque uſui cum ſtudio ſe addicant: Hȩc porro ſententia, etſi priori obſcurior videatur, confirmari tamen poterit: Tam multi hodierna die, prȩſertim exteri, ptyaliſmum reſpuunt, ut mortem ſatiorem ducant quam ut illi ſe ſubmittant; adeo ut moleſtum nobis futurum eſſet plurimos vitæ diſcrimini exponendo, perniciem inquinamenti venerei non expugnantes, ſi alia præſidia, aliæque curationis viæ non ſuppeterent: Seceſſus præterea neceſſitas illis indicta qui per inunctiones, emplaſtra & ſuffitus mercuriales curandi, non poteſt non ſumme eſſe moleſta iis qui pœnas luunt criminis cujus rei non ſunt: iis ſcilicet qui ſacro matrimonii vinculo conjuncti ſunt cum impudicis; ſeceſſus, inquam, ille infamiæ notam ſemper inurit mulieribus, iis qui officiis publicis vacant, aut vitȩ genus regulȩ cuipiam additum ducunt: Sors quoque & fortuna proſpera aliquorum periculum ruinæ ſubit, ut res publicas tractantium, eorum qui à commiſſionibus, domeſticorum, ac in genere quotquot officia perpetua gerunt.

Interim ſi ægri, ſeceſſui addicti, ejus ope felicem ſemper ſucceſſum adipiſcerentur, ex infortunio proprio aliquid lucri conſequerentur, maxima autem pars eorum aut imperfectam experitur curationem, aut ſi perfecta, poſt varia perpeſſa tormenta; quidam letho exponuntur ab iis qui periculi liberationem polliciti fuerant: neque enim ubique periti proſtant Chirurgi, ſatiſque eruditi, qui mercurii rectum uſum norint; imo hodierna die eo temeritatis deveniunt, omnium maxime artis rudes, ut nunquam quenquam in conſilium adſciſcant quam cum admiſſi errores irreparabiles ſunt.

At vero quanquam ægris artis periti prȩſto ſemper adeſſent, an vel unus de Mercurii effectibus ſponſorem & vadem ſe daturus eſt? cui ignotum temperiem & conſtitutionem non eandem omnibus ægris eſſe? alteri quippe ineſt diſpoſitio actioni medicamenti excipiendæ idonea, alteri eadem motus pernitioſos & extraordinarios inductura eſt.

Eapropter ab authoribus omnibus variæ medicamentorum formulæ, unicuique corporis diſpoſitioni accommodatæ prȩſcriptæ ſunt; ac primo loco uſus leniorum & faciliorum, quo diſcant tyrones curationem morborum non ſolum ratione habita ſexus variandam eſſe, ætatis, temperamenti, virium, aliarúmque circumſtantiarum in ægris occurrentium, ſed etiamnum

juxta actionem eorum quæ prius in usum adducta sunt.

Ideoque, etiamsi mercurius plurimis familiaris fuerit, id quoque perspectum in quibusdam perperam eundem usurpatum fuisse, imo aliis lethiferum venenum: in subjectis nemque quibusdam energiæ illius ordinariæ obstaculo fuere quædam ex inopinato ingruentia: Innata namq; quorundam debilitas, aut temperamenti mollities, impar fuit efficaciæ medicamenti, ac vacuationum ab eo excitatarum perennitati: Denique, si unicuique morbo unicum congrueret remedium, deplorati & desperati ii essent censendi, quicunque dispositiones mercurii actioni adversas nacti essent: Id porro cum plerumque contingat, Ars medica tandem adeo manca & sterilis censenda esset, ut cum parum auxilii inde expectandum foret, ab omnibus tandem explodenda esset.

FINIS.

INDEX

INDEX
RERVM MEMORABILIVM.

Cordis

Febris

Lympha

O

P

Q

R

S

FINIS.

Inuentum Medicina meum est
I·L·Durant fecit